

Budsjett-innst. S. I.

(1998-99)

Innstilling frå finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 1999 og forslaget til statsbudsjett medrekna folketrygda for 1999.

St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-13 (1998-99).

Til Stortinget.

1. INNLEIING

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Dag Terje Andersen, Berit Brørby, Erik Dalheim, Ranveig Frøiland, Trond Giske, Tore Nordtun og Hill-Marta Solberg, frå Framstegspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, frå Høgre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, frå Kristeleg Folkeparti, Randi Karlstrøm, leiaren Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørfohn, frå Senterpartiet, Jørgen Holte, frå Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, frå Venstre, Terje Johansen, og frå Tverrpolitisk Folkevalde, Steinar Bastesen, viser til at det i forretningsordene for Stortinget § 19 m.a. står dette når det gjeld oppgåvene til finanskomiteen:

«Senest den 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling (Budsjett-innst. S. I) om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndeling i rammeområder fastsatt av Stortinget i henhold til § 22 tredje ledd.»

Komiteen viser når det gjeld inndeling av statsbudsjettet i rammeområde til trykt vedlegg 1 til denne innstillinga.

Komiteen viser til brev frå finansministeren til Stortingets Presidentskap 5. oktober 1998 som gjeld korreksjonar til St.prp. nr. 1 (1998-99). Brevet følgjer som trykt vedlegg 2 til denne innstillinga. Komiteen viser også til brev frå finansministeren 15. oktober 1998 som gjeld trykkfeil i St.meld. nr. 1 (1998-99) Nasjonalbudsjettet 1999. Brevet følgjer som trykt vedlegg 3 til denne innstillinga. Brev frå finansministeren til Stortinget 21. oktober 1998 gjeld også korreksjonar til St.prp. nr. 1 (1998-99) Statsbudsjettet 1999.

Komiteen viser til at brevet følgjer som trykt vedlegg 4 til denne innstillinga.

Komiteen viser til brev frå justisministeren til Stortingets presidentskap 3. november 1998 som gjeld kap. 5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon AS post 80 Utbytte. Komiteen viser til at brevet følgjer som trykt vedlegg 5 til denne innstillinga.

Komiteen viser til at det 30. oktober og 5. november 1998 er lagt fram i alt 13 tilleggsproposisjonar til St.prp. nr. 1 (1998-99). I brev 6. november frå finansministeren, som svar på spørsmål frå Arbeidarpartiet si stortingsgruppe, er det gitt eit samla oversyn over desse tilleggsproposisjonane. Brevet følgjer som trykt vedlegg 6 til denne innstillinga. Komiteen viser også til referat frå møtet i Stortinget 13. november 1998 som syner korleis forslaga under dei aktuelle kapitla er fordelt til dei ulike rammeområda og komitear. Kopi av referatet følgjer som trykt vedlegg 7 til denne innstillinga.

2. NASJONALBUDSJETTET FOR 1999

2.1 Hovuddraga i den økonomiske politikken og utviklinga

2.1.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (1998-99)

1. Hovuddraga i den økonomiske politikken og utviklinga

Nasjonalbudsjettet for 1999 presenterer Regjeringens opplegg for den økonomiske politikken i 1999 og anslag for den økonomiske utviklingen de nærmeste årene.

Regjeringens økonomiske politikk skal legge til rette for arbeid til alle og en forvaltning av naturressurser og miljø som er forsvarlig i et langsiktig perspektiv. Oljeformuen må forvaltes slik at også framtidige generasjoner får nytte godt av den, og slik at det ikke skapes

for sterkt press i norsk økonomi. Regjeringen legger vekt på å utvikle alle deler av landet og vil bruke den økonomiske politikken til å bremse den sentraliseringen som har funnet sted de siste årene.

Velferdssamfunnet skal utvikles videre og bidra til trygghet for familier og enkeltmennesker, og til muligheter til utfoldelse i de ulike fasene av livet. Det skal blant annet sikre gode utdanningstilbud, behandling og pleie ved sykdom og økonomisk trygghet ved alderdom, uførhet og arbeidsledighet. Dette forutsetter at det gis rom for en omfattende offentlig sektor i norsk økonomi.

En sunn økonomi er en nødvendig forutsetning for velferdssamfunnet. Den økonomiske politikken må derfor bidra til gode og stabile rammebetingelser for næringslivet og til en stabil økonomisk utvikling. Det vil gi et langsiktig grunnlag for fortsatt høy sysselsetting og lav arbeidsledighet.

Regjeringens økonomiske politikk er basert på følgende hovedelementer:

- Finanspolitikken og utbyggingen av oljesektoren brukes til å stabilisere utviklingen i innenlandsk etterspørsel etter varer og tjenester.
- Pengepolitikken rettes inn mot å holde kronen stabil overfor europeiske valutaer.
- Et inntektspolitisk samarbeid som skal bidra til moderat pris- og kostnadsvekst.
- Strukturpolitikken skal bidra til at arbeidskraft, kapital og naturressurser forvaltes best mulig, og til at det opprettholdes en spredt bosetting.
- En langsiktig, bærekraftig forvaltning av landets ressurser og effektiv miljøpolitikk med bruk av økonomiske virkemidler.

Den økonomiske politikken er utformet blant annet i tråd med Sysselsettingsutvalgets tilrådninger.

Regjeringen legger vekt på at den økonomiske politikken må være tilstrekkelig stram til å sikre en balansert utvikling i økonomien. Utformingen av statsbudsjettet tar utgangspunkt i at stabilisering av den økonomiske utviklingen og nødvendig nedkjøling av økonomien skal skje gjennom en tilstrekkelig stram finanspolitikk. Det er blant annet nødvendig for å legge grunnlaget for et meget moderat lønnsoppgjør neste år. Slik kan det også legges et bedre grunnlag for en normalisering av situasjonen i valutamarkedet og en nedgang i rentenivået. I Regjeringens budsjettforslag for 1999 legges det opp til en finanspolitisk innstramming på opp mot 1 pst. av BNP for Fastlands-Norge.

Norge er inne i det sjettede året på rad med sterk økonomisk vekst. Fra 1993 til 1998 anslås BNP for Fastlands-Norge å øke med 19,1 pst. Dette har gitt grunnlag for en svært positiv utvikling i arbeidsmarkedet, med en sysselsettingsøkning på 235 000 personer eller 11,6 pst. og nesten en halvering av arbeidsledigheten.

Oppgangen i norsk økonomi på 1990-tallet foregikk lenge uten vesentlig tap av kostnadsmessig konkurransevne, i motsetning til under oppgangskonjunktorene

på 1970- og 1980-tallet. Det har imidlertid gradvis utviklet seg ubalanser i norsk økonomi. Dette underbygges av blant annet følgende utviklingstrekk:

- Det er økende mangel på arbeidskraft over hele landet, og mange bedrifter og offentlige etater har problemer med å fylle ledige stillinger. Forholdet mellom antallet ledige stillinger og antallet arbeidsledige er nesten oppe på samme høye nivå som i 1987.
- Presset i arbeidsmarkedet har bidratt til en kraftig økning i lønnsveksten. Gjennomsnittlig lønnsvekst fra 1997 til 1998 kan bli om lag 6 pst., som er 2 I prosentenheter høyere enn gjennomsnittet hos våre handelspartnere. De høye lønnstilleggene i år innebærer at lønnsoverhengene inn i 1999 vil bli svært høye. Dette innebærer at lønnsstilleggene neste år må bli langt lavere enn i år for at årslønnsveksten ikke skal tilta ytterligere. Lønnsnivået ved utgangen av 1998 anslås å ligge i gjennomsnitt om lag 7 H pst. høyere enn ved inngangen til året. Den økte lønnsveksten bidrar til å svekke norsk industris konkurransevne og gir samtidig den høyeste reallønnsveksten siden midten av 1970-tallet.
- Prisstigningen forventes å øke og er høyere enn hos våre handelspartnere. Gjennomsnittlig konsumprisøkning fra 1997 til 1998 anslås til 2,3 pst. Fra 1998 til 1999 anslås økningen til 3 G pst., som er om lag 1 H prosentenheter mer enn anslaget for våre handelspartnere. Den sterke lønnsveksten bidrar vesentlig til at prisstigningen tiltar.
- Kredittveksten er høy. Ved utgangen av juli var tolv månedersveksten i publikums innenlandske bruttogjeld 10,1 pst.
- Veksten i norsk økonomi er i økende grad drevet fram av det private forbruket og oljeinvesteringene og av økt aktivitet i kommunene, mens eksporten og bedriftenes investeringer er i ferd med å utvikle seg svakere. Høy reallønnsvekst, kombinert med sterk vekst i sysselsettingen og i overføringene til husholdningene, blant annet gjennom folketrygden, bidrar til den sterke økningen i det private forbruket. Privat forbruk, som utgjør om lag halvparten av den samlede innenlandske etterspørselen etter varer og tjenester, anslås å øke med nær 4 pst. i 1998 og med 2,7 pst. i 1999.
- Den sterke etterspørselsveksten i norsk økonomi gjenspeiles i en meget sterk økning i importen. I første halvår lå importvolumet av tradisjonelle varer hele 13 pst. høyere enn i samme periode i fjor. Dette viser at norsk økonomi har nådd kapasitetsskranker, som fører til at den høye etterspørselen i økende grad dekkes av import. For 1998 anslås nå importen av tradisjonelle varer å vokse med nesten 8 pst. i volum, mens produksjonen i bedriftene i Fastlands-Norge øker med om lag 3 pst.

- Utenriksøkonomien svekkes. I 1997 var det et overskudd på driftsbalansen overfor utlandet på 57 mrd. kroner, mens det for 1998 nå anslås om lag balanse. I Nasjonalbudsjettet 1998 ble det til sammenlikning anslått et driftsbalanseoverskudd i 1998 på 94 mrd. kroner. Endringen i anslaget fra Nasjonalbudsjettet 1998 til nå skyldes i hovedsak lavere oljepris og oljeproduksjon enn tidligere lagt til grunn, men lavere vekst i tradisjonelle eksportinntekter og høyere import bidrar også vesentlig.
- Kronen har de siste månedene vært utsatt for et betydelig press i valutamarkedet. Dette må ses i sammenheng med den lave oljeprisen og de økonomiske problemene i Asia, Latin-Amerika og Russland. Kursen målt ved ecu-indeksen var 23. september om lag 7 pst. svakere enn i begynnelsen av året. For å motvirke fallet i kronekursen har Norges Bank økt det kortsiktige rentenivået. Den norske tremåneders pengemarkedsrenten var 23. september 8,0 pst. Dette var om lag 3 H prosentenheter over ecu-renten. Inntil midten av mai i år lå den norske pengemarkedsrenten noe i underkant av ecu-renten.

Et hovedproblem i fastlandsøkonomien er det sterke presset i arbeidsmarkedet. Dempet press i arbeidsmarkedet er en nødvendig forutsetning for at lønns- og kostnadsveksten igjen skal komme ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Hvis dette ikke skjer, vil bedringen i industriens kostnadsmessige konkurransevne som ble oppnådd i årene 1988 til 1994 kunne gå tapt i løpet av et par år. Tap av kostnadsmessig konkurransevne har flere uheldige virkninger, blant annet:

- Industri og annen konkurranseutsatt virksomhet blir bygd ned fordi den taper pris- og kostnadsmessig konkurransedyktighet, og fordi troen på at det vil være varig lønnsomt å investere i slik virksomhet i Norge vil bli svekket.
- Virksomheter som er mer skjermet mot konkurranse fra utlandet, blant annet varehandelen, restaurantbransjen og annen tjenesteyting som særlig retter seg mot det private forbruket, vil fortsatt i noen tid kunne ha sterk vekst og høy lønnsomhet. En må imidlertid etter hvert regne med betydelige avskallinger, slik det skjedde etter høykonjunkturen på midten av 1980-tallet.
- Nedbygging av konkurranseutsatt virksomhet og vekst i de delene av økonomien som er mer skjermet mot konkurranse fra utlandet, kan føre til økt sentralisering.
- Svekket utenriksøkonomi og, etter noen tid, svekkede offentlige finanser vil øke landets avhengighet av framtidige oljeinntekter.

Økt yrkesdeltaking og redusert arbeidsledighet har gjort den sterke veksten i fastlandsøkonomien siden 1993 mulig. Økonomien er imidlertid nå preget av høy kapasitetsutnyttning, med mangel på kvalifisert arbeids-

kraft i flere sektorer. En må derfor regne med at vekstpotensialet for fastlandsøkonomien de nærmeste årene vil være vesentlig lavere enn hittil på 1990-tallet.

En moderat lavere vekst i etterspørselen etter varer og tjenester er derfor ikke tilstrekkelig for å redusere pressproblemene og gjenopprette balansen i norsk økonomi. Veksten i etterspørselen etter varer og tjenester må dempes vesentlig. En svakere utvikling i eksporten og lavere investeringer i næringslivet forventes ikke å være nok til å bringe den samlede etterspørselsveksten tilstrekkelig ned. Det er derfor nødvendig med en betydelig finanspolitisk innstramming i 1999.

Neste år er det anslått at samlet BNP vil vokse med vel 2 H pst. og BNP for Fastlands-Norge med vel 1 G pst. Sysselsettingen anslås å øke med om lag 15 000 personer. Samtidig legges det til grunn at lønnsveksten avtar vesentlig. Fra 1998 til 1999 legges det til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst på 5 pst.

Det er stor usikkerhet knyttet til anslagene for den økonomiske utviklingen. Usikkerheten gjelder blant annet følgende forhold:

- Den høye lønnsveksten kan feste seg. Dersom det også neste år blir sterk lønnsvekst, vil det bidra til ytterligere betydelig tap av kostnadsmessig konkurransevne, sterkere prisstigning og fortsatt pressproblemer i norsk økonomi.
- De økonomiske problemene i Asia og i Latin-Amerika og den politiske uroen i Russland kan føre til et tilbakeslag i verdensøkonomien. Et internasjonalt tilbakeslag vil ramme norsk økonomi, særlig ved at det kan bidra til ytterligere fall i prisene på olje og andre råvarer.
- Det kan ta tid før kronekursen bringes tilbake til utgangsleiet og rentenivået igjen kommer ned mot europeisk nivå.

Et eventuelt ytterligere fall i oljeprisen og internasjonal valutauro kan bidra til en fortsatt svak kronekurs. Det samme kan høye lønnsstillegg i neste års lønnsoppgjør og en manglende innstramming i finanspolitikken, fordi det vil bidra til at det etableres forventninger om varig høyere lønns- og prisstigning i Norge enn i utlandet.

Dersom kronekursen forblir svak, vil det på kort sikt isolert sett bidra til å styrke den kostnadsmessige konkurransevnen. På lengre sikt vil imidlertid en svak kronekurs bidra til økt pris- og lønnsvekst, som svekker konkurransevnen. Dette understreker viktigheten av at den økonomiske politikken bidrar til at valutakursen bringes tilbake til utgangsleiet.

Et vedvarende høyt norsk rentenivå vil isolert sett bidra til å dempe innenlandsk etterspørsel etter varer og tjenester. I den grad et høyt rentenivå skyldes manglende finanspolitisk innstramming og fortsatt høy lønnsvekst, vil likevel den samlede økonomiske politikken bli for ekspansiv.

Et stramt finanspolitisk opplegg reduserer risikoen knyttet til den økonomiske utviklingen. Dersom en

unnlater å bruke finanspolitikken til å dempe innenlandsk etterspørsel etter varer og tjenester, er det en klart større fare enn ellers for at rentenivået blir liggende høyt over lengre tid. En slik politikk ville også øke risikoen for et kraftig økonomisk tilbakeslag senere.

Det er usikkert hvor sterk nedkjøling av norsk økonomi som er nødvendig for å bringe lønns- og kostnadsveksten raskt ned til nivået hos våre handelspartnere. Erfaringer både fra Norge på 1980-tallet og fra andre land viser at det er svært krevende å få lønns- og prisveksten ned dersom den først har festet seg på et høyt nivå, og at dette har krevd tiltak som medfører høy arbeidsledighet over en lang periode. Regjeringen legger stor vekt på å unngå at norsk økonomi igjen kommer i en slik situasjon.

Under oppgangskonjunkturen på 1990-tallet har det norske arbeidsmarkedet vist seg å være fleksibelt i internasjonal sammenheng. I lang tid klarte norsk økonomi å kombinere økt sysselsetting og redusert arbeidsledighet med relativt moderat lønnsvekst, selv om lønnsveksten har vært høyere enn gjennomsnittet hos våre handelspartnere etter 1994. Et stramt finanspolitisk opplegg og en videreføring av en pengepolitikk rettet inn mot stabil valutakurs overfor europeiske valutaer bør derfor gi et grunnlag for en gjennomføring av inntektsoppgjør med meget moderate tillegg neste år.

Svekkelsen av kronen i valutamarkedet må antas å skyldes blant annet fallet i oljeinntektene, de høye lønnsstilleggene i vår og andre tegn på økende pressproblemer i norsk økonomi. Siden midten av august ble presset på kronen forsterket av uroen i de internasjonale finansmarkedene, som har sammenheng med de økonomiske problemene i Asia og krisen i Russland. Den internasjonale valutauroen har særlig rammet land med stort innslag av råvarebasert eksport som New Zealand, Australia og Canada. Sverige og Danmark har også blitt rammet.

Presset på kronen har gjort det nødvendig med en betydelig renteøkning. Etter å ha økt dagslåns- og foliorenten med til sammen 4 H prosentenheter siden mars i år, kunngjorde Norges Bank 24. august at den inntil videre ikke ville øke rentene ytterligere. Banken uttalte samtidig at de pengepolitiske virkemidlene var rettet inn mot at kronkursen etter hvert skulle bringes tilbake til utgangslaget i samsvar med valutakursforskriften.

Regjeringen legger til grunn at kronkursen etter hvert vil komme tilbake til utgangslaget og at det norske rentenivået ikke over lang tid vil holde seg vesentlig høyere enn i Europa. Det vises i denne sammenheng til følgende:

- Til tross for pressproblemer etter mange år med sterk økonomisk vekst, er de fundamentale forholdene i norsk økonomi gunstige sammenliknet med de aller fleste andre land. Norge har blant annet

meget gode offentlige finanser og høy yrkesdeltakelse.

- Den finanspolitiske innstramningen for 1999 vil bidra til å styrke tilliten til at lønns- og prisveksten blir moderat i årene framover.
- Det norske rentenivået har på hele 1990-tallet ligget om lag på linje med ecu-renten, med unntak av kortvarige perioder med valutauro under den europeiske valutakrisen høsten 1992 og før EU-avstemningen høsten 1994.
- Den pengepolitiske virkemiddelbruken vil bidra til å styrke kronen.

Tidligere erfaring har vist at pengepolitikken har bidratt til å bringe kronkursen tilbake når den er kommet utenfor utgangslaget. I begynnelsen av 1997 var kronen under appresieringspress. Den norske penge-markedsrenten ble da holdt lavere enn ecu-renten. Dette bidro til at kronkursen etter noen tid kom tilbake til utgangslaget.

Utviklingen de senere månedene har vist at norsk økonomi er sårbar for fall i oljeprisen. Gjennomsnittlig oljepris i 1997 var 135 kroner pr. fat. Det vedtatte budsjettet for inneværende år var basert på en oljepris på 125 kroner. Anslaget ble nedjustert til 110 kroner i Revidert nasjonalbudsjett 1998. Den faktiske oljeprisen i august var til sammenlikning 92 kroner, mens gjennomsnittet hittil i år er 100 kroner. Det legges nå til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 100 kroner i 1998 og 110 kroner i 1999.

Denne utviklingen viser at budsjettpolitikken bør være langsiktig, der det særlig tas høyde for at framtidig oljepris er usikker. Den økonomiske politikken må bygge på at petroleumsinntektene etter hvert vil gå ned, samtidig som det økende antallet eldre i befolkningen vil føre til kraftige økninger i pensjonsutgiftene og et økende behov for pleie- og omsorgstjenester. For å sikre staten økonomisk handlefrihet, er det nødvendig at den finansielle posisjonen styrkes ved avsetning av midler i Statens petroleumsfond.

I finanspolitikken er det nødvendig både å inndra privat kjøpekraft og å begrense veksten i offentlige utgifter. Behovet for å inndra kjøpekraft må ses i lys av den sterke veksten i det private forbruket, og at det er ønskelig å skjerme bevilgninger til prioriterte områder.

Hovedtrekkene i finanspolitikken for 1999 er:

- En finanspolitisk innstramning på opp mot 1 pst. av BNP for Fastlands-Norge eller om lag 9 mrd. kroner, målt ved endringen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettunderskuddet.
- En reell økning i innbetalte skatter og avgifter på om lag 4,0 mrd. kroner. Av dette gjelder 0,5 mrd. kroner oljeselskapene. Skatte- og avgiftsnivået utenom konjunkturavgiften på investeringer i bygg og anlegg neste år øker med om lag 5,4 mrd. kroner på årsbasis (påløpt verdi), hvorav 0,4 mrd. kroner gjelder oljeselskapene. Den tidsavgrensede avgiften på investeringer i bygg og anlegg anslås å øke

- påløpte skatter i 1999 med 1,4 mrd. kroner, men gir ingen budsjettvirkning før i år 2000.
- En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter på 1 pst. fra anslag på regnskap for 1998 til 1999. Målt i forhold til vedtatt budsjett for 1998 anslås utgiftsveksten til 1 I pst. Ved beregning av den underliggende utgiftsveksten er det korrigeret for utgifter til renter, dagpenger, petroleumsvirk-somhet og enkelte regnskapsmessige forhold.
  - Statsbudsjettets oljekorrigerede underskudd i 1999 (anslag på regnskap) anslås til 5,5 mrd. kroner.
  - Avsetningen til Statens petroleumsfond anslås til 52,2 mrd. kroner etter at det oljekorrigerede under-skuddet er dekket inn. I tillegg anslås renter og utbytte på oppspart kapital i Petroleumsfondet til 6,1 mrd. kroner. Den samlede kapitalen i petroleumsfondet ved utgangen av 1999 anslås til om lag 223 mrd. kroner.
  - De samlede nettofinansinvesteringene i offentlig forvaltning, som er et uttrykk for den finansielle sparingen i stats- og kommuneforvaltningen, anslås i 1999 til 70,3 mrd. kroner eller 6,0 pst. av BNP. Dette tilsvarer overskuddsbegrepet som benyttes i Maastricht-kriteriene for offentlige finanser. Offentlig gjeld slik den defineres i Maastricht-kriteriene, anslås til 322 mrd. kroner eller 27,5 pst. av BNP ved utgangen av 1999. Offentlig forvaltnings nettofordringer anslås til 481 mrd. kroner eller 41 pst. av BNP ved utgangen av 1999.

I det foreslåtte skatte- og avgiftsopplegget øker påløpte skatter og avgifter for Fastlands-Norge neste år med 2,9 mrd. kroner mer enn de innbetalte skattene. Av dette utgjør konjunkturavgiften på investeringer i bygg og anlegg 1,4 mrd. kroner. Påløpte, ikke innbetalte skatter og avgifter har en innstrammings-effekt. Denne effekten fanges ikke opp av endringen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede underskuddet, som er basert på betalte inntekter og utgifter. Skatteopplegget innebærer derfor at statsbudsjettet for 1999 har noe større innstrammings-effekt enn endringen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet alene gir uttrykk for.

Statens netto renteinntekter, utenom renteinntekter fra Norges Bank og renteutgifter på utenlandslån, anslås å øke med vel 2 mrd. kroner neste år. Økningen i pengemarkedsrentene den senere tid fører til økte renteinntekter fra statsbankene. Samtidig motvirkes dette i noen grad av økte renteutgifter på statens gjeld.

2.1.2 Merknader fra komiteen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, mener det i dagens situasjon er riktig å legge opp til en innstramning omlag i den størrelsesorden som Regjeringen har lagt opp til. På den annen side er sammensetningen av Regjeringens innstramning dårlig tilpasset dagens økonomiske situasjon og usikkerheten internasjonalt. Flertallet mener det derfor er grunn til å stille spør-

målstegn ved om Regjeringens opplegg vil ha den ønskede virkning på bl.a. kronekurs og rentenivået. Videre er det grunn til å frykte at ledigheten kan komme til å øke med Regjeringens opplegg, i stedet for å ligge på samme nivå som i år som anslått i nasjonalbudsjettet.

Flertallet mener at det alvorligste problemet i norsk økonomi er den sterke veksten i priser og kostnader. Rentene er nå dobbelt så høye som i våre naboland, og Regjeringen anslår at inflasjonen og lønnsveksten neste år vil bli omtrent dobbelt så høy i Norge som i de landene vi handler med.

Flertallet viser til at høy inflasjon i Norge ikke skyldes lave oljepriser eller internasjonale børs-kriser. Den høye pris- og kostnadsveksten har Norge ansvaret for selv. Lønnsveksten i Norge er tilnærmet det dobbelte av hva den er i andre land. Flertallet viser til at om vi ikke får pris- og kostnadsveksten ned på nivå med våre handelspartnere, vil arbeidsledigheten igjen begynne å vokse.

Flertallet viser til at Regjeringen i en slik situasjon legger fram et budsjettforslag som ytterligere bidrar til å øke pris- og kostnadsveksten. I Regjeringens opplegg anslås prisstigningen neste år til 3 G prosent, som er 1 H prosentpoeng høyere enn hos våre handelspartnere. Økningen i el-avgiften, den nye grunnavgiften på fyringsolje og andre avgiftsøkninger bidrar til at konsumprisene øker med H prosentpoeng ekstra neste år. Flertallet viser til at Regjeringens avgiftspolitikken vil bidra til at vi kan få et særnorsk pris- og kostnadsnivå som det kan bli vanskelig å få ned.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen Bondeviks forslag til statsbudsjett for 1999 har en svak fordelingsprofil, det bidrar til økt pris- og kostnadsvekst og det inneholder kun ubetydelige tiltak for å la de rike og formuende ta en større del av innstramningen. Disse medlemmer viser videre til at forslaget bryter med samarbeidslinjen i norsk arbeidsliv som har vært vesentlig for styringen av den økonomiske politikken. Regjeringens egne beregninger viser at det er stor fare for at ledigheten kan øke de nærmeste årene.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik legger opp til en innstramning tilsvarende 0,9 pst. av BNP for Fastlands-Norge målt ved den olje-, rente og aktivitetskorrigerede budsjettindikatoren. Indikatoren viser hvilken impuls finanspolitikken gir til aktiviteten i økonomien. Innstramningen i Regjeringens opplegg framkommer bl.a. ved at de underliggende utgifter i statsbudsjettet vokser ett prosentpoeng mindre enn den trendmessige veksten i fastlandsøkonomien. Det alene utgjør omlag 4 mrd. kroner i «utgiftskutt».

Disse medlemmer viser videre til at skatte- og avgiftsopplegget bidrar med en netto innstramning på 3,5 mrd. kroner når oljeskatter holdes utenfor. Resten av innstramningen er andre indirekte effekter av bud-

sjettopleggets virkning på den økonomiske utvikling og mer «tekniske» forhold som påvirker den olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettindikatoren.

Disse medlemmer mener det er viktig at avgiftspolitikken i det finanspolitiske opplegget for 1999 innrettes slik at den ikke bidrar til økt pris- og kostnadsvekst. Det vil være viktig for bedriftenes konkurranseevne og et godt signal til partene i arbeidslivet før neste års lønnsoppgjør. Det vil også være en god måte å invitere partene til en videreføring av Solidaritetsalternativet.

Disse medlemmer mener at summen av økte renter, økt pris- og kostnadsvekst og Regjeringens forslag om konjunkturavgift for nybygg, økt el-avgift, ny mineraloljeavgift, økt arbeidsgiverperiode i sykelønnsordningen og redusert innsats på forskning og eksportfremmende tiltak, til sammen vil kunne bidra til økt forsiktighet og en langt kraftigere nedgang i fastlandsnæringenes investeringer enn det Regjeringen legger til grunn. En positiv sysselsettingsvekst over en årrekke i norsk industri kan raskt bli snudd til økt ledighet. For en nærmere gjennomgang av sysselsettingssituasjonen viser disse medlemmer til pkt. 2.5.2 om inntekts- og sysselsettingspolitikken.

Disse medlemmer mener vi står overfor vanskelige avveininger i utformingen av finanspolitikken til neste år. Mye avhenger av renteutviklingen og vår evne til å begrense pris- og kostnadsutviklingen. I «normale» tider, hvor det hadde blitt ført en tilstrekkelig stram finanspolitikk mot slutten av oppgangskonjunkturen, kunne vi sluppet litt opp når konjunktorene nå snur. To forhold taler likevel for en stram finanspolitikk i 1999:

- En stram finanspolitikk vil være avgjørende for å gjenopprette tilliten til norsk økonomi og få en rask rentenedgang. Lavere rentenivå er avgjørende både for produksjon og sysselsetting og for bedre fordeling.
- Kapasitetsutnyttelsen er meget høy, så selv om f.eks. sysselsettingsveksten vil gå ned i 1999, er nivået vi går inn i 1999 med svært høyt.

Disse medlemmer mener at det i en situasjon med fortsatt høy kapasitetsutnyttelse og mangel på arbeidskraft i en rekke yrker og bransjer, høye renter og økende pris- og kostnadsvekst som svekker bedriftenes konkurranseevne, er nødvendig med en finanspolitisk innstramning for å gjenopprette tilliten til norsk økonomi. Dette vil bidra til å erstatte den markedsstyrte innstramningen gjennom høye renter med en politisk styrt innstramning gjennom offentlige budsjetter. I tillegg er det viktig å være spesielt oppmerksom på bransjer som bygg og anlegg hvor mye tyder på at utviklingen kan forventes å bli svakere enn det Regjeringen legger til grunn i sine prognoser.

Disse medlemmer er kritisk til sammensetningen av Regjeringens finanspolitikk. For å styrke tilliten til norsk økonomi, dempe pris- og kostnadsveksten og legge bedre til rette for en raskere rentenedgang, fore-

slår disse medlemmer at en større del av innstramningen tas på budsjettets utgiftsside. På utgiftssiden vil det også være lettere å komme med stimuleringsiltak senere i 1999 om den økonomiske utviklingen skulle kreve det.

Disse medlemmer mener videre at det må tas hensyn til den meget turbulente situasjonen i de internasjonale finans- og råvaremarkedene i utformingen av den økonomiske politikken. Usikkerheten knyttet til utviklingen i internasjonal og norsk økonomi taler for større stabilitet i forhold som påvirker næringslivet. Det er derfor viktig at det i denne situasjonen utvises forsiktighet med skatteskjerpelser overfor næringslivet.

Disse medlemmer mener at vi må unngå avgiftsøkninger av hensyn til faren for økende pris- og kostnadsvekst. Disse medlemmer går i mot Regjeringens forslag om å øke el-avgiften og den nye grunnavgiften på fyringsolje, og forslaget om en konjunkturavgift på bygg og anlegg. Disse medlemmer går også i mot økningen i tobakksavgiften ut over prisveksten.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet går inn for å redusere arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng fra 1. april 1999, både for å kompensere for økningen i arbeidsgivers ansvar for sykepengene (0,2 prosentpoeng) og for å gi næringsliv og kommuner lavere arbeidskraftkostnader.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets opplegg samlet innebærer reduserte avgifter på over 2,9 mrd. kroner netto i forhold til Regjeringen. Effekten på prisstigningen av dette opplegget neste år anslås til H prosentpoeng lavere vekst i konsumprisindeksen. Lavere prisvekst vil virke positivt på lønnsoppgjøret til våren og vil gjøre det lettere å få rentene raskere ned på europeisk nivå. Inflasjonsanslaget i Arbeiderpartiets budsjettoplegg for 1999 er 2 I prosent.

Disse medlemmer går i mot Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag. Vi ser på ferien som opparbeidede sosiale og faglige rettigheter. Ferien er viktig for å få mer tid til familien.

Disse medlemmer viser videre til at den økonomiske politikken må innrettes slik at den sikrer arbeid og velferd til alle både på kort og lang sikt. Det må skapes flertall for de lange linjer i den økonomiske politikken. Det er bare dette som kan sikre den stabilitet og troverdighet som skal til for å holde et lavt rentenivå, trygge arbeidsplasser og velferd til alle på lang sikt.

Disse medlemmer vil legge vekt på følgende fire punkter i det videre arbeidet for å gjenreise tilliten og styrken i norsk økonomi og forsterke Solidaritetsalternativet som tidligere har vist seg å være en god ramme for utviklingen av et solidarisk samfunn med trygge arbeidsplasser, god fordeling og velferd for alle.

For det første mener disse medlemmer at Solidaritetsalternativet må forsterkes. Et forsterket samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter er nødvendig for å sikre arbeidsplassene og fornye arbeidslivet.

Disse medlemmer mener at myndighetene derfor bør bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komite med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet. Komiteen bør ledes av en uavhengig representant og være ferdig med sitt arbeid før neste års lønnsoppgjør.

Disse medlemmer mener at denne komiteen bør forme ut et forsterket solidaritetsalternativ der det pekes på hvilke forpliktelser myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere må ta på seg for å sikre at arbeidsplasser og velferd kan trygges blant annet i en ny internasjonal virkelighet. Komiteen må blant annet drøfte hvordan etter- og videreutdanning og arbeidstidsspørsmål kan inngå i en strategi for både økt konkurransevne for norske arbeidsplasser, og et mer menneskelig og fleksibelt arbeidsliv for arbeidstakerne.

Disse medlemmer mener at en viktig del av mandatet også må være å legge strategier for hvordan arbeidslivet kan ta et større sosialt ansvar.

For det andre mener disse medlemmer at det må føres en aktiv Europa-politikk. Norges forhold til EU er avgjørende for norske arbeidsplasser og velferd i framtida. EU er inne i en svært dynamisk utvikling som følge av forhandlinger om utvidelse østover og etableringen av en felles valuta 1. januar 1999.

Disse medlemmer mener at dette skaper nye utfordringer for Norge. Derfor må det settes ny kraft inn i Europapolitikken. Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog.

Disse medlemmer mener at det i en slik dialog også kan undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.

For det tredje mener disse medlemmer at det må føres en holdbar velferdspolitik. Statens utgifter må være holdbare både på kort og lang sikt. Folketrygden må kunne sikres også når pensjonsutgiftene øker sterkt rundt år 2008. Utgiftene til eldreomsorg og helse må økes hvert år framover. Det må skapes rom for en betydelig satsing på utdanning og forskning.

Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig med strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til disse formålene. Statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat må moderniseres. Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon. Frivillige kommunesammenslåinger må oppmuntres.

Disse medlemmer mener en statlig moderniseringskomite der arbeidstakere og brukerinteresser trekkes inn, skal oppnevnes for å bistå et slikt arbeid.

For det fjerde mener disse medlemmer at kunnskaps- og forskningspolitikken må styrkes. Det må være en hovedoppgave å gjøre Norge mindre avhengig av olje- og gassinntektene. Da er det etter disse medlemmers mening nødvendig med en bred sat-

sing på kompetanse. Kvaliteten i grunnskole og videregående skole må økes. Distriktshøyskolene og universitetene må få økte ressurser, og det må utvikles en etter- og videreutdanningsreform.

Disse medlemmer viser til at forskningen er basisen for kunnskapsutvikling og næringsutvikling. Det er nødvendig å sikre at forskningen får stabile og økte ressurser i årene framover.

Disse medlemmer mener derfor at det må etableres et Norges Forskningsfond. Fondet bør tilføres midler fra salg av statens aksjer som er vedtatt. På den måten sikres at statens formue omplasseres til framtidens virksomhet og ikke går med til forbruk. Disse medlemmer mener Stortinget må vedta overordnede retningslinjer for fondet. Tre områder bør pekes ut for nasjonal satsing: marin forskning, medisinsk forskning og miljøforskning.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet fremmer forslag til oppfølging av de fire ovennevnte punkter under kapitlene 2.3, 2.5, 2.6 og 3.2.17.

Disse medlemmer viser til regjeringspartienes justerte budsjettpropplegg som ble lagt fram 14. november 1998 i samråd med Regjeringen. I svar på spørsmål fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe skriver finansministeren at forslaget «innebærer en samlet svekkelse av statsbudsjettets balanse på om lag 1,2 mrd. kroner», og at den olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettindikatoren svekkes «med i underkant av 1,3 mrd. kroner i forhold til budsjettforslaget i Gul bok. Den finanspolitiske innstramningen med regjeringspartienes forslag kan etter dette anslå til vel 1 pst. av BNP for Fastlands-Norge eller noe under 8 mrd. kroner».

Disse medlemmer viser videre til at finansministeren skriver at den reelle underliggende utgiftsveksten økes med 366 mill. kroner eller 0,1 prosentpoeng i forhold til Regjeringens opprinnelige opplegg.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringspartiene og regjeringen Bondevik med dette ikke klarer å holde den stramhet i budsjettet for 1999 som Regjeringen og statsministeren gjentatte ganger etter framleggelsen av budsjettet har uttalt seg om nødvendigheten av å gjenreise tilliten til norsk økonomi, styrke den norske krona og få rentenivået ned.

Disse medlemmer viser til finansministerens brev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe der han kommenterer regjeringspartienes justerte budsjettpropplegg.

Der heter det:

«I lys av drøftingene i Stortinget og situasjonen og utsiktene for norsk økonomi vurderer jeg dette alt i alt som et forsvarlig budsjettpropplegg».

Disse medlemmer kan ikke se at drøftingene i Stortinget har gitt grunnlag for et mindre stramt budsjettpropplegg enn det Regjeringen opprinnelig la fram.

Disse medlemmer har heller ikke registrert at Regjeringen har lagt fram noen nye analyser av «situasjonen og utsiktene for norsk økonomi» som gjør at stramheten i budsjettet for 1999 bør vurderes på noen

annen måte enn det Regjeringen selv gjør i nasjonalbudsjettet.

Disse medlemmer finner det i denne sammenheng oppsiktsvekkende at finansministeren i et annet svarbrev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe siterer nasjonalbudsjettet hvor det står:

«Et stramt finanspolitisk opplegg vil samtidig være et klart signal om at politikken rettes inn mot å hindre en ny pris- og lønns spiral. Dette kan danne grunnlaget for at rentene etter hvert kan bringes ned igjen mot rentenivået ellers i Europa».

Disse medlemmer viser til sine merknader om Regjeringens budsjettforslag og hvordan innretningen av dette i liten grad er egnet til å styrke tilliten til norsk økonomi og at sammensetningen av den finanspolitiske innstramningen er dårlig egnet til å redusere vårt underliggende problem med høy pris- og kostnadsvekst. Disse medlemmer mener at det justerte budsjettopplegg fra regjeringspartiene, som Regjeringen også står bak, i enda mindre grad vil bidra til å stabilisere norsk økonomi, i enda mindre grad vil bidra til å styrke den norske krona og i enda mindre grad vil bidra til å få de høye rentene ned mot europeisk nivå.

Disse medlemmer viser til regjeringspartienes forslag om økt utbytte fra Telenor og Statnett.

Disse medlemmer registrerer at sentrumspartiernes forslag bryter med gjeldende utbyttepolitikk for disse selskapene. I Telenors tilfelle oppjusteres resultatanslaget med 300 mill. kroner for 1998. Hele resultatforbedringen trekkes inn i form av økt utbytte. Utbytteandelen for Telenor blir dermed 65-70 pst. i følge finansministerens svarbrev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe av 14. november 1998. I Statnetts tilfelle økes utbytteandelen til 78 pst., uten at finansministeren i sitt svar har noe oppjustert resultatanslag å vise til.

Disse medlemmer viser til at sentrumspartiene og Regjeringen på denne måten fører en uansvarlig utbyttepolitikk og mener dette står i sterk strid med de retningslinjer som ligger til grunn for utbyttepolitikken.

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre syner til omtalen av den økonomiske politikken i Nasjonalbudsjettet og gjev sin tilslutnad til dei hovudmål som er lagt fram i det finanspolitiske opplegget.

Desse medlemmene syner til at norsk pengepolitikk medfører ein klar samanheng mellom kronkurs og rentenivå. Målsettinga om at finanspolitikken skal medverka til å dempa presset i norsk økonomi slik at rentenivået kan reduserast frå det nivået det har i dag, og til eit nivå i nærleiken av det som er gjeldande i andre vesteuropeiske land er oppretthalden.

Kronekursen og renteutviklinga er og avhengig av andre faktorar. Mellom anna oljepris, lønsutvikling og forventna inflasjon. Ein føresetnad for at ein skal få renta ned er difor at inntektsoppgjering i 1999 kan gjen-

nomførast innanfor ei moderat ramme i samsvar med Solidaritetsalternativet sine prinsipp.

Desse medlemmene konstaterar at prognosen på 2,5 pst. for konsumprisveksten frå 1997 til 1998 er litt lågare enn ein rekna med i revidert Nasjonalbudsjett, men at anslaget på 3,25 pst. for 1999 er omlag det doblete av det som er venta hos våre handelspartnarar.

Desse medlemmene vil peike på at det i Nasjonalbudsjettet er gjeve ei særleg omtale av pressproblema i store deler av arbeidsmarknaden. Etter 6 år med samanhengande vekst er sysselsettinga auka med 231 000 personar eller 11,9 pst. av arbeidsstyrken.

Desse medlemmene legg til grunn at den sterke auken i rentekostnadene den siste tida så langt har ført til ei viss demping av veksten i byggje- og anleggssektoren. Fleire store nasjonale byggjeprojekt er i ferd med å bli avslutta. Omsetnaden av bustadar er redusert. Saman med den internasjonale lågkonjunkturen skaper dette noko uvisse omkring anslaga for utviklinga i byggje- og anleggssektoren. Desse medlemmene legg óg vekt på at tilslutnad til eit heilheitleg økonomisk opplegg i seg sjølv kan verke stabiliserande på økonomien. Ut frå ei samla vurdering vil desse medlemmene gå inn for at konjunkturavgifta for byggje- og anleggssektoren ikkje vert iverksett.

Desse medlemmene har også merka seg at det i Nasjonalbudsjettet er understreka at uroa i den internasjonale økonomien har skapt stor uvisse om den vidare utviklinga. Verknaden av dei økonomiske krisene i Sørøst-Asia, Russland og sist no i Latin-Amerika har ført til at veksttala er justert nedover for utviklinga i verdsøkonomien, og for einskilde land også utanfor kriseområda.

For Noreg betyr dette lågare eksportinntekter, særleg frå petroleumsverksemda.

Desse medlemmene har også merka seg at oljeselskapa ser for seg låg oljepris i ei tid framover. Der som oljeprisen vert liggjande på det noverande nivået framover, vil dette på sikt føre til reduserte investeringar i oljesektoren. Dette vil i neste omgang få verknad på aktivitetsnivået i Fastlands-Noreg.

Etter ei samla vurdering av desse tilhøva finn desse medlemmene at dei avgrensa endringane i budsjettbalansen som følgjer av det justerte opplegget frå sentrumspartia, er forsvarlege. Desse medlemmene vil understreke at overskotet på Nasjonalbudsjettet vil vere om lag 50 mrd. kroner.

Desse medlemmene syner til det justerte opplegget som sentrumspartia har lagt inn i denne innstillinga, med ein del endringar, mellom anna i skatte- og avgiftsopplegget. Desse medlemmene legg vekt på at dette er retta inn for å få ei låg pris- og kostnadsutvikling og slik medverka til eit moderat lønnsoppgjering til våren. Dette er i seg sjølv viktige føresetnader for auka tillit til norsk økonomi og ei normalisering av rentenivået. Desse medlemmene meiner dei justeringane sentrumspartia har gjort i Regjeringa sitt framlegg også ivaretek målsettinga om eit stramt budsjett, med ein god fordelingsprofil der byrdene med innstram-

ming vert delt mellom det offentlege, hushaldningane og næringslivet. Desse medlemmene meiner det er naudsynt med ein stram finanspolitikk og vurderer at ei innstramming på om lag 8 mrd. kroner opprettheld målsettinga.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at Regjeringen mener at etterspørselspresset i norsk økonomi er for stort, og at det må bremses ved hjelp av et stramt statsbudsjett. Et stramt budsjett innebærer i denne forbindelse et statsbudsjett der staten reduserer utgiftssiden samtidig som den styrker inntektssiden ved å øke skatter og avgifter.

Disse medlemmer er ikke enig i at presset i norsk økonomi vil bli så stort i tiden som kommer at det er nødvendig å øke skatter og avgifter. Disse medlemmer er enig i at utgiftene på statsbudsjettet må reduseres, ikke for å redusere presset i norsk økonomi, men for å gi rom for større skatte- og avgiftslettelser. Vi ser allerede at store næringslivslokomotiver som for eksempel Statoil strammer inn ved å kraftig redusere sine investeringsplaner for 1999. Andre har varslet tilsvarende reduksjoner, særlig bygge- og anleggsbransjen. Dette får stor effekt på hele landets økonomi og innebærer allerede en betydelig reduksjon av etterspørselen.

Det svært høye rentenivået vi har i dag, innebærer også en betydelig reduksjon idet private forbruk. Det er grunn til å anta at effekten av denne renteøkningen ikke fullt ut har slått ut i økonomien ennå, men at vi vil se utslagene i de kommende månedene. Skatte- og avgiftsskjerpelser vil bidra til å ytterligere forsterke nedgangen i etterspørselen og vil være uheldig for norsk økonomi. Det er fra noen hold blitt hevdet at det vil være bedre at vi strammer inn så mye nå at vi eventuelt kan slippe opp underveis. Det er en risikabel fremgangsmåte. Norge har erfaringer som viser det motsatte, nemlig hvor vanskelig det er å rette opp noe når det først går utforbakke. Det vil være langt bedre å gi skatte- og avgiftslettelser, for eventuelt, hvis det faktisk skulle vise seg å være behov for innstramminger underveis, å gjøre det da.

For øvrig er det også god grunn til å hevde at de skatte- og avgiftsskjerpelser som er foreslått av Regjeringen også har svært begrenset effekt for selve statskassen. Resultatet av de kraftige innstramminger vil være en redusert produksjon i den private sektor. For øvrig er det ikke sikkert at renten vil gå ned som følge av innstramming i finanspolitikken, slik som både Regjeringen og stortingsflertallet hevder. Finanspolitikken ikke er egnet til for mye finstyring og detaljregulering av økonomien. Derfor burde Stortinget i større grad konsentrere seg om de større linjene.

Disse medlemmer vil gjennomføre de grep som vi mener er nødvendig for norsk økonomi, også på lang sikt. Det må fokuseres på effektivisering og fornuftig ressursanvendelse, og ikke minst en helt annen innretning av både budsjettets utgiftsside og inntektsside.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett som viser at det er godt mulig å omprioritere innenfor forsvarlige budsjetttrammer, ved å styrke kjerneområder, redusere skatter og avgifter og redusere de offentlige utgiftene til ikke-prioriterte områder. Som tidligere nevnt er stramhetsbegrepet ingen «hellig ku» for Fremskrittspartiet. Det avgjørende for oss er at det strammes inn i de offentlige utgiftene, ikke i privat sektor gjennom skatte- og avgiftsskjerpelser. Derfor foreslår Fremskrittspartiet skatte- og avgiftsreduksjoner i forhold til Regjeringens forslag på 25,663 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets budsjett har en (negativ) underliggende utgiftsvekst på -0,79 pst., korrigert for prisstigning er den underliggende utgiftsvekst på -4,88 pst., sammenlignet med Regjeringens forslag som innebærer en økning på 1 pst. korrigert for prisstigning.

Fremskrittspartiets forslag har en innstrammingseffekt på 0,79 pst., målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettindikatoren, mot Regjeringens 0,89 pst.

Regjeringens forslag til avgiftsøkninger gir alene en økning i prisstigningen neste år på H pst. Sammen med forslag til skatteøkninger kan dette bety nok et godt lønnsoppgjør neste år. Fremskrittspartiets forslag til skatte- og avgiftsopplegg vil innebære at prisstigningen neste år blir 2,2 pst. lavere enn Regjeringens forslag på 3 I pst.

På budsjettets utgiftsside foreslår Fremskrittspartiet en brutto innsparing i statens utgifter med 24,2 mrd. kroner.

Disse medlemmer har, innenfor Fremskrittspartiets ramme, foreslått en betydelig satsning på veiutbygging, forsvar, helse og eldreomsorg, justissektoren og barnefamiliene.

Videre har Fremskrittspartiet lagt til grunn en langt mer næringsvennlig politikk enn Regjeringen, i erkjennelsen av at det er verdiskapningen i det private næringsliv Norge skal leve av i fremtiden.

Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag, med henvisning til at Norge er det landet i Europa som har kortest ferie.

Statens utbyttepolitikk

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet finner ingen grunn til å endre på de anslag som Regjeringen har lagt til grunn for utbytte fra stats-eide eller deleide selskaper, men vil understreke det viktige i at statens avkastningskrav står i et korrekt forhold til den betydelige egenkapital staten har i en rekke selskaper. Disse medlemmer mener dog det er nødvendig at utbytte fastsettes i henhold til aksjeloven også i bedrifter der staten er aksjonær.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre med sitt alternative forslag til statsbudsjett viser at det er fullt mulig å omprioritere innenfor forsvarlige budsjetttrammer, for å styrke kjerneområder og

reducere skatte- og avgiftsnivået. Høyres budsjettforslag har samme innstrammings-effekt som Regjeringens forslag. Det er imidlertid avgjørende at stramheten i finanspolitikken oppnås på riktig måte. Derfor foreslår Høyre en reduksjon i skatter og avgifter på 7,4 mrd. kroner i forhold til regjeringen Bondeviks forslag. Disse lettelsene dekkes inn i sin helhet. Høyres budsjett har en underliggende utgiftsvekst på -0,5 pst, sammenlignet med regjeringen Bondeviks forslag på +1 pst.

Disse medlemmer mener det er bekymringsfullt at Regjeringen legger opp til en så høy utgiftsvekst for neste år, og at sentrumpartiene i sitt justerte budsjettforslag legger opp til en enda høyere utgiftsvekst, på 1,1 pst. Flere prognoser, blant annet fra Statistisk sentralbyrå, tyder på at veksten i BNP for Fastlands-Norge i 1999 vil bli lavere enn anslått i Nasjonalbudsjettet, og lavere enn forslagene til utgiftsvekst fra Regjeringen og sentrumpartiene. Dermed er risikoen stor for at vi vil komme i den situasjon at veksten i de offentlige utgifter er høyere enn veksten i verdiskapningen. I dagens situasjon med høy kapasitetsutnyttning vil dette føre til at offentlig sektor fortrenger privat virksomhet. Dette er en utvikling disse medlemmer mener er svært bekymringsfull, ikke minst fordi presset for ytterligere økte offentlige utgifter kan øke i årene som kommer dersom Norge går inn i en lavkonjunktur. Faren er stor for at man med sentrumpartiens budsjettforslag legger seg på utvikling i utgiftsnivået som ikke er opprettholdbart over tid.

Disse medlemmer viser til at Høyres budsjettforslag har om lag samme innstrammings-effekt som Regjeringens forslag på 0,9 pst., målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettindikatoren. Disse medlemmer mener det er avgjørende at finanspolitikken er stram i dagens situasjon. Prognosen for norsk økonomi tyder på at kapasitetsutnyttningen og dermed presset i norsk økonomi vil være høy også i 1999, selv om veksten vil avta neste år. Med fortsatt høyt press i økonomien er risikoen stor for at lønns- og prisveksten vil bli kraftig neste år. Dette vil svekke næringslivets konkurranseevne ytterligere, med alvorlige konsekvenser på lengre sikt. Derfor er det viktig at finanspolitikken bidrar til å redusere presset i norsk økonomi.

Disse medlemmer mener den uro man nå ser på de internasjonale finans- og råvaremarkedene understreker betydningen av et ansvarlig finanspolitisk opplegg, med en nødvendig stramhet i finanspolitikken og stabile rammevilkår for næringslivet. Det er viktig at usikkerheten for næringslivet som følger av internasjonal uro ikke forsterkes av forverrete rammevilkår i Norge.

Disse medlemmer er enige i Norges Banks vurderinger i budsjettbrevet av 21. oktober 1998, om at det isolert sett kunne være ønskelig med en enda sterkere innstramming for å dempe aktiviteten i økonomien, men at usikkerheten knyttet til tempoet i den forventete rentenedgang isolert sett trekker i motsatt retning.

Samlet sett fremstår en innstramming på nær 1 pst. som en rimelig avveining mellom ulike hensyn.

Disse medlemmer vil peke på at det er betydelig vanskeligere å reversere de negative effektene av en finanspolitikk som viser seg ikke å være stram nok, enn det er å løsne opp på en finanspolitikk som viser seg å være i strammeste laget. Det vil være fullt mulig å «gi gass» i økonomien i løpet av 1999 dersom forholdene tilsier dette. Også dette trekker i retning av et stramt statsbudsjett for 1999.

Disse medlemmer understreker imidlertid at det for Høyre er avgjørende at stramheten i finanspolitikken oppnås på riktig måte. Regjeringens forslag til innstramming er i stor grad oppnådd gjennom forslag om økte skatter og avgifter. Forslagene til avgiftsøkninger gir alene en økning i prisstigningen neste år på H prosentpoeng. Sammen med forslagene til skatteskjerpelser vil dette kunne legge grunnlag for økte lønnskrav, og dermed bringe oss inn i en ny lønns- og prisspiral.

Disse medlemmer viser til at det høye rentenivået allerede har påført mange husholdninger og bedrifter kraftige utgiftsøkninger. Økte skatter og avgifter på toppen av dette vil forverre situasjonen, og føre til alvorlige problemer for mange husholdninger og bedrifter. Når regjeringen Bondevik kaller på en «nasjonal dugnad» i dagens situasjon, er det for disse medlemmer opplagt at husholdningene og bedriftene gjennom renteøkningene allerede har tatt sin del av denne «dugnaden». Selv om et stramt statsbudsjett vil bidra til at rentenivået kan reduseres, må det tas høyde for at dette kan ta tid. Det er uforsvarlig å ramme husholdningene og bedriftene dobbelt opp, med både økte renteutgifter og høyere skatter og avgifter.

Disse medlemmer viser til at Høyre derfor går mot forslaget om å øke skatte- og avgiftsnivået med 4 mrd. kroner i 1999, og foreslår i stedet en reduksjon i forhold til dagens nivå på 3,4 mrd. kroner. Samlet foreslår Høyre en reduksjon i skatter og avgifter på 7,4 mrd. kroner i forhold til sentrum-regjeringens forslag, med virkning for 1999. Høyres forslag til skatte- og avgiftsopplegg innebærer at prisstigningen i 1999 kan komme ned mot 2 H - 2 I pst, mot 3 G pst med Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre på lengre sikt ønsker et vesentlig lavere skatte- og avgiftsnivå. Behovet for en stram finanspolitikk i dagens situasjon innebærer at reduksjoner i skatte- og avgiftsnivået fullt ut må dekkes inn gjennom tilsvarende innsparinger i offentlige utgifter. Høyre legger vekt på at reduksjoner i offentlige utgifter må skje gradvis. De som i dag er gjort avhengige av offentlige støtteordninger må gis tid til omstilling. Det må også tas høyde for at det tar tid å gjennomføre tiltak som gir bedre ressursutnyttelse i offentlig virksomhet, og at tiltakene derfor ikke gir full effekt fra første dag.

På budsjettets utgiftsside foreslår disse medlemmer en netto innsparing i statens utgifter med 6,2 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Med Høyres forslag vil statsbudsjettets reelle, underliggende utgift-

svekst være på om lag -0,5 pst i forhold til anslag på regnskap for 1998, sammenlignet med Regjeringens forslag på +1 pst.

Innenfor denne rammen har disse medlemmer funnet rom for en betydelig satsing på veiutbygging og forsvar. Kontantstøtten utvides som planlagt. Høyre går mot Regjeringens forslag om å ta pengene tilbake igjen ved å fjerne småbarnstillegget for dem som mottar kontantstøtte. Videre styrker Høyre forskning og utdanning på alle trinn, og gir mer ressurser til politi og rettsvesen. Høyre opprettholder Regjeringens forslag til satsing på helse og eldre, og foreslår i tillegg økt satsing på innsatsstyrt finansiering i helsevesenet.

Disse medlemmer går mot Regjeringens næringsfiendtlige forslag, som utvidet arbeidsgiveransvar for sykelønn og fjerning av sjømannstilskuddet.

Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag får ikke Høyres støtte. Forslaget vil hjelpe næringslivet, men Regjeringen legger ikke tilstrekkelig vekt på avveining mellom arbeid og fritid. Med Europas korteste ferie er konklusjonen klar; vi trenger ikke enda kortere ferie.

Disse medlemmer minner om at Høyre har invitert Regjeringen og regjeringspartiene til forhåndsdrøftinger om budsjettet, for å sikre et flertallsgrunnlag i Stortinget. Dette ville også sikret større stabilitet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken, og på den måten være bedre egnet til å møte de utfordringer landet står overfor. Disse medlemmer minner også om at Høyres forutsetninger for støtte til budsjettets hovedinnretning har vært klargjort i god tid før Regjeringen la frem sitt budsjettforslag.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen og regjeringspartiene konsekvent har ignorert Høyres forsøk på å komme Regjeringen i møte om statsbudsjettet for 1999. Regjeringens forslag medfører en utvikling stikk i strid med Høyres syn på en rekke sentrale områder. Regjeringen foreslår skatte- og avgiftsøkninger i en størrelsesorden det ikke er sett maken til på 90-tallet. Regjeringen foreslår et kraftig kutt i forsvarsbevilgningen, også i forhold til sin egen langtidsplan som ble vedtatt for bare noen måneder siden. Regjeringen legger nye veiprosjekter på is til tross for at regjeringspartiene sammen med Høyre sikret flertall for en betydelig satsing på veiutbygging i Norsk veg- og vegtrafikkplan.

Disse medlemmer viser til at sentrumspartiene legger frem et justert forslag til statsbudsjett for 1999. Dermed kan det konstateres at Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1999 heller ikke har regjeringspartienes støtte. Sentrumspartiernes justerte budsjettforslag innebærer:

- fortsatt skatte- og avgiftsøkninger på 2 H mrd. kroner for 1999,
- fortsatt et kutt i forsvaret på H mrd. kroner i forhold til nullvekst og 0,8 mrd. kroner i forhold til Høyres budsjettforslag, og
- fortsatt ingen nye veiprosjekter.

Den underliggende utgiftsveksten i sentrumspartiernes justerte budsjettforslag vil være på 1,1 pst., som er en kraftigere vekst enn i Regjeringens eget forslag og i strid med Høyres alternative budsjett. Prognosene for veksten i BNP, blant annet fra SSB, tyder på at utgiftsveksten med sentrumspartiernes justerte forslag vil være høyere enn veksten i BNP for Fastlands-Norge. Dette er alvorlig fordi det innebærer at offentlig sektor fortrenger privat virksomhet.

Samtidig svekker sentrumspartiene stramheten i budsjettet, i forhold til stramheten foreslått av Regjeringen og som et bredt flertall på Stortinget har gitt sin tilslutning til. Finansministeren gir i svar på spørsmål fra Høyres stortingsgruppe 14. november 1998 ingen begrunnelse for Regjeringens endrede syn på innstrammingsbehovet i finanspolitikken.

Disse medlemmer vil understreke at et hovedmål med statsbudsjettet for 1999 er å sikre et stramt budsjett som kan få renten ned. Dette er viktig for å hjelpe alle de familier og bedrifter som nå sliter med høye renteutgifter. Det er alvorlig at sentrumspartiene i sitt justerte budsjettforslag foreslår å svekke stramheten i budsjettet, blant annet fordi dette reduserer muligheten for lavere rente. Skatte- og avgiftsøkningene i sentrumspartiernes justerte opplegg vil fortsatt bidra til økt prisstigning, og for mange familier komme i tillegg til betydelig økte renteutgifter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil fremholde at norsk økonomi er solid med store overskudd både i statsfinansene og i de fleste bedrifter. Selv om det er ønskelig med visse innstramminger er det rom for å satse mer på rettferdig fordeling, miljøtiltak og oppvekst og utdanning for barn og unge. Det krever politisk vilje til å sette det viktigste først.

Sosialistisk Venstrepartis økonomiske politikk har fem hovedmål:

- Arbeid til alle.
- Solidaritets-Norge istedenfor Forskjells-Norge.
- En mindre oljeavhengig økonomi og et mer allsidig næringsliv.
- En bærekraftig økonomi der skattesystemet stimulerer til miljøriktig adferd.
- Kommuner som er økonomisk i stand til å gi gode tjenester til sine innbyggere.

Disse målene kan bare nås ved aktiv politisk styring. Finanspolitikken må motvirke de svingninger i økonomien som markedet utsetter oss for. En stabil økonomisk utvikling er best.

I tråd med dette synet viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i flere år foreslått mer ekspansive budsjetter enn vekslende regjeringer. Da var hovedoppgaven å få fart på økonomien for å få flere i arbeid. Når det i år var behov for å kjøle ned økonomien foreslo Sosialistisk Venstreparti et mer stramt budsjett enn Regjeringa ved behandlingen av revidert

budsjett. Sosialistisk Venstrepartis foreslo et budsjett med innstramminger i privat forbruk, blant annet økt beskatning av kapitalinntekter og kutt i enkelte overføringer. Hadde Regjeringa lagt opp til dette da, ville vi fått et langt mindre press på renta og langt mindre behov for å stramme inn nå. I stedet valgte Regjeringa å samarbeide med høyresida om et budsjett som ikke la opp til å bremse forbruket. Nå kommer Regjeringa med forslag om økt kapitalsskatt og fjerning av rederienes refusjonsordning. Forslagene vil selvsagt få dette medlems støtte, men hadde Regjeringa gått inn for disse tiltakene allerede i vår, slik dette medlem ønsket, ville tiltakene hatt større positiv effekt.

Dette medlem kommenterte for øvrig Regjerings reviderte budsjett slik i Budsjett-innst. S. II (1997-98) i begynnelsen av juni:

«Regjeringa har lagt fram et budsjettopplegg som betyr at det i all hovedsak overlates til markedet å stramme inn økonomien. Da får vi rente- og prisopp- gang. En slik innstramming er primitiv og usosial. Sosialistisk Venstreparti ønsker et finanspolitisk strammere opplegg og med en helt annen profil enn Regjeringa. De innstramminger som Regjeringa legger opp til vil først og fremst ramme folk flest, særlig gjennom redusert aktivitetsnivå i kommunene. Sosialistisk Venstreparti kan bare akseptere innstramminger som samtidig opprettholder høy sysselsetting og gir bedre fordeling.»

Utviklingen etterpå har vist at Sosialistisk Venstreparti fikk rett når det gjaldt virkningen av Regjeringas budsjettopplegg i vår.

I budsjettopplegget for 1999 legger Regjeringa opp til en finanspolitisk innstramming på opp i mot 1 pst. av BNP. Denne innstrammingen kommer for seint og er for sterk. En mindre innstramming er nødvendig for at finanspolitikken skal levere sitt bidrag til at renta kan gå ned. En innstramming i den størrelsesorden som Regjeringa legger opp til bereder bare grunnen for ny økning i arbeidsledigheten.

Siden mai har Norges Bank hevet dagslånsrenten 6 ganger, med totalt 4,5 prosentpoeng, i håp om å motvirke svekkelsen av kronekursen. De siste 2,5 prosentpoengene kom i løpet av en langhelg i august. Kredittinstitusjonene har hevet sine lånerenter omtrent tilsvarende. Beregninger SSB har gjort anslår at renteøkningene vil ha en årsvirkning som tilsvarer 20 mrd. kroner i innstramming i økonomien.

Dette er en form for innstrammingspolitikk som Sosialistisk Venstreparti ikke ønsker. Renteøkninger rammer alle med gjeld, uavhengig av hva slags type gjeld, og beriker alle med «penger på bok», uavhengig av behov. For Sosialistisk Venstreparti er det derfor en viktig oppgave å få renta ned. Sosialistisk Venstreparti går inn for følgende tiltak:

- En finanspolitisk innstramming på om lag halvparten av Regjeringen inkludert innstramminger i oljesektoren, men særlig retta mot sektorer og grupper med høy importandel.

- Sette ned renta i statsbankene.
- En mer fleksibel valutapolitikk og sterkere politisk styring av Norges Bank.
- Mindre oljeavhengighet og høyere oljepris via redusert oljeutvinning.

Sammenhengen mellom en stram finanspolitikk og lavere rente er ikke klar fordi det også er andre faktorer, slik som oljepris og etterspørsel fra eksportmarkedene, som spiller sterkt inn. Sosialistisk Venstreparti legger imidlertid til grunn at finanspolitikken kan bidra til en lavere rente, men innstramminger må rettes inn mot de områder der de har størst effekt. Sosialistisk Venstreparti legger vekt på rette innstramminger inn mot sektorer med høy importandel. Det er den sterke importveksten i år (sammen med svekkelsen av verdien av eksporten) som er den underliggende realøkonomiske grunn til kronesvekkelsen.

Sosialistisk Venstreparti ønsker en innstramming på om lag halvparten av den Regjeringa foreslår, inkludert oljesektoren. Til gjengjeld vil Sosialistisk Venstrepartis innstramminger ha større effekt på importen. Sosialistisk Venstreparti øker kommunenes inntekter 4,5 mrd. kroner mer enn Regjeringa. Kommunesektoren har en svært lav importandel. Sosialistisk Venstreparti vil stramme inn på militære innkjøp fra utlandet på ca. 2 mrd. kroner. Sosialistisk Venstreparti vil stramme inn privat forbruk med om lag 3,2 mrd. kroner mer enn Regjeringen, men Sosialistisk Venstreparti legger større vekt på å rette skatteøkningene mot de med høy inntekt og formue. Dette er grupper som har en høyere importandel i sitt forbruk enn andre.

Sosialistisk Venstreparti vil holde et lavt rentenivå i Statsbankene. Det har i seg selv positiv effekt for økonomien til statsbankenes mange kunder. Samtidig vil lav rente i statsbankene virke som et press på de private bankene for å holde rentene nede. I dette budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å gjeninnføre politisk styrt rente i Statens Lånekasse på 4,8 pst. Dette ville spare Lånekassas kunder for nesten 1,2 mrd. kroner neste år.

Oljeutvinningstempoet er ute av kontroll. Et rekordhøyt investeringsnivå gjør faren for, og skadevirkningene av, feilinvesteringer større. Bare på Kårstø ligger det an til at overskridelsene vil koste oss like mye som det vi bruker på å drive Universitetet i Oslo, Trondheim og Tromsø i ett år. Sosialistisk Venstreparti ønsker et lavere investeringsnivå. Mindre bør investeres i Nordsjøen, mer bør investeres i utdanning og alternativ energi. Dette vil også medføre at oljeinvesteringene dras ut i tid og til mer stabilt aktivitetsnivå for næringer knyttet til oljeinvesteringene.

Petroleumssektoren er en sektor av norsk økonomi som er overopphet. Oljeinvesteringene ligger an til å vokse med 13,5 pst. i år. Når det i statsbudsjettet for et halvt år siden ble lagt opp til at investeringene bare skulle vokse med 1,3 pst. i år forteller det om et investeringsnivå ute av kontroll. Ingen annen samfunnssektor hadde fått lov til å drive opp investeringsnivået med

påfølgende budsjettoverskridelser på enkeltprosjekter i milliardklassen.

Derfor vil Sosialistisk Venstreparti allerede neste år kutte i statlige petroleumsinvesteringer. Alle investeringsprosjekter som er under vurdering, men ikke inngått kontrakter om foreslås skjøvet ut i tid. Det kuttes i leteboring og feltutvikling. Høy aktivitet her driver fram nye funn og nye investeringer i et uforsvarlig raskt tempo. Til sist må det kuttes ytterligere i oljeproduksjonen. Et kutt på enda 100 000 fat pr. dag, helst i forståelse med OPEC, ville gitt et solid bidrag til nedkjøling av norsk økonomi, høyere oljepris og mindre bruk av olje.

På kort sikt vil redusert investeringsnivå og utvinningstempo bidra til å dempe presset i norsk økonomi. På litt lengre sikt kan vi oppnå en trippelgevinst. Den første gevinsten er økologisk. Norge er en så stor eksportør av olje at redusert produksjon vil gi høyere oljepris. Høyere oljepris gir mindre bruk av olje og dermed lavere CO₂ utslipp. Den andre gevinsten er økonomisk. Høyere oljepris gir økte inntekter pr. investert krone. Den tredje gevinsten er strukturell. Et lavere aktivitetsnivå i Nordsjøen vil frigjøre ressurser som vi heller kan bruke til økt satsing på utdanning og alternativ energi og annen verdiskapning i Fastlands-Norge.

Norge var en viktig energinasjon i fortida. Da var vannkraft viktigst. Norge er en viktig energinasjon i dag, med olje og gass som de viktigste energiformer. Skal Norge fortsatt være en viktig energinasjon i framtida må vi investere langt mer enn i dag i det som fortsatt kalles alternativ energi, men som er framtidens energiformer fordi de er fornybare. Det gjelder blant annet vind-, sol- og bølgekraft.

I dette budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å redusere oljeavhengigheten ved:

- Stopp i alle investeringer som det ennå ikke er inngått kontrakter om.
- Kutt i leteboring.
- Økt avskrivningstid for oljeinvestering for å stimulere oljeselskapene til å utsette investeringer.
- 10 pst. kutt i oljeutvinning.

For å styrke annet næringsliv foreslår Sosialistisk Venstreparti:

- Redusert arbeidsgiveravgift.
- Å gå imot økt arbeidsgiveransvar for sykepengene.
- Økt verftsstøtte.
- Kjempesatsing på alternativ energi og energiøkonomisering.
- Økt satsing på forskning.
- Økte IT-investeringer i skolen.
- Stimulering av bygg- og anleggsvirksomhet, ved igangsetting av nye offentlige oppdrag og gå imot konjunkturavgiften.
- Satsing på skole- og utdanningssystemet.
- Økt risikoeksponering i SND.

Dette medlem vil påpeke at siden 1990 har det offentlige andel av samfunnsøkonomien sunket. Offentlig sektors andel av BNP har sunket fra 53,5 pst. til 44,7 pst. i 1997. Offentlig sektor vil si alle offentlige utgifter inkludert overføringer til private og netto kapitalutgifter. Til sammenligning var andelen i snitt på 47,6 pst. i Vest-Europa og hele 62,3 pst. i Sverige i 1997. Disse tallene bekrefter det inntrykk mange har; at mange har fått tykkere lommebøker samtidig som kommunale tjenester går på sparebluss, at offentlige skoler og sykehus forfaller mens private kjøpesentre og administrasjonsbygg holdes i tipp-topp stand.

Sett i kontrast til dette bildet blir kravet om skattelettelser og dermed økt privat forbruk nokså enøyd. Det private forbruk har gode kår i Norge og det er mange som kan tåle en skatteøkning.

Medlemmen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde meiner at den økonomiske stoda til staten, med eit overskot på mellom 40 og 60 mrd. kroner, gjev rom for både eit lågare skatte- og avgiftsnivå og ei større satsing innanfor prioriterte føremål som t.d. skule og utdanning, distriktspolitikk, helse og forsvar. Tverrpolitisk Folkevalde legg likevel opp til at ein, for å hindra press i økonomien, skal gjennomføra ei lita innstraming ut frå statsbudsjettet for 1998. Denne medlemmen meiner at ein ikkje kan måla velferdstilbodet ut frå den brøken dei offentlege utlogene utgjør av BNP, men ut frå det som faktisk vert tilbode. Denne medlemmen meiner difor at ein òg frametter kan minka den offentlege delen av BNP, utan at viktige velferdstilbod og samfunnsoppgåver vert sett til sides eller nedprioriterte.

Denne medlemmen meiner at dei einskilde kan vera betre i stand til å taka vare på sine egne interesser enn det offentlege. Difor legg Tverrpolitisk Folkevalde opp til å minka skatte- og avgiftsnivået med drygt 6 mrd. kroner, og at heile summen skal minka nettooverføringa til Oljefondet like mykje. Dei tendensane som ein i dag ser til sterk auke i den kriminaliteten som råkar vilkårleg, må stogkast. Difor styrker Tverrpolitisk Folkevalde satsinga innan rettsstellet og politiet. Samla vert sektorane politi, forsvar, helse, skule og utdanning, og samferdsel styrka med drygt 2,2 mrd. kroner.

2.2 Økonomien i kommunane og fylkeskommunane

2.2.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (1998-99)

Kommunesektorens reelle inntekter økte med vel 4 G pst. fra 1996 til 1997. Sektorens inntekter vokser vidare fra dette høye nivået både i 1998 og 1999.

I Kommuneøkonomiproposisjonen for 1999 og Revidert nasjonalbudsjett 1998 ble veksten i kommunenes reelle inntekter fra 1997 til 1998 anslått til om lag 1 pst. Anslaget bygde blant annet på en forutsetning om 5 pst. lønnsvekst. Resultatet fra lønnsoppkjørene tilsier imidlertid at lønnsveksten for de kommuneansatte i gjennomsnitt blir nærmere 6 pst. Høyere lønnsvekst enn forutsatt bidrar isolert sett til å redusere kom-

munenes realinntekter i 1998 med anslagsvis 1,1 mrd. kroner. Skatteanslaget er ikke endret i forhold til anslaget i Revidert nasjonalbudsjett 1998. Den reelle inntektsveksten i 1998 anslås nå til om lag 1 pst. Blant annet som følge av de høye lønnstilleggene i vårens lønnsoppgjør, vil kommunene få høyere utgifter til pensjonspremier enn tidligere antatt.

I Kommuneøkonomiproposisjonen for 1999 ble det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens inntekter på 1-1 G pst. fra 1998 til 1999, tilsvarende om lag 2-2,5 mrd. kroner. Det opplegget som nå legges fram, innebærer en reell inntektsvekst på vel 1 G pst., eller knapt 2,6 mrd. kroner, og er følgelig i tråd med det som ble varslet. Hoveddelen av veksten er knyttet til handlingsplanene for eldreomsorg, psykiatri, utstyrinvesteringer på sykehus og kreftbehandling. Regjeringen foreslår at planperioden for eldresatsingen utvides fra fire til seks år, noe som reduserer bevilgningene til investeringer med vel 150 mill. kroner i 1999 i forhold til tidligere forutsetninger. Tilskuddet til drift økes som forutsatt med 800 mill. kroner.

I Kommuneøkonomiproposisjonen la Regjeringen opp til om lag samme reelle nivå på kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter i 1999 som i 1998. Blant annet som følge av stortingsvedtak i forbindelse med behandlingen av Kommuneøkonomiproposisjonen foreslår Regjeringen nå å redusere det reelle skatteinivået med 800 mill. kroner, mot en tilsvarende økning i rammetilskuddene. Dette bidrar til en bedre fordeling mellom skattesterke og skattesvake kommuner.

Som varslet i Kommuneøkonomiproposisjonen foreslår Regjeringen at skatt på alminnelig inntekt fra etter-skuddspliktige (selskapsskatten) i sin helhet blir en statlig skatt. Endringen gjøres gjeldende fra inntektsåret 1998, slik at den får budsjettvirkning for 1999. I tillegg foreslås en tilsvarende omlegging for visse formuesskatter på en del upersonlige skattytere, blant annet sparebanker og forbrukerforeninger. Omleggingen medfører en administrativ forenkling. Det samlede inntektsbortfallet for kommunene som følge av disse forslagene utgjør om lag 6 mrd. kroner. Dette kompenseres gjennom å heve de kommunale skattørene for personlige skattytere, og gjennom å øke naturressurs-skatten innenfor kraftverksbeskatningen.

Det er i avsnitt 3.2 i meldingen gjort nærmere rede for utviklingen i kommuneforvaltningens økonomi og opplegget for 1999.

2.2.2 Merknader fra komiteen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Tverrpolitisk Folkevalgte, viser til at lønnsoppgjøret i 1998 ble ca. 1 pst. høyere enn forutsatt i Revidert nasjonalbudsjett. I tillegg vil de økte innbetalingene til KLP representere betydelige merutgifter for kommunesektoren. Dette vil også ha virkning for 1999. Det er imidlertid innarbeidet praksis at kommunesektoren

selv må ta ansvaret for den lønnsveksten som kommer utover de forutsetninger som legges til grunn i Revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, registrerer at det er stor avstand mellom regjeringspartienes løfter før valget i 1997 og deres forslag til opplegg for kommuneøkonomien for 1999. Kommunesektoren rammes også av den høye pris- og kostnadsveksten og renteøkningene etter ett år med sentrumsregjering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, mener at den økonomiske situasjonen tilsier et stramt finanspolitisk opplegg og at dette må også gjelde for kommunesektoren. Et overordnet mål er å få ned renten. 1 pst. rentereduksjon betyr 440 mill. kroner spart for kommunesektoren. Det er imidlertid store forskjeller på i hvilken grad den enkelte kommune og fylkeskommune kan tåle økonomisk innstramming, og noen vil ha store problemer med å sy sammen sine budsjett for 1999. Flertallet forutsetter at Kommunal- og regionaldepartementet følger utviklingen nøye.

Flertallet viser til at en del kommuner som ikke er kraftkommuner taper mye på omlegging til statlig selskapsskatt. Flertallet ber departementet vurdere å tilføre ekstra skjønnsmidler til de av disse kommuner som kommer dårligst ut og at utgangspunktet bør være at 50 pst. av tapene blir kompensert. Det bør i denne sammenheng også vurderes om de år som er lagt til grunn for beregning av størrelsen på selskapsskatten gir et riktig bilde. Det viser seg at noen kommuner kommer spesielt dårlig ut da de årene som er lagt til grunn ikke er representative for hva selskapsskatten har utgjort av skatteinntekter for kommunen.

Flertallet vil peke på at kraftkommuner som er minsteinntektskommuner får beholde en meget liten del av den kompensasjon som økt naturressursskatt gir, mens de kraftkommuner som har over minsteinntektsgrensen får beholde alt eller halvparten dersom de ligger over 140 pst.-grensen. Den skjevfordeling til fordel for de aller rikeste som dermed oppstår bør vurderes ved neste anledning.

Flertallet viser til at Regjeringen i nasjonalbudsjettet foreslår at det innføres en ordning med løpende utjevning av skatteinntektene fra og med år 2000 i tråd med Stortingets vedtak under behandlingen av Kommuneøkonomiproposisjonen. Flertallet vil vise til at kommuner med særlig lav skatteinngang i 1998 og 1999 vil tape store beløp dersom løpende inntektsutjevning innføres uten at manglende skatteinngang for disse to år blir kompensert. Tilsvarende vil kommuner med høy skatteinngang tjene på at det ikke skjer en avregning for disse to årene. På denne bakgrunn ber flertallet departementet komme tilbake med forslag til ordninger som gir bedre fordelingseffekt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet innser at det kan bli vanskelig for kommunesektoren å oppfylle de målsettingene som er vedtatt om bedring i helsesektoren, styrking av eldreomsorgen og utbygging av barnehager med det statsbudsjettet Regjeringen har lagt fram. Derfor vil disse medlemmer foreslå en styrking av kommunesektorens økonomi for 1999. Arbeiderpartiets samlede økonomiske alternativ vil bedre kommuneøkonomien med over 1 mrd. kroner til neste år.

For blant annet å styrke kommunesektorens muligheter til å nyttiggjøre seg øremerkede midler, foreslår disse medlemmer å øke rammeoverføringene med 200 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Videre foreslås det å følge opp den vedtatte handlingsplanen for eldreomsorgen med en økning av tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser med 153 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår videre å bevilge 125 mill. kroner mer til utbyggingen av 10 000 flere barnehageplasser enn Regjeringen foreslår. Det foreslås videre en styrking av skolefritidsordningen, utstyr til videregående skoler og opprettelse av en ordning med utlån av skolebøker i videregående skole. Disse medlemmers forslag vil øke overføringene til kommunesektoren med over 500 mill. kroner. Disse medlemmer viser videre til at Arbeiderpartiets avgiftsopplegg vil gi reduserte utgifter for kommunesektoren med over 500 mill. kroner. Arbeiderpartiets samlede budsjettforslag vil gi over 1 milliard kroner i forbedring for kommunesektorens økonomi.

Disse medlemmer viser til at økningen av skatteinntektene slår forskjellig ut mellom kommunene. I tillegg til den omfordeling av 800 mill. kroner fra skatt til rammetilskudd som foreslås fra Regjeringen, vil disse medlemmer gjennom å redusere den kommunale skattøren med 0,25 prosentpoeng til omfordele ytterligere 960 mill. kroner via rammetilskuddene. Disse medlemmer viser videre til omleggingen av selskapsskatten til statskatt og støtter endringene som følger av dette.

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Regjeringa følgjer opp dei rammene som fleirtalet i Stortinget vedtok for kommunesektoren for 1999 gjennom handsaminga av kommuneøkonomiproposisjonen i juni. Dette gjev ein reell auke i inntektene på vel 1 G pst. eller knapt 2,6 mrd. kroner. Hovuddelen av auken er knytt til handlingsplanane for eldreomsorg, psykiatri, utstyrsinvesteringar på sjukehus og kreftbehandling. Disse medlemmene støttar framlegget frå Regjeringa til økonomiske rammer for kommunesektoren for 1999.

Desse medlemmene har merka seg at Regjeringa legg opp til at planperioden for eldresatsinga vert utvida frå 4 til 6 år. Fleire kommunar har gjeve positiv tilbakemelding på dette, sidan det vil gje betre tid både til grundig planlegging og skikkeleg gjennomføring av

byggeprosjekta. Samtidig vil det gje betre høve til å skaffe det fagpersonellet som er naudsynleg. Desse medlemmene viser til at løyvinga til eldresatsinga vert auka med 1 450 mill. kroner neste år, og støttar framlegget frå Regjeringa om å utvide planperioden med 2 år.

Desse medlemmene viser til det justerte sentrumsbudsjettet der dei kommunale og fylkeskommunale skatteøra for personlege skattyttarar vert auka til høvesvis 11,50 og 6,60 prosenteningar. Desse medlemmene viser til at vedtaket i Stortinget i samband med handsaminga av kommuneøkonomiproposisjonen om ein reduksjon av skattøren og ein tilsvarende auke i rammetilskottet for 1999, for å sikre best mogleg inntektsfordeling mellom skattesvake og skatteresterke kommunar, er teke omsyn til ved fastsetjing av dei nye presentsatsane.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet konstaterer at Regjeringen ønsker å gå vekk fra stortingsvedtaket som anga en planperiode på 4 år for eldresatsingen, og nå ønsker å utvide denne til 6 år. Disse medlemmer er sterkt uenige i en slik utsettelse og deler ikke Regjeringens oppfatning av de praktiske vansker ved en gjennomføring over 4 år, og mener at gjennomføringen bør følge den forutsatte tidsplan.

Disse medlemmer merker seg også at Regjeringen foreslår å redusere det reelle skattenivået med 800 millioner kroner, mot en tilsvarende økning i rammetilskuddene, begrunnet med en bedre fordeling mellom skatteresterke og skattesvake kommuner.

Disse medlemmer vil gi kommunene et større økonomisk ansvar ved å redusere den statlige utjevnningen og forfordelingen mellom kommunene, og basere overføringene fra staten til kommunene på objektive kriterier i samsvar med Rattsø I. En så sterk inntektsutjevning og en så sterk forfordeling, særlig av kommunene i Nord Norge, som Regjeringen legger opp til er uheldig fordi kommunene i for liten grad får ansvar for å sikre seg inntekter gjennom bl. a. en aktiv næringspolitikk. I samme uheldige retning virker også forslaget om å overføre selskapsskatten fra kommunene til staten. Disse medlemmer er av den oppfatning at dette kan skade hele næringsstrukturen i Norge. Næringslivet er avhengig av kommuner som er opptatt av å legge til rette næringsområder og yter en god kommunal service overfor bedriftene. Ved å overføre selskapsskatten til staten, vil kommunenes incitament til å gjøre dette delvis forsvinne. Det er ikke slik at antall bedrifter og arbeidsplasser i Norge er en gitt størrelse, slik at kommunene bare konkurrerer om de samme arbeidsplassene. Ved god kommunal tilrettelegging og skikkelig service overfor næringslivet kan antallet bedrifter og arbeidsplasser økes til glede for alle.

Disse medlemmer vil derfor gå imot Regjeringens forslag om å gjøre om selskapsskatten fra en kommunal til en statlig skatt. Konsekvensen av dette er at skattøren heller ikke økes.

Komiteens medlemmer fra Høyre er kjent med at mange kommuner har begrenset økonomisk handlefrihet på grunn av økte lønnsutgifter, økte pensjonsutgifter og et høyt rentenivå. Sammen med økt prisstigning representerer rentenivået de viktigste problemene som statsbudsjettet for 1999 må bidra til å løse. Derfor legger Høyre opp til et stramt statsbudsjett. Det innebærer et stramt opplegg også for kommuneøkonomien. På grunn av presset i norsk økonomi finner Høyre det riktig å moderere veksten kommuneøkonomien og reduserer derfor rammeoverføringene i forhold til det Regjeringen legger opp til. Høyre legger opp til en reell inntektsvekst på 1,5 mrd. kroner. Dette representerer en demping av veksten i kommunenes inntekter med 1,1 mrd. kroner i forhold til det som er fremmet i statsbudsjettet. Når det skal foretas betydelige innstramninger i statsbudsjett er det ikke til å unngå at dette berører en så stor sektor i norsk økonomi som kommunesektoren.

Disse medlemmer vil understreke at Høyres økonomiske opplegg vil ha en gunstigere innvirkning på kommuneøkonomien enn det Regjeringens opplegg vil medføre. Et stramt statsbudsjett vil bidra til å gjenreise tilliten til norsk økonomi. Dette er nødvendig for å oppnå en reduksjon av rentenivået. For hvert prosentpoeng rentenivået går ned, sparer kommunesektoren ca. 400 mill. kroner. Høyres budsjett vil bidra til et lavere rentenivå med tilhørende kostnadsbesparelser for kommunesektoren. Høyres avvisning av å heve skatte- og avgiftsnivået bidrar til å redusere prisstigningen for 1999 med 0,5 pst. Både direkte, f.eks. gjennom lavere strømutgifter og gjennom mer moderate lønnsoppgjør som følge av lavere prisstigning, vil innsparingen for kommunene være betydelig.

Høyres modell for sykelønnsordning vil føre til at kommunene vil redusere sine utbetalinger til sykelønn med 290 mill. kroner på årsbasis i forhold til Regjeringens opplegg. For 1999 vil virkningen være på 185 mill. kroner fordi endringene ikke kan tre i kraft før 1. april. En innstramning av sykelønnsordningen vil føre til reduserte skatteinntekter for kommunene. På den andre side vil en innstramning trolig føre til en betydelig reduksjon i fraværet og redusere kommunenes egenandel ved sykdom hos egne arbeidstagere. Det er vanskelig med sikkerhet å fastslå den eksakte virkningen av denne omleggingen.

Ved at Høyres budsjett vil bidra til redusert prisvekst og et lavere rentenivå medvirker Høyres økonomiske opplegg til å redusere lønnskravene for 1999. Dette vil avhjelpe kommunenes økonomiske situasjon.

Disse medlemmer vil understreke at kommunenes muligheter til å gi et tilfredsstillende tjenestetilbud ikke bare avhenger av utviklingen i inntektene, men i stor grad også av evnen til å omstille og effektivisere eksisterende kommunal virksomhet. For en sektor som disponerer en så stor del av samfunnets ressurser, er det viktig at den kontinuerlig søker å utnytte ressursene bedre.

Disse medlemmer vil peke på at det i norske kommuner finnes et betydelig potensiale for effektivisering gjennom økt konkurranseutsetting og privatisering. Kommunenes Sentralforbund har i en rapport utført av SNF (Stiftelsen for Næringslivsforskning) fått fastslått at det er mulig å spare mellom 20-30 pst. i kommunenes budsjetter, med den samme kvalitet og omfang i tjenesteproduksjonen. Det forutsetter at kommunene er villig til konsekvent å konkurranseutsette.

I nasjonalbudsjettet legger Regjeringen opp til en produktivitetsøkning i privat sektor på 1 pst. Legger man til grunn den samme produktivitetsveksten i kommunene vil det innebærer en gevinst for kommunene på 1,2 mrd. kroner.

Disse medlemmer er bekymret for økningene i de øremerkede overføringer til kommunene og uttrykker etter disse medlemmers syn en mistillit til lokalsamfunnets evne og vilje til å treffe fornuftige og lokalt tilpassede beslutninger. Dette bidrar til å undergrave lokaldemokratiet og reduserer rekrutteringen til lokalpolitiske verv. Høyre vil arbeide for å få reduserte de øremerkede tilskuddene og overføre disse midlene til kommunene via rammeoverføringene.

Disse medlemmer vil videreføre selskapsskatten som en kommunal skatt og går imot Regjeringens forslag om å gjøre selskapsskatten til en statlig skatt. Det er viktig at selskapsskatten blir beholdt som en kommunal skatt, fordi den stimulerer kommunene til å legge forholdene til rette for lokal næringsutvikling. Incitamentet for en slik tilrettelegging blir kraftig redusert med Regjeringens opplegg, dette er svært beklagelig når tegn kan tyde på at vi er inne i en konjunktur nedgang. Høyre foreslår for 1999 å videreføre det kommunale skattøret på samme nivå som i 1998.

Når selskapsskatten forblir kommunal faller behovet for kompensasjonsordninger bort. Derfor inneholder ikke Høyres opplegg for kommuneøkonomien noe hovedstadstilskudd. Det blir heller ikke nødvendige å øke naturressursskatten for kraftkommuner med 0,1 øre til 1,1 øre.

Disse medlemmer mener at innsatsstyrt finansiering vil bidra til økt effektivitet i helsevesenet. Pasienten vil ikke lenger være en utgift, men tvert imot en kilde til inntekt for sykehusene. Disse medlemmer vil øke den innsatsstyrte finansieringsordningen for sykehus fra 45 til 55 pst.

Disse medlemmer vil arbeide for at fylkeskommunen nedlegges som selvstendig politisk og administrativt nivå i offentlig forvaltning, og at fylkeskommunens nåværende oppgaver fordeles mellom staten, kommunene og private.

Disse medlemmer vil understreke at Høyres opplegg for kommunene ivaretar hensynet til stramhet i statsbudsjettet samtidig som kommunene sikres en inntektsvekst og produktivitetsvekst som sikrer kommunenes muligheter til løse sine kjerneoppgaver.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at kommunesektoren har ansvaret for de viktigste områdene som angår folks hverdag, skole, barnehage, helse, omsorg, kultur, samferdsel og stønad til livsopphold. Disse tjenestene er avgjørende for folks levekår og er en uunnværlig infrastruktur for næringslivet. Dette er derfor et område som Sosialistisk Venstreparti vil prioritere høyt. Det er helt uforståelig og uakseptabelt at et rikt land som Norge i det hele tatt diskuterer forslag som betyr nedlagte skoler og stengte barnehager og sjukehjem.

De siste års statsbudsjett har betydning i frie inntekter, mer øremerking og et stadig større gap mellom oppgaver og økonomi. Forslaget til statsbudsjett for 1999 betyr et reelt kutt i forhold til 1998 med ca. 4,5 mrd. kroner, og tar ikke hensyn til at kommunesektoren drar med seg underskudd fra 1998 inn i 1999. Fra kommune etter kommune kommer melding om store kutt, nedlegging av skoler og omsorgstilbud og oppsigelser av ansatte. Forskjellen mellom folk og kommuner øker. Og ikke minst øker forskjellen mellom den standard innbyggerne finner på de kommunale tjenester og i kommunale bygninger, og den standard som forventes i næringslivet og i private hjem.

Situasjonen er dramatisk og vil bety et sterkt redusert tilbud til befolkningen og økt arbeidsledighet. I tillegg vil det bety økte kommunale avgifter og egenandeler på barnehager, skolefritidsordninger, musikkskoler, omsorgstjenester osv.

Regjeringen har ikke kompensert for underbudsjettering i 1998, og har unnlatt å finansiere følgende områder budsjetten for 1999:

- Lønnsoppgjøret som langt overstiger beregnede utgifter i kommuneøkonomiproposisjonen. Lønnsøkningen er nødvendig og riktig for å kunne gjennomføre reformer og satsing i skole, omsorg og helse. Et lønnsoppgjør for ansatte i offentlig sektor må være godt nok til å rekruttere og beholde ansatte i et stramt arbeidsmarked og er et signal på hvordan samfunnet verdsetter de jobbene som utføres. Et dårligere lønnsoppgjør i offentlig sektor enn i privat sektor ville være urettferdig og uhen-siktsmessig. Det påligger Stortinget og Regjeringen å ta overordnede hensyn til lønns- og arbeidsgiverpolitikken når rammene for kommunesektoren bestemmes.
- Utgiftene til pensjonsavsetninger øker forholds-messig mer enn økningen i lønnskostnader for øvrig.
- Økt rentenivå fører til øket renteutgifter.
- Regjeringen foreslår å øke arbeidsgiverperioden fra to uker og to dager, til tre uker. Dette betyr økte utgifter for kommunene.
- Manglende prisjustering av øremerkede tilskudd og økt bruk av øremerkede midler betyr at krav til kommunenes medfinansiering øker.

- Regjeringen viderefører det årvisse kuttet på 54 mill. kroner i kollektivtrafikken i fylkeskommunene begrunnet i innsparing ved bruk av anbud. I tillegg kompenseres ikke autodieselavgift for tilskuddsberettigede bussruter fullt ut.

Omleggingene i inntektssystemet for kommunene (Rattsø I og II) og de vedtatte kompensasjonsordningene har ført til at mange kommuner får uventede utslag i sin inntekter. Spesielt ser det ut til at kommuner med svake inntekter kommer dårlig ut. I mange kommuner virker inntektssystemet slik at inntektene flytter, mens utgiftene forblir like store. Omfordelingen fra kommuner med høye inntekter til lavinntektskommuner må økes for å unngå store ulikheter kommunene imellom.

Omleggingen i tråd med Rattsøutvalgets andre delinnstilling, med bortfall av kommunal selskapskatt, fører også til at noen minsteinntektskommuner, som før har hatt store inntekter fra annen selskapskatt enn kraftverk, har fått store overgangsproblemer.

Dette medlem vil øke overføringene til kommuner og fylkeskommuner med 4,5 mrd. kroner gjennom inntektssystemet, og i tillegg med om lag 3,0 mrd. kroner gjennom øremerkede tilskudd. I tillegg reduseres sektorens kostnader med i størrelsesorden 700 mill. kroner gjennom redusert arbeidsgiveravgift (ca. 500 mill. kroner) og ikke utvidet arbeidsgiverperiode i sykelønnsordningen (ca. 200 mill. kroner).

Rammetilskuddet/utgiftsutjamninga økes i Sosialistisk Venstrepartis forslag til statsbudsjett med 4,0 mrd. kroner, fordelt med 1,25 mrd. kroner til fylkeskommunene og 2,75 mrd. kroner til kommunene. I tillegg økes skjønnspotten med 0,5 mrd. kroner i 1999 for å muliggjøre bruk av økt skjønn for å kompensere de kommuner og fylkeskommuner som kommer særlig dårlig ut av den turbulente økonomiske situasjonen kommunesektoren er i ved inngangen til 1999.

Dette medlem går imot økninger i egenandeler i kommunesektoren.

Dette medlem går inn for en rekke tiltak som vil styrke kommunenes økonomi og evne til å gi gode tjenester til befolkningen, og viser til omtale under de enkelte rammeområder. De viktigste forslagene er:

- 0,5 prosentpoeng kutt i arbeidsgiveravgift	500 mill. kroner
- Mot utvidelse av arbeidsgiverperioden	190 mill. kroner
- Psykisk helse (voksne og barn)	200 mill. kroner
- Rusforebyggende arbeid	50 mill. kroner
- Inneklimatiltak /opprusting av uteareal, skole	1 000 mill. kroner
- Senking av elevtall i klassene	259 mill. kroner
- Etterutdanning av lærere	635 mill. kroner
- Skolefritidsordningen	15 mill. kroner

– Leirskoleopphold	100 mill. kroner
– Tilskudd til teknisk utstyr i videregående skole	100 mill. kroner
– Barnehager	554 mill. kroner

Det samlede opplegget i Sosialistisk Venstrepartis budsjettforslag vil gi kommunesektoren en vesentlig økning i de øremerkede tilskudd, samtidig som det gis rom for å utnytte øremerkede tilskudd og unngå behovet for kutt i tjenestene. Samtidig gir profilen, med økning i rammetilskudd/utgiftsutjamning, en bedre fordeling mellom kommunene og fylkeskommunene enn det som ligger inne i Regjeringens forslag til statsbudsjett.

Medlemmen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde meiner at det i den økonomiske stoda som ein opplever i Noreg no og dei store uløyste oppgåvene innanfor skule og helse må føra til at kommunesektoren vert tilført fleire midlar. Tverrpolitisk Folkevalde legg difor opp til at rammetilskottet skal aukast med 390 mill. kroner og dei andre overføringane med 261 mill. kroner. Det skatteopplegget som Tverrpolitisk Folkevalde har fremma legg ikkje opp til at kommunesektoren skal råkast av skattereduksjonane. Dei samla inkomene til kommunesektoren, via statsbudsjettet, vert etter framlegget frå Tverrpolitisk Folkevalde på 202 mrd. kroner, d.v.s. ei auka råde på om lag 700 mill. kroner i høve til kommuneopplegget til Regjeringa. Samla vert veksten i kommuneøkonomien på 1,71 pst. i høve til statsbudsjettet for 1998.

Komiteen viser elles til merknader under rammeområde 19 (Rammetilskott til kommunesektoren), jf. avsnitt 3.2.19 i denne innstillinga. Komiteen viser også til merknader under rammeområde 19 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99), som er avgitt samstundes med denne innstillinga.

2.3 Penge- og valutapolitikken

2.3.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (1998-99)

Regjeringen legger til grunn at kronkursen etter hvert vil komme tilbake til utgangsleiet og at det norske rentenivået ikke over lang tid vil holde seg vesentlig høyere enn det europeiske rentenivået. Det bidraget som pengepolitikken i øyeblikket gir til innstramming i økonomien er således ikke forutsatt å vedvare. Dette understreker at hovedansvaret for stabilisering av den økonomiske utviklingen i dagens situasjon må hvile på finanspolitikken. Et stramt finanspolitisk opplegg vil samtidig være et klart signal om at politikken rettes inn mot å hindre en ny pris- og lønns spiral. Dette kan danne grunnlag for at rentene etter hvert kan bringes ned igjen mot rentenivået ellers i Europa.

Selv om det skulle ta noe tid før forholdene i valutamarkedet igjen normaliseres, vil det uansett fortsatt være behov for en stramt finanspolitikk. En fortsatt svak valutakurs ville gi en inflasjonsimpuls inn i økonomien i en fase der arbeidsmarkedet fortsatt er meget

stramt. Dette kan føre til økte lønnskrav, med fare for at en kommer inn i en utvikling med varig høy pris- og lønnsvekst. Med et slikt forløp vil forventningene om en svekkelse av den norske kronen kunne være ved, og lede til en situasjon med langvarig høyere rente enn i Vest-Europa for øvrig. Dette kan lede til et tilbakeslag som har likhetstrekk med situasjonen på slutten av 1980-tallet, med betydelig økning i arbeidsledigheten. Det er derfor viktig at budsjettopplegget bidrar til en raskest mulig normalisering av situasjonen i penge- og valutamarkedene.

Ved overgang til en felles valuta i EU den 1. januar 1999 vil euro erstatte ecu, og de nasjonale valutaene som inngår i ØMU vil opphøre å eksistere. Regjeringen legger vekt på kontinuitet i pengepolitikken. I henhold til gjeldende retningslinje for pengepolitikken, nedfelt i valutakursforskriften etter § 4 i sentralbankloven, skal pengepolitikken rettes inn mot stabilitet i kronens verdi målt mot europeiske valutaer. Regjeringen legger derfor til grunn at denne retningslinjen vil bli videreført også etter at den europeiske valutaunionen trer i kraft neste år. Dette er i tråd med tilrådingen fra flertallet i Norges Banks hovedstyre i brev til Finansdepartementet av 24. april 1998. Det vises til omtale i Revidert nasjonalbudsjett 1998 og Budsjett-innst. S. II (1997-98).

Når det gjelder den operative gjennomføringen av penge- og valutapolitikken etter 1. januar 1999, viser Regjeringen til at Norges Bank i sitt brev av 24. april skriver at euro vil kunne inngå som en viktig europeisk valuta på samme måte som ecu i dag er en sentral styringsparameter.

Det er i avsnitt 3.3 i meldingen gjort nærmere rede for penge- og valutapolitikken.

2.3.2 Merknader frå komiteen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til Regjeringens vurderinger av penge- og valutapolitikken, og er enige i disse vurderingene. Flertallet vil understreke betydningen av en stramt finanspolitikk slik at en raskest mulig oppnår en normalisering av forholdene i penge- og valutamarkedene, og en nedgang i rentene. Finanspolitikken må ha hovedansvaret for stabilisering av den økonomiske utviklingen. Flertallet viser til gjeldende retningslinje for pengepolitikken, i valutaforskriften etter § 4 i sentralbankloven, om at pengepolitikken skal rettes inn mot stabilitet i kronens verdi målt mot europeiske valutaer. Flertallet vil videre peke på de utfordringer Norge står overfor som følge av at EU etablerer en felles valuta fra 1. januar 1999, og den pågående prosessen med utvidelse av EU.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, mener at det nå bør tas initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke

vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter.

Flertallet mener videre at Regjeringen gjennom en slik dialog også bør undersøke mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.

Flertallet mener at det må føres en aktiv Europapolitikk. Norges forhold til EU er avgjørende for norske arbeidsplasser og velferd i framtida. EU er inne i en svært dynamisk utvikling som følge av forhandlinger om utvidelse østover og etableringen av en felles valuta 1. januar 1999.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog. I en slik dialog kan det også undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til Voksenårserklæringen der det heter at «EØS-avtalen danner hovedgrunnlaget for Norges forhold til EU» og at Regjeringen «vil gå inn for en nasjonal, selvstendig og aktiv vurdering av det regelverk som følger av EØS-avtalen». Disse medlemmer understreker at det er i Norges interesse at det ikke skapes usikkerhet om samarbeidsgrunnlaget med EU som en av Norges viktigste handelspartnere. Disse medlemmer viser til at utvidelsen av EU vil innebære at flere land blir med i EØS og at dette vil påvirke Norges handel med disse landene. Innenfor det rammeverk som gjelder i dag må Norge etter disse medlemmers mening føre en aktiv politikk både overfor EU og andre viktige handelspartnere. Disse medlemmer viser til at Norge på et selvstendig grunnlag deltar i flere av EUs samarbeidsprosjekter og mener dette prosjektsamarbeidet med fordel kan styrkes.

Disse medlemmer mener at Norge som miljønasjon og forvalter av noen av Europas rikeste energiresurser har et spesielt ansvar for å bringe vår totale miljø- og ressursforvaltning inn i dialogen med både EU og andre land. Siktemålet må være å vinne større gehør for en mer langsiktig og miljø- og energiforvaltning i hele Europa.

Disse medlemmer viser til Regjeringens vurderinger både i Nasjonalbudsjettet 1999 (St.meld. nr. 1 (1998-99)) og i Revidert nasjonalbudsjett 1998 (St.meld. nr. 2 (1997-98)) der det gis utførlig rede for virkningene av den økonomiske og monetære union og regjeringens vurderinger av penge- og valutapolitikken. Disse medlemmer viser videre til at EUs etablering av en felles valuta fra 1. januar 1999 også vil påvirke den åpne norske økonomien.

Norge må derfor følge utviklingen av EMU nøye og være beredt til å vurdere om spesielle tiltak er påkrevet

for å ivareta landets interesser, i første rekke hva angår velferd, sysselsetting og ressursforvaltning.

Norges situasjon medfører at Regjeringen til enhver tid må følge grundig med i EUs penge- og valutapolitikk som en viktig faktor i forhold til vår nasjonale politikk.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«a.

Stortinget ber Regjeringen videreføre en aktiv europapolitikk og gjennom dialog med EU utnytte EØS-avtalen og styrke vår deltakelse i aktuelle samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon vil være viktig i en slik sammenheng.

Regjeringen må følge utviklingen av ØMU nøye og i nær kontakt med Stortinget være beredt til å vurdere om spesielle tiltak er påkrevet for å ivareta landets interesser, særlig hva angår velferd, sysselsetting og ressursforvaltning.

b.

Stortinget ber Regjeringen å legge fram sak for Stortinget der det blir gjort nærmere rede for utviklingen i penge- og valutapolitikken etter at ØMU er etablert og euroen innført fra 1. januar 1999.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Fremskrittspartiets linje helt siden den nye sentralbankloven ble behandlet i 1984 har vært å gi Norges Bank ansvaret for pengepolitikken som en uavhengig sentralbank med hovedoppgave å verne om den innenlandske pengeverdi, altså sikre lav inflasjon. Norges Bank burde sikre pengevernet på samme måten som Høyesterett og domstolene skal sikre rettsvernet. En konsekvens av målet om prisstabilitet vil være at fastkurspolitikken forlates. En konsekvens av dette igjen vil være mer stabile renter. Renten vil imidlertid være et virkemiddel i pengepolitikken som styres av Norges Bank. En fristilling av Norges Bank betyr derfor selvsagt ikke en fristilling av Stortinget når det gjelder fastkursstillingen av finanspolitikken, slik enkelte fastkurstillhengere fremholder. Det er absolutt ikke et mål for Fremskrittspartiet å føre en uansvarlig finanspolitikk. Fastkurspolitikken legger imidlertid en unødvendig beskrankning på finanspolitikken, i tillegg til at den frister enkelte politiske kretser til å ville bruke renten som et politisk virkemiddel. En ytterligere konsekvens av at prisstabilitet skal være sentralbankens hovedmål vil være at valutakursen i hovedsak vil fluktuere i samsvar med inflasjonsforskjellen mellom Norge og våre handelspartnere. På lang sikt vil en kursoppgang for norske kroner dermed være sannsynlig. Kronen vil imidlertid være mindre utsatt for spekulasjon enn den er i dag under fastkursregime.

Disse medlemmer viser til at det i den senere tid virker som om Fremskrittspartiets synspunkter om en omlegging av pengepolitikken vinner økt støtte.

Disse medlemmer vurderer det slik at tiden mer enn noen gang er inne for å flytte den fagøkonomiske

debatt om en ny pengepolitikk inn i Stortinget, og det er fremfor alt meget nødvendig og fornuftig å få til en omlegging av pengepolitikken med overgang til et inflasjonsmål for denne, samt sikre Norges Bank operativ uavhengighet av Finansdepartementet. Representanter for Fremskrittspartiets stortingsgruppe har tidligere lagt frem forslag om endring av pengepolitikken for Stortinget, men dette ble nedstemt av stortingsflertallet. Fra så godt som alle hold er det enighet om at lav inflasjon er en viktig økonomisk målsetting. Tidligere kunne det argumenteres med at et kursmål var viktig for å binde oss til masten og «importere» europeisk (dvs. tysk) pengepolitikk og dermed lav inflasjon. De siste måneders utvikling har vist at dagens pengepolitiske regime er under betydelig press, og at stadig færre har tillit til Norges evne til å fortsatt styre etter et fastkursmål. Samtidig endres pengepolitikken i Europa fra 1. januar 1999 ved etablering av monetær union. I lys av dette har Regjeringen og stortingsflertallet valgt å binde kronen til euroen, noe disse medlemmer frykter vil ytterligere forsterke presset mot den norske kronen gjennom utstrakt spekulasjonsvirksomhet, fordi 11 europeiske valutaer blir erstattet av én ny. Derfor bør valget heller være å binde kronen til konsumprisindeksen. Det er mange argumenter som taler for at en troverdig og hensiktsmessig pengepolitikk krever en omlegging fra kursmål til inflasjonsmål. Det er for øvrig også viktig å understreke at dagens pengepolitikk medfører at husholdningene, bedriftene og kommunene bærer risikoen ved usikker rente og rentevariasjon, mens det under et inflasjonsmål ville være mer stabile renter over tid. Risikoen ved usikker og varierende rente bortfaller og blir erstattet med en varierende kronekurs, som profesjonelle bedrifter har langt større forutsetninger for å håndtere. For øvrig kan det også antas at kronekursen vil være langt mer stabil over tid under et inflasjonsmål.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker et mer fleksibelt valutakursmål. At en teoretisk kurv av europeiske valutaer skal koste mellom 103 og 105 norske kroner blir uttalt å være Norges valutakursmål, selv om det ikke står i valutaforskriften. Dette er en alt for smal svingningsmargin, og med svekket driftsbalanse og høyere kostnader for konkurranseutsatt sektor er det en økonomisk fordel for Norge at krona har fått en lavere verdi. Dette medlem er derfor tilfreds med at Norges Bank lot krona flyte fra 24. august 1998. I den situasjon landet da sto opp i, ser det mest sannsynlige alternativet ut til å være ødeleggende vanskeligheter for næringsliv og folk flest, med en fortsettelse av stadig høyere rente uten at kronekursen ville styrket seg.

På lengre sikt er Norges utfordring den motsatte. Den årlige oppbyggingen av en stadig større oljeforum vil, isolert sett, skape en sterk krone. Lar vi krona styrke seg for mye vil det prise ut alt annet konkurranseutsatt næringsliv. På lengre sikt er det derfor viktigere å være opptatt av at kronekursen ikke skal styrke seg opp mot

det nivået vi opplevde i januar 1997, hvor Norges Bank også måtte la kronekursen flyte.

Dette medlem er derfor tilhenger av en stabil kronekurs, men tøvde med fleksibilitet og med et langt videre svingningsmargin enn det som er uttalt. Det ideelle for Norge ville være å knytte valutakursmålet til de viktigste handelspartnerne kurs. Derfor vil dette medlem holde stabil kurs i forhold til en kurv av valutaer der også amerikanske dollar og japanske yen er med, ikke bare en kurv av europeiske valutaer, eller enda verre bare euro, der ikke engang våre tre viktigste handelspartnere, Sverige, Danmark og Storbritannia, er med.

Gevinsten ved å tillate en noe større svingning i kronekursen er mindre svingning i renta. Mye tyder på at den siste renteøkningen på 1 prosentpoeng samtidig som krona ble sluppet fri, var unødvendig. De raske og kraftige renteøkningene kan ha bidra til en uro i valutamarkedene. I 2 måneder har krona fått flyte. Når svekkelsen i denne perioden, tross alt, ikke har vært dramatisk så skyldes det at Norges realøkonomiske grunnlag er solid.

23. oktober 1998 begynte Norges Bank med støttekjøp av krona. Med det resultat at krona styrket seg nesten 6-enheter i løpet av få dager. Før krona ble sluppet løs ble bare renteøkning brukt som virkemiddel. Aktiv bruk av støttekjøp som virkemiddel i sommer kunne gjort at vi hadde unngått de siste renteøkningene.

Dette medlem forventer at Finansdepartementet instruerer Norges Bank til å sette ned renta dersom Stortinget vedtar å stramme inn finanspolitikken, og det ellers ikke skjer nye kraftige reduksjoner i prisen på olje eller andre viktige eksportvarer.

Sosialistisk Venstrepartis langsiktige politikk for å gjøre Norge mindre oljeavhengig er et viktig element for å oppnå mindre svingninger i kronekurs og rentenivå. Det kan være verd å merke seg hva Deutsche Banks sjefsøkonom, Norbert Walter, sa i et intervju med Aftenposten i oktober i år:

«Når oljeprisene eksploderer oppover, vil det alltid være slik at den norske kronen stiger i verdi, mens valutaen svekkes når prisene faller sammen. Norge er det eneste landet i Europa som får denne opplevelsen, mens alle andre europeiske land får det annerledes. Og med en slik radikalt annerledes økonomi ville mitt råd være å holde Norge utenfor ØMU. Denne oljeavhengigheten skaper en vanskelig situasjon for Norge.»

Dette medlem går imot en sterkere tilknytning til euro. Det er vanskelig å se hvordan Norge skal kunne få til en avtale med ØMU-landene om støttekjøp uten at Norge forplikter seg til å følge stabilitetspakten og muligens også andre krav til finanspolitikken. Vår handlefrihet i finanspolitikken vil dermed bli innskrenket. Det er denne handlefriheten som er grunnlaget for at vi har kunnet prioritere full sysselsetting foran lav inflasjon, i situasjoner hvor disse to målsettingene har vært i strid med hverandre. Norge med en ledighet på i overkant av 3 pst. har behov for en helt annen finans-

politikk enn ØMU-landene som fortsatt holder seg med en ledighet på godt over 10 pst. i snitt. Det er grunn til å minne om folkets nei til EU i 1994. Muligheten til å kunne føre en størst mulig selvstendig økonomisk politikk var vesentlig for Sosialistisk Venstrepartis avvisning av EU-medlemskap i 1972 og 1994.

Dette medlem ber Regjeringen om å ta initiativ overfor Stortinget om hvordan Norge kan føre en mer aktiv europapolitikk, med vekt på den handlefriheten Norge har utenfor EU. Dette medlem tenker særlig på hvordan folkeavstemningsresultatet fra 1994 skal respekteres gjennom en aktiv utenrikspolitikk, miljøpolitikk, kamp mot arbeidsledighet og en politikk for større sosial rettferdighet.

Dette medlem mener dette f.eks. kan gjøres ved årlige redegjørelser i Stortinget om utfordringer knyttet til europapolitikken.

Dette medlem vil også understreke at Regjeringen må fortsette å følge utviklingen av ØMU nøye, og eventuelt vurdere om tiltak er påkrevet. Samtidig vil disse medlemmer be Regjeringen om å komme tilbake og orientere Stortinget på egnet måte om utviklingen ved innføring av euro.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å føre en aktiv europapolitikk, med vekt på den handlefriheten Norge har utenfor EU, og å legge fram årlige redegjørelser for Stortinget om dette.»

2.4 Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet

2.4.1 Statens petroleumsfond

2.4.1.1 Samandrag

Forskriften for forvaltningen av petroleumsfondet ble i forbindelse med Nasjonalbudsjettet 1998 endret slik at 30-50 pst. av fondet skal plasseres i egenkapitalinstrumenter. Bakgrunnen for endringen var fondets langsiktige investeringshorisont, og at det over tid er grunn til å forvente en meravkastning på aksjer sammenliknet med obligasjoner. I tillegg kan man oppnå en risikospredning ved å investere i aksjer i tillegg til obligasjoner. Aksjeandelen ble gjennom første halvår trappet gradvis opp, og har etter 1. juni utgjort om lag 40 pst. av porteføljen. 30. juni i år var således 55,1 mrd. kroner av fondets markedsverdi plassert i aksjer og 80,6 mrd. kroner i obligasjoner.

Det er for tiden stor uro i finansmarkedene i mange land. I Revidert nasjonalbudsjett 1997 står det at «Der- som en vesentlig del av petroleumsfondet investeres i aksjer, må en være forberedt på at det vil komme år hvor fondet har en svak eller endog negativ avkastning. På sikt forventes imidlertid aksjeplasseringene å gi en høyere avkastning».

I § 11 i forskriften for forvaltningen av Statens petroleumsfond heter det at §§ 5 og 6 i forskriften skal tre i kraft fra det tidspunkt Finansdepartementet bestemmer. § 5 omhandler bestemmelser om fondets aktiva- fordeling mellom rentebærende instrumenter og

egenkapitalinstrumenter, mens § 6 spesifiserer fondets valuta- og markedsfordeling mellom regioner og land. Petroleumsfondet hadde før 3. oktober 1997 ingen aksjer i porteføljen. Det var derfor nødvendig at referanseporteføljen for fondet ble fastsatt slik at aksjebeholdningen gradvis skulle bygges opp mot midtpunktet i de rammene som er angitt i forskriften, dvs. 40 pst. av fondet. Likeledes ble det lagt opp til at markeds- og valutafordelingen og den gjennomsnittlige rentebindingstiden gradvis skulle endres mot nivået i den nye forskriften. Oppbyggingsfasen for petroleumsfondet før fondets referanseportefølje ble fullt ut gjeldende ble avsluttet ved utgangen av mai. §§ 5 og 6 i forskrif- tene trådte derfor ved brev av 28. mai fra Finansdepar- tementet til Norges Bank i kraft fra og med 1. juni 1998.

Som omtalt i Revidert nasjonalbudsjett 1998, arbeider Regjeringen med spørsmålet om visse endringer i retningslinjene for forvaltningen av petroleumsfondet, der en legger miljøhensyn til grunn ved investeringene, eventuelt ved å skille ut en mindre del av fondets portefølje og legge særskilte restriksjoner på investerings- valgene innenfor denne delporteføljen, med utgangs- punkt i nærmere definerte miljøkriterier. Slike kriterier må bygge på objektive og lett identifiserbare forhold. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til dette i Revidert nasjonalbudsjett 1999.

2.4.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen viser til omtale av Statens petroleums- fond i meldinga. Komiteen vil understreke at Regje- ringa arbeider med spørsmålet om visse endringar i re- ningslinjene for forvaltning av Petroleumsfondet der ein legg miljøomsyn til grunn for investeringane, even- tuelt ved å skilje ut ein mindre del av porteføljen og leggje særskilte restriksjonar på investeringsval innan denne delporteføljen, med utgangspunkt i nærare defi- nerte miljøkriterium. Komiteen har merka seg at Regjeringa tek sikte på å kome tilbake til denne saka i Revidert nasjonalbudsjett for 1999.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlem- ene frå Framstegspartiet og Sosialistisk Venstreparti, tek orienteringa i meldinga til etterretning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, tar orienteringen i meldingen til etterretning. Flertallet viser til Regje- ringens arbeid med visse endringer av retningslinjene for forvaltningen av Petroleumsfondet, jf. også omtale i Revidert nasjonalbudsjett 1998, og har merket seg at Regjeringen vil komme tilbake til dette i Revidert nasjonalbudsjett 1999. Flertallet har merket seg at menneskerettigheter som kriterium, slik det var omtalt i Voksenåsenrklæringen, ikke lenger synes å være aktuelt. Flertallet har videre merket seg at det å definere miljøkriterier som er objektive og lett identi- serbare synes å være et tidkrevende arbeid.

Medlemene i komiteen frå Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til sine merknader til Revidert nasjonalbudsjett 1998 (Innst. S. II (1997-98)) og legg til grunn at Regjeringa i arbeidet med å supplere retningslinjene for forvaltning av Petroleumsfondet, legg vekt på omsynet til menneskerettar og miljø.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er i hovudtrekk enig i dagens hovudprinsipper for forvaltning av Statens petroleumsfond, men mener at fondet burde ha anledning til å ha eierandeler i enkeltelskaper på over 1 prosent, men det legges til grunn at fondet ikke skal være et redskap for strategisk eierskap. Videre vil disse medlemmer påpeke at når det gjelder retningslinjer for å legge miljøhensyn til grunn for investeringene, vil dette kunne medføre problemer knyttet til utforming av de konkrete retningslinjene. Man vil også kunne møte etiske dilemmaer. Skal det for eksempel tas like strenge miljøhensyn i mindre utviklede land, som i velutviklede, vestlige land, tatt i betraktning at mange av disse landene står overfor problemer som stiller miljøhensyn i skyggen.

Disse medlemmer mener imidlertid at det i stadig større grad vil kunne være en konkurransefordel for bedrifter å være i forkant med miljøteknologi m.m, i forhold til andre bedrifter innen samme bransje. Det må antas at stadig flere land vil skjerpe inn miljøkrav og tiltak, og bedrifter som er forberedt på dette vil kunne ha eller få en gunstig konkurranseposisjon. Dette kan innebære at satsning på investeringer i selskaper som ligger i bresjen rent miljømessig, ikke nødvendigvis vil være i strid med gjeldende retningslinjer, der avkastning og risiko legges til grunn.

Disse medlemmer mener at det er tilnærmet umulig å utforme retningslinjer som tilfredsstillar kravene til klarhet, konsistens og praktiserbarhet, og vil peke på at dette er bakgrunnen for at disse medlemmer heller ikke tidlegare har støttet slike retningslinjer. Disse medlemmer vil også peke på det betydelige etiske dilemmaet som vil ligge i å gradere menneskerettighetsbrudd.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til omtalen av Statens petroleumsfond, og tar dette til etterretning. Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. II (1997-98), der disse medlemmer peker på problemer knyttet til å legge miljøhensyn inn i retningslinjene for forvaltning av petroleumsfondet. Disse medlemmer mener imidlertid at det ikke nødvendigvis vil være i strid med gjeldende retningslinjer å satse på selskaper som ligger i bresjen rent miljømessig, da dette kan være, eller bli, en konkurransemessig fordel.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti konstaterer at sentrumsregjeringa ennå ikke har vært i stand til å legge fram forslag til å innføre hensyn til menneskerettigheter og miljø i ret-

ningslinjene for forvaltning av fondet. Statens petroleumsfond er en meget stor finansiell aktør som vi kunne brukt som en brekkstang for å fremme miljø og sosial utvikling. Det kan være grunn til å minne om Senterpartiets merknad om Statens petroleumsfond i Budsjett-innst. S. IV (1996-97):

«Så lenge forvaltning av petroleumsformuen er styrt av målsettingen om høy avkastning på den norske oljekapitalen vil dette bestemme hvilke eierbeføyelser som utøves. Dette kan i sum ha nykolonialistiske trekk og kan skape reaksjoner ...»

Og vidare står det:

«Det vil skape en umulig situasjon om Norge internasjonalt både kritiserer brudd på menneskerettigheter i et gitt land f. eks. i FN-sammenheng samtidig som Norge profitterer på de samme brudd i egenskap av finansinvestor.»

Videre er det grunn til å minne om Regjeringas løfter i Voksenåserklæringen:

«En sentrumsregjering vil utarbeide retningslinjer for plassering av oljefondet i utlandet som sikrer at hensyn til menneskerettigheter og miljø blir lagt til grunn for investeringsvalg.»

Dette medlem merker seg at Regjeringa nå varsler at den vil komme tilbake til spørsmålet om endrede retningslinjer for Petroleumsfondet i Revidert nasjonalbudsjett 1999. Dette medlem merker seg også at Regjeringa vil vurdere å skille ut en mindre del av fondets portefølje og legge nærmere definerte miljørestriksjoner til grunn for investeringsvalgene innanfor denne delporteføljen. Dette vil ikke være tilstrekkelig for å oppfylle de krav og ønsker som ovenfornevnte merknad gir uttrykk for og som Sosialistisk Venstreparti og sentrumspartiene tidlegare sto sammen om. Både hensyn til miljø og menneskerettigheter, herunder faglige rettigheter bør legges til grunn for investeringsvalgene for hele Petroleumsfondet.

Dette medlems syn er at oljeformuen veksles om til finanskapital i et for raskt tempo. Større deler av oljeformuen burde blitt spart ved å bli værende lenger på havbunnen. Dette medlem legger derfor opp til 10 pst. lavere oljeutvinning enn Regjeringa. Dette medlem fastholder Sosialistisk Venstrepartis kritiske syn på at oljeformuen skal brukast til å investere i utenlandsk finanskapital. Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjettforslag legger derfor opp til å bruke en større del av oljeformuen til investeringer i Fastlands-Norge, blant annet utdanning og alternativ energi. Dette medlem viser ellers til Sosialistisk Venstrepartis fraksjonsmerknad.

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener at oljefondet skal sikre fremtiden for Norges kommande generasjonar. Plassering av fondet i utenlandske aksjer er en høyst usikker investering og spesielt når det investeres i utenlandsk valuta.

De utenlandske børsene kan falle sammen og alle plasseringer kan bli dramatisk redusert. Spesielt med tanke på det såkalte Statens reservefond som ble opprettet i 1904 og som opprinnelig var på 50 mill. kroner ser jeg dette som en fare. Historien kan gjenta seg. I reglementet for fondet var det fastslått at minst halvparten av fondet skulle plasseres i førsteklasses utenlandske verdipapirer, som britiske konsols, den franske stats rente og tyske riksobligasjoner. Det gikk ikke bra med fondet. Under første verdenskrig sank verdien av de førsteklasses utenlandske verdipapirene og da reservefondet ble vedtatt oppløst i 1923 var verdien av fondet halvert.

Ved hjemføring av eventuelle overskudd for å styrke norsk økonomi må vi kjøpe store mengder norske kroner, og det vil påvirke kronekursen som vil stige, og dette vil bryte med den faste kurspolitikken som er vedtatt ført.

Dette medlem mener midlene i større grad bør plasseres i Folketrygdfondet og i øvrige fond i Norge. Dette medlem foreslår:

- «Kjøp av gull som blir oppbevart i Norges Bank eller andre sikre steder
- Investeringer i fast eiendom innenlands, så vel som i utlandet, og investeringer i u-land med avkastningskrav
- Kjøp av statsgaranterte obligasjoner i utlandet
- Investering i infrastruktur i Norge
- Sikring av varige arbeidsplasser i distriktene basert på fornybare ressurser ved lån og tilskudd, få i gang en skikkelig flåtefornyning og opprusting på land
- Få i stand skikkelig overvåking og kontroll av uttaket av fornybare ressurser i havet
- Styrke forskningen på de fornybare naturressursene. Og kartlegging og sikring av havområdene og farledene
- Sikre en skikkelig infrastruktur slik at verdiskaping basert på høsting av naturressurser kan foregå rasjonelt og effektivt, jf. post, vei, jernbane, båt og bil
- Drive utlån gjennom Norges Bank til utlandet mot betaling av renter i norske kroner og mot sikre garantier.»

2.4.2 Folketrygdfondet

2.4.2.1 Samandrag

Folketrygdfondet har i brev av 22. desember 1997 til Finansdepartementet tatt opp spørsmålet om å endre plasseringsadgangen for fondet i det norske aksjemarkedet. Det vises i brevet bl.a. til at aksjedelen av fondets midler i henhold til dagens retningslinjer bare kan plasseres i børsnoterte norske selskaper. Folketrygdfondet anmoder om at plasseringsadgangen kan utvides til også å omfatte utenlandske selskaper notert på Oslo Børs og som inngår i totalindeksen.

Finansdepartementet er enig i forslaget fra Folketrygdfondet om å utvide plasseringsadgangen til også å

omfatte utenlandske selskaper notert på norsk børs. En slik endring vil utvide Folketrygdfondets handlefrihet noe, samtidig som det vil lette Finansdepartementets resultatoppfølging av fondet, ved at fondets resultater mer direkte kan måles mot utviklingen på Oslo Børs generelt. Det understrekes at årlige målinger av Folketrygdfondets resultater ikke er til hinder for at Folketrygdfondet kan og bør ha et langsiktig perspektiv på sine investeringer.

Folketrygdfondet skal ut fra retningslinjer fastsatt av Stortinget opptre som en finansiell investor og investere på bakgrunn av forventet avkastning og risiko. I denne sammenhengen ser departementet det som ønskelig og naturlig at det utvikles mer systematiske retningslinjer også for hvor stor risiko fondet kan ta. Dette kan for eksempel gjøres ved at det settes en grense for hvor store avvik det kan være mellom fondets faktiske plasseringer og en nærmere bestemt referanseportefølje. Et slikt mål er også satt for Statens petroleumsfond, og er nærmere beskrevet i Nasjonalbudsjettet 1998. En finner det imidlertid naturlig at Folketrygdfondet gis vesentlig videre rammer enn petroleumsfondet for hvor vide grenser som bør aksepteres av forskjeller i risiko mellom faktiske investeringer og referanseporteføljen.

Det er naturlig at det er Finansdepartementet som fastsetter en referanseportefølje og et risikomål for Folketrygdfondet. Slike mål må imidlertid også ha en faglig forankring i Folketrygdfondet. En vil komme tilbake til Stortinget med denne saken når dette er nærmere vurdert.

I Økonomireglement for staten fastsatt ved kongelig resolusjon 26. januar 1996 heter det i § 22.3 «Departementenes ansvar for oppfølging av aksjeselskap med statlig eierinteresse, statsforetak m.m.» at «Virksomhetene skal følges opp spesielt med vektlegging på oppnådd årsresultat, eventuelt avkastningskrav og utbyttepolitikk». Forslag til regelendring og etablering av referanseindeks vil være en oppfølging av dette.

De foreslåtte endringene i Folketrygdfondets plasseringsadgang vil kreve endringer i § 5 i Folketrygdfondets reglement. Det vises til St.prp. nr. 1 (1998-99) Finansdepartementet og til Gul bok for konkret forslag til vedtak om slike endringer.

Folketrygdfondet har i brev av 13. juli 1998 til Finansdepartementet også anmodet om at fondet gis adgang til å investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land. Bakgrunnen for forslaget er et ønske om å øke avkastningsmulighetene og å redusere markedsrisikoen ved å utvide det geografiske investeringsområdet. Folketrygdfondet viser også til den stadig sterkere integrasjonen mellom de nordiske markedene, og at det nordiske markedet i stadig større grad kan betraktes som et hjemmemarked for mange selskaper.

Det viktige for staten må være å finne en effektiv avveining mellom avkastning og risiko på statens samlede netto formue. Folketrygdfondet inngår da som en del av statens finansielle formue. Risiko- og kostnads-hensyn kan tilsi at en bør være varsom med å spre for-

valtningen av statens utenlandsplasseringer på flere hender. I dag er det Norges Bank som gjennom forvaltningen av bankens internasjonale reserver og Statens petroleumsfond har hovedansvaret for forvaltningen av statens fordringer i form av plasseringer i utlandet.

Statens formuesforvaltning må således vurderes under ett, og dagens arbeidsdeling mellom Petroleumsfondet, som bare kan plasseres utenlands, og Folketrygdfondet, som bare kan plasseres i Norge, er etter Regjeringens mening hensiktsmessig. Det kan i denne sammenhengen pekes på at 30-50 pst. av Petroleumsfondet i henhold til retningslinjene skal plasseres i egenkapitalinstrumenter, og at 40-60 pst. av fondet skal plasseres i Europa, herunder også Norden. Regjeringen vil på denne bakgrunn ikke gå inn for en utvidelse av plasseringsadgangen til også å omfatte Norden.

Folketrygdfondet har videre i brev av 3. januar 1997 og 29. juni 1998 tatt opp spørsmålet om å få adgang til å kunne delta i markedet for salgs- og gjenkjøpsavtaler for rentebærende instrumenter og for aksjer. Fondet skriver at en slik mulighet vil kunne bidra til å bedre avkastningen for fondet.

Det er i meldingen redegjort nærmere for dette.

Finansdepartementet er enig i at Folketrygdfondet bør få adgang til å delta i markedet for gjenkjøpsavtaler. En legger vekt på at risikoen knyttet til slik handel er begrenset, og på at en slik adgang for Folketrygdfondet vil kunne bidra til at likviditetsstyringen for Norges Bank blir lettere. Finansdepartementet bør kunne fastsette nærmere retningslinjer for slike handler, herunder beløpsrammer for fondets deltagelse i dette markedet.

Det vises til St.prp. nr. 1 (1998-99) Finansdepartementet og til Gul bok for konkret forslag til endring i reglementet for Folketrygdfondet slik at fondet gis adgang til å inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler for rente- og egenkapitalinstrumenter.

2.4.2.2 Merknader frå komiteen

Komiteen sluttar seg til framlegg IX pkt. 2 i St.prp. nr. 1 (1998-99) Finansdepartementet om å gje Folketrygdfondet lov til å plassere i aksjar i utanlandske selskap notert på norsk børs, jf. framlegg II første til og med femte ledd under kap. 10 i denne innstillinga.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmen frå Sosialistisk Venstreparti, sluttar seg til framlegget frå Regjeringa om å gje Folketrygdfondet lov til å delta i marknaden for gjenkjøpsavtalar, jf. framlegg II sjette ledd under kap. 10.

Fleirtalet viser til at pkt. 1 under forslag IX under Finansdepartementet, jf. § 4 tredje ledd i reglementet for Folketrygdfondet om tilsetting av administrerande direktør, vil bli behandla i Budsjett-innst. S. nr. 6 (1998-99).

Fleirtalet viser elles til nærare omtale av Folketrygdfondet i meldinga, og tek orienteringa til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har merket seg at Folketrygdfondet i brev av 13. juli 1998 til Finansdepartementet har bedt om adgang til å investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land. Disse medlemmer er enige i departementets vurderinger av betydningen av å finne en effektiv avveining mellom avkastning og risiko på statens samlede netto formue, og at statens formuesforvaltning må vurderes under ett. Disse medlemmer er derfor enige i at det er hensiktsmessig at det er en arbeidsdeling mellom Petroleumsfondet og Folketrygdfondet i den forstand at Petroleumsfondet kun kan plasseres utenlands, og Folketrygdfondet innenlands. Disse medlemmer deler også de øvrige vurderingene som er gjort av Folketrygdfondet i meldinga.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det er et for stort innslag av statlig eierskap i norsk næringsliv. Det er viktig med et klart skille mellom et privat, uavhengig næringsliv og offentlige myndigheter som legger rammebetingelser og korrigerer markedsøkonomien gjennom lover og kontrollorganer. Derfor er det et mål for disse medlemmer å redusere det statlige eierskap i norsk næringsliv. Disse medlemmer mener det er et skritt i riktig retning å gi Folketrygdfondet adgang til å investere i utenlandske selskap notert på norsk børs, og støtter forslaget om dette. Dette vil redusere Folketrygdfondets innflytelse over norsk næringsliv. Disse medlemmer støtter også forslaget om å gi Folketrygdfondet adgang til å delta i markedet for salgs- og gjenkjøpsavtaler for rentebærende instrumenter og for aksjer.

Disse medlemmer viser til at en adgang for Folketrygdfondet til også å investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land vil bidra til å redusere Folketrygdfondets innflytelse over norsk næringsliv. Det vises også til at Folketrygdfondet mener dette vil øke fondets avkastningsmuligheter og gi redusert markedsrisiko. Disse medlemmer er ikke enige med Regjeringens vurdering av at behovet for en samlet styring av statens utenlandsplasseringer tilsier at Folketrygdfondet ikke bør gis en slik adgang. Dels mener disse medlemmer at hensynet til mindre statlig eierskap i norsk næringsliv veier opp de eventuelle ulemper det kan føre med seg å spre forvaltningen av statens utenlandsformue på flere hender. Videre vil det være fullt mulig å begrense petroleumsfondets adgang til investering i de øvrige nordiske land, dersom det anses som nødvendig å unngå at petroleumsfondet og Folketrygdfondet «trækker i samme bed».

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i Folketrygdfondets reglement, slik at Folketrygdfondet kan investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er nødvendig å gi Folketrygdfondet plasseringsadgang i utlandet. Ved å tillate at Folketrygdfondet også får adgang til å kjøpe utenlandske aksjer må man samtidig akseptere at det vil ta noe tid å bygge kompetanse i utenlandske markeder.

Disse medlemmer er bekymret over at staten ikke har tatt inn over seg problemene knyttet til fremtidige pensjonsutbetalinger, og mener det er svært nødvendig at Regjeringen og Stortinget snarest vurderer å endre dagens system i forhold til forvaltning av pensjonsmidler. Det er under ingen omstendighet nok midler i dagens folketrygdfond til finansiering av relativt nært forestående pensjonsforpliktelser. For øvrig er disse medlemmer enig i dagens prinsipper for forvaltning av Folketrygdfondet.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å delprivatisere og børsnotere statlige selskaper som for eksempel Telenor og Statoil blant annet for å kunne tilføre selskapene kapital til den utenlandssatsningen selskapene mener er nødvendig for å kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen, men også fordi det ikke er en statlig oppgave å engasjere seg i næringsvirksomhet. Nå er det allikevel grunn til å understreke at det ikke er statlig eie av næringsliv i seg selv som kan være negativt, men mulighetene for maktmisbruk og dårlig utøvelse av eierskapet som er det farlige. Med overføring av eierskap til befolkningen og til et uavhengig Folketrygdfond, som igjen er oppdelt i flere fond, vil hovedproblemene være løst. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å skille ut alle statlige bedriftsinteresser som er finansielt begrunnet, og overføre eierinteressene til Folketrygdfondet, skattebetalerne, eller selge dem.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Tverrpolitisk Folkevalgte kan slutte seg til Regjeringens forslag om å gi folketrygdfondet lov til å plassere i aksjer i utenlandske selskap notert på norsk børs, men vil imidlertid ikke gi adgang for Folketrygdfondet til å delta i markedet for gjenkjøpsavtaler.

Disse medlemmer oppfatter markedet for gjenkjøpsavtaler som et svært spekulativt marked som Folketrygdfondets midler ikke bør settes inn i. I tillegg til å ha best mulig avkastning til lavest mulig risiko som mål, bør Folketrygdfondets midler bidra til å styrke norske bedrifters egenkapitalsituasjon.

2.5 Inntekts- og sysselsetjingspolitikken

2.5.1 Samandrag

Inntektspolitikken

Inntektspolitikken på 1990-tallet har bygd på Sysselsettingsutvalgets innstilling fra 1992.

Inntektspolitikken står nå overfor nye utfordringer. I motsetning til i 1991/92, da Sysselsettingsutvalget var i arbeid, er det nå stor knapphet på arbeidskraft i Norge. Regjeringen vil ta initiativ til en dagskonfe-

ranse med partene i arbeidslivet om det inntektspolitiske samarbeidet i lys av de utfordringene norsk økonomi nå står overfor.

Partene i arbeidslivet har et stort ansvar for å bidra til at lønnsveksten dempes og bringes ned på et nivå som er forenlig med en stabil økonomisk utvikling. Regjeringen vil understreke at dette er et ansvar som alle grupper må bære, slik at norsk økonomi kan unngå å komme inn i en lønns- og prisspiral. Dette krever at lønnsoppgjørene i 1999 må gjennomføres med lave tillegg. Det må i denne sammenheng tas hensyn til at store grupper allerede er sikret om lag uendret kjøpekraft fra 1998 til 1999 som følge av lønnsoverhenget fra 1998.

Sysselsettingspolitikken

Da arbeidsledigheten økte sterkt på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet, ble sysselsettingspolitikken innrettet med sikte på å unngå at arbeidsledige mistet kontakten med yrkeslivet og dermed fikk redusert sine kvalifikasjoner og sin motivasjon. De viktigste virkemidlene var en betydelig opptrapping av arbeidsmarkedstiltakene og en økning i kapasiteten i utdanningssektoren. I dag er hovedutfordringen i sysselsettingspolitikken en annen. I mange bransjer og over store deler av landet melder arbeidsgiverne om vanskeligheter med å fylle ledige stillinger med kvalifisert arbeidskraft. Samtidig bidrar demografiske forhold til en lav vekst i arbeidsstyrken i årene framover. En vellykket sysselsettingspolitikk innebærer i denne situasjonen at det gjennomføres tiltak som øker arbeidskrafttilbudet og bidrar til at den arbeidskraften som allerede er sysselsatt blir brukt best mulig.

I avsnitt 3.5.2.1 i meldingen omtales sentrale forhold som påvirker arbeidskrafttilbudet og omfanget av rekrutteringsproblemer i arbeidsmarkedet.

Regjeringen foreslår at ferien reduseres med en dag. Forslaget vil isolert sett bidra til å øke den gjennomsnittlige arbeidstiden med 0,4 pst. neste år. Dette vil bidra til å redusere presset i arbeidsmarkedet og øke verdiskapningen.

Fra innføringen av folketrygden i 1967 har antallet uførepensjonister økt nesten hvert år fram til i år.

Regjeringen foreslår å heve minsteinntektskravet for rett til sykepenger og å utvide arbeidsgiverperioden.

Regjeringen tar sikte på å nedsette et offentlig utvalg som skal utrede årsakene til økningen i sykefravær og nyttilgangen til uførepensjon. Utvalget vil også få i oppdrag å kartlegge ordningenes sosialpolitiske og samfunnsøkonomiske rolle og foreslå tiltak som kan redusere sykefraværet og begrense uføretilgangen.

Gjennomsnittlig pensjoneringsalder er i dag en del lavere enn aldersnormen på 67 år i folketrygden, og utviklingen både i Norge og internasjonalt er at arbeidstakere stadig tidligere går ut av arbeidsstyrken og over på pensjon. Ulike pensjonsordninger utenfor folketrygden har vokst fram og bidratt til økt tidligpensjonering.

En må i årene som kommer sørge for en økonomisk utvikling som gjør at velferdsordningene kan opprettholdes også på lang sikt. Høy yrkesdeltakelse og en velkvalifisert arbeidsstyrke er nødvendig for å oppnå det. Ytterligere utvidelser av tidligpensjoneringsordningene innebærer at det blir enda vanskeligere å oppnå høy yrkesaktivitet i de eldre aldersklassene.

Etter lønnsoppjøret i fjor ble det nedsatt et offentlig utvalg som vurderer ulike former for fleksibel førtidspensjonering, med sikte på å få til en høyere gjennomsnittlig pensjoneringsalder. Utvalget skal blant annet vurdere endringer i gjeldende førtidspensjoneringsordninger og annet relevant regelverk som kan bidra til å øke den enkeltes motivasjon og mulighet til å fortsette i arbeid. Samtidig skal behovet for fleksibel førtidspensjonering for de som har behov for det ivaretas. Utredningen skal legges fram for finansministeren innen 1. november 1998. Etter dette vil utredningen bli sendt på høring.

For å vurdere dagens regelverk for arbeidsformidling og utleie/innleie av arbeidskraft, ble det ved kongelig resolusjon 6. mars 1998 nedsatt et offentlig utvalg. Utvalget ble bl.a. bedt om å drøfte alternative former for ut- og innleie av arbeidskraft og alternative former for å regulere arbeidsformidling. Utvalget, som har hatt representanter fra de større arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene og departementene, av-gav sin innstilling 8. september.

Dersom utvalgets forslag gjennomføres, vil Norge etter utvalgets vurdering kunne ratifisere ILO-konvensjon 181 om arbeidsformidling og arbeidsutleie.

Utvalgets gjennomgang viser at gjeldende regelverk ikke er tilpasset de betydelige endringene som har funnet sted på arbeidsmarkedet. Regjeringen vil komme tilbake til utvalgets forslag etter at utredningen har vært på høring.

En mulig kilde til økt arbeidskrafttilbud er økt rekruttering av utenlandsk arbeidskraft.

På bakgrunn av den store etterspørselen etter arbeidskraft, og fordi det er lenge siden prinsippene for regulering av arbeidsinnvandring har vært gjennomgått, vil Kommunal- og regionaldepartementet i samarbeid med andre departementer foreta en gjennomgang av forholdet mellom behovet for arbeidskraft og arbeidsinnvandring. En vil bl.a. vurdere mulige tiltak for fleksibel tilgang på utenlandsk arbeidskraft, bl.a. sett i lys av behovet for arbeidskraft på kortere og lengre sikt, gjeldende regelverk og samfunnsmessige konsekvenser av de ulike tiltakene.

Endringer i arbeidslivet og samfunnsutviklingen for øvrig gjør at det er behov for å vurdere ulike bestemmelser i arbeidsmiljøloven, blant annet arbeidstidsbestemmelsene. Både hensynet til arbeidstakerne og arbeidsgiverne kan tilsi behov for større fleksibilitet. På denne bakgrunn vil Regjeringen nedsette et partsammensatt utvalg. Mangelen på arbeidskraft i mange bransjer kan tilsi at arbeidsmiljølovens grenser for overtidsarbeid pr. uke og pr. fire uker blir myket opp. Utvalget vil derfor bli bedt om å avgi en rask delinnstil-

ling om dette spørsmålet, slik at eventuelle forslag om slik oppmyking innenfor de fastsatte årsrammer kan fremmes raskt.

Et bidrag til å redusere flaskehalsproblemer i arbeidsmarkedet vil være å identifisere og gjennomføre tiltak for å bedre organiseringen av arbeidet i offentlig sektor slik at en får utnyttet de enkelte yrkesgruppens spesielle kompetanse bedre, samtidig som det frigjøres arbeidsoppgaver som andre yrkesgrupper kan overta.

For å bedre personellsituasjonen innenfor helse- og omsorgssektoren utarbeidet Sosial- og helsedepartementet i 1997 «Handlingsplan for helse- og omsorgspersonell 1998-2001», jf. omtale i Nasjonalbudsjettet 1998.

I tillegg til handlingsplanen for helse- og omsorgspersonell, arbeider en innenfor helsesektoren med sikte på å omorganisere sykehusstrukturen og styrke et regionalt helsesamarbeid. Målsettingen for dette arbeidet er å heve kvaliteten på tjenestene og øke kapasiteten. I de senere årene har en også lagt vekt på å utvikle det regionale samarbeidet mellom trygdekontorene, og således utnytte kompetansen og arbeidskraften i trygdeetaten på en mer effektiv måte.

2.5.2 Merknader fra komiteen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, mener at regjeringen Bondeviks forslag til statsbudsjett vil gjøre det vanskeligere å få lønns- og kostnadsveksten ned på nivå med våre handelspartnere. Flertallet viser til Regjeringens egne beregninger som viser at dette er avgjørende for å sikre sysselsettingen på sikt. Det er særlig Regjeringens avgiftsopplegg som vil vanskeliggjøre gjennomføringen av et moderat lønnsoppgjør til våren.

Flertallet viser til at lønnsoverhenget inn i 1999 for alle grupper under ett er anslått til så mye som 3 pst. Det innebærer at lønnstillegget i tariffoppgjøret til våren må være lavt for at årslønnsveksten ikke skal bli for høy. Regjeringen har lagt til grunn en årslønnsvekst til neste år på 5 pst. Flertallet mener at Regjeringens forslag om økte avgifter er det samme som å be om høyere lønnskrav. En viktig forutsetning for hele budsjettet, lave nominelle tillegg til våren, kan dermed ryke som en følge av Regjeringens eget avgiftsopplegg. Flertallet mener at muligheten til å videreføre og forsterke samarbeidet mellom partene i arbeidslivet dermed svekkes med regjeringen Bondeviks forslag til statsbudsjett.

Flertallet mener at Regjeringens budsjettopplegg svekker grunnlaget for høy sysselsetting på sikt og kan bidra til at arbeidsledigheten kan øke allerede neste år. Nedgangen i antall ledige stillinger registrert i Arbeidsdirektoratets månedsstatistikk for oktober kan indikere at ledigheten kan øke tidligere og sterkere i 1999 enn tidligere antatt. Bakgrunnen for flertallets bekymring for sysselsettingsutviklingen er at:

- Det framlagte budsjettopplegget fra Regjeringen bidrar til ytterligere prisvekst, samtidig som den underliggende pris- og kostnadsveksten er høy. Avgiftsøkningene og den generelle økningen av bedriftsbeskatningen vil svekke næringslivets konkurransekraft og være en fare for sysselsettingen i industri og annen konkurranseutsatt virksomhet.
- Mye tyder på at Regjeringen har feilvurdert utviklingen i bygg- og anleggsnæringen. Det er nå viktig å unngå tiltak som konjunkturavgiften, slik at aktiviteten i bygg og anlegg ikke reduseres for sterkt.
- Det kan være en fare for at sammensetningen av Regjeringens finanspolitiske tilstramning er slik at den forutsatte rentenedgangen ikke blir så sterk som det Regjeringen har lagt opp til. Det vil i tilfelle resultere i lavere vekst i fastlandsøkonomien og en sysselsettingsvekst som er lavere enn det som skal til for å holde ledigheten på dagens nivå som forutsatt i Regjeringens opplegg. Flertallet mener Regjeringen har lagt for stor vekt på avgiftsøkninger i sitt budsjettopplegg og for liten vekt på kutt på utgiftssiden.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil dessuten peke på:

- I Regjeringens budsjettforslag kuttet offentlig tjensteproduksjon på viktige velferdsområder til fordel for overføringer til private. Dette er i strid med anbefalingene fra Sysselsettingskommisjonen og undergraver sysselsettingsmuligheten på lang sikt.
- Regjeringen foreslår å halvere antall tiltaksplasser, dette til tross for at det ikke forventes redusert ledighet. Det betyr i klartekst langt mindre satsing på kvalifiseringstiltak og dårligere jobbmuligheter for de arbeidsledige. Fleksibiliteten i arbeidsmarkedet svekkes. Isolert sett vil det sterke kuttet i arbeidsmarkedstiltakene bidra til økt ledighet.

Disse medlemmer mener at Regjeringens samlede opplegg tyder på at både våre underliggende problemer med høy pris- og kostnadsvekst og usikkerheten i de internasjonale finans- og råvaremarkedene undervurderes. Avgiftsøkninger, generelle skatteøkninger for alle bedrifter og andre tiltak som rammer bedriftene bidrar til økt ustabilitet i en situasjon som krever forutsigbarhet og større stabilitet.

Disse medlemmer mener at regjeringen Bondeviks opplegg ikke er egnet som en invitasjon til partene i arbeidslivet for samarbeid og moderasjon i neste års tariffoppgjør. Forslaget om å fjerne en feriedag provoserer partene i arbeidslivet. Regjeringens opplegg er derfor ingen invitasjon til en videreføring av Solidaritetsalternativet.

Disse medlemmer viser til at det i nasjonalbudsjettet gis gode illustrasjoner på hvordan det kan gå hvis vi ikke får kontroll med pris- og kostnadsveksten

eller om utviklingen internasjonalt blir svakere enn antatt:

I scenariet med høyere lønnsvekst svekkes bedriftenes kostnadsmessige konkurransevne, bedriftene etterspør mindre arbeidskraft og det vil kunne bli nødvendig med betydelige finanspolitiske innstramminger for å få lønns- og prisveksten ned på et forsvarlig nivå. Resultatet blir over noen år en kraftig nedbygging av konkurranseutsatt sektor, redusert vekst og kraftig økning i ledigheten. Scenariet viser at høy pris- og kostnadsvekst er en snikende fare. Vi vil ikke merke problemene det første eller andre året, men tilbakeslaget blir desto sterkere jo lenger en skyver problemene foran seg.

I scenariet med svakere utvikling i internasjonal økonomi rammes norsk økonomi direkte gjennom lavere eksport og lavere priser på olje og andre råvarer samt et fortsatt depressieringspress mot krona og et høyt norsk rentenivå. Resultatet blir svakere vekst og en raskt økende ledighet.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet har et avgiftsopplegg og et samlet budsjettopplegg som gir lavere pris- og kostnadsvekst og større mulighet for å partene i arbeidslivet med på en videreføring og forsterkning av Solidaritetsalternativet. Dette vil være avgjørende for om vi skal klare å sikre sysselsetting og velferd de nærmeste årene. Disse medlemmer vil også vise til nødvendigheten av å få forgang i en reform for etter- og videreutdanning. Denne reformen må gjennomføres i et tett samarbeid mellom partene i arbeidslivet og myndighetene.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har foreslått kraftige kutt i arbeidsmarkedstiltakene, fra et årsgjennomsnitt i 1998 på om lag 15 000 plasser til et årsgjennomsnitt i 1999 på 8 000 plasser, det innebærer nesten en halvering av antall tiltaksplasser. Nye prognoser fra Arbeidsdirektoratet tilsier videre at den registrerte arbeidsledigheten kan begynne å øke våren 1999. Arbeidsdirektoratet mener vi må være forberedt på en økning i ledighetsnivået fra 50 000 helt ledige ved utgangen av 1998 til opp mot 70 000 ledige ved utgangen av neste år. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det er uheldig å kutte så kraftig i arbeidsmarkedstiltakene som det Regjeringen foreslår. Fortsatt er det mange langtidsledige, og mange innvandrere og flyktninger har fremdeles store problemer på arbeidsmarkedet. Disse gruppene vil bli rammet hardest av de foreslåtte kuttene fra Regjeringen.

Disse medlemmer går inn for å øke bevilningene til arbeidsmarkedstiltak og arbeidsmarkedsetaten med over 400 mill. kroner for neste år. Dette innebærer en økning i antall arbeidsmarkedstiltaksplasser med 4 000 og en styrking av arbeidsmarkedsetaten. Disse medlemmer ønsker at flere arbeidsledige skal kunne delta i aktive tiltak og jobbkvalifisering framfor å være passive mottakere av kontantoverføringer. Økt satsing på kvalifiseringstiltak vil hjelpe de svakeste i arbeidsmarkedet og være til hjelp for de bedriftene som sliter med å skaffe kvalifisert arbeidskraft.

Disse medlemmer mener at Solidaritetsalternativet må forsterkes. Et forsterket samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter er nødvendig for å sikre arbeidsplassene og fornye arbeidslivet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Myndighetene må bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komite med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet. Komiteen bør ledes av en uavhengig representant og være ferdig med sitt arbeid før neste års lønnsoppgjør. Viktige punkter i mandatet for en slik komite bør være:

- Utforme et forsterket solidaritetsalternativ der det pekes på hvilke forpliktelser myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere må ta på seg for å sikre at arbeidsplasser og velferd kan trygges blant annet i en ny internasjonal virkelighet.
- Drøfte hvordan etter- og videreutdanning og arbeidstidsspørsmål kan inngå i en strategi for både økt konkurransevne for norske arbeidsplasser, og et mer menneskelig og fleksibelt arbeidsliv for arbeidstakerne.
- Legge strategier for hvordan arbeidslivet kan ta et større sosialt ansvar.

Mandat må konkret utarbeides i samarbeid med hovedorganisasjonene i arbeidslivet.»

Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader under pkt. 3.2.6 Rammeområde 6.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte forutsetter at Regjeringen tar de nødvendige initiativ overfor partene i arbeidslivet slik at Regjeringens mål om redusert rente og moderat pris- og lønnsvekst kan nås. Som ledd i dette arbeidet bør det vurderes om det bør etableres en ny sysselsettingskomisjon slik det tidligere er antyd det fra representanter fra sentrumspartiene.

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til omtale av inntekts- og sysselsettingspolitikken i nasjonalbudsjettet og vil peike på at det er brei politisk semje om behovet for inntektspolitisk samarbeid i tråd med innstillinga frå Sysselsettingsutvalet. Inntektspolitikken står imidlertid no overfor andre utfordringar enn då Sysselsettingsutvalet var i arbeid i 1991/92, nemleg stor mangel på arbeidskraft. Desse medlemene vil i den samanheng peike på at partane i arbeidslivet har eit stort ansvar for å bidra til at lønnsveksten blir dempa ned på eit nivå som er tråd med ei stabil økonomisk utvikling. Dette er eit ansvar som alle grupper må bere, slik at norsk økonomi kan unngå å kome inn i ein løns- og prisspiral. Desse medlemene vil derfor understreke at ein vellukka sysselsettingspolitikk i dagens situasjon inneber at det må gjen-

nomførast tiltak som aukar arbeidskrafttilbodet og bidrar til at den arbeidskrafta som alt er sysselsett blir brukt best mogleg. Desse medlemene viser i den samanheng til nasjonalbudsjettet med nærare omtale av arbeidet i Regjeringa på dette området, og har spesielt merka seg følgjande:

- Det vil bli sett ned eit utval for å gjennomgå arbeidsmiljølova. På bakgrunn av mangelen på arbeidskraft vil utvalet bli bedt om raskt å avgi ei delinnstilling om grensene for overtidsarbeid pr. veke og pr. måned.
- Balaalid-utvalet foreslo å oppheve arbeidsmarknads-etaten sitt monopol på formidling av arbeidskraft og mjuke opp reglane for arbeidsutleige. Regjeringa vil følgje opp desse forslaga etter at utgreiinga har vore på høyring.
- På bakgrunn av den store etterspørselen etter arbeidskraft, og fordi det er lenge sidan prinsippa for regulering av arbeidsinnvandring har vore gjennomgått, vil Kommunal- og regionaldepartementet i samarbeid med andre departement foretar ein gjennomgang av forholdet mellom behovet for arbeidskraft og arbeidsinnvandring.
- Ein tar sikte på setje ned eit utval for bl.a. å vurdere spørsmål knytta til den aukande nyttilgangen av uførepensjonistar.

Desse medlemene vil peike på at dei ordinære arbeidsmarknadstiltaka er redusert frå om lag 60 000 plassar i 1993 til om lag 10 000 plassar som gjennomsnitt for 2. halvår 1998. Desse medlemene har merka seg at ungdomsgarantien, som er retta mot personar under 20 år utan skuleplass eller tilbod om arbeid, vil bli vidareført, og at langtidsledige vil bli prioritert ved inntak til arbeidsmarknadstiltak i 1999.

Desse medlemene viser til at det i det justerte sentrumsbudsjettet ikkje er lagt opp til at ein fridag skal omgjeras til arbeidsdag.

Disse medlemmer viser vidare til sin merknad under kap. 2.1.2 der det spesielt er understreket at finanspolitikken må gjøre sitt for at renten går ned, slik at inntektsoppgjøret til våren blir moderat og i samsvar med Solidaritetsalternativet sine prinsipp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det alvorligste trekket ved solidaritetsalternativet er at det for store lønsmottakergrupper er en bløff. Ikke engang LO er uenig i at bedrifter ikke må finne seg i lønnsoppgjør som priser arbeidskraft så høyt at bedriftene taper stadig flere tilbud og til slutt går konkurs. Derfor er det selvsagt uomtvistelig nødvendig at arbeidstagerne er solidariske med bedriftenes interesser. Vi trenger imidlertid ikke noe solidaritetsalternativ for at arbeidstagerne skal være interessert i å beholde jobbene sine. Det er ikke riktig at solidaritetsalternativet er den eneste løsning for pris- og rentestabilitet i Norge, er det beste virkemiddel for å utjevne lønnsforskjeller, eller er nødvendig for å opprettholde

den nødvendige konkurransekraft i norsk næringsliv. Det som er riktig er at solidaritetsalternativet holder de største lønsmottakergruppers lønnsutvikling nede. Bransjer som er i vekst og som etterspør kvalifisert personell opplever en lønns eksplosjon fordi det er for liten dynamikk i arbeidsmarkedet - for mange lønsmottagere blir ved sin lest, og for mange utdanner seg til bransjer som ikke er i vekst. Det er også riktig at solidaritetsalternativet er koblet sammen med fastkurspolitikken, noe som ikke er nødvendig for å oppnå lav og stabil rente. Solidaritetsalternativet bidrar til å gi kunstig åndedrett til bedrifter og bransjer som leverer produkter og tjenester som uansett vil fases ut av markedet før Norges oljerikdom tar slutt. Dermed er det også riktig å konkludere med at solidaritetsalternativet hindrer arbeidsmarkedets naturlige og nødvendige dynamikk. Å tro at opprettholdelse av alt som finnes av dagens fastlandsindustri og næringsliv er det samme som å forberede seg på at oljen tar slutt, er dermed naivt og kan sees på som å gå baklengs inn i fremtiden.

Disse medlemmers målsetting er at all sysselsetting bør konsentreres om produktivt og verdiskapende arbeid i et fritt arbeidsmarked. Lønnsdannelsen skal og må være en konsekvens av forhandlinger mellom arbeidstager og den enkelte arbeidsgiver. De monopollignende tilstander både på arbeidsgiver- og arbeidstagersiden i Norge er det sikreste instrument for å unngå en riktig og markedstilpasset lønnsdannelse og for å unngå den yrkesrekruttering landet er avhengig av for å møte fremtiden. Fremskrittspartiets inntektspolitikk er derfor at organisering av arbeidsmarkedet må skje ved frivillighet og etter markedsøkonomiske prinsipper. Derfor må forhandlingsmonopolene bort.

Disse medlemmer viser til at arbeidsledigheten i Norge er på et svært lavt nivå, men at enkelte prognoser for 1999 antyder økt ledighet. Likevel vil disse medlemmer påpeke at det i mange sektorer fortsatt vil være behov for kvalifisert arbeidskraft. Det er derfor viktig at flest mulig gis muligheten til og motiveres til å delta i arbeidslivet. Endringer i arbeidslivet skjer raskt. Flere og flere arbeidstagere opplever raske og omfattende endringer i arbeidets innhold, bytte av arbeidsplass og skifte av yrke. Kompetanseutvikling er derfor viktig, men det må skje i nært samarbeid med næringslivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre deler Regjeringens bekymring over risikoen for at norsk økonomi kan komme inn i en lønns- og prisspiral. På bakgrunn av denne felles bekymring finner disse medlemmer det oppsiktsvekkende at Regjeringen foreslår skatte- og avgiftsøkninger som i seg selv vil føre til økt prisstigning og vanskeliggjøre moderate lønnsoppgjør. Dermed vil Regjeringens forslag til statsbudsjett være et vesentlig bidrag til en eventuell lønns- og prisspiral. Regjeringens planer om å ta initiativ til en dagskonferanse med partene i arbeidslivet «i lys av de utfordringene norsk økonomi står overfor», blir meningsløse når det nettopp er Regjeringens for-

slag til statsbudsjett som kan bli et av hovedproblemene for norske bedrifter og arbeidstagere.

Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens forslag om å redusere ferien med én dag. Det er selvfølgelig riktig at et slikt tiltak vil kunne redusere presset i arbeidsmarkedet og øke verdiskapningen. Regjeringen tar overhodet ikke opp den andre siden av dette spørsmålet; spørsmålet om hvor lang ferie den enkelte arbeidstager trenger og fortjener. Med Europas korteste ferie allerede i utgangspunktet, mener disse medlemmer det ikke er grunnlag for ytterligere reduksjon.

Disse medlemmer går mot Regjeringens forslag om å velte ytterligere sykelønnskostnader over på næringslivet, gjennom utvidet arbeidsgiveransvar for sykelønn uten andre former for kompensasjon. Disse medlemmer viser til at Høyre i stedet foreslår å innføre en egenandel i sykelønnsordningen, med en betydelig lettelse for arbeidsgiverne. Sammenlignet med Regjeringens forslag gir Høyres forslag private arbeidsgivere en lettelse på 1,2 mrd. kroner i 1999, i tillegg til gevinstene som vil følge av at forslaget vil gi redusert fravær.

Disse medlemmer viser videre til omtalen av mulige tiltak som kan bidra til et mer fleksibelt arbeidsmarked, og dermed bidra til å redusere de pressproblemer det er innefor mange områder. Det er viktig at det snarest mulig gjennomføres en rekke endringer i reguleringen av arbeidsmarkedet, slik at blant annet pressproblemene løses.

Disse medlemmer vil understreke behovet for å gjenopprette et inntektspolitisk samarbeid som er tilpasset fremtidens utfordringer. Det gjelder bl.a. behovet for økt tilgang på arbeidskraft, relevant grunn- og etterutdanning og større fleksibilitet i arbeidsmarkedet. Disse medlemmer understreker også betydningen av at norsk næringsliv må få konkurransedyktige rammebetingelser som kan bidra til å møte nye utfordringer i en globalisert økonomi. Disse medlemmer understreker det ansvar som også partene i arbeidslivet har for å bidra til en moderat lønnsvekst og på den måten unngå at norsk økonomi rammes av en ny lønns- og prisspiral.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at Regjeringen legger opp til et budsjett som vil bruke arbeidsledighet som et virkemiddel i den økonomiske politikken. Regjeringen uttaler på side 6 i Nasjonalbudsjettet:

«Et hovedproblem i fastlandsøkonomien er det sterke presset i arbeidsmarkedet. Dempet press i arbeidsmarkedet er en nødvendig forutsetning for at lønns- og kostnadsveksten igjen skal komme ned på samme nivå som hos våre handelspartnere.»

Regjeringen regner med at det vil skapes 35 000 færre arbeidsplasser neste år enn i år. Således bør budsjettopplegget oppfattes som et svar på problemet med sterkt press i arbeidsmarkedet. Men samtidig legger

Regjeringa fram en prognose som viser at ledigheten skal gå ytterligere ned 0,1 prosentpoeng, altså fortsatt høyt press i arbeidsmarkedet. Enten virker ikke Regjeringas økonomiske politikk slik at hovedproblemet løses eller så må det være noe galt med Regjeringas prognose.

Andre mener imidlertid at Regjeringa kommer til å lykkes.

Arbeidsdirektoratet regner med 15 000 flere ledige ved utgangen av 1999 enn i år. Statistisk sentralbyrås hovedprognose er at ledigheten vil øke fra 3,3 til 4 pst. neste år og til 4,4 pst. i år 2000. Da vil vi være tilbake til det ledighetsnivå Norge hadde i siste halvdel av 1996.

For Sosialistisk Venstreparti er høy sysselsetting et hovedmål. Arbeidsløshet er sløsing med samfunnets viktigste ressurs. Sosialistisk Venstreparti kan ikke akseptere ledighet som et virkemiddel for å dempe lønns- og kostnadsvekst. Presset i arbeidsmarkedet må dempes, ikke ved å redusere bedriftenes etterspørsel etter arbeidskraft, men ved å styrke samfunnets samlede arbeidstilbud.

Slik vil Sosialistisk Venstreparti dempe presset i arbeidsmarkedet:

- Regjeringen bør ikke legge opp til å stimulere voksne arbeidstagere til å være hjemme. Arbeidsdirektoratet har beregnet at kontantstøttereformen vil trekke ut opp mot 15 000 årsverk av arbeidsstyrken pr. år. En betydelig del av disse er sysselsatt innen helse- og sosialsektoren der det i dag er stor mangel på arbeidskraft.
- Det er fortsatt 55 000 ledige. Innsatsen for å omskolere og etterutdanne må styrkes.
- Regjeringen må, sammen med partene i arbeidslivet, gjøre mer for å bryte ned misforståelser og fordommer som gjør at arbeidslivet ikke fullt ut nyttiggjør seg den kompetansen som minoritetsgruppene i Norge har.

Regjeringas forslag om å kutte i en feriedag og ønske om å øke bruken av overtid betyr at de som allerede har jobb skal arbeide mer. Slike forslag vil gjøre det enda vanskeligere å holde ledigheten nede de neste 1-2 år.

Mye tyder på at Norge er på vei inn i en ny lavkonjunktur. Internasjonal nedgangskonjunktur og høyere rentenivå gjør at ledigheten kan komme til å øke neste år. Dersom den finanspolitiske innstrammingen ikke lykkes i å bringe renta ned vil innstrammingene komme på toppen av et høyere rentenivå. Da kan etterspørselssiden i økonomien bli så redusert at ledigheten igjen øker. Regjeringen og stortingsflertallets ønske om innstramminger på 9 mrd. kroner kan vise seg å bli en gjentakelse av feilgrepene på slutten av 80-tallet. Da ble det foretatt en finanspolitisk innstramming nettopp samtidig med høyere rente og internasjonal nedgangskonjunktur. Resultatet ble etterkrigsrekord i ledighet. For Sosialistisk Venstreparti er det et overordna mål å bekjempe arbeidsledighet. Derfor legger Sosialistisk

Venstreparti opp til en mer forsiktig finanspolitisk innstramming der bedre kommuneøkonomi, redusert arbeidsgiveravgift, økt verftsstøtte, satsing på forskning og utdanning og igangsetting av offentlige byggeprosjekter er viktige etterspørselsstimulerende tiltak.

2.6 Strukturpolitikken

2.6.1 Samandrag

Det overordnede målet for strukturpolitikken er å bidra til at den økonomiske virksomheten skjer på en slik måte at landets ressurser utnyttes så effektivt som mulig. Effektiv ressursbruk er viktig for å opprettholde høy verdiskaping og realisere vekstpotensialet i økonomien. Dette gir igjen grunnlag for å videreutvikle velferdsordningene i samfunnet. En vellykket strukturpolitikk vil derfor bidra til resultater i form av trygge arbeidsplasser, lønnsomme bedrifter og høye skatteinntekter til finansiering av offentlige oppgaver.

Det er et potensial for å effektivisere økonomien innenfor dagens ressurser og teknologi. I tillegg skjer det hele tiden endringer i markedsforhold og kunnskap som virker inn på hvordan ressursene best kan utnyttes. For eksempel kan reguleringer som tidligere har fungert på en god måte, over tid bli til hinder for effektiv ressursutnyttelse. Med en liten, åpen økonomi vil Norge også i stor grad være påvirket av internasjonale forhold. Strukturpolitikken må derfor tilpasses endringer som skjer både nasjonalt og internasjonalt.

En vellykket strukturpolitikk kan i prinsippet komme alle i samfunnet til gode. Strukturpolitiske tiltak kan imidlertid i mange tilfeller også medføre at noen i utgangspunktet kommer dårligere ut, selv om tiltaket samlet gir en netto velferdøkning. For eksempel kan endringer i næringsreguleringer ha negative virkninger for enkeltbedrifter, eller enkeltgrupper kan komme dårligere ut som følge av endringer i personbeskatning og overføringer. Ofte vil fordelingsvirkningene av strukturpolitiske tiltak være mer direkte og synlige enn av tiltak på andre politikkområder. Tempo og omfang av strukturpolitiske tiltak må derfor tilpasses andre politiske mål - særlig mål av fordelingspolitisk karakter.

Det er generelt ikke mulig å fastslå hvilke næringer og bedrifter som vil ha forutsetninger for å utnytte ressursene best mulig i årene framover. I en moderne markedsøkonomi utøves strukturpolitikken for en stor del gjennom rammebetingelsene for bedrifter og husholdninger. Dette vil til dels skje via skatter og overføringer og til dels gjennom utvikling av det lov- og forskriftsverket som legger rammer for ulike markeder. I tillegg er det viktig at offentlig sektors egen økonomiske aktivitet er målrettet og kostnadseffektiv.

Skattesystemet bør innrettes mot høy verdiskaping i bedriftene, og slik at det blir en rimelig balanse mellom fordelingshensyn og hensynet til effektivitet i ressursanvendelsen. De strukturpolitiske hensynene tilsier blant annet at kapitalbeskatningen bør legge til rette for at sparing og overskudd kanaliseres til samfunnsøko-

nomisk lønnsomme investeringer, og at beskatningen av arbeidskraft i så liten grad som mulig bør motvirke en høy deltakelse i arbeidslivet. Mange av de samme avveiningene er foretatt ved utformingen av overføringsordningene.

Et viktig strukturpolitisk tiltak er å bidra til effektiv konkurranse i ulike markeder. Den alminnelige konkurranselovreguleringen ligger til grunn for utøvelsen av konkurransepolitikken. I enkelte markeder er konkurranseforholdene ut fra effektivitetshensyn gjenstand for særskilt regulering. Det gjelder for eksempel kraftmarkedet, der myndighetene må regulere bruk av kraftnettet, og finansielle markeder, der myndighetene blant annet må stille krav til soliditet. Effektiv konkurranse avhenger også av at lovverket generelt bidrar til klare regler og god informasjonstilgang i markedene og mellom bedriftene og myndighetene. Slike hensyn har blant annet vært sentrale i utformingen av ny aksjelov og regnskapslov.

Arbeidskraften er den viktigste ressursen i økonomien. Derfor er et godt fungerende arbeidsmarked sentralt for effektiv ressursutnyttelse. I dagens situasjon, med stor mangel på arbeidskraft, er det viktig at sysselsettingspolitikken stimulerer tilbudet av arbeidskraft, og at den arbeidskraften som er sysselsatt blir brukt best mulig, jf. nærmere omtale av sysselsettingspolitikken i avsnitt 3.5.

Innen offentlig sektor bør ressursene utnyttes mer effektivt, blant annet gjennom utvikling av bedre styringssystemer. Det er av betydning både for å begrense veksten i offentlige utgifter, for å kunne øke kvaliteten på offentlig tjenesteproduksjon og for å møte den økende etterspørselen etter mange av tjenestene. I de seneste årene har utvikling av styringssystemer vært i fokus blant annet innenfor helsesektoren. Konsekvenser av offentlig ressursbruk bør også belyses best mulig, for eksempel ved bruk av nytte-kostnadsanalyser.

Miljøforbedringer og bevaring av naturområder er viktig for å sikre velferden, også for kommende generasjoner. Miljøet er derfor et felles gode, som ikke kan forringes uten at det medfører kostnader for samfunnet. I utgangspunktet vil de prisene som bedrifter og husholdninger står overfor, ikke fullt ut avspeile miljøkostnadene. Effektiv ressursbruk innebærer at også miljøkostnadene blir ivaretatt i beslutninger om produksjon og forbruk. For samfunnet er det i prinsippet lønnsomt å gjennomføre miljøtiltak så lenge kostnadene ikke overstiger den samfunnsmessige nytten (verdsettingen) av miljøforbedringene. I praksis må omfanget av miljøtiltak ofte fastlegges under betydelig usikkerhet. Særlig kan det være vanskelig å komme fram til en verdsetting av miljøgodene. «Føre var»-prinsippet innebærer at de mulige skadevirkningene tillegges betydelig vekt ved fastlegging av mål i miljøpolitikken, dersom det er fare for alvorlig eller uomstøtelig skade på miljøet. Virkemidlene i miljøpolitikken er i hovedsak direkte reguleringer (utslippstillatelser

og forskrifter), miljøavgifter og forhandlede avtaler. Dessuten skal omsettelige utslippskvoter utredes som et mulig virkemiddel i den nasjonale klimapolitikken. Virkemidlene har ulike egenskaper, også i forhold til hvordan de vil gripe inn i økonomiens virkemåte. Hensynet til effektiv ressursbruk taler for å velge virkemidler som fører til at en oppnår de miljøpolitiske målene til lavest mulige kostnader for samfunnet.

Det er en nær sammenheng mellom utdannings- og forskningspolitikken og strukturpolitikken. Utdanning og kompetanseoppbygging, samt teknologisk framgang og innovasjon, legger til rette for mer effektiv ressursbruk og økte produksjonsmuligheter. Ny teknologi kan både gi grunnlag for nye produkter, bidra til å effektivisere produksjonsprosesser og fjerne naturlige monopoler, jf. telemarkedene. Et høyere utdanningsnivå kan bidra til å gjøre arbeidskraften mer fleksibel, slik at økonomien blir mer robust overfor eksterne sjokk. Strukturpolitikken kan også ha en direkte virkning på bedriftenes innovasjonsaktivitet, ved at effektiv konkurranse skaper press i retning av produktutvikling og kvalitetsforbedringer. Etter hvert som det utvikles ny teknologi endres også kravene til reguleringssystemer.

Det er gjennomført flere omfattende strukturpolitiske tiltak i de senere årene, blant annet følgende:

- Bolig- og eiendomsmarkedene, kredittmarkedet og valutamarkedet ble deregulert i løpet av 1980-årene.
- I løpet av 1990-årene har den budsjettmessige næringsstøtten vist en nedadgående tendens. Særlig er støtten til statsaksjeselskapene kraftig redusert. I likhet med i de fleste andre OECD-land har det vært lagt økende vekt på næringsnøytrale støtteordninger.
- Det er gjennomført økt bruk av miljøavgifter for å redusere miljøskadelige utslipp og bedre kostnadseffektiviteten i miljøpolitikken.
- Kraftmarkedet er blitt deregulert gjennom energiloven som trådte i kraft i 1991.
- Skattereformen i 1992 fjernet mange av de forskjellene som tidligere eksisterte mellom ulike spareformer og typer av investeringer. Slik sett var skattereformen en naturlig følge av de endringene som tidligere hadde funnet sted i kapitalmarkedene.
- Ny konkurranselov trådte i kraft i 1994.
- EØS-regelverket for offentlige anskaffelser, som trådte i kraft i 1994, hindrer forskjellsbehandling i anskaffelsesprosessen.
- Lov om offentlig støtte innebærer at nye støtteordninger til næringslivet fra 1994 må godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan, ESA.
- Beskatningen av kraftforetak ble etter omleggingen i 1997 i større grad basert på lønnsomhet og skattemessig likebehandling.

- Tidligere adgangsreguleringer i markedet for lufttransport er gradvis fjernet gjennom luftfartsavtalen med EU og senere EØS-avtalen.
- Telemarkedet er gradvis deregulert, og de resterende enerettene for Telenor AS ble fjernet 1. januar 1998.
- Flere statlige virksomheter har de senere årene endret selskapsform og organisering (f.eks. Telenor, Statkraft, Posten og NSB). Gjennom endringene har konkurranseutsatt virksomhet, naturlige monopoler (f.eks. Statnett) eller forvaltningsvirksomhet (f.eks. Post- og teletilsynet, Jernbaneverket) blitt bedre adskilt, og de konkurranseutsatte virksomhetene har fått rammebetingelser mer på linje med private selskaper.
- Det nye økonomireglementet for staten er innført for å sikre en bedre ressursutnyttelse innen statsadministrasjonen, og i anvendelsen av tilskudds- og garantiordninger. Arbeidet med statlig økonomistyring er omtalt i kapittel 7 i Gul bok for 1999.

I forbindelse med Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 1998 fikk Regjeringen fullmakt til å selge statlige aksjer i 1998 for inntil 500 mill. kroner, under forutsetning av en akseptabel pris. Salget skal komme i tillegg til salg som Regjeringen tidligere har varslet (aksjer i DnB, Kreditkassen, Norsk Medisinaldepot og Statkorn Holding). Fullmakten foreslås videreført i statsbudsjettet for 1999.

Det er i meldingen redegjort nærmere for nærings- og handelspolitikken og for konkurransepolitikken.

2.6.2 Merknader frå komiteen

Komiteen sluttar seg til framlegg XI i Gul bok, jf. framlegg III under kap. 10 i denne innstillinga, om at fullmakt til å selje statlege aksjar i 1998 vert vidareført til 1999.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet konstaterer at Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett fikk Stortingets fullmakt til å selge aksjer i 1998 for inntil 500 mill. kroner under forutsetning av en akseptabel pris. Disse medlemmer anser det derfor rimelig at fullmakten videreføres til 1999, og viser til Arbeiderpartiets forslag om etablering av et nasjonalt forskningsfond og styrking av egenkapitalen i SIVA.

Disse medlemmer vil understreke at effektiv ressursbruk er viktig for å opprettholde høy verdiskaping i norsk økonomi. Dersom det føres en politikk som bidrar til høyere arbeidsledighet, innebærer dette at ressurser i form av arbeidskraft ikke utnyttes effektivt. Ledighet innebærer dermed kostnader både for samfunnet og for den enkelte. For Arbeiderpartiet er full sysselsetting et grunnleggende mål for den økonomiske politikken.

Disse medlemmer viser til at en økonomisk politikk som legger vekt på lav pris- og kostnadsvekst er avgjørende for bedriftenes lønnsomhet og vekst-

kraft, og dermed for sysselsettingen. Det foreslåtte stats- og nasjonalbudsjettet for 1999 innebærer betydelige skatte- og avgiftsøkninger, som vil bidra til å forsterke pris- og kostnadsveksten fra 1998 til 1999. Disse medlemmer mener Regjeringen med dette øker risikoen for høyere arbeidsledighet. Videre vil bl.a. forslag om fjerning av en feriedag svekke mulighetene for inntektspolitisk samarbeid mellom myndighetene og partene i arbeidslivet, og dermed for grunnlaget for moderasjon i lønnsutviklingen.

Disse medlemmer viser til at lav rente og lav pris- og kostnadsvekst har vært de viktigste enkeltfaktorer bak den gunstige utviklingen vi har hatt i næringslivet de siste årene. Denne utviklingen er nå snudd, som følge av manglende stramhet i finanspolitikk og stigende pris- og kostnadspress. Det er derfor svært viktig at Solidaritetsalternativet forsterkes. Et forsterket samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter er nødvendig for å sikre arbeidsplassene og fornye arbeidslivet. Dette vil også være et viktig element i en politikk som gir de små og mellomstore virksomhetene gode rammevilkår.

Disse medlemmer mener at bedriftsbeskatningen og andre næringsrettede tiltak i størst mulig grad må innrettes på en næringsnøytral måte. Hverken skattesystemet eller den øvrige næringspolitikk må innrettes slik at investeringer i en bransje favoriseres framfor investeringer i en annen bransje, eller at en selskapsform favoriseres framfor andre. Disse prinsippene ligger bak innføringen av skattereformen og tidligere års avvikling av spesielle ordninger som var rettet mot enkelt næringer. Disse medlemmer vil også vise til at det er slike prinsipper, i tillegg til fordelingspolitiske prinsipper, som ligger bak Arbeiderpartiets forslag om å fjerne lønnsstilskuddet til rederiene, om å reversere lettelsene i rederibeskatningen, innstramminger i delingsmodellen og fjerne aksjerabattene i formuesbeskatningen.

Disse medlemmer viser til at miljøproblemene er en av næringslivets hovedutfordringer også fra et strukturpolitisk synspunkt. Aktiv medvirkning fra bedriftene og de ansatte er nødvendig for å utvikle et samfunn med effektiv ressursbruk og stor grad av gjenvinning. Miljøkravene skjerpes, både i Norge og internasjonalt. Disse medlemmer mener norske bedrifter bør være i første rekke i arbeidet for å løse problemene fra egen virksomhet og egne produkter, og de må ta sin del av ansvaret for å utvikle miljøvennlig produksjon og forbruk. Også markedet krever i økende grad en god miljøprofil hos bedriftene. Disse medlemmer viser til at en felles satsing på miljø- og ressurseffektivitet i nærings- og arbeidsliv vil kunne være et betydelig bidrag til en mer bærekraftig produksjon og forbruk.

Disse medlemmer mener omleggingen til grønne skatter vil være et viktig bidrag til å øke ressurs- og miljøeffektiviteten i norske bedrifter og dermed bidra til et mer bærekraftig produksjons- og forbruksmønster.

Disse medlemmer mener at Norges forhold til EU er avgjørende for norske arbeidsplasser og velferd i framtida. EU er inne i en svært dynamisk utvikling som følge av forhandlinger om utvidelse østover og etableringen av en felles valuta 1. januar 1999.

Disse medlemmer mener at dette skaper nye utfordringer for Norge. Derfor må det settes ny kraft inn i Europapolitikken. Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog.

Disse medlemmer mener at det i en slik dialog også kan undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.

Disse medlemmer vil understreke at handelspolitikken skal bidra til å sikre norsk næringsliv gode og likeverdige vilkår i utenlandske markeder, samt å fastsette rammer for utenlandske bedrifters adgang til norske markeder. Dette er en viktig del av strukturpolitikken.

Disse medlemmer viser til at verftsindustrien nå står overfor nye og store utfordringer. Norske verft må inn på nye markeder og konkurrere med verft som har etablert seg med en høyere rentestøtte enn det vi har i Norge. De støtteordninger vi har i dag er lavere enn i de øvrige OECD-landene.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet stemte mot å redusere verftsstøtten i 1998, og vil derfor øke verftsstøtten opp på line med støttenivået i EU; henholdsvis 9 pst. og 4,5 pst. Ordretilgangen ved verftene i år ha hatt en veldig reduksjon, og med de utsikter verftene har for neste år er det nødvendig at norske verft får samme konkurransesituasjon som de verftene en konkurrerer med.

Disse medlemmer vil understreke at det er viktig at ressursene i offentlig sektor utnyttes effektivt. Offentlig sektor er vår største og viktigste produsent av grunnleggende velferdstjenester, og sysselsetter en betydelig andel av arbeidsstyrken. Å modernisere offentlig sektor er derfor en viktig del av strukturpolitikken.

Disse medlemmer mener videre at det må føres en holdbar velferdspolitik. Statens utgifter må være holdbare både på kort og lang sikt. Folketrygden må kunne sikres også når pensjonsutgiftene øker sterkt inn i neste århundre. Vi står foran økte behov for utgifter til eldreomsorg og helse i årene fremover. Videre er det behov for en betydelig satsing på utdanning og forskning.

Disse medlemmer mener på dette grunnlag at det er nødvendig med strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til disse formålene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

«Det oppnevnes en statlig moderniseringskomite med mandat til å foreslå strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til eldreomsorg, helse, utdanning og forskning, og for å sikre folketrygden. Komiteen må legge vekt på følgende i sitt arbeid:

- Tiltak som kan bidra til å bedre økonomiens virkemåte vurderes på bredt grunnlag.
- Forholdet mellom forvaltningsnivåene vurderes med sikte på forenkling, herunder også forholdet mellom statsadministrasjon og lokaladministrasjon, for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon.
- Statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat må moderniseres.
- Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon.
- Frivillige kommunesammenslåinger må oppmuntres.

Arbeidstakere og brukerinteresser må trekkes med i komiteens arbeid.»

Regelverket om frivillig overtid

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen liberalisere regelverket om frivillig overtid.»

Vinmonopolet, Arcus og Vectura

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte mener det ikke er et statlig ansvar å inneha eierskap i et selskap som importerer, produserer og distribuerer alkohol. Disse medlemmer tar utgangspunkt i at Stortinget tidligere har lagt til grunn at rammevilkårene skal være de samme for samtlige konkurranseutsatte selskaper, statlige som private.

Disse medlemmer vil derfor trekke tilbake midler fra Arcus AS som ble tildelt ved delingen fra AS Vinmonopolet i 1995.

Arcus har en kunstig høy likviditetsbeholdning som hemmer konkurransen i markedet. I Arcus eget årsregnskap for 1996 og 1997 skriver selskapet at «salgsverdien for driftsmidlene som enkelteideler kan ligge høyere», hvilket betyr at eiendelene ikke ble overtatt til reelle salgspriser og at disse kan selges for langt mer enn de er bokført til. Disse medlemmer konstaterer at anleggsmidlene er vurdert for lavt, og at avkastningskravet dermed er kunstig lavt. Disse medlemmer vil derfor foreslå en nedskrivning/tilbakeføring av egenkapital. Arcuseide Vectura driver i dag ren næringsvirksomhet i konkurranse med private selskaper. Disse medlemmer kan ikke se at det er statens oppgave å ivareta slik virksomhet som verken

gir staten tilstrekkelig avkastning eller som har alkoholpolitisk betydning. Det samme gjelder for store deler av Arcus produkter, med unntak av den delen som gjelder produksjon av brennevin som selskapet i dag har enerett på. Disse medlemmer vil derfor foreslå salg av AS Arcus.

Disse medlemmer kan ikke se noen fornuftig grunn til at produksjon av brennevin skal være monopolisert og går inn for at dette monopolet oppheves.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen forberede og gjennomføre salg av Arcus AS.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at hovedoppgaven i nærings- og strukturpolitikken er å bedre økonomiens virkemåte, med særlig vekt på å øke verdiskapningen i næringslivet. En rekke av de strukturpolitiske tiltakene som er iverksatt de senere år har samlet sett bidratt til å styrke produksjonsgrunnlaget for norsk økonomi, men disse medlemmer mener det fortsatt er en rekke utfordringer som må løses. Eksempler på dette er:

- en bedring av virkemåten i arbeidsmarkedet
- en gjennomgang av reformene i jordbruket og den landbruksbaserte næringsmiddelindustrien slik at målene om redusert statsstøtte og priser ned mot nivået i våre naboland nås, samtidig som disse næringer blir klart mer konkurransedyktige og robuste
- en styrking av konkurransepolitikken, herunder å redusere de private og offentlige reguleringer som hindrer omstilling og virker etableringshindrende, samt å fjerne næringsstøtten
- et fortsatt arbeid med å bedre ressursbruken i offentlig sektor

Konkurransepolitikken

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at hovedmålet med norsk konkurransepolitikk må være å bidra til en effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser. Manglende konkurranse bidrar til å redusere bedriftenes evne og vilje til fornyelse og effektiviseringsforbedringer, og kan føre til høyere priser og mindre produktutvalg. Det er derfor av sentral betydning at det tilrettelegges for effektiv konkurranse og at konkurransemyndighetene fører en streng kontroll med dette. En streng håndhevelse fra myndighetenes side er en forutsetning for en fungerende markedsøkonomi som kan ivareta forbrukernes og samfunnets interesser.

Næringsstøtte

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at det høye nivået på direkte og indirekte næringsstøtte innebærer at norske forbrukere og bedrifter må bære en ekstra byrde i form av skatter og avgifter og andre kostnader som skaper

sosiale skjevheter, svekker familieøkonomien og undergraver norske bedrifters ønske om å konkurrere på hjemme- og utemarkedene. Hovedmålet må på sikt være å bygge ned den selektive næringsstøtten, med den store positive betydning det kan ha for økt verdiskapning og konkurransekraft i Fastlands-Norges økonomi. Disse medlemmer vil også at det skal arbeides for internasjonale avtaler som bidrar til harmonisering av regelverk og støtteordninger.

Overtidsbestemmelser

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at arbeidsmiljøloven er for komplisert og lite oversiktlig med strenge straffereaksjoner mot dem som «forbryter seg» mot lovens bestemmelser. Reglene setter mange små- og mellomstore bedrifter i vanskeligheter, spesielt der bedriftene har varierende arbeidsmengde. Bedrifter av slik størrelse er også oftere utsatt for konjunkturpress fra etterspørselsnærings side. Det er derfor nødvendig å fjerne restriksjoner i forhold til overtid, dog slik at arbeidstaker beskyttes mot å bli pålagt urimelig overtid. Det er også viktig å hindre overtid som medfører en uønsket risiko for arbeidstakere og uskyldige tredjeparter.

Skjemaveldet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at omfattende innsamling av informasjon har betydelige kostnader. Næringslivet har lenge gitt uttrykk for at dette skjemaveldet og byråkratiet er et problem, og er derved også svært demotiverende for personer som ønsker å starte opp ny virksomhet, som igjen kan føre til færre nyetableringer. For å redusere skjemaveldet vil disse medlemmer peke på flere muligheter:

- eliminering av dobbeltrappertering gjennom samordning av ulike informasjonsinnhentere
- eliminering av dobbeltrappertering gjennom samordning av ulike skjemaer fra samme kilde
- bedre samordning av skjemaer og rapportering som har sammenheng med hverandre
- differensiering mellom ulike typer/ størrelse på virksomheten.
- større bruk av utvalgsundersøkelser
- innføring av kompensasjon fra det offentlige til de som pålegges merarbeid ved utfylling av skjemaer knyttet til informasjon og statistikk og som ikke gjelder søknader/konsesjoner o.l.

Reguleringsformer

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil påpeke at reguleringer er et aktuelt tema i flere land nettopp for å bedre økonomiens virkemåte- altså gjøre økonomien mer effektiv og forbedre evnen til å tilpasse seg endringer og samtidig opprettholde konkurransevnen. Reguleringer

ger må derfor virke mindre etableringshindrende eller på annen måte konkurransehennende. Det er også viktig å redusere byråkratisk merarbeid for bedriftene og at det offentlige selv driver mest mulig effektivt.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge et reguleringsregnskap for eksisterende lovreguleringer, slik at kostnaden ved reguleringen kan måles opp mot formålet. Regjeringen bes fremme regler som forutsetter at kostnadene ved nye reguleringer som markedet påføres bør være en del av beslutningsgrunnlaget når nye reguleringer foreslås.»

Arbeidsformidling

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det meste av dagens arbeidsformidling allerede foregår uavhengig av den offentlige arbeidsformidlingen; gjennom personlige kontakter, annonser, rekrutterings- og "head-hunter"-byråer osv. Det er derfor gunstig å utvide dette supplementet til den offentlige arbeidsformidlingen ytterligere, dels for å skaffe større erfaring med virkningen av den vedtatte lovendring, dels for å avlaste og supplere den offentlige arbeidsformidling med sikte på å oppnå et bedre fungerende arbeidsmarked. Disse medlemmer mener det derfor er nødvendig å endre loven. Privat arbeidsformidling vil bidra til at flere personer kommer i arbeid, og dette vil således være et viktig bidrag til å løse den nasjonale oppgaven å redusere arbeidsledigheten. En opphevelse av formidlingsmonopolet vil innebære at Norge også vurderer å si opp ILO-konvensjon nr. 96 om arbeidskontorer.

Disse medlemmer vil videre fremheve at en generell åpning for privat arbeidsutleie vil skape et mer fleksibelt arbeidsmarked. Et bedre fungerende marked for korttidsarbeid vil være en fordel, både for arbeidstakere og -givere. Midlertidige ubalanser vil dermed lettere kunne dempes. Ikke minst vil dette kunne bedre situasjonen innenfor helsesektoren. Arbeidsgiversiden har fått og får økt behov for å dekke midlertidige arbeidskraftbehov med korttidsengasjementer. Samtidig har mange arbeidstakere et økt ønske og behov for mer fleksible og varierte arbeidstidsløsninger, herunder deltidsarbeid. Samlet sett vil både sysselsettingen og tilbudet av arbeidskraft kunne øke gjennom en liberalisering, samtidig som noen av problemene på arbeidsmarkedet kan reduseres. En liberalisering av lovforbudet vil også kunne skape mer ordnede forhold i utleiebransjen.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om endringer i sysselsettingslovens §§ 26 og 27 slik at loven i større grad tillater arbeidsformidling utenom det offentlige sysselsettingsapparatet og slik at det

uttrykkelig blir tillatt å drive med utleie av arbeidskraft.»

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalde, vil spesielt understreke at målet med strukturpolitikken er å medverke til at den økonomiske verksemda også i offentlig sektor skjer på en slik måte at ressursane vert utnytta så effektivt som råd er. Strukturpolitikken må tilpassast endringane som skjer både nasjonalt og internasjonalt. Ein lukka strukturpolitikk må ha som mål at tiltak som gjev ein netto velferdsauke ikkje må ramme enkeltgrupper slik at skilnadene auker. Desse medlemmene går ut i frå at Regjeringa legg slike vurderingar til grunn for det vidare arbeidet.

Rederibeskatning og maritim næring

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Tverrpolitisk Folkevalgte vil minne om at den maritime næring utgjør et unikt næringskluster som til sammen sysselsetter nesten 80 000 mennesker, for det meste langs kysten. Det vil videre være meget vanskelig å beholde et sterkt og ledende maritimt miljø i Norge uten en kjerne av norske sjøfolk. Derfor vil refusjonsordningen være av helt sentral betydning for å opprettholde og styrke det norske maritime miljøet. Det er videre viktig at de fastlagte rammebetingelser for rederinæringen videreføres, slik at næringen kan arbeide på forutsigbare og langsiktige vilkår. Disse medlemmer vil derfor gå mot Regjeringens forslag til innstramming i refusjonsordningen samt foreslå å innfase den til ordinært nivå. Disse medlemmer vil også gå mot de bebudede endringer i rederibeskatningen.

Disse medlemmer har lagt til grunn de provenyberegninger som Finansdepartementet og Regjeringen har lagt til grunn, men vil påpeke det misforhold som eksisterer mellom dette anslaget og det som er beregnet av Rederiforbundet. I brev av 4. november 1998 har Regjeringen i liten utstrekning kommentert grunnlaget for sitt eget provenyanslag. Den eneste opplysningen som gis er at den foreslåtte speilvendingen av utbytteskatten for er anslått til 20 mill. kroner. Det nærmere grunnlaget er ikke angitt. Slik disse medlemmer vurderer det, er det ikke fremkommet opplysninger fra departementets side som skulle indikere at Rederiforbundets provenyanslag ikke er korrekt. En synliggjøring av situasjonen kan gjøres gjennom å vise til at ett rederi alene, som fremkommet i brev fra Rederiforbundet av 6. november 1998, vil få en skatteskjerpande effekt som langt overstiger Regjeringens totale provenyanslag. Ovennevnte momenter forsterker årsaken til hvorfor disse medlemmer går mot de fremsatte forslag.

Handelslekkasje

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet konstaterer med stor grad av undring at

Regjeringen ikke synes å ta denne problemstillingen på alvor på tross av at Regjeringen i forbindelse med revurdert budsjett for 1998 anslo grensehandelslekkasjen til å utgjøre et betydelig beløp årlig. Det Regjeringen derimot har gjort i forholdet til handelssensitive varer er å sette opp avgiften på rulletobakk med 33 pst. under dekke av argumentet om at rulletobakk har vært forholdsmessig rimeligere enn øvrig tobakk de siste årene, til tross for at dette også kan få betydelige konsekvenser for en rekke norske arbeidsplasser. Disse medlemmer mener det ville være riktigere å utjevne forskjellen mellom rulletobakk og øvrige tobakksprodukter ved å sette ned avgiftene. Dette får samtidig en positiv effekt i forhold til handelslekkasjen. Nettoppenyet for staten vil dermed kunne vise seg å gå opp i stedet for ned, selv om avgiftssatsene reduseres betydelig.

Disse medlemmer vil vise til Kjøttbransjens Landsforbunds beregninger som viser at grensehandelen med kjøtt i dag ligger på et nivå mellom 6 og 10 mill. kilo, det vil si et omsetningsbortfall på 3-500 mill. kroner. Disse medlemmer vil påpeke at det for norsk landbruk, og for norsk kjøttindustri, er et betydelig problem med grensehandel som rammer primærproduksjon, industri og handel i enkelte utsatte områder særlig hardt. I tillegg foregår det stor handelslekkasje på hvitevarer, brunevarer, møbler og andre varer. Det er opplagt at totaltapet for Norsk næringsliv og tapet av avgiftsinntekter må være betydelig.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader om avgifter og handelslekkasje i Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99).

Sykelønnsordningen

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at sykefraværet gjennom flere år har vært i sterk økning. I 1994 ble det bevilget ca. 8 mrd. kroner til sykelønn over statsbudsjettet. For 1999 er Regjeringens forslag 15,2 mrd. kroner, det vil si en økning på 90 pst. siden 1994. Dette viser at det må settes i verk tiltak for å stoppe og redusere dette, da dette er både samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk svært kostbart. Regjeringen og andre hevder at denne utviklingen skyldes at sysselsettingen har steget kraftig i samme periode, men er da den eneste løsningen å øke arbeidsledigheten? Regjeringen har selv foreslått å utvide arbeidsgiveransvaret for sykelønn. Siden 1994 har arbeidsgivere hatt ansvaret for de første to ukene av sykelønnsperioden og utviklingen viser at dette ikke har hatt positiv effekt på det totale fraværet. Da kan det åpenbart ikke være riktig å øke arbeidsgivernes belastning ytterligere. Disse medlemmer foreslår å videreføre arbeidsgivernes ansvar på dagens nivå. Sykelønnsordningen er den eneste sosiale ytelse som i dag ikke har noen egenandel. Disse medlemmer foreslår derfor en endring i dagens sykelønnsordning, slik at det innføres 2 karensdager og 80 pst. sykelønnsutbetaling. Erfaringer blant annet fra Sverige viser at redu-

serte ytelser, eller egenandel, har stor betydning. Karensdager vil særlig bidra til å redusere et økende korttidsfravær. Disse medlemmer mener det både er i arbeidstakerens og arbeidsgivernes interesser å redusere sykefraværet, da kostnadene over tid kan føre til bortfall av arbeidsplasser. Disse medlemmer forutsetter særordninger for dem som lider av kroniske sykdommer. Fravær som følge av syke barn skal heller ikke medføre reduksjon i utbetalingene. Disse medlemmer legger til grunn at forslag om endring av sykelønnsordningen til 2 karensdager og 80 pst. lønn iverksettes med virkning fra 1. januar 1999. Arbeidstager og arbeidsgivere som har inngått tariffavtale om bedre sykelønnsbetingelser omfattes ikke av omleggingen.

Disse medlemmer legger videre til grunn at det ikke er forsvarlig å budsjettere med innstramninger i sykelønnsordningen som er i strid med tariffavtaler midt i avtaleperioden.

Disse medlemmer forutsetter imidlertid at den foreslåtte omlegging skal ha full effekt f.o.m. neste tariffperiode, dvs. fra våren 2000. Arbeidsgivere som omfattes av omleggingen vil beregningsmessig ikke oppnå besparelser i forhold til dagens ordning idet den samlede mindreutgift som følge av omleggingen tas til inntekt i Folketrygden. Dette betyr at arbeidsgivere, som i dag, skal betale 100 pst. av full lønn i 16 kalenderdager, men betalingen for de to første sykedager samt 20 pst. av betalingen for de derpå følgende dager tas til inntekt i folketrygden.

Disse medlemmer går imot Regjeringens forslag om utvidelse av arbeidsgiverperioden. Våre forslag gir således en besparelse for alle arbeidsgivere, med og uten tariffavtale, i forhold til dagens ordning. Effekter på sykefraværet av omleggingen er ikke beregnet eller inntektsført i forslaget til omlegging. Disse medlemmer holder det imidlertid som sannsynlig at sykefraværet vil gå ned, hvilket vil gi direkte besparelser for alle arbeidsgivere, med og uten tariffavtale, dog mest for de som ikke har tariffavtale. Arbeidsgivere med tariffavtale vil ha et sterkt incitament til å reforhandle tariffavtalene. Disse medlemmer legger beregningsmessig til grunn at sykelønnsutbetalingene vil gå ned med 4,5 mrd. kroner som følge av omleggingen. Nedgang i sykefraværet som følge av omleggingen vil gi ytterligere innsparings-effekt.

Konkurransetsetting

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at offentlig sektor har hatt en sterk ekspansjon i Norge, særlig i årene etter 1960. Det er derfor særlig grunn til å sette søkelyset på effektiviteten i denne sektoren som legger beslag på en stadig større andel av samfunnets midler og gir oss et uakseptabelt høyt skattetrykk, samtidig som det er stor misnøye med mange av de tjenestene sektoren produserer.

Det burde være nok å minne om den permanente krisen i det offentlige helsevesen, eldreomsorg osv.

Disse medlemmer vil hevde at den sosialdemokratiske løsningen på slike kriser som hele tiden har vært å putte mer penger inn i sektoren i den tro at det alene vil løse problemene, i stedet for å se på om det er organiseringen og effektiviteten det er noe i veien med, og ikke bare tilgangen på ressurser.

Disse medlemmer mener at en slik måte å løse problemene på ikke bare er ineffektiv, den er også direkte samfunnsøkonomisk skadelig fordi den nødvendigvis etterhvert fører til en skattebyrde som gir langt høyere samfunnsøkonomiske kostnader enn selve utgiftsøkningen. Det gjelder å få optimal utnyttelse av ressursene, og siden offentlig sektor i mange år har vært en skjermet næring, er det all grunn til å tro at her er det store innsparinger å hente, uten at det går utover tjenestetilbudet.

Disse medlemmer vil hevde at konkurranseutsetting av kommunale tjenester vil gi en rimeligere og mer effektiv offentlig sektor. Dette gjelder ikke bare de tjenestene som faktisk blir satt ut på anbud til private, men trusselen om konkurranseutsetting vil også føre til en effektivisering av de tjenester det offentlige selv produserer. Eksempler fra Sverige viser en effektiviseringsgevinst på 9-10 pst. på egenproduserte tjenester i sektorer hvor konkurranseutsetting var aktuelt. Dette viser at konkurransen i seg selv utløser fantasi og kreativitet hos medarbeidere og skaper bedre og mer effektive løsninger. Å bli involvert i slike prosesser og tvinges til å tenke nytt er utviklende for den enkelte og bidrar til å øke trivsel på arbeidsplassen.

Disse medlemmer vil hevde at en generell momskompensasjonsordning som gir reell konkurranse mellom private bedrifter og offentlige etater vil kunne gi både bedre og billigere tjenester finansiert av det offentlige.

Jordbruket

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at det ligger et stort effektiviseringspotensiale for det norske landbruk, og viser ellers til Fremskrittspartiets merknader i næringskomiteens innstilling.

Merknad fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at det overordnede målet med strukturpolitikken er å bidra til at landets ressurser utnyttes så effektivt som mulig. Dette gir grunnlaget for en høyest mulig verdiskapning og velferd i samfunnet. Disse medlemmer mener det er viktig at strukturpolitikken har dette utgangspunktet. Disse medlemmer tar derfor avstand fra Regjeringens strukturpolitiske målsetting, slik denne er uttrykt i kap. 1 i St.meld. nr. 1 (1998-99). Der erklærer Regjeringen at «Strukturpolitikken skal bidra til ... at det opprettholdes en spredt bosetting.» Disse medlemmer mener dette er en uheldig sammenblanding av ulike mål. Det er gjennom en

vellykket strukturpolitikk, slik at landets ressurser utnyttes på en mest mulig effektiv måte, at samfunnet får best mulighet til å oppfylle andre mål, som for eksempel spredt bosetting. Det er viktig å opprettholde et klart skille mellom målet om effektiv ressursutnyttelse og øvrige mål i politikken.

Disse medlemmer konstaterer imidlertid at Regjeringens målsetting om spredt bosetting, slik dette er uttrykt i kap. 1, i svært liten grad følges opp i Nasjonalbudsjettets kap. 5 om strukturpolitikk, og disse medlemmer kan derfor i stor grad gi sin tilslutning til de vurderinger som gjøres i dette kapitlet. Disse medlemmer vil likevel bemerke enkelte forhold under omtalen av strukturpolitikk i Nasjonalbudsjettet.

Det pekes i Nasjonalbudsjettet på viktigheten av klare rammebetingelser for å unngå rollekonflikter når staten både er eier og myndighetsorgan. Disse medlemmer viser til at Høyre i lang tid har påpekt disse problemene, og at den beste løsningen etter disse medlemmers syn er at staten reduserer sitt eierskap til et minimum. Disse medlemmer mener imidlertid det uansett vil være gunstig å organisere det statlige eierskapet slik Regjeringen foreslår, slik at ikke samme departementet er både eier og f. eks. klageinstans.

Det vises til Nasjonalbudsjettets omtale av virkemidlene i miljøpolitikken: «Dessuten skal omsettelige utslippskvoter utredes som et mulig virkemiddel i den nasjonale klimapolitikken.» Disse medlemmer minner om at Stortinget i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 247 (1997-98) om Grønne skatter vedtok følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et bredt offentlig utvalg for å utrede et nasjonalt kvotesystem for klimagasser med utgangspunkt i Kyotoprotokollen. ... Regjeringens forslag til kvotesystem bes lagt fram for Stortinget.»

Disse medlemmer understreker derfor at omsettelige utslippskvoter ikke bare et «mulig virkemiddel» i den nasjonale klimapolitikken men Stortingets foretrukne virkemiddel. Kvotesystemet skal utredes og deretter legges fram for Stortinget til behandling.

Det vises til Nasjonalbudsjettets kap. 5.2 og omtalen av den fullmakten Regjeringen under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 1998 fikk til å selge statlige aksjer i 1998 for inntil 500 mill. kroner. Regjeringen foreslår at fullmakten videreføres i 1999. Disse medlemmer mener det burde vært mulig å gjennomføre nedsalget i løpet av 1998, og understreker at det generelle fallet i aksjekursene ikke kan brukes som begrunnelse for å utsette salget til 1999. Disse medlemmer viser til at Høyres ønske om salg av statsaksjer skyldes nødvendigheten av å redusere statens eiermakt og styrke det private eierskapet i det norske samfunnet.

Disse medlemmers hovedmål ved salg av statsaksjer er å overføre eiermakt fra offentlig til privat sektor; ikke å selge aksjer til høyest mulig pris. Disse medlemmer mener likevel at statsaksjer som hoved-

regel bør selges til en pris som gjenspeiler aksjenes reelle verdi.

Det vises til Nasjonalbudsjettets omtale av den nye regnskapsloven. Disse medlemmer understreker at selv om regnskapsloven på enkelte områder er forenklet også for små foretak er loven ikke utformet til beste for små bedrifter. Disse medlemmer mener loven burde vært bygd opp slik at lovens hovedregler ble rettet inn mot det store flertallet av regnskapspliktige med tilleggsregler for de større foretakene. På bakgrunn av behovet for en snarlig iverksettelse av loven gikk disse medlemmer ved Stortingets behandling av regnskapsloven isteden inn for at regelverket for små foretak i sin helhet skulle fremstilles i et eget kapittel. Dette synet vant ikke frem. Disse medlemmer er derfor ikke enig i at reglene i regnskapsloven er gjort så enkle som mulig ut fra hensynet til kreditorer, investorer, ansatte og allmennhet.

Merknad fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti stemte imot å gi Regjeringen fullmakt til å selge statlige aksjer i 1998 for inntil 500 mill. kroner under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 1998. Vedtaket om en slik fullmakt ble gjort uten noen forutgående plan og uten å informere ledelse og ansatte i de statlige bedriftene på forhånd. Med et slikt uryddig lederskap er det ikke overraskende at Regjeringen ikke har sett seg i stand til å bruke fullmakten i år. Dette medlem ser ingen grunn til å forlenge fullmakten. Det er ingen likviditetskrise i staten, snarere tvert i mot. Den engangsinntekt et slikt salg gir, trengs ikke for å kunne løse offentlige investeringsoppgaver.

2.7 Skatte- og avgiftspolitikken

Komiteen viser når det gjeld merknader til skatte- og avgiftspolitikken til avsnitt 3.2.23 i denne innstillinga og til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) under rammeområde 23. Når det gjeld skattelovendringar viser komiteen til Innst. O. nr. 11. (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 1 (1998-99).

2.8 Nokre finansmarknadsspørsmål

2.8.1 Hovedspørsmål ved innskuddsbasert tenestepensjon.

2.8.1.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (1998-99)

I mars 1998 nedsatte Finansdepartementet en arbeidsgruppe som skulle vurdere hovedspørsmålene knyttet til å utvide den skattemessige særbehandlingen av pensjoner i arbeidsforhold til også å omfatte innskuddsbaserte pensjonsordninger, som grunnlag for et eventuelt videre lovarbeid. Arbeidsgruppens mandat er gjengitt i Revidert nasjonalbudsjett 1998, hvor departementet også varslet at gruppens rapport ville danne grunnlaget for en omtale av spørsmålet i Nasjonalbudsjettet 1999. Arbeidsgruppen, som har hatt deltakere fra Finansdepartementet, Kredittilsynet og Sosial- og helsedepartementet, avga rapporten «Hovedspørsmål

ved innskuddsbasert tenestepensjon» til Finansdepartementet 20. august 1998. Rapporten følger denne meldingen som uttrykt vedlegg.

Det er i meldingen nærmere redegjort for saken.

Innføring av innskuddsbasert alderspensjon innebærer at en bryter med et prinsipp om at tenestepensjoner etter skatteloven skal være knyttet til arbeidstakers sluttlønn. Arbeidstakers opptjening av pensjon vil i en innskuddsbasert pensjonsordning avhenge av innskuddene som igjen avhenger av løpende lønn, og normalt av avkastning på midlene. I utgangspunktet gjør dette sparing i en innskuddsbasert ordning mer lik ordinær sparing enn det som er tilfelle for sparing i en ytelsesbasert ordning. Hensynet til at skattestimulert pensjonssparing skal være klart avgrenset fra ordinær sparing kunne derfor tale for at innskuddsbaserte pensjonsordninger på enkelte områder underlegges strengere kriterier enn ytelsesbaserte pensjonsordninger. Slike krav kunne for eksempel bestå i krav til utbetalingsprofilen eller til opprettholdelse av innskudd over tid. Et alternativt utgangspunkt, som departementet legger stor vekt på, er at forhold som ikke er direkte knyttet opp mot om ordningen er innskudds- eller ytelsesbasert i størst mulig grad bør underlegges de samme krav i de to ordningene. Et slikt utgangspunkt er rimelig ut fra at det er de samme hovedhensyn som skal ivaretas gjennom ordningene. Slike felles krav vil bl.a. være krav om aldersgrense og livslang utbetaling, krav om pensjonsplan i foretaket samt et krav om at ordningen skal omfatte samtlige ansatte etter nærmere regler. Slike felles kjenne-tegn i innskudds- og ytelsesbaserte ordninger kan også være fordelaktig for foretak og ansatte i foretak som skifter ordning og for arbeidstakere som bytter arbeidsgiver og av den grunn har tjent opp til pensjon i begge ordningene. Dette vil føre til større oversiktighet og mer forutsigbare pensjonsforhold for arbeidstakerne. Ved at forhold som ikke er direkte knyttet opp til om pensjonsordningen er innskudds- eller ytelsesbasert underlegges de samme krav, vil en også lettere kunne slå fast om innskuddsordningen oppfyller de hovedhensyn det er lagt vekt på ved utformingen av TPES, noe som etter departementets vurdering skal ligge til grunn for en skattemessig behandling på «lik linje med» TPES.

I en skattestimulert, innskuddsbasert tenestepensjonsordning må alderspensjonen etter departementets vurdering være obligatorisk. Andre ytelser, som etterlatte- og uførepensjon samt premiefritak, kan komme i tillegg. Dette er i så fall forsikringsprodukter som kan komme til utbetaling uten særlig forutgående oppsparing av kapital, og som skal være ytelsesbaserte.

Arbeidstakere som vekselvis dekkes av innskudds- og ytelsesordninger kan komme annerledes ut enn arbeidstakere som står i samme ordning gjennom hele yrkeskarrieren. I en innskuddsbasert ordning kan en relativt stor del av «opptjeningen» til alderspensjonen avhenge av de innskudd som foretas tidlig i livet, fordi

disse forrentes over mange år. Arbeidstakere som står i en innskuddsbasert ordning tidlig i den yrkesaktive karrieren, og i en ytelsesbasert ordning mot slutten, kan komme særlig gunstig ut, og vice versa. Etter departementets vurdering er det en ulempe at rekkefølgen av medlemskap har selvstendig betydning for pensjonen, men slike virkninger synes vanskelige å unngå i et pensjonssystem med ulike ordninger der pensjonsopptjeningen kan foregå etter ulike prinsipper.

Ut fra formålet med tjenstepensjonsordninger, er det naturlig at alderspensjon i skattestimulerte tjenstepensjonsordninger skal vare livet ut, og gi minst like god inntektssikring sent i alderdommen som like etter at yrkeskarrieren er avsluttet. Et rent spareprodukt kan vanskelig sikre dette, fordi den enkeltes pensjonskapital kan bli for lav ved uventet lang utbetalingsperiode. Finansielle tap i utbetalingsperioden kan også true opprettholdelse av pensjonsytelsene. Et krav om at ordningen skal gi minst like god inntektssikring sent i alderdommen som tidlig, innebærer derfor etter departementets vurdering at pensjonskapitalen før utbetalingene starter må konverteres til et forsikringsprodukt med dødelighetsarv og en garantert årlig avkastning som minst må være 0 pst.

Den innskuddsbaserte ordningen skal etter departementets vurdering være innrettet slik at innskuddene i størst mulig grad fører til utbetaling av alderspensjon. Dette sikres best ved at pensjonskapitalen fullt ut knyttes til produkter med dødelighetsarv. En slik organisering forhindrer videre at ordningen indirekte bidrar til at en del av boet delfinansieres av det offentlige gjennom skattereglene. Konkurrans hensyn taler likevel for at pensjonskapitalen kan plasseres i rene sparekontrakter i bank og verdipapirfond. En ordning som innebærer at pensjonskapitalen må konverteres til et forsikringsprodukt før utbetalingene kan starte, vil etter departementets vurdering innebære en rimelig avveining av disse forhold.

Spørsmålet om å åpne for investeringsvalg i innskuddsbaserte pensjonsordninger bør etter departementets vurdering ses i sammenheng med ordningens utforming, som illustrert ved de modellene arbeidsgruppen har skissert.

Departementet legger vekt på at det skal være visse krav til fordelingen av innskudd mellom ansatte i samme pensjonsordning, slik arbeidsgruppen har foreslått ved å kreve at samme innskuddssats skal benyttes for inntekt mellom 1G og 6G, og for inntekt mellom 6G og 12G. Kravet om at foretaket ikke skal benytte en innskuddssats for sistnevnte intervall som utgjør mer enn det dobbelte av innskuddssatsen i intervallet mellom 1G og 6G, gjør at ordningen kan utformes med en flat innskuddssats, eller til en viss grad rettes inn mot å gi en kompensasjon sammen med folketrygden, som har avtakende kompensasjon i forhold til sluttlønn.

Innskudd som tilfredsstillter kravene til innskuddsbasert pensjonsordning bør etter departementets syn være fradragsberettiget for arbeidsgiver. Videre bør arbeidstaker ikke fordelsbeskattes. Det må imidlertid

etableres en innskuddsramme, noe som er viktig bl.a. for å hindre at ordningen sammen med folketrygden gir urimelige kompensasjonsgrader. En slik ramme er viktig av arbeidsmarkedshensyn og for å hindre at det settes av urimelig høye beløp ut fra skattemessige motiver. Det er etter departementets vurdering rimelig at de maksimale innskuddene rettes inn mot å gi en forventet kompensasjon på linje med det som er vanlig i ytelsesbaserte ordninger, dvs. 66 pst. av sluttlønn sammen med folketrygden. Fastsettelse av maksimale innskuddssatser vil være basert på usikre anslag om framtidig avkastning på pensjonskapitalen. En kan ikke utelukke at de forsikrede i perioder oppnår en avkastning som ligger til dels betydelig høyere enn det som er lagt til grunn ved fastsettelsen av innskuddssatsene, noe som kan føre til «svært» høye pensjoner for enkelte. Tilsvarende vil avkastningen kunne bli svært lav om midlene forvaltes uten avkastningsgaranti. Dette kan tale for at ordningen etableres med avkastningsgaranti og at det innføres en skatt på avkastning ut over den avkastning som er lagt til grunn ved fastsettelse av de maksimale innskuddssatsene. Avkastningsgaranti og avkastningsskatt vil bidra til å utjevne forskjellen i faktiske ytelser mellom innskudds- og ytelsesbaserte pensjoner som tar sikte på samme pensjonsnivå, og gjøre de to ordningene mer like. Et krav om avkastningsgaranti lar seg imidlertid ikke forene med sparing i bank eller verdipapirfond. Spørsmålet om det er behov for tiltak med sikte på å utjevne faktiske alderspensjoner i ytelses- og innskuddsbaserte ordninger som beregningsmessig tar sikte på samme pensjonsnivå, vil bli vurdert videre ved utarbeidelsen av forslaget til lovverk for innskuddsbaserte ordninger.

Etter departementets vurdering vil det være hensiktsmessig å åpne for at innskuddene i den enkelte ordning kan være noe større for kvinner enn for menn, innenfor maksimalsatsene og inntil et nivå som beregningsmessig gir like stor årlig alderspensjonsytelse for kvinner og menn. Departementet deler arbeidsgruppens vurdering av at det ikke bør pålegges krav med sikte på å gi beregningsmessig lik årlig alderspensjonsytelse for kvinner og menn i ordningen, bl.a. fordi forholdet mellom innskudd og ytelse i ordningen er indirekte. Ulike innskudd vil ikke kunne sikre at årlige ytelser faktisk blir like.

Sporadiske innskudd, som f.eks. kan avhenge av at foretaket oppnår et visst resultat, er etter departementets vurdering ikke forenlig med de hovedhensyn som skal ivaretas gjennom pensjonsordningen. Slike innskudd er lite egnet for arbeidstakere som ønsker å planlegge egen pensjonstilværelse, og forventninger om slike innskudd vil videre kunne bidra til å «låse» arbeidstakeren, slik at mobiliteten i arbeidsmarkedet blir skadelidende. Dette bidrar til at innskuddene ikke er egnet til å bli fastsatt på «år til år basis» f.eks. i tilknytning til tarifforhandlingene mellom partene i arbeidslivet.

Hovedhensynene bak de skattestimulerte tjenstepensjonsordningene lar seg etter departementets vur-

dering ikke forene med at en enkelt arbeidsgiver opprettholder to pensjonsordninger for de ansatte. Hensyn taler for at arbeidsgiver som skifter pensjonsordning kan opprettholde den gamle pensjonsordningen for arbeidstakere med mindre enn 10 år igjen til pensjonsalder, slik arbeidsgruppen har foreslått. Departementet deler videre arbeidsgruppens vurdering av hvem som skal være medlem i en innskuddsbasert pensjonsordning, herunder at prinsippene for medlemskap i hovedsak skal følge de prinsippene som gjelder for ytelsesbaserte ordninger, med det unntak at førtidspensjonerte ikke bør ha anledning til å være medlem i en innskuddsbasert ordning.

Regjeringen tar sikte på å legge fram forslag til lovverk om innskuddsbasert pensjonsordning i foretak for Stortinget i løpet av 1999. Forslaget til lovverk vil således bli lagt fram for Stortinget etter at forslaget til lov om foretakspensjon forutsettes å være behandlet, noe som vil være en fordel for vurderingen av hvilke krav som bør være felles i disse to ordningene. Regjeringen tar videre sikte på at en innskuddsbasert ordning skal kunne gjøres gjeldende så snart det er praktisk mulig etter at lov om foretakspensjon, og senere lov om innskuddsbasert pensjon, er vedtatt.

2.8.1.2 Merknader fra komiteen

Komiteen konstaterer at Regjeringen forutsetter at ny lov om foretakspensjon skal behandles før det lovmessige grunnlaget for innskuddsbaserte tjenestepensjoner er avklart. Stortinget har forutsatt at innskuddsbasert tjenestepensjon skal kunne innføres i 1999. Komiteen mener det vil være hensiktsmessig å se de to tjenestepensjonsordningene i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til orienteringen om ulike sider ved innskuddsbaserte pensjonsordninger i meldingen, og at forslag til lovverk om dette vil bli lagt fram for Stortinget i løpet av 1999, etter at forslag til lov om foretakspensjon forutsettes å være behandlet. Disse medlemmer viser til sine tidligere merknader om skattefavourisering av innskuddsbaserte tjenestepensjonsordninger.

Disse medlemmer vil understreke at pensjonspolitikken må ses i et langsiktig perspektiv og at det derfor er viktig å skape bred oppslutning om de løsningene som velges. En rekke sider ved våre offentlige og private pensjonsordninger er for tiden under utredning eller nylig utredet.

Dette gjelder:

- innstillingen om fondering av folketrygden som nå er på høring,
- førtidspensjonering, der et utvalg vil legge fram innstilling i høst,
- forslag til lov om foretakspensjon behandlet i det såkalte Selvig-utvalget, og
- innskuddsbaserte pensjonsordninger, der en utredning er referert i meldingen.

Disse medlemmer mener at de ulike utredningene og forslagene omhandler tema som på flere områder griper inn i hverandre. Blant annet vil eventuell livsløpsbasert opptjening, fondering og førtidspensjonering henge nært sammen. Videre vil foretakspensjon og innskuddsbasert pensjon være ulike former for pensjon i arbeidslivet som det vil være ønskelig å se i sammenheng. Disse medlemmer mener det vil være fordelaktig å vurdere pensjonspolitikken og de offentlige og private pensjonsordninger i en helhetlig sammenheng. Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en prinsipiell og helhetlig gjennomgang av pensjonsordningene og de ulike sidene ved forslagene som nå er under utredning eller ferdig utredet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser med en viss tilfredshet at Regjeringen har fulgt opp forslag om innføring av en ny innskuddsbasert tjenestepensjonsordning. Regjeringen har imidlertid foreslått en rekke begrensninger som gjør at produktet ikke på langt nær blir det attraktive alternativet til dagens pensjonsordning som forventet. Et viktig formål med å innføre en ny tjenestepensjonsordning bør være å sikre flere arbeidstakere en tjenestepensjon. I såfall bør ordningen gis en fleksibel utforming slik at den kan imøtekomme bedriftenes og arbeidstakernes behov. Det er etter disse medlemmers vurdering ikke hensiktsmessig at innskuddsordninger gjøres mest mulig lik dagens ytelsesordninger.

Disse medlemmer vil legge til grunn følgende punkter for en innskuddsbasert tjenestepensjon:

- Det må være et siktemål ved å innføre innskuddsordninger at flere arbeidstakere enn i dag blir dekket av tjenestepensjonsordning.
- Regelverket for innskuddsbasert tjenestepensjon bør utformes slik at det fremstår som et attraktivt alternativ til dagens supplerende pensjonsordninger. I dagens arbeidsmarked er det behov for større fleksibilitet og valgmulighet enn det er gitt rom for innenfor eksisterende ytelsesbaserte tjenestepensjonsordninger.
- De krav som stilles til skattefavourisering av innskuddsordninger bør være generelle, fleksible og enkle å formidle til kundene. Dette vil gi mulighet til å etablere gode produkter for de ulike kundegruppene.
- Innskuddsordningen bør som Stortinget har forutsatt, likebehandles skattemessig med ytelsesbaserte pensjonsordninger.
- I andre europeiske land, blant annet Sverige, har man nylig vedtatt reformer både på det private tjenestepensjonsområdet og i det offentlige pensjonssystem som innehar mange interessante elementer som bør vurderes i norsk pensjonspolitikk. I Sverige er det blant annet fleksible regler med hensyn til utformingen av ordningene, herunder fleksibel pensjonsalder.

Disse medlemmer mener at man bør unngå detaljstyring av produktutformingen i det private pensjonsmarkedet. Bedriftenes størrelse, økonomisk bæreevne og ansattes ønsker og behov kan variere. Intensjonen med å gi skattemessig likebehandling mellom innskuddsordninger og ytelsesordninger må være at det nye produktet skal være et reelt alternativ til dagens etablerte ordninger. For disse medlemmer er det derfor viktig at det i det videre lovarbeidet med innskuddsbaserte pensjoner legges til grunn en rimelig grad av fleksibilitet for selskaper, bedrifter og ansatte, og at en i denne sammenheng ikke binder reguleringen opp mot én av de modellene som arbeidsgruppen i Finansdepartementet har skissert. Det bør etter disse medlemmers oppfatning kunne tillates innskuddsprodukter:

- med eller uten dødelighetsarv
- med eller uten rentegaranti
- kollektive og individuelle investeringsvalg
- med eller uten premiefond

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har lagt til grunn at sparing i innskuddsordninger er mer lik ordinær sparing enn det som er tilfelle i en ytelsesbasert ordning. Man kan her få inntrykk av at innskuddsordninger skal få dårligere skattemessig behandling enn ytelsesbaserte ordninger. Dette er ikke i tråd med disse medlemmers intensjon med å anbefale innføring av innskuddsbasert ordning. Innenfor et hensiktsmessig regelverk vil en slik ny ordning innebære en stimulans til langsiktig sparing.

Disse medlemmer har også merket seg at Regjeringen har lagt til grunn at maksimal fradragsberettiget innskudd tar utgangspunkt i en typisk ytelsesbasert ordning med 66 pst. kompensasjonsgrad og 35 års opptjening. Dette er strengere kriterier enn det som er vanlig i dagens pensjonsordninger. Disse medlemmer mener at 30 år bør legges til grunn for beregning av maksimal fradragsberettiget premie til innskuddsbasert tjenestepensjonsordning.

Disse medlemmer viser til at erfaringer fra utlandet viser at innskuddsordninger øker engasjementet hos de ansatte vedrørende pensjonssparing og stimulerer til økt egen pensjonssparing. Innskuddsbasert tjenestepensjon ligger til rette for å stimulere til individuell pensjonssparing. Det bør derfor være anledning for arbeidstakeren å gjøre egne innskudd på en tjenestepensjonskonto. Slike innskudd bør behandles skattemessig på samme måte som tjenestepensjonspremien.

Det bør etter disse medlemmers oppfatning også være anledning til investeringsvalg knyttet til en innskuddsbasert tjenestepensjon.

Disse medlemmer mener at fleksible valgmuligheter i pensjonsordningene vil bidra til samfunnsøkonomiske effektivitetsgevinster. Det bør være valgfrihet med hensyn til hvorvidt man skal ha innskudds- og ytelsesbasert tjenestepensjonsordninger som parallelle ordninger i en bedrift. Det bør ikke utelukkes at

ulike arbeidsgrupper innenfor en og samme bedrift vurderer valg av pensjonsordninger ulikt. Disse medlemmer mener også at ingen bør tape økonomisk ved at man i en bedrift velger å gå over til ny ordning. Det videre lovarbeidet bør derfor sikre ansattes rettigheter på en betryggende måte ved at det etableres gode overgangsordninger.

Disse medlemmer konstaterer videre at Regjeringen legger til grunn at man skal ha livslang utbetaling av alderspensjonene uten adgang til variasjon i utbetalingsnivå. En slik bestemmelse avviker fra det som gjelder for dagens ytelsesbaserte tjenestepensjoner samt for individuelle pensjonsavtaler. I begge disse ordningene er det adgang til tidsavgrensning. Disse medlemmer vil peke på at behov endrer seg avhengig av alder. Det er derfor viktig med valgfrihet og variasjon også her.

Medlemene i komiteen fra Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalde tek orienteringa i meldinga til etterretning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at skattesubsidier til de som har økonomisk evne til egne pensjonsordninger, undergraver Folketrygdens omfordelende posisjon. Dette medlem kan på denne bakgrunn ikke støtte det skisserte opplegg for innskuddsbasert tjenestepensjon. Dette forslaget er en del av det kabinettspørsmål som sikret Regjeringen støtte fra Høyre og Fremskrittspartiet ved behandlingen av revidert budsjett i vår. Dette medlemmer merker seg at ikke alle av de sittende regjeringspartier har støttet dette forslaget tidligere.

2.8.2 Finansmarknadene - utlånsvekst og soliditet

2.8.2.1 Samandrag

I Revidert nasjonalbudsjett 1998 (St.meld. nr. 2 (1997-98)) var det en omtale av utlånsvekst og soliditet i finansnæringen. Omtalen ble bl.a. basert på en rapport utarbeidet av Kredittilsynet etter forespørsel fra Finansdepartementet datert 7. november 1997. Kredittilsynets rapport datert 3. februar 1998 inneholdt bl.a. vurderinger av hensiktsmessigheten av et skjerpet krav til kjernekapital for å styrke soliditeten for finansinstitusjoner, dvs. banker, forsikringsselskaper og kredittforetak m.v. Konkurransmessige forhold og mulige virkninger for utlånsveksten i finansinstitusjonene av et skjerpet kjernekapitalkrav, ble omtalt i rapporten.

I meldingen er det redegjort nærmere for saken, herunder en ny vurdering av utviklingen på dette området i brev fra Kredittilsynet datert 21. august 1998.

Det synes som kredittveksten avtok gjennom annet kvartal 1998. Det tar dessuten noe tid før tiltak som settes i verk internt i bankene slår ut. Ut fra en samlet vurdering av den informasjon som foreligger, vil ikke departementet nå foreta en skjerping av minstekravet til kapitaldekning ved å kreve at kjernekapitalprosenten skal økes. Departementet understreker samtidig at

spørsmålet om å sikre soliditeten i finansnæringen fortsatt står like sentralt. Det løpende ansvaret ligger i første rekke på institusjonene selv, bl.a. gjennom å holde en høy standard på kredittvurderingen og en mest mulig riktig prising av risikoen. Departementet støtter Kredittilsynets arbeid med å følge særskilt opp institusjoner med høy utlånsvekst eller svak soliditet, og ser det som viktig at Kredittilsynet hvis nødvendig bruker de hjemler tilsynet har for å forhindre at det oppstår situasjoner hvor det ikke foreligger forsvarlig kapitaldekning, jf. omtalen i Revidert nasjonalbudsjett 1998.

2.8.2.2. Merknader frå komiteen

Komiteen tek det som står i meldinga om utlånsvekst og soliditet til orientering.

2.8.3 Reglar om frådrag i eigen ansvarleg kapital ved eigarskap av ansvarleg kapital i annan finansinstitusjon

2.8.3.1 Samandrag

Det er viktig med gode og betryggende regler om ansvarlig kapital. Konsolidering er et generelt prinsipp i norsk finanslovgivning. Reglene om beregning av ansvarlig kapital ble fastsatt av Finansdepartementet i forskrift av 1. juni 1990 nr. 435.

Forslag i Dokument nr. 8:57 (1997-98) fra Siv Jensen ble behandlet i Innst. S. nr. 166 (1997-98), som ble stortingsbehandlet 14. mai 1998. Stortinget fattet følgende vedtak:

«Regjeringen bes snarest sette i gang en egen utredning av krysseiebestemmelsene for finansinstitusjoner og senest i forbindelse med Nasjonalbudsjettet for 1999 legge fram forslag om endringer i beregningsforskriften.»

I Finansdepartementets brev av 18. mai 1998 til Banklovkommissjonen vises det til ovennevnte dokumenter og Stortingets vedtak.

Banklovkommissjonens utredning ble avgitt 18. august 1998, og er nå (etter ferdigtrykking) sendt på høring med høringsfrist ved årsskiftet.

Banklovkommissjonen gir i kap. 5 i utredningen en omtale av en del sentrale trekk og viktige hovedprinsipper for finanslovgivningen generelt.

I kap. 5.10 gir Banklovkommissjonens flertall en gjennomgang og analyse av reglene om fratrekk i egen ansvarlig kapital ved eie av ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner. Flertallet argumenterer for ikke å svekke de nåværende regler, og foreslår at reglene om slike fratrekk videreføres, jf. lovutkastet § 6-19. Mindretallet (se kap. 5.11) er av en annen oppfatning.

Banklovkommissjonens innstilling viser at spørsmålet er komplisert og sammensatt. Departementet mener det er mest forsvarlig saksbehandling å foreta en samlet avveining når alle berørte instanser er hørt. Departementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon på grunnlag av kommissjonens innstilling og høringsuttalelsene i løpet av 1999.

2.8.3.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek det som står i meldinga til orientering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte, mener det er viktig med en oppmyking av reglene for krysseie i beregningsforskriften, og dette gjennomføres så snart som mulig etter at høringen er avsluttet. Flertallet viser til at Bankforeningen, Sparebankforeningen, Finansieringsselskapenes Forening og Norges Forsikringsforbund har bedt om at endringene i krysseiebestemmelsene gjennomføres raskere enn det ser ut til at departementet legger opp til. Flertallet ber derfor departementet legge frem for Stortinget forslag om endringene i krysseiebestemmelsene tidlig i 1999, slik at saken kan behandles av Stortinget i vårsesjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti merker seg Banklovkommissjonens anbefalinger. Departementet bør legge større vekt på å foreta en grundigst mulig vurdering framfor å få fremmet saken for Stortinget så raskt som mulig.

2.8.4 Om forslag om fusjon mellom Christiania Bank og Kreditkasse ASA, Fokus Bank ASA og Postbanken BA

2.8.4.1 Samandrag

Styrene i Fokus Bank, Kreditkassen og Postbanken vedtok 15. september 1998 å gå inn for en sammen slåing av de tre konsernene i et nytt finanskonsern. Det ble samtidig undertegnet en integrasjonsavtale hvor forutsetningene for fusjonene er nedtegnet. Finansdepartementet mottok en muntlig redegjørelse for planene 15. september 1998 fra styrelederne i de tre bankene. Samferdselsdepartementet ble orientert av styreleder og direktør i Postbanken samme dag, og hadde tidligere blitt holdt orientert om at samtaler var i gang mellom bankene.

Finansdepartementet mottok en skriftlig redegjørelse i brev fra Kreditkassen datert 17. september 1998. Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet mottok også en skriftlig redegjørelse fra styret i Postbanken i brev datert samme dag.

Med mindre det i forbindelse med den gjennomgang av bankenes økonomiske stilling som skal gjennomføres, framkommer vesentlige negative opplysninger knyttet til verdien av selskapene som ikke var kjent under fusjonsforhandlingene, har de tre styrene forpliktet seg til å foreslå fusjonsplanen vedtatt av ekstraordinære generalforsamlinger i Fokus og Kreditkassen og av ekstraordinært årsmøte i Postbanken. Slike møter foreslås holdt ca. 20. desember 1998.

En eventuell fusjon vil være avhengig av myndighetenes godkjenning. I denne saken vil myndighetene komme inn på flere måter, og for å ivareta ulike hensyn:

- Staten eier 51 pst. av aksjene i Kreditkassen. Disse eierinteressene ivaretas av Statens Bankinvesteringsfond. Bankinvesteringsfondet skal forelegge saker av særlig viktighet for Finansdepartementet. Dette vil være en slik sak. Fondet skal vurdere om fusjonen er en hensiktsmessig forretningsmessig disposisjon.
- Staten ved Samferdselsdepartementet eier hele Postbanken. Samferdselsdepartementet er forvalter av postbankloven.
- Staten ved Finansdepartementet er konsesjonsmyndighet iht. finanslovgivningen.

Fusjonsforslaget vil bli forelagt generalforsamlingen/årsmøtet i de tre institusjonene. Statens Bankinvesteringsfond skal legge fram saken for Finansdepartementet før stemmegivning på generalforsamlingen. Samferdselsdepartementet er årsmøte for Postbanken. Det vil være nødvendig med vedtak i Stortinget for at Postbanken skal kunne inngå i fusjonen, bl.a. vedtak om opphevelse av postbankloven. Forholdet til EØS-avtalen vil bli vurdert.

Hvis forslaget får flertall på generalforsamlingen/årsmøtet i de tre institusjonene, vil det måtte fremmes en konsesjonssøknad for Finansdepartementet. Ved behandlingen vil det bli lagt vekt på soliditet og tilsynsmessige, konkurransemessige og strukturelle forhold. En konsesjonssøknad vil bli forelagt Kredittilsynet og Norges Bank for uttalelse. Konkurransetilsynet vil også kunne gi uttrykk for sitt syn i saken i forbindelse med konsesjonsbehandlingen.

En generell omtale av Regjeringens strukturpolitiske retningslinjer er gitt i St.meld. nr. 55 (1997-98), Kredittmeldinga 1997.

2.8.2.4 Merknader frå komiteen

Komiteen tek det som står i meldinga til orientering.

3. STATSBUJSJETTET MEDREKNA FOLKETRYGDA FOR 1999

3.1 Hovuddrag i forslaget til statsbudsjett

3.1.1 Samandrag frå Gul bok

Det finanspolitiske opplegget innebærer en innstramming på opp mot 1 pst. målt ved utviklingen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede underskuddet. Betalte skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge øker med 3,4 mrd. kroner som følge av skatte- og avgiftsopplegget. Det skjer videre en inndragning gjennom at statens netto renteinntekter øker med vel 2 mrd. kroner. Hovedforklaringen er økte renter fra statsbankene. Disse motsvares imidlertid dels av høyere renteutgifter på innenlandsk statsgjeld. Med en innstramming på opp mot 1 pst. er det med dette utgangspunkt rom for en underliggende utgiftsvekst fra anslag

på regnskap 1998 til 1999 på 1 pst. Sammenlignet med vedtatt budsjet 1998 blir utgiftsveksten 1 I pst.

Innenfor et budsjet med moderat utgiftsvekst har Regjeringen prioritert blant annet følgende i 1999 i forhold til vedtatt budsjet for 1998:

- Kreftplan (135 mill. kroner)
- Psykiatriplan (400 mill. kroner)
- Utstysplan for sykehus (130 mill. kroner)
- Innsatsstyrt finansiering til sykehusbehandling (300 mill. kroner)
- Eldreomsorgen (1 453 mill. kroner)
- Distriktpolitiske tiltak (620 mill. kroner)
- Kontantstøtte for 1- og 2-åringer (2 060 mill. kroner)
- Barnehager (360 mill. kroner)
- Jernbaneverket (260 mill. kroner)
- ENØK-tiltak (77 mill. kroner)
- Næringslivssatsing, inkl. jordbruksavtalen og handlingsplanen for små bedrifter
- Oppfølging av Jødebo-saken (101,5 mill. kroner)
- Handlingsplan for funksjonshemmede (66 mill. kroner)
- Tusenårsmarkeringen (73 mill. kroner)
- Økt bevilgning til Norges Forskningsråd over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjet (55 mill. kroner).

Disse prioriteringene tilsvarer alene en utgiftsøkning på om lag 6,8 mrd. kroner sammenlignet med vedtatt budsjet for 1998. En stor del av utgiftsøkningene gjelder økte overføringer til kommuneforvaltningen.

I tillegg kommer økning i innvilgningsrammene for SNDs grunnfinansieringsordning (300 mill. kroner), SNDs lavrisikolåneordning (400 mill. kroner) og i Husbanken (fra 8 til 9 mrd. kroner). Det er også foreslått betydelige økninger i rammene for Landbruksbanken (150 mill. kroner) og SNDs distriktsrettede risikolåneordning (170 mill. kroner).

Statsbudsjetts profil preges også av store utgiftsøkninger som skyldes tidligere fattede vedtak og endringer i blant annet demografiske og makroøkonomiske forhold. De største utgiftsøkningene av denne typen, sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjet for 1998, er:

- Økte utbetalinger til alderspensjonister og uførepensjonister som følge av den demografiske utviklingen, uføretilgang, G-regulering og økt særtilllegg våren 1998 og økt gjennomsnittlig opptjening av tilleggspensjon (10 334 mill. kroner)
- Økte utgifter til medisinsk rehabilitering og tekniske hjelpemidler som blant annet følger av den tekniske utviklingen (1 327 mill. kroner)
- Økte utgifter til fødselspenger (558 mill. kroner)
- Økte utgifter for folketrygden til kjøp av legemidler (580 mill. kroner)
- Utgifter til drift av statlige mottak for asylsøkere (355 mill. kroner)

- Avgiftskompensasjon til rutebiler (380 mill. kroner)
- Merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner (113 mill. kroner)
- Tilskudd til Statens Pensjonskasse (419 mill. kroner)

I tillegg kommer økte sykepengeutbetalinger som følge av økt fraværstilbøyelighet og økt sysselsetting med om lag 1,4 mrd. kroner.

Sammenlignet med vedtatt budsjett for 1998, bidrar disse forholdene til at statsbudsjettets utgifter øker nominelt med over 15 mrd. kroner. Enkelte foreslåtte innsparingstiltak i denne proposisjonen vil dempe noe av veksten fra 1998 til 1999.

Utgiftsøkningene som er bundet opp, og utgiftsøkningene som følger av Regjeringens satsing på prioriterte områder, utgjør til sammen betydelige beløp. Volumveksten innenfor disse omtalte utgiftsområdene vil samlet sett innebære en høyere utgiftsvekst enn Regjeringen kan anbefale. Budsjettforslaget er basert på en reell underliggende utgiftsvekst på 1 I pst. fra vedtatt budsjett 1998. Derfor er det nødvendig å foreslå utgiftsreduksjoner på en rekke andre områder.

Regjeringen foreslår bl.a. i statsbudsjettet å endre ferieloven for å redusere ferien med en dag. Dette vil øke den årlige arbeidstiden og dermed bidra til å redusere presset i arbeidsmarkedet og øke verdiskapingen.

Kommunal- og regionaldepartementet vil i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet fremme en odelstingsproposisjon med forslag om å endre ferieloven på en slik måte at man reduserer antall feriedager med en dag, fra 25 til 24 virkedagers ferie (ferielovens § 5). Som følge av reduksjonen i antall feriedager vil prosentatsen for feriepenge bli foreslått nedjustert med 0,4 prosentpoeng, fra 10,2 til 9,8 pst. av arbeidsfortjenesten i opptjeningsåret. Det forventes at forslaget til endringer i ferieloven blir behandlet slik at endringene kan gjennomføres fra 1. januar 1999. Det innebærer at feriens lengde reduseres med en dag fra og med ferieåret 1. januar - 31. desember 1999. Videre endres prosentatsen for feriepenge med virkning fra og med opptjeningsåret 1. januar til 31. desember 1999.

Forslaget om utvidelse av arbeidsgiverperioden for sykelønn fra 2 uker og 2 dager til 3 uker fra 1. april 1999 må ses i sammenheng med forslaget om å redusere ferien med en dag. Budsjettmessig innsparing av dette tiltaket er anslått til om lag 680 mill. kroner i 1999.

Redusert ferie i kombinasjon med redusert sats for feriepenge innebærer at lønnstakere må arbeide en dag mer i året uten at dette gir økt inntekt, når en ser lønn og opptjening av feriepenge under ett. En del av den samlede inntektsveksten fra 1998 til 1999 vil derfor skyldes at lønnstakere må arbeide en dag mer i året. For å få en rimelig grad av likebehandling mellom pensjonister og lønnstakere har en som en budsjettmessig forutsetning lagt til grunn en regulering av grunnbelø-

pet våren 1999 som gir 0,3 prosentpoeng lavere vekst fra 1998 til 1999 enn den anslåtte lønnsveksten for arbeidstakerne. Dette gir reduserte utbetalinger på 300 mill. kroner.

Stortingets retningslinjer for regulering av grunnbeløpet er:

«Siktemålet for reguleringa skal vere å gi pensjonistar med folketrygdpensjon ei inntektsutvikling om lag på linje med venta utvikling for yrkesaktive og i tråd med dei prinsipp og mål som er lagt til grunn for gjennomføringa av det inntektspolitiske opplegget elles.»

En anser at forslaget er i tråd med de retningslinjer Stortinget har vedtatt for regulering av grunnbeløpet.

Utvidelsen av kontantstøtten er en av de største satsingene på budsjettet. Småbarnstillegget ble i sin tid innført som et ekstra tilskudd til familiene med de yngste barna. Kontantstøtten kommer som et nytt og bedre tilbud til de som velger andre omsorgsformer enn barnehage. Regjeringen foreslår derfor bortfall av småbarnstillegget i barnetrygden for mottakerne av kontantstøtten. Den budsjettmessige innsparingen er anslått til 660 mill. kroner.

I lys av utviklingen på arbeidsmarkedet reduseres gjennomsnittlig antall tiltaksplasser under ordinære arbeidsmarkedstiltak til 8 000. Andre større innstramningsforslag er:

- Ingen igangsettelse av nye statlige bygg under Statsbygg. Bevilgningene til igangsetting av nye bygg under Statsbygg foreslås satt ned til 0 fra 162 mill. kroner i vedtatt budsjett for 1998.
- Økte egenbetalinger i helse- og omsorgssektoren blant annet gjennom økt brukerbetaling ved korttidsopphold i institusjoner (40 mill. kroner), barn over 7 år og pensjonister må betale samme prosentvise andel av kostnadene for legemidler og sykepleieartikler som den øvrige befolkning (335 mill. kroner), utgiftstaket for egenandeler økes fra 1 290 til 1 550 kroner (105 mill. kroner) og egenandelen for legehjelp, psykologhjelp og fysioterapi økes med 7 pst. fra januar 1999 (175 mill. kroner).
- Referanseprissystemet foreslås utvidet til nye sykdomsgrupper og utvidet ved å la flere former for legemidler (f.eks. legemidler både i kapsel og tablettform) bli regnet som medisinsk likeverdige. Forslaget anslås å gi en innsparing på om lag 75 mill. kroner.
- Ordningen med tilskudd til sysselsetting av sjøfolk foreslås avvirket fra 1. januar 1999 som følge av bedre generelle rammebetingelser og gode økonomiske vilkår for skipsfartsnæringen de siste årene. Forslaget vil gi en innsparing på om lag 200 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998.
- Kravet til minsteinntekt for å få rett til sykepenge økes fra 0,5 G til 1,25 G. Forslaget anslås å gi en innsparing på 265 mill. kroner.

- Refusjonsordningen for dokumentavgift på kraftverk foreslås fjernet. Forslaget anslås å gi en netto innsparing på 125 mill. kroner.
- Stabilt samboende (dvs. samboende 12 av de 18 siste månedene) uten felles barn, men med særkullsbarn, gis samme rettigheter vedrørende overgangsstønad som ektepar og stabilt samboende med felles barn. Forslaget anslås å gi en innsparing på 85 mill. kroner.
- Forsvarsbudsjettet holdes nominelt på om lag dagens nivå, noe som tilsvarer en reell reduksjon i forsvarsrammen eksklusiv internasjonale fredsoperasjoner på i underkant av 600 mill. kroner. Gjennom omdisponeringer innenfor forsvarsrammen vil det bli foreslått å ytterligere tilføre internasjonale operasjoner (fredsoperasjoner) inntil 220 mill. kroner for 2. kvartal 1999. Midler til eventuelle fredsoperasjoner i 2. halvår 1999 vil bli foreslått bevilget som tillegg og utenfor forsvarsrammen.
- Det foreslås at barnetrygden ikke prisjusteres og at satsstrukturen for søskengraderingen forenkles. Forslagene vil gi en innsparing på 865 mill. kroner.

De større utgiftsreduksjonene, som er omtalt i dette kapitlet, utgjør i alt om lag 5 mrd. kroner.

Endringer i arbeidslivet og samfunnsutviklingen for øvrig gjør at det er behov for å vurdere ulike bestemmelser i arbeidsmiljøloven, blant annet arbeidstidsbestemmelsene. Både hensynet til arbeidstakerne og arbeidsgiverne kan tilsi behov for større fleksibilitet. På denne bakgrunn vil Regjeringen nedsette et partsammensatt utvalg. Mangelen på arbeidskraft i mange bransjer kan tilsi at arbeidsmiljølovens grenser for overtidsarbeid pr. uke og pr. fire uker mykes opp. Utvalget vil derfor bli bedt om å avgi en delinnstilling om dette spørsmålet i løpet av kort tid, slik at et eventuelt forslag om slik oppmyking innenfor de gjeldende grenser for overtidsarbeid pr. år kan fremmes raskt.

3.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen viser når det gjeld det finanspolitiske opplegget for 1999 til avsnitt 2.1 i denne innstillinga. Komiteen viser vidare til at Stortinget 20. oktober 1998 fordelte statsbudsjettet på rammeområde, jf. Innst. S. nr. 1 (1998-99) og vedlegg 1 til denne innstillinga.

Regjeringa la 30. oktober og 5. november 1998 fram til saman 13 tilleggsproposisjonar til St.prp. nr. 1 (1998-99), jf. vedlegg 6 til denne innstillinga. Stortinget fordelte desse tilleggsproposisjonane til St.prp. nr. 1 (1998-99), jf. vedlegg 6 til denne innstillinga. Stortinget fordelte desse tilleggsproposisjonane på komitear og rammeområder i møte 13. november 1998, jf. vedlegg 7 til denne innstillinga.

Komiteen viser til at justisministeren i brev til Stortingets presidentskap 3. november 1998 har opplyst at nye prognosar syner at kap. 5630 Aksjer i Norsk eiendomsinformasjon Post 80 Utbytte kan førast opp med 6,8 mill. kroner for 1999 i staden for 4,9 mill. kro-

ner, som det står i St.prp. nr. 1 (1998-99). Brevet følger som trykt vedlegg 5 til denne innstillinga.

Komiteen viser til at det i tabell 3.49 under avsnitt 3.3 er gitt oversyn over framlegget til statsbudsjettet i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 1-13, fordelt på rammeområde.

3.1.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen Bondeviks forslag til statsbudsjett for 1999 har en svak fordelingsprofil, det bidrar til økt pris- og kostnadsvekst og det inneholder kun ubetydelige tiltak for å la de rike og formuende ta en større del av innstramningen. Disse medlemmer viser vider til at forslaget bryter med samarbeidslinja i norsk arbeidsliv som har vært vesentlig for styringen av den økonomiske politikken. Regjeringens egne beregninger viser at det er stor fare for at ledigheten kan øke de nærmeste årene.

Disse medlemmer viser til at sentrumspartiene i samarbeid med Regjeringen har lagt fram ert justert budsjettopplegg. Regjeringen har dermed ikke lenger støtte fra noe parti på Stortinget for sitt økonomiske opplegg i forslaget til statsbudsjett for 1999.

Disse medlemmers viser til kap. 2.1.2 for kommentarer til det justerte budsjettopplegget.

Disse medlemmer viser til at utgiftssiden i Regjeringens budsjettforslag kort kan karakteriseres ved at barnefamiliene skal betale for kontantstøtten og at syke og eldre skal betale for helsesatsingene.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens kuttforslag har en dårlig sosial profil. Det foreslås kraftige reduksjoner i barnetrygden og familier med barn i barnehage og foreldre med mange barn rammes hardest. Eldrereformen følges ikke opp. Utbyggingen reduseres med 2100 plasser og investeringsprogrammet forskyves i to år. Egenandelene for helsetjenester økes kraftig, spesielt for barn og pensjonister. Det skal bygges radikalt færre barnehager. En halvering av antall tiltaksplasser vil svekke kompetansehevingen og jobbmulighetene for de dårligst stilte i arbeidsmarkedet. På toppen av det hele ønsker Regjeringen å ta bort en lovfestet rett ved å fjerne en feriedag.

Disse medlemmer viser til at regjeringspartienes tidligere løfter om kommuneøkonomien ikke følges opp. Kommuneøkonomien vil ha en realvekst på 1 G pst. eller 2,6 mrd. kroner. Opptrappingen av eldreformen, helseplanene og økte ressurser til sykehusbehandling legger beslag på hele realveksten. Store deler av «den økte innsatsen» til sykehusbehandling er endog ment å gå til dekking av merforbruk i år. Økte utgifter til egenandeler må kommunene dekke innenfor de øvrige rammer. Kommunesektoren vil også bli rammet hardt av forslagene om økt el-avgift, ny grunnavgift på fyringsolje og utvidet arbeidsgiverperiode i sykelønnsordningen.

Disse medlemmer mener at budsjettopplegget for 1999 må innrettes mot mest mulig stabilitet for

næringsliv og husholdninger. For næringslivet har disse medlemmer i tillegg funnet det riktig å gi en lettelse i arbeidsgiveravgiften som er større enn det som er nødvendig for å kompensere for utvidelsen av arbeidsgiverperioden i sykelønna. Dette vil lette arbeidskraftkostnadene for næringsliv og kommuner.

Disse medlemmer mener finanspolitikken må innrettes slik at tilliten til norsk økonomi gjenreises raskest mulig så vi får de høye rentene ned mot europeisk nivå. Situasjonen innbyr til stor grad av stabilitet på skatte- og avgiftssiden både for bedrifter og husholdninger. Likevel er det riktig fra et effektivitets- og rettferdssynspunkt å tette åpenbare hull i skattesystemet.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets budsjettopplegg vil gjøre det lettere å gjenreise og forsterke Solidaritetsalternativet og samarbeidet med partene i arbeidslivet for å sikre arbeidsplassene. Både den enkelte arbeidstaker og bedriftene trenger en etter- og videreutdanningsreform. Dette må det legges til rette for i et forpliktende samarbeid mellom partene i arbeidslivet og myndighetene. I en tid med økt usikkerhet er det viktig med stor grad av stabilitet i bedriftenes rammebetingelser. Dette vil gjøre det lettere å videreføre og forsterke samarbeidet om Solidaritetsalternativet.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet legger fram et budsjettforslag som er like stramt som Regjeringens opplegg. Innretningen med større kutt på utgiftssiden og mindre skatte- og avgiftsøkninger gir lavere pris- og kostnadsvekst samtidig som det vil øke tilliten til norsk økonomi og gjøre det mulig å få de høye rentene raskere ned mot europeisk nivå. For en nærmere gjennomgang av de økonomiske virkningene av Arbeiderpartiets alternative opplegg viser disse medlemmer til Arbeiderpartiets fraksjonsmerknad, hvor vårt alternative budsjett er gjengitt i sin helhet.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt budsjettforslag har funnet det riktig å kutte utgiftssiden med 1,5 mrd. kroner i forhold til Regjeringens opplegg. En rekke av de større utgiftskuttene er kommentert under de enkelte rammeområder. Når det gjelder en rekke av småkuttene under det enkelte rammeområdet er disse ikke kommentert i innstillingen. Disse kuttene skyldes i all hovedsak det generelle behovet for å kutte på utgiftssiden.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har presentert 13 tilleggsproposisjoner til statsbudsjettet. Arbeiderpartiets forslag i denne innstillingen er justert på samtlige punkter i henhold til bevilgningsforslagene i disse proposisjonene. Forslagene på de enkelte rammer er tilsvarende justert. Disse medlemmer forutsetter derimot at den enkelte proposisjon skal realitetsbehandles i den enkelte fagkomitee.

3.1.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser

disse partienes merknader i kap. 2.1.2 i Budsjett-innst. S. I. (1998-99), og til det justerte budsjettforslaget fra disse partiene og omtalen av dette i kap. 1.1 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99).

Disse medlemmer vil peke på at Regjeringens budsjettforslag har en innstramming på opp mot 1 pst. målt ved utviklingen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerte underskuddet, og at innstrammingen fortsatt er på omlag 8 mrd. kroner i det justerte opplegget fra sentrum. Målsetningen om en stram finanspolitikk som kan bidra til å få ned rentenivået ligger fast. Disse medlemmer vil slutte seg til Regjeringens forslag til statsbudsjett med noen små endringer.

Til tross for et stramt budsjettforslag har Regjeringen funnet plass til viktige fordelingspolitiske tiltak, og vil spesielt framheve den sterke satsingen på helsesektoren, ved en igangsetting av flere reformer. Psykiatriplanen, kreftplanen og utstyrsplanen for sykehusene.

Disse medlemmer vil videre peke på Regjeringens prioritering rettet mot barnefamilieene både ved innføring av kontantstøtte for 1- og 2-åringer, og fortsatt utbygging av barnehager. Disse medlemmer viser videre til det justerte sentrumsforslaget som inneholder en videreføring av småbarnstillegget.

Disse medlemmer vil også peke på Regjeringens satsing i regional- og distriktpolitikken, for slik å motvirke økt sentralisering og fraflytting fra distriktene.

Disse medlemmer viser til sin merknad under rammeområde 17, og vil spesielt understreke Regjeringens prioritering av forskning og kompetanse i distriktene gjennom økte midler til regionale forskningsinstitutt.

Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av at Regjeringen vil legge til rette for at system for dokumentasjon av realkompetanse for voksne som ønsker å heve sin kompetanse, og at de statlige høyskolene, og ressursentrene i den videregående skolen blir viktige miljø i arbeidet med å realisere en etter- og videreutdanningsreform.

Disse medlemmer viser videre til Regjeringens arbeidsmål om å styrke kvaliteten i all utdanning og forskning, samt å fornye det tekniske utstyret til forskningsbasert undervisning.

Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen følger opp målsetningen om at Norge skal være selvforsynt med elektrisk kraft gjennom økt satsing på enøk-tiltak og nye fornybare energikilder. Disse medlemmer viser videre til det justerte budsjettforslaget og avgiftsendringene slik de er presentert i kap. 1.1 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99), med en mindre økning i el-avgiften. Økningen i el-avgiften vil likefullt være et incentiv til redusert forbruk av elektrisk kraft, og vil gjøre både enøktiltak og nye fornybare energikilder mer lønnsomme.

Disse medlemmer vil også peke på satsingen på ulike trafikksikkerhetstiltak og rassikring innenfor

vegbudsjettet, tilrettelegging for krengetog og vedlikehold innenfor jernbanesektoren.

Disse medlemmer ser positivt på at bistandsbudsjettet er opprettholdt i en stram budsjettssituasjon. Samtidig gjennomføres en plan for gjeldslette som vil ha store positive ringvirkninger for de angjeldende landene.

Disse medlemmer viser til at det i det justerte sentrumsbudsjettet ikke legges opp til at en fridag omgjøres til en arbeidsdag. Dette følges opp med at arbeidsgiverperioden i sykelønnsordningen beholdes uendret. Disse medlemmer vil også videreføre nåværende refusjonsordning for sjøfolk. Disse tiltakene, i tillegg til Regjeringens forslag, er viktige rammevilkår for utviklingen av små og mellomstore bedrifter.

3.1.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett som viser at det er godt mulig å omprioritere innenfor forsvarlige budsjetttrammer, ved å styrke kjerneområder, redusere skatter og avgifter og redusere de offentlige utgiftene til ikke-prioriterte områder. Som tidligere nevnt er stramhetsbegrepet ingen «hellig ku» for Fremskrittspartiet. Det avgjørende for oss er at det strammes inn i de offentlige utgiftene, ikke i privat sektor gjennom skatte- og avgiftsskjerpelser. Derfor foreslår Fremskrittspartiet skatte- og avgiftsreduksjoner i forhold til Regjeringens forslag på 25,829 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets budsjett har en (negativ) underliggende utgiftsvekst på -0,79 pst., korrigert for prisstigning er den underliggende utgiftsvekst på -4,88 pst., sammenlignet med Regjeringens forslag som innebærer en økning på 1 pst. korrigert for prisstigning.

Fremskrittspartiets forslag har en innstrammings effekt på 0,79 pst., målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettindikatoren, mot Regjeringens 0,89 pst.

Regjeringens forslag til avgiftsøkninger gir alene en økning i prisstigningen neste år på H pst. Sammen med forslag til skatteøkninger kan dette bety nok et godt lønnsoppgjør neste år. Fremskrittspartiets forslag til skatte- og avgiftsopplegg vil innebære at prisstigningen neste år blir 2,2 pst. lavere enn Regjeringens forslag på 3 I pst.

På budsjettets utgiftsside foreslår Fremskrittspartiet en brutto innsparing i statens utgifter med 24,2 mrd. kroner.

Innenfor Fremskrittspartiets ramme har vi foreslått en betydelig satsning på veiutbygging, forsvar, helse og eldreomsorg, justissektoren og barnefamiliene.

Videre har Fremskrittspartiet lagt til grunn en langt mer næringsvennlig politikk enn Regjeringen, i erkjenningen av at det er verdiskapningen i det private næringsliv Norge skal leve av i fremtiden.

Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag, med henvisning til at Norge er det landet i Europa som har kortest ferie.

3.1.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre med sitt alternative forslag til statsbudsjett viser at det er fullt mulig å omprioritere innenfor forsvarlige budsjetttrammer, for å styrke kjerneområder og redusere skatte- og avgiftsnivået. Høyres budsjettforslag har samme innstrammings effekt som Regjeringens forslag. Det er imidlertid avgjørende at stramheten i finanspolitikken oppnås på riktig måte. Derfor foreslår Høyre en reduksjon i skatter og avgifter på 7,4 mrd. kroner i forhold til regjeringen Bondeviks forslag. Disse lettelsene dekkes inn i sin helhet. Høyres budsjett har en underliggende utgiftsvekst på -0,5 pst, sammenlignet med regjeringen Bondeviks forslag på +1 pst.

Disse medlemmer viser til at Høyres budsjettforslag har samme innstrammings effekt som Regjeringens forslag, på 0,9 pst målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettindikatoren. Disse medlemmer mener det er avgjørende at finanspolitikken er stram i dagens situasjon. Det er fortsatt høy aktivitet i norsk økonomi, selv om veksten vil avta neste år. Med fortsatt høyt press i økonomien er risikoen stor for at lønns- og prisveksten vil bli kraftig neste år. Dette vil svekke næringslivets konkurransevne ytterligere, med alvorlige konsekvenser på lengre sikt. Derfor er det viktig at finanspolitikken bidrar til å redusere presset i norsk økonomi.

Disse medlemmer er enige i Norges Banks vurderinger i budsjettbrevet av 21. oktober 1998, om at det isolert sett kunne være ønskelig med en enda sterkere innstramming for å dempe aktiviteten i økonomien, men at usikkerheten knyttet til tempoet i den forventete rentenedgang isolert sett trekker i motsatt retning. Samlet sett fremstår en innstramming på nær 1 pst. som en rimelig avveining mellom ulike hensyn.

Disse medlemmer vil peke på at det er betydelig vanskeligere å reversere de negative effektene av en finanspolitikk som viser seg ikke å være stram nok, enn det er å løsne opp på en finanspolitikk som viser seg å være i strammeste laget. Det vil være fullt mulig å «gi gass» i økonomien i løpet av 1999 dersom forholdene tilsier dette. Også dette trekker i retning av et stramt statsbudsjett for 1999.

Disse medlemmer understreker imidlertid at det for Høyre er avgjørende at stramheten i finanspolitikken oppnås på riktig måte. Regjeringens forslag til innstramming er i stor grad oppnådd gjennom forslag om økte skatter og avgifter. Forslagene til avgiftsøkninger gir alene en økning i prisstigningen neste år på H pst.poeng. Sammen med forslagene til skatteskjerpelser vil dette kunne legge grunnlag for økte lønnskrav, og dermed bringe oss inn i en ny lønns- og prisspiral.

Disse medlemmer viser til at det høye rentenivået allerede har påført mange husholdninger og bedrifter kraftige utgiftsøkninger. Økte skatter og avgifter på toppen av dette vil forverre situasjonen, og føre til alvorlige problemer for mange husholdninger og bedrifter. Når regjeringen Bondevik kaller på en «nasjonal dugnad» i dagens situasjon, er det for disse medlemmer opplagt at husholdningene og bedriftene gjennom renteøkningene allerede har tatt sin del av denne «dugnaden». Selv om et stramt statsbudsjett vil bidra til at rentenivået kan reduseres, må det tas høyde for at dette kan ta tid. Det er uforsvarlig å ramme husholdningene og bedriftene dobbelt opp, med både økte renteutgifter og høyere skatter og avgifter.

Disse medlemmer viser til at Høyre derfor går mot forslaget om å øke skatte- og avgiftsnivået med 4 mrd. kroner i 1999, og foreslår i stedet en reduksjon i forhold til dagens nivå på 3,4 mrd. kroner. Samlet foreslår Høyre en reduksjon i skatter og avgifter på 7,4 mrd. kroner i forhold til sentrumregjeringens forslag, med virkning for 1999. Høyres forslag til skatte- og avgiftsopplegg innebærer at prisstigningen i 1999 kan komme ned mot 2 H - 2 I pst, mot 3 G pst med Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre på lengre sikt ønsker et vesentlig lavere skatte og avgiftsnivå. Behovet for en stram finanspolitikk i dagens situasjon innebærer at reduksjoner i skatte- og avgiftsnivået fullt ut må dekkes inn gjennom tilsvarende innsparinger i offentlige utgifter. Høyre legger vekt på at reduksjoner i offentlige utgifter må skje gradvis. De som i dag er gjort avhengige av offentlige støtteordninger må gis tid til omstilling. Det må også tas høyde for at det tar tid å gjennomføre tiltak som gir bedre ressursutnyttelse i offentlig virksomhet, og at tiltakene derfor ikke gir full effekt fra første dag.

På budsjettets utgiftsside foreslår disse medlemmer en netto innsparing i statens utgifter med 6,2 mrd. kroner. Med Høyres forslag vil statsbudsjettets reelle, underliggende utgiftsvekst være på om lag -0,5 pst. i forhold til anslag på regnskap for 1998, sammenlignet med Regjeringens forslag på +1 pst.

Innenfor denne rammen har disse medlemmer funnet rom for en betydelig satsing på veiutbygging og forsvar. Kontantstøtten utvides som planlagt. Høyre går mot Regjeringens forslag om å ta pengene tilbake igjen ved å fjerne småbarnstillegget for dem som mottar kontantstøtte. Videre styrker Høyre forskning og utdanning på alle trinn, og gir mer ressurser til politi og rettsvesen. Høyre opprettholder Regjeringens forslag til satsing på helse og eldre, og foreslår i tillegg økt satsing på innsatsstyrt finansiering i helsevesenet.

Disse medlemmer går mot Regjeringens næringsfiendtlige forslag, som utvidet arbeidsgiveransvar for sykelønn og fjerning av sjømannstilskuddet.

Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag får ikke Høyres støtte. Det er selvfølgelig riktig at forslaget vil hjelpe næringslivet. Regjeringen glemmer imidlertid «motvekten» i den avveining som må foretas mellom

arbeid og fritid; Hvor lang ferie trenger vi? Med Europas korteste ferie er konklusjonen klar; vi trenger i hvert fall ikke enda kortere ferie.

3.1.2.5 Merknader frå medlemmen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstrepartis budsjettopplegg medfører en svekkelse av budsjettbalansen med om lag 4, 5 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag i Gul bok. Dette tilsvarer det beløp som Sosialistisk Venstreparti vil bevilge ekstra til Kommune-Norge for at kommunene skal være i stand til å opprettholde tjenestetilbudet til sine innbyggere, samt til å kunne gjennomføre de mange nye reformer som Stortingets flertall har pålagt dem.

For øvrig får Sosialistisk Venstreparti rom til sine satsinger ved omprioriteringer, hvorav de viktigste reduksjonene i offentlige utgifter er skrinlegging av kontantstøtten, utsetting av militære investeringer, reduserte oljeinvesteringer og reduksjon i støtten til private skoler.

På skatte- og avgiftssiden reduserer Sosialistisk Venstreparti avgiftsnivået, men øker skattenivået i forhold til Regjeringens forslag. Gjennom økt beskatning av høye inntekter og formuer gis det rom for skattelettelser for lavere og middels inntekter og satsing på fellesskapsoppgaver.

Dette medlem viser til følgende hovedsatsingsområder for Sosialistisk Venstreparti i budsjettet for 1999:

– *Et løft for skole og utdanning*

Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å investere i bedre inneliv i grunnskolen, IT-utstyr i grunnskole og videregående skole, bedre teknisk utstyr i videregående skole og 1000 nye studentboliger. Økte midler til etterutdanning/kompetanseheving av lærere både i grunnskolen og videregående skole, reduksjon av elevtallet i klassene, økte midler til høyere utdanning og bedringer i studiefinansieringen er andre viktige tiltak.

– *Økt bistand*

Sosialistisk Venstreparti legger opp til å nå målet om å gi 1 pst. av BNI til utviklingslandene innen 4 år. Det er ikke verdens fattigste som skal ofres for behovet for innstramminger i norsk økonomi.

– *Tiltak for trygghet og rettferdighet*

Sosialistisk Venstreparti vil øke bevilgningene til politi- og lensmannsetaten for å få mer synlig politi ut i gatene i byene. Større satsing på kriminalomsorg for å hindre tilbakefall til kriminalitet er nødvendig. Sosialistisk Venstreparti går også imot hevingen av rettsgebyrene som gjør det vanskeligere for mennesker uten god økonomi å reise sin sak i rettsystemet.

– *Aktiv kulturpolitikk*

Sosialistisk Venstreparti vil gi bedre kår for

- kunsten og kulturen i samfunnet. Utøvelse og opplevelse av kunst og kultur er også verdiskapning.
- *Gjennomføring av reformen for psykisk helsevern*
Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å bevilge de midler som er nødvendig for å gjennomføre denne viktige reformen innen den fristen som Stortinget har vedtatt.
  - *Økt satsing på barnehager*
Sosialistisk Venstreparti vil øke farten i barnehageutbygginga for å nå målet om full barnehagedekning innen år 2000. Foreldrebetalingen har økt kraftig de siste årene. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å sette av midler til å redusere denne.
  - *Selvstendige rettigheter til fødselspenger for fedre*
Sosialistisk Venstreparti foreslår å starte denne viktige familierformen neste år for å gi familien bedre økonomisk mulighet til å la far ta ut fødselspermisjon.
  - *Sterkere miljøinnsats og satsing på alternativ energi*
Sosialistisk Venstreparti ønsker å styrke miljøinnsatsen nasjonalt, internasjonalt og i kommunene. Sosialistisk Venstreparti legger inn en storsatsing til forskning på alternativ, fornybar energi.
  - *Flere tiltaksplasser og satsing overfor yrkeshemmede*
I en situasjon hvor ingen venter ytterligere nedgang i ledigheten, vil Sosialistisk Venstreparti holde tiltaksnivået oppe. Sosialistisk Venstreparti satser også ekstra på tiltak overfor yrkeshemmede. Opplæring og yrkestrening er nødvendig for at folk ikke skal bli varig utstøtt av arbeidsmarkedet.
  - *Redusert skatt på sykdom*
Sosialistisk Venstreparti går imot sentrumsregjeringens forslag om omfattende økte egenbetalinger i helsevesenet. Skatt skal betales etter økonomisk evne, ikke etter behovet for helsetjenester.

Dette medlem viser for øvrig til sin fraksjonsmerknad.

3.1.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Hovedsatsingsområdene i den økonomiske politikken til Tverrpolitisk Folkevalgte er justis, forsvar, utdanning, kystkultur, samferdsel, kommunesektoren, helsesektoren, maritim næring, fiskerinæringen og sikkerheten til sjøs.

I forhold til Regjeringens forslag øker komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte bevilgningene til rettsvesenet, politiet og Politihøgskolen.

Tverrpolitisk Folkevalgte mener at den reelle stagnasjonen eller nedgangen i bevilgningene til Forsvaret som Regjeringen legger opp til er å spille hasard med mulighetene til å møte eventuelle militære utfordringer i fremtiden. Dette medlem vil derfor øke bevilgningene til Forsvaret. I tillegg ønsker dette medlem å

komme i gang med byggingen av K/S «Svalbard», da Norge har store interesser i nordområdene og i farvann som i store deler av året er islagt.

Tverrpolitisk Folkevalgte ønsker å styrke kirke- og utdanningssektoren ved økte bevilgninger til drift, nyanskaffelser/nybygg, bygging av studentboliger, rentestøtte i Lånekassen, ekstrapend til studenter i utkantkommuner, Nordland Kunst- og Filmskole og kirkelig virksomhet i kommunene.

Tverrpolitisk Folkevalgte ønsker å bevare kystkulturen og øker bevilgningene til vern av fredede og bevaringsverdige kulturminner og -miljø og fartøyvern.

Tverrpolitisk Folkevalgte vil øke bevilgningene til riksveier og fylkesveier da dette medlem mener det er bedre å investere i infrastruktur her i landet enn å plassere overskudd i utlandet.

En god økonomi i kommuner og fylkeskommuner er avgjørende for at viktige samfunnsoppgaver skal løses tilfredsstillende og sikre et godt grunnlag for et velfungerende velferdssamfunn. Ut ifra dette vil Tverrpolitisk Folkevalgte øke bevilgningene til innbyggertilskudd/inntektsutjevning, regionaltilskudd, skjønns-tilskudd og Nord-Norge-tilskudd.

Dette medlem ønsker også å styrke helsesektoren med ekstra bevilgninger som skal gå til innsatsstyrt finansiering av sykehusene.

Tverrpolitisk Folkevalgte er bekymret over at Regjeringen vil nedprioritere den maritime næringen ved å fjerne refusjonsordningen for sjøfolk og å senke verftsstøtten. Tverrpolitisk Folkevalgte vil derfor gå inn for å beholde refusjonsordningen og, i forhold til Regjeringens forslag, øke verftsstøtten med 2 pst.

Tverrpolitisk Folkevalgte peker på at fiskerinæringen er den nest største eksportnæringen i Norge. Dette medlem mener at det satses for lite på å tilfredsstillende tilbud om redningshjelp for de næringene som er avhengig av å operere på havet og under værforhold som kan være særlig tøffe. Dette medlem vil derfor øke midlene til Redningstjenesten slik at tjenesten kan utvides i en del av landet uten å måtte redusere i en annen. Redningsselskapets innsats er også uvurderlig, og dette medlem ønsker å opprettholde den tjenesten som det gir.

Tverrpolitisk Folkevalgte mener at det ikke gis et tilfredsstillende tilbud om redningshjelp for de næringene som er avhengig av å operere på havet og under værforhold som kan være særlig tøffe. Dette medlem vil derfor øke midlene til Redningstjenesten slik at tjenesten kan utvides i en del av landet uten å måtte redusere i en annen. Redningsselskapets innsats er også uvurderlig, og dette medlem ønsker å opprettholde den tjenesten som det gir.

Men uansett hvor god redningstjenesten er, vil vi nok måtte regne med ulykker der hjelpen kommer for sent. Da er det viktig at de etterlatte føler at alt er gjort for å finne dem som omkommer. Dette medlem vil derfor bevilge midler til fond for søk etter omkomne på havet.

Tverrpolitisk Folkevalgte mener at nivået på skatter og avgifter er for høyt og at det med dagens overskudd på statsbudsjettet er rom for både å opprettholde

dagens tjenestetilbud og senking av nivået på skatter og avgifter. Dette medlem vil derfor redusere skatter og avgifter i forhold til Regjeringens opplegg.

Dette medlem fremholder at, til tross for både skattereduksjoner og økte bevilgninger for å opprett-

holde dagens tjenestetilbud, ligger det en innstramningseffekt i dette medlems budsjettforslag på 0,1 pst. i forhold til statsbudsjettet for 1998.

3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 1999 etter den vedtekne inndelinga i rammeområde

3.2.1 Rammeområde 1 (Statsforvaltning), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

3.2.1.1 Samandrag

Tabell 3.1

Budsjettkapittel i rammeområde 1 (Statsforvaltning) med framlegg til løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg 4 og 8. Tal i tusen kroner.

		Utgifter
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4 og 8
1	Det kongelige hus	25 600
11	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 3011)	45 517
20	Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)	38 848
21	Statsrådet (jf. kap. 3021)	66 773
664	Pensjonstrygden for sjømenn	193 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP)	378 000
1500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 4500)	169 661
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling	21 500
1503	Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid	135 644
1510	Fylkesmannsembetene	331 851
1520	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling (jf. kap. 4520)	81 332
1521	Statens informasjonstjeneste	43 151
1522	Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 4522)	284 341
1530	Tilskudd til de politiske partier	208 176
1540	Statens Pensjonskasse (jf. kap. 4540)	113 448
1541	Pensjoner av statskassen	32 025
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	5 635 063
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	253 426
1545	Ventelønn m.v. (jf. kap. 4545)	163 588
1546	Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 4546)	19 000
1550	Konkurransetilsynet (jf. kap. 4550)	67 892
1560	Pristilskudd	48 238
1580	Bygg utenfor husleieordningen	1 337 533
1581	Kompensasjon til Luftfartsverket for overføring av Fornebu	2 301 120
1582	Utvikling av Fornebuområdet	87 000
2445	Statsbygg (jf. kap. 5445)	1 261 880
Sum utgifter		13 343 607

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4 og 8
3011	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 11)	32
4500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 1500)	1 083
4520	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling (jf. kap. 1520)	17 190
4522	Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 1522)	48 313
4540	Statens Pensjonskasse (jf. kap. 1540)	43 704
4545	Ventelønn m.v. (jf. kap. 1545)	27 258
4546	Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 1546)	49 024
4550	Konkurransetilsynet (jf. kap. 1550)	42
5445	Statsbygg (jf. kap. 2445)	1 162 611
5446	Salg av eiendom på Fornebu	30 000
Sum inntekter		1 379 257
Netto rammesum		11 964 350

3.2.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har i sine respektive forslag til rammevedtak lagt til grunn at kap. 1530 Tilskudd til de politiske partier økes med 10 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag, mot en tilsvarende reduksjon i rammeområde 20 Tilfeldige utgifter og inntekter.

3.2.1.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår at rammeområde 1 bevilges med 11 816 686 000 kroner. Dette er en reduksjon på om lag 148 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i Gul bok med St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 og 8.

3.2.1.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre merker seg at Regjeringen prioriterer arbeidet med å styrke grunnlaget for økt verdiskaping, effektiv ressursbruk og rettferdig velferdsfordeling i samfunnet. Disse medlemmer ser at Norge har behov for en offentlig forvaltning for å sikre likeverdige tilbud over hele landet, og er tilfreds med at Regjeringen har som målsetting å ha en tilgjengelig, helhetlig, effektiv og styrbar forvaltning.

Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen har satt ned et bredt sammensatt slottsutvalg, under ledelse av AAD, til å føre tilsyn med vedlikeholdssituasjonen og restaureringsbehovene ved de statseide kongelige eiendommene (Slottet, Bygdø kongsgård, Oscarshall, Gamlehaugen og Stiftsgården). Disse medlemmer er av den oppfatning at disse eiendom-

mene har vært forsømt over lengre tid, og at det trengs en grundig gjennomgang og tiltaksplan for å forhindre ytterligere forfall.

Disse medlemmer har også merket seg at arbeidet i kongeleiligheten er blitt stoppet inntil videre, i forståelse med kongeparet, og at AAD vil komme tilbake til spørsmålet om videreføring av slottsprosjektet i Revidert nasjonalbudsjett 1999.

Disse medlemmer er kjent med at det foregår en intern organisasjonsprosess i Statsbygg, og at AAD i 1999 vil se på om det skal gjennomføres endringer i Statsbyggs rammevilkår. Disse medlemmer ser behovet for å vurdere styring og organisering av Statsbygg i sammenheng med endringene i de ytre rammevilkårene, og ser det fremdeles som strategisk viktig og ønskelig at staten, gjennom Statsbygg, har råderett over en viktig aktør i bygge- og eiendomsmarkedet der statlige virksomheter vil være store kunder. Men disse medlemmer er enig med departementet i at det er naturlig å vurdere nærmere hva slags eiendoms-kategorier som det vil være viktig for staten å eie og forvalte selv.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 1 bevilges med 11 819 350 000 kroner, som er en reduksjon på 145 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.1.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 1 settes til 11 257 963 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 706 mill. kroner.

Innenfor ramme 1 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 380 976 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 1 719 000 kroner, og at utgiftene skal settes til 12 638 939 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 704 668 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet har programfestet å fjerne partistøtten og foreslår derfor dette.

Disse medlemmer vil i størst mulig grad redusere pensjonene i AFP-ordningen. AFP er en avtale mellom partene i næringslivet og bør således finansieres av disse. En statlig oppmuntring av disse ordninger i perioder med et stramt arbeidsmarked kan virke svært negativt.

3.2.1.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 1 settes til netto 11 750 450 000 kroner, som er om lag 214 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 1 vil Høyre at inntektene skal være 1 379 257 000 kroner og at utgiftene skal settes til 13 119 707 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyres forslag til innenfor ramme 1 vil innebære en viss reduksjon i

bevilgningene til administrasjon m.v., herunder reduserte bevilgninger til AAD, fylkesmannsembetene, Statskonsult og konkurransetilsynet på til sammen 46,4 mill. kroner. Videre vil Høyre foreslå reduserte tilskudd til kompetanseutvikling og tjenestemannsorganisasjonene på til sammen 77,5 mill. kroner, og reduserte bevilgninger til ventelønn på 100 mill. kroner. Samlet vil Høyres forslag innebære en reduksjon på 1,9 pst. i ramme 1.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 2 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 1.

3.2.1.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår at rammeområde 1 bevilges med 11 974 350 000 kroner, som er en økning på 10 mill. kroner i forhold til det beløp som følges av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4 og 8.

3.2.1.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte foreslår at netto rammesum settes til 11 974 350 000 kroner.

3.2.1.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 1

Tabell 3.2

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 1 (Statsforvaltning)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4 og 8 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4 og 8	11 964 350	
AP	11 816 686	- 147 664
KrF, SP og V	11 819 350	- 145 000
FrP	11 257 963	- 706 387
H	11 750 450	- 213 900
SV	11 974 350	+ 10 000
TF	11 974 350	+ 10 000

3.2.2 Rammeområde 2 (Familie og forbrukar), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

3.2.2.1 Samandrag

Tabell 3.3

Budsjettkapittel i rammeområde 2 (Familie og forbrukar) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg 7. Tal i tusen kroner.

Kap.	Formål	Utgifter	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
800	Barne- og familiedepartementet (jf. kap. 3800)		76 156
830	Foreldreveiledning og samlivstiltak		5 500
840	Tilskudd til krisetiltak		43 190

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
841	Familievern og konfliktløsning	131 277
844	Kontantstøtte	2 829 300
845	Barnetrygd	12 339 156
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid m.v.	17 954
847	Kompetansesenter for likestilling	4 841
848	Likestillingsombudet	4 495
850	Barneombudet (jf. kap. 3850)	6 371
852	Adopsjonsstøtte	13 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	172 854
856	Barnehager	4 607 350
857	Barne- og ungdomstiltak	100 262
858	Statens ungdoms- og adopsjonskontor	12 445
860	Forbrukerrådet (jf. kap. 3860)	68 645
862	Positiv miljømerking	2 500
865	Forbrukerpolitisk forskning, forbrukersikkerhet og internasjonalt samarbeid	5 839
866	Statens institutt for forbruksforskning (jf. kap. 3866)	16 652
868	Forbrukerombudet (jf. kap. 3868)	8 878
2530	Fødselspenger og adopsjonspenger	7 459 580
Sum utgifter		27 926 245

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
3858	Statens ungdoms- og adopsjonskontor	1 230
3860	Forbrukerrådet (jf. kap. 860)	16 834
Sum inntekter		18 064
Netto rammesum		27 908 181

3.2.2.2 Merknader frå komiteen

3.2.2.2.1 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er bekymret over forslaget om svekkelser i utbyggingen av tjenestetilbudet for barn, og en utvikling mot stadig økt foreldrebetaling for disse tjenestene. Disse medlemmer tar utgangspunkt i at hovedtyngden av dagens småbarnsforeldre faktisk ønsker å være yrkesaktive, samtidig med at de bruker mer tid sammen med barna.

Disse medlemmer mener det må være et mål å legge til rette for en yrkestilknytning som både er praktisk og økonomisk forenlig med å ha omsorg for barn. Disse medlemmer står fast ved målet om gode, rimelige barnehager med full behovsdekning innen år 2000. Disse medlemmer vil arbeide mot at barnehager blir nedlagt og vi vil bidra til at kommunene igjen satser på å bygge flere barnehageplasser, samt at foreldrebetalingen reduseres. Disse medlemmer går inn for at det bygges 12 500 nye barnehageplasser i 1999, og viser samtidig til at dette er en økning på 10 000 i forhold til regjeringen Bondeviks opplegg.

Disse medlemmer viser til det viktige arbeidet barne- og ungdomsorganisasjonene gjør, og mener at barne- og ungdomsorganisasjonene må ha gode arbeidsmuligheter. Disse medlemmer mener at barn og unge skal sikres gode og allsidige tilbud, og for at dette skal skje er offentlig støtte bærebjelken for det frivillige barne og ungdomsarbeidet.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 2 bevilges med 25 844 681 000 kroner. Dette er en reduksjon på om lag 2 064 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1, med Tillegg nr. 7.

3.2.2.2.2 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til proposisjonen og den økning for ramme 2 følger av det som er foreslått. Disse medlemmer merker seg at økningen i hovedsak skyldes innføring av kontantstøtte, men merker seg også de økte bevilgninger til

barnehagene og økt avsetning til fødsels- og adopsjonsenger.

Disse medlemmer mener dette er en svært viktig familiepolitisk reform som sikrer større valgfrihet, og mer tid til familien og større likhet i overføringene til barnefamilie. Disse medlemmer mener at kontantstøtten representerer en oppvurdering og anerkjennelse av familiens egen omsorgsinnsats. Disse medlemmer vil understreke at en politikk som styrker familiens situasjon vil bidra til å gjøre storsamfunnet bedre å leve i og vil medvirke til å sikre de som vokser opp et trygt oppvekstmiljø. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har gjort dette ved å legge til rette for økt valgfrihet for småbarnsfamilie gjennom kontantstøtte og økt barnehagedekning.

Disse medlemmer har også merket seg at Regjeringen vil legge fram en ny stortingsmelding om barnehager i 1999, der det vil bli drøftet hvordan kommunale og private barnehager kan sikres gode og stabile rammebetingelser, både økonomisk, juridisk og pedagogisk. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at det skal tilbys barnehageplass til alle som ønsker det, og at barnehagetilbudet skal dekke barnets og familiens behov for både kvalitet og fleksibilitet.

Disse medlemmer ser det som positivt at Regjeringen forslår å øke den øvre rammen for fradrag av dokumenterte utgifter til pass og stell av barn som kan trekkes fra på den alminnelige inntekt i selvangivelsen, med 4 300 kroner til 25 000 kroner for ett barn, og med 5 300 kroner til 30 000 kroner for to eller flere barn.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 2 bevilges med 28 538 181 000 kroner, som er en økning på 630 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til barnetrygd i samråd med Regjeringen vil bli foreslått økt med 640 mill. kroner utover Regjeringens forslag, og dermed innebærer opprettholdelse av småbarnstillegget.

3.2.2.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 2 settes til 28 598 211 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 690 mill. kroner.

Innenfor ramme 2 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 18 064 000 kroner, som Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 28 616 275 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 690 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet vil foreslå at utgiftene til barnetrygd settes 826 mill. kroner høyere enn Regjeringens forslag, hvilket inne-

bærer opprettholdelse av småbarnstillegget og gjeldende søskengradering.

3.2.2.2.4 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 2 settes til netto 28 406 181 000 kroner, som er 498 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 2 mener Høyre at inntektene skal settes til 18 064 000 kroner og at utgiftene skal settes til 28 424 245 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett går mot Regjeringens forslag om å fjerne småbarnstillegget for barn som mottar kontantstøtte. Regjeringens forslag er ikke noe annet enn en utpekulert måte å redusere kontantstøtten fra 36 000 kroner pr. år, slik familiene er forespeilet, til 28 000 kroner pr. år. Dette innebærer en styrking av bevilgningen til barnetrygd på 660 mill. kroner. Samtidig viser disse medlemmer til at Høyres modell for kontantstøtte, der utdelingen skjer gjennom dagens barnetrygdsystem. Denne modellen er langt enklere å administrere, og Regjeringen eget anslag for merkostnadene til administrasjon for sin modell er 65 mill. kroner. Disse medlemmer har lagt til grunn at man går over til Høyres kontantstøttemodell, slik at det spares 65 mill. kroner. Videre vil Høyre foreslå reduserte bevilgninger til BFD, foreldreveiledning og samlivstiltak, kompetansesenter for likestilling, Forbrukerrådet og barne- og ungdomstiltak, på til sammen 15 mill. kroner. Det vil også bli foreslått redusert bevilgning til morsmålstrener i barnehager på 82 mill. kroner. Dette forslaget må ses i sammenheng med at Høyre ønsker å legge forholdene bedre til rette for integrering gjennom styrket norskopplæring. Samlet vil Høyres forslag innebære en styrking av ramme 2 på 1,8 pst.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst S. nr. 2 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 2.

3.2.2.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti har følgende hovedprioriteringer innenfor rammeområde 2:

Barnevern og barne- og ungdomsarbeid

Barnevernet har sterkt behov for en styrking, både ressurs- og personellmessig, for å kunne drive et helhetlig arbeid. Dette arbeidet må drives både på forebyggingssiden og i forhold til barn og ungdom som allerede har problemer. Barnevernet skal fungere til barn og ungdoms beste. Vi ser at barnevernet, særlig i de større byene, sliter med mange problemer, både i forhold til tiltak og personellmangel. Barn og unge som kommer inn under barnevernet er hjelpetrengende og må aldri faller mellom to stoler grunnet ressursman-

gel eller manglende kapasitet til å iverksette tiltak. Den satsing det legges opp til i forhold til barne- og ungdomsvernet i statsbudsjettet for 1999 er på ingen måte tilstrekkelig for å møte de problemer vi i dag skal sette innsats inn i forhold til. Det bør bevilges 30 mill. kroner ekstra til tiltak i barne- og ungdomsvernet.

Styrking av barne- og ungdomsorganisasjonene er en viktig prioritering for barn og unge. Det bidrar til å engasjere på bredt plan og skaper viktige aktivitetstilbud for barn og unge på fritiden. Hvis barn og unge skal oppfordres til økt deltagelse og medvirkning i utviklingen av samfunnet, og med det få større innflytelse må vi også satse på organisasjonene hvor ungdom er aktive og bruker av fritiden sin. Det bør bevilges 7 mill. kroner til tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjonene. Fritidsaktiviteter og kultur er av stor viktighet for barn og ungdoms trivsel. Allaktivitetshus gir en slik muligheten og kan også bidra til å minske vold, mobbing og rasisme, gjennom prosjekter og aktiviteter ungdom får ta del i og selv bidra til. I de større bysamfunnene har det vært påpekt viktigheten av å styrke tiltak for barn og unge.

Tiltak kan igangsettes som også ansvarliggjør ungdom selv. Dette gjøres flere steder i Oslo, i form av egne ungdomspatroljer i bydeler, hvor ungdom snakker med ungdom. Dette kan også føre til en styrking i samarbeid mellom barn og ungdom og utekontakt, politi, miljøarbeidere og annet nettverk i bydelene. Slike tiltak, samt andre rettet mot barn og unge i de større byene er det viktig å styrke ytterligere. Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å ta på alvor den vold og de problemer vi ser, særlig tydelig i de større bysamfunnene, og det må en større satsing til enn det man til nå har hatt. All erfaring viser at godt forebyggende arbeid virker og ressursene må gis. Det bør bevilges 6 mill. kroner ekstra til ungdomstiltak i større bysamfunn.

Barn, barnehager - økt valgfrihet for småbarnsforeldre

Kontantstøtteordningen gir ikke først og fremst foreldre større valgfrihet til å være hjemme med egne barn, men belønner alle som ikke velger barnehageplass med kontantstøtte. Sosialistisk Venstreparti mener man må gjøre mer for å bidra til å gjøre barnehager mer økonomisk tilgjengelig for flere barn, ved at foreldre har råd til å betale den oppholdsbetalingen som kreves. Barnehager skal være tilgjengelig for barn uten at foreldrene opplever oppholdsbetalingen i barnehagen som en strek økonomisk byrde.

Mange barnehager har lagt ned barnehageplasser i 1998 og det er stagnasjon i bygging av nye barnehager. Private barnehager står i fare for å måtte stenge på grunn av innføringen av kontantstøtteordningen. Med den progresjon i barnehageutbyggingen man nå har og kommunenes tilbakeholdenhet i forhold til igangsettelse av nye prosjekter vil man ikke nå målsettingen om full barnehageutbygging innen år 2000.

Sosialistisk Venstreparti mener det må en betydelig styrking til med større mulighet til fleksible opphold-

stider i barnehager og større mulighet til at foreldre kan redusere sin egen arbeidstid.

Sosialistisk Venstreparti vil derfor foreslå at driftstilskuddet økes med til sammen 553,5 mill. kroner for å øke utbyggingen av barnehageplasser, for at oppholdsbetalingen skal kunne reduseres og for å utvikle flere deltidstilbud i barnehagene. Sosialistisk Venstreparti vil også foreslå å gi fedre egne permisjonsrettigheter med en kostnad på 250 mill. kroner, med en første års kostnad på 45 mill. kroner. Småbarnstillegget bør beholdes i den form det i dag har.

Likestillingspolitisk arbeid

Sosialistisk Venstreparti ønsker en sterkere satsing på ulike likestillingspolitiske tiltak. Det betyr blant annet en styrking av det viktige arbeidet Kompetansesenter for likestilling og Likestillingsombudet gjør. Sosialistisk Venstreparti mener at det ikke er mulig å gjøre et godt og utviklende arbeid på dette området, både i forhold til kvinner og menn, med bevilgninger til de etatene som skal stå for slik arbeid som er gitt ut fra meget stramme rammer. Likestillingspolitikk må hele tiden foregå og utvikles og det kan sikres ved å vise at dette arbeidet og dette feltet fremdeles prioriteres. I tillegg er det viktig at man får utvidet forsøk med ordning med 6-timersdag, og at man kan få flere erfaringer utover de man har fått fra prosjektet i Oslo kommune. Det vil også gi et videre og bedre grunnlag for evaluering og utvidelse til mer permanente ordninger. De kvinnene som deltok i prosjektet i Oslo var i stor grad fornøyd med de mulighetene det fikk i forhold til arbeidstid.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 2 settes til netto 26 363 181 000 kroner, som er 1 545 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 med tilleggsproposisjon.

3.2.2.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte støtter i hovedsak Regjeringens rammebeforslag. Dette medlem ønsker likevel en sterkere satsing for å bremse fraflyttingen fra distriktene. Dette medlem mener at en ikke bare kan bruke strukturelle virkemidler i satsingen på å bremse fraflyttingen, men også satse på kulturelt og holdningsskapende arbeide.

Dette medlem vil derfor senere foreslå at det avsettes 2,5 mill. kroner mer til ungdomssatsing under kap. 857 post 74 Ungdomssatsing i distriktene.

Dette medlem mener at utgifter i rammeområde 2 skal være på 27 928 745 000 kroner og inntekter på 18 064 000 kroner. Netto rammebeforslag foreslås til 27 910 681 000 kroner.

3.2.2.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 2

Tabell 3.4

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 2 (Familie og forbrukar)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 7 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 7	27 908 181	
AP	25 844 681	- 2 063 500
KrF, SP og V	28 538 181	+ 630 000
FrP	28 598 211	+ 690 030
H	28 406 181	+ 498 000
SV	26 363 181	- 1 545 000
TF	27 910 681	+ 2 500

3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

3.2.3.1 Samandrag

Tabell 3.5

Budsjettkapittel i rammeområde 3 (Kultur) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4. Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4
Kap.	Formål	
300	Kulturdepartementet	62 344
301	Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. Kap. 3301)	22 704
320	Allmenne kulturformål	437 242
321	Kunstnerformål	235 136
322	Billedkunst, kunsthåndverk og design (jf. Kap. 3322)	193 670
323	Musikkformål (jf. Kap. 3323)	412 902
324	Teater- og operaformål (jf. Kap. 3324)	747 958
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. Kap. 3326)	299 219
328	Museums- og andre kulturvernformål (jf. Kap. 3328)	355 505
329	Arkivformål (jf. Kap. 3329)	145 018
334	Film- og mediaformål (jf. Kap. 3334)	301 729
335	Pressestøtte	251 700
398	Informasjonsberedskap, Norsk rikskringkasting	2 590
Sum utgifter		3 467 717

Inntekter		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4
Kap.	Formål	
3301	Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. Kap. 301)	4 550
3305	Inntekter fra Norsk Tipping AS	1 556 600
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og design (jf. Kap. 322)	4 436
3323	Musikkformål (jf. Kap. 323)	10 600
3324	Teater- og operaformål (jf. Kap. 324)	9 103
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. Kap. 326)	13 650
3328	Museums- og andre kulturvernformål (jf. Kap. 328)	13 650

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4
3329	Arkivformål (jf. Kap. 329)	4 913
3334	Film- og mediaformål (jf. Kap. 334)	19 738
Sum inntekter		1 637 240
Netto rammesum		1 830 477

3.2.3.2 Merknader frå komiteen

3.2.3.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er viktig å føre en kulturpolitikk som gir opplevelse og deltakelse for den enkelte. Disse medlemmer ønsker å gi barn og unge større utfoldelsesmuligheter og rom for skapende utvikling. I særlig grad vil det være en utfordring å gi ungdommen bedre muligheter for utvikling og utfoldelse innenfor egne kulturuttrykk.

Disse medlemmer ser at formidling av kunnskap, informasjon og kultur er nøkkelen til økt deltakelse og egenutvikling. Disse medlemmer viser også til at medieutviklingen og informasjonsteknologien i økende grad vil prege samhandling og kulturelle uttrykksformer, noe som også vil påvirke virksomheten i etablerte institusjoner innenfor kultur og utdanning.

Disse medlemmer vil understreke hvor viktig de frivillige organisasjonenes rolle er som formidlere mellom fagmiljøer og publikum.

Disse medlemmer viser til at hovedutfordringen i mediepolitikken fremover vil være å sikre mangfoldet i det nasjonale medietilbudet, og gi allmennkringkastingen og pressen stabile rammevilkår og mulighet til å oppfylle behovet for kvalitet og allsidighet. Disse medlemmer er av den oppfatning at mediene også har en viktig kulturpolitisk rolle. Disse medlemmer vil derfor legge vekt på at det opprettholdes et bredt allmennkringkastingstilbud, og vil fortsatt støtte opp om film- og fjernsynsproduksjon, da særlig rettet mot barn og unge.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 3 bevilges med 1 830 477 000 kroner. Dette er det samme beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4.

3.2.3.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til Regjeringens budsjettforslag for 1999 der en til tross for en stram økonomisk situasjon finner rom for en økning av kulturbudsjettet, noe som viser denne Regjeringens prioriteringer og kulturelle profil.

Disse medlemmer støtter innretningen på bevilgningen til tusenårsskiftet slik Regjeringen har foreslått. Dette er viktig for å realisere målsettingen i St.meld. nr. 55 (1997-98) og Stortingets vedtak om at

tusenårsskiftet skal medvirke til et kulturelt løft for hele landet.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen at det i dagens økonomiske situasjon er riktig å prioritere det å sikre driftsgrunnlaget for de etablerte kulturinstitusjonene framfor å etablere mange nye tiltak.

Disse medlemmer mener en videreføring nivået på pressestøtten er nødvendig for å sikre meningsmangfoldet i norsk presse og vil på denne bakgrunn støtte Regjeringens forslag om å øke denne bevilgningen med 6,4 mill. kroner i forhold til 1998.

Regjeringens forslag om å øke bevilgningene til de museer som mottar støtte via fylkeskommunen, vil etter disse medlemmers syn være et viktig bidrag til støtte for det lokale kulturarbeidet og således i tråd med denne Regjeringens kulturpolitiske målsetninger. Likeledes vil disse medlemmer uttrykke støtte til forslaget om å la 10 mill. kroner av Regjeringens pott for særlige distriktpolitiske tiltak, inngå i Kulturdepartementets samlede satsing på kunst og kultur over hele landet.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 3 bevilges med 1 820 477 000 kroner, som er en reduksjon på 10 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.3.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 3 settes til 893 968 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 936 mill. kroner.

Innenfor ramme 3 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 637 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 2 531 208 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 936 mill. kroner.

Disse medlemmer legger til grunn et fritt og selvstendig kulturliv basert på et minimum av politikerstyring og mer frivillighet og personlig engasjement. Fremskrittspartiet har øremerket store deler av budsjettet til barn og ungdom, og har heller redusert der folk i større grad bør betale det tilbudet koster, eksempelvis opera, teater, ballett m.m.

En markering av 1000-års jubileet med de kostnader og senere forpliktelser dette innebærer, er også gal bruk av skattebetalernes penger.

Disse medlemmer mener at de som er kunstnere av yrke bør kunne leve av dette, og har derfor redusert stipend/garanti-inntekter betraktelig.

Film- og mediaformål er redusert da det ikke er en statlig oppgave å subsidiere blant annet produksjon av populær- og underholdningsfilmer.

Pressestøtten vil bli foreslått fjernet fordi Fremskrittspartiet ønsker en fri og uavhengig presse.

3.2.3.2.4 Merknader fra medlemene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 3 settes til netto 1 488 177 000 kroner, som er om lag 342 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 3 mener Høyre at inntektene skal settes til 1 637 240 000 kroner og at utgiftene skal settes til 3 125 417 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å fjerne pressestøtten, noe som gir en innsparing på 251,7 mill. kroner. Videre vil det bli foreslått reduserte bevilgninger på 108,5 mill. kroner til Kulturdepartementet, kultur- og kunstnerformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, samt film- og mediaformål. Samtidig foreslås økte bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk og design, musikkformål, teater- og operaformål og museums- og andre kulturvernformål. Samlet foreslår Høyre en reduksjon i ramme 3 på 18,7 pst., der fjerningen av pressestøtten utgjør hovedtyngden.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst S. nr. 2 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 3.

3.2.3.2.5 Merknader fra medlemen i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at kultur og kunst gjør samfunnet rikere på opplevelser. Det gir oss muligheter til å utvikle skapende evner og identitet. I det perspektivet er det særlig viktig å gi barn og unge muligheter til å være aktive deltakere i og oppleve kunst og kulturytringer. For dette medlem er det derfor en sentral målsetting at det satses på kunst og kultur for barn og unge. Særlig er det en utfordring å sikre ungdom bedre muligheter til utfoldelse og opplevelser innenfor egne kulturuttrykk.

Dette medlem vil peke på at kunst og kulturytringer kan gi oss nye måter å forstå verden omkring oss, og til å stille spørsmål ved utviklinga. Det er viktig å gi rom for nyskaping, nyetablering og samarbeid mellom flere kunst- og kulturområder og sjangre. Trange budsjett og økende krav til egeninntekter og lønnsomhet kan true mangfoldet i kulturlivet og hindre nyskaping. Dette medlem vil gjennom økte bevilgninger forsvare at kunstnere og kulturarbeidere får større arm-

slag, og dermed bidra til at kunst og kultur kan ha en viktig rolle som buffer mot kommersiell enfold og forflatning.

Dette medlem mener det er viktig å styrke det internasjonale kulturarbeidet og støtte opp om møteplasser mellom ulike kulturer i Norge. Det flerkulturelle møtet vil bidra til nye og verdifulle impulser og til å motvirke fremmedfrykt og rasisme. Dette medlem mener det bør satses mer offensivt på presentasjon av utenlandsk kultur i Norge og norsk kultur i utlandet.

Kunst og kultur har, etter dette medlems mening, en egenverdi. Kunst og kultur fremmer livskvalitet og er derfor også helsefremmende og forebyggende arbeid. Kunst og kultur gir grobunn for arbeidsplasser i bygd og by. Satsing på kunst og kultur er derfor viktig for bevaring og gjenskaping av livskraftige bygder. Sammen med en bedret kommuneøkonomi kan økte rammer på kulturbudsjettet bidra til kulturell nyskaping og at kunstnere kan bo i distriktene. Levende kunstnermiljøer over hele landet er den beste forutsetning for levedyktige distrikter.

Dette medlem vil gjennom å øke kulturbudsjettet med 223 mill. kroner bedre rammene for kulturlivet.

Dette medlem vil trekke fram følgende forslag fra Sosialistisk Venstreparti tilhørende denne rammen:

Allmenne kulturformål

Dette medlem mener at de frie sceniske grupper har betydd mye for nyskaping innen teater og dans. De frie sceniske gruppene må få bedre muligheter gjennom økte midler både til drift og prosjekt.

Dette medlem mener at det er behov for styrking av innkjøpsordningen av skjønnlitteratur, særlig til innkjøp av oversatt skjønnlitteratur til barne- og unge.

Dette medlem mener at det må settes av mer midler til presentasjon av utenlandsk kultur i Norge. Midlene må i større grad enn i dag benyttes til å invitere kunstnere fra våre nye landsmenns hjemland.

Dette medlem vil peke på at det er behov for å bygge og rehabiliterer/ombygge nasjonale, lokale og regionale kulturbygg, slik at kultur når ut til hele befolkningen. Dette medlem viser til Innst. S. nr. 246 (1997-98) der det blir slått fast at tusenårsstedene i fylkene skal finansieres under kap. 320, nasjonale kulturbygg. Dette medlem mener at både Troms (Hålogaland teater) og Møre og Romsdal (Jugendsenteret) må få sine tusenårssteder i 1999.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen bl.a. vil foreslå at:

- Det bevilges 20 mill. kroner ekstra til tiltak i regi av Norsk kulturfond/Norsk Kulturråd.
- Det bevilges 10 mill. kroner ekstra til lokale og regionale kulturbygg.
- Det bevilges 60,2 mill. kroner ekstra til nasjonale kulturbygg.

Stipend og garantiinntekter

Dette medlem viser til at det i St.meld. nr. 47 (1996-97) om Kunstnerne ble gjort et arbeid for å gjenomgå og styrke stipend og garantiinntektsordninger for kunstnere.

Dette medlem mener at dette arbeidet er fulgt opp på en god nok måte i det framlagte budsjettet og mener at det må en ytterligere styrking til for å gi kunstnerne muligheter til å utvikle seg videre og styrke den frie kunstens plass

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen vil foreslå at:

- Det bevilges 25 mill. kroner ekstra til stipend og garantiordninger.

Billedkunst, kunsthåndverk og design

Dette medlem vil peke på at betydningen av at bevilgningene til utsmykking av fylkeskommunale og kommunale bygg, som for det meste går til utsmykking av skoler, blir opprettholdt på 1998- nivå.

Dette medlem mener at Jugendsenteret i Ålesund må få økte midler til drift, og

at midlene under post 322/70 Design, arkitektur og bygningsmiljø.

Musikkformål

Dette medlem mener det er spesielt viktig å satse på musikktilbud regionalt og lokalt, i form av musikkfestivaler, knutepunktinstitusjoner som festspillene i Bergen og Nord-Norge og region-/landsdelsinstitusjoner som symfoniorkestrene i Tromsø, Trondheim, Kristiansand og Stavanger. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå en opptrappingsplan for symfoniorkestrene.

Dette medlem vil sikre orkestre som Oslo Sinfonietta og TrondheimSolistene fast drift og dermed langsiktighet og forutsigbarhet.

Dette medlem mener at det for å stimulere til plateproduksjon av norsk musikk og norske artister må innføres en ny og bedre innkjøpsordning for musikk.

Dette medlem mener at Flaxmidlene til musikklivet på grunnplanet må videreføres i 1999.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti gjør en rekke påplussninger til musikkformål. Bl.a. vil Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen foreslå at:

- Det bevilges 3 mill. kroner ekstra festivaler.
- Det bevilges 1,4 mill. kroner ekstra til symfoniorkestre.
- Det bevilges 1 mill. kroner ekstra til Oslo Sinfonietta.
- Det bevilges 1 mill. kroner ekstra til TrondheimSolistene.
- Det bevilges 5 mill. kroner ekstra til innkjøpsordning.

Teater- og operaformål

Dette medlem mener at det er av stor viktighet at teatrene har muligheter til nyoppsetninger og utviklingsarbeid. Dansens stilling må, etter dette medlems mening styrkes. Dette kan skje ved økte bevilgninger til Nye Carte Blanche og ved å få etablert Dansens Hus i Oslo.

Språk,- litteratur- og bibliotekformål

Dette medlem mener at det er viktig å se at bibliotek vil få en stadig mer sentral plass i utdannings- og informasjonssamfunnet. I lys av dette er det viktig å styrke bibliotekjenesten, særlig den mobile bibliotekjenesten og spesialbibliotek, som fengselsbibliotek og det flerspråklige bibliotek.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen vil foreslå:

- Det bevilges 6 mill. kroner ekstra til biblioteklokaler/mobil bibliotekjeneste.
- Det bevilges 3 mill. kroner ekstra til IT.
- Det bevilges 3 mill. kroner ekstra til spesialbibliotek.

Museums- og andre kulturvernformål

Dette medlem vil peke på museenes sentrale rolle når det gjelder å skape bevissthet om mangfold og egenart, både når det gjelder naturforhold og kultur- og samfunnsforhold i hele landet.

Dette medlem ser museums- og kulturvernarbeidet som særlig viktig for å øke kunnskapen om fortiden, skape innsikt i noen av sammenhengene i tilværelsen, og derved styrke identiteten.

Dette medlem mener at det nå må settes i gang et REVITA-prosjekt til å registrere, bevare og revitalisere museumssamlingene. Dette medlem har merket seg forslaget fra Norges Museumsforbund om et prøveprosjekt i samarbeid med Hordaland Fylkeskommune («Dra te Salhus»)

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen bl.a. vil foreslå :

- Det bevilges 10 mill. kroner til fellestjenester til museene (Salhus)
- Det bevilges 9 mill. kroner til tekniske- og industrielle kulturminner
- Det bevilges 1 mill. kroner ekstra til Norsk Arkitekturmuseum

Film- og medieformål

Dette medlem mener det er viktig å støtte utviklingen av norsk filmproduksjon.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen vil foreslå følgende:

- Det bevilges 2 mill. kroner ekstra til produksjonsstilskudd
- Det bevilges 2 mill. kroner ekstra til Norsk Film AS

Pressestøtte

Dette medlem vil peke på lokalavisenes, nr. 2-avisenes og de riksdekkende meningsbærende avisenes betydning for en levende samfunnsdebatt, som lokale møtesteder for meningsutveksling, og som informasjon om lokalt og nasjonalt kulturliv. Dette medlem viser til at den eneste mulighet for å begrense de ledende mediers økende makt over samfunnsdebatten og dagsorden, er å sørge for at det finnes alternativer. Dette medlem vil vise til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen vil foreslå å øke pressestøtten og tilskuddet til ymse publikasjoner.

Idrettsformål

Dette medlem er uenig i at statlige tilskudd skal til idrettsformål skal avvikles. Idrettsbevegelsen er under sterkt kommersielt press, og der er derfor viktig at det offentlige gjennom statlige og kommunale tilskudd sikrer utvikling av mosjonsidretten og idrett for barn og unge. Dette medlem vil vise til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen bl.a. vil foreslå:

- Det bevilges 7 mill. kroner til Norges Idrettsforbund, øremerket breddeidrettstiltak

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 3 settes til netto 2 053 477 000 kroner, som er 223 mill. kroner mer enn det beløp som følger

av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 med tilleggsproposisjon.

3.2.3.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener at det bør satses sterkere på å få gjort tilgjengelig mer av det viktige og forskningsmessige arkivtilfanget som Riksarkivet - privatarkivavdelingen ikke har fått systematisert. Dette for at arkivtilfanget kan presenteres for forskere og allmennheten.

Dette medlem viser til komiteens merknad til fjorårets statsbudsjett og mener at Det norske Samlaget og Noregs Mållag bør få egne poster under kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål og at nesten tilsvarende sum reduseres i post 78 Ymse faste tiltak i det samme kapittel.

Dette medlem vil senere foreslå at det under kap. 329 Arkivformål opprettes en ny post 22 Midler til Riksarkivet -privatarkivavdelingen og at det bevilges 2,5 mill. kroner til denne posten.

Dette medlem vil komme tilbake med forslag om at det under kap. 3326 opprettes to nye poster. En post 73 Tilskudd Noregs Mållag med 1,5 mill. kroner og en post 74 Tilskudd Det norske Samlag med 5,5 mill. kroner og at post 78 reduseres med 6 494 000 kroner til 56 212 000 kroner.

Dette medlem mener at utgiftene i rammeområde 3 skal være på 3 470 723 000 kroner og inntektene på 1 637 240 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 1 833 483 000 kroner.

3.2.3.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 3

Tabell 3.6

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 3 (Kultur)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 4	1 830 477	
AP	1 830 477	0
KrF, SP og V	1 820 477	- 10 000
FrP	893 968	- 936 509
H	1 488 177	- 342 300
SV	2 053 477	+ 223 000
TF	1 833 483	+ 3 006

3.2.4 Rammeområde 4 (Utanriks), under utanrikskomiteen

3.2.4.1 Samandrag

Tabell 3.7

Budsjettkapittel i rammeområde 4 (Utanriks) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 2. Tal i tusen kroner

Utgifter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2
100	Utenriksdepartementet	312 593
101	Utenriksstasjonene (jf. Kap. 3101)	550 033
102	Særavtale i utenrikstjenesten	131 996
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	5 125
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål	51 660
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	583 432
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	99 595
141	Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)	149 200
142	NORADs administrasjon av utenriksstasjonene	177 414
143	Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene	69 975
150	Bistand til prioriterte land og regioner	2 127 000
154	Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid	1 021 300
155	Miljø og naturressursforvaltning	310 000
156	Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling	35 000
157	Næringsutvikling og økonomisk utvikling (jf. Kap. 3157)	409 500
158	Utredning, forskning, evaluering og kvalitetssikring	129 800
159	Tilskudd til ymse hjelpetiltak	40 066
161	Generelle bidrag – FN-organisasjoner	1 684 000
163	Generelle bidrag – finansinstitusjoner	802 000
164	Generelle bidrag – andre organisasjoner	70 500
165	Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)	335 100
166	Gjeldslettetiltak	250 000
191	Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak	1 474 300
192	Fred, forsoning og demokrati	463 550
195	Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	375 200
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	259 300
480	Svalbardbudsjettet	60 518
972	Internasjonale investeringstiltak	16 000
1471	Norsk Polarinstitutt (jf. Kap. 4471)	105 719
	Sum utgifter	12 099 876

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr.
3101	Utenriksstasjonene (jf. Kap. 101)	17 282
3157	Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet (jf. Kap. 157)	6 700
4471	Norsk Polarinstitutt (jf. Kap. 1471)	22 586
	Sum inntekter	46 568
	Netto rammesum	12 053 308

3.2.4.2 Merknader frå komiteen

3.2.4.2.1 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at flere land i våre nærområder har opplevd et fall i levestandard som truer velferden for store befolkningsgrupper. I en slik situasjon mener disse medlemmer at det er viktig å forsterke samarbeidet om utviklingen av det sivile samfunn i våre nærområder. Spesielt er situasjonen vanskelig for mange i Russland. Disse medlemmer vil derfor foreslå at det på rammeområde 4 bevilges 32 mill. kroner utover forslaget fra Regjeringen. Bevilgningen bør særlig brukes til å avhjelpe den akutte humanitære situasjonen i Russland.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 4 bevilges med 12 085 308 000 kroner. Dette er en økning på 32 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 2.

3.2.4.2.2 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til proposisjonen der Regjeringen legger opp til fortsatt arbeid og innsats når det gjelder bekjempelse av fattigdom i den tredje verden gjennom å øke utviklingshjelpen med 138 mill. kroner. Disse medlemmer støtter derfor Regjeringens forslag om å bevilge 10 211 mill. kroner til ODA-godkjent bistand. Dette er det høyeste nivået på utviklingshjelpen noen gang.

De frivillige organisasjonene representerer en viktig ressurs og utfører et viktig arbeid når det gjelder utvikling og demokratibyggning. Disse medlemmer støtter således Regjeringens forslag om å øke bevilgningene til de frivillige organisasjonenes bistands- og informasjonsarbeid med 44 mill. kroner for 1999.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til tiltak for å bedre gjeldssituasjonene for de fattigste og mest gjeldstyngende landene slik det er presentert i forslaget til en samlet gjeldsplan.

På bakgrunn av at Norge i 1999 vil inneha formannskapet i OSSE, ser disse medlemmer det som naturlig at Norge opprettholder en fortsatt høy profil med hensyn til vår innsats i det tidligere Jugoslavia, samt bidra til fremveksten av demokratiske institusjoner og respekt for menneskerettigheter i de nye OSSE-landene. Disse medlemmer støtter forslaget om å øke bevilgningene til det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land med 36,5 mill. kroner sammenlignet med 1998.

Disse medlemmer viser til det justerte sentrumsopplegget under 3.1.2.2, og vil samtidig trekke frem at det er besluttet å tilrettelegge for norsk deltakelse i det polske Ecofund. Dette er et miljøfond som har sitt utgangspunkt i Polens gjeldsavtaler til Norge. Det polske Ecofund vil støtte opp om våre nærområder

i Øst-Europa, og samtidig gi norsk næringsliv mulighet til å bidra med miljøteknologi i Polen. Ved norsk deltakelse kan også vi være med på å redusere forurensning som også rammer oss. Samtidig vil norsk deltakelse i det polske Ecofund være gunstig med tanke på fremtidig kvotehandel.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 4 bevilges med 11 926 208 000 kroner, som er en reduksjon på 127,1 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.4.2.3 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 4 settes til 4 487 730 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 7 566 mill. kroner.

Innenfor ramme 4 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 46 568 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 4 534 298 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens opplegg på om lag 7 566 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår vesentlige reduksjoner når det gjelder de offentlige utgifter til utviklingshjelp, og mener at u-hjelp i første rekke bør være en oppgave for den enkelte nordmann som selv bør kunne bestemme hvor pengene skal gå ut fra den kjennskap og den tillit vedkommende har til det enkelte prosjekt, person eller organisasjon.

Disse medlemmer er oppmerksomme på at betydelige deler av verdens befolkning lever i fattigdom og nød, men vil peke på at dette først og fremst skyldes interne kultur- og administrasjonsproblemer. Det har først og fremst dreid seg om ettpartistater som har vært styrt av en privilegert makelitte som støtter seg til militæret, politiet og et korrump byråkrati som ofte, i alle fall indirekte, er finansiert med u-hjelpsmidler. Utviklingslandene har sentralisert styringsmodell som ikke er forenlig med en markedsøkonomisk produksjonsprosess som stimulerer den enkelte til innsats som resulterer i vekst for nasjonene som helhet.

3.2.4.2.4 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 4 settes til netto 10 896 242 000 kroner, som er om lag 1 157 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 4 legger Høyre til grunn at inntektene settes til 46 568 000 kroner og at utgiftene settes til 10 942 810 000 kroner.

Disse medlemmer mener Norge må konsentrere den utenrikspolitiske innsatsen om å:

- motarbeide en marginalisering av Norge i Europa for bedre å ivareta landets interesser
- ha en aktiv nærområdepolitikk
- styrke de atlantiske båndene som fortsatt er svært viktige for norsk sikkerhet.

Disse medlemmer viser til at Høyre ønsker å styrke Norges innsats i Nordvest-Russland, med økt satsing på atomsikkerhetstiltak, demokratibyggning og bistand til å avhjelpe sosial nød. Bistandspakken til området på 80 mill. kroner formidlet gjennom humanitære organisasjoner i Nordvest-Russland vil også bli foreslått i år. I tillegg mener Høyre at Norge må bidra til utvidelsesprosessen i EU gjennom ulike prosjekter som kan forberede søkerlandene på medlemskap i EU. Høyre ønsker også å opprettholde et høyere nivå på bevilgningene til demokratiltak i Sentral- og Øst-Europa i regi av ulike frivillige organisasjoner. Disse medlemmer går mot den foreslåtte nedleggelsen av Europaprogrammet. I en tid da EU gjennomgår gjennomgripende og omfattende endringer som vil prege hele kontinentet og Norges rammebetingelser, bør forskningsprogrammet videreføres. For å bøte på det demokratiske underskuddet i EØS-avtalen ønsker Høyre å bevilge midler til partienes, frivillige organisasjoners og arbeidslivsorganisasjoners kontaktarbeid overfor ulike EU-organer. Samlet vil det bli foreslått økte bevilgninger på 215 mill. kroner til disse tiltakene.

Disse medlemmer viser til at Høyre vil effektivisere norsk bistand og øke fokuset på måloppnåelse og kvalitet i utviklingshjelpen. I dag er det for dårlig resultatoppnåelse i norske bistandsprosjekter og prosjekter gjennom FN. En stor del av bistanden går til land med dårlig styring, hvor u-hjelpen ikke bidrar til varig reduksjon i fattigdommen. Høyre mener også at bistanden har større sjanse for å lykkes dersom vi konsentrerer innsatsen om færre samarbeidsland. På denne bakgrunn vil Høyre foreslå reduserte bistandsbevilgninger.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst S. nr. 3 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 4.

3.2.4.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstrepartis forslag til nettoramme er rettet inn mot målsettingen å nå FN's målsetning om 1 pst. av BNI til utviklingshjelp. Sosialistisk Venstreparti vil øke bevilgningene til bistand med i overkant av 500 mill. kroner i forhold til det budsjett sentrumsregjeringen la frem. Sosialistisk Venstreparti utfordrer de andre partiene til å støtte en slik økning, for ved en slik årlig bevilgning til bistand vil Norge komme opp i 1 pst. av BNI etter fire år.

Dette medlem vil peke på at Sosialistisk Venstreparti særlig ønsker å øke den ubundne bistanden til FN, Afrika og gjeldslette. I tillegg vil Sosialistisk Venstre-

parti redusere bevilgningene til næringslivet ved å halvere støtten til såkalt parallellfinansiering og kutte all støtte til blandede kreditter.

Dette medlem mener det er viktig at Norge ikke senker sitt ambisjonsnivå når det gjelder støtte til FN og FN's særorganisasjoner. Sosialistisk Venstreparti vil derfor øke den direkte støtten til FN og til FN's særorganisasjoner i forhold til forslagene i Regjeringens opplegg.

Dette medlem legger stor vekt på et aktivt arbeid for å trygge reformprosessen i Øst-Europa og i det tidligere Sovjetunionen. Europas sikkerhet avhenger av et godt samarbeid mellom gamle fiender. Samarbeidsavtalen mellom NATO og Russland er av stor betydning og Sosialistisk Venstreparti mener det kan bidra til å gjøre NATO til et av de viktigste foraene for alleuropeisk samarbeid. Det langsiktige målet må være å trekke Russland med i det europeiske sikkerhetssamarbeid på alle plan. De to overordnede utfordringer for reformene i Øst-Europa er etter dette medlems vurdering knyttet til demokrati og miljø. Demokratiseringsprosessene går godt, men det er fortsatt et stykke igjen, og det er derfor viktig at Norge holder et høyt nivå på sin støtte. Miljøsituasjonen i flere østeuropeiske land er uhyre vanskelig. Mange av de miljøproblemene disse landene sliter med er problemer som også påvirker Norge. Økt miljøberedskap og bedring av miljøsituasjonen er etter dette medlems syn av vital betydning for disse landenes videre utvikling.

Dette medlem vil påpeke de store kuttene sentrumsregjeringen har foreslått i midlene til Øst-Europa. Sosialistisk Venstreparti vil derfor foreslå å øke støtten til Øst-Europa med 151,3 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Afrika er fortsatt et kontinent som trenger internasjonal oppmerksomhet og støtte. Det er viktig at Afrika ikke «glemmes» når Norge de siste par år har vendt sitt internasjonale fokus mot Midtøsten og Asia. Dette medlem vil påpeke at konflikter som krigen i Kongo er et eksempel på at vår egen oppmerksomhet ikke gir rom for store kriser på det afrikanske kontinent. Dette medlem går inn for å øke den direkte støtten til landene Zambia, Mosambik, Zimbabwe, Uganda og Malawi.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har protestert kraftig på at en stadig større del av u-hjelpsbudsjettet går til de såkalte næringslivsordningene. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å halvere støtten ved bruk av parallellfinansiering og å kutte all støtte gjennom blanda kreditter.

Dette medlem er imot å bruke penger over bistandsbudsjettet til å dekke utgifter for flyktningers opphold i Norge og deres tilbakevendelse til hjemlandet. Dette er utgifter som Sosialistisk Venstreparti mener skal dekkes over Kommunaldepartementets budsjett i sin helhet. Dette medlem er skuffet over at regjeringspartiene ikke har gjennomført en slik reform, som de selv har vært enige i tidligere, hvor pengene til disse tiltakene over på budsjettet til Kommunaldepartementet. Dette medlem foreslår derfor

å flytte de pengene som gis til bruk for flyktninger i Norge, fra bistandsbudsjettet og over til Kommunaldepartementets budsjett uten at dette går utover målet om at over 1 pst. av BNI skal gå til u-hjelp.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 4 settes til netto 12 227 408 000 kroner, som er 174 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 med tilleggsproposisjon.

3.2.4.2.6 Merknader frå medlemmen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte støtter i all hovedsak Regjeringens rammeforslag, men slutter seg til Høyres synspunkter

når det gjelder nivået på bevilgningene til bistanden og satsingen på atomikkerhetstiltak i Sentral- og Øst-Europa og bevilgningen til humanitær hjelp til Nordvest-Russland.

Dette medlem mener at når den økonomiske situasjonen i landet må føre til reduksjoner i det offentlige tilbudet, må også hjelpen til u-landene reduseres.

Dette medlem vil etter hvert foreslå at bistanden reduseres med 1 320 mill. kroner og at det bevilges 110 mill. kroner til atomikkerhetstiltak i samsvar med Høyres forslag og at det bevilges 80 mill. kroner til humanitær hjelp til Nordvest-Russland.

Dette medlem mener at utgiftene i rammeområde 4 skal være på 10 969 876 000 kroner og inntektene på 46 568 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 10 923 308 000 kroner.

3.2.4.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 4

Tabell 3.8

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 4 (Utanriks)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 2 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 2	12 053 308	
AP	12 085 308	+ 32 000
KrF, SP og V	11 926 208	- 127 100
FrP	4 487 730	- 7 565 578
H	10 896 242	- 1 157 066
SV	12 227 408	+ 174 100
TF	10 923 308	- 1 130 000

3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen

3.2.5.1 Samandrag

Tabell 3.9

Budsjettkapittel i rammeområde 5 (Justis) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99). Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1
Kap.	Formål	
61	Høyesterett (jf. kap. 3061)	42 818
400	Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	239 473
405	Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)	116 477
410	Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)	831 511
414	Domsutgifter	47 744
430	Kriminalomsorg i anstalt (jf. kap. 3430)	1 288 049
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	73 715
435	Kriminalomsorg i frihet (jf. kap. 3435)	110 644
440	Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	5 316 473
442	Politihøgskolen (jf. kap. 3442)	139 776
445	Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	58 115
446	Kontrollen med den militære disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)	3 793
448	Grensekommissæren	3 499
449	Statens innkrevingsentral (jf. kap. 3449)	109 066

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
450	Sivile tjenestepliktige (jf. kap. 3450)	250 863
455	Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	96 258
460	De særskilte etterforskningsorganene	6 615
462	Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 3410 og 3462)	124 483
463	Datatilsynet (jf. kap. 3463)	11 297
465	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3465)	27 698
466	Advokatutgifter m.m.	233 228
467	Norsk Lovtidend	4 284
470	Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	236 073
471	Statens erstatningsansvar	88 264
474	Konfliktråd	27 303
475	Bobehandling	25 856
476	Et historisk og moralsk oppgjør med behandlingen i Norge av den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under den 2. verdenskrigen	61 500
482	Politiberedskap	5 109
Sum utgifter		9 579 984

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
3400	Justisdepartementet (jf. kap. 400)	870
3410	Rettsgebyr (jf. kap. 410 og 462)	1 019 419
3430	Kriminalomsorg i anstalt (jf. kap. 430)	49 912
3432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)	147
3435	Kriminalomsorg i frihet (jf. kap. 435)	2 201
3440	Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	119 889
3442	Politihøgskolen (jf. kap. 442)	4 620
3449	Statens innkrevingsentral (jf. kap. 449)	609 000
3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	65 909
3462	Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 462)	7 411
3463	Datatilsynet (jf. kap. 463)	938
3465	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 465)	2 615
3470	Fri rettshjelp (jf. kap. 470)	10 019
Sum inntekter		1 892 950
Netto rammesum		7 687 034

3.2.5.2 Merknader frå komiteen

3.2.5.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at kampen for et tryggere samfunn og mot kriminalitet er et viktig innsatsområde som må videreføres. Den enkeltes behov for trygghet, lov og orden må imøtekommes. Disse medlemmer mener at en god kriminalpolitikk krever at søkelyset rettes både mot det ansvaret hver enkelt har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som innvirker på kriminalitetsutviklingen. Vi må slå ned på kriminelle handlinger, men også motvirke og forebygge ulovlige handlinger. Kampen mot kriminalitet kan ikke alene føres innenfor de rammene justissektoren rår over. Arbeiderpartiets strategi er en helhetlig politikk der arbeid til alle, sosial trygghet og små forskjeller er viktig.

Disse medlemmer viser til at politi- og lensmannsetaten har fått betydelig stillingsvekst og store bevilgningsøkninger de senere årene. Dette gir et godt grunnlag for at etaten blir enda bedre i stand til å forebygge og bekjempe kriminalitet. Arbeiderpartiet vil videreføre denne innsatsen. Disse medlemmer vil understreke at politi- og lensmannsetaten skal være synlig og tilgjengelig i nærmiljøet. En tjeneste basert på nærhet til befolkningen bidrar til at folk føler seg tryggere i lokalsamfunnet. Målsettingen om et desentralisert politi opprettholdes.

For å styrke rettssikkerheten legger disse medlemmer vekt på å få en hurtigere straffesaksbehandling, herunder domsavsigelse og iverksetting av straff. Arbeidet for å hindre tilbakefall er mest effektivt når det ikke går for lang tid fra kriminell handling begås, til domsavsigelse og rehabilitering igangsettes.

Disse medlemmer legger vekt på at kriminalomsorgen må sikres ressurser til å ivareta sine oppgaver. Arbeidet med å hindre tilbakefall blant dem som allerede har utviklet en kriminell løpebane, understrekes. I dette arbeidet må en ha særlig fokus på førstegangsdomte. Disse medlemmer mener at ettervernet for dem som er ferdig med soning må gjøres bedre.

Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen viderefører et høyt nivå på innsatsen innen justis-sektoren.

Disse medlemmer viser til at ingen skal lide rettstap på grunn av manglende økonomisk evne. Økonomiske, sosiale og geografiske forskjeller bør ikke være avgjørende for enkeltmenneskers muligheter for å få juridisk bistand og informasjon om sine rettigheter. For å nå fram til de personer som har størst behov for fri rettshjelp, mener disse medlemmer det må foretas en gjennomgang av dagens ordning med sikte på en styrking av denne.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 5 bevilges med 7 670 034 000 kroner. Dette er en reduksjon på 17 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.5.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til Regjeringens politiske grunnlag og målsettingen for justispolitikken om å sørge for grunnleggende rettssikkerhetsgarantier, samt at enkeltmenneskers og samfunnets trygghet sikres. Videre er det viktig med en helhetlig justispolitikk som sikrer individets rettssikkerhet, rettferdighet og ivaretar fellesskapets interesser slik at overgrep og kriminalitet kan forebygges. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at det er fellesskapet som har et ansvar for å sikre individet mot overgrep, og det er dette som ligger til grunn for Regjeringens kriminalforebyggende arbeid. Disse medlemmer er derfor enig med hovedsatsingsområdene for justispolitikken som vektlegger redusert kriminalitet, trygghet og rettssikkerhet, åpenhet og demokrati samt en human asyl- og flyktningepolitikk.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 5 bevilges med 7 737 034 000 kroner, som er en økning på 50 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til politi- og lensmannsetaten i samråd med Regjeringen vil bli foreslått økt med 50 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

3.2.5.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 5 settes til 8 031 534 000 kroner, som er en økning i

forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 345 mill. kroner.

Innenfor ramme 5 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 852 950 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens opplegg på 40 mill. kroner, og at utgiftene skal settes til 9 884 484 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens opplegg på 304,5 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at det ikke er samsvar mellom Regjeringens uttrykte ønske om å ta et krafttak for å bekjempe kriminaliteten og de midlene som stilles til rådighet for politi- og lensmannsetaten, domstolene og fengselsvesenet.

En effektiv kriminalitetsbekjempelse fordrer en kraftig opprustning av hele strafferettskjeden. Fremskrittspartiet stiller seg på linje med politiorganisasjonene og vil styrke etaten med 250 nye politi- og lensmannsstillinger, 50 stillinger med påtalekompetanse samt 100 administrative stillinger som kan frigjøre polititjenestemenn til politifaglig arbeid eksempelvis patruljering. Videre trengs det en kraftig oppjustering av bilparken, og Fremskrittspartiet vil foreslå 130 mill. kroner til dette formålet.

Til sammen ønsker disse medlemmer å styrke politiets budsjettet med 280 mill. kroner. Fremskrittspartiet vil opprettholde opptaket på Politihøgskolen på dagens nivå, i motsetning til Regjeringens forslag om å redusere inntaket med 182 studenter. Fremskrittspartiet vil også opprettholde fengselsvesenets aktivitetsnivå og vil foreslå en økning på 50 mill. kroner samt 10 mill. kroner til fengselsskolen, slik at studentopptaket kan økes.

Disse medlemmer mener det er viktig at soning starter umiddelbart etter at en dom er rettsgyldig. I forbindelse med kriminalomsorgsmeldingen sikret Fremskrittspartiet flertall for å bygge et nytt fengsel i Østfold. Det bør derfor settes av midler til dette formålet. For å hindre flaskehalsen ved domstolene og sikre rekrutteringen av dommere gjennom økte lønninger vil Fremskrittspartiet foreslå å styrke domstolene med 43 mill. kroner. Regjeringen har foreslått 61,5 mill. kroner i erstatning til norske jøder på grunn av de økonomiske tapene mange jøder led under og etter siste verdenskrig. Stortingsproposisjonen om denne saken vil ikke bli ferdigbehandlet før ut på nyåret 1999. Fremskrittspartiet mener at Stortinget bør avvente denne behandlingen før pengene eventuelt bevilges i forbindelse med statsbudsjettet for år 2000, og vil derfor ikke bevilge midler til dette i årets budsjett.

Disse medlemmer mener at rettsgebyrene i dag er så høye at det utgjør en fare for rettssikkerheten. Fremskrittspartiet vil derfor redusere rettsgebyret. For å styrke rettssikkerheten ønsker Fremskrittspartiet også å styrke ordningen med fri rettshjelp gjennom å øke bevilgningene til studentrettshjelpsordningen.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ønsker å etablere en ny redningshelikopterordning på Østlandet samtidig som ordningen med redningsheli-

kopter på Vigra blir nedlagt. Disse medlemmer finner dette uansvarlig og bevilger midler slik at redningshelikopterordningen på Vigra opprettholdes.

3.2.5.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 5 settes til netto 7 832 034 000 kroner, som er 145 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 5 mener Høyre at inntektene bør settes til 1 892 950 000 kroner og at utgiftene bør settes til 9 724 984 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at det fortsatt er en urovekkende økning av flere typer kriminalitet i Norge, blant annet vold, narkotika og sedelighetskriminalitet. Samtidig ser vi en begynnende innflytelse fra organiserte kriminelle miljøer i Norge. Dette fører til at mange føler seg utrygge i hverdagen, fordi man ikke føler seg sikre på at politi og rettsvesen kan tilby nødvendig beskyttelse. Den beste kriminalpolitikken er forebygging gjennom satsing på familier og skole, for å skape et varmt samfunn hvor ingen faller utenfor og som sikrer respekt for mennesker og verdier. Men situasjonen krever også økt satsing på politi og rettsvesen. Høyre mener det er avgjørende at forbrytelser blir møtt med en rask og kontant reaksjon fra samfunnet.

Høyre vil foreslå å styrke politiets kjerneoppgaver med 160 mill. kroner, slik at politiet kan komme på offensiven i forhold til bekjempelsen av kriminelle miljøer og forebygge ved å være synlige i nærmiljøene. Høyre ønsker å frigjøre politifaglig kompetanse gjennom ansettelse av administrativt personale og ved å sette ut oppgaver som for eksempel fangetransport til andre. Samtidig vil Høyre foreslå å styrke bevilgningen til Politihøgskolen med 11 mill. kroner, for å utdanne flere politifolk.

Disse medlemmer vil styrke det forebyggende arbeidet og oppfølgingen av dem som slipper ut fra fengsel, og har lagt til grunn økte bevilgninger til disse formålene med 6 mill. kroner.

Disse medlemmer har merket seg at det fortsatt er flaskehals i rettsapparatet, spesielt i Lagmannsretten, og har lagt til grunn økte bevilgninger på 20 mill. kroner til styrking av rettsapparatet.

Disse medlemmer ønsker reduserte bevilgninger på til sammen 34 mill. kroner til Justisdepartementet, sivile tjenesteppliktige og statens innkrevingsentral.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst S. nr. 4 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 5.

3.2.5.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener den innsatsen det legges opp til å statsbudsjettet for 1999 når det gjelder kriminalom-

sorgen, både i anstalt og i frihet, er for svak. Det legges opp til et budsjett som, etter fagorganisasjonenes syn, ikke en gang dekker nødvendig vedlikehold og utstyrsanskaffelser. Hvis vi ønsker et system hvor straff skal gis og soning skal skje og rehabilitering er et klart mål, må det også investeres i kriminalomsorgen. Det er sagt tydelig også i forbindelse med behandlingen av Kriminalomsorgsmeldingen høsten 1998. Det må legges opp til et variert soningstilbud hvor den innsatte skal ha mulighet til å sone i ulike typer anstalter. Dette betyr også at man ikke kan legge ned hjelpefengsler som Kongsberg og Vik i Sogn, men i stedet bør ruste opp og bruke på annen måte. Det er fremsatt forslag om å omgjøre Kongsberg hjelpefengsel til soningsanstalt for kvinner.

Dette medlem mener det er et sterkt behov for mer midler til politi- og lensmannsetaten. Det er av stor viktighet å få mer synlig politi ut i gatene i byene, og resultater fra Oslo viser at det virker. Det må settes inn midler for å bekjempe den grove volden og også den store andel vinningsforbrytelser som finner sted. For å gjøre dette må det en betydelig satsning til utover det Regjeringen legger opp til for 1999. Sosialistisk Venstreparti ønsker en ytterligere påplussing på 100 mill. kroner. I tillegg ønsker dette medlem midler til en ny politistasjon i Oslo.

Regjeringen må også prioritere at man nå får en egen spesifisering i Justisdepartementets budsjett hva gjelder Oslo-politiet. Oslo politidistrikt pålegges en rekke oppgaver utover det som er vanlig for et politidistrikt, fordi det er i landets hovedstad. Man har vakt hold for kongefamilien, vakt oppgaver ved statsbesøk, store idrettsarrangementer, samt en rekke andre oppgaver. For å gi Oslo politidistrikt tilstrekkelige midler og synliggjøre hva dette innebærer må det skilles ut som egen post i budsjettet.

Dette medlem vil påpeke at man hvert år i statsbudsjettet setter opp satsene på rettsgebyr, og på denne måten bidrar til å gjøre det problematisk for mennesker uten god økonomi å reise saker for rettssystemet. Det er ikke ønskelig med en slik økning, men et system som er tilgjengelig for alle som har behov for det.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 5 settes til netto 7 920 684 000 kroner, som er 234 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 med tilleggsproposisjon.

3.2.5.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg til Høyres og Fremskrittspartiets merknader om større satsing innenfor politi- og justissektoren.

Dette medlem foreslår derfor at rammen utvides med til sammen 191 mill. kroner i forhold til Regjeringens opplegg.

Dette medlem vil senere foreslå at det bevilges 20 mill. kroner mer til domstolene, 140 mill. kroner mer til politi- og lensmannsetaten og 11 mill. kroner mer til Politihøgskolen enn Regjeringens forslag til bevilgning.

Dette medlem har flere ganger pekt på det urimelige misforholdet mellom ulike næringer vedrørende søk etter omkomne og granskning av hendelsesforløp i samband med ulykker i henholdsvis fiskerierne og flyttransport.

Dette medlem vil senere komme med forslag om at det derfor at det under kap. 455 Redningstjenesten opprettes en ny post 22 Søk etter omkomne på havet og at det bevilges 20 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem vil videre komme tilbake med forslag om at Regjeringen gis de nødvendige fullmakter til å fastsette retningslinjene for bruken av midlene.

Dette medlem mener at utgiftene i rammeområde 5 skal være på 9 770 984 000 kroner og inntektene på 1 892 950 000 kroner. Netto rammeområde foreslås til 7 878 034 000 kroner.

3.2.5.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 5

Tabell 3.10

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 5 (Justis)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	7 687 034	
AP	7 670 034	- 17 000
KrF, SP og V	7 737 034	+ 50 000
FrP	8 031 534	+ 344 500
H	7 832 034	+ 145 000
SV	7 920 684	+ 233 650
TF	7 878 034	+ 191 000

3.2.6 Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling, bustad og arbeid), under kommunalkomiteen

3.2.6.1 Samandrag

Tabell 3.11

Budsjettkapittel i rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling, bustad og arbeid) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 5. Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5
Kap.	Formål	
500	Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)	174 845
502	Valguttgifter	90 124
520	Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	711 502
521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)	1 339 427
522	Senter mot etnisk diskriminering	5 000
530	Arbeidstilsynet (jf. kap. 3530)	233 306
531	Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 3531)	57 900
532	Produktregisteret (jf. kap. 3532)	9 900
533	Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 3533)	63 850
534	Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.	9 060
535	Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 3535)	22 300
536	Arbeidsmiljøtiltak	18 353
537	Produkt- og Elektrisitetsstilsynet (jf. kap. 3537)	50 400
538	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité	2 506
540	Sametinget (jf. kap. 3540)	97 962
541	Tilskudd til samiske formål	1 835
550	Lokal næringsutvikling	153 000

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5
551	Regional næringsutvikling i fylker og kommuner	590 000
552	Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling	306 000
580	Bostøtte	1 597 200
581	Bolig- og bomiljøtiltak	488 900
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	1 133 000
587	Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 3587)	22 200
1590	Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 4590)	1 815 558
1591	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4591)	868 766
1592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede	1 680 472
2412	Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)	323 300
Sum utgifter		11 866 666

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5
3520	Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)	319 732
3521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 521)	18 000
3530	Arbeidstilsynet (jf. kap. 530)	16 642
3531	Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 531)	5 858
3533	Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 533)	42 615
3535	Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 535)	13 266
3537	Produkt- og Elektrisitetstilsynet (jf. kap. 537)	43 606
3587	Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 587)	6 840
4590	Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 1590)	31 064
4591	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1591)	1 568
5312	Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)	29 460
5326	SIVA (jf. kap. 2426)	2 580
5613	Renter fra SIVA	60 420
5615	Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)	5 176 000
Sum inntekter		5 767 651
Netto rammesum		6 099 015

3.2.6.2 Merknader frå komiteen

3.2.6.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter store deler av Regjeringens forslag til bevilgninger under rammeområde 6, men har avvikende forslag på noen punkter. Disse medlemmer vil gå inn for å redusere driftsutgiftene ved statlige mottak med 15 mill. kroner. Disse medlemmer legger vekt på at en hurtigere asylbehandling i UDI og Justisdepartementet kan redusere driftsutgiftene til statlige asylmottak. Disse medlemmer viser til at det er forholdsvis store variasjoner knyttet til driften av asylmottak, og en mener det bør være mulig å effektivisere driften av disse. Disse medlemmer viser i tillegg til at det er stor usikkerhet knyttet til antallet personer som vil søke asyl til neste år.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til bevilgninger på områdene Arbeidsmiljø og sikkerhet og samiske formål.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til bevilgninger til lokal næringsutvikling.

Disse medlemmer ønsker å redusere tilskuddet til regionale samordningstiltak med 154 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at dette er en ny post, og at kuttforslaget ikke vil ramme eksisterende aktiviteter og virksomheter.

Disse medlemmer mener det er ønskelig å redusere tilskuddet til næringshager (fond) og profilering av distriktene (fond) med til sammen 39 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at dette er nye poster, og at kuttforslagene ikke vil ramme eksisterende aktiviteter og virksomheter.

Disse medlemmer mener det er viktigere å satse på en bedre kommuneøkonomi og på tiltak i distriktene

som vi vet virker, framfor å opprette flere nye budsjettposter. Disse medlemmer mener at en heller bør satse på eksisterende aktiviteter og institusjoner, eksempelvis SND, i nærings- og distriktspolitikken. Disse medlemmer mener derfor det er en feil prioritering når sentrumspartiene reduserer Regjeringens forslag til SND med 50 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets forslag innebærer at den nominelle økningen til distrikts- og næring-utvikling under rammeområde 6 fortsatt kan bli på over 200 mill. kroner for 1999.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til bevilgninger på området Bolig og bomiljø, med unntak av kap. 586 Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

Disse medlemmer ønsker ikke å bryte et enstemmig Stortingsvedtak vedrørende handlingsplanen for eldreomsorg. Disse medlemmer går inn for at eldreomsorgsplanen skal gjennomføres som planlagt, dvs. innenfor en periode på fire år. Disse medlemmer vil derfor gå inn for å øke det øremerkede oppstartingsstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjemsplasser med 153 mill. kroner til neste år. Dette innebærer at Arbeiderpartiet går inn for å bygge 2 100 flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger til neste år enn det Regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer mener det er riktig å øke driftsutgiftene under Arbeidsmarkedsetaten med 12 mill. kroner. Budsjettforslaget fra Regjeringen innebærer at arbeidsmarkedsetaten må redusere antall årsverk med om lag 143. Forslaget fra Arbeiderpartiet innebærer at Arbeidsmarkedsetaten ikke behøver å redusere antall årsverk i det omfanget Regjeringen foreslår.

Disse medlemmer går inn for å redusere bevilgningen til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i A-etaten med 30 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at denne bevilgningen av Regjeringen er foreslått til 237 mill. kroner og at hoveddelen av bevilgningsforslaget (187 mill. kroner) under denne posten er til etatens investering i nytt økonomi- og saksbehandlingssystem. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets ønske om en reduksjon på 30 mill. kroner innebærer at deler av datainvesteringen eller at andre av etatens investeringer skyves noe ut i tid.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 6 bevilges med 6 417 415 000 kroner. Dette er en økning på om lag 318 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 5.

3.2.6.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ser det som viktig at Regjeringen foreslår 25 pst. økning i bevilgningene til de særskilte distriktspolitiske tiltak. Disse medlemmer ser på denne økte satsningen som viktig ledd i Regjeringens langsiktige distriktspolitiske politikk.

Disse medlemmer vil vise til at Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til samiske formål for å gi Sametinget bedre innflytelse over saker som er viktige for samene. Disse medlemmer vil understreke på at det er viktig å sikre og utvikle samiske bosettinger.

Disse medlemmer vil peke på at Regjeringen ved å øke Husbankens ramme med 1 milliard kroner stimulerer til boligbygging med god og nøktern kvalitet. Disse medlemmer ser det som viktig for å utjevne levekår at Regjeringen foreslår en forbedring av bostøttens regelverk blant annet for barnefamilie.

Disse medlemmer viser til at det har vært en betydelig vekst i antall asylsøkere som kommer til Norge og støtter derfor Regjeringen forslag om å økte bevilgninger til statlig mottak for asylsøkere. Disse medlemmer vil også vise til at Regjeringen foreslår å øke det kommunale integreringstilskuddet til kommunene med 10 000 kroner over fem år for å stimulere til raskere bosetting ute i kommunene.

Disse medlemmer vil vise til at presset på arbeidsmarkedet også vil bli stort i 1999. Disse medlemmer vil understreke at hovedoppgaven for arbeidsmarkedsetaten vil være formidling til arbeid. Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag om et gjennomsnittsnivå på 8 000 plasser i ordinære arbeidsmarkedstiltak.

Disse medlemmer ser det som viktig å videreføre 19 700 plasser for yrkeshemmede som er samme som i 1998. Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag om å bedre tilbudet til yrkeshemmede med alvorlige psykiske lidelser ved å opprette nye tiltaksplasser øremerket denne gruppen.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 6 bevilges med 6 036 015 000 kroner, som er en reduksjon på 63 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.6.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 6 settes til 4 229 515 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 1 870 mill. kroner.

Innenfor ramme 6 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 5 883 757 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens opplegg på om lag 116 mill. kroner, og at utgiftene skal settes til 10 113 272 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens opplegg på 1 754 mill. kroner.

3.2.6.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 6 settes til netto 5 069 815 000 kroner, som er om lag 1 029 mill. kroner lavere enn det

beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 6 mener Høyre at inntektene skal settes til 5 767 651 000 kroner og at utgiftene skal settes til 10 837 466 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår en satsing som styrker grunnlaget for bosettingen og et levedyktig næringsliv i distriktene, samtidig som distriktenes avhengighet av særskilte offentlige støtteordninger reduseres. Dette er den eneste oppskriften på å opprettholde et robust og mangfoldig Distrikts-Norge. Det er ingen god løsning å basere bosettingen i distriktene på «kunstig åndrett» gjennom støtte til utvalgte bedrifter og næringer, og bevilgninger til tilfeldige distriktstiltak i kommunal regi.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å omprioritere bruken av ressurser fra særskilte støttetiltak til generelle tiltak som gjør det lettere for næringslivet i distriktene å stå på egne ben. Høyre foreslår derfor mindre til direkte distriktsstøtte, men mer til generelt bedre rammevilkår for næringslivet i hele landet. Dette gjelder særlig satsing på en effektiv infrastruktur og bedre rammevilkår gjennom lavere skatter og avgifter. Et lønnsomt næringsliv er fundamentet for all annen samfunnsaktivitet, det gjelder i høyeste grad også i distriktene. Derfor vil Høyre foreslå å redusere bevilgningene til lokal og regional næringsutvikling innenfor ramme 6 med 587 mill. kroner, for å finansiere en kraftig satsing på veiutbygging.

Videre vil disse medlemmer gå inn for at bevilgningene til KRD, Arbeidstilsynet, Statens arbeidsmiljøinstitutt, Arbeidsforskningsinstituttet, Arbeidsmiljøtiltak, Produkt- og elektrisitetsilsynet, Sametinget, Arbeidsmarkedsetaten og Husbanken reduseres med til sammen 219 mill. kroner. Videre vil Høyre foreslå å redusere bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak med 225 mill. kroner, og å styrke bevilgningen til Utlendingsdirektoratet med 5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 5 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 6.

3.2.6.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Innenfor Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 1999 har komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti prioritert bolig- og bomiljøtiltak, i tillegg til kommuneøkonomien, innenfor Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

I tillegg til de forslag som fremmes under rammeområde 6, viser dette medlem til forslaget under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett om bygging av ytterligere 1 000 studentboliger. Dette vil bidra til å lette presset på boligmarkedet, særlig for ungdom som i stor grad er henvist til leiemarkedet, eller som ikke ønsker å etablere seg i eiet bolig. Under rammeområde 6 vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å øke bevilgningen på kap. 581 post 75, Tilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger, med 98 mill. kroner til økt utbygging av utleieboliger.

Dette medlem vil gå inn for å øke tilskuddet til byfornyelse og boligkvalitet med 29 mill. kroner, og videre å øke tilskuddet til handlingsprogrammet for Oslo indre øst til 68 mill. kroner.

Dette medlem har videre merket seg at Regjeringen ikke oppfyller egen målsetting om ikke å rapportere tiltak for flyktninger i Norge som utviklingshjelp. Tvert i mot øker forslaget til overføring fra Utenriksdepartementets til Kommunal- og regionaldepartementets budsjett fra 217 mill. kroner i 1998 (etter finanskomiteens behandling av Revidert nasjonalbudsjett) til 340 mill. kroner i 1999. Dette medlem går inn for at disse midlene brukes til *reell* bistand, og viser i den sammenheng til forslag under rammeområde 4. Dette innebærer ikke endret aktivitet under dette programområdet, men derimot under bistandstiltak, men de forslag dette medlem går inn for medfører *høgere rammesum* for rammeområde 6.

Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti finner det uforsvarlig å redusere arbeidsmarkedsetaten og arbeidsmarkedstiltakene som foreslått av Regjeringen. I forhold til forslaget i St.prp. nr. 1 (1998-99) ønsker dette medlem å styrke etaten med 10 mill. kroner, samtidig som tiltakssida styrkes med 402 mill. kroner fordelt med 212 mill. kroner på kap. 1591 og 190 mill. kroner på kap. 1592.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 6 settes til netto 6 998 059 000 kroner, som er 899 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 med tilleggsproposisjon.

3.2.6.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte støtter i all hovedsak Regjeringens rammeforslag slik det ble presentert i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 5.

Dette medlem ønsker likevel at satsingen på næringsutvikling i utkantkommuner må prioriteres høyere enn det som det legges opp til i Regjeringens rammeforslag i St.prp. nr. 1 om en skal nå målene om fortsatt bosetting i utkantkommunene. Det bør legges opp til at avhengigheten av primærnæringene bør bli mindre og den noe ensidige næringsstrukturen som enkelte utkantkommuner har må bli supplert med innslag av andre næringer. Dette for å gjøre utkantkommunene mindre utsatt for svingningene som de ulike næringene opplever.

Dette medlem foreslår derfor en utviding av rammen med 4 mill. kroner. Det bør bevilges 27 mill. kroner til kap. 550 Lokal næringsutvikling post 60 Tilskudd til utkantkommuner. Dette forslaget er 4 mill. kroner høyere enn Regjeringens forslag til bevilgning under samme kapittel/post.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 6 skal være på 11 870 666 000 kroner og inntektene på 5 767 651 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 6 103 015 000 kroner.

3.2.6.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 6

Tabell 3.12

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 6 (Innvandring, regional utvikling, bustad og arbeid)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 5 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 5	6 099 015	
AP	6 417 415	+ 318 400
KrF, SP og V	6 036 015	- 63 000
FrP	4 229 515	- 1 869 500
H	5 069 815	- 1 029 200
SV	6 998 059	+ 899 044
TF	6 103 015	+ 4 000

3.2.7 Rammeområde 7 (Dagpengar m.m.), under kommunalkomiteen

3.2.7.1 Samandrag

Tabell 3.13

Budsjettkapittel i rammeområde 7 (Dagpengar m.m.) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 11. Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 11
2540	Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn	46 000
2541	Dagpengar	5 200 000
2542	Statsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v. (jf. kap. 5704)	280 000
2543	Ytelser til yrkesrettet attføring	4 318 000
Sum utgifter 7		9 844 000
Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 11
5704	Statsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v. (jf. kap. 2542)	50 000
Sum inntekter		50 000
Netto rammesum		9 794 000

3.2.7.2 Merknader frå komiteen

3.2.7.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet vil foreslå å øke antall plasser under de ordinære arbeidsmarkedstiltakene med 4 000 i forhold til Regjeringens opplegg. Samlet gir dette grunnlag for om lag 12 000 tiltaksplasser i 1999 og bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak må økes med 400 mill. kroner. Disse medlemmer viser til brev fra finansministeren hvor det går fram at en slik økning i antall tiltaksplasser isolert sett bidrar til et

mindreforbruk på dagpengar med om lag 100 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 7 bevilges med 9 694 000 000 kroner. Dette er en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 11.

3.2.7.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser

til at nedgangen i arbeidsløshet fører til redusert behov for dagpenger. Anslaget for dagpenger har blitt redusert over flere år. Disse medlemmer slutter seg til forslaget til overslagsbevilgning fra Regjeringen.

Disse medlemmer viser til det justerte sentrumsopplegget under 3.1.2.2.

3.2.7.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg ikke foreslår å endre ramme 7 i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.7.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett ikke foreslår endrin-

ger i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.7.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett ikke foreslår endringer i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.7.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg til Regjeringens rammeopplegg i St.prp. nr. 1.

3.2.7.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 7

Tabell 3.14

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 7 (Dagpenger m.m.)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 5 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 11	9 794 000	
AP	9 694 000	- 100 000
KrF, SP og V	9 794 000	0
FrP	9 794 000	0
H	9 794 000	0
SV	9 794 000	0
TF	9 794 000	0

3.2.8 Rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen

3.2.8.1 Samandrag

Tabell 3.15

Budsjettkapittel i rammeområde 8 (Forsvar) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 1. Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 11
Kap.	Formål	
42	Forsvarets ombudsmannnemnd	2 680
481	Direktoratet for sivilt beredskap (jf. kap. 3481)	272 034
993	Skipsfartsberedskap	3 400
1700	Forsvarsdepartementet	130 688
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4710)	595 664
1719	Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	166 843
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	1 145 291
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)	1 132 645
1731	Hæren (jf. kap. 4731)	4 555 467
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 733 390
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	3 545 195
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)	709 742

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 11
1735	Forsvarets etterretningstjeneste	549 749
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	7 526 798
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790)	520 137
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	189 303
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	281 000
1795	Kulturelle og almennyttige formål (jf. kap. 4795)	206 332
Sum utgifter		24 266 358

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1
3481	Direktoratet for sivilt beredskap (jf. kap. 481)	5 043
4710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 1710)	40 438
4720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	21 777
4725	Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725) ...	63 551
4731	Hæren (jf. kap. 1731)	67 823
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	46 606
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	92 946
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)	2 340
4760	Nyanskaffelser av materiell, nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)	446 447
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790)	420
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)	23 626
4792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 1792)	3 670
4795	Kulturelle og almennyttige formål (jf. kap. 1795)	5 484
4799	Militære bøter	1 109
Sum inntekter		821 280
Netto rammesum		23 445 078

3.2.8.2 Merknader frå komiteen

3.2.8.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at Forsvarets virksomhet og utvikling er avhengig av forutsigbare og stabile rammebetingelser. Den langsiktighet som er nødvendig i forsvarsplanleggingen gjør det helt nødvendig å øke bevilgningene til Forsvaret utover regjeringen Bondeviks forslag til statsbudsjett for 1999.

Disse medlemmer vil i sitt alternative opplegg til statsbudsjett for 1999 tilføre Forsvaret 300 mill. kroner utover forslaget fra Regjeringen. Et hovedelement i dette opplegget vil være å sikre driftsbudsjettene og dermed også gjennomføringen av førstegangstjenesten innen alle de tre forsvarsgrenene. I tillegg vil disse medlemmer understreke at de nye sikkerhetsutfordringene som blant annet møtes gjennom Forsvarets miljøinnsats både i Norge og våre nærområder ikke må rammes av nedskjæringene på budsjettet for 1999. For disse medlemmer er det ikke akseptabelt at prinsippet om allmenn verneplikt gjøres til salderingspost i

tider med behov for økonomisk stramhet. Verneplikten er en bærebjelke i vårt folkeforsvar og grunnlag for å sikre forsvarets forankring i det norske samfunnet.

Disse medlemmer vil i sitt budsjettopplegg også sikre Kystvakten tilstrekkelige ressurser til å ivareta viktige fredstidsoppgaver. I en tid hvor Kystvakten opplever en økning i sine arbeidsoppgaver, blant annet knyttet til grensekontroll, er det etter disse medlemmers mening nødvendig å videreføre ressursbrukene på minst samme nivå som i inneværende år. Dette innebærer en styrking av Kystvakten med 31 mill. kroner i forhold til Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 8 bevilges med 23 745 078 000 kroner. Dette er en økning på 300 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 1.

3.2.8.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at de tre sentrumpartiene i sitt politiske grunnlag

for den sittende Regjeringen har lagt vekt på at forsvarspolitikken skal baseres på Norges sikkerhetspolitiske forankring i NATO, samtidig som Norge opprettholder et troverdig invasjonforsvar som er tilstrekkelig for å hindre politisk og eller militært press utenfra. Disse medlemmer er kjent med den vanskelige budsjett-situasjonen og konstaterer at Forsvaret i budsjettet for 1999 vil bli gjenstand for en reell nedskjæring i forhold til vedtatt budsjett for 1998.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 8 bevilges med 23 765 078 000 kroner, som er en økning på 320 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene på forsvarsbudsjettet i samråd med Regjeringen vil bli foreslått økt med 320 mill. kroner ut over Regjeringens forslag.

3.2.8.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 8 settes til 24 531 078 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 1 086 mill. kroner.

Innenfor ramme 8 mener Fremskrittspartiet at inntektene bør settes til 821 280 000 kroner i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 25 352 358 000 kroner, som er en økning i netto rammesum i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 1 086 mill. kroner.

Disse medlemmer ønsker et sterkt og troverdig forsvar som er utstyrt og øvet for å møte utfordringene i et moderne stridsmiljø. Et forsvar må bygge på langsiktig planlegging og forutsigbar økonomisk ressurstilgang.

Regjeringen har lagt frem et budsjett som sterkt brister med de forutsetninger som Stortinget la til grunn for langtidsperioden. Disse medlemmer ønsker ikke et budsjetteringssystem der verneplikt og vedtatt forsvarsstruktur blir gjort til salderingsposter ved den årlige budsjettbehandlingen. Det registreres at Regjeringen har brutt med forutsetningen i sitt langtidsbudsjett og reelt redusert budsjettforslaget for 1999 med ca. 3,1 pst. eller 815 mill. kroner. Disse medlemmer vil gå mot at tjenestetiden reduseres med inntil 3 måneder.

Disse medlemmer vil rette opp de skadelige reduksjoner som Regjeringen har foreslått, og vil legge opp til en årlig vekst i forsvarsbudsjettet i tråd med langtidsbudsjettet. På denne bakgrunn foreslås å øke driftsbudsjettet for hæren, sjøforsvaret, luftforsvaret og heimevernet slik at øving og trening kan gjennomføres på forsvarlig måte. Videre må utenlandsoperasjoner finansieres i tillegg til forsvarsbudsjettet i tråd med Stortingets forutsetninger. Kystvakt og redningstjeneste må tilføres tilstrekkelige ressurser. Materiell-

skaffelser må styrkes for å motvirke den negative utviklingen som har funnet sted, og som også er en konsekvens av Regjeringens budsjettforslag.

3.2.8.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 8 settes til netto 24 522 078 000 kroner, som er 1 077 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 8 mener Høyre at inntektene skal settes til 821 280 000 kroner og at utgiftene skal settes til 25 343 358 000 kroner.

Disse medlemmer vil understreke at det ikke går å improvisere et effektivt og troverdig forsvar. Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 1999 er sammenlignet med tallene i Langtidsmeldingen for Forsvaret reelt redusert med 815 mill. kroner. Regjeringen bryter med andre ord med sin egen langtidsplan allerede tre og en halv måned etter at den ble vedtatt av Stortinget. Internasjonale operasjoner ble i Langtidsmeldingen forutsatt dekket utenfor den ordinære forsvarsrammen, en forutsetning som også brytes i Regjeringens budsjettforelegg. Verneplikten er blitt en salderingspost og tjenestetiden foreslås redusert med opptil 3 måneder. Det grunnleggende prinsippet om lik tjenestetid brytes.

Disse medlemmer ønsker både å rette opp de skadelige reduksjonene som Regjeringen nå foreslår, og å sørge for tilstrekkelig samsvar mellom målene fastsatt i Langtidsmeldingen og midlene forsvaret har til disposisjon. På bakgrunn av Forsvarsstudien 1996 ønsker disse medlemmer å legge opp til en årlig vekst i forsvarsbudsjettet på 1,5 pst. eller 345 mill. kroner.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringspartiene innrømmer at vi nå står overfor en reell «nedskjæring» i forhold til vedtatt budsjett for 1998. Dette er alvorlig og meget skuffende fra sentrum.

Disse medlemmer foreslår å øke Hærens, Sjøforsvarets og Luftforsvarets driftsmidler for å avhjelpe personellsituasjonen, opprettholde verneplikten på vedtatt nivå, sørge for budsjettmessig dekning utenom rammen til internasjonale operasjoner og midler til tilstrekkelig øvingsaktivitet. Kystvakten og redningstjenesten tilføres tilstrekkelige ressurser slik at aktiviteten kan opprettholdes. Samlet vil Høyre foreslå økte bevilgninger til drift på 435 mill. kroner, samt 220 mill. kroner til å finansiere internasjonale operasjoner. I tillegg ønsker Høyre å øke bevilgningene til nødvendige materiellanskaffelser med 505 mill. kroner.

For å konsentrere innsatsen om den «spisse enden» av Forsvaret vil Høyre foreslå reduserte bevilgninger på 83 mill. kroner på enkelte andre poster.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 7 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 8.

3.2.8.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at Norge i dag ikke står ovenfor en militær trussel. Norges og Europas sikkerhet blir i økende grad påvirket av global miljødelegelse, sosial og etnisk uro i Sentral- og Øst-Europa og økt skille mellom fattige og rike land. Dette er utviklingstrekk som viser at det kreves en helhetlig sikkerhetspolitikk der økonomisk samarbeid, felles miljøtiltak og overføringa av kompetanse og teknologi står sentralt. Sikkerhetspolitikk krever nytenkning, og de reelle truslene Norge står ovenfor kan ikke bare møtes med militære midler.

Dette medlem mener det i år er rom for å redusere Forsvarsbudsjettet nominelt med ca. 12 pst. i forhold til 1998, noe som gir 2,9 mrd. til andre viktige områder i samfunnet. Dette vil gi Forsvaret en total ramme på 21 mrd. kroner. I løpet av fireårsperioden ønsker Sosialistisk Venstreparti å kutte til sammen 25 pst. i forsvarsbudsjettet fra dagens situasjon.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti går inn for et forsvarskonsept med et territorialforsvar basert på tilstedeværelse i hele landet og med stor grad av mobilitet og fleksibilitet. Sosialistisk Venstrepartis forsvarsmodell innebærer å oppgi strategien for invasjonforsvar i en landsdel og en reduksjon i investeringer i tungt høyteknologisk materiell og anlegg. Sosialistisk Venstreparti prioriterer et forsvar basert på menneskelige ressurser framfor høyteknologi.

Forsvarsutgiftene vil derfor i hovedsak bli redusert på følgende felt: Avtaler som knytter Norge til USAs og NATOs offensive slagkraft og atomvåpenstrategi. Dette innebærer at det ikke bevilges midler til forhåndslagring, reparasjons- og forsyningsstøtte. Videre vil Sosialistisk Venstreparti foreslå betydelig kutt i materiellinvesteringer og nyanlegg. Her vil Sosialistisk Venstreparti omdisponere om lag 2,5 mrd. kroner fra Forsvarsbudsjettet til andre viktige samfunnsformål. Sosialistisk Venstreparti vil også foreslå moderate kutt i overkommandoen og luftforsvaret. Dette for å tilpasse disse et lavere aktivitetsnivå.

Dette medlem mener det er viktig at Forsvaret stadig omstiller seg til de nye sikkerhetspolitiske utfordringer. På denne bakgrunn ser dette medlem behov for å øke enkelte av forsvarsbudsjettets poster:

- Øke investeringene til spesialkjøretøy og annet utstyr som brukes i minerydding.
- Bevilgningene til kommuner som rammes av Forsvarets nedbygging økes med 50 mill. kroner.

- Kystvaktens nye og viktige oppgaver innen ressursovervåkning og miljøvernarbeid prioriteres og bevilgningene økes med 41 mill. kroner.

3.2.8.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener det bør satses mer på Forsvaret enn det legges opp til i St.prp. nr. 1. Dette medlem mener at satsingen på Forsvaret må ha et langsiktig perspektiv. Den reelle stagnasjonen eller nedgangen i løyvingene til Forsvaret som det i Regjeringens forslag legges opp til vil være å spille hasard med mulighetene til å møte eventuelle militære utfordringer i framtida. Dette medlem viser også til at Norge har store interesser i nordområdene og i farvann som i store deler av året er islagt. Det bør derfor etter dette medlems mening også avspeile seg i løyvingene til bl.a. nyanskaffelser til Kystvakta. Løyvingene til Heimevernet bør være såpass høye at det gir rom for årlige øvelser og et skikkelig luft- og panservernutstyr til det personellet som eventuelt skal møte en militær utfordring. Dette medlem vil videre at redningshelikoptertjenesten utvides slik at det ikke er nødvendig å redusere tjenestetilbudet i en landsdel for å styrke det i en annen.

Dette medlem vil senere foreslå at løyvingen til kap. 1731 Hæren blir økt med 50 mill. kroner til 4 603,5 mill. kroner.

Dette medlem vil senere komme med forslag om at løyvingen til kap. 1732 Sjøforsvaret blir økt med 50 mill. kroner til 2 783,4 mill. kroner.

Dette medlem vil etterhvert foreslå at løyvingen til kap. 1733 Luftforsvaret blir økt med 25 mill. kroner til 3 570 mill. kroner.

Dette medlem kommer senere med forslag om at løyvingen til kap. 1734 Heimevernet blir økt med 75 mill. kroner til 784,7 mill. kroner.

Dette medlem kommer tilbake med forslag om at løyvingen til kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell m.m. post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold økes med 100 mill. kroner til 5 725 mill. kroner for å gi rom får å starte byggingen av ett kystvaktskip i Svalbardklassen.

Dette medlem vil senere foreslå at løyvingene til kap. 1790 Kystvakta økes med 25 mill. kroner til 545,1 mill. kroner.

Dette medlem vil etterhvert foreslå at kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten økes med 50 mill. kroner til 239,3 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 8 skal være på 24 641 358 000 kroner og inntektene på 821 280 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 23 820 078 000 kroner.

3.2.8.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 8

Tabell 3.16

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 8 (Forsvar)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 1 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 1	23 445 078	
AP	23 745 078	+ 300 000
KrF, SP og V	23 765 078	+ 320 000
FrP	24 531 078	+ 1 086 000
H	24 522 078	+ 1 077 000
SV	20 915 968	- 2 529 110
TF	23 820 078	+ 375 000

3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen

3.2.9.1 Samandrag

Tabell 3.17

Budsjettkapittel i rammeområde 9 (Næring) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99). Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1
Kap.	Formål	
900	Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900)	138 650
901	Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901)	129 000
902	Justervesenet (jf. kap. 3902)	72 000
903	Standardisering	39 000
910	Statens veiledningskontor for oppfinnere	15 700
911	Bedriftskompetanseoverføring	111 300
922	Norsk Romsenter	236 300
923	Forsknings- og utviklingskontrakter	137 800
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	9 000
926	Spesielle IT-tiltak	70 000
932	Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 3932)	128 000
933	Bergvesenet (jf. kap. 3933)	14 000
941	Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen (jf. kap. 3941)	200 600
942	Skipsregistrene (jf. kap. 3942)	6 600
947	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk	50 000
948	Ventelønn	1 500
951	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S	62 000
952	Svalbard Samfunnsdrift og Næringsutvikling	50 000
953	Kings Bay AS	27 000
961	Reiselivstiltak	87 200
966	Støtte til skipsbygging	512 000
970	Internasjonaliseringstiltak	226 000
990	Industri- og forsyningsberedskap	8 375
2420	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 5320 og 5620)	447 900
2425	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene	959 000
Sum utgifter		3 738 925

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
3900	Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900)	1 200
3901	Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)	126 000
3902	Justervesenet (jf. kap. 902)	48 600
3932	Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 932)	26 800
3933	Bergvesenet (jf. kap. 933)	1 010
3941	Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen (jf. kap. 941)	130 140
3942	Skipsregistrene (jf. kap. 942)	9 500
3990	Industri og forsyningsberedskap	1 600
5320	Statens nærings- og distriktutviklingsfond (jf. kap. 2420)	189 100
5327	Statens nærings- og distriktutviklingsfond og fylkeskommunene m.v.	70 000
Sum inntekter		603 950
Netto rammesum		3 134 975

3.2.9.2 Merknader frå komiteen

3.2.9.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at det overskyggende problem i næringspolitikken er vårt høye rentenivå og at vi har en pris- og kostnadsvekst som er om lag dobbelt så høy som hos våre handelspartnere. Dette svekker bedriftenes konkurransevne og setter arbeidsplasser i fare. Disse medlemmer mener at Regjeringens forslag til statsbudsjett forsterker denne tendensen. Regjeringens budsjett gir næringslivet generelt sett dårligere rammebetingelser. Forslag om konjunkturavgift på investeringer i nybygg og anlegg, økt elavgift og mineraloljeavgift, og utvidet sykkelønnsperiode for bedriftene vil samlet sett ramme bedriftene hardt. Konkurransenevnen vil bli svekket og arbeidsledigheten kan skyte fart igjen.

Disse medlemmer mener at på kort sikt er det viktigste å få ned de høye rentene, lette bedriftenes kapitalkostnader og øke investeringslysten. På denne bakgrunn vil disse medlemmer gå imot den varslede konjunkturavgiften og mot økningen i el-avgift og ny avgift på mineralolje. Disse medlemmer støtter utvidelse av bedriftenes sykkelønnsperiode, men vil samtidig gå inn for å redusere arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng. To tredeler av den reduserte arbeidsgiveravgiften vil kompensere for økt sykkelønnsansvar, resten er en netto lettelse for bedriftene, en lettelse som utgjør flere 100 mill. kroner for næringslivet. Ved å kompensere for utvidelsen av arbeidsgivers sykkelønnsansvar gis det samtidig et incitament til bedriftene om å redusere sykefraværet.

Arbeiderpartiets samlede økonomiske opplegg vil gi H prosentpoeng lavere prisvekst. Dette gir næringslivet reduserte utgifter og konkurransevnen styrkes. Lavere prisvekst legger også grunnlag for lavere vekst i lønnskostnadene gjennom 1999.

Disse medlemmer vil peke på den betydning verftsindustrien har som en viktig distriktsnærings med store ringvirkninger. Tiltak som styrker verftene er der-

for et langt viktigere distriktpolitisk tiltak enn å etablere nye uprøvde ordninger. Verftstøtten ble redusert i 1998, mot Arbeiderpartiets stemmer. Dagens støtteordninger er lavere enn i de øvrige OECD-landene. Det har vært en reduksjon i ordreinngangen ved verftene i år på ca. 50 pst. sammenlignet med 1997. Samtidig vil forventet nedgang i investeringer i Nordsjøen og en generell nedgang i investeringer i Fastlands-Norge ramme verftsindustrien ytterligere. Disse medlemmer vil derfor gå inn for å øke verftstøtten opp på linje med støttenivået i EU; henholdsvis 9 pst. for nybygg over 10 mill. ecu og 4,5 pst. for nybygg under 10 mill. ecu samt vesentlige ombygninger. Markedet for den type skip som har vært norsk spesialitet har nærmest tørket inn i løpet av 1998. Norske verft må inn på nye markeder og konkurrere med verft som allerede har etablert seg og som har høyere støttesatser enn det Regjeringen foreslår. Markedsutviklingen i 1999 er derfor vanskelig å forutse. Fortsetter den svake økonomiske utviklingen med derpå lavere transportvolum, vil redere være avventende til kontrahering. Utviklingen i Nordsjøen vil også ha betydning for behovet for offshorerelaterte fartøyer.

Disse medlemmer mener at kontraktsvolum ved satser på henholdsvis 9 og 4,5 pst. vil ligge på ca. 7 mrd. kroner. Dette vil medføre en bevilgningen til verftene på 637 mill. kroner, som er en økning på 125 mill. kroner for 1999. Dersom det i løpet av første halvår 1999 viser seg at ordreinngangen blir større enn forventet vil disse medlemmer komme tilbake til bevilgningsspørsmålet i forbindelse med revidert budsjett.

Disse medlemmer mener at Regjeringens forslag til kutt på næringsforskning og internasjonal markedsføring er lite framtidsrettet. Skal Norge være med i den raske teknologisk utvikling, må norsk næringsliv møte utfordringen med kompetanse, omstilling og nyskaping. Satsing på forskning og utvikling er grunnleggende viktig for at norske bedrifter skal være i stand til å møte utfordringene og ta mulighetene. Disse

medlemmer vil derfor foreslå å øke bevilgningen til næringsrettet forskning med 50 mill. kroner, til vitenskapelig utstyr med 50 mill. kroner, til Eksportrådet med 8 mill. kroner og til Teknologisk Institutt med 5 mill. kroner. Videre vil disse medlemmer foreslå å etablere Norsk Forskningsfond for å styrke marin-, medisinsk- og miljøforskning.

Disse medlemmer vil styrke SIVA. Under henvisning til at det er vedtatt salg av statlige aksjer, går disse medlemmer inn for at 50 mill. kroner fra et slikt salg tilføres SIVA som økt egenkapital. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Under henvisning til at det er vedtatt salg av statlige aksjer tilføres SIVA 50 mill. kroner fra et slikt salg i form av økt egenkapital.»

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 9 bevilges med 3 254 975 000 kroner. Dette er en økning på 120 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.9.2.2 Merknader fra medlemene i komiteen fra Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til Regjeringens politiske grunnlag og hovedmålene for den økonomiske politikken, med vekt på gode og stabile rammevilkår for næringslivet. Disse medlemmer understreker at dette er en viktig forutsetning for å skape de verdiene som er nødvendige for å opprettholde et høyt nivå på velferdssamfunnet. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at Regjeringens satsing på småbedrifter, forskning og IT-utvikling, aktivt eierskap og på nyskaping i næringslivet er svært viktig.

Disse medlemmer viser til Regjeringens handlingsplan for småbedrifter, og vil særlig peke på det positive i en aktiv innsats mot skjemaveldet, økning av såkornfondene med 160 mill. kroner, en ny prosjektutviklingsordning med 25 mill. kroner for 1999, og økningen i rammen for SND, bl.a. doubling av lavrisikordningen til 800 mill. kroner.

Disse medlemmer støtter også Regjeringens satsing på forskning og utvikling, og vil spesielt peke på 25 mill. kroner til ny satsing på mikroteknologi, og øremerking av midler til Norges forskningsråd og SND i tilknytning til IT-utvikling. Disse medlemmer er også fornøyd med Regjeringens satsing for å møte år 2000-problematikken.

Disse medlemmer støtter videreføringen av støtten til skipsbygging på samme nivå som i 1998.

Disse medlemmer støtter Regjeringens politikk for styrking og samordning av det næringsrettede arbeidet i utlandet. Det vises spesielt til opprettelse av integrerte handels- og teknologikontorer, og på Norges deltagelse under EXPO 2000.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 9 bevilges med 3 254 975 000 kroner, som er en økning på 120 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til tilskudd for sysselsetting av sjøfolk i samråd med Regjeringen vil bli foreslått øket med 200 mill. kroner ut over Regjeringens forslag, noe som innebærer at refusjonsordningen kan beholdes.

3.2.9.2.3 Merknader fra medlemene i komiteen fra Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 9 settes til 2 217 575 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 917 mill. kroner.

Innenfor ramme 9 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 603 950 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 2 821 525 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 917 mill. kroner.

Disse medlemmer ser det som meget viktig for den maritime næringen at refusjonsordningen for norske sjøfolk opprettholdes på det nivå som ble lagt til grunn ifjor høst, altså 20 pst. Fjerning av denne ordningen vil gjøre det umulig for næringen å overleve dagens konkurranse uten at man samtidig må «kaste norske sjøfolk over bord». Disse medlemmer vil derfor gå inn for at man øker bevilgningen til dette formål med 470 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.9.2.4 Merknader fra medlemene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 9 settes til netto 2 978 975 000 kroner, som er om lag 156 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 9 vil Høyre at inntektene settes til 623 950 000 kroner og at utgiftene settes til 3 602 925 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett vil legge forholdene til rette for mennesker som har pågangsmot, skaperevne og ønske om å lykkes. Det skal lønne seg å jobbe og skape en fremtid for seg selv og sin familie. Gode arbeidsbetingelser for næringslivet er grunnlaget for fremtidens velferdssamfunn. Det må derfor være attraktivt for flest mulig å starte egen bedrift. For å gi småbedrifter og etablerere best mulige livsvilkår må kostbare reguleringer fjernes og skatter og avgifter reduseres. Satsing på samferdsel og utdanning øker verdiskapingen og bedrer næringslivets konkurranseevne over hele landet.

Disse medlemmer går på denne bakgrunn imot Regjeringens forslag om skatte- og avgiftsøkninger, og foreslår isteden skatte- og avgiftslettelser for næringslivet. For å stimulere til økt verdiskaping i næringslivet

vil disse medlemmer gå inn for 10 mill. kroner i økte bevilgninger til næringsrettet forskning og ytterligere 10 mill. kroner i økte bevilgninger til internasjonal markedsføring (NORTRA). Disse medlemmer viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 1 for en nærmere gjennomgang av Høyres skatte- og avgiftsforslag. Forslagene vil gi klart bedre rammevilkår for næringslivet.

Disse medlemmer ønsker å opprettholde refusjonsordningen for sjøfolk, og vil øke bevilgningen til dette med 250 mill. kroner. Ordningen er viktig for fortsatt rekrutteringen til sjømannsykket. Utviklingen i hele det maritime næringsmiljøet er avhengig av de kunnskapene og erfaringene som norske sjøfolk opparbeider seg.

Disse medlemmer har lagt til grunn reduserte bevilgninger til SND og fylkeskommunene med 365 mill. kroner. Høyre vil i stedet bruke pengene på veiinvesteringer. Gode veiforbindelser reduserer avstandsulemper og bedriftenes transportkostnader. Økt satsing på veibygging er etter Høyres mening avgjørende for effektiv utnyttelse av naturressursene og for å utvikle og opprettholde et levedyktig næringsliv i distriktene. Disse medlemmer ønsker å styrke de regionale såkornfondene med 600 mill. kroner. Såkornfondene avlaster privat risiko i utviklingsprosjekter, og bidrar til å realisere nyskappingsprosjekter i næringslivet, særlig i distriktene. Det vil bli foreslått reduserte bevilgninger til NHD, styret for det industrielle rettsvern, Sjøfartsdirektoratet, Svalbard Samfunnsdrift og næringsutvikling med til sammen 27 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 8 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 9.

3.2.9.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener norsk økonomi og næringspolitikk er preget av kortsiktighet. I stedet for å satse på omstilling og forberedelse til en ny og mer miljøvennlig kunnskapsøkonomi, satser vi fortsatt betydelige ressurser på den svarte oljeøkonomien. Norsk næringsliv er stadig oljeavhengig, på tross av at avhengigheten til en næring skaper betydelige økonomiske og økologiske problemer for nasjonen. Målsettingen må være å vri investeringer og kunnskapsinnsats til næringer som har et lenger perspektiv enn å få oljen opp av sjøen forrest mulig. Dette medlem vil understreke at de vegvalg om FoU innsats og investeringer vi gjør i dag, danner grunnlaget for næringsstruktur og sysselsetting i framtida. Dette medlem mener denne utfordring må møtes offensivt ved å satse mer på «grønn» omstilling - indirekte gjennom den generelle økonomiske politikken og skatte- og avgiftspolitikken, og direkte ved tiltak over de respektive departementers budsjetter. Dette medlem viser i så måte til den betydelige satsing Sosialistisk Venstreparti prioriterer i å forske og å utvikle alternative energikilder som er ikke-foruren-

sende, og de tiltak Sosialistisk Venstreparti foreslår overfor petroleumsindustrien for en mer langsiktig og økologisk bærekraftig oljeutvinning.

Dette medlem viser videre til de problemer det høye rentenivået medfører for næringslivet, i form av svekket konkurransevne og usikkerhet med hensyn til sysselsetting. Dette medlem viser til at på tross av forslag om betydelig innstramming i statens budsjetter, som det eneste saliggjørende for å få renta ned, er usikkerheten i økonomien like stor og renta like høy. Sosialistisk Venstreparti vil understreke at sammenhengen mellom innstramming og lavt rentenivå er høyst usikker, og har derfor ikke foreslått en større innstramming enn 4,5 mrd. kroner for å ivareta viktige prioriteringer i budsjettet. For næringslivet innebærer dette en betydelig styrking.

Dette medlem vil gå inn for:

- 0,5 prosentpoeng lavere arbeidsgiveravgift.
- Opprettholde støtten til skipsbyggingsindustrien på et nivå med våre handelspartnere med en økning på 150 mill. kroner.
- Opprettholde aktiviteten i kommunene, som er næringslivets største kunde.
- Gå imot økt arbeidsgiveransvar for sykepengene.
- Stimulering av bygg- og anleggsvirksomheten ved å gå imot konjunkturavgiften og ved igangsetting av offentlige byggeoppdrag.
- Økt risikoprofil i SND, med større satsing på høyrisikolån.
- Styrking av bedriftsrådgivning
- Økt satsing på forskning og utdanning.

3.2.9.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte er skeptisk til den nedprioriteringen av kystnæringene og skipsfart som det legges opp til i Regjeringens budsjettforslag for 1999, jf. St.prp. nr. 1 (1998-99). Dette medlem ønsker en sterkere satsing på skipsfartsnæringen, slik at denne får tilnærmet like vilkår som tilsvarende næringer har i andre land. Dette medlem mener at det er viktig at Norge opprettholder det høye kompetansenivået som næringen har. Derfor vil dette medlem foreslå at tilskuddsordningen til sysselsetting av sjøfolk holder fram også i 1999. Dette medlem synes det er viktig at også verftsindustrien får samme økonomiske tilskuddsrammer som industrien i EU nyter godt av.

Dette medlem kommer senere med forslag om at kap. 947 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk post 70 økes med 250 mill. kroner til 300 mill. kroner.

Dette medlem vil etterhvert foreslå at kap. 966 Støtte til skipsbygging post 50 økes med 125 mill. kroner til 632,5 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 9 skal være på 4 113 925 000 kroner og inntektene på 603 950 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 3 509 975 000 kroner.

3.2.9.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 9

Tabell 3.18

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 9 (Næring)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	3 134 975	
AP	3 254 975	+ 120 000
KrF, SP og V	3 254 975	+ 120 000
FrP	2 217 575	- 917 400
H	2 978 975	- 156 000
SV	3 388 675	+ 253 700
TF	3 509 975	+ 375 000

3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen

3.2.10.1 Samandrag

Tabell 3.19

Budsjettkapittel i rammeområde 10 (Fiskeri) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13. Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 13
1000	Fiskeridepartementet	49 700
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	5 120
1030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)	245 800
1040	Til gjennomføring av fiskeriatvanten	105 000
1050	Diverse fiskeriformål	23 310
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	62 500
Sum utgifter		491 430

Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 13
4030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)	33 070
Sum inntekter		33 070
Netto rammesum		458 360

3.2.10.2 Merknader frå komiteen

3.2.10.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår at rammeområde 10 bevilges med 452 360 000 kroner. Dette er en nedsettelse med 6 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13.

3.2.10.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at de tre sentrumspartiene i sitt politiske grunnlag for en sentrumsregjering har understreket viktigheten av å ha en robust fiskerinæring for å kunne sikre arbeidsplasser og bosetting langs kysten. Disse medlemmer vil i denne sammenheng også vise til at fiskerinæringen er Norges største eksportnæring etter

olje, og at en i år antar at eksportverdien fra fiskeriene vil ligge på nærmere 30 mrd. kroner.

Disse medlemmer mener at det fremlagte budsjettforslaget fra Regjeringen på en tilfredsstillende måte bidrar til å finne løsninger på de utfordringene fiskerinæringen står overfor. Disse medlemmer finner særlig grunn til å understreke betydningen av Regjeringens satsing på forskning og utvikling, og på kystforvaltningen som begge har fått betydelige påplussninger i forhold til vedtatt budsjett for 1998. Næringens betydning for norsk økonomi innebærer etter disse medlemmers oppfatning at en slik satsing er riktig, og at den bør videreføres i kommende budsjettproposisjoner.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 10 bevilges med 456 360 000 kroner, som er en reduksjon på 2 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.10.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 10 settes til 259 860 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 198 mill. kroner.

Innenfor ramme 10 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 33 070 000 kroner, som det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene settes til 292 930 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 198 mill. kroner.

3.2.10.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49

foreslår at ramme 10 settes til netto 424 360 000 kroner, som er om lag 34 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 10 vil Høyre at inntektene settes til 33 070 000 kroner og at utgiftene settes til 457 430 000 kroner.

Disse medlemmer har lagt til grunn reduserte bevilgninger på til sammen 34 mill. kroner til Fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet og kvinnerettede og kompetansehevede tiltak i fiskerinæringen.

Disse medlemmer viser samtidig til at Høyres budsjettforslag for fiskerinæringen betyr økt satsing på utbygging av fiskerihavner og utbedring av farleier under ramme 18, samferdsel. Økt satsing på infrastruktur legger grunnlaget for økt verdiskaping i fiskerinæringen. I tillegg støtter Høyre Regjeringens forslag om en utvidelse av SNDs ramme til fiskeriformål og omlegging av tilskuddsordningene for fiskefartøy.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 8 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 10.

3.2.10.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil styrke utbyggingen av infrastruktur i fiskeriene. Dette medlem vil derfor gå inn for å bevilge 20 mill. kroner til fiskerihavneanlegg, og viser til forslag under rammeområde 18.

Dette medlem foreslår at rammeområde 10 bevilges med 458 360 000, som er identisk med det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.10.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg til det beløp som følger av Regjeringens forslag med rammesum på 458 360 000 kroner.

3.2.10.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 10

Tabell 3.20

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 10 (Fiskeri)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13.....	458 360	
AP	452 360	- 6 000
KrF, SP og V	456 360	- 2 000
FrP	259 860	- 198 500
H	424 360	- 34 000
SV	458 360	0
TF	458 360	0

3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen

3.2.11.1 Samandrag

Tabell 3.21

Budsjettkapittel i rammeområde 11 (Landbruk) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 6. Tal i tusen kroner

		Utgifter
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6
1100	Landbruksdepartementet (jf. Kap. 4100)	113 785
1102	Fylkesmannens landbruksavdeling (jf. Kap. 4102)	287 658
1107	Statens dyrehelsetilsyn (jf. Kap. 4107)	182 256
1110	Statens landbrukstilsyn (jf. Kap. 4110)	79 698
1112	Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.	143 228
1114	Statens næringsmiddeltilsyn (jf. Kap. 4114)	170 970
1140	Miljø- og næringstiltak i jordbruket	45 673
1142	Miljø- og næringstiltak i skogbruket	162 038
1145	Jordskifteverket (jf. Kap. 4145)	128 549
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. Kap. 4146)	58 840
1147	Reindriftsforvaltningen (jf. Kap. 4147)	36 738
1148	Naturskade – erstatninger og sikring	42 700
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. Kap. 4150)	12 545 492
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen m.m.	75 000
1161	Statskog SF – forvaltningsdrift	23 241
2411	Statens Landbruksbank (jf. Kap. 531 og 5614)	58 942
2472	Statens Kornforretning	21 869
Sum utgifter		14 176 677
		Inntekter
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6
4100	Landbruksdepartementet (jf. Kap. 1100)	333
4102	Fylkesmannens landbruksavdeling (jf. Kap. 1102)	29 583
4107	Statens dyrehelsetilsyn (jf. Kap. 1107)	8 799
4110	Statens landbrukstilsyn (jf. Kap. 1110)	58 748
4114	Statens næringsmiddeltilsyn (jf. Kap. 1114)	137 738
4145	Jordskifteverket (jf. Kap. 1145)	14 421
4146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. Kap. 1146)	15 380
4147	Reindriftsforvaltningen (jf. Kap. 1147)	1 500
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. Kap. 1150)	109 800
5311	Statens Landbruksbank (jf. Kap. 2411)	18 869
5571	Totalisatoravgift	67 000
5609	Renter av lån i selskaper under Landbruksdepartementet	43
5614	Renter av lån i Statens Landbruksbank (jf. Kap. 2411)	288 000
Sum inntekter		750 214
Netto rammesum		13 426 463

3.2.11.2 Merknader frå komiteen

3.2.11.2.1 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår at rammeområde 11 bevilges med 13 397 463 000 kroner. Dette er en reduksjon på 29 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 6.

Disse medlemmer vil framheve betydningen av rentenedgang for landbruket. Landbruket har en samlet næringsrelatert gjeld på nærmere 24 mrd. kroner. 1 pst. rentevekst utgjør om lag 240 mill. kroner. Fordelt på årsverk utgjør dette 3 000 kroner pr. årsverk. Renteøkningen i år på om lag 4 pst., har medført økte kostnader for landbruket på om lag 960 mill. kroner. Pr. årsverk innebærer renteøkningen 12 000 kroner.

Årets jordbruksoppgjør økte inntektsmulighetene for jordbruket med 11 600 kroner pr. årsverk for 1997-98.

Dette gjelder:

- Ikke innføring av konjunkturavgift, virkning for næringen	150 - 200 mill. kroner
- Ikke økning i el-avgiften	40 mill. kroner
- Ikke økning i grunnavgiften på fyringsolje	40 mill. kroner
- Redusert arbeidsgiveravgift, nettovirkning i forhold til økt egenbetaling for sykelønn	5 mill. kroner
- Minst H pst. lavere pris- og kostnadsvekst	100 mill. kroner
- SUM reduserte utgifter for landbruket	335 - 385 mill. kroner

I tillegg kommer skattelette med Arbeiderpartiets skatteopplegg. Selvstendige næringsdrivende som har sin hovedinntekt fra primærnæringene jordbruk, skogbruk og fiske får en skattelette på omlag 40 mill. kroner i forhold til regjeringens skatteforslag.

I tillegg kommer også en eventuell raskere og/eller større rentereduksjon enn etter regjeringens opplegg. 1 prosentpoengs rentereduksjon utgjør 240 mill. kroner pr. år for landbruket.

3.2.11.2.2 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til Regjeringens politiske grunnlag og hovedmålsettingen for den økonomiske politikken som skal tilrettelegge for langsiktig forsvarlig ressursforvaltning og arbeid til alle. Disse medlemmer mener at landbrukspolitikken hovedhensikt er å fremme viktige samfunnshensyn som trykker matvaresystemet fra produksjon og fram til forbruker, styrker og legger til rette for en god forvaltning av landbruket, sikrer bosettingsmønsteret i alle deler av landet samt at landbrukspoli-

Dette viser at renteøkningen har vært større for gjennomsnittsbonden enn økningen i inntektsmulighetene. Det viktigste nå er å få ned rentenivået. I tillegg til næringsrelatert gjeld har også mange bønder privat gjeld, som påvirker familiens totale økonomi.

Arbeiderpartiet går imot bortfall av investeringsavgiften i jord- og skogbruk. Disse medlemmer viser til sine merknader i årets jordbruksoppgjør, Innstilling S. nr. 235, hvor disse medlemmer valgte ikke å ta stilling til forslaget om å fjerne investeringsavgiften, men ville komme tilbake til dette i forbindelse med behandling av statsbudsjettet.

Å opprettholde investeringsavgiften vil medføre at en kostnad på 400 mill. kroner vil bli videreført for 1999. Disse medlemmer vil imidlertid vise til at Arbeiderpartiets budsjett inneholder flere forslag som vil bedre næringens økonomi i forhold til sentrumsregjeringens forslag.

tikken skal stimulere til økt miljøbevissthet og langsiktige investeringer.

Disse medlemmer viser til de viktige forutsetningene for å sikre et levedyktig landbruk som ble oppnådd i jordbruksoppjøret, og vil understreke viktigheten av at Regjeringa nå styrker dokumentasjon og kontroll av dyre- og plantehelse, samt at Regjeringa vil stimulere til en sikker og kostnadseffektiv kjøttkontroll. Disse medlemmer vil derfor støtte Regjeringa sine økte bevilgninger til disse områdene. Videre er disse medlemmer enig med Regjeringa i at gode sosiale ordninger og trygge rammevilkår er viktige virkemidler for å sikre langsiktig rekruttering og likestilling i landbruket. Disse medlemmer er også enig i Regjeringa sin vektlegging av miljøarbeidet i landbruket, bl.a. gjennom mer intensivt kontroll og inkludering av bl.a. forensning og kulturlandskap i denne kontrollen. Det må også presiseres at disse medlemmer mener prioritering av økologisk landbruk og styrking av arbeidet med planlegging og forvaltning, er særdeles viktig.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 11 bevilges med 13 416 463 000 kroner, som er en reduksjon på 10 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.11.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 11 settes til 6 540 463 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 6 886 mill. kroner.

Innenfor ramme 11 vil Framskrittspartiet at inntektene settes til 750 214 000 kroner, som det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene settes til 7 290 677 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 6 886 mill. kroner.

Disse medlemmer vil gjennomføre en landbrukspolitikk som gjenvinner den norske bondes tapte frihet, som avviker behovet for ressursødende subsidier, og som sikrer norske bønder forbrukernes tillit og støtte. Disse medlemmer vil derfor prioritere deregulering av landbruksnæringen. Innføring av et fritt marked for produksjon av matvarer vil sikre forbrukerne rimeligere og bedre matvarer, samt sikre seriøse produsenter en tilfredsstillende inntekt og muliggjøre en ressursriktig utnyttelse av det norske produksjonspotensialet. Disse medlemmer vil derfor avvikle alle særfordeler for samvirkeorganisasjonene, avvikle restriksjoner på salg av jord- og skogbrukseiendommer, oppheve bo- og driveplikten og oppheve omsetningsloven. Med dagens gjennomregulerte, støttebaserte og beskyttede norske landbruk må en omlegging skje over tid. Derfor er det i Framskrittspartiets budsjettforslag, til tross for forslag om store reduksjoner, opprettholdt betydelige økonomiske bidrag til næringen.

3.2.11.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 11 settes til netto 12 498 963 000 kroner, som er om lag 927 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 11 vil Høyre at inntektene settes til 750 214 000 kroner og at utgiftene settes til 13 249 177 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyres forslag for landbruksnæringen bidrar til en styrking av de bruk der landbruksinntekten utgjør hoveddelen av familiens skattbare inntekt. Disse medlemmer mener dette er nødvendig for å gjøre disse driftsenhetene mer øko-

nomisk robuste, og for å sikre en fremtidig rekruttering av profesjonelle utøvere i landbruket. Dette forutsetter en fortsatt strukturutvikling for å utnytte potensialet for mer effektiv drift og redusere det samlede kostnadsnivået i næringen. Høyre foreslår derfor en gradvis omlegging av støtteordningene slik at støtten blir mer lik per produsert enhet, uavhengig av produksjonsvolum. En slik omlegging er særlig aktuell i grovførbarerte produksjoner som melk og sauekjøtt.

Høyre vil foreslå å heve bunnfradraget for støtteordningene i landbruket fra 5 000 til 10 000 kroner. Disse medlemmer vil dessuten avvikle kunstgjødselavgiften. Et slikt forslag vil redusere utgiftene og øke lønnsomheten i jordbruket. I dagens økonomiske situasjon kan ikke landbruket skånes spesielt gjennom jordbruksavtalen. Høyres forslag innebærer derfor at enkelte elementer i jordbruksavtalen settes til side.

Disse medlemmer viser til at det i Høyres alternative statsbudsjett er lagt til grunn reduserte bevilgninger på 72,5 mill. kroner til Landbruksdepartementet, Fylkesmannens landbruksavdeling, miljø- og næringstiltak i skogbruket, Jordskifteverket og Statens Landbruksbank. Videre foreslås å redusere bevilgningen til gjennomføring av jordbruksavtalen med 855 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 8 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 11.

3.2.11.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil fremme utviklingen av et økologisk landbruk i Norge. Derfor vil dette medlem gå inn for en økning av miljøavgiftene i landbruket på i alt 40 mill. kroner. Det beløp mener dette medlem at i sin helhet bør sette av til miljø- og næringstiltak i landbruket. Beløpet fordeles av partene i landbruksoppgjøret.

3.2.11.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg til rammeforslaget på 13 426 463 000 kroner som det legges opp til i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 6.

3.2.11.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 11

Tabell 3.22

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 11 (Landbruk)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 6 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 6	13 426 463	
AP	13 397 463	- 29 000
KrF, SP og V	13 416 463	- 10 000
FrP	6 540 463	- 6 886 000
H	12 498 963	- 927 500
SV	13 466 463	+ 40 000
TF	13 426 463	0

3.2.12 Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen

3.2.12.1 Samandrag

Tabell 3.23

Budsjettkapittel i rammeområde 12 (Olje og energi) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12. Tal i tusen kroner

Utgifter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 12
1800	Olje- og energidepartementet (jf. Kap. 4800)	111 150
1810	Oljedirektoratet (jf. Kap. 4810)	307 950
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. Kap. 4820 og 4829)	287 800
1825	Energiøkonomisering	270 500
1830	Energiforskning (jf. Kap. 4829)	179 600
1891	Oljeforsyningsberedskap	22 790
1892	Kraftforsyningsberedskap	3 210
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. Kap. 5440)	25 508 000
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	9 000
Sum utgifter		26 700 000

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 12
4810	Oljedirektoratet (jf. Kap. 1810)	93 300
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. Kap. 1820)	34 200
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. Kap. 1820 og 1830)	106 500
4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet	45 000
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. Kap. 2440)	56 200 000
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	375 000
Sum inntekter		56 854 000
Netto rammesum		-30 154 000

3.2.12.2 Merknader frå komiteen

3.2.12.2.1 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at norsk energipolitikk handler om å forvalte en viktig del av vår nasjonalformue. Både kraftforsyningen og olje- og gassvirksomheten krever langsiktighet og forutsigbarhet for å sikre sysselsetting og velferd.

Et grunnleggende mål i energi- og miljøpolitikken er å sikre et energisystem som er økologisk bærekraftig. Disse medlemmer går derfor inn for en betydelig styrking av tilskuddene til introduksjon av fornybare energikilder og enøk, i tråd med Regjeringens forslag.

Refusjonsordningen for dokumentavgiften har vært et viktig bidrag til å fremme samfunnsøkonomisk lønnsomme omorganiseringer og sammenslåinger i kraftsektoren.

Disse medlemmer mener at det fortsatt bør legges til rette for sammenslåing av energiverk og omdanning av kommunale energiverk til aksjeselskap, men at tiltak for å bidra til slike omdannelser bør være tidsavgrensede. Disse medlemmer vil derfor foreslå å omgjøre refusjonsordningen til et avgiftsfritak. Dette avgiftsfritaket foreslås å gjelde fram til 1. juli 1999.

Disse medlemmer ønsker et høyt skattenivå for olje- og gassnæringen. Desto viktigere er det å sikre forutsigbare og stabile rammebetingelser. Regjeringen fører i stedet en politikk som gir uforutsigbarhet og vilkårlighet. Økningen i CO₂-avgiften på sokkelen som Regjeringen fikk flertall for i Revidert Nasjonalbudsjett har ingen miljøpolitisk begrunnelse og bidrar bare til å skape usikkerhet om rammevilkårene i petroleumsnæringen. Regjeringen foreslår i tillegg å øke selskapsskatten for oljeselskapene samt å senke grensen kraftig for hvilke utbyggingsprosjekter som kan ha forenklet saksbehandling, noe som vil føre til økt tidsbruk, større kostnader og uforutsigbar behandling av mindre utbygginger.

Disse forslagene bidrar til å skape usikkerhet om rammevilkårene til petroleumsnæringen som allerede i utgangspunktet står overfor store utfordringer knyttet til lav oljepris og store kostnadsoverskridelser ved flere utbyggingsprosjekter. Uforutsigbare rammebetingelser kan føre til store samfunnsøkonomiske tap, noe som spesielt vil gå utover statens inntekter. Uforutsigbare rammebetingelser vil også kunne true sysselsettingen i petroleumsnæringen og leverandørindustrien.

Disse medlemmer avviser derfor Regjeringens forslag om å øke CO₂-avgiften på sokkelen. Å la være å øke CO₂-avgiften vil innebære lavere avgiftsinntekter fra oljeselskapene og vil ha budsjettvirkning for 1999. Imidlertid vil en lavere sats for CO₂-avgiften ikke ha betydning for tilstrammingen på 9 mrd. kroner. Dette skyldes at CO₂-avgiften på olje- og gassvirksomheten er en del av petroleumsinntektene og derfor korrigeres bort når en beregner de vanlige budsjettindikatorer som for eksempel det oljekorrigerede under-

skuddet og endringen i det olje-, rente- og aktivitets-korrigerede underskuddet. Disse medlemmer vil også gå imot forslagene om å øke selskapsskatten for oljeselskapene og å endre grensen for forenklet godkjenning av petroleumsinvesteringer. Disse medlemmer vil i stedet vurdere å heve grensen for forenklet godkjenning.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har foreslått å øke tilskuddet til ledningsnett. Disse medlemmer vil peke på at utgiftene til forsterkninger i nettet i stor grad bør finansieres av nettselskapene selv. I mange tilfeller vil også økt behov for tilførsel av kraft bedre kunne løses gjennom andre tiltak, som for eksempel investeringer i alternativ energi. Disse medlemmer går derfor inn for å redusere de foreslåtte bevilgningene til denne tilskuddsordningen.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 12 bevilges med -30 179 000 000 kroner. Dette er en økning i inntektene på 25 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 12 (1998-99).

3.2.12.2.2 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har merket seg at Regjeringen har økt satsingen på enøk og alternativ energi fra 192 mill. kroner til 270 mill. kroner, en økning på 40 pst. Dette er viktig for å bidra til et lavere forbruk av elektrisk kraft og for å støtte opp om fornybar kraftproduksjon. Midlene vil omfatte enøktiltak og satsing på vindkraft, bioenergi og varmepumper. Samtidig vil den foreslåtte økningen av elavgiften samt innføringen av en grunnavgift på mineralolje bidra til økte kostnader ved energiforbruk og således stimulere til energisparing. Stortinget har sluttet seg til målet om at Norge skal være selvforsynt med kraft fra fornybare energikilder i normalår. Både elavgiften og økt satsing på enøk og nye fornybare energiformer er viktige virkemidler for å oppnå denne målsetningen.

Disse medlemmer har merket seg at refusjonen for dokumentavgift ved sammenslåing av kraftselskaper er foreslått fjernet og slutter seg til dette.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 12 bevilges med -30 194 000 000 kroner, som er en reduksjon i inntektene på 40 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.12.2.3 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 12 settes til - 30 180 000 000 kroner, som medfører økte inntekter i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 26 mill. kroner.

Innenfor ramme 12 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 56 854 000 kroner, som det beløp

som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 26 674 000 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 26 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det skal være fri konkurranse mellom energikilder. Prismekanismen vil da stimulere til forskning på alternative energikilder og til bedre utnyttelse av de eksisterende. Disse medlemmer støtter derfor ikke Regjeringens økte satsninger på vindkraft.

Disse medlemmer ønsker et samfunn bygget på mest mulig frivillighet og færrest mulig reguleringer. I et slikt samfunn skal det være lovverkets viktigste oppgave å hindre at noen skader andres liv eller eiendom. Disse medlemmer vil gjøre dette syn gjeldende også i miljøpolitikken. Miljøvernlovgivningen må bygge på sentrale prinsipper som likhet for loven og vern av folks liv, helse og eiendom.

3.2.12.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 12 settes til netto -30 007 500 000 kroner. Dette gir 146 mill. kroner i lavere inntekter enn det som følger av St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 12. Innenfor ramme 12 vil Høyre at inntektene skal settes til 56 854 000 000 kroner og at utgiftene skal settes til 26 846 500 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyres budsjettforslag sikrer stabile og forutsigbare rammebetingelser for petroleumsindustrien og kraftsektoren. Dette er avgjørende for at Norge skal utvikle seg som energinasjon i fremtiden. Høyre fremmer forslag som vil påskynde moderniseringen i kraftbransjen, bidra til billigere strøm og opprettholde norsk sokkels konkurranseevne. Høyre går blant annet mot Regjeringens forslag om høyere bedriftsskatt, høyere kraftskatt, økt elavgift og en mer byråkratisk prosess for godkjenning av petroleumsinvesteringer. Disse medlemmer vil i stedet vurdere å heve grensen for forenklet godkjenning av petroleumsprosjekter.

Disse medlemmer går imot Regjeringens forslag om å fjerne refusjonsordningen for dokumentavgift ved omdanning av kraftselskaper. Forslaget vil hindre omdanning av kommunale kraftverk til aksjeselskaper og stoppe den viktige omstruktureringen av kraftbransjen. Sluttresultatet av Regjeringens forslag blir dyrere strøm for forbrukerne og mindre økonomisk handlefrihet for kommuner som planlegger å selge andeler i kommunale kraftselskaper. Disse medlemmer vil derfor gå inn for å bevilge 250 mill. kroner for å beholde dagens refusjonsordning ved omdanning av kraftselskaper.

Disse medlemmer viser til at Høyre vil stimulere til ENØK, økt bruk av nye energikilder og bioenergi og Høyre vil derfor foreslå en økning fra 1998 på 12 pst. til dette formålet. Dette er likevel en mindre økning enn det Regjeringen legger opp til. I forhold til

Regjeringens forslag vil Høyre foreslå reduserte bevilgninger på til sammen 103,5 mill. kroner til OED, Oljedirektoratet, NVE og ENØK-tiltak.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 12.

3.2.12.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er en feil prioritering å pumpe oljen opp hurtigst mulig, for så å plassere pengene i utenlandske aksjer eller andre verdipapirer. Dette medlem mener både økonomiske og miljøpolitiske hensyn taler for å skru ned utvinningstempoet. Ved å la en større del av oljen ligge under havbunnen, vil utvinningen kunne skje mer effektivt i framtiden som en følge av ny teknologi og nye produksjonsmetoder. Miljøpolitisk er det helt nødvendig å tilpasse oss et lavere utvinningstempo - ikke minst på bakgrunn av Kyoto-avtalen og oppfølging av denne. Skal Norge klare sine forpliktelser i Kyoto-avtalen må så vel tempo, som utslipp ned på norsk sokkel.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti går inn for redusert oljeutvinning gjennom å skru ned investeringstempoet, og således spare en større andel av oljeformuen på havbunnen. Den temponedgang som prisnivået på olja nå tvinger fram, må brukes til å legge om politikken.

Petroleumssektoren legger i dag beslag på store økonomiske ressurser. Ved å opprettholde et svært høyt investeringsnivå i oljevirkosheten, blir det mindre rom for å kanalisere ressurser dit de virkelig trengs: I helsesektoren, utdanningssektoren og til en mer bærekraftig og fornybar energisektor. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti under budsjettbehandlingen vil foreslå redusert oljeutvinning ved å kutte:

- 680 mill. kroner i investeringene for 1999.
- 1,5 mrd. kroner i lete- og feltutvikling.

Som et motstykke til dette vil Sosialistisk Venstreparti foreslå betydelige investeringer i utdanningssektoren og i fornybar energi og energiøkonomisering.

Dette medlem viser til at 2/3 av Norges nasjonalformue er menneskelig kapital. Vår samlede kompetanse og kunnskap er avgjørende for norsk økonomisk konkurransekraft i framtiden. Derfor er det lite framtidrettet å "legge alle egg i aksjekurven", samtidig som dårlig inneklime i skolen gir et dårligere læringsmiljø, læremidlene ikke er moderne og oppdaterte og framtidens arbeidskraft som skal håndtere raske omskiftninger og datarevolusjon ikke har nødvendig tilgang på informasjonsteknologi i skolen. Dette medlem mener at å satse bevisst på kunnskap og kompetanse handler om å oppdatere vår viktigste nasjonalformue.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti legger opp til en betydelig satsing på ny, ren

energi og energiøkonomisering. Under budsjettbehandlingen vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å:

- Bevilge 45 mill. kroner til å oppruste ledningsnettet.
- Bevilge 123 mill. kroner til energiøkonomisering.
- Satse 300 mill. kroner på energiforskning.

Dette medlem mener at det avgjørende for kommende generasjoner er at de ikke pålegges store og meningsløse utgifter fordi dagens generasjon har utsatt nødvendig omstilling fra ikke-fornybar til fornybar energi og fordi nødvendige miljøinvesteringer ikke er gjennomført. Det er etter dette medlems vurdering ikke ansvarlig å utsette omstilling og investeringer som kan spare utgifter og miljø i framtiden. Derimot er det ansvarlig politikk å satse på energiøkonomisering og alternativ energi som også kan bygge opp kompetanse og kommersiell virksomhet i privat sektor. Dette gir i kombinasjon med et lavere oljeutvinningstempo etter dette medlems vurdering en tryggere framtid enn å plassere alle oljekronene i utenlandske verdipapirer, noe som konjunktursvingningene den siste tiden illustrerer meget godt. Sosialistisk Venstreparti vil fortsatt utfordre flertallet til å nedsette et tempoutvalg som kan gjennomgå petroleumsvirksomheten.

Dette medlem viser til at Norge har et stort potensiale når det gjelder enøk og fornybar energi. Det er eksempelvis ingen grunn til at Norge ikke skal kunne bygge opp flere vindmølleparker, satse mer på varmepumper, bio- og solenergi. Regjeringens forslag på dette området er derfor positivt, men alt for beskj-

dent. Sosialistisk Venstreparti legger opp til å øke tilskuddene til konkrete enøk-investeringer. Slike investeringer er lønnsomme, og kostnadene er spart inn etter ganske få år. Tiltakene innebærer likevel en engangsinvestering som mange privatpersoner og bedrifter kvier seg for å ta. Derfor mener dette medlem det er nødvendig med en offentlig innsats for at enøk-tiltak faktisk skal bli gjennomført.

Dette medlem ser positivt på den avgiftsøkningen som Regjeringen foreslår for fyringsolje, men vil påpeke at den i større grad må harmoniseres med svensk og dansk nivå, om det skal være mulig å fase den ut, noe som vil være et viktig bidrag i arbeidet med å oppfylle kravene fra Kyoto-avtalen.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslår også i dette budsjettet å opprette et nasjonalt forskningsprogram for fornybar energi som samler alle aktivitetene på området i et felles organ. Det er gledelig at et flertall i energi- og miljøkomiteen, nå har sluttet seg til dette i ord, men Sosialistisk Venstreparti savner fortsatt tilslutning til å avsette midler til formålet. Det er i denne sammenhengen et paradoks at flertallet fortsatt velger å bruke betydelige midler på atomforskning, samt godtar at Statkraft er medeier i atomkraftverket i Barsebäck.

3.2.12.2.6 Merknader frå medlemmen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg til rammeforslaget på -30 154 000 000 kroner som det legges opp til i St.prp. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12.

3.2.12.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 12

Tabell 3.24

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 12 (Olje og energi)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12	- 30 154 000	
AP	- 30 179 000	- 25 000
KrF, SP og V	- 30 194 000	- 40 000
FrP	- 30 180 000	- 26 000
H	- 30 007 500	+ 146 500
SV	- 31 860 000	- 1 706 000
TF	- 30 154 000	0

3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen

3.2.13.1 Samandrag

Tabell 3.25

Budsjettkapittel i rammeområde 13 (Miljø) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99). Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
1400	Miljøverndepartementet (jf. Kap. 4400)	122 460
1401	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner	33 887
1406	Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. Kap. 4406)	273 627
1410	Miljøvernforskning (jf. Kap. 4410)	228 835
1422	Biomangfold, friluftsliv og kulturminner	8 699
1425	Vilt- og fisketiltak (jf. Kap. 4425)	87 632
1426	Statens naturoppsyn (jf. Kap. 4426)	60 822
1427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. Kap. 4427)	257 149
1429	Riksantikvaren (jf. Kap. 4429)	170 170
1441	Statens forurensningstilsyn (jf. Kap. 4441)	586 509
1442	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet	49 061
1443	Miljøovervåking og akutt forurensing	56 393
1463	Regional og lokal planlegging	61 059
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	320 997
1470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. Kap. 4470)	65 786
2465	Statens kartverk (jf. Kap. 5491 og 5603)	16 000
Sum utgifter		2 399 086
Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
4400	Miljøverndepartementet (jf. Kap. 1400)	1 310
4406	Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. Kap. 1406)	7 672
4410	Miljøvernforskning (jf. Kap. 1410)	5 868
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf. Kap. 1425)	87 632
4426	Statens naturoppsyn (jf. Kap. 1426)	614
4427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. Kap. 1427)	9 242
4429	Riksantikvaren (jf. Kap. 1429)	3 111
4441	Statens forurensningstilsyn (jf. Kap. 1441)	55 425
Sum inntekter		170 874
Netto rammesum		2 228 212

3.2.13.2 Merknader frå komiteen

3.2.13.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil peke på at en av de største miljøutfordringene vi står overfor er å begrense utslippene av klimagasser. Dette gjør det nødvendig å øke bruken av fornybare energikilder og bedre effektiviteten i bruken av dem. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til at Arbeiderpartiet vil foreslå å opprette et forskningsfond som skal øke Norges innsats på forskning blant annet på miljøområdet. Disse medlemmer går også inn for en betydelig styrking av tilskuddene til introduk-

sjon av fornybare energikilder og enøk, i tråd med Regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener allmennhetens adgang til natur og friluftsliv er et viktig mål i miljøpolitikken. Disse medlemmer vil derfor styrke satsingen på friluftsliv og arbeidet for å skape gode og tilgjengelige friluftsområder.

Disse medlemmer er også opptatt av å ta vare på mangfoldet i naturen. For å sikre levedyktige rovdyrstammer og samtidig opprettholde sauedriften i de mest utsatte områdene vil disse medlemmer derfor øke innsatsen til det forebyggende arbeidet.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 13 bevilges med 2 189 212 000 kroner. Dette er en reduksjon på 39 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.13.2.2 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har merket seg at Regjeringen har funnet rom for å videreføre satsingen på kalking på samme nivå som i 1998. Dette gir mulighet for å videreføre viktige igangsatte prosjekt som sikrer det biologiske mangfoldet og fiskebestanden i vassdragene.

Disse medlemmer viser til at midlene til rovdyrtiltak økes. Det satses på forebyggende tiltak mot rovdyrskader, bestandskartlegging og støtte til omstilling. Tiltak som kan redusere konflikten mellom en god og bærekraftig utnyttelse av utmarksressursene og behovet for å verne om de store rovdyrene er en prioritert og viktig oppgave.

Disse medlemmer har merket seg at midlene til oppryddingstiltak er økt. Opprydding etter tidligere utslipp og miljøskader er en stor og viktig oppgave. Hovedprinsippet må være at forurenser skal betale, men statlige myndigheter har et ansvar for undersøkelser og kartlegging og må i noen tilfeller også foreta oppryddingen.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen intensiverer satsingen på lokal Agenda 21 med spesielt fokus på biologisk mangfold, energi og klima, materielt forbruksmønster, avfall og gjenvinning og helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Disse medlemmer viser til det justerte sentrumsopplegget under 3.1.2.2. I denne sammenheng vil disse medlemmene vise til at det under utenriksdepartementet område for internasjonale miljøtiltak er tilrettelagt for norsk deltakelse i det polske Ecofund. Dette er et miljøfond som har sitt utgangspunkt i Polens gjeldsavtaler til Norge. Det polske Ecofund vil støtte opp om nærområdene i Øst-Europa, og samtidig gi norsk næringsliv mulighet til å bidra med miljøteknologi i Polen. Ved norsk deltakelse kan også vi være med på å redusere forurensingen som også rammer oss. Samtidig vil norsk deltakelse i det polske Ecofund, være gunstig med tanke på fremtidig kvotehandel.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 13 bevilges med 2 223 212 000 kroner, som er en reduksjon på 5 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.13.2.3 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettoplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 13 settes til 1 941 833 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 286 mill. kroner.

Innenfor ramme 13 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 170 874 000 kroner, som det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene settes til 2 112 707 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 286 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det vil være nødvendig å redusere de negative effekter på det biologiske mangfoldet i vassdrag som følge av sur nedbør, samt styrke og bevare naturlige fiskedammer, blant annet som basis for fritidsfiske. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå å øke bevilgningene til dette formål.

3.2.13.2.4 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettoplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 13 settes til netto 2 101 512 000 kroner, som er om lag 126 mill. kroner lavere enn Regjeringens forslag. Innenfor ramme 13 vil Høyre at inntektene settes til 170 874 000 kroner og at utgiftene settes til 2 272 386 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative budsjett betyr en kraftig satsing på miljøtiltak i nordområdene. Høyre mener Norge som naboland har et ansvar for og interesse av å bidra til å løse de store miljøproblemene i Nordvest-Russland. Satsing på miljøtiltak i Russland gir også mest miljø for pengene. En krone brukt på miljøtiltak på Kola-halvøya gir større miljøeffekt enn om den samme kronen brukes i Norge. Siden regjeringen Syses tid er det avsatt mer enn 300 mill. kroner for å redusere svovelutslippene i industribyen Nikkel, like ved den norske grensen. Disse midlene står fortsatt ubenyttet. Det er usikkert om og når prosjektet kan komme igang. Dersom det ikke blir forgang i arbeidet mener Høyre at myndighetene må vurdere om noen av midlene bør brukes til andre miljøtiltak på Kola-halvøya. Høyre vil foreslå 200 mill. kroner mer enn Regjeringen til atomsikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa over Utenriksdepartements budsjett.

Disse medlemmer viser til at Høyre ønsker en omlegging av aktiviteten i de ulike natur- og miljøetatene mot mer utadrettet virksomhet. Høyre foreslår derfor økt satsing på tiltak i nordområdene, naturoppsyn, kalking og lokale fiskeformål. Samtidig foreslås besparelser i byråkrati og administrative utgifter. Høyres budsjettoplegg betyr også økt satsing på friluftsliv. Bedre tilgang til naturopplevelser og turer i kystområder, skog og vidde er viktig for å øke folks naturforståelse og miljøengasjement.

Disse medlemmer viser til at det i Høyres budsjett er lagt opp til en økning på om lag 20 mill. kroner til kalking og lokale fiskeformål, friluftsliv og naturoppsyn. Videre foreslås en reduksjon i bevilgningene til byråkrati og administrative utgifter på om lag 135 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 13.

3.2.13.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at vi alle har et ansvar for å sikre et framtidig godt miljø for våre barn og barnebarn. Dette medlem er bekymret for den utvikling vi har sett de siste årene hvor miljøtiltak er blitt nedprioritert.

Dette medlem er vil utnytte det potensialet Norge har når det gjelder enøk og fornybar energi. Dette medlem vil vise til Sosialistisk Venstrepartis forslag til økte bevilgninger på disse områdene. Der som vi skal forhindre store globale klimaendringer som følge av verdens energiforbruk, er det nødt til å skje en overgang fra ikke-fornybar energi og over til fornybare energikilder. I et klimaperspektiv er det mest interessant hvor raskt en slik overgang til fornybar energi må komme for å unngå uopprettelige skader på klimaet og i hvilken grad vi klarer å framskynde en slik overgang. En bærekraftig utvikling er avhengig av et bærekraftig energisystem, og Norge har en unik mulighet til å «vise vei».

Dette medlem vil i dette budsjettet foreslå å opprette et nasjonalt forskningsprogram for fornybar energi som samler alle aktivitetene på området i et felles organ. Det bevilges 300 mill. kroner som tilskudd og 1 mrd. kroner i lån til dette forskningsprogrammet i 1999.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti gjennom flere år har foreslått å øke tilskudd til konkrete enøkinvesteringer. Slike investeringer er lønnsomme, og kostnadene er spart inn etter ganske få år. Tiltakene innebærer likevel en enkeltinvestering som både privatpersoner og andre kvier seg for å ta. Derfor mener dette medlem at det er nødvendig med offentlig innsats for at enøktiltak faktisk skal bli gjennomført. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti vil foreslå at det settes av 200 mill. kroner til finansiering av konkrete enøktiltak i husholdninger, næringsliv og offentlige bygg.

Sosialistisk Venstreparti har tidligere fremmet forslag i Stortinget om å finansiere enøktiltak i private husholdninger etter det såkalte «mobiltelefonprinsippet». Mobiltelefoniselskapene har lenge operert med priser på mobiltelefoner langt under de reelle kostnadene. Dette har på ingen måte vært noe sosialt tiltak fra selskapenes side. Tvert i mot har det vært basert på vissheten om at kostnadene kan tas inn på telefonregningen. Dette prinsippet kan også brukes for å sette forgang i enøkinvesteringer. Det kan gjøres ved at kunden får finansiering til enøktiltak i hjemmet gjennom et statlig enøktfond. Finansieringen har form som et rentefritt lån som nedbetales over strømgjengen. På denne måten vil private husholdninger få råd til å gjennomføre strømsparende tiltak hjemme samtidig

som regnestykket vil gå i pluss både for kunden og samfunnet.

Dette medlem viser til sentrumregjeringens budsjettforslag hvor det er foreslått å bevilge 230 mill. kroner til Statens miljøfond, med en tilsagnsfullmakt over post 90 på 150 mill. kroner. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti tidligere har foreslått et liknende fond, men med en annen organisering. Dette medlem vil øke bevilgningen med 220 mill. kroner til 1998-nivå som var 600 mill. kroner til et miljøfond. Det bør vurderes en omorganisering av fondet der bevilgningene i utgangspunktet skal være tilskudd. En praktisk organisering av fondet kan etter dette medlems oppfatning være at det utarbeides klare retningslinjer for tildeling med avtalefestet tilbakeføring om tiltaket blir bærekraftig økonomisk. Søknader til klimagassreduerende tiltak og andre miljøskadelige utslipp gis prioritet. Tiltak bør i enkeltsaker vurderes overført til forskningsprogrammet.

Dette medlem vil understreke at miljøpolitikk skapes lokalt. Dette medlem vil vise til Sosialistisk Venstrepartis forslag om å øke bevilgninger til miljøbyer innunder Lokal Agenda 21. Det er etter dette medlems oppfatning et feil signal å gi et slikt med en forventning om at kommunene skal bidra med egenandeler. Det vil bety at miljøvernarbeidet må konkurrere med andre prioriterte sektorer i kommunebudsjettene.

Dette medlem er bekymret for de små tilskudd til avløps- og avfallstiltak i kommunene som det er lagt opp til i budsjettet. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å øke tilskuddet til dette formålet med 100 mill. kroner, og vil øke bevilgningen på 30 mill. kroner til oppryddingstiltak på avfallssiden og avfallsreduksjonstiltak.

Dette medlem vil understreke betydning av internasjonalt samarbeid på miljøsidan. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å øke bevilgningen med 75 mill. kroner til internasjonalt arbeid innenfor miljøområdet. Miljøverntiltak i nordområdene står her sentralt.

3.2.13.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte er bekymret for at satsingen på kulturminner og kulturmiljø ikke prioriteres høyt nok. Særlig rammes kystkulturen og fartøyvernet, som i flere år ikke har fått de nødvendige midlene til å verne og sikre viktige kulturbærere og vitnemål om hvordan menneskene her i landet levde og hvordan viktige næringer i norsk historie har blitt tilsidesatt i forhold til andre næringer og levemåter. Dette medlem peker på at kystnæringene ikke har fått sin egen nasjonale kulturinstitusjon, mens bergverks- og landbruksnæringene har fått flere. Det bør etter dette medlems oppfatning også være et varsko for en kulturnasjon at viktige kulturminner som er utsatt for branner ikke har overrisslingsanlegg eller på annen måte er godt brannsikret.

Dette medlem vil senere komme med forslag om at kap. 1429 Riksantikvaren post 72 utvides med 5 mill. kroner til om lag 63 mill. kroner og vil foreslå at det under samme kapittel opprettes en egen post 76 Fartøyvern - som det bevilges 5 mill. kroner til.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 13 bør være på 2 409 086 000 kroner og inntektene på 170 874 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 2 238 212 000 kroner.

3.2.13.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 13

Tabell 3.26

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 13 (Miljø)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	2 228 212	
AP	2 189 212	- 39 000
KrF, SP og V	2 223 212	- 5 000
FrP	1 941 833	- 286 379
H	2 101 512	- 126 700
SV	2 663 762	+ 435 550
TF	2 238 212	+ 10 000

3.2.14 Rammeområde 14 (Stortinget), under kontroll- og konstitusjonskomiteen

3.2.14.1 Samandrag

Tabell 3.27

Budsjettkapittel i rammeområde 14 (Stortinget) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99).

Tal i tusen kroner

Utgifter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
41	Stortinget (jf. Kap. 3041)	489 482
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. Kap. 3043)	20 563
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	2 300
51	Riksrevisjonen (jf. Kap. 3051)	218 823
Sum utgifter		731 168

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
3041	Stortinget (jf. Kap. 41)	4 729
3051	Riksrevisjonen (jf. Kap. 51)	880
Sum inntekter		5 609
Netto rammesum		725 559

3.2.14.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Høgre, viser til at fleirtalet i sine respektive opplegg har lagt til grunn same netto-sum som etter Regjeringa sitt opplegg i St.prp. nr. 1 (1998-99) under rammeområde 14.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 14

settes til 730 559 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 5 mill. kroner.

Innenfor ramme 14 ønsker Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 5 609 000 kroner, som i det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 736 168 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 14 settes til netto 720 559 000 kroner, som er 5 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 14 vil

Høyre at inntektene settes til 5 609 000 kroner og at utgiftene settes til 726 168 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår en noe mindre økning i bevilgningen til Riksrevisjonen enn foreslått av Regjeringen.

3.2.14.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 14

Tabell 3.28

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 14 (Stortinget)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	725 559	
AP	725 559	0
KrF, SP og V	725 559	0
FrP	730 559	+ 5 000
H	720 559	- 5 000
SV	725 559	0
TF	725 559	0

3.2.15 Rammeområde 15 (Sosial og helse), under sosialkomiteen

3.2.15.1 Samandrag

Tabell 3.29

Budsjettkapittel i rammeområde 15 (Sosial og helse) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 3. Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 3
Kap.	Formål	
600	Sosial- og helsedepartementet (jf. Kap. 3600)	155 000
604	Etat for rådssekretariater og enkelte helse- og sosialfaglige oppgaver m.v. (jf. Kap. 3604)	71 400
610	Rusmiddeldirektoratet (jf. Kap. 3610)	137 900
612	Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (jf. Kap. 3612)	8 100
614	Utvikling av sosialtjenesten, tiltak for rusmiddelmisbrukere m.v.	184 900
616	Statens klinikk for narkomane (jf. Kap. 3616)	23 250
660	Krigspensjon	1 010 000
670	Tiltak for eldre	2 132 300
673	Tiltak for funksjonshemmede	1 423 500
674	Handlingsplan for funksjonshemmede	87 700
675	Tiltak for eldre og funksjonshemmede	46 400
676	Kompetansesentra for funksjonshemmede	88 100
700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene (jf. Kap. 3700)	205 200
701	Forsøks- og utviklingsvirksomhet	171 300
702	Nemnd for bioteknologi	5 450
703	Helsetjenesten for innsatte i fengsel	66 600
704	Giftinformasjonssentralen	9 500
705	Kursvirksomhet og stipendier	118 100
710	Statens institutt for folkehelse (jf. Kap. 3710)	292 400
711	Statens rettstoksikologiske institutt (jf. Kap. 3711)	56 760
712	Statens helseundersøkelser (jf. Kap. 3712)	41 200
713	Statens ernæringsråd (jf. Kap. 3713)	23 500
714	Statens tobakkskaderåd (jf. Kap. 3714)	36 420
715	Statens strålevern (jf. Kap. 3715)	43 700
716	Kreftregisteret (jf. Kap. 3716)	26 950

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 3
718	Rehabilitering	136 500
719	Helsefremmende og forebyggende arbeid	167 215
730	Fylkeskommunenes helsetjeneste	14 129 300
731	Rikshospitalet	1 219 000
733	Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger	4 500
734	Det norske Radiumhospital	278 800
735	Statens senter for epilepsi (jf. Kap. 3735)	121 460
737	Barnesykehus (jf. Kap. 3737)	43 400
738	Helsetjenesten på Svalbard (jf. Kap. 3738)	11 200
739	Andre utgifter (jf. Kap. 3739)	609 280
740	Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri (jf. Kap. 3740)	24 300
742	Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter	20 800
743	Statlige stimuleringsiltak for psykisk helsevern	1 499 460
750	Statens legemiddelkontroll (jf. Kap. 3750 og 5578)	65 200
751	Apotekvesenet (jf. Kap. 3751 og 5577)	79 640
797	Helse- og sosial beredskap	12 150
Sum utgifter		24 887 835

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 3
3600	Sosial- og helsedepartementet (jf. Kap. 600)	4
3610	Rusmiddeldirektoratet (jf. Kap. 610)	13 450
3612	Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (jf. Kap. 612)	310
3613	Statens fond for alkoholfrie overnattings- og serveringssteder (jf. Kap. 613)	6 000
3616	Statens klinikk for narkomane (jf. Kap. 616)	16 290
3661	Sykepenges	692 200
3700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene (jf. Kap. 700)	750
3710	Statens institutt for folkehelse (jf. Kap. 710)	63 850
3711	Statens rettstoksikologiske institutt (jf. Kap. 711)	710
3712	Statens helseundersøkelser (jf. Kap. 712)	3 270
3713	Statens ernæringsråd (jf. Kap. 713)	62
3714	Statens tobakkskaderåd (jf. Kap. 714)	41
3715	Statens strålevern (jf. Kap. 715)	615
3716	Kreftregisteret (jf. Kap. 716)	1 100
3735	Statens senter for epilepsi (jf. Kap. 735)	76 400
3737	Barnesykehus (jf. Kap. 737)	4 770
3738	Helsetjenesten på Svalbard (jf. Kap. 738)	1 350
3739	Behandlingsreiser til utlandet (jf. Kap. 739)	9 500
3740	Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri (jf. Kap. 740)	12 300
3750	Statens legemiddelkontroll (jf. Kap. 750)	150
3751	Apotekvesenet (jf. Kap. 751)	200
5527	Vinmonopolavgiften m.m.	27 700
5577	Avgift til staten av apotekenes omsetning (jf. Kap. 1507 og 751)	87 500
5578	Avgift på farmasøytiske spesialpreparater (jf. Kap. 750)	61 550
Sum inntekter		1 080 072
Netto rammesum		23 807 763

3.2.15.2 Merknader frå komiteen

3.2.15.2.1 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker målet om at alle innbyggere skal sikres et godt og likeverdig tilbud om behandling og pleie- og omsorgstjenester, uavhengig av alder, bosted, inntekt og sosial bakgrunn. Disse medlemmer mener målsettingene om effektivitet og likeverdighet best sikres gjennom et sterkt offentlig helsevesen. Disse medlemmer vil særlig trekke fram nødvendigheten av å utvikle bedre samarbeid og funksjonsfordeling i helseregionene og bedre organisering av sykehusene.

Disse medlemmer har merket seg at ulike modeller for fristilling av sykehus er til utredning i et offentlig oppnevnt utvalg som skal avgi innstilling på vårparten. Disse medlemmer ser positivt på en slik omfattende utredning. Disse medlemmer forutsetter imidlertid at ingen sykehus i Norge eksperimenterer med aksjeselskapsformen før alle sider av en slik organisering er grundig utredet. Disse medlemmer vil vise til at styring av sykehus kun basert på markedstenkning vil kunne svekke grunnlaget for et solidarisk helsevesen og vil særlig kunne ramme syke mennesker i Distrikts-Norge.

Disse medlemmer legger vekt på en velfungerende og solid primærhelsetjeneste, og ser fram til innføring av fastlegeordningen. Disse medlemmer ser med bekymring på det store gjennomtrekk av leger i utkantkommuner og ber Regjeringen prioritere arbeidet med å sikre en mer stabil legedekning i distriktene.

Disse medlemmer vil understreke sin støtte til den foreslåtte gjennomføring av reformer og handlingsplaner innenfor bl.a kreft, psykiatri, sykehusutstyr, fastlegeordning og rekruttering av pleie- og omsorgspersonell.

Disse medlemmer følger opp den satsningen på eldreomsorg og helse som regjeringen Jagland la opp til. Disse medlemmer motsetter seg flere av forslagene til innstramming av usosial karakter som regjeringen Bondevik foreslår. Dette gjelder bl.a forslaget om å frata de som tjener minst sykepengen fra Folkestrygden, noe som kan sette disse menneskene i en meget vanskelig situasjon ved langvarig sykdom.

Disse medlemmer vil bruke over en halv milliard kroner mer på eldre og syke mennesker enn regjeringen Bondevik.

Disse medlemmers opplegg for sosial- og helsesektoren innebærer både tilførsel av friske midler, og en vridning av ressursene fra administrasjon til økt aktivitet og tilbud innenfor sektoren.

Disse medlemmer vil videre vise til at Arbeiderpartiet vil foreslå et kommuneøkonomisk opplegg som setter kommunene og fylkeskommunene i bedre stand til å møte de krav til tjenestetilbud innen eldreomsorg og helsevesen som Regjeringen har stilt opp, og som den ikke har fulgt opp med nødvendige forslag til bevilgninger.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår å utsette eldreomsorgsreformen med to år, noe som innebærer at 2100 eldre må vente på en verdig omsorgsplass. Disse medlemmer støtter ikke forsinkingen i utbyggingen av eldreomsorgen som regjeringen Bondevik foreslår. Situasjonen innen eldreomsorgen tilsier etter disse medlemmers mening at Stortinget må følge opp den handlingsplanen for eldreomsorg som det enstemmig vedtok etter forslag fra regjeringen Jagland. Disse medlemmer vil derfor foreslå å øke bevilgningen til utbygging av eldreomsorgen med 153 mill. kroner, noe som gir 2100 flere plasser i omsorg.

Disse medlemmer viser til at av Regjeringens forslag om øke sykehussatsingen med 300 mill. kroner gjennom den innsatsstyrte finansieringen, må 175 mill. kroner avsettes til å dekke allerede påløpte utgifter i 1998. Disse medlemmer mener det er lite trolig at fylkene vil kunne gjennomføre nevneverdig aktivitetsøkning ved sykehusene i 1999 med det svake kommunøkonomiske opplegget Regjeringen har lagt fram.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt kommuneøkonomiske opplegg vil foreslå å styrke kommuneøkonomien med om lag 1 mrd. kroner, og i tillegg utjevne et tilsvarende beløp mellom skattesterke- og skattesvake kommuner. Disse medlemmer mener Arbeiderpartiets kommuneøkonomiske opplegg vil sette fylkeskommunene bedre i stand til å dekke sine andeler til utstyrplanen og den innsatsstyrte finansieringen, og dermed gi økt pasientbehandling ved sykehusene.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 15 bevilges med 23 749 119 000 kroner. Dette er en reduksjon på om lag 59 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 3.

3.2.15.2.2 Merknader frå medlemmene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Regjeringen har prioritert helse- og sosialsektoren. I budsjettet for neste år øker innsatsen til helsetiltak med om lag 1 mrd. kroner. Disse medlemmer peker på at opptrappingsplanene for psykiatri, kreftomsorg og behandling og utstyrskaffelse i sykehus er den største helsesatsning noensinne, som stortingsflertallet står samlet om. I tillegg kommer en ytterligere satsning på eldreomsorg på ca. 1,5 mrd. kroner. Videre vil disse medlemmer henvise til at utbyggingen av eldreomsorgen, psykiatrien, allmennlegetjenesten og behandlingsskapasiteten på sykehus stiller store krav til tilgangen på kvalifisert personell. Disse medlemmer ser positivt på at det sammen med budsjettet er lagt fram en ny handlingsplan for funksjonshemmede som vil gi mange bedre mulighet til å delta aktivt i samfunnet. Disse medlemmer støtter en offensiv rusmiddelpolitikk med en styrking av budsjettet med 42 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 15 bevilges med 23 753 521 000 kroner, som er en reduksjon på 54,242 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.15.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 15 settes til 27 416 763 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 3 609 mill. kroner.

Innenfor ramme 15 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 080 072 000 kroner, som i det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 28 496 835 000 kroner, som er en økning i rammesummen i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 3 609 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at helse- og omsorgsoppgaver skal prioriteres foran andre samfunnsoppgaver og være et enhetlig statlig ansvarsområde finansiert av vårt felles helseforsikrings-selskap Folketrygden. Den praktiske gjennomføringen av helsetilbud og omsorgsoppgaver skal ta utgangspunkt i Stortingets vedtak i Nasjonal Helseplan for 1986, der Stortinget slo fast at målsetningen for norsk helsepolitikk skulle være at alle borgere av landet skulle få nødvendig helsehjelp og omsorg uavhengig av bosted, kjønn og personlig økonomi. Disse medlemmer mener at her står det mye igjen å gjøre både på behandlingssiden og omsorgssiden.

3.2.15.2.4 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 15 settes til netto 23 786 513 000 kroner. Innenfor ramme 15 ønsker Høyre at inntektene settes til 1 080 072 000 kroner og at utgiftene settes til 24 866 585 000 kroner.

Disse medlemmer mener at tiden er overmoden for gjennomgripende reformer i helsevesenet. Problemerkene i helsevesenet løses ikke med økte bevilgninger alene. For å behandle flere, og heve kvaliteten, trengs nye virkemidler og ny organisering. Høyre vil slippe til frivillige og private, for å få et større og bedre totalt helsetilbud. Dessverre legger heller ikke sentrumsregjeringen opp til den omorganisering som er avgjørende for å bedre ressursutnyttelsen i norsk helsevesen.

Disse medlemmer viser til at i Høyres budsjettopplegg kombineres økt ressurstilgang med en omlegging til et helsevesen på pasientenes premisser: Økt satsing på innsatsstyrt finansiering med 200 mill. kroner, der pengene følger pasientens valg, en nasjonal sykehusplan med bedre funksjonsfordeling mellom sykehusene og en avvikling av fylkeskommunen som sykehuseier.

Disse medlemmer viser til at Høyre fastholder det offentlige ansvar for finansiering av helsetjenester, slik at alle sikres et godt og likeverdig pleie- og behandlingstilbud, uansett alder, økonomi og bosted. Vi vil gi folk muligheter til å velge private alternativer til det offentlige, dersom de ønsker det. Samtidig vil vi gi private aktører muligheten til å konkurrere om å levere helsetjenester til det offentlige, for eksempel utbygging og drift av sykehus. Slik konkurranse vil gi bedre ressursutnyttelse og tjenester av bedre kvalitet.

Disse medlemmer mener ordningen med behandlingsreiser til utlandet for visse kronikergrupper bør utvides til også å omfatte visse grupper muskelsyke.

Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens forslag om å utvide referanseprissystemet for legemidler. Forslaget vil gjøre det vanskeligere og mer kostbart for pasienter å få tilgang til nye og innovative medisiner, noe som særlig rammer kronikere. Erfaringer fra andre land viser at slike innsparinger på legemiddelområdet fører til langt større økninger av andre helseutgifter.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 11 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 15.

3.2.15.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti har følgende hovedprioriteringer innenfor rammeområde 15:

Helse og sosiale saker

I statsbudsjettet for 1999 ser vi begynnelsen på oppfølgingen av en rekke av de store reformene Stortinget har vedtatt de siste årene på helse- og sosialsektoren. Det gjelder, eldre, psykiatri, narkotikaforebygging, kreftplan og sykehussatsning. Slik satsning på følges opp med bevilgninger som gjør at reformene lar seg konkret gjennomføre.

Psyisk helse

Dette er et av de satsningsområdene innen helsevesenet Sosialistisk Venstreparti mener det må gjøres en enda større innsats enn det nå legges opp til. Det vises til ytterligere begrunnelse i kapittelet om barn og unge, hvor dette er lagt inn. Totalt vil Sosialistisk Venstreparti foreslå en ekstrabevilgning på 200 mill. kroner.

Med en økt satsning på psykiatrien som en konsekvens av St.meld. nr. 25 (1996-97) om psykiatrien er det viktig å satse på barne- og ungdomspsykiatrien. Hver femte legestilling står ubesatt og i større byer står det fremdeles til enhver tid 50 til 100 barn i institusjonsskø. 50 000 barn under 18 år er i dag alvorlig syke og trenger spesialistbehandling. I distriktene er det mange steder mangel på kvalifisert personell.

Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å styrke arbeidet spesielt i forhold til barn og unge og generelt i forhold til tilskudd til fylke og kommune. Det bør bevilges 50 mill. kroner ekstra til psykisk helsevern for barn og

unge. Det bør bevilges 150 mill. kroner ekstra til psykisk helsevern i fylker og kommuner.

Mammografiscreening

Stortinget vedtok i 1998 en utbygging av mammografiscreeningstilbudet til omfatte alle landets fylker. Sosialistisk Venstreparti ønsker, i tråd med vedtak i Stortinget, at denne utbyggingen skal skje så raskt som mulig, og ønsker en økning i utbyggingstakten slik at fem nye fylker i stedet for kun to fylker får tilrettelagt tilbud i 1999. De siste fem fylkene forutsettes tatt i år 2000. Det vil medføre en økning på 9 mill. kroner.

Rusmiddelforebyggende arbeid

Det er viktig å gi unge voksne, som allerede har rusproblemer, en mulighet til å rehabiliteres etter opphold i institusjon/kollektiv. Det må derfor settes inn midler som prioriteres ettervern, og som gir tidligere rusmisbrukere mulighet til å få boligtilbud, jobb/skoletilbud og annen bistand som må foreligge som del av dette ettervernet. Dette er helt i tråd med videreføringen av St.meld. nr. 16 (1996-97) om narkotikapolitikken i Norge, hvor det ble påpekt at dette er et område det må satses ytterligere på. Sosialistisk Venstreparti ønsker en styrking og vil øke tilskuddet med 50 mill. kroner, samt øremerker det til dette tiltaket.

Hiv/aids

Forebyggende arbeid i forhold til hiv/aids har til nå vært drevet meget vellykket i Norge. Tidligere fikk ungdom informasjon om hiv/aids via store, landsom-

fattende kampanjer og informasjon ut til skolene. Nå er dette arbeidet i all hovedsak overlatt til de organisasjoner som driver forebyggende arbeid. Informasjon i skolen er meget tilfeldig, og for å styrke dette må man nå også snu trenden med å tro at epidemien er over. Vi har fått bedre medisiner som gjør at mange lever lengre, men viruset er der fremdeles og må tas på alvor. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå en økning i innsatsen med 4 mill. kroner.

3.2.15.2.6 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg til ønsket om bedre vilkår for sykehusene og vil at bevilgningene til kap. 730 post 60 Innsatsstyrt finansiering av sykehus økes.

Dette medlem vil komme tilbake med forslag om at det til kap. 730 Fylkeskommunenes helsetjeneste post 60 Innsatsstyrt finansiering bevilges 200 mill. kroner mer enn budsjettforslaget fra Regjeringen og at det totalt bevilges 9 489 mill. kroner.

Dette medlem vil senere foreslå at det ikke innføres en utvidet arbeidsgiverperiode. Dette medfører at inntektene fra folketrygden økes med 20 mill. kroner.

Dette medlem vil etterhvert foreslå at bevilgningen under kap. 3661 post 55 refusjon fra folketrygden økes med 20 mill. kroner til 712,2 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 15 skal være på 25 087 835 000 kroner og inntektene på 1 100 072 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 23 987 763 000 kroner.

3.2.15.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 15

Tabell 3.30

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 15 (Sosial og helse)

Forslag frå	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 3 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 3	23 807 763	
AP	23 749 119	- 58 644
KrF, SP og V	23 753 521	- 54 242
FrP	27 416 763	+ 3 609 000
H	23 786 513	- 21 250
SV	24 124 163	+ 316 400
TF	23 987 763	+ 180 000

3.2.16 Rammeområde 16 (Folketrygda, sosial og helse), under sosialkomiteen

3.2.16.1 Samandrag

Tabell 3.31

Budsjettkapittel i rammeområde 16 (Folketrygda, sosial og helse) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99). Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
2600	Trygdeetaten	3 499 400
2603	Trygderetten	37 000
2650	Sykepengar	18 010 000
2660	Uførhet	30 253 000
2662	Yrkesskadetrygd, gml. lovgivning	90 000
2663	Medisinsk rehabilitering m.v.	7 176 000
2670	Alderdom	60 980 000
2680	Etterlattepensjonister	2 194 200
2683	Stønad til enslig mor eller far (jf. kap. 5701)	5 281 500
2686	Gravferdsstønad	220 000
2691	Diverse overføringer m.v.	45 000
2711	Diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten m.v.	1 976 300
2750	Syketransport m.v.	1 786 000
2751	Medisin m.v.	6 192 000
2752	Refusjon av egenbetaling	1 000 000
2755	Helsetjeneste i kommunene	2 455 000
2790	Andre helsetiltak	378 000
Sum utgifter		141 573 400
Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
5701	Diverse inntekter	2 393 000
Sum inntekter		2 393 000
Netto rammesum		139 180 400

3.2.16.2 Merknader frå komiteen

3.2.16.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke målet om rettferdig fordeling av godene og utjevning av levekår. Disse medlemmer vil bruke både sosialpolitiske og økonomiske virkemidler for å nå målsettingen. Disse medlemmer mener kombinasjonen av generell offentlig tjenesteyting og målrettede tiltak i forhold til de som har dårligst levekår, er best egnet til å oppnå rettferdig fordeling.

Disse medlemmer viser til at Folketrygden er en grunnstein i det norske velferdssamfunnet. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at Folketrygden er slik innrettet at den sikrer alle økonomisk grunntrygghet samtidig som den skal sikre arbeidstakere en framtidig pensjon som gjør det mulig å opprett-

holde tidligere levestandard. Disse medlemmer mener det er viktig at begge målsettingene også for framtiden ivaretas gjennom Folketrygden, da dette er en vesentlig forutsetning for folks oppslutning og tillit. Disse medlemmer vil derfor advare f.eks. mot tiltak som reduserer verdien av tilleggspensjoner opparbeidet gjennom yrkesaktivitet.

Disse medlemmer viser til at utgiftene for 1999 til programområdene 29 og 30 under Folketrygden utgjør 141 mrd. kroner, en økning på 14,5 mrd. kroner fra 1998. Disse medlemmer mener denne situasjonen tilsier at det må utvises forsiktighet med å vedta nye kontantoverføringer som i stor grad øker statens utgifter.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik foreslår å heve inntektsgrensen for rett til sykepengar fra Folketrygden fra 22 685 kroner til 56 700 kroner. Forslaget vil medføre at 200 000

arbeidstakere mister retten til sykepenger fra Folketrygden, hvorav et stort flertall er deltidsarbeidende kvinner. Disse medlemmer mener at forslaget, i likhet med kontantstøtten, svekker arbeidsmotivasjonen til viktig innsatspersonell i helse- og omsorgsyrkene, og kan medføre at «svart» arbeid øker.

Disse medlemmer kan ikke være med på den foreslåtte svekkelse av arbeidstakeres sykepengerrettigheter, og Arbeiderpartiet vil derfor foreslå å bevilge 265 mill. kroner til å sikre arbeidstakere som har inntekt mellom 22 685 kroner og 56 700 kroner fortsatt rett til sykepenger fra Folketrygden ved sykdom.

Disse medlemmer konstaterer at en stor del av det Regjeringen omtaler som satsning på helsevesenet, i realiteten blir finansiert av de syke selv gjennom egenandeløkninger. Disse medlemmer mener forslagene om å heve utgiftstaket for egenandeler og øke barns andel av kostnadene til legemidler og sykepleieartikler er usosiale forslag med en uheldig fordelingprofil.

Disse medlemmer går i mot Regjeringens forslag om å heve utgiftstaket for egenandeler fra 1 290 kroner til 1 550 kroner. Disse medlemmer motsetter seg også forslaget om at barn skal betale den samme andel av kostnadene for legemidler og sykepleieartikler som den øvrige befolkning. For å redusere regjeringen Bondeviks forslag til egenandeler vil Arbeiderpartiet derfor foreslå å bevilge 125 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 16 bevilges med 139 458 721 000 kroner. Dette er en økning på om lag 278 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.16.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil peke på at Regjeringen i sitt budsjett har prioritert sikring av det norske velferdssamfunnet slik at man oppnår likeverdige helse- og sosialtjenester for alle uansett bosted og økonomiske forutsetninger. Disse medlemmer vil understreke at folketrygden er det bærende elementet i det offentlige velferdssamfunnet. Den må være forutsigbar, men dette utelukker ikke at de eksisterende ordninger må tåle å bli vurdert slik at folketrygden kan tilpasses endringer i befolkningens behov.

Disse medlemmer vil vise til at det er store økonomiske ulikheter mellom dagens pensjonister både når det gjelder inntekt og formue. Disse medlemmer vil peke på at man gjennom å øke minstepensjonen med 1 000 kroner har gjort et løft for å bedre økonomien til de pensjonistene som har de laveste inntektene.

Disse medlemmer vil peke på at sykefraværet har hatt en sterk vekst de siste årene og vil vise til at det er viktig med et fortsatt samarbeid med partene i arbeidslivet for å redusere dette. Disse medlem-

mer vil vise til at Regjeringen på bakgrunn av utviklingen i sykefraværet og økningene i folketrygdens utgifter i budsjettet har fremmet forslag om å utvide arbeidsgiverperioden innen sykelønnsordningen til 3 uker.

Disse medlemmer vil peke på at sosial- og helsedepartementets budsjett innebærer en styrking av det offentlige tjenestetilbudet innen helse- og omsorgssektoren. For å skaffe budsjettmessig rom form en slik satsning har det vært nødvendig å oppjustere egenbetalingssatser på enkelte helsetjenester.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 16 bevilges med 139 729 600 000 kroner, som er en økning på 549,2 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.16.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 16 settes til 136 638 400 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 2 542 mill. kroner.

Innenfor ramme 16 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 2 393 000 000 kroner, som det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 139 031 400 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 2 542 mill. kroner.

Disse medlemmer viser spesielt til den foreslåtte økning av grunnpensjon og særtilllegg, samt reduksjoner i sykelønnsordningen.

3.2.16.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 16 settes til netto 136 356 400 000 kroner, som er om lag 2 824 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 16 vil Høyre at inntektene settes til 2 393 000 000 kroner og at utgiftene settes til 138 749 400 000 kroner.

Disse medlemmer vil trygge Folketrygdens fremtid gjennom fondsbasering av tilleggs pensjonene. For folk i yrkesaktiv alder er det viktig å sikre en balanse når det gjelder stønads- og trygdeordningene slik at disse kan gi trygghet i overgangsfaser, men samtidig oppfordrer folk til å komme tilbake til yrkeslivet.

Disse medlemmer viser til at hovedelementet i endringen i forhold til Regjeringens forslag er reduserte utgifter til sykelønn, ved at det bl.a. innføres en egenandel i sykelønnsordningen. Det vises til Innst. S. nr. 252 (1997-98) kap. 24.2.54 for en detaljert redegjørelse for Høyres sykelønnsforslag.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 11 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 16.

3.2.16.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at gjennom hele 1990-tallet er skatten på sykdom, de såkalte egenandelene, økt og grunnlaget er utvidet. Egenbetalingssystemet og sykdomsskatten rammer hardest de som har størst behov for å bli skjermet fra denne økonomiske byrden. I sentrumregjeringens budsjett legges det igjen opp til å øke egenbetalingene, samt også å innføre nye. Sosialistisk Venstreparti går imot følgende forslag til økte egenandeler:

- Økt egenbetaling ved korttidsopphold i institusjon
- Referanseprissystemet for legemidler
- Økt egenbetaling på legemidler
- Økt egenbetaling på sykepleieartikler
- Økt egenbetaling på ortopediske hjelpemidler
- Økt utgiftstak på egenandeler.

Arbeidsgiverperiode og endring av inntektsgrunnlag

Dette medlem ønsker ikke en utvidelse av arbeidsgiverperioden ved sykdom og en slik utvidelse kan medføre at personer med et økt sykefravær får vanskeligere tilgang til arbeidsmarkedet. Forslaget kan også dermed komme i strid med intensjonene i Arbeidsmiljøloven, gjennom en forsterket utstøting av fra arbeidslivet for særlig utsatte grupper. En endring i inntektsgrunnlaget for rett til sykepenger fra H G til 1 H G vil spesielt ramme kvinner i lavtlønnsyrker og innen pleie og omsorg, og vil bidra til å øke forskjellene istedenfor å utjamne dem. 2 ukers arbeidsgiverperiode opprettholdes. Dette betyr 600 mill. kroner i budsjettet for 1999. Opprettholdelse av inntektsgrunnlaget ved sykdom betyr 265 mill. kroner.

3.2.16.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener at en utvidelse av arbeidsgiverperioden sammenholdt med det allerede høye skatte- og avgiftsnivået her i landet vil føre til at norsk næringsliv får enda flere ulemper enn det næringslivet opplever i land vi konkurrerer med og som vi kan sammenligne oss med.

Dette medlem vil komme tilbake med forslag om at lengden på arbeidsgiverperioden holdes på dagens nivå, og dette vil innebære en anslått økning på 680 mill. kroner.

Dette medlem er uenig med Regjeringens forslag om å heve grensen for minsteinntekt for å opparbeide rettighet til sykepenger, fra en minsteinntekt på 0,5 G til 1,25 G. Dette medlem mener at Regjeringens forslag vil ramme mange grupper som alt i dag har stram økonomi, særskilt rammes studenter og deltidsansatte. Dette forslaget vil medføre en anslått økning av sykepengeutgiftene med 265 mill. kroner.

I samsvar med disse merknadene vil dette medlem senere foreslå at bevilgningene til kap. 2650 Sykepenger post 70 Sykepenger for arbeidstakere m.v. økes med 875 mill. kroner til 16 030 mill. kroner og post 72 Sykepenger for statsansatte økes med 20 mill. kroner til 675 mill. kroner.

Dette medlem mener at Regjeringens forslag om å øke både enkeltsatsene og frikortgrensen for helsetjenester vil føre til ytterligere belastning for grupper som alt i dag har det vanskelig. Derfor vil dette medlem senere foreslå at dagens frikortgrense på 1 290 kroner opprettholdes også i 1999.

Dette medlem vil etterhvert komme med forslag om at kap. 2752 Refusjon av egenbetaling post 70 økes med 105 mill. kroner til 1 105 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 16 bør være på 142 573 400 000 kroner og inntektene på 2 393 000 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 140 180 400 000 kroner.

3.2.16.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 16

Tabell 3.32

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 16 (Folketrygda, sosial og helse)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	139 180 400	
AP	139 458 721	+ 278 321
KrF, SP og V	139 729 600	+ 549 200
FrP	136 638 400	- 2 542 000
H	136 356 400	- 2 824 000
SV	140 970 400	+ 1 790 000
TF	140 180 400	+ 1 000 000

3.2.17 Rammeområde 17 (Utdanning og forskning), under kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen

3.2.17.1 Samandrag

Tabell 3.33

Budsjettkapittel i rammeområde 17 (Utdanning og forskning) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 10. Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 10
200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200)	157 158
203	Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203)	135 259
206	Samisk utdanningsråd (jf. kap. 3206)	23 676
210	Tilskudd til trossamfunn m.m. og privateide skole- og kirkebygg	73 779
221	Tilskudd til grunnskolen (jf. kap. 3221)	1 287 508
222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)	47 968
228	Kvalitetsutvikling i grunnskolen (jf. kap. 3228)	135 837
229	Andre formål i grunnskolen	609 966
231	Tilskudd til videregående opplæring	258 160
232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 3232)	166 002
234	Tilskudd til lærebedrifter og lærlinger	418 279
238	Kvalitetsutvikling i videregående opplæring	79 720
239	Andre formål i videregående opplæring	151 960
240	Private skoler m.v.	972 259
243	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243)	743 288
244	Nasjonalt læremiddelsenter (jf. kap. 3244)	85 091
249	Andre tiltak i utdanningen	53 094
250	Statens ressurs- og voksenopplæringsssenter og opplæring for voksne innvandrere (jf. kap. 3250)	445 719
251	Voksenopplæring i studieforbundene	209 507
252	Fjernundervisning (jf. kap. 3252)	38 796
253	Folkehøgskoler	356 313
255	Forskning, utvikling og diverse tilskudd (jf. kap. 3255)	44 301
260	Universitetet i Oslo (jf. kap. 3260)	2 603 874
261	Universitetet i Bergen (jf. kap. 3261)	1 481 615
262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (jf. kap. 3262)	1 843 396
263	Universitetet i Tromsø (jf. kap. 3263)	830 709
264	Norges handelshøgskole (jf. kap. 3264)	161 304
265	Arkitekthøgskolen i Oslo (jf. kap. 3265)	42 102
268	Norges idrettshøgskole (jf. kap. 3268)	81 546
269	Norges musikkhøgskole (jf. kap. 3269)	85 795
273	Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 3273)	137 372
274	Statlige høgskoler (jf. kap. 3274)	5 331 048
278	Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 3278)	474 137
279	Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 3279)	193 960
281	Fellesutgifter for universiteter og høgskoler (jf. kap. 3281)	675 744
282	Privat høgskoleutdanning	344 088
283	Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 3283)	301 347
285	Norges forskningsråd	770 914
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	110 731
288	Internasjonale samarbeidstiltak	495 538
291	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	281 574
294	Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3294)	255 342
295	Presteskapet (jf. kap. 3295)	535 857

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 10
297	Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 3297)	24 395
299	Opplysningsvesenets fond (jf. kap. 3299)	30 100
920	Norges forskningsråd	809 000
1020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	235 540
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)	102 780
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023)	250 630
1137	Forskning og utvikling	249 551
2410	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)	7 063 120
Sum utgifter		32 296 749

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 10
3200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 200)	800
3203	Statens utdanningskontorer (jf. kap. 203)	6 146
3206	Samisk utdanningsråd (jf. kap. 206)	1 261
3221	Tilskudd til grunnskolen (jf. kap. 221)	5 914
3222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 222)	321
3232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 232)	7 268
3243	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 243)	28 773
3244	Nasjonalt læremiddelsenter (jf. kap. 244)	12 665
3250	Statens ressurs- og voksenopplæringsssenter og opplæring for voksne innvandrere (jf. kap. 250)	44 726
3252	Fjernundervisning (jf. kap. 252)	723
3255	Forskning, utvikling og diverse tilskudd (jf. kap. 255)	2 573
3260	Universitetet i Oslo (jf. kap. 260)	573 143
3261	Universitetet i Bergen (jf. kap. 261)	357 635
3262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (jf. kap. 262)	326 411
3263	Universitetet i Tromsø (jf. kap. 263)	161 874
3264	Norges handelshøgskole (jf. kap. 264)	17 240
3265	Arkitektshøgskolen i Oslo (jf. kap. 265)	3 157
3268	Norges idrettshøgskole (jf. kap. 268)	11 301
3269	Norges musikkhøgskole (jf. kap. 269)	1 475
3273	Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 273)	2 971
3274	Statlige høgskoler (jf. kap. 274)	366 843
3278	Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 278)	160 318
3279	Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 279)	66 706
3281	Fellesutgifter for universiteter og høgskoler	2 759
3283	Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 283)	112 731
3294	Kirkelig administrasjon (jf. kap. 294)	5 677
3295	Presteskapet (jf. kap. 295)	17 054
3297	Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 297)	8 888
3299	Opplysningsvesenets fond (jf. kap. 299)	30 100
4020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)	100 840
4021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)	30 280
4023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 1023)	5 630
5310	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)	110 800
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)	4 895 000
Sum inntekter		7 480 003
Netto rammesum		24 816 746

3.2.17.2 Merknader frå komiteen

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre viser til viktigheten av forskning for fremtidig vekst i verdiskapningen. Det er viktig å styrke både grunnforskningen, som ofte skjer i offentlig regi, og den forskning som foregår i næringslivet. FoU-innsatsen i norsk næringsliv ligger lavt sammenlignet med andre land. Samtidig vil det ved forskning i bedriftene ofte være såkalte positive eksterne effekter. Disse forholdene tilsier etter disse medlemmers syn at forsknings- og utviklingsvirksomhet i næringslivet bør stimuleres spesielt, ved siden av økt satsing på forskning generelt. Disse medlemmer viser også til forslag i Buer-utvalget om et eget fond i SND for utviklingsarbeid.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem forslag til økonomiske stimulerings tiltak for å fremme forsknings- og utviklingsarbeidet i bedriftene. Samtidig bes Regjeringen utrede og fremme forslag om å opprette et Norges Forskningsfond, basert på midler fra et eventuelt salg av statlige aksjer.»

3.2.17.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet bygger sin utdanningspolitikk på visjonen om et samfunn der alle skal ha de samme muligheter ut fra egne forutsetninger og uavhengig av bosted, til å lære og utvikle seg. Dette gjelder fra grunnskole til universitet. Utdanning fremmer selvfølelse for den enkelte og vil være nøkkelen til at Norge fortsatt skal være et rettfærdig velferdssamfunn. Studie- stipend og lånesystemet må utvikles slik at det virker sosialt rettfærdig. Likeledes må det stimulere til livslang læring.

Kunnskapssamfunnet stiller helt andre krav til kompetanse enn tidligere. For å hindre at noen utestenges, mener disse medlemmer at utdanningsinstitusjonene må være åpne for å tilrettelegge utdanningsløp, også for de som trenger særlige tiltak for å lykkes i sin utdanning.

Disse medlemmer vil videreføre skole- og fritidsordningen uten reduksjoner i statstilskuddet. Posten bør økes med 7 mill. kroner.

For å sikre videregående skoler bedre teknisk undervisningsutstyr, slik at Reform 94 kan følges videre opp, vil disse medlemmer gå inn for å øke bevilgningen med 35 mill. kroner.

Disse medlemmer vil dessuten innføre en utlånssordning av skolebøker for elever i videregående skole. Til dette bør det i første omgang bevilges 50 mill. kroner som er ment å skulle benyttes til norskbøker og elektroniske læremidler.

Videre vil disse medlemmer at voksne som ikke har fått mulighet til utdanning skal gis en individuell juridisk rett til grunnskole, videregående- eller fagopplæring. Men utdanning foregår ikke bare i de offentlige utdanningssystemet. Den viktigste kilden til

ny kunnskap for voksne er i arbeidslivet. Derfor må den kunnskapen som den enkelte allerede har og som er ervervet - realkompetansen - anerkjennes og dokumenteres. Det er dessuten av stor betydning at voksne får formell kompetanse gjennom dagens § 20 ordning. Denne må derfor videreføres.

Høyere utdanning og forskning skal prioriteres for å sikre velferd så vel som sysselsetting i kunnskapssamfunnet. Disse medlemmer legger vekt på at innsatsen innenfor høyere utdanning må rettes mot de prioriterte utdanningene og viser til behovet for å følge opp handlingsplanen for helse- og omsorgspersonell og IT.

Endringene i samfunnet og arbeidslivet skjer raskere enn noen gang tidligere. Kontinuerlig oppdatering av alle blir derfor viktig. Utdanning er en kilde til egenutvikling og styrker selvtilliten hos menneskene som slik forandrer og forbedrer sin egen og andres hverdag. Derfor er en bred satsing på etter- og videreutdanning for voksne både en motor i den økonomiske utviklingen og et virkemiddel for å videreutvikle vårt demokrati. Derfor må utdanningen tilbys i nye og fleksible former.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet systematisk har endret den tradisjonelle distrikts- og næringspolitikk i retning av å sikre kompetanse og kunnskap i distriktene for slik å sikre bosettingen. Den sittende regjerings distriktspolitikk viser at den ønsker å gå tilbake til kontantoverføringer fremfor tjenester og kompetansesatsinger. Disse medlemmer vil derfor understreke at Arbeiderpartiet vil fortsette sitt arbeid mot å sikre hele landet kompetanseoppbyggingstiltak.

Disse medlemmer vil øke innsatsen til desentraliserte høyskoletilbud.

For å sikre alle barn og unge et godt fysisk ute- og innemiljø vil Disse medlemmer etablere et uavhengig nasjonalt fagråd som skal kunne bistå kommunene i deres arbeid med å forbedre innemiljøet i skolene.

Disse medlemmer vil derfor gå inn for å bevilge 29 mill. kroner til disse formål, som fordeler seg slik: etter- og videreutdanning (15 mill. kroner), desentralisert høyskoleutdanning (12 mill. kroner) og til å forbedre innemiljøet i skolene (2 mill. kroner).

Næringsforskning har under den sittende regjering systematisk blitt utsatt for kutt. Norge består i dag for det meste av små bedrifter med mindre enn fem ansatte. Disse har bare i liten grad anledning til selv å prioritere forskning.

Arbeiderpartiet vil derfor foreslå å bevilge 100 mill. kroner til Norges forskningsråd slik at det kan settes inn i næringsforskning og vitenskapelig utstyr.

Disse medlemmer mener at kunnskaps- og forskningspolitikken må styrkes. Det må være en hovedoppgave å gjøre Norge mindre avhengig av olje- og gassinntektene. Da er det etter disse medlemmers mening nødvendig med en bred satsing på kompetanse. Kvaliteten i grunnskole og videregående skole må

økes. Distriktshøyskolene og universitetene må få økte ressurser, og det må utvikles en etter- og videreutdanningsreform.

Disse medlemmer viser til at forskningen er basisen for kunnskapsutvikling og næringsutvikling. Det er nødvendig å sikre at forskningen får stabile og økte ressurser i årene framover.

Disse medlemmer mener derfor at det må etableres et Norges Forskningsfond. Fondet bør tilføres midler fra salg av statens aksjer som er vedtatt. På den måten sikres at statens formue omplasseres til framtidens virksomhet og ikke går med til forbruk. Disse medlemmer mener Stortinget må vedta overordnede retningslinjer for fondet. Tre områder bør pekes ut for nasjonal satsing: marin forskning, medisinsk forskning og miljøforskning.

Disse medlemmer ønsker at Den norske kirke skal være en folkekirke som har rom for alle mennesker uavhengig av alder, kjønn og livssituasjon. Alle må kunne kjenne tilhørighet til kirken og ta del i dens forskning, opplæring, omsorg og fellesskap.

Disse medlemmer viser til at kirken har opparbeidet fonds som gir avkastning, noe av dette benyttes allerede til kirkens virksomhet. Disse medlemmer mener at en noe større andel av dette vil kunne nyttiggjøres til kirkens virksomhet.

Disse medlemmer mener det er ønskelig å redusere de statlige overføringene til private skoler. I en tid der det er viktig å prioritere enhetsskolen, mener disse medlemmer at reduksjonen er i tråd med de forslag som Arbeiderpartiet fremmet i forbindelse med Stortingets behandling av tilskuddsordningene til privatskolene. Det vises i denne sammenheng til Innst. S. nr. 3 (1998-99).

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 17 bevilges med 24 722 206 000 kroner. Dette er en reduksjon på om lag 95 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 10.

3.2.17.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til proposisjonen og den foreslåtte økningen i forhold til budsjettet for 1998, noe som viser denne Regjeringens vilje til å prioritere disse områdene selv i en ellers stram økonomisk situasjon.

Disse medlemmer viser til at budsjettforslaget innebærer en økning i bevilgningene til grunnforskning ved at bevilgningene til Norges Forskningsråd økes. Budsjettforslaget innebærer også en styrking av de frittstående forskningsinstituttene, herunder økte midler til regionale forskningsinstitutter. Dette vil etter disse medlemmers oppfatning være et viktig bidrag for å styrke og videreutvikle forskning- og kompetansemiljøene i distriktene. Dette vil kunne gi positive ringvirkninger for næringsliv og bosetning ved at

distriktskommuner kan tilby interessante arbeidsplasser for høyt utdannet arbeidskraft.

Disse medlemmer er fornøyd med at det i proposisjonen for 1999 legges opp til en videreføring av opptakskapasiteten innen de prioriterte studiene IT-, helsefag- og lærerutdanning.

Når det gjelder bevilgningene til kirka, vil disse medlemmer påpeke behovet for økte midler til vikartjenesten for prestene, noe Regjeringen følger opp i sitt budsjettforslag.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag om en bevilgning for 1999 til utviklingen av et system for dokumentasjon av realkompetanse for voksne som ønsker å heve sin kompetanse. Dette vil være et viktig virkemiddel i realiseringen av kompetansereformen.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 17 bevilges med 24 623 746 000 kroner, som er en reduksjon på 193 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.17.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 17 settes til 23 912 783 500 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på om lag 904 mill. kroner.

Innenfor ramme 17 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 7 480 003 000 kroner, som i det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene settes til 31 392 786 500 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 904 mill. kroner.

Disse medlemmers skolepolitikk baserer seg på et høyt kunnskapsnivå både for lærere og elever. Kunnskapskolen er et faktum fra seksåringer til doktorgrader, og for å få dette til må undervisningstilbudet være basert på mangfold, fleksibilitet og respekt for det enkelte menneskes unike evner.

Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av at den norske skole tilrettelegges som et sted for læring og ikke som man i dag kan få inntrykk av, et sted å være. Det er derfor viktig at den norske skole tilrettelegger utdanningen slik at elevenes evner og anlegg blir stående i sentrum.

Disse medlemmer viser til sine forslag i innstillingen til St.meld. nr. 45 (1997-98) og vil på den bakgrunn gå inn for å øke bevilgningen til de private skolene med 14,5 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Fremskrittspartiet mener det er viktig at man viderefører det omfattende arbeidet med å utvikle læremidler for funksjonshemmede elever. Fremskrittspartiet vil derfor øke disse bevilgningene.

Videregående opplæring står overfor nye store utfordringer ved gjennomføring av reform for kompetanseheving. Det foreligger ikke faste planer eller endelige avtaler som regulerer kostnadsfordelingen. Reform 94 er heller ikke evaluert. Fremskrittspartiet er prinsipiell

motstander av å reformere før det foreligger en evaluering og har derfor ikke gitt ekstrabevilgninger i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.17.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 17 settes til netto 24 932 746 000 kroner, som er om 116 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 17 vil Høyre at inntektene settes til 7 480 003 000 kroner og at utgiftene settes til 32 412 749 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at det er en klar sammenheng mellom kunnskapsvekst og vekst i verdiskapningen. Kunnskaper og forskning er avgjørende for landets utvikling. Høyre legger derfor i sitt alternative statsbudsjett stor vekt på å utvikle og prioritere en målrettet kunnskapspolitikk, med sikte på å styrke kvalitet og kunnskapsformidling i alle ledd av utdannelsessystemet, fra grunnskolen til høyere utdanning.

Disse medlemmer viser til at skole og utdanning er blant de prioriterte områder i Høyres budsjettforslag, og partiet går inn for en økning i bevilgningene på 100 mill. kroner utover Regjeringens forslag. I tillegg ønsker Høyre å omprioritere vel 350 mill. kroner innenfor Regjeringens forslag, slik at Høyre kan foreslå å øke spesielt prioriterte områder med 485,5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre har valgt å gi særlig prioritet til høyere utdanning og forskning, og vil fremme forslag om å styrke dette området med vel 300 mill. kroner. Høyres forslag tilgodeser både universiteter og høyskoler, samtidig som det er lagt inn midler til forbedring av studiefinansieringen og økt satsing på studentboliger. Forslaget vil innebære bedre forhold for grunnforskningen, som i betydelig grad skjer på universitetene.

Disse medlemmer ønsker å styrke kjernefagene i grunnskolen, og Høyre vil igjen foreslå å øke antallet undervisningstimer i grunnskolen med en uketime på småskoletrinnet og mellomtrinnet (1.-7. klasse). Denne økningen vil redusere behovet for skolefritidsordninger, og forslaget om økt timetall vil derfor også i år bli kombinert med forslag om reduksjon i den statlige støtten til skolefritidsordninger. Kvaliteten i skolen er i høy grad avhengig av lærernes kompetanse. Behovet for øket kompetanse gjelder imidlertid ikke bare nye lærere - behovet for faglig oppdatering er også stort hos lærere som allerede er i funksjon. Høyre mener derfor at det er nødvendig å satse sterkere på etterutdanning av lærere, både i grunnskolen og videregående skole. Høyre vil foreslå å øke bevilgningen til etterutdanning for lærere med 40 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 12 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 17.

Disse medlemmer viser til viktigheten av forskning for fremtidig vekst i verdiskapningen. Det er viktig å styrke både grunnforskningen, som ofte skjer i offentlig regi, og den forskning som foregår i næringslivet. FoU-innsatsen i norsk næringsliv ligger lavt sammenlignet med andre land. Samtidig vil det ved forskning i bedriftene ofte være såkalte positive eksterne effekter. Disse forholdene tilsier etter disse medlemmers syn at forsknings- og utviklingsvirksomhet i næringslivet bør stimuleres spesielt, ved siden av økt satsing på forskning generelt. Disse medlemmer viser også til forslag i Buer-utvalget om et eget fond i SND for utviklingsarbeid.

3.2.17.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke at den menneskelige kapitalen, den kunnskapen og kompetansen til hver enkelt av oss, er Norges viktigste ressurs. Verdien av den menneskelige kapitalen utgjør 2/3 av nasjonalformuen. Det er kunnskapen - ikke oljen - vi skal leve av i framtida. Dette medlem mener derfor at nasjonens formue vil forringes uten en planmessig satsing på utdanning.

Grunnskolen - og spesielt ungdomsskolen - har saket akterut når det gjelder tilføring av ressurser. Det har ført til store forskjeller i skolen og et dårligere læringstilbud. Dette medlem vil peke på det store paradoks at de flotteste byggene i Norge er private næringsbygg - bygg med air-condition, utsmykking og gode arbeidsforhold for de som arbeider der, mens mange skoler, spesielt ungdomsskoler, er dårlig vedlikeholdt, har dårlig innelima og kritikkverdige arbeidsforhold. Dette medlem vil vise til de statlige forskriftene som pålegger kommunene å sørge for forsvarlig innelima i skolene innen 1998. Dette medlem vil vise til at Sosialistisk Venstreparti flere ganger har påpekt at det er nødvendig med omfattende statlig medansvar for å bygge ut et forsvarlig innelimamiljø i skolene. Dette medlem legger derfor opp til å kompensere kommunene for lån i Kommunalbanken til investeringer i innelima. For neste år vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å sette av 75 mill. kroner til kompensasjon for innelimatiltak.

Dette medlem mener at et av de aller viktigste tiltakene i grunnskolen vil være å senke elevtallet. Dette vil gi lærerne bedre tid til hver enkelt elev, og dermed økt kvalitet på undervisningen. Dette medlem vil peke på at Sosialistisk Venstreparti på sikt har en målsetning på et elevtak på 20. De første skritt i denne retning bør etter dette medlems oppfatning begynne nå. For budsjettåret 1999 vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å bevilge 295 mill. kroner til å bli å senke elevtallet i klassene fra 30 til 28.

Dette medlem vil bedre lærernes arbeidsforhold og gi de en etterutdanning som er et moderne kunnskapssamfunn verdig. Uansett hvordan skolen ser ut er det til syvende og sist læreren som er viktigst. Dette

medlem ønsker på sikt å gi undervisningspersonalet 12 uker etterutdanning. Sosialistisk Venstreparti vil derfor foreslå å bevilge 635 mill. kroner til kompetanseheving/etterutdanning på budsjettet for 1999.

Kjennskap og bruk av informasjonsteknologi vil være helt sentralt framover. Dette medlem vil derfor framheve viktigheten av at elevene gjennom utdanningssystemet blir vant til å bruke den nye informasjonsteknologien. For å få til det trengs det oppdaterte maskiner i skolen. Dette medlem mener at alle elever må ha tilgang til datateknologi og alle skolebibliotek må knyttet til internett. Stortinget har allerede vedtatt at staten skal være medfinansierer til dette, derfor trengs det økte bevilgninger på området. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å øke bevilgningen til IT-utstyr med 190 mill. kroner.

Videregående skole

Dette medlem vil vise til at for mange i videregående skole beløper utgiftene til innkjøp av skolebøker seg opp til 4 000-5 000 kroner i året. Den økonomiske belastningen blir stor for mange familier. Gjennomføring av Reform 94 har gitt alle 16-19 åringer en lovfestet rett til videregående utdanning. Dette medlem vil understreke det viktige prinsipp at alle skal ha rett til å benytte seg av tilbudet til videregående utdanning, uavhengig av foreldrenes økonomi og inntekt. Dette medlem har lagt til grunn en økt bevilgning på 310 mill. kroner til innføring av en utlånsordning av skolebøker for elever i den videregående skole i sitt rammeforslag.

Høyere utdanning

Dette medlem vil peke at det er et betydelig behov for studentboliger blant studenter. Antallet søkere til studentboliger har økt kraftig den siste tiden og ventelistene blir stadig lengre. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å øke den statlige andelen av bevilgningen med 100 mill. kroner, slik at det kan bygges 1 000 studentboliger neste år.

Dette medlem viser til at stortingsflertallet har vedtatt markedsstyrt rente. Da vedtaket ble gjort i fjor høst var vi inne i en periode hvor det generelle rentenivået var svært lavt. I dag har vi et høyt rentenivå, og dette rammer folk med studielån dobbelt. Dette medlem mener at utdanning er en ressurs og samfunnet trenger utdannede mennesker. Derfor må også betingelsene, etter dette medlems oppfatning, være tilstede for at flest mulig skal få mulighet til å ta høyere utdanning. Dette medlem vil vise til Sosialistisk Venstrepartis mål som er en politisk styrt rente. Et steg på denne veien er å sette et tak på studierenta på. Dette medlem mener at studielånsrenta bør fryses på 4,8 pst.

3.2.17.2.6 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte ønsker å heve bevilgningene til utdannings- og forskningsformål. Dette medlem slutter

seg i store trekk til merknaden fra Høyres medlemmer om økte bevilgninger til drift og investeringer til universitets- og høyskoleformål, rentesubsidier på studielån, til bygging av studentboliger og reduserte tilskudd til opplæring av voksne innvandrere. Det bør etter dette medlems oppfatning være en politisk styrt studierente, hvilket sikrer studentene mer forutsigelige renteutgifter etter avsluttet studium.

Dette medlem vil senere foreslå at bevilgningen under kap. 250 post 60 Tilskudd til opplæring av voksne innvandrere reduseres med 75 mill. kroner til 283 mill. kroner.

Dette medlem kommer tilbake med forslag om at det bevilges 180 mill. kroner mer til driftsutgifter ved universitetene og høyskolene og 40 mill. kroner mer til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold enn det som fremmes i St.prp. 1 (1998-99)

Dette medlem vil etterhvert foreslå at det bevilges 20 mill. kroner mer under kap. 291 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger. Denne posten vil således bli på om lag 100,3 mill. kroner.

Dette medlem vil senere foreslå at kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 72 Rentestønad økes med 74 mill. kroner til 1 862 mill. kroner.

Dette medlem mener det er et stort problem for fiskerinæringen at det ikke finnes skolefartøy ved alle fiskerifagskolene, som gir elevene mulighet til praktisk trening i det yrket som elevene har valgt.

Dette medlem vil komme tilbake med forslag om bevilgning til kap. 231 Tilskudd til videregående opplæring post 66 Øremerket tilskudd til anskaffelse av skolefartøy på 7,5 mill. kroner.

Dette medlem ønsker også en ordning som sikrer distriktene og særskilt Nord-Norge god tilgang til helsepersonell. Det har vist seg at nesten alle ordninger som skulle stimulere til bedre dekning av behovet for leger og annet helsepersonell har sviktet i forhold til de målsetninger disse ordninger hadde. Det bør etter dette medlems mening prøves ut en ordning som stimulerer ungdom fra utkantstrøkene til å ta utdanning innen fagområder som det er svak dekning av i utkantkommunene. Dette medlem vil foreslå at det derfor opprettes en ekstrastipendordning for å stimulere utkantungdom til å velge utdanning innen enkelte helsefag. Dette medlem vil senere foreslå at det settes av 5 mill. kroner til ei prøveordning med ekstrastipend til ungdom fra utkantstrøk som velger særskilt etter spurte yrker, og som forplikter seg til å bosette seg i områder med mangel på yrkesutøvere med spesialutdanning. Det bør også være et vilkår at utdanningen tas så nært målområdet som mulig.

Dette medlem vil etterhvert foreslå at det under kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning opprettes en egen post 76 Ekstrastipend til studenter fra utkantkommuner og at det bevilges 5 mill. kroner til denne posten.

Dette medlem vil etterhvert foreslå at Regjeringen gis i oppgave å foreslå retningslinjer for prøveord-

ningen med ekstrastipend til den nevnte gruppe studenter.

Dette medlem har i flere av sine merknader pekt på behovet for større satsing for å opprettholde bosetningsmønsteret og ønsket om et bedre og mer variert næringsmønster og tjenestetilbud. Dette medlem mener at en i denne sammenheng også må stimulere de kulturelle miljøene som er bygget opp i Nord-Norge. Dette medlem mener det er et nasjonalt ansvar at disse sikres tilfredsstillende vilkår.

Dette medlem vil, på dette grunnlag, senere foreslå at bevilgningen under kap. 249 Andre tiltak i utdanningen post 61 Tilskudd til Nordland kunst og filmskole økes med 2 mill. kroner til 4 mill. kroner.

Dette medlem er misfornøyd med Regjeringens forslag til bevilgninger til kirkeformål, og viser i den forbindelse til flere signaler om manglende midler til å hjelpe personer som søker kirken med sine problem og sorger.

Dette medlem vil derfor foreslå at bevilgningen under kap. 294 Kirkelig administrasjon økes med 40 mill. kroner til 150 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene på rammeområde 17 bør være på 32 590 249 000 kroner og inntektene på 7 480 003 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 25 110 246 000 kroner.

3.2.17.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 17

Tabell 3.34

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 17 (Utdanning og forskning)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 10 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 10.....	24 816 746	
AP	24 722 206	- 94 540
KrF, SP og V	24 623 746	- 193 000
FrP	23 912 784	- 903 963
H	24 932 746	+ 116 000
SV	27 735 264	+ 2 918 518
TF	25 110 246	+ 293 500

3.2.18 Rammeområde 18 (Samferdsel), under samferdselskomiteen

3.2.18.1 Samandrag

Tabell 3.35

Budsjettkapittel i rammeområde 18 (Samferdsel) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 8 og 11. Tal i tusen kroner

Utgifter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8 og 11
1060	Kystadministrasjon (jf. Kap. 4060)	131 300
1064	Havnetjenesten (jf. Kap. 4064)	192 000
1065	Fyrtjenesten (jf. Kap. 4065)	195 600
1066	Lostjenesten (jf. Kap. 4066)	326 500
1067	Trafikksentraler (jf. Kap. 4067)	58 150
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. Kap. 4070)	32 970
1300	Samferdselsdepartementet (jf. Kap. 4300)	109 800
1301	Forskning og utvikling m.v.	106 400
1310	Flytransport	271 100
1311	Tilskudd til regionale flyplasser	140 900
1320	Statens vegvesen (jf. Kap. 4320)	9 546 500
1330	Særskilte transporttiltak	580 600
1350	Jernbaneverket (jf. Kap. 4350)	3 613 000

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8 og 11
1351	Overføringer til NSB BA	980 000
1352	NSB Gardermobanen AS	65 000
1354	Statens jernbanetilsyn	6 900
1360	Samferdselsberedskap	37 140
1370	Kjøp av posttjenester	580 000
1371	Etablering av Posten Norge BA	200 000
1380	Post- og teletilsynet (jf. Kap. 4380)	154 100
2450	Luftfartsverket (jf. Kap. 5450, 5491 og 5603)	604 200
Sum utgifter		17 932 160

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8 og 11
4060	Kystadministrasjon (jf. Kap. 1060)	50
4064	Havnetjenesten (jf. Kap. 1064)	10
4065	Fyrtjenesten (jf. Kap. 1065)	59 790
4066	Lostjenesten (jf. Kap. 1066)	345 330
4067	Trafikksentraler (jf. Kap. 1067)	22 300
4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. Kap. 1070)	3 800
4300	Samferdselsdepartementet (jf. Kap. 1300)	1 780
4320	Statens vegvesen (jf. Kap. 1320)	214 300
4350	Jernbaneverket (jf. Kap. 1350)	56 700
4380	Post- og teletilsynet (jf. Kap. 1380)	144 100
5450	Luftfartsverket (jf. Kap. 2450)	353 720
5611	Renter av lån til NSB BA	124 000
5612	Renter av lån til Posten Norge BA	26 000
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	500 000
Sum inntekter		1 851 880
Netto rammesum		16 080 280

3.2.18.2 Merknader frå komiteen

3.2.18.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at gode samferdselsløsninger er viktig for å styrke næringslivets konkurransevne og øke verdiskapningen. Samtidig er gode samferdselsløsninger avgjørende for å skape velfungerende by- og lokalsamfunn og styrket bosetting i distriktene.

Disse medlemmer legger til grunn de langtidsplaner for veg- og vegtransport, jernbane, luftfart og havner som ble lagt fram av regjeringen Jagland våren 1997. Arbeiderpartiet er bekymret for at Regjeringens forslag til rammer for riksveginvesteringer vil føre til urasjonell framdrift og store statlige forpliktelser overfor bompengeselskapene de kommende år.

Som ledd i det samlede finanspolitiske opplegget vil disse medlemmer fordele statens gjenstående bevilgningsforpliktelse for tilskudd til restrukturering

ved etablering av Posten Norge BA over to år. Utgiften i 1999 bør derfor reduseres med 100 mill. kroner.

Disse medlemmer går inn for at seteavgiften for flyreiser skal avvikles og omgjøres til en passasjeravgift i samsvar med tidligere ordning. Da flyselskapene har utlignet flyseteavgiften på flyreiser over hele landet, innebærer Arbeiderpartiets opplegg lavere pris på flyreiser over hele landet i forhold til Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer viser videre til at Arbeiderpartiet går inn for at ikke-tilskuddsberettiget bussdrift med ruteløyve skal gis kompensasjon for autodieselavgift. Arbeiderpartiet vil bevilge 20 mill. kroner til dette formål under kap. 1330 post 60 avgiftskompensasjon rutebiler.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 18 bevilges med 16 000 280 000 kroner. Dette er en reduksjon på 80 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 8 og nr. 11.

3.2.18.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er opptatt av gode kommunikasjonsårer i alle deler av landet. Samferdselspolitikken har store konsekvenser for distriktenes konkurransevne og mulighet for fortsatt verdiskapning og den har store konsekvenser for luftkvalitet og dermed også livskvalitet og helsetilstanden i byene. Disse medlemmer vil prioritere trafikkisikkerhet og rassikring, vegvedlikehold, viktige samferdselstiltak i distriktene, miljøvennlig samferdsel i byområdene og fortsatt satsing på krengetog og styrking av vedlikeholdet av jernbanen.

Vegvedlikehold er avgjørende for trafikkisikkerheten og nødvendig for å opprettholde vegkapitalen. For dårlig vedlikehold gir redusert trafikkisikkerhet og kan føre til store kostnader til opprusting på et senere tidspunkt. Vegvedlikehold innebærer også satsing på brøyting og legger på den måten til rette for økt bruk av piggfrie vinterdekk i byområdene som er sterkt plaget av svevestøv.

Disse medlemmer prioriterer trafikkisikkerhet og rassikring. Rassikring bør tilføres 75 mill. kroner over en egen post, i tillegg til ordinære riksveginvesteringer som i en del tilfeller reduserer rasfaren.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre gode kommunikasjoner i distriktene. Godt vedlikehold er viktig også i denne sammenheng. Samtidig har en funnet plass for å starte opp 8 nye prosjekter på øvrig riksvegnett/fylkesvegnettet som alle har stor lokal og regional betydning.

Jernbanevedlikehold er avgjørende for å sikre regularitet i reisetilbudet. Godt vedlikehold er også en forutsetning for at nytt materiell og satsingen på krengetog skal gi den positive effekt i form av kortere reisetid og flere passasjerer. Disse medlemmer er opptatt av oppfølgingen av det vedtak Stortinget har gjort om satsing på krengetog, og viser til at det er satt av 310 mill. kroner til denne satsingen i 1999.

Disse medlemmer er opptatt av å legge til rette for transport av gods med båt. Gode havner er en viktig del av infrastrukturen, og rammene for havnetjenesten er økt til 192 mill. kroner i 1999.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre alle et godt og tjenlig tilbud av posttjenester, og mener at ram-

mene for kjøp av posttjenester i 1999 bør videreføres på samme nivå som i 1998.

Disse medlemmer viser til at post 1371.70 Tilskudd til restruktureringen av Posten Norge BA er redusert med 200 mill. kroner.

Disse medlemmer legger til grunn at Regjeringen legger denne bevilgningen inn igjen i forslaget til statsbudsjett for år 2000.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 18 bevilges med 15 843 280 000 kroner, som er en reduksjon på 237 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til tilskudd til Redningsselskapet, i samråd med Regjeringen, vil bli økt med 8 mill. kroner ut over Regjeringens forslag (sjømannsfradraget) og at det til ikke-tilskuddsberettiget bussdrift med løyve bevilges 20 mill. kroner som kompensasjon for autodieselavgift.

3.2.18.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 18 settes til 16 287 780 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 207 mill. kroner.

Innenfor ramme 18 ønsker Fremskrittspartiet at inntektene settes til 1 821 880 000 kroner, som det beløp som følger av Regjeringens forslag, og at utgiftene settes til 18 109 660 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 207 mill. kroner.

Disse medlemmer er bekymret for at det norske transportnettet ikke holder tritt med økningen i trafikkmengdene. Statlig samferdselsplanlegging har i mange år vært preget av en urealistisk tro på at fremtidig trafikkvekst skal skje på jernbanenettet. Disse medlemmer viser til at veksten likevel er kommet på veinettet. Det er grunn til å tro at denne tendensen vil holde seg. Fremskrittspartiet vil foreslå til sammen 1,7 mrd. kroner mer til veier, men reduserte bevilgninger til jernbaneforvaltning. NSB utfører nå bare 4,2 pst. av passasjertrafikken og 4,4 pst. av godstransporten.

Tabellen viser prosentvis fordeling av transportarbeid på veitrafikk, jernbane og andre transportgrener i 1996.

Transport i Norge i 1996	Prosentandel av	
	passasjerkilometer	godstonnkilometer
Veitrafikk	87,17	25,46
Jernbane	4,17	4,39
Andre	8,66	70,15
Sum	100,00	100,00

Kilde: SSB

Disse medlemmer savner en helhetsstrategi for hvordan samferdselen i Norge skal organiseres. Selv en dramatisk økning av jernbanetrafikken vil knapt merkes på veitrafikken, selv om jernbanetransporten i dag beslaglegger store deler av samferdselsbudsjettet. Når veitrafikken samtidig innbringer nærmere 30 mrd. kroner i avgifter, mener disse medlemmer at innsatsen først og fremst må settes inn på veinettet.

Disse medlemmer etterlyser en grundigere gjennomgang av postfilialstrukturen, og mener postens underskudd kan reduseres ved å samordne flere av tjenestene med varehandelen og bankene.

3.2.18.2.4 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 18 settes til netto 16 645 480 000 kroner, som er om lag 565 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Innenfor ramme 18 vil Høyre at inntektene settes til 1 871 880 000 kroner og at utgiftene settes til 18 517 360 000 kroner.

Disse medlemmer vil understreke at store avstander og spredt bosetting gjør Norge avhengig av gode transportløsninger. En effektiv infrastruktur er avgjørende for at det skal være mulig for bedrifter i Distrikts-Norge å være konkurransedyktige. Høyre satser på veitbygging fordi gode kommunikasjoner knytter landsdelene sammen og gir effektive transport-årer ut av landet. Dette er god distriktpolitikk og god næringspolitikk.

Disse medlemmer viser til at Høyre vil øke bevilgningene til stamveier og øvrige riksveier, slik at flest mulig påbegynte veianlegg kan ferdigstilles i 1999. Dette vil være god transportøkonomi og samfunnsøkonomi, og forhindre de problemene departementet peker på med økte kostnader p.g.a. redusert fremdrift. Da Norsk Vei- og Veitrafikkplan for perioden 1997-2001 ble behandlet i Stortinget våren 1997, dannet Høyre sammen med Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet flertall for en økt satsing. Regjeringen har imidlertid i sitt budsjettforslag lagt til side sine forpliktelser både for inneværende år og for 1999. På grunn av presset i norsk økonomi og behovet for innstramninger har Høyre derfor funnet det nødvendig å foreslå en reduksjon på 5,85 pst. i forhold til vårt forslag til i Veiplanen. Det er likevel verdt å merke seg at Høyre i forhold til Regjeringens budsjettforslag vil øke bevilgningene til vegutbygging m.v. med 968 mill. kroner.

Disse medlemmer anser ekspressbussene som et viktig kollektivtilbud for distriktene. For enkelte fylker er disse det viktigste kollektivtilbudet til innbyggerne. Derfor kan ikke Høyre godta at sentrumsregjeringen unnlater å følge opp Stortingets vedtak om å kompensere ekspressbussene for dieselavgift på lik linje med den tilskuddsberettigede bussdriften, og vil foreslå å bevilge 20 mill. kroner på kap. 1330 post 60.

Høyre vil også foreslå å bevilge 12 mill. kroner ekstra til fiskerihavner og utbedring av farleier.

Som et bidrag til å dekke inn disse satsingene vil Høyre foreslå reduserte bevilgninger til Jernbaneverket og NSB med 150 mill. kroner, til kjøp av ulønnsomme posttjenester og Posten med 260 mill. kroner samt til kystadministrasjon med 5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 13 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 18.

3.2.18.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at forslaget til statsbudsjett for 1999 ikke innebærer noen endring av samferdselspolitikken i mer miljøvennlig retning. Heller ikke innebærer budsjettet noen styrking av arbeidet med sikring av barns skoleveg i forhold til det opplegget som ble presentert i NVVP. Budsjettet innebærer dessuten en videreføring av løftebruddene i forhold til rassikringstiltak i Indre Hardanger.

Selv om det er foreslått å sette i gang få nye, store vegprosjekter, videreføres en rekke større prosjekter med betydelige miljøkonsekvenser, som Sosialistisk Venstreparti tidligere har stemt i mot. Dette gjelder bl.a. ny E18 i Nordre Vestfold, Trekantsambandet Stord-Sveio-Bømlo og Oslofjord-forbindelsen mellom Drøbak og Hurum. Dette medlem vil peke på at en betydelig del av bevilgningene i 1999 gjelder bindinger på prosjekter som Sosialistisk Venstreparti har gått i mot tidligere, eller har foreslått betydelig redusert.

Sosialistisk Venstreparti vil videre foreslå å øke bevilgningene til fylkesveger med 50 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Økningen skal i all hovedsak gå til tiltak for bedret trafikksikkerhet på de kommunale og fylkeskommunale skolevegene. I tillegg vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å øke bevilgningene til rassikring på riksvegene med til sammen 180 mill. kroner, midler som også i stor grad forutsettes kanalisert til skoleveger. Disse midlene vil fordele seg slik:

- Generelle rassikringstiltak under kap. 1320 post 30 økes med 60 mill. kroner.
- Rassikring i Indre Hardanger økes med 40 mill. kroner for å bringe bevilgningen opp mot det nivå befolkningen i Hardanger har blitt lovet.
- Kap. 1320 post 31, Tilskudd til rassikring, økes med 80 mill. kroner.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen foreslår en betydelig økning i drift og vedlikehold av riksveger. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå å redusere denne økningen noe, og i stedet la en del av den foreslåtte økningen gå til høyst nødvendige tiltak innenfor gang- og sykkelvegnettet og til miljø- og kollektivtiltak. Til sammen vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å omprioritere 100 mill. kroner fra drift til miljøinvesteringer.

Innenfor stam- og riksvegbudsjettet vil Sosialistisk Venstreparti foreslå omprioriteringer fra store stamvegsprosjekter til kollektiv- og miljøtiltak og til mindre riksveger i distriktene, i tråd med partiets opplegg i Innst. S. nr. 273 (1996-97) om NVVP. Tilskuddet til kollektivtiltak i storbyene vil bl.a. bli foreslått økt med 100 mill. kroner.

Dette medlem foreslår videre å øke kompensasjonen for autodieselavgift til rutegående transport. Rapporter Sosialistisk Venstreparti har hentet inn fra fylkeskommunene viser en betydelig underkompensering i Regjeringens forslag. Når det gjelder fylkeskommunenes ansvar for kollektivtrafikk for øvrig, viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår betydelig styrking av fylkeskommunenes økonomi bl.a. for å kunne bidra til en styrking av kollektivtrafikken, og ikke en reduksjon i overføringene på 54 mill. kroner som forutsatt av Regjeringen.

Dette medlem viser til at det i innstillingen om Grønne skatter var et flertall som ønsket å kompensere autodieselavgiften for ekspressbussene. Dette medlem konstaterer at det nå er et flertall for denne bevilgningen på 20 mill. kroner i tråd med det dette medlem hele tiden har stått for.

Forslag til budsjett for Jernbaneverket i St.prp. nr. 1 (1998-99) innebærer en gledelig økning i forhold til 1998-bevilgning, men betyr likevel et lavere ambisjonsnivå enn i Innst. S. nr. 253 (1996-97) om Norsk Jernbaneplan 1998-2007 (NJP), som Stortinget behandlet våren 1997. Dette gjelder særlig:

- Forslaget til vedlikehold av linja ligger om lag 130 mill. kroner lavere enn det årlige beløpet Stortinget samlet seg om i NJP.
- Bevilgningene til tilpasning til bruk av krengetog ligger fortsatt for lavt til å oppfylle Stortingets forutsetning ved behandling av NJP, der rammen ligger på 1,6 mrd. kroner over fire år.

Totalt vil Sosialistisk Venstreparti foreslå en økning i investeringene i linja fra 1,35 mrd. kroner til 2,0 mrd. kroner, i tråd med det som var Jernbaneverkets forslag til rammer i Norsk Jernbaneplan.

De viktigste forslagene i ramme 18 (samferdsel) fra Sosialistisk Venstreparti vil bli følgende:

- Reduksjoner på stamveger og vegadministrasjon på til sammen om lag 350 mill. kroner.
- Tilskudd til kollektivtrafikk (inkl. storbymidler), gang- og sykkelveger og miljøtiltak økes med til sammen 200 mill. kroner, mens bevilgningene til mindre riksvegsprosjekter i fylkene økes med om lag 100 mill. kroner eksklusive rassikring.
- Skoleveger, tilskudd til fylkesveger og rassikring på riksveger økes med 230 mill. kroner.
- Bevilgningene til drift og vedlikehold av kjørevegen (Jernbaneverket) økes med 100 mill. kroner,

mens investeringer i linja økes med 650 mill. kroner.

3.2.18.2.6 Merknader fra medlemen i komiteen fra Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener at det til tross for fiskerinæringens store betydning for nasjonaløkonomien, ikke bevilges midler som står i forhold til denne betydningen. Fiskerinæringen er, utenom oljeindustrien, den største eksportnæringen. Det satses for lite på å tilfredsstille kravene til nødvendig infrastruktur som f.eks. havner og farleder. Dette medlem mener også at det ikke gis et tilstrekkelig tilbud om redningshjelp for næringene som er avhengig av operere på havet og under værforhold som kan være særlig tøffe. Dette medlem mener derfor at bevilgningene til redningstjenestene bør heves. Redningsselskapet er et av de viktigste elementene i redningstjenesten til sjøs, og den økonomiske evnen til Redningsselskapet er helt avgjørende for å opprettholde og helst utvikle redningstjenestetilbudet til kystnæringene og brukerne av kystfarvannene. Det er et problem med Regjeringens opplegg at refusjonsordningen for sjøfolk avvikes uten at en har øket tilskuddet til Redningsselskapet slik at det kompenserer for de økte personalkostnadene som Redningsselskapet får grunnet fjerningen av refusjonstilskuddet til sysselsetting av sjøfolk.

Dette medlem mener det er bedre å investere i infrastruktur her i landet enn å plassere overskudd i utlandet, i alle fall slik verdensøkonomien er nå. Dette medlem mener derfor det er rom for betydelige økninger av løyvingene til riksveg- og fylkesvegformål.

Dette medlem vil etter hvert komme tilbake med forslag om at kap. 1060 Kystadministrasjon post 70 Tilskudd til Redningsselskapet økes med 10 mill. kroner til 60 mill. kroner.

Dette medlem vil senere foreslå at kap. 1064 Havnetjeneste postene:

30 Fiskerihavneanlegg økes med 5 mill. kroner til 135 mill. kroner.

33 Farleder økes med 20 mill. kroner til 57 mill. kroner.

60 Tilskudd til fiskerihavnanlegg økes med 5 mill. kroner til 30 mill. kroner.

Dette medlem vil etter hvert komme med forslag om at kap. 1320 Statens vegvesen postene:

30 Riksveginvesteringer økes med 906 mill. kroner til 4 829 mill. kroner.

60 Tilskudd til fylkesvegformål økes med 82 mill. kroner til 319 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene på rammeområde 18 bør være på 18 960 160 000 kroner og inntektene på 1 851 880 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 17 108 280 000 kroner.

3.2.18.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 18

Tabell 3.36

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 18 (Samferdsel)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 8 og 11 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 8 og 11	16 080 280	
AP	16 000 280	- 80 000
KrF, SP og V	15 843 280	- 237 000
FrP	16 287 780	+ 207 500
H	16 645 480	+ 565 200
SV	17 051 580	+ 971 300
TF	17 108 280	+ 1 028 000

3.2.19 Rammeområde 19 (Rammetilskott til kommunesektoren), under finanskomiteen

3.2.19.1 Samandrag

Tabell 3.37

Budsjettkapittel i rammeområde 19 (Rammetilskott til kommunesektoren) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99). Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1
Kap.	Formål	
571	Rammetilskudd til kommuner	32 548 289
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	17 568 529
Sum utgifter 19		50 116 818
Sum inntekter 19		0
Netto rammesum 19		50 116 818

3.2.19.2 Merknader frå komiteen

3.2.19.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen
frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiets opplegg for kommuneøkonomien innebærer en økning i rammetilskuddene med om lag 1 160 mill. kroner i forhold til Regjeringens opplegg. 960 mill. kroner skyldes et ønske om å omfordele fra skattesterke til skattesvake kommuner. Økningen motsvares av en tilsvarende reduksjon i de kommunale skattører. Den øvrige økningen på 200 mill. kroner er en ren nettoøkning i forhold til Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at en økning i rammetilskuddene vil sette kommuner og fylkeskommuner bedre i stand til å klare egenandelene i forbindelse med vedtatte reformer.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 19 bevilges med 51 276 818 000 kroner. Dette er en økning på 1 160 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.19.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen
frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Regjeringen følger opp de rammer som stortingsflertallet vedtok for kommunesektoren for 1999 gjennom behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen i juni. Dette innebærer en reell inntektsvekst på vel 1 G pst. eller knapt 2,6 mrd. kroner. Hoveddelen av veksten er knyttet til handlingsplanene for eldreomsorg, psykiatri, utstyrsinvesteringer på sykehus og kreftbehandling. Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til økonomiske rammer for kommunesektoren for 1999.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen legger opp til at planperioden for eldresatsingen utvides fra 4 til 6 år. Flere kommuner har gitt positiv tilbakemelding på dette da det vil gi bedre tid både til grundig planlegging og skikkelig gjennomføring av byggeprosjektene. Samtidig vil det bedre mulighetene for å skaffe det fagpersonellet som er nødvendig for å

holde en forsvarlig drift. Disse medlemmer viser til at bevilgningen til eldresatsingen økes med 1 450 mill. kroner neste år, og støtter Regjeringens forslag om å utvide planperioden med 2 år.

Disse medlemmer viser til det justerte sentrumsopplegget som medfører at de kommunale og fylkeskommunale skattørene for personlige skattytere bør settes til henholdsvis 11,50 og 6,60 prosentenheter. Disse medlemmer viser til at stortingsflertallets vedtak i forbindelse med behandlingen av kommunøkonomiproposisjonen om en reduksjon av skattøren og en tilsvarende økning i rammetilskuddet for 1999, for å sikre best mulig inntektsfordeling mellom skattesvake og skattesterke kommuner, er tatt hensyn til ved fastsetting av de nye prosentsatsene.

3.2.19.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 19 settes til 43 426 818 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 6 690 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternativ som overfører ansvaret for finansieringen av primær oppgavene (helse, omsorg og skole) direkte til staten gjennom en stykkprisfinansiering. Et slikt system vil i betydelig grad endre de statlige overføringene til kommunene og sikre en tilnærmet lik standard på disse viktige tjenestene over hele landet, uavhengig av den kommunale økonomien og lokale politiske prioriteringer. Ulikheter kommunene imellom og svingninger i kommunale inntekter vil med et slikt system få atskillig mindre betydning, selv om det medfører usikkerhet i forbindelse med makroøkonomisk planlegging. Disse medlemmer fastslår at inntektssystemet i utgangspunktet bygger på prinsipper som vi ikke er enige i, men at disse medlemmer legger dagens system til grunn. Disse medlemmer ser det som uheldig at innbyggertilskuddet skal være salderingsposten i inntektssystemet, og ønsker å styrke det på bekostning av inntektsutjevne tilskudd, Nord-Norge tilskuddet, regionaltilskuddet og skjønnstilskuddet, fordi innbyggertilskuddet etter disse medlemmers oppfatning er selve bærebjelken i Rattsømlaggingen, med objektive kostnadsnøkler lagt til grunn for fordeling av midlene. Økningen er på 1,5 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Inntektsutjevningstilskuddet virker mot hensynet til å oppmuntre kommunene til å arbeide for øke sine egne inntekter, og bør av den grunn reduseres med 2,65 mrd. kroner. Begrunnelsen for Nord-Norge tilskuddet er at kommunene i denne landsdelen skal kunne tilby sine innbyggere en bedre service enn i resten av landet. Fremskrittspartiet er uenig i en slik tanke, og mener tvert imot at tilbudet på de viktigste tjenestene bør være tilnærmet likt over hele landet, finansiert gjennom innbyggertilskuddet fordelt etter objektive kriterier. Nord-Norge tilskuddet bør derfor reduseres med 0,3 mrd.

kroner. Disse medlemmer mener at skjønnstilskuddet ofte blir tilfeldig fordelt, ofte til kommuner som har påført, seg selv økonomiske problemer. Skjønnstilskuddet bør derfor reduseres med 12 mrd. kroner. Regionaltilskuddet er sammen med basistillegget i kostnadsnøkkelen for innbyggertilskuddet med på å sementere kommunestrukturen i Norge. Dette er tilskudd som fordeles på en slik måte at sammenslåing av små kommuner vil gi sterkt reduserte overføringer, og i verste fall bli direkte ulønnsomt. Disse medlemmer mener at kommunesammenslåinger skal skje ved frivillighet, men overføringene fra staten bør ikke være utformet på en slik måte at eventuelle sammenslåinger straffes økonomisk. Regionaltilskuddet bør derfor reduseres med 0,14 mrd. kroner. Fremskrittspartiet vil i tillegg foreslå å redusere vekten av basistillegget fra 0,028 til 0,014. Hovedstadstilskuddet som er en delvis kompensasjon for bortfall av selskapsskatten til Oslo er ikke rørt. Disse medlemmer ønsker å sette fokus på de store byenes spesielle problemer, som på mange måter er vel så alvorlige som problemene i distriktene. Det bør derfor legges inn et eget storbytilskudd på 0,5 mrd. kroner, til en skjønnsmessig fordeling mellom de største byene.

Disse medlemmer ønsker å øke den innsatsbaserte finansieringen av sykehusene fra 45 til 60 pst. Dette utgjør 3,2 mrd. kroner. Innbyggertilskuddet til fylkeskommunene bør derfor reduseres med tilsvarende beløp. Dette er altså ingen reduksjon av overføringene til fylkeskommunene, men en øremerking. Videre vil disse medlemmer gjøre de samme grep overfor fylkeskommune som overfor primærkommunene, og med samme begrunnelse. Det betyr en økning av innbyggertilskuddet med 0,8 mrd. kroner, en reduksjon av inntektsutjevne tilskudd med 1,6 mrd. kroner, en reduksjon av Nord-Norge tilskuddet med 0,2 mrd. kroner og en reduksjon av skjønnstilskuddet med 0,4 mrd. kroner. Netto kutt for kommunene blir med dette opplegget 2,29 mrd. kroner og for fylkeskommunene 1,2 mrd. kroner. Netto kutt for hele kommunesektoren blir altså ca. 3,5 mrd. kroner. Kommunesektorens samlede inntekter vil i 1999 bli ca. 200 mrd. kroner og et kutt på 3,5 mrd. kroner utgjør beskjedne 1,75 pst. Dette er godt innenfor alle anslag på det innsparingspotensialet som er tilstede i kommunesektoren gjennom effektivisering og konkurranseutsetting. Innsparingspotensialet er mange ganger større, men den nødvendige omstillingen vil nødvendigvis ta tid, og effekten må komme over flere år. Det kan ikke være slik at kommuneforvaltningen skal være en skjermet næring uten krav til rasjonalisering, effektivisering og konkurranse. Erfaringer både fra Norge og fra andre land har vist at det i store deler av den kommunale tjenesteproduksjonen er mulig å oppnå innsparinger på mellom 10 og 20 pst. ved å konkurranseutsette tjenestene. I mange kommuner er det ideologisk motstand mot å konkurranseutsette kommunale tjenester.

Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at slike holdninger skal føre til dyrere eller dårligere

kommunal service på viktige områder som f. eks. helse og omsorg, og at skatter og avgifter av den grunn blir høyere enn de ellers ville behøve å være. Disse medlemmer viser til at det i tillegg til disse påviste innsparingsmuligheter foreligger beregninger fra Statistisk sentralbyrå som viser at den dynamiske virkning av Fremskrittspartiets samlede opplegg vil bety en økt reell tilførsel til kommunesektoren på i overkant av 2,5 mrd. kroner gjennom redusert prisstigning og redusert økning i lønnsutgiftene.

3.2.19.2.4 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 19 settes til netto 48 270 818 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyres budsjettforslag innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter på 1,5 mrd. kroner, som er 1,1 mrd. kroner lavere enn Regjeringens forslag. Høyres forslag til kommuneoverføringer må ses i sammenheng med øvrige forslag i budsjettet, og de makroøkonomiske virkningene av Høyres budsjettopplegg. Hovedgrunnen til at Høyre fremmer forslag om et stramt budsjett, der stramheten oppnås gjennom innsparinger på budsjettets utgiftsside, er å gjenopprette tilliten til norsk økonomi og slik legge grunnlaget for et lavere rentenivå. Et budsjett med bedre rammevilkår for næringslivet, en offentlig utgiftsvekst som bringes under kontroll og en prisstigning som ligger minst H pst. under Regjeringens opplegg, vil styrket tilliten til norsk økonomi. For hvert prosentpoeng rentenivået reduseres vil kommunesektoren spare om lag 400 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at effekten av å gå mot Regjeringens forslag om avgiftsøkninger, blant annet på elektrisitet, vil gi minst H pst. lavere prisstigning i 1999. Besparelsen for kommunene av en slik reduksjonen i prisveksten vil være i størrelsesorden 300-400 mill. kroner. Høyres skatte- og avgiftsopplegg vil også legge forholdene til rette for mer moderate lønnsoppgjør, ved at samme reelle lønnsøkning etter skatt, kan oppnås med lavere nominelle tillegg. Dette vil kommunene som arbeidsgivere også dra nytte av.

Disse medlemmer viser videre til at Høyre vil gå mot forslaget om utvidet arbeidsgiveransvar for sykelønn. Dette gir en direkte innsparing for kommunene på 185 mill. kroner i 1999, og 290 mill. kroner på årsbasis.

I tillegg mener disse medlemmer det er rom for betydelige effektiviseringsgevinster i kommunesektoren. Fordi man ikke kan få full effekt av slike tiltak allerede første år, og fordi det er et mål at effektiviseringen skal bidra til å bedre tjenestetilbudet i kommunene, er det lagt relativt liten vekt på dette i Høyres kommuneopplegg. Illustrasjonsmessig kan det imidlertid pekes på at en forbedring i produktiviteten i kom-

munene på 1 pst. vil frigjøre ressurser tilsvarende 1,2 mrd. kroner. Til sammenligning var den årlige forbedringen i arbeidsproduktivitet for Fastlands-Norge 1,8 pst. i perioden 1979-1996.

Det er dermed klart at selv om Høyres ønsker om en reell vekst i kommunesektorens inntekter på 1,5 mrd. kroner er 1,1 mrd. kroner lavere enn sentrumsregjeringens forslag, så er dette mer et spørsmål om hvordan kommunene tildeles ressurser enn om direkte innstramminger. Gjennom reduserte utgifter på andre områder kompenseres kommunene langt på vei for den mindre økningen i rammeoverføringene.

Ved siden av en reell reduksjon i kommunenes inntekter gjennom rammeoverføringene legger disse medlemmer opp til at selskapsskatten videreføres som en kommunal skatt, at naturressursskatten derfor ikke økes som foreslått og at skattørene for personlige skatteyttere videreføres på samme nivå som i 1998. Disse endringene gir kommunene en merinntekt på om lag 100 mill. kroner. Samtidig innebærer Høyres forslag til grenser for minstefradrag, klassefradrag mm at kommunenes skatteinntekter øker med 630 mill. kroner.

For å kompensere for disse endringene, slik at kommuneøkonomien samlet sett ikke påvirkes av disse skatteendringene, foreslås å redusere rammeoverføringene til kommunene med 405 mill. kroner og at rammeoverføringene til fylkeskommunene reduseres med 325 mill. kroner, til sammen 730 mill. kroner. Som følge av at selskapsskatten foreslås videreført som en kommunal skatt, er det ikke behov for det foreslåtte hovedstadstilskuddet. I tillegg til denne nøytrale omleggingen foreslås som nevnt over en reduksjon i rammeoverføringene til kommunene og fylkeskommunene på 1,1 mrd. kroner.

3.2.19.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til omtale under 2.2.2 vedrørende dette medlems forslag til økning av kommunesektorens inntekter. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå en økning av innbyggertilskuddet/utgiftsutjamninga på 4,0 mrd. kroner, fordelt med 1,25 mrd. kroner til fylkeskommunene og 2,75 mrd. kroner til kommunene.

Videre vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å øke skjønnspotten med til sammen 0,5 mrd. kroner som ekstraordinært tilskudd for å kunne jamne ut uforholdsmessig store forskjeller i 1999 som følge av at økte renteutgifter, økte lønnskostnader, økt skatteinngang og bortfall av kommunal selskapsskatt kan gi svært ulike utslag fylkeskommunene og kommunene imellom. På sikt bør det etter dette medlems syn vurderes om inntektsutjamninga kan utformes annerledes slik at skatteinntektene fordeles bedre enn tilfellet er i dag.

3.2.19.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener at en god økonomi i kommunene og fylkeskommunene er avgjørende for at viktige samfunnsoppgaver skal løses tilfredsstillende og sikre et godt grunnlag for et velfungerende velferdssamfunn. Kommunene har ikke bare i oppgave å være et instrument for å løse oppgaver som staten delegerer til disse, men også til å løse oppgaver og oppdrag som befolkningen i sine respektive kommuner finner nødvendige for sin velferd og funksjon.

Dette medlem vil derfor legge vekt på å sikre kommunene og fylkene økonomiske rammer som gir rom for, ikke bare å løse helt nødvendige oppgaver, men helst også gi rom for lokale prioriteringer av oppgaver som befolkningen mener det er viktig løses.

Dette medlem vil derfor senere foreslå at bevilgningen under kap. 571 Rammetilskudd til kommuner postene:

60 Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning økes med 200 mill. kroner til 22 621,4 mill. kroner.

62 Nord-Norgetilskudd økes med 50 mill. kroner til 1 023,8 mill. kroner.

63 Regionaltilskudd økes med 20 mill. kroner til 303,4 mill. kroner.

64 Skjønntilskudd økes med 50 mill. kroner til 2 581,5 mill. kroner.

Dette medlem vil senere foreslå at bevilgningene under kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner postene:

60 Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning økes med 50 mill. kroner til 10 205,4 mill. kroner.

62 Nord-Norgetilskudd økes med 20 mill. kroner til 677,6 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 19 bør være på 50 506 818 000 kroner og at rammen ikke skal inneholde inntekter. Netto ramme-forslag foreslås til 50 506 818 000 kroner.

3.2.19.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 19

Tabell 3.38

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 19 (Rammetilskott til kommunesektoren)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-98)	50 116 818	
AP	51 276 818	+ 1 160 000
KrF, SP og V	50 116 818	0
FrP	43 426 818	- 6 690 000
H	48 270 818	- 1 846 000
SV	54 616 818	+ 4 500 000
TF	50 506 818	+ 390 000

3.2.20 Rammeområde 20 (Ymse utgifter og inntekter), under finanskomiteen

3.2.20.1 Samandrag

Tabell 3.39

Budsjettkapittel i rammeområde 20 (Ymse utgifter og inntekter) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13. Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 13
2309	Tilfeldige utgifter	5 781 274
	Sum utgifter	5 781 274
Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 13
5309	Tilfeldige inntekter	50 020
	Sum inntekter	50 020
	Netto rammesum	5 731 254

3.2.20.2 *Merknader frå komiteen*

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har ført opp same beløp, 5 721 254 000 kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, viser til regjeringens forslag om å redusere ymseposten med 500 mill. kroner og finansministerens svar på Arbeiderpartiets spørsmål i den forbindelse. Flertallet har ikke noe grunnlag for

å vurdere behovet på ymseposten og tar dermed finansministerens svar til orientering.

Flertallet viser dessuten til at de tilleggsproposisjonene som er fremmet av Regjeringen etter at budsjettet er lagt fram, til sammen belaster ymseposten med 380 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til det justerte sentrumsopplegget og foreslår at rammeområde 20 bevilges med 5 221 254 000 kroner, som er en reduksjon på 510 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.20.3 *Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 20*

Tabell 3.40

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 20 (Ymse utgifter og inntekter)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 13	5 731 254	
AP	5 721 254	- 10 000
KrF, SP og V	5 221 254	- 510 000
FrP	5 731 254	0
H	5 721 254	- 10 000
SV	5 721 254	- 10 000
TF	5 721 254	- 10 000

3.2.21 *Rammeområde 21 (Eksportgarantiar m.m.), under finanskomiteen*3.2.21.1 *Samandrag*

Tabell 3.41

Budsjettkapittel i rammeområde 21 (Eksportgarantiar m.m.) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99). Tal i tusen kroner

Utgifter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
971	Eksportfinans ASA.....	53 000
2460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt.....	50 000
	Sum utgifter	103 000
Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
5460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt	280 000
	Sum inntekter	280 000
	Netto rammesum	-177 000

3.2.21.2 *Merknader frå komiteen*

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet og Tverrpolitisk Folkevalde,

har ført opp same beløp, -177 000 000 kroner, som etter opplegget i St.prp. nr. 1 (1998-99) under rammeområde 21.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 21 settes til -227 000 000 kroner. Innenfor ramme 21 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 280 mill. kroner, som det beløp som følger av Regjerings forslag, og at utgiftene settes til 53 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte mener at det bør satses mer på Garanti-Instituttet for Eksportkreditt. Dette medlem mener at det er viktig for næringslivet i Nord-Norge at det opprettes en eksportgarantiordning som sikrer en fortsatt satsing på å utvikle og utvide samhandelen mellom Norge og Russland og særskilt områdene i Nord-Norge

og Nordvest-Russland. Tverrpolitisk Folkevalgte vil foreslå at det åpnes for eksportgaranti for handel til Russland, og at denne underlegges Garanti-Instituttet for Eksportkreditt og at det i tillegg opprettes egne kredittlinjer på myndighetsnivå basert på varebytte.

Dette medlem kommer tilbake med forslag om at bevilgningen under kap. 2460 Garanti-Instituttet for eksportkreditt post 50 Tilskudd til risikoavsetningsfond for SUS/Baltikum-ordningen økes med 25 mill. kroner til 75 mill. kroner.

Dette medlem mener at utgiftene innen rammeområde 21 bør være på 128 000 000 kroner og inntektene på 280 000 000 kroner. Netto rammesum foreslås til - 152 000 000 kroner.

3.2.21.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 21

Tabell 3.42

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 21 (Eksportgarantiar m.m.)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	-177 000	
AP	- 177 000	0
KrF, SP og V	- 177 000	0
FrP	- 227 000	- 50 000
H	- 177 000	0
SV	- 177 000	0
TF	- 152 000	+ 25 000

3.2.22 Rammeområde 22 (Finansadministrasjon), under finanskomiteen

3.2.22.1 Samandrag

Tabell 3.43

Budsjettkapittel i rammeområde 22 (Finansadministrasjon) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99).
Tal i tusen kroner

Utgifter		St.prp. nr. 1
Kap.	Formål	
1600	Finans- og tolldepartementet (jf. Kap. 4600)	186 450
1602	Kredittilsynet (jf. Kap. 4602)	91 900
1610	Toll- og avgiftsdepartementet – toll- og avgiftsetaten (jf. Kap. 4610)	813 100
1618	Skattedirektoratet – skatteetaten (jf. Kap. 4618)	2 922 950
1620	Statistisk sentralbyrå (jf. Kap. 4620)	389 000
1632	Kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner	960 000
1637	EU-opplysning	2 000
1650	Statsgjeld, renter m.m. (jf. Kap. 5606)	18 125 100
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	7 000
	Sum utgifter	23 497 500

Inntekter

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
4602	Kredittilsynet (jf. Kap. 1602)	91 900
4610	Toll- og avgiftsdirektoratet – toll- og avgiftsetaten (jf. Kap. 1610)	93 500
4618	Skattedirektoratet – skatteetaten (jf. Kap. 1618)	33 200
4620	Statistisk sentralbyrå (jf. Kap. 1620)	80 500
5350	Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond	3 120 000
5351	Overføring fra Norges Bank	3 400 644
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. Kap. 2445-2481)	2 748 831
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. Kap. 2445-2481)	164 081
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	5 729 500
Sum inntekter		15 462 156
Netto rammesum		8 035 344

3.2.22.2 Merknader fra komiteen

Fleirtallet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil i Budsjett-innst. S. nr. 6 (1998-99) tilrå å omgjøre Kommunalbanken til aksjeselskap.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til brev av 15. november 1998 og 16. november 1998 fra finansministeren til Arbeiderpartiets stortingsgruppe der det går frem at sentrumspartiene tilbakefører 250 mill. kroner fra Kommunalbankens fondskapital og at fondskapitalen i banken med dette er tømt. Det går videre fram av finansministerens brev at Stortinget senere må bevilge ny aksjekapital på 660 mill. kroner til den omgjorte Kommunalbanken AS. Disse medlemmer synes det er kritikkverdig at sentrumspartiene bruker av Kommunalbankens fondskapital for å finansiere inndekningen på sitt justerte budsjettopplegg. Disse medlemmer finner det også sterkt kritikkverdig at sentrumspartiene eller finansministeren ikke har oversikt over den gjenværende fondskapitalen i banken, men nærmest anslår et beløp som kan brukes i inndekningen. Eller som det heter i brevet fra finansministeren av 16. november 1998, senere «må det foretas en eventuell justering av bevilgningsanslaget på 250 mill. kroner for å sikre at all fondskapitalen blir tilbakeført statskassen».

3.2.22.2.1 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår at rammeområde 22 bevilges med 8 005 344 000 kroner. Dette er en reduksjon på 30 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.22.2.2 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til det justerte sentrumsopplegget og disse medlemmer foreslår at rammeområde 22 bevilges med 7 733 344 000 kroner, som er en reduksjon på 302 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer legger til grunn at inntektene under kap. 5330 Kommunalbanken ny post 70 Tilbakeføring av fondskapital settes til 250 mill. kroner. Som følge av omdanningen av Kommunalbanken til aksjeselskap vil disse medlemmer i Budsjett-innst. S. nr. 6 (1998-99) også føre opp bevilgning med 660 mill. kroner under nytt kap. 2427 Kommunalbanken post 90 Aksjekapital og 2 330 mill. kroner under post 91 Tilbakekjøp av grunnfond, samt 2 350 mill. kroner under kap. 5330 Norges Kommunalbank ny post 90 Tilbakeføring av grunnfond. Disse medlemmer viser for øvrig til merknader i avsnitt 4.5.

3.2.22.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 22 settes til 7 815 710 300 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 220 mill. kroner.

Innenfor ramme 22 ønsker Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 15 492 156 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 30 mill. kroner, og at utgiftene skal settes til 23 307 866 300 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på om lag 190 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å effektivisere og omorganisere driften i statlige etater, som gjennom flere år har fått mulighet til å ese ut til store kolosser. Det er, i en situasjon hvor det faktisk er mangel på kvalifisert arbeidskraft innen en rekke områder i Norge, enda viktigere å kanalisere kvalifiserte mennesker over til privat og konkurranseutsatt virksomhet.

3.2.22.2.4 Merknader fra medlemene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 22 settes til netto 7 731 344 000 kroner, som er 304 mill. kroner lavere enn Regjeringens forslag. Innenfor ramme 22 vil Høyre at inntektene settes til 15 712 156 000 kroner og at utgiftene settes til 23 443 500 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at det i Høyres forslag til ramme 22 er lagt til grunn reduserte bevilgninger på til sammen 54 mill. kroner til Kredittilsynet, Toll- og avgiftsdirektoratet, Skattedirektoratet og Statistisk Sentralbyrå.

Disse medlemmer viser til forslag til romertallsvedtak i kap. 4.5 der det varsles omdanning av Kommunalbanken til et aksjeselskap i Budsjett-innst. S. nr. 6 (1998-99). Dette er i tråd med forslag fremmet av Syse-regjeringen i 1990.

Disse medlemmer tar til følge at sentrumspartiene etter samråd med finansministeren mener en slik omlegging innebærer en tilbakeføring av fondskapital under kap. 5330 post 70 med 250 mill. kroner, og vil støtte dette forslaget. Disse medlemmer er imid-

lertid svært skeptiske til hvilken reell inndekkingsseffekt denne tilbakeføringen innebærer, ikke minst sett i lys av de øvrige transaksjoner sentrumspartiene varsler de vil foreslå i Budsjett-innst. S. nr. 6 (1998-99) i forbindelse med omdanning av Kommunalbanken til et AS. Disse medlemmer lar derfor denne merinntekten bidra til en bedring av budsjettets balanse.

3.2.22.2.5 Merknader fra medlemen i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår at rammeområde 22 bevilges med det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99).

3.2.22.2.6 Merknader fra medlemen i komiteen fra Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg i all hovedsak til det beløp som følger av de forslag som ble fremmet i St.prp. 1 (1998-99). Dette medlem mener likevel at tilskuddet til EU-opplysning er for lavt til i det hele tatt å være med på å dekke utrednings- og informasjonsbehovet som en fortsatt og forsterket EU-tilpassing medfører. Dette medlem mener at bevilgningen bør doubles.

Dette medlem vil senere foreslå at bevilgningene under kap. 1637 EU-opplysning post 70 Tilskudd til frivillige organisasjoner økes med 2 mill. kroner til 4 mill. kroner.

Dette medlem ønsker at utgiftene på rammeområde 22 skal være på 23 499 500 000 kroner og inntektene på 15 462 156 000 kroner. Netto rammeforslag foreslås til 8 037 344 000 kroner.

3.2.22.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 22

Tabell 3.44

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 22 (Finansadministrasjon)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	8 035 344	
AP	8 005 344	- 30 000
KrF, SP og V	7 733 344	- 302 000
FrP	7 815 710	- 219 634
H	7 731 344	- 304 000
SV	8 035 344	0
TF	8 037 344	+ 2 000

3.2.23 Rammeområde 23 (Skattar og avgifter), under finanskomiteen

3.2.23.1 Samandrag

Tabell 3.45

Budsjettkapittel i rammeområde 23 (Skattar og avgifter) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99).
Tal i tusen kroner

Inntekter		
Kap.	Formål	St.prp. nr. 1
5501	Skatter på formue og inntekt	86 800 000
5506	Avgift av arv og gaver	1 150 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	20 700 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	4 000 000
5511	Tollinntekter	2 205 800
5521	Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.	115 200 000
5526	Avgift på alkohol	8 802 000
5531	Avgift på tobakkvarer	7 815 000
5536	Avgift på motorvogner m.m.	29 556 000
5537	Avgifter på båter m.v.	118 000
5541	Avgift på elektrisk kraft	4 850 000
5542	Avgift på mineralolje m.v.	523 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter m.v.	4 330 000
5545	Miljøavgifter i landbruket	210 175
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	600 000
5555	Sjokolade- og sukkervareavgift	871 000
5556	Avgift på kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer m.m.	947 000
5557	Avgift på sukker	220 000
5558	Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	75 000
5565	Dokumentavgift	2 500 000
5580	Avgift på flyging av passasjerer	940 000
5581	Avgift på utstyr for opptak og/eller gjengivelse av lyd eller bilder m.v.	356 000
5583	Særskilte avgifter m.v. i telesektoren	45 000
5700	Folketrygdens inntekter	112 600 000
Sum inntekter		405 413 975
Netto rammesum		-405 413 975

3.2.23.2 Merknader frå komiteen

3.2.23.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 23 settes til - 404 881 975 000 kroner, som er 532 mill. kroner lavere inntekter fra skatter og avgifter enn ved det beløp som følger av Regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) for en gjennomgang av Arbeiderpartiets skatte- og avgiftsopplegg.

3.2.23.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til det justerte sentrumsopplegget, og disse med-

lemmer foreslår at rammeområde 23 bevilges med - 403 708 975 000 kroner, som er en reduksjon i inntekter fra skatter og avgifter på 1 705 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) for en gjennomgang av sentrumspartienes skatte- og avgiftsopplegg.

3.2.23.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 23 settes til - 383 184 975 000 kroner, som er en reduksjon i inntektene fra skatter og avgifter i forhold til Regjeringens forslag på 22 229 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at skatte- og avgiftsnivået i Norge er altfor høyt, og at det bidrar til å dempe

utviklingen i næringslivet og feilallokerer ressurser. Disse medlemmer mener at reduksjoner i skatte- og avgiftsnivået vil føre til reallønnsvekst for en rekke arbeidstagere som dermed ikke vil ha behov for nominell lønnsvekst. Det vises her til Statistisk sentralbyrås beregninger av effekter av Fremskrittspartiets budsjettforslag som viser en forventet nedgang i prisveksten på 2,5 pst. og en forventet nedgang i lønnsveksten på ca. 3 pst.

Disse medlemmer viser til at det gjeldende skatteregimet ble vedtatt i forbindelse med skattereformen i 1992. Reformen medførte en betydelig reduksjon i marginalbeskatningen av lønsmottagere, men fortsatt har skattesystemet den effekt at særlig de med lavere og midlere inntekter betaler forholdsmessig mye mer i skatt i forhold til andre lønsmottakergrupper. Dette utleder ikke at skattetrykket bør økes for de med høyere inntekter. Flere har stilt spørsmålstegn ved de store forskjellene mellom lønns- og kapitalbeskatning i Norge. Hva gjelder kapitalbeskatningen er det en illusjon at dette blir omtalt som én skattetype. Sannheten er at kapitalbeskatningen er svært sammensatt. Disse medlemmer vil på det sterkeste advare mot å tro at det er mulig å stoppe kapitalens flyt over landegrensene og vil understreke at skjerpelser uten tvil vil gjøre det mindre attraktivt å investere i Norge. Det er også viktig å ha med seg at de som kun skatter basert på kapitalinntekter, ikke betaler inn trygdeavgift til staten, slik at denne differansen må også tas med i helhetsbildet.

Disse medlemmer mener det er riktig å beskatte forbruk fremfor inntekt. En avgift kan være betaling for en tjeneste, men også en fiskal avgift som f.eks. merverdiavgiften, hvis eneste formål og hensikt er å bringe penger til statskassen. Disse medlemmer støtter merverdiavgiften som virkemiddel for å gi inntekter til statskassen. Særskilte avgifter på ulike produkter på bakgrunn av påståtte skadelige ringvirkninger eller lignende, benyttes i stadig større grad som politisk virkemiddel for å styre etterspørselen. Eksempler på dette er alkoholavgiftene, bensinavgiften, tobakksavgiftene, dieselavgiften blant mange flere. Dette er avgifter som øker prisen på produktene, noe som etter markedsøkonomisk tenkning, medfører reduksjon i omsetning og forbruk, noe som igjen karakteriseres som styring av etterspørselen. Disse medlemmer vil foreslå å redusere en rekke avgifter, både fordi de ikke oppfyller de krav Fremskrittspartiet mener må stilles til avgifter som økonomisk virkemiddel, men også fordi det generelle avgiftsnivået er for høyt. Beskatning av bedrifter er en viktig inntektskilde for den norske stat, men nivået er i dag for høyt. Disse medlemmer vil redusere det totale skattetrykket for bedriftene radikalt, da Fremskrittspartiet mener at et fritt og selvstendig, verdiskapende næringsliv er avhengig av et lavere skatte- og avgiftstrykk for å kunne hevde seg i et konkurranseutsatt marked. Næringslivet er som enkeltmennesker utsatt for utallige typer skatt og avgift, og det er summen av disse

som i stor grad bestemmer om Norge skal klare å hevde seg i en stadig sterkere konkurranse med utenlandske bedrifter.

Disse medlemmer etterlyser en fornyet vurdering av begrunnelsene for samtlige særavgifter. De fleste særavgifter har fremdeles begrunnelser som tiden har løpt fra. Bil- og bensinavgifter dekker mer enn kostnader knyttet til bilbruk. Miljøavgifter er ikke øremerket miljøtiltak. Tobakk- og alkoholavgiftene dekker mer enn kostnadene forbundet med tobakk- og alkoholbruk, og er i tillegg så høye at eventuelle positive helseeffekter i form av redusert forbruk er mer enn oppveiet av grensehandel, smugling og privat illegal hjemmeproduksjon.

3.2.23.2.4 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 23 settes til netto - 398 031 475 000 kroner, som er om lag 7 383 mill. kroner lavere skatteinntekter enn ved Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) for en gjennomgang av Høyres forslag til skatte- og avgiftsopplegg.

3.2.23.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) for en gjennomgang av Sosialistisk Venstrepartis forslag til skatte- og avgiftsopplegg.

3.2.23.2.6 Merknader frå medlemen i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg i all hovedsak til skatteopplegget som ble fremmet i St.prp. nr. 1 (1998-99). Dette medlem mener likevel at nivået på skatte- og avgiftene er for høyt og at det med dagens overskudd på statsbudsjettet er rom for både å opprettholde dagens tjenestetilbud og senking av nivået på skatter og avgifter.

Dette medlem mener at en ikke bør heve skattesatsen på alminnelige inntekter fra 28 pst. til 29 pst.

Dette medlem kommer tilbake med forslag om at bevilgningen under kap. 5501 reduseres med 3 950 mill. kroner.

Dette medlem mener også en bør heve frikortsgrensen til 30 000 kroner, dette for å gi ungdom og studenter muligheter til å tjene mer uten å måtte betale skatt på inntektene.

Dette medlem vil, senere i samsvar med sine forslag om ingen forlengelse i arbeidsgiverperioden og heving av frikortsgrensen, foreslå at bevilgningene under kap. 5700 Folketrygdens inntekter reduseres. Post 71 bør reduseres med 90 mill. kroner til 47 410

mill. kroner og post 72 Arbeidsgiveravgift bør reduseres med 70 mill. kroner til 65 030 mill. kroner.

Dette medlem mener videre at dagens skatteopplegg for rederiene bør videreføres i 1999, dette for bl.a. å sikre forutsigelige investeringsvilkår.

Dette medlem mener at nivået på avgiftene på alkohol og tobakk nå er så store at forskjellen mellom Norge og Sverige/Danmark vil stimulere til en omfattende smugling og en uheldig framvekst av svart økonomi. Denne vil ved reinvestering kunne virke enda

mer uheldig for det norske samfunnet, trolig vil denne utviklingen være mer uheldig enn en eventuell vekst i alkohol og tobakksforbruket.

Dette medlem slutter seg til Høyres merknad angående avgift på alkohol og tobakk.

Dette medlem vil slutte seg til forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet om ikke å øke avgiftene på elektrisk kraft og innføringen av avgift på mineralolje.

Dette medlem foreslår en netto rammesum på - 398 861 975 000 kroner.

3.2.23.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 23

Tabell 3.46

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 23 (Skattar og avgifter)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99)	- 405 413 975	
AP	- 404 881 975	+ 532 000
KrF, SP og V	- 403 708 975	+ 1 705 000
FrP	- 383 184 975	+ 22 229 000
H	- 398 031 475	+ 7 382 500
SV	- 407 941 975	- 2 528 000
TF	- 398 861 975	+ 6 552 000

3.2.24 Rammeområde 24 (Utbytte m.m.), under finanskomiteen

3.2.24.1 Samandrag

Tabell 3.47

Budsjettkapittel i rammeområde 24 (Utbytte m.m.) med framlegg om løyvingar i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12. Tal i tusen kroner

Inntekter		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 12
Kap.	Formål	
5316	Norges Kommunalbank	25 000
5616	Renter og utbytte fra Norges Kommunalbank	19 040
5618	Innskuddskapital i Posten Norge BA	86 000
5620	Renter og utbytte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)	641 000
5622	Grunnfondskapital i Postbanken BA	60 000
5623	Aksjer i SAS Norge ASA	50 000
5630	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as	4 900
5631	Aksjer i A/S Vinmonopolet	40 002
5632	Aksjer i A/S Norsk Medisinaldepot	25 000
5640	Aksjer i Telenor AS	375 000
5651	Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet	43 200
5652	Innskuddskapital i Statskog SF	8 500
5656	Aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning	1 157 000
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	315 000
5685	Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s	1 000 000
5691	Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond	754 000
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	52 000
Sum inntekter		4 655 642
Netto rammesum		-4 655 642

3.2.24.3 Merknader frå komiteen

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til regjeringens forslag om økt utbytte fra Telenor og Statnett.

Disse medlemmer registrerer at sentrumspartiens forslag bryter med gjeldende utbyttepolitikk for disse selskapene. I Telenors tilfelle oppjusteres resultatanslaget med 300 mill. kroner for 1998. Hele resultatforbedringen trekkes inn i form av økt utbytte. Utbytteandelen for Telenor blir dermed 65-70 pst. i følge finansministerens svarbrev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe av 14. november 1998. I Statnetts tilfelle økes utbytteandelen til 78 pst., uten at finansministeren i sitt svar har noe oppjustert resultatanslag å vise til.

Disse medlemmer viser til at sentrumspartiene og Regjeringen på denne måten fører en uansvarlig utbyttepolitikk og mener dette står sterkt i strid med de retningslinjer som ligger til grunn for utbyttepolitikken.

Disse medlemmer foreslår at rammeområde 24 bevilges med - 4 657 542 000 kroner. Dette er økning av utbytte med 1,9 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til det justerte sentrumsopplegget, og disse medlemmer foreslår at rammeområde 24 bevilges med - 5 102 542 000 kroner, som er en økning på 446,9 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) for detaljer vedrørende utbytte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 24 settes til - 4 964 542 000 kroner, som er en økning i utbytte m.m. i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på om lag 309 mill. kroner, som i sin helhet skyldes tilbakeføring av midler fra Arcus A/S, samt økt utbytte fra Norsk Eiendomsinformasjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjettopplegg i tabell 3.49 foreslår at ramme 24 settes til netto - 5 467 542 000 kroner, som er om lag 812 mill. kroner mer i utbytte enn Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett går inn for økt utbytte fra Telenor, Arcus og Statnett på til sammen 810 mill. kroner. Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (1998-99) for en nærmere gjennomgang av Høyres utbyttepolitikk.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår at rammeområde 24 bevilges med -4 657 542 000 kroner. Det er en økning med 1,9 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr.1 (1998-99), hvorav 1 mill. kroner skyldes en økning i Kommunalbankens innbetaling av garantiprovisjon som følge av at Sosialistisk Venstreparti vil foreslå en opprustning av inneløst klima i grunnskolen under rammeområde 17.

Komiteens medlem fra Tverrpolitisk Folkevalgte slutter seg i all hovedsak til merknaden fra Høyre.

3.2.24.3 Oppsummering av framlegga til rammesummar for rammeområde 24

Tabell 3.48

Forslag til netto rammesum for rammeområde nr. 24 (Utbytte m.m.)

Forslag frå:	Forslag til netto rammesum i 1000 kr	Avvik frå St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12 i 1000 kr
St.prp. nr. 1 (1998-99) med Tillegg nr. 12	- 4 655 642	
AP	- 4 657 542	- 1 900
KrF, SP og V	-5 102 542	- 446 900
FrP	- 4 964 542	- 308 900
H	- 5 467 542	- 811 900
SV	- 4 657 542	- 1 900
TF	- 5 467 542	- 811 900

3.3 Oversyn over framlegga til rammevedtak

Komiteen viser når det gjeld inndeling av statsbudsjettet i rammeområde til trykt vedlegg 1 til denne innstillinga og til gjennomgangen under avsnitt 3.2.

Komiteen viser til tabell 3.49 når det gjeld samla oversyn over framlegga til rammevedtak.

Komiteen viser til at det i tabell 3.49 går fram at det ikkje er fleirtal i komiteen bak noko framlegg til rammevedtak. Komiteen viser til at framlegget frå medlemene i komiteen frå Arbeiderpartiet har sterkast støtte i komiteen og dette framlegget er difor førd opp under tilrådinga frå komiteen i kapittel 10. Dei fem

andre framlegga i tabell 3.49 er førd opp under kapittel 9 Framlegg frå mindretal.

Tabell 3.49

Oversyn over framlegga til rammesummar for rammeområde 1 til 24 i 1 000 kroner

Nr.	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-13	AP	KrF, SP og V	FrP	H	SV	TF
1	Statsforvaltning	11 964 350	11 816 686	11 819 350	11 257 963	11 974 350	11 974 350
2	Familie og forbruker	27 908 181	25 844 681	28 538 181	28 598 211	26 363 181	27 910 681
3	Kultur	1 830 477	1 830 477	1 820 477	893 968	1 488 177	1 833 483
4	Utenriks	12 053 308	12 085 308	11 926 208	4 487 730	10 896 242	10 923 308
5	Justis	7 687 034	7 670 034	7 737 034	8 031 534	7 832 034	7 878 034
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid...	6 099 015	6 417 415	6 036 015	4 229 515	5 069 815	6 103 015
7	Dagpenger m.v.	9 794 000	9 694 000	9 794 000	9 794 000	9 794 000	9 794 000
8	Forsvar	23 445 078	23 745 078	23 765 078	24 531 078	24 522 078	23 820 078
9	Næring	3 134 975	3 254 975	3 254 975	2 217 575	2 978 975	3 509 975
10	Fiskeri	458 360	452 360	456 360	259 860	424 360	458 360
11	Landbruk	13 426 463	13 397 463	13 416 463	6 540 463	12 498 963	13 426 463
12	Olje og energi	-30 154 000	-30 179 000	-30 194 000	-30 180 000	-30 007 500	-31 860 000
13	Miljø	2 228 212	2 189 212	2 223 212	1 941 833	2 101 512	2 238 212
14	Stortinget	725 559	725 559	725 559	730 559	720 559	725 559
15	Sosial og helse	23 807 763	23 749 119	23 753 521	27 416 763	23 786 513	23 987 763
16	Folketrygden, sosial og helse	139 180 400	139 458 721	139 729 600	136 638 400	136 356 400	140 180 400
17	Utdanning og forskning	24 816 746	24 722 206	24 623 746	23 912 784	24 932 746	25 110 246
18	Samferdsel	16 080 280	16 000 280	15 843 280	16 287 780	16 645 480	17 108 280
19	Rammetilskudd til kommunesektoren	50 116 818	51 276 818	50 116 818	43 426 818	48 270 818	50 506 818
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 731 254	5 721 254	5 221 254	5 731 254	5 721 254	5 721 254
21	Eksportgarantier.....	-177 000	-177 000	-177 000	-227 000	-177 000	-152 000
22	Finansadministrasjon	8 035 344	8 005 344	7 733 344	7 815 710	7 731 344	8 037 344
23	Skatter og avgifter	-405 413 975	-404 881 975	-403 708 975	-383 184 975	-398 031 475	-398 861 975
24	Utbytte m.v.	-4 655 642	-4 657 542	-5 102 542	-4 964 542	-5 467 542	-5 467 542
	Sum før lånetransaksjonar og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-51 877 000	-51 838 527	-50 648 042	-53 812 719	-51 755 616	-46 661 748

4. STATSBANKANE

4.1 Innleiing

Samandrag

Statsbankenes utlånsvirksomhet har enten vært styrt av innvilgningsrammer (rammer for nye innvilgninger av lån til låntakerne) eller av rammer for bankenes netto utlånsvekst (rammer for hvor mye bankens utestående lånemasse kan øke med i løpet av budsjettåret). Husbanken, Landbruksbanken og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (grunnfinansieringsordningen, lavrisikolåneordningen og risikolåneordningene) foreslås i 1999 styrt av innvilgningsrammer, mens Kommunalbanken foreslås styrt av en ramme for netto utlånsvekst. Til forskjell fra de øvrige statsbankene har ikke Lånekassen for utdanning noen eksplisitt ramme knyttet til utlånene. Nye innvilgninger av lån i Lånekassen for utdanning følger av bl.a. studenttall, kostnadsnorm og stipendandel.

Statsbankene, med unntak av Kommunalbanken, finansierer sine utlån ved å låne fra staten. Tilsvarende vil statsbankene innbetale til staten de avdrag som de selv mottar fra sine låntakere. Disse avdragene går til

nedskrivning av statsbankenes gjeld til staten. Bevilgningene til utlån fra staten til statsbankene, avdrag til staten, renter til staten og låne- og garantiprovisjoner til staten er ført under kapitler på de respektive fagdepartementenes budsjetter. Det vises til bevilgningsforslag i proposisjonene til Landbruksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet.

4.2 Lånerammer

Samandrag

For 1999 legges det til grunn en total ramme for statsbankene på 21 013 mill. kroner, som er 2 114 mill. kroner eller om lag 11 pst. høyere enn i 1998. Det vises til forslag til romertallsvedtak X om Statsbankenes innvilgningsrammer under Finans- og tolldepartementet i proposisjonen. Tabell 5.1 nedenfor viser statsbankenes faktiske innvilgninger av lån i 1997 (Kommunalbankens utbetalinger), rammene for 1998 og forslag til rammer for 1999.

Tabell 5.1 Statsbankenes innvilgninger 1997 (Kommunalbankens utbetalinger), rammer for 1998 og forslag til rammer for 1999 (mill. kroner)

	1997	1998	1999
Lånekassen for utdanning	6 196	6 274	6 473
Husbanken	8 712	8 000	9 000
Landbruksbanken	350	250	400
Kommunalbanken 1)	2 920	2 885	2 800
SND	1 874	1 490	2 340
Grunnfinansieringsordningen			
Fiskerilån	407	500	800
Ordinære grunnfinansieringslån 2)	700		
Lavrisikolåneordningen		400	800
Risikolåneordningen			
Distriktsrettet	487	310	480
Landsomfattende	280	280	260
Sum	20 052	18 899	21 013

1) Kommunalbanken hadde en ramme for netto utlånsvekst på null i 1997. Det ble utbetalt totalt 2 920 mill. kroner i nye lån i 1997. Avdragsinngangen var på 2 938 mill. kroner. Anslag på utbetalinger av nye lån i Kommunalbanken i 1998 og 1999 er basert på en ramme for netto utlånsvekst på hhv. 700 og 800 mill. kroner.

2) SNDs innvilgninger av lån under den ordinære grunnfinansieringsordningen og den nye lavrisikolåneordningen, som hadde en ramme på 300 mill. kroner for 2. halvår 1997, jf. St.prp. nr. 2 (1997-98).

Kilde: Finansdepartementet

Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Høgre og Sosialistisk Venstreparti, sluttar seg til framlegget i proposisjonen om lånerammer for statsbankane for 1999, jf. forslag X i Gul bok 1999 og forslag IV i denne innstillinga.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til disse medlemmers forslag vedrørende SND. Disse medlemmer mener at næringslivets behov for kreditt må løses innenfor et fritt, privat kapitalmarked. Videre må distriktpolitikken ikke være selektiv i den forstand at det gis støtte til enkeltbedrifter og spesielle næringer. Disse medlemmer vil derfor avvikle SND. Deler av virksomheten kan eventuelt overtas av private banker. Grunnfinansieringsordningen, risikolåneordningen og lavrisikolåneordningen tilføres derfor ikke tilsvarende midler som Regjeringen over Statsbudsjettet i Fremskrittspartiets budsjettalternativ.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en avviklingsplan for SND.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det er ønskelig at en større del av finansieringsbehovet for bedrifter og private dekkes gjennom det ordinære kredittmarkedet, fremfor gjennom statlige særordninger. Offentlige finansieringsordninger bør ikke være en generell finansieringskilde for store deler av samfunnet, men være rettet mot konkrete områder der

samfunnet er tjent med at det ytes finansieringsbistand til formål som ikke blir dekket gjennom det ordinære kredittmarkedet.

På denne bakgrunn foreslår derfor disse medlemmer å redusere Husbankens ramme med 2 mrd. kroner, rammen for SNDs risikolåneordning med 740 mill. kroner og rammen for SNDs lavrisikolåneordning med 800 mill. kroner. For øvrig vises til at Høyre foreslår å øke bevilgningen til SNDs såkornkapitalfond med 600 mill. kroner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 1999 fastsettes i tråd med Høyres merknader i Budsjett-innst. S. I (1998-99).»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til behovet for å få fortgang i boligbyggingen i Norge. Dette er ikke mulig å få til uten at Husbanken får mulighet til å utvide sine utlånsrammer. Dette medlem ønsker å styrke risikoprofilen i SND. Etter dette medlems syn skal ikke SND konkurrere med det øvrige kommersielle bankvesen, men ha som hovedoppgave å gi næringslivet høyrisikolån til gunstigere betingelser enn det øvrige bankvesen.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å øke Husbankens ramme med 1 mrd. kroner, samt omdisponere SNDs lånerammer med 400 mill. kroner mindre på lavrisikolåneordningen og 400 mill. kroner mer på risikolåneordningen. Som en konsekvens av økt risikoprofil i SND legger dette medlem til grunn at det

bevilges 100 mill. kroner ekstra til SNDs tapsfond under kap. 2420.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 1999 fastsettes i tråd med Sosialistisk Venstrepartis merknader i Budsjett-innst. S. I (1998-99).»

4.3 Utlånssystemet i Statens lånekasse for utdanning

utdanning

Samandrag

Det markedsbaserte utlånssystemet i Lånekassen for utdanning ble innført fra 1998. Det tilbys i dag en flytende rente som reguleres hvert kvartal. Renten beregnes på bakgrunn av renten på 0-3 måneders statscertifikater tillagt en margin på 1,0 prosentpoeng. Intensjonen var at det også skulle innføres tilbud om fast rente i Lånekassen i løpet av 1998. I St.prp. nr. 65 (1997-98) Om prioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998 står det imidlertid følgende om innføring av fast rente: «Innføring av en ordning med fastrente på studielån vil innebære store endringer i Lånekassens edb-systemer. Lånekassen er nå i gang med et omfattende arbeid i forbindelse med overgangen til år 2000, og større endringer av støttesystemet bør derfor utstå.» Det var ingen bemerkninger fra Stortingets side til dette.

Det vil ikke være teknisk mulig å innføre tilbud om valg mellom flytende og fast rente i Lånekassen fra 1999.

Regjeringen vil arbeide videre med problemstillingene knyttet til fastrente i Lånekassen, men en innføring av tilbudet vil tidligst kunne gjennomføres fra år 2000. Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 1 (1998-99) for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Merknader frå komiteen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre, minner om at det ved vedtaket om å innføre markedsbasert studielånsrente samtidig var en forutsetning at låntagerne skulle kunne velge mellom flytende og fast rente. Flertallet må konstatere at denne forutsetningen ikke er innfridd, og at Regjeringen mener at en fastrenteordning heller ikke kan gjennomføres i 1999. Flertallet finner det vanskelig uten videre å akseptere en slik tidsplan, og forutsetter at Regjeringen tar de nødvendige skritt for å få oppfylt Stortingets forutsetninger snarest.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Regjeringen bes snarest ta nødvendige skritt for å oppfylle Stortingets forutsetninger om at Statens lånekasse for utdanning skal tilby fastrentelån.»

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og

Tverrpolitisk Folkevalde tek omtalen i meldinga til orientering.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at disse partiene var imot innføring av markedsbasert studielånsrente. Disse medlemmer viser videre til Regjeringens utelukkende begrunnelse for at stortingsflertallets vedtak om å innføre en mulighet til å velge mellom flytende og fast rente ennå ikke er gjennomført. Disse medlemmer tar til etterretning at det omfattende arbeidet knyttet til overgangen til år 2000 gjør det vanskelig å innføre en så stor omlegging som det vil være å tilby et valg mellom fast og flytende rente. Disse medlemmer viser videre til at markedsbasert studielånsrente allerede er innført, og at muligheten for å velge fast rente derfor bør komme på plass snarest mulig. Disse medlemmer forutsetter at Regjeringen snarest mulig, legger til rette for at kundene i Lånekassen, i tråd med Stortingets vedtak, får mulighet til å velge fast rente.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil fastholde sin motstand mot markedsstyrt rente i Statens lånekasse for utdanning. Mange opplever nå en dobbelt smell både høy boligrente og stigende studielånsrente. Låntakerne i Statens lånekasse for utdanning har heller ikke mulighet til å gå inn på en fast renteordning, og dermed fungerer ikke systemet slik det ble forutsatt.

Dette medlem foreslår derfor følgende:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjeninnføre politisk styrt rente i Statens lånekasse for utdanning».

Videre vil dette medlem reise følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at renta i Statens lånekasse for utdanning settes til 4,8 pst. fra årsskiftet.»

4.4 Innlånssystemet i Statens lånekasse for utdanning

Samandrag

Lånekassen finansierer i dag sine utlån ved å ta opp lån fra staten med 5 års løpetid. Renten på Lånekassens låneopptak i et gitt år er beregnet på bakgrunn av statens egne lånekostnader, representert ved renten på statsobligasjoner med 5 års gjenstående løpetid. Lånekassen mottar rentestøtte som tilsvarende differansen mellom de rentene banken mottar fra sine kunder og de rentene den betaler til staten. Endringene i renten på Lånekassens innlån har ikke betydning for balansen på statsbudsjettet.

Kostnaden for statsbudsjettet ved Lånekassens utlån er avhengig av differansen mellom utlånsrentene i Lånekassen og den renten staten selv oppnår i sertifikat- og obligasjonsmarkedene. Derfor har vedtak om utlånsrenter et reelt økonomisk innhold, mens innlåns-

rentene i statsbankene kan ses som en hjelpestørrørelse som illustrerer økonomiske konsekvenser og derfor tjener som beslutningsgrunnlag for slike vedtak.

Fram til og med 1997, da renten i Lånekassen ble fastsatt ved politiske vedtak, har dagens innlånssystem hatt en viktig funksjon ved å gi informasjon om de statsfinansielle konsekvensene av beslutninger Regjering og Storting fatter om utlansrenter. Etter omleggingen av Lånekassens utlånssystem fra 1. januar 1998 blir ikke lenger utlansrentene i Lånekassen fastsatt politisk, men følger rentene på statspapirer. Behovet for dagens innlånssystem som beslutningsgrunnlag er således ikke lenger til stede.

Fra 1. januar 1997 ble innlånssystemet i Husbanken og Landbruksbanken lagt om til et system der innlån fra staten ble tilpasset bankenes utlån. En annen måte å si det på er at statens renteinntekter fra bankene pr. definisjon settes lik bankenes egne renteinntekter fra låntakerne. Rentestøtten i Husbanken og Landbruksbanken er tilnærmet lik null i det nye systemet (med unntak av lån på overgangsordninger).

Regjeringen foreslår at et tilsvarende system innføres for Lånekassen. For at en skal få fram det faktiske støtteelementet i Lånekassens utlån, som består av rentefritaket i studietiden og rentefritak i tilbakebetalingsfasen, vil det fortsatt være en rentestøttebevilgning knyttet til verdien av rentefritaket. I praksis vil et slikt system innebære at Lånekassen betaler renter til staten tilsvarende de renteinntekter den skulle hatt fra sine låntakere forutsatt at hele lånemassen bestod av rentebærende lån. Differansen mellom de faktiske påløpte renteinntektene og de renter Lånekassen skal betale til staten skyldes rentefritak. Dette beløpet bevilges som rentestøtte.

En omlegging av innlånssystemet som foreslått fra 1. januar 1999 vil medføre at bevilgningen til rentestøtte på kap. 2410, post 72 Rentestøtte og renter til staten på kap. 5617, post 80 Renter reduseres med om lag 600 mill. kroner.

Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmen fra Sosialistisk Venstreparti, er samde i at innlånssystemet i Lånekassa vert lagt om etter mønster frå innlånssystemet i Husbanken og Landbruksbanken slik det er gjort greie for i meldinga.

Komiteen har ellers ingen merknader.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sin merknad under pkt. 4.3.

4.5 Kommunalbankens organisering og eigarskap

Samandrag

Kommunalbanken er i dag et organ underlagt Kommunal- og regionaldepartementet som er regulert gjennom egen lov. Regjeringen utreder ulike alternativer for Kommunalbankens fremtidige organisering, bl.a. om dagens organisering og eierskap er det mest hensiktsmessige for Kommunalbanken dersom bankens

funksjon som finansieringskilde for kommunene skal videreføres. Med bakgrunn i denne utredningen vil Regjeringen vurdere å fremme forslag om omorganisering av Kommunalbanken.

Merknader frå komiteen

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen arbeider med å utrede flere alternativer for Kommunalbankens framtidige organisering.

Disse medlemmer støtter Regjeringens ønske om å vurdere alternative løsninger før forslag til omdanning behandles.

Disse medlemmer viser videre til regjeringspartienes justerte forslag som innebærer å omgjøre Kommunalbanken til aksjeselskap.

Disse medlemmer mener det er svært uheldig å gjennomføre en slik omdanning i budsjettssammenheng uten at Regjeringen har fått lagt fram sin utredning og innstilling som grunnlag for beslutninger.

Disse medlemmer ber Regjeringen komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett med denne saken, og ber om at det i denne sammenheng blir vurdert organisatoriske løsninger mellom Kommunalbanken og Postbanken.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at den framtidige organiseringen av Norges Kommunalbank har vært under vurdering i lengre tid. Disse medlemmer ønsker at Kommunalbanken fortsatt skal spille en sentral rolle for finansiering av kommunesektoren. Kommunalbankens hovedutfordringer fremover vil være knyttet til om den klarer å tilpasse seg endrede markedsvilkår og økt konkurranse i kommunemarkedet. For at Kommunalbanken skal få økt handlefrihet til å tilpasse sitt tjenestetilbud etter hvert som kommunenes behov endres, vil det være hensiktsmessig å omdanne banken. En omdanning av Kommunalbanken til et ordinært finansieringsforetak vil gi Kommunalbanken økt handlefrihet. De særskilte rammebetingelsene som Kommunalbanken er underlagt som forvaltningsorgan vil falle bort. Kommunalbanken vil bli underlagt det generelle lovverket for finansieringsinstitusjoner og således delta i kredittmarkedet på like vilkår med andre finansieringsforetak. Disse medlemmer er kommet til at det nå er mest hensiktsmessig å omdanne Kommunalbanken til aksjeselskap. En fordel ved aksjeselskapsmodellen er at den er klart definert i lovverket, og at slik omdanning derfor ikke trenger omfattende utredninger. Det er en innarbeidet selskapsform som både det norske og det internasjonale finansmarkedet er fortrolig med. Med denne selskapsformen følger det også naturlig hvilke egenkapitalinstrumenter banken kan benytte. Disse medlemmer anser, som nevnt ovenfor, at Kommunalbanken først bør omdannes til et aksjeselskap. Kommunal sektor/KLP har tidligere gitt uttrykk for ønske om å komme inn på eiersiden i banken. Disse

medlemmer ser det som aktuelt at aksjene i banken gradvis kan overføres til kommunal sektor. Det forutsettes for øvrig at dersom kommunene skal overta del-eierskap i Kommunalbanken, må dette skje til markedspris. Det vises til forslag til bevilgningsvedtak og romertallsvedtak med forslag til omdanning av Kommunalbanken til aksjeselskap. Det forutsettes videre at omdanning vil skje så snart dette er praktisk mulig, og en legger til grunn at en slik omdanning vil kunne skje pr. 1. juli 1999.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader om å omdanne Kommunalbanken til aksjeselskap under avsnitt 3.2.22.2.2.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er tilfreds med at regjeringspartiene nå fremmer forslag om å omdanne Kommunalbanken til aksjeselskap. Med en slik selskapsstruktur kan Kommunalbanken lettere på fritt grunnlag vurdere sin fremtidige struktur og rolle i kredittmarkedet, og statens eierskap kan avvikles.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere organisatoriske løsninger mellom Kommunalbanken og Postbanken.»

5. BESTILLINGSFULLMAKT, TILSEGNSFULLMAKT OG GARANTIFULLMAKT

5.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (1998-99)

Bestillingsfullmakt og tilsagnsfullmakt

I sammenheng med budsjettforslaget for 1999 er det foreslått innhentet bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 22 902 mill. kroner mot 26 131 mill. kroner i 1998.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 16 213 mill. kroner mot 22 149 mill. kroner i 1998. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 15 160 mill. kroner mot 20 969 mill. kroner i 1998.

Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 6 689 mill. kroner mot 3 982 mill. kroner i 1998. Utover fullmaktene i tabell 6.1 eksisterer det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, f.eks. en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2000 etter de samme satser som for høsthalvåret 1999.

Statlige garantier

Det ble i 1996 foretatt en gjennomgående vurdering av statens garantiordninger i lys av Stortingets behandling av Riksrevisjonens rapporter om garantiordninger, jf. Dokument nr. 3:6 (1995-96) og Innst. S. nr. 218 (1995-96) og de krav som er utarbeidet for slike ordninger i det nye økonomireglementet og kap. 14 i de tilhørende funksjonelle krav. Gjennomgangen tok sikte på størst mulig grad av tilpassing til de normalvilkår

som er fastsatt i de funksjonelle krav. Disse krav er referert senest i Gul bok for 1998 side 69. For flere av de eksisterende garantiordninger har Stortinget imidlertid akseptert unntak fra kravet om selvfinansiering og andre normalvilkår, fordi garantiordningen ellers ville bli uinteressant for låntakerne. Da ville man heller ikke kunne oppnå formålet med ordningen. Det gjelder især alle de bistandspregede ordninger, hvor Stortinget allerede før 1983 godkjente at man fravek vilkåret om selvfinansiering.

Finansdepartementet forutsetter for 1999 at når eksisterende garantiordninger blir fornyet, kan de fortsette med de godtatte unntak fra normalvilkårene. Det presise innhold og vilkår for den enkelte garantiordning som det for 1999 foreslås ny fullmakt for, framgår av omtalen i fagproposisjonen for vedkommende departement.

Økonomireglementets regler omfatter det som i kommentarene til økonomireglementet betegnes som «reelle» garantiordninger, nemlig forhold der staten garanterer for at juridisk person A (låntaker) oppfyller sitt kontraktsforhold overfor juridisk person B (långiver). Det er disse som omfattes av reglene i bevilgningsreglementets § 8 og kap. 14 i de funksjonelle krav. Tilfelle som bedre kan betegnes som «dekning av forsikringstilfelle» og «betinget tilsagn om tilskudd» er ført opp for seg i forslag til vedtak.

I 1996 ble det gitt fullmakt til å gi nye tilsagn under i alt 26 garantiordninger. I 1997 ble dette redusert til ny fullmakt i 19 garantiordninger. I 1998 er det gitt fullmakt til 17 garantiordninger, hvorav 15 er foreslått opprettholdt for 1999. Det er ikke foreslått nye garantiordninger.

5.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek dette til orientering og viser elles når det gjeld bestillings- og tilsagnsfullmakter til merknader i dei aktuelle fagkomiteinnstillingane.

6. STATLEG ØKONOMISTYRING

6.1 Nytt økonomiregelverk for staten

Samandrag frå Gul bok for 1999

I Gul bok for 1998, kap. 7.1, ble det orientert om økonomiregelverket for staten som trådte i kraft 10. januar 1997.

Tilpasningen i departementene og underliggende virksomheter synes generelt å være kommet langt. Deler av den faktiske tilpasningen og utprøvingen vil likevel skje etter 1. juli 1998. Det har vært siktepunktet at nødvendige tilpasninger til økonomiregelverket skulle skje innen denne datoen (jf. omtale i Gul bok 1998). Departementene er i ferd med å slutføre arbeidet med å fastsette instruksjoner til underliggende virksomheter med nødvendige presiseringer av bestemmelsene i økonomiregelverket.

Virksomhetene må ha tilgang til et økonomisystem som tilfredsstillende statlige krav for at de skal kunne oppfylle bestemmelsene i økonomiregelverket om bl.a.

betalingsformidling og rapportering til det sentrale statsregnskapet. En relativt stor andel av virksomhetene har valgt å benytte tilbud fra en statlig regnskapsentral for å få slik tilgang. Statens forvaltningstjeneste og skattefogdene omstiller seg nå til å yte denne typen regnskapstjenester. Det vil bli inngått avtaler mellom hver virksomhet og regnskapsentralen om levering av tjenester.

Enkelte virksomheter har på grunnlag av søknad til Finansdepartementet fått innvilget forlenget tilpasningsperiode til kravene i regelverket. Finansdepartementet har forutsatt at tilpasninger til økonomiregelverket som ikke er avhengig av at nye systemløsninger er innført, blir gjennomført raskest mulig.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Sosial- og helsedepartementet satte høsten 1997 i samråd med Finansdepartementet ned en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å vurdere bruk av revisorattestasjoner i forvaltningen av tilskudd. Bakgrunnen for arbeidet var bl.a. kravene i økonomiregelverket til oppfølging og kontroll av statlige tilskuddsordninger. Et sentralt poeng i økonomiregelverket er at utformingen og omfanget av kontrollen vil avhenge av måten tilskuddsordningen blir utformet på. Videre har Finansdepartementet i kommentarene til økonomireglementet understreket at kontrolltiltak vil kreve ressurser, og at kontrollvirksomheten må tilpasses ut fra kostnads- og nyttevurderinger.

Arbeidsgruppen presenterte i sin rapport av mai 1998 («Bruk av revisorattestasjoner i statlig tilskuddsforvaltning») en generell metodikk som den anbefalte brukt ved departementenes gjennomgang av kontrollbestemmelser for tilskuddsordninger.

Rapporten gir etter Finansdepartementets vurdering nyttige innspill til departementenes og underliggende virksomheters arbeid med å utforme og følge opp statlige tilskuddsordninger.

I Gul bok for 1998, kap. 7.1, ble det orientert om at Finansdepartementet hadde tatt opp arbeidet med en nærmere vurdering av statlige fond etter at økonomireglementet for staten ble fastsatt. En rekke fond står under Finansdepartementets felles forvaltning med Norges Bank som regnskapsførende organ, selv om det er det enkelte departement som treffer avgjørelser om bruken av midlene. En oversikt over disse fondene gis hvert år i St.meld. nr. 3 om statsregnskapet. Det er også opprettet en del fond som det enkelte departement har fullt ansvar for.

Finansdepartementet tar nå sikte på at ordningen med en felles forvaltning av fond oppheves, om mulig fra 1. januar 1999. Siden det enkelte departement i henhold til økonomireglementet har ansvaret for økonomiforvaltningen på sitt felt, må det også kunne overta ansvaret for administrasjon og regnskapsføring av fond som det har disposisjonsretten til. Midlene på disse fondene vil bli plassert i Norges Bank.

For noen store fond er det ved særskilte vedtak, lov og instruks fastsatt hvordan forvaltningen og disponeringen skal foregå, f.eks. Statens petroleumsfond,

Folketrygdfondet, Statens Bankinvesteringsfond, Statens Banksikringsfond o.a. Det foreslås ingen forandring for slike fond. For de øvrige fond er det i samråd med det enkelte departement vurdert om disponeringen av hvert enkelt fond kan skje etter tilsvarende regler som for disponering av statlige bevilgninger. Denne gjennomgangen nærmer seg avslutningen og en tar i løpet av høsten sikte på å fastsette generelle regler om dette, med eventuelle unntak for enkelte fond.

Om lag halvparten av fondene som er under Finansdepartementets forvaltningsansvar må kunne karakteriseres som stiftelser opprettet av ikke statlige midler. Disse bør nå kunne forvaltes av et styre for den enkelte stiftelse i henhold til lov om stiftelser av 23. mai 1980. Loven fastsetter at det er fylkesmannen som er kontrollorgan for slike stiftelser. Finansdepartementet har satt i verk arbeid med å overføre ansvaret til det enkelte stiftelsesstyre, om mulig fra 1. januar 1999. Det enkelte stiftelsesstyre vil etter overføringen selv ha ansvaret for å plassere midlene i samsvar med retningslinjene i loven og Justisdepartementets forskrifter.

Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen i proposisjonen til orientering.

6.2 Nærare om likviditetsforvaltning, rekneskapsføring og rapportering

6.2.1 Rammeavtaler for kontoholds- og betalingstjenester

Samandrag frå Gul bok for 1999

Statlige virksomheter skal i henhold til økonomireglementets § 17 være knyttet til statens foliokonto i Norges Bank via statens konsernkontoordning. Videre skal de benytte betalingsformidlere som har inngått avtale med Finansdepartementet. Statens konsernkontoordning omfatter virksomhetenes inn- og utbetalinger, kontohold i denne forbindelse, likviditetsforvaltningen og tilhørende rutiner.

Finansdepartementet kunngjorde 8. september 1998 en åpen anbudskonkurranse om leveranser av kontoholds- og betalingstjenester innenfor statens konsernkontoordning, jf. omtale i Gul bok 1998. Anbudskunngjøringen skjer i hele EØS-området i tråd med regelverket for offentlige anskaffelser. Det skal på grunnlag av kunngjøringen inngås rammeavtale med en eller flere anbydere, jf. departementets ansvar for slike avtaler. Avtalene skal sikre standardiserte løsninger og priser og gi virksomhetene tilgang til kontoholds- og betalingstjenester som tilfredsstillende kravene til funksjonalitet og rutiner i økonomiregelverket. Det tas sikte på at de nye avtalene skal være inngått i løpet av våren 1999, dvs. i god tid før gjeldende avtaler løper ut 1. april 2000.

Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen i proposisjonen til orientering.

6.2.2 Andre spørsmål som gjeld rekneskap og rapportering

Samandrag frå Gul bok 1999

Det er i proposisjonen gjort greie for rammeavtalen for økonomisystem og lønns- og personaldatasystem, for arbeidet med rekneskapsentraltenester til statlege verksemdar og for arbeidet med etablere ut nytt system for rekneskapsrapportar frå statlege verksemdar.

Vidare er det i proposisjonen gjort greie for nokre evalueringar av overføringsordningar og for eit prosjekt for å gjennomgå og vurdere systema for å planleggje, gjennomførte og følgje opp større investeringsprosjekt under Samferdsledepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Forsvarsdepartementet.

Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen i proposisjonen til orientering.

7. ANDRE MERKNADER OG FORSLAG

7.1 Statlig eierskap i forretningsbankene

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke at det er bred enighet i Stortinget om at Statens Banksikringsfond og Statens Bankinvesteringsfond skal selge aksjer i Den Norske Bank og Kreditkassen slik at statens eierandel gjennom Statens Bankinvesteringsfond i de to bankene blir redusert til 1/3. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke har sørget for at dette er realisert.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at et er bredt flertall i stortinget for salg av statens eierandel i DnB og Kreditkassen. Likevel er det grunn til å påpeke at Regjeringen må legge fornuftige avveininger til grunn for slike salg. Selvsagt burde Regjeringen på et langt tidligere tidspunkt ha solgt seg ned, men når aksjemarkedet først nå er som det er, er det god grunn til å avvende utviklingen noe. Dette må dog ikke oppfattes som en invitasjon til ikke å selge seg ned. Det begynner å bli et særnorsk prinsipp med statlig høy eierandel i forretningsbanker, da både nordiske og europeiske land har gjennomgått store strukturendringer. Norske myndigheter bør derfor ikke bidra til å svekke norske institusjoner når det gjelder å posisjonere seg for fremtidig konkurranse i finansnæringen.

7.2 Ansatteopsjoner

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er viktig at det innføres nye regler for skattlegging av ansatteopsjoner. Den særnorske opsjonsskatten reduserer i dag de ansattes muligheter til å bli medeiere i egen bedrift, og bryter dermed med en bredt forankret politisk målsetning. I mange andre land er det vanlig at aksjeopsjoner til ansatte først skattlegges når opsjonen faktisk benyttes.

Beskatning av ansatteopsjoner på tildelingstidspunktet innebærer også at de ansatte skattlegges av en fremtidig verdi som det er usikkert om vil inntreffe. Reglene innebærer også at den ansatte i enkelte situasjoner vil bli beskattet for en inntekt vedkommende ikke en gang vil ha rett til å få. Beskatning før realisasjon er i strid med skatteevneprinsippet som baserer seg på at man skal betale skatt av penger som faktisk er tjent. Det er ikke symmetri i det nåværende regelverk dersom opsjonen skulle vise seg å være verdiløs på innløsningsstidspunktet. Både den beregnede fordelene på tildelingstidspunktet og en eventuell ytterligere gevinst ved innløsning skattlegges som lønnsinntekt. Tap kan imidlertid bare trekkes fra i alminnelig inntekt - arbeidstakeren får ikke trukket fra tapet mot sin personinntekt. Ansatteopsjoner er svært vanlig i amerikanske selskaper, og erfaring viser at dette også er en viktig mekanisme for å holde lønnsveksten nede.

Disse medlemmer viser for øvrig til Innst. O. nr. 11 (1998-99) og disse medlemmers forslag til endring i skattelovens § 42 trettende ledd - om opsjoner.

7.3 Delprivatisering og børsnotering av Telenor og Statoil

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge forslag som åpner for delprivatisering og børsnotering av Telenor og Statoil blant annet for å kunne tilføre selskapene kapital til den utenlandssatsing selskapene mener er nødvendig for å kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen.»

7.4 Omdanning av Petroleumsfondet til et folkestrygdfond

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem forslag om å omdanne Petroleumsfondet til et folkestrygdfond, og hvordan avsetningene til Petroleumsfondet i større grad kan regelstyres og hvordan disponeringen av fondet i mindre grad kan være avhengig av den løpende budsjettbehandlingen.»

7.5 Momskompensasjonsordningen for kommuner og fylkeskommuner

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen gjøre momskompensasjonsordningen for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner generell, slik at alle tjenester kan konkurranseutsettes.»

8. FRAKSJONSMERKNADER

8.1 Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at både statsbudsjettet for 1998 og Revidert nasjonalbudsjett for 1998 ble vedtatt av sentrumspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre.

Disse medlemmer viser til at budsjettet for 1998 ikke var stramt nok til å dempe presset i norsk økonomi. Krona er svekket. Rentenivået er langt over nivået i andre europeiske land. Pris- og kostnadsveksten er omlag den dobbelte av hva den er hos våre handelspartnere.

Hovedutfordringen for den økonomiske politikken for 1999 er etter disse medlemmers syn å gjenreise tilliten til norsk økonomi, dempe den særnorske pris- og kostnadsveksten og få de høye norske rentene ned. Dette vil være den beste måten å trygge arbeidsplasser og velferd.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondeviks forslag til statsbudsjett for 1999 har en svak fordelingsprofil, det bidrar til økt pris- og kostnadsvekst og det inneholder kun ubetydelige tiltak for å la de rike og formuende ta en større del av innstramningen. Disse medlemmer viser vider til at forslaget bryter med samarbeidslinja i norsk arbeidsliv som har vært vesentlig for styringen av den økonomiske politikken. Regjeringens egne beregninger viser at det er stor fare for at ledigheten kan øke de nærmeste årene.

Disse medlemmer mener det i dagens situasjon er riktig å legge opp til en innstramning omlag i den størrelsesorden som Regjeringen har lagt opp til. På den annen side er sammensetningen av Regjeringens innstramning dårlig tilpasset dagens økonomiske situasjon og usikkerheten internasjonalt. Regjeringen har lagt for stor vekt på å stramme inn gjennom økte skatter og avgifter. Dette bidrar til at den allerede høye pris- og kostnadsveksten vil skyte ytterligere fart med Regjeringens budsjettopplegg.

Disse medlemmer mener det er grunn til å stille spørsmålsteget ved om Regjeringens opplegg vil ha den ønskede virkning på bl.a. kronekurs og Rentenivået. Videre er det grunn til å frykte at ledigheten kan komme til å øke med Regjeringens opplegg, i stedet for å ligge på samme nivå som i år som anslått i nasjonalbudsjettet.

Disse medlemmer viser til at sentrumspartiene førte forhandlinger med Arbeiderpartiet etter at forhandlingene med Høyre og Fremskrittspartiet ikke førte fram. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet var villig til å gå med på et kompromiss om kontantstøtten, men at sentrumspartiene ikke var villig til dette. Disse medlemmer konstaterer videre at de fem partiene som står bak kontantstøtten ikke har klar å bli enige om hvordan ordningen skal finansieres.

Disse medlemmer viser til regjeringens partienes justerte budsjettopplegg som ble lagt fram 14. november 1998 i samråd med Regjeringen. Disse medlemmer viser til at det justerte forslaget innebærer en

samlet svekkelse av statsbudsjettets balanse på omlag 1,2 mrd. kroner, at den reelle underliggende utgiftsveksten økes med 366 mill. kroner, at den olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettindikatoren svekkes med i underkant av 1,3 mrd. kroner og at den finanspolitiske innstramningen etter dette kan anslås til vel I pst. av BNP for Fastlands-Norge eller under 8 mrd. kroner.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringens partiene og regjeringen Bondevik med dette ikke klarer å holde den stramhet i budsjettet for 1999 som Regjeringen og statsministeren gjentatte ganger etter framleggelsen av budsjettet har uttalt seg om nødvendigheten av for å gjenreise tilliten til norsk økonomi, styrke den norske krona og få Rentenivået ned.

Disse medlemmer viser til finansministerens brev av 14. november 1998 til Arbeiderpartiets stortingsgruppe der finansministeren bl.a. sier følgende om det justerte budsjettopplegg fra sentrumspartiene:

«I lys av drøftingene i Stortinget og situasjonen og utsiktene for norsk økonomi vurderer jeg dette alt i alt som et forsvarlig budsjettopplegg.»

Disse medlemmer viser videre til nytt svarbrev fra finansministeren av 16. november 1998 der finansministeren skriver:

«Ny informasjon om den økonomiske utviklingen som er framkommet etter framleggelsen av stats- og nasjonalbudsjettet i høst tilsier etter Finansdepartementets syn ingen vesentlige endringer av vurderingene av norsk økonomi i forhold til Nasjonalbudsjettet 1999.»

Finansministeren skriver videre at regjeringens partiene ikke har klart å samle flertall for et budsjettforslag med samme innstramning som i Regjeringens forslag. Disse medlemmer mener dette viser i klartekst at det utelukkende er regjeringens partienes forhandlingsvilje som har vært til hinder for at det kan dannes flertall for et budsjettopplegg med samme stramhet som Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer mener at det justerte budsjettopplegg fra regjeringens partiene, som Regjeringen også står bak, i enda mindre grad enn Regjeringens opprinnelige forslag vil bidra til å stabilisere norsk økonomi, i enda mindre grad vil bidra til å styrke den norske krona og i enda mindre grad vil bidra til å få de høye rentene ned mot europeisk nivå.

Disse medlemmer viser til at sentrumspartiene i utstrakt grad bruker økt utbytte fra statlige selskap for å finansiere sitt justerte budsjettopplegg. Dette viser etter disse medlemmers syn at sentrumspartiene ikke klarer å finne reell inndekning for sine utgiftsforslag og at innstramningen i sentrumspartienes justerte opplegg er enda svakere enn det Regjeringen hevder.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i denne innstillingen har et budsjettalternativ med en innstramning på 9 mrd. kroner, og at en større del av innstramningen er tatt på budsjettets utgiftside.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet avviser Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsøkninger. Dermed blir også pris- og kostnadsveksten lavere i Arbeiderpartiets opplegg for 1999. Opplegget vil trygge arbeidsplassene og gi reduserte kostnader for husholdningene, bedriftene og kommunene. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets alternative opplegg både vil legge grunnlaget for en raskere rentenedgang og legge grunnlaget for en lavere lønnsvekst igjennom 1999.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets budsjettalternativ vil bidra til å gjenreise tilliten og styrken i norsk økonomi. Disse medlemmer viser også til at Arbeiderpartiet fremmer konkrete forslag som peker ut over budsjettbehandlingen og -opplegget for 1999:

- *Solidaritetsalternativet må forsterkes.* Solidaritetsalternativet har tidligere vist seg å være en god ramme for utviklingen av et solidarisk samfunn med trygge arbeidsplasser, god fordeling og velferd for alle. Myndighetene må bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komite med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet der det pekes på hvilke forpliktelser myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere må ta på seg for å sikre at arbeidsplasser og velferd kan trygges.
- *En aktiv Europa-politikk.* Norges forhold til EU er avgjørende for norske arbeidsplasser og velferd i framtida. EU er inne i en svært dynamisk utvikling som følge av forhandlinger om utvidelse østover og etableringen av en felles valuta 1. januar 1999. Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. I en slik dialog også kan undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.
- *Holdbar velferdspolitik.* Statens utgifter må være holdbare både på kort og lang sikt. Det er derfor det er nødvendig med strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til eldreomsorg, helse, utdanning og forskning. Statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat må moderniseres. Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon. Frivillige kommunesammenslåinger må oppmuntres. En statlig moderniseringskomite der arbeidstakere og brukerinteresser trekkes inn, skal oppnevnes for å bistå et slikt arbeid.
- *Kunnskap og forskning.* Det må være en hovedoppgave å gjøre Norge mindre avhengig av olje- og gassinntektene. Da er det nødvendig med en bred satsing på kompetanse. Det må derfor etableres et Norges Forskningsfond som tilføres midler fra salg av statens aksjer som er vedtatt. På den måten sikres at statens formue omplasseres til framtidsrettet virksomhet og ikke går med til forbruk. Tre om-

råder bør pekes ut for nasjonal satsing: marin forskning, medisinsk forskning og miljøforskning.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 1999, «Stabilitet, samarbeid og trygge arbeidsplasser», som ble lagt fram 4. november 1998:

Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett:

Stabilitet, samarbeid og trygge arbeidsplasser

- *Arbeiderpartiet* mener at situasjonen i norsk og internasjonal økonomi tilsier et stramt finanspolitisk opplegg for å sikre sysselsettingen og gjenreise tilliten til norsk økonomi og få rentene ned.
- *Arbeiderpartiet* vil kutte 1,5 milliarder mer på budsjettets utgiftsside og ta mindre på skatte- og avgiftsøkninger for å styrke tilliten til finanspolitikken og legge bedre til rette for rentenedgang. Den samlede innstramningen er på 9 milliarder kroner.
- *Arbeiderpartiet* mener at stor usikkerhet knyttet til utviklingen i internasjonal og norsk økonomi tilsier at det utvises forsiktighet med skatteskjerpelser overfor næringslivet og går derfor mot forslaget om å øke skattesatsen på alminnelig inntekt fra 28 til 29 prosent.
- *Arbeiderpartiets* skatteopplegg har en klar fordelingsprofil som øker skatten for aksjeeiere, redere og de med de høyeste næringsinntektene. Forslagene er først og fremst rettet mot å «tette hull» i skattesystemet og oppnå større rettferdighet og nøytralitet i beskatningen.
- *Arbeiderpartiet* mener at vi må unngå avgiftsøkninger av hensyn til faren for økende pris- og kostnadsvekst. Vår hovedinnvending mot regjeringens forslag til statsbudsjett er at denne faren ikke tas på alvor i en situasjon hvor pris- og kostnadsveksten allerede er nesten dobbelt så høy som hos våre handelspartnere.
- *Arbeiderpartiets* samlede skatte- og avgiftsopplegg bidrar til å dempe prisveksten med H prosentpoeng. Det gir grunnlag for et mer moderat lønnsoppgjør til våren.
- *Arbeiderpartiet* vil redusere arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng, både for å kompensere for økningen i arbeidsgivers ansvar for sykepengene (0,2 prosentpoeng) og for å gi næringsliv og kommuner lavere arbeidskraftkostnader.
- *Arbeiderpartiet* går i mot regjeringens forslag om å øke el-avgiften, den nye grunnavgiften på fyringsolje og konjunkturavgiften. Arbeiderpartiet går i mot økningen i tobakksavgiften.
- *Arbeiderpartiet* vil gjenreise Solidaritetsalternativet og samarbeidet med partene i arbeidslivet for å sikre arbeidsplassene. I en tid med økt usikkerhet kreves en politikk for stabilitet og samarbeid.
- *Arbeiderpartiet* har innenfor et stramt opplegg prioritert arbeidsmarkedstiltak, utdanning, forskning,

- eldrereformen, bygging av barnehager, skipsbygging, kommuneøkonomi og forsvar.
- *Arbeiderpartiets* opplegg innebærer en styrking av kommunesektorens økonomi med over 1 milliard kroner bl.a. som følge av forslag om økte frie midler, redusert arbeidsgiveravgift og uendret el-avgift.
- *Arbeiderpartiet* går i mot regjeringens forslag om å heve kravet til minsteinntekt for rett til sykepenger, økning av egenandelstaket og egenandeler for barn og å ta bort småbarnstillegget i barnetrygden,
- *Arbeiderpartiet* er i mot kontantstøtten, men er villig til å inngå kompromiss om ordningen innenfor et helhetlig budsjettopplegg.

Utfordringer for norsk økonomi

I en tid med usikkerhet internasjonalt, fare for økende pris- og kostnadsvekst og økende arbeidsledighet, er det viktig å mobilisere alle gode krefter for å sikre sysselsettingen og velferden. Samarbeidet om Solidaritetsalternativet har tidligere gitt gode resultater. Dette samarbeidet må videreutvikles og fornyes for å sikre arbeid og velferd på kort og lang sikt.

Særnorsk pris- og kostnadsvekst

Det mest synlige problemet i Norge i dag er de høye rentene. Det grunnleggende problemet er likevel den sterke veksten i priser og kostnader. Rentene i Norge er nå dobbelt så høye som i våre naboland. Minst like alvorlig er det at Regjeringen nå anslår at inflasjonen og lønnsveksten vil bli omtrent dobbelt så høy i Norge som i de landene vi handler med.

Høy inflasjon i Norge skyldes ikke lave oljepriser eller internasjonale børskriser. Tvert imot. Dette bidrar til lavere inflasjon. Den høye prisstigningen har Norge ansvaret for selv. Vi kan ikke skylde på verdensøkonomien. Det er heller ikke andres skyld at lønnsveksten i Norge er det dobbelte av hva den er i andre land. Fortsetter det slik vet vi av erfaring at arbeidsledigheten igjen vil begynne å vokse.

Den økonomiske politikken har bidratt til at Norge kan rammes unødvendig hardt av problemene i verdensøkonomien. For det første kan vi, som alle andre, rammes av tilbakeslaget i internasjonal økonomi. I tillegg kan vi rammes av at norske bedrifter priser seg ut av markedene fordi kostnadsveksten er høy og at norske bedrifter dermed taper konkurransekraft. Vi kan med andre ord få fallende markedsandeler i et fallende marked.

Regjeringen har et skatte- og avgiftsopplegg som bidrar til økt pris- og kostnadsvekst. I regjeringens opplegg anslås prisstigningen neste år til 3 G prosent, som er 1 H prosentpoeng høyere enn hos våre handelspartnere.

Økningen i el-avgiften, den nye grunnavgiften på fyringsolje og andre avgiftsøkninger bidrar til at konsumprisene øker med H prosentpoeng ekstra neste år. Vi står nå i fare for å få et særnorsk pris- og kostnadsnivå som det kan bli vanskelig å få ned.

Lønnsoverhenget inn i 1999 er for alle grupper under ett anslått til så mye som 3 prosent. Det innebærer at lønnstillegget i tariffoppgjøret til våren må være lavt for at årslønnsveksten ikke skal bli for høy. Regjeringen har lagt til grunn en årslønnsvekst til neste år på 5 prosent.

Arbeiderpartiet mener det er viktig at avgiftspolitikken i det finanspolitiske opplegget for 1999 innrettes slik at den ikke bidrar til økt pris- og kostnadsvekst. Det vil være viktig for bedriftenes konkurransesituasjon og et godt signal til partene i arbeidslivet før neste års lønnsoppgjør. Det vil også være en god måte å invitere partene til en videreføring av Solidaritetsalternativet.

Viktig å trygge arbeidsplassene

Regjeringen legger til grunn at sysselsettingen vil vokse med 15 000 personer til neste år og at ledigheten vil ligge på omlag samme nivå som i år. Hovedgrunnen til at sysselsettingsveksten blir langt lavere neste år enn den har vært i de siste årene er bl.a. lavere vekstforutsetninger for fastlandsøkonomien og at vi allerede har en meget høy kapasitetsutnyttelse. Det er fortsatt stor mangel på kvalifisert arbeidskraft i flere yrker og bransjer.

Arbeiderpartiet mener at regjeringens budsjettopplegg svekker grunnlaget for høy sysselsetting på sikt og kan bidra til at arbeidsledigheten kan øke allerede neste år. Nedgangen i antall ledige stillinger registrert i Arbeidsdirektoratets månedsstatistikk for oktober kan indikere at ledigheten kan øke tidligere og sterkere i 1999 enn tidligere antatt. Bakgrunnen for Arbeiderpartiets bekymring for sysselsettingsutviklingen er at:

Det framlagte budsjettopplegget fra regjeringen bidrar til ytterligere prisvekst, samtidig som den underliggende pris- og kostnadsveksten er høy. Avgiftsøkningene og den generelle økningen av bedriftsbeskatningen vil svekke næringslivets konkurransekraft og være en fare for sysselsettingen i industri og annen konkurranseutsatt virksomhet.

Mye tyder på at regjeringen har feilvurdert utviklingen i bygg- og anleggsnæringen. Det er nå viktig å unngå tiltak som konjunkturavgiften, slik at aktiviteten i bygg og anlegg ikke reduseres for sterkt.

Det kan være en fare for at sammensetningen av regjeringens finanspolitiske tilstramning er slik at den forutsatte rentenedgangen ikke blir så sterk som det regjeringen har lagt opp til. Det vil i tilfelle resultere i lavere vekst i fastlandsøkonomien og en sysselsettingsvekst som er lavere enn det som skal til for å holde ledigheten på dagens nivå som forutsatt i regjeringens opplegg. Arbeiderpartiet mener regjeringen har lagt for stor vekt på avgiftsøkninger i sitt budsjettopplegg og for liten vekt på kutt på utgiftssiden.

I regjeringens budsjettforslag kuttes offentlig tjenesteproduksjon på viktige velferdsområder til fordel for overføringer til private. Dette er i strid med anbefalingene fra Sysselsettingskommisjonen og undergraver sysselsettingsmuligheten på lang sikt.

Regjeringen foreslår å halvere antall tiltaksplasser, dette til tross for at det ikke forventes redusert ledighet.

Det betyr i klartekst langt mindre satsing på kvalifiseringstiltak og dårligere jobbmuligheter for de arbeidsledige. Fleksibiliteten i arbeidsmarkedet svekkes. Isolert sett vil det sterke kuttet i arbeidsmarkedstiltakene bidra til økt ledighet.

Regjeringens samlede opplegg tyder på at både våre underliggende problemer med høy pris- og kostnadsvekst og usikkerheten i de internasjonale finans- og råvaremarkedene undervurderes. Avgiftsøkninger, generelle skatteøkninger for alle bedrifter og andre tiltak som rammer bedriftene bidrar til økt ustabilitet i en situasjon som krever forutsigbarhet og større stabilitet.

Regjeringen Bondeviks opplegg er ikke egnet som en invitasjon til partene i arbeidslivet for samarbeid og moderasjon i neste års tariffoppgjør. Forslaget om å fjerne en feriedag provoserer partene i arbeidslivet. Regjeringens opplegg er derfor ingen invitasjon til en videreføring av Solidaritetsalternativet.

I nasjonalbudsjettet gis det gode illustrasjoner på hvordan det kan gå hvis vi ikke får kontroll med pris- og kostnadsveksten eller om utviklingen internasjonalt blir svakere enn antatt.

I scenariet med høyere lønnsvekst svekkes bedriftenes kostnadmessige konkurransevne, bedriftene etterspør mindre arbeidskraft og det vil kunne bli nødvendig med betydelige finanspolitiske innstramninger for å få lønns- og prisveksten ned på et forsvarlig nivå. Resultatet blir over noen år en kraftig nedbygging av konkurranseutsatt sektor, redusert vekst og kraftig økning i ledigheten. Scenariet viser at høy pris- og kostnadsvekst er en snikende fare. Vi vil ikke merke problemene det første eller andre året, men tilbakeslaget blir desto sterkere jo lenger en skyver problemene foran seg.

I scenariet med svakere utvikling i internasjonal økonomi rammes norsk økonomi direkte gjennom lavere eksport og lavere priser på olje og andre råvarer samt et fortsatt depresseringspress mot krona og et høyt norsk rentenivå. Resultatet blir svakere vekst og en raskt økende ledighet.

Usikkerhet i internasjonal økonomi

Den sterke usikkerheten knyttet til utviklingen i internasjonale finans- og råvaremarkeder verden over har hatt større negative virkninger på realøkonomien i de fleste land enn det vi trodde for få måneder siden.

Tilbakeslaget internasjonalt rammer de fattigste land hardest. Men utviklingen i verdensøkonomien påvirker også stabiliteten i norsk økonomi og undergraver av våre egen økonomiske trygghet. Det blir mindre etterspørsel etter norske produkter. Andre land kjøper mindre metaller, papir, fisk og andre varer og tjenester som lages i Norge. Lavere økonomisk vekst globalt betyr også mindre etterspørsel etter olje og dermed lavere oljepris.

Tilbakeslaget i verdensøkonomien viser at markeds-kreftene må styres. Vi kan ikke overlate utviklingen til uregulerte markeder og pengeflyttere.

Nasjonalt har sosialdemokratisk politikk handlet om å bygge opp institusjoner og redskaper som kan gi politisk styring med den økonomiske utviklingen. Nå gjelder det å få til liknende styringsredskap internasjonalt, ikke minst for å greie å møte tilbakeslaget i verdensøkonomien.

Det internasjonale samfunn må sikre institusjoner som Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF) tilstrekkelig med penger til å kunne støtte de mest utsatte landene. Norge må stille seg positiv til en styrking av disse institusjonene. Videre må norske myndigheter på bred basis arbeide for større grad av åpenhet og gjennomsiktighet i de globale selskapenes transaksjoner.

Finanskrisen i en rekke land viser også at det er behov for felles internasjonale regler for innsyn og kontroll med bank- og finansinstitusjoner verden over. Mye kunne vært avverget dersom verden tidligere hadde fått innsyn i problemene i bank- og finansvesenet i Sørøst-Asia og Japan. Med en global økonomi med globale banker og finansinstitusjoner, trenger vi også et globalt «Kredittilsyn». Norske myndigheter bør gjennom internasjonale fora arbeide for slike tiltak.

Tid for samarbeid

Den økonomiske politikken må innrettes slik at den sikrer arbeid og velferd til alle både på kort og lang sikt.

Det er nødvendig å stramme inn i økonomien for å få renta ned raskt. Men like viktig er det å skape flertall for de lange linjer i den økonomiske politikken. Det er bare dette som kan sikre den stabilitet og troverdighet som skal til for å holde et lavt rentenivå, trygge arbeidsplasser og velferd til alle på lang sikt.

Arbeiderpartiet vil legge følgende punkter til grunn. Punktene vil danne grunnlag for konkrete forslag i Stortinget.

1. Solidaritetsalternativet må forsterkes

- Et forsterket samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter er nødvendig for å sikre arbeidsplassene og fornye arbeidslivet.
- Myndighetene bør derfor bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komite med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet. Komiteen bør ledes av en uavhengig representant og være ferdig med sitt arbeid før neste års lønnsoppgjør.
- Komiteen bør forme ut et forsterket solidaritetsalternativ der det pekes på hvilke forpliktelser myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere må ta på seg for å sikre at arbeidsplasser og velferd kan trygges blant annet i en ny internasjonal virkelighet.
- Komiteen må blant annet drøfte hvordan etter- og videreutdanning og arbeidstidsspørsmål kan inngå i en strategi for både økt konkurransevne for nor-

ske arbeidsplasser, og et mer menneskelig og fleksibelt arbeidsliv for arbeidstakerne.

- En viktig del av mandatet må også være å legge strategier for hvordan arbeidslivet kan ta et større sosialt ansvar.

2. En aktiv Europa-politikk

- Norges forhold til EU er avgjørende for norske arbeidsplasser og velferd i framtida. EU er inne i en svært dynamisk utvikling som følge av forhandlinger om utvidelse østover og etableringen av en felles valuta 1. januar 1999.
- Dette skaper nye utfordringer for Norge. Derfor må det settes ny kraft inn i Europapolitikken. Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog.
- I en slik dialog kan det også undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.

3. Holdbar velferdspolitik

- Statens utgifter må være holdbare både på kort og lang sikt.
- Folketrygden må kunne sikres også når pensjonsutgiftene øker sterkt rundt år 2008.
- Utgiftene til eldreomsorg og helse må økes hvert år framover.
- Det må skapes rom for en betydelig satsing på utdanning og forskning.
- Det er derfor nødvendig med strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til disse formålene. Statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat må moderniseres. Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon. Frivillige kommunesammenslåinger må oppmuntres.
- En statlig moderniseringskomite der arbeidstakere og brukerinteresser trekkes inn, oppnevnes for å bistå et slikt arbeid.

4. Kunnskap og forskning

- Det må være en hovedoppgave å gjøre Norge mindre avhengig av olje- og gassinntektene. Da er det nødvendig med en bred satsing på kompetanse. Kvaliteten i grunnskole og videregående skole må økes. Distrikthøgskolene og universitetene må få økte ressurser, og det må utvikles en etter- og videreutdanningsreform.
- Forskingen er basisen for kunnskapsutvikling og næringsutvikling. Det er nødvendig å sikre at forskningen får stabile og økte ressurser i årene framover.

- Det må derfor etableres et Norges Forskningsfond. Fondet bør tilføres midler fra salg av statens aksjer som er vedtatt. På den måten sikres at statens formue omplasseres til framtidsrettet virksomhet og ikke går med til forbruk.
- Stortinget må vedta overordnede retningslinjer for fondet. Tre områder bør pekes ut for nasjonal satsing: marin forskning, medisinsk forskning og miljøforskning.

Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett

Arbeiderpartiets forslag til alternativt statsbudsjett er utformet på bakgrunn av stor usikkerhet knyttet til utviklingen i internasjonal og norsk økonomi.

Vårt alternativ er innrettet mot mest mulig stabilitet for næringsliv og husholdninger. For næringslivet har vi i tillegg funnet det riktig å gi en lettelse i arbeidsgiveravgiften som er større enn det som er nødvendig for å kompensere for utvidelsen av arbeidsgiverperioden i sykelønna. Dette vil lette arbeidskraftkostnadene for næringsliv og kommuner.

Finanspolitikken må brukes for raskest mulig å gjenreise tilliten til norsk økonomi og få de høye rentene ned mot europeisk nivå. Situasjonen innbyr til stor grad av stabilitet på skatte- og avgiftssiden både for bedrifter og husholdninger. Likevel er det riktig fra et effektivitets- og rettferdssynspunkt å tette åpenbare hull i skattesystemet. Arbeiderpartiets skatteopplegg har en god fordelingsprofil.

Arbeiderpartiet vil gjenreise og forsterke Solidaritetalternativet og samarbeidet med partene i arbeidslivet for å sikre arbeidsplassene. Både den enkelte arbeidstaker og bedriftene trenger en etter- og videreutdanningsreform. Dette må det legges til rette for i et forpliktende samarbeid mellom partene i arbeidslivet og myndighetene. I en tid med økt usikkerhet er det viktig med stor grad av stabilitet i bedriftenes rammebetingelser. Dette vil gjøre det lettere å videreføre og forsterke samarbeidet om Solidaritetalternativet.

Det økonomiske opplegget

Vi står overfor vanskelige avveininger i utformingen av finanspolitikken til neste år. Mye avhenger av renteutviklingen og vår evne til å begrense pris- og kostnadsutviklingen. I «normale» tider, hvor det hadde blitt ført en tilstrekkelig stram finanspolitikk mot slutten av oppgangskonjunktturen, kunne vi sluppet litt opp når konjunkturløst nå snur. Til tross for dette er det to forhold som taler for en stram finanspolitikk i 1999:

- En stram finanspolitikk vil være avgjørende for å gjenopprette tilliten til norsk økonomi og få en rask rentenedgang. Lavere rentenivå er avgjørende både for produksjon og sysselsetting og for bedre fordeling.
- Kapasitetsutnyttelsen er meget høy, så selv om f.eks. sysselsettingsveksten vil gå ned i 1999, er nivået vi går inn i 1999 med svært høyt.

Arbeiderpartiet mener at det i en situasjon med fortsatt høy kapasitetsutnyttelse og mangel på arbeidskraft i en rekke yrker og bransjer, høye renter og økende pris- og kostnadsvekst som svekker bedriftenes konkurransevne, er nødvendig med en finanspolitisk innstramning for å gjenopprette tilliten til norsk økonomi. Dette vil bidra til å erstatte den markedsstyrte innstramningen gjennom høye renter med en politisk styrt innstramning gjennom offentlige budsjetter. I tillegg er det viktig å være spesielt oppmerksom på bransjer som bygg og anlegg hvor mye tyder på at utviklingen kan forventes å være svakere enn det regjeringen legger til grunn i sine prognoser.

Arbeiderpartiet legger fram et finanspolitisk opplegg som er like stramt som regjeringens opplegg. Innstramningen målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjetindikatoren er 9 milliarder kroner eller omlag 1 prosent av BNP for Fastlands-Norge.

Arbeiderpartiet er kritisk til sammensetningen av regjeringens innstramning. For å styrke tilliten til finanspolitikken, dempe pris- og kostnadsutviklingen og legge bedre til rette for en raskere rentenedgang, foreslår vi å kutte 1,5 milliarder kroner mer på budsjettets utgiftsside og å ta mindre av innstramningen i form av inntektsøkninger. Den underliggende utgiftsveksten i Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett er 0,7 prosent, mot 1 prosent i regjeringens forslag.

Det må tas hensyn til den meget turbulente situasjonen i de internasjonale finans- og råvaremarkedene i utformingen av den økonomiske politikken. Usikkerheten knyttet til utviklingen i internasjonal og norsk økonomi taler for større stabilitet i forhold som påvirker næringslivet. Det er derfor viktig at det i denne situasjonen utvises forsiktighet med skatteskjerpelser overfor næringslivet.

En større del av innstramningen bør tas på budsjettets utgiftsside. På utgiftssiden vil det også være lettere å komme med stimulerings tiltak senere i 1999 om den økonomiske utviklingen skulle kreve det.

Vi må unngå avgiftsøkninger av hensyn til faren for økende pris- og kostnadsvekst. Arbeiderpartiet går i mot regjeringens forslag om å øke el-avgiften og den nye grunnavgiften på fyringsolje, og forslaget om en konjunkturavgift på bygg og anlegg. Vi går i mot økningen i tobakksavgiften ut over prisveksten.

Arbeiderpartiet går videre inn for å redusere arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng, både for å kompensere for økningen i arbeidsgivers ansvar for sykepene (0,2 prosentpoeng) og for å gi næringsliv og kommuner lavere arbeidskraftkostnader.

Økonomiske anslag for Arbeiderpartiets budsjettopplegg for 1999

(regjeringens anslag i parentes)

- Netto reduserte utgifter i forhold til regjeringens opplegg med 1,5 milliarder kroner.
- Underliggende utgiftsvekst i statsbudsjettet på 0,7 prosent (1 prosent).

- Olje-, rente- og aktivitetskorrigeret overskudd i prosent av BNP for Fastlands-Norge på 0,9 prosent (0,9 prosent).
- Konsumprisvekst 2 I prosent (3 G prosent).
- Netto reduserte avgifter på 2,9 milliarder kroner i forhold til regjeringens opplegg. I tillegg går Arbeiderpartiet mot økningen i CO₂-avgiften på sokkelen på 370 millioner kroner.
- Netto reduserte skatter og avgifter på 1,4 milliarder kroner i forhold til regjeringens opplegg.
- Over 6 mrd. kroner lavere vekst i påløpte skatter og avgifter enn i regjeringens opplegg

Samlet innebærer Arbeiderpartiets opplegg reduserte avgifter på over 2,9 milliarder kroner netto i forhold til regjeringen. Effekten på prisstigningen av dette opplegget neste år anslås til H prosentpoeng lavere vekst i konsumprisindeksen. Lavere prisvekst vil virke positivt på lønnsoppjøret til våren og vil gjøre det lettere å få rentene raskere ned på europeisk nivå. Inflasjonssanslaget i Arbeiderpartiets budsjettopplegg for 1999 er 2 I prosent.

Arbeiderpartiet går i mot regjeringens forslag om å fjerne en feriedag. Vi ser på ferien som opparbeidede sosiale og faglige rettigheter. Ferien er viktig for å få mer tid til familien.

Skatte- og avgiftsopplegget

Skatter og avgifter bidrar til å påvirke kjøpekraften og fordelingen av inntekter og formuer. Avgiftsøkninger påvirker også prisveksten. Utsiktene for norsk økonomi neste år tilsier at en bør være varsom med avgiftsøkninger som bidrar til ytterligere prisstigning. Videre er det behov for å legge til rette for trygging av arbeidsplassene. Den særnorske kostnadsutviklingen og faren for internasjonalt tilbakeslag tilsier at norsk næringsliv står overfor store utfordringer kommende år. Arbeiderpartiet går derfor inn for betydelige lettelsers i avgiftsopplegget i forhold til regjeringens forslag. Samlet innebærer Arbeiderpartiets forslag til avgiftsopplegg lettelsers på om lag 2,9 mrd. kroner.

Arbeiderpartiets opplegg innebærer betydelige lettelsers for næringslivet

- Budsjettvirkningen av Arbeiderpartiets avgiftsopplegg innebærer en samlet lettelse på om lag 2,9 mrd. kroner i 1999, hvorav en vesentlig del vil gjelde næringslivet. Årsvirkningen for næringslivet av å gå mot økt el-avgift og innføring av grunnavgift på fyringsolje utgjør 840 mill. kroner.
- Arbeiderpartiet går mot regjeringens forslag om å innføre en konjunkturavgift for bygg- og anleggsvirksomhet. Årsvirkningen er på 1,4 mrd. kroner.
- Arbeiderpartiet går mot å øke skattesatsen på alminnelig inntekt fra 28 til 29 pst. Samlet gir dette en lettelse for selskaper, næringsdrivende og virksomheter på sokkelen på om lag 1,4 mrd. kroner på årsbasis.

- Arbeiderpartiet går inn for å redusere arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng. Dette vil både bidra til å redusere arbeidskostnader og til å kompensere for økt ansvar for sykelønnsordningen. Forslaget har en provenyvirkning på 975 mill. kroner i 1999, og en årsvirkning på om lag 1,3 milliarder kroner.

Arbeiderpartiets alternative avgiftsopplegg innebærer følgende endringer:

- Regjeringens forslag til økt el-avgift og innføring av grunnavgift på fyringsolje avvises.
- Regjeringens forslag om å innføre en konjunkturavgift for bygg- og anleggsvirksomhet avvises.
- Bilavgiftene økes noe. For varebiler foreslås en økning på 10 pst. på vektavgiftene, men næringsdrivende gis fritak for investeringsavgift. Det foreslås å likestille avgiftene for kombibiler over og under 3 500 kg. Videre foreslås en prisjustering av vektavgiftselementene.
- Regjeringens forslag til økte tobakksavgifter avvises. Tobakksavgiftene prisjusteres og provenybeløpet utlignes på snus, sigarer og rulletobakk, mens sigaretter beholder nåværende sats.
- Prisjusteringen av avgiftene på alkohol gis som et likt kronebeløp, i stedet for prosentvis økning.
- Passasjeravgift på fly i stedet for seteavgift.
- Arbeidsgiveravgiften reduseres med 0,3 prosentpoeng fra 1. april 1999.
- Investeringsavgiften på distribusjonsnett for naturgass oppheves.
- Det innføres merverdiavgift på advokattjenester og økonomisk rådgivning fra 1. juli 1999.
- Økte satser for arveavgiften i kombinasjon med økt fribeløp.
- Kassetavgiften oppheves og avgiftene på lyd og bilde økes tilsvarende. Samtidig foreslås det et ryddigere avgiftssystem ved at avgiftsgrunnlaget utvides til også å omfatte multimediautstyr.
- Refusjon for dieselavgift for ekspressbuss.
- Tollsatsene for tekstiler opprettholdes.
- Fritak for dokumentavgift ved omorganisering i kraftsektoren til 1. mai 1999.

Skattesystemet skal bidra til å omfordele inntekter og formuer. Arbeiderpartiet legger vekt på å videreføre det gjeldende skattesystemet som ble etablert ved skat-

tereformen i 1992. Slik videreføring bidrar til stabilitet og forutsigbarhet for både personer og bedrifter. Flere endringer i skattesystemet de senere årene har imidlertid bidratt til å skape hull i skattesystemet, slik at det er store gevinster å hente ved skattetilpasning. Dette gjelder bl.a. endringer av skattereglene for rederier og en rekke endringer av reglene for delingsmodellen. Disse regelendringene har bidratt til å øke forskjellene i samfunnet, ved at de med de høyeste inntektene og formuene har fått store skattelettelser. Videre bidrar slike åpninger for skattemotiverte tilpasninger til at samfunnets ressurser blir benyttet på en mindre effektiv måte. Arbeiderpartiet foreslår å reversere disse skatteendringene.

I personbeskatningen legger Arbeiderpartiet opp til å videreføre hovedtrekkene i dagens system. Dette innebærer at Arbeiderpartiet går mot regjeringens forslag om å øke skattesatsen for alminnelig inntekt fra 28 til 29 pst. og omleggingen av toppskatten. Opprettholdning av dagens satser bidrar isolert sett til skattelettelser på 620 mill. kroner i forhold til regjeringens opplegg. Arbeiderpartiets forslag til endringer av rederibeskatningen, innstramminger i delingsmodellen, redusert avskrivningssats for forretningsbygg og fjerning av aksjerabattene på ikke-noterte selskaper og selskaper på SMB-lista bidrar til skatteskjerpelser på til sammen om lag 2 mrd. kroner. Samlet sett innebærer Arbeiderpartiets skatteopplegg en innstramming på i underkant av 1,5 mrd. kroner. Profilen på innstramminger er at de med høye formuer og inntekter må bidra mer til fellesskapet, mens lavere og midlere inntekter får moderate lettelser.

Arbeiderpartiets alternative skatteopplegg innebærer følgende endringer:

- Regjeringens forslag om 29 pst. skattesats på alminnelig inntekt og omlegging av toppskatten og klassefradragene avvises. Minstefradraget øker i samsvar med omleggingen til grønn skatt.
- Aksjerabattene på ikke-noterte selskaper og selskaper på SMB-listen oppheves.
- De særskilte skattereglene for rederiene oppheves.
- Takene i delingsmodellen oppheves.
- Redusert avskrivningssats for forretningsbygg fra 2 prosent til 1 prosent.
- Identifikasjonsreglene i delingsmodellen strammes inn.
- Økningen i foreldrefradraget som følge av konstantstøttevedtaket følges ikke opp.

Provenymessige virkninger av å øke skattene for rederiene, aksjeeiere med store formuer og næringsdrivende med høye inntekter

- Fjerne rabatten på ikke-børsnoterte aksjer og SMB-lista	660 mill. kroner
- Øke rederibeskatningen	500 mill. kroner
- Fjerning av tak i delingsmodellen	420 mill. kroner
- Redusert avskrivningssats for forretningsbygg	280 mill. kroner
- Stramme inn identifikasjonsregelen i delingsmodellen	150 mill. kroner

En bedre kommuneøkonomi

Regjeringens opplegg for kommuneøkonomien innebærer vekst i inntektene på ca. 2,6 mrd. kroner. Forslaget til statsbudsjett fører til at kommunesektoren må foreta innstramminger og omdispenserings på om lag 4,5 milliarder kroner til neste år i følge Kommunenes Sentralforbund sine egne beregninger. Dette skyldes blant annet økte lønns-, pensjons- og renteutgifter, avgiftsøkninger og økt arbeidsgiverperiode i sykelønnsordningen.

Arbeiderpartiet er klar over at kommuneøkonomien blir stram til neste år. Vi støtter regjeringen i at kommunesektoren selv må ta hovedansvaret for veksten i egne lønns- og pensjonsutgifter og at sektoren ikke skal kompenseres for renteøkningene. Vi finner det allikevel riktig å styrke kommunenes økonomi i forhold til regjeringens opplegg. Arbeiderpartiet foreslår å øke de samlede inntektene til sektoren med i overkant av 500 millioner kroner, herav 200 millioner kroner i form av økte rammetilskudd.

En økning i rammetilskuddene vil sette kommuner og fylkeskommuner bedre i stand til å klare egenandelene i forbindelse med vedtatte reformer. I tillegg til dette kommer Arbeiderpartiets forslag om økte bevilgninger til handlingsplanen for eldreomsorgen, økt barnehageutbygging og reduksjoner i statlige avgifter.

Arbeiderpartiet går i mot regjeringens forslag om økt el-avgift og ny fyringsoljeavgift fordi disse forslagene i dagens situasjon bidrar til ytterligere å øke pris- og kostnadsveksten. Regjeringens forslag vil ramme kommunesektoren både direkte gjennom høyere avgifter og indirekte gjennom høyere pris- og kostnadsvekst. Den direkte effekten av å gå i mot regjeringens forslag er reduserte kostnader for kommunesektoren i 1999 på 80 mill. kroner.

Arbeiderpartiet foreslår en reduksjon i arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng fra 1. april 1999. Bakgrunnen for forslaget er både å kompensere for økningen i arbeidsgivers ansvar for sykepengene til 3 uker og generelt gi bedrifter og virksomheter, herunder kommunesektoren, lavere arbeidskraftkostnader. To tredel av reduksjonen i arbeidsgiveravgiften går med til å kompensere for økt sykelønnsansvar, resten er en ytterligere lettelse. Årsvirkningen av forslaget om redusert arbeidsgiveravgift utgjør 300 millioner kroner for kommunesektoren, fordelt på 210 millioner på kommunene og 90 millioner på fylkeskommunene. Ved å kompensere for utvidelsen av arbeidsgivers sykelønnsansvar gis det et incitament for kommunene til å redusere sykefraværet. De som klarer å redusere dette vil komme ut med en tilleggsgevinst.

Som en følge av at Arbeiderpartiet går i mot regjeringens forslag om å øke skatten på alminnelig inntekt til 29 prosent, foreslår Arbeiderpartiet reduserte kommunale skattører i forhold til regjeringens opplegg. Arbeiderpartiet vil ut over dette foreslå et ytterligere kutt i de kommunale og fylkeskommunale skattører for å oppnå en bedre fordeling mellom skattesterke og skattesvake kommuner. Omfordelingen fra skatteinntekter til ram-

metilskudd utgjør om lag 960 millioner kroner fordelt på innbyggertilskudd/utgiftsutjevning og skjønnstilskudd.

Samlet innebærer Arbeiderpartiets budsjettopplegg økte inntekter og reduserte kostnader på godt over 1 milliard kroner for kommunesektoren totalt. Det er da tatt hensyn til at Arbeiderpartiets opplegg samlet sett gir lavere pris- og kostnadsvekst enn regjeringens opplegg.

En bedret kommuneøkonomi

- Arbeiderpartiets økonomiske opplegg for kommunesektoren gir over 1 milliard kroner mer i form av økte overføringer og reduserte kostnader sett i forhold til regjeringen Bondeviks forslag.
- Økte overføringer gjennom inntektssystemet på vel 500 millioner kroner, herav en økning i frie midler på 200 millioner kroner som legges inn i rammetilskuddet.
- Nei til økning i el-avgiften og den nye mineraloljeavgiften sparer kommunene for 80 millioner kroner.
- Redusert arbeidsgiveravgift med 0,3 prosent betyr 300 millioner kroner i reduserte utgifter for kommunesektoren.
- Arbeiderpartiets samlede økonomiske opplegg gir H prosentpoengs lavere prisvekst. Dette gir kommunene reduserte utgifter for flere hundre millioner kroner og legger grunnlaget for lavere vekst i lønnskostnadene gjennom 1999.
- En reduksjon i skattørene tilsvarende om lag 960 millioner kroner som legges inn i rammetilskuddet for å oppnå bedre fordeling mellom skattesterke og skattesvake kommuner.

Helse og eldre

Arbeiderpartiet følger opp den satsningen på eldreomsorg som vår tidligere regjering la opp til, og som vi gikk til valg på i 1997. Arbeiderpartiet går i mot en rekke av de sosiale forslagene til innstramming som Bondevik-regjeringen foreslår.

Arbeiderpartiet foreslår å styrke kommunesektoren og eldreomsorgen i forhold til sentrumsregjeringens budsjettforslag. Forslagene vil også sette kommunene og fylkeskommunene i bedre stand til å møte de krav til tjenestetilbud som regjeringen har stilt opp uten at den har fulgt opp med nødvendige forslag til bevilgninger.

Arbeiderpartiets opplegg for sosial- og helsesektoren innebærer i tillegg til tilførsel av friske midler, en vridning av ressursene fra administrasjon til økt aktivitet og tilbud innenfor sektoren.

Situasjonen innen eldreomsorgen tilsier at handlingsplanen for eldreomsorg som Stortinget enstemmig vedtok etter forslag fra Jagland-regjeringen følges opp. Arbeiderpartiet går inn for at eldreomsorgsplanen skal gjennomføres som planlagt, dvs. innenfor en periode

på fire år. Vi foreslår derfor å øke det øremerkede oppstartingsstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjemsplasser med 153 millioner kroner til neste år. Dette innebærer at det kan bygges 2100 flere enheter enn det Bondevik-regjeringen legger opp til. Planene for utbygging ligger klare i de enkelte kommuner.

Arbeiderpartiet kan ikke være med på den foreslåtte svekkelse av arbeidstakers sykepengere rettigheter. Regjeringens forslag rammer deltidsansatte kvinner særlig hardt.

Vi foreslår derfor å bevilge 265 millioner kroner til fortsatt å sikre arbeidstakere som har inntekt mellom 22 685 kroner og 56 700 kroner rett til sykepenge fra Folketrygden ved sykdom.

Arbeiderpartiet går i mot regjeringens forslag om å heve utgiftstaket for egenandeler fra 1 290 kroner til 1 550 kroner. Arbeiderpartiet motsetter seg også forslaget om at barn skal betale den samme andel av kostnadene for legemidler og sykepleieartikler som den øvrige befolkning. For å redusere økningen av egenandeler foreslår Arbeiderpartiet derfor å bevilge 125 millioner kroner.

Helse og eldre

- Arbeiderpartiet går inn for at eldreforhøringen følges opp og avviser flere av regjeringen Bondeviks sosiale forslag til økning i egenandeler.
- Arbeiderpartiet følger opp eldreforhøringen slik et enstemmig Storting vedtok. Det bevilges 153 millioner kroner ut over regjeringens forslag. Det innebærer at det kan bygges 2100 flere plasser på sykehjem og i omsorgsboliger.
- Rammestilskuddet økes med 200 millioner kroner for å sette kommunene og fylkeskommunene bedre i stand til å følge opp vedtatte reformer.
- Arbeiderpartiet går i mot forslaget om å øke kravet til minsteinntekt for rett til sykepenge.
- Arbeiderpartiet går mot regjeringens forslag om å heve utgiftstaket for egenandeler fra 1290 kroner til 1550 kroner, og skjerm barn mot egenandelsøkninger.

Et tryggere samfunn

Arbeiderpartiet mener at kampen for et tryggere samfunn og mot kriminalitet er et viktig innsatsområde som må videreføres. Den enkeltes behov for trygghet, lov og orden må imøtekommes. En god kriminalpolitikk krever at søkelyset rettes både mot det ansvaret hver enkelt har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som innvirker på kriminalitetsutviklingen. Vi må slå ned på kriminelle handlinger, men også motvirke og forebygge ulovlige handlinger. Kampen mot kriminalitet kan ikke alene føres innenfor de rammene justissektoren råder over. Arbeiderpartiets strategi er en helhetlig politikk der arbeid til alle, sosial trygghet og små forskjeller er viktig.

Politi- og lensmannsetaten har fått betydelig stillingsvekst og store bevilgningsøkninger de senere årene.

Dette gir et godt grunnlag for at etaten blir enda bedre i stand til å forebygge og bekjempe kriminalitet.

Politi- og lensmannsetaten skal være synlig og tilgjengelig i nærmiljøet. En tjeneste basert på nærhet til befolkningen bidrar til at folk føler seg tryggere i lokalsamfunnet. Målsettingen om et desentralisert politi opprettholdes.

For å styrke rettssikkerheten legger Arbeiderpartiet vekt på å få en hurtigere straffesaksbehandling, herunder domsavsigelse og iverksetting av straff. Arbeidet for å hindre tilbakefall er mest effektivt når det ikke går for lang tid fra kriminell handling begås, til domsavsigelse og rehabilitering igangsettes.

Arbeiderpartiet legger vekt på at kriminalomsorgen må sikres ressurser til å ivareta sine oppgaver. Arbeidet med å hindre tilbakefall blant dem som allerede har utviklet en kriminell løpebane, understrekes. I dette arbeidet må en ha særlig fokus på førstegangsdømte. Arbeiderpartiet mener at ettervernet for dem som er ferdig med soning må gjøres bedre.

Arbeiderpartiet viser til at ingen skal lide rettstap på grunn av manglende økonomisk evne. Økonomiske, sosiale og geografiske forskjeller bør ikke være avgjørende for enkeltmenneskers muligheter for å få juridisk bistand og informasjon om sine rettigheter. For å nå fram til de personer som har størst behov for fri rettshjelp, mener Arbeiderpartiet det må foretas en gjennomgang av dagens ordning med sikte på en styrking av denne.

Utdanning, forskning og kompetanseheving

Kravene til kunnskap og kompetanse skjerpes i et samfunn i utvikling. Utdanningsinstitusjonene vil måtte endre pedagogikk, styring og organisering for å kunne møte og tilpasse seg fremtiden. Målet er å høyne kvaliteten og delaktigheten for utdanningssøkende og ansatte, noe som vil bidra til at vi bruker ressursene på en mer målrettet måte.

Kunnskapssamfunnet stiller nye krav til kompetanse. For å hindre at noen utestenges, må utdanningsinstitusjonene være åpne for å tilrettelegge utdanningsløp, også for de som trenger særlige tiltak for å lykkes i sin utdanning.

Arbeiderpartiets utdanningspolitikk bygger på visjonen om et samfunn der alle skal ha de samme muligheter ut fra egne forutsetninger og uavhengig av bosted, til å lære og utvikle seg. Dette gjelder fra grunnskole til universitet. Utdanning fremmer selvfølelse for den enkelte og vil være nøkkelen til at Norge fortsatt skal være et rettferdig velferdssamfunn. Et studie- stipend og lånesystem må utvikles slik at det virker sosialt rettferdig. Likeledes må det stimuleres til livslang læring.

Arbeiderpartiet vil sikre og videreutvikle enhetsskolen kvalitetsmessig. Voksne som ikke har fått mulighet til utdanning skal gis en individuell juridisk rett til grunnskole, videregående- eller fagopplæring. Høyere utdanning og forskning skal prioriteres for å sikre velferd så vel som sysselsetting i kunnskapssamfunnet. Ut fra dette foreslår Arbeiderpartiet for 1999:

Skolefritidsordningen påplusses 7 millioner kroner slik at den videreføres uten reduksjoner i statstilskuddet.

Arbeiderpartiet øker bevilgningen til utstyr til videregående skole med 35 millioner kroner og vil innføre en utlånsordning av skolebøker for elever i videregående. I budsjettet for neste år foreslår vi å bevilge 50 millioner kroner til norsk bøker og elektroniske læremidler.

Endringene i samfunnet og arbeidslivet skjer raskere enn noen gang tidligere. Alle vil trenge kontinuerlig oppdatering. Derfor er en bred satsing på etter- og videreutdanning for voksne både en motor i den økonomiske utviklingen og et virkemiddel for å videreutvikle vårt demokrati. Arbeiderpartiet foreslår derfor 15 millioner til etter- og videreutdanning.

Utdanning, forskning og kompetanseheving

- Arbeiderpartiet vil videreføre den satsingen på utdanning og forskning som vi har stått for:
- Bevilgningen til næringsforskning og vitenskapelig utstyr økes med 100 millioner kroner.
- Arbeiderpartiet vil opprette et forskningsfond som skal tilføre midler til framtidig om første trinn i en utlånsordning for skolebøker i den videregående skole bevilges 50 millioner kroner.
- forskning særlig innenfor medisinsk-, miljø- og marinforskning.
- 5 millioner kroner ekstra til utstyr i den videregående skole.
- Distriktene styrkes gjennom 12 millioner kroner til desentralisert høyskoleutdanning.
- Arbeiderpartiet styrker etter- og videreutdanning med 15 millioner kroner.
- Arbeiderpartiet vil etablere et nasjonalt fagråd for bedring av inneklima i skolen.

Arbeiderpartiet har systematisk endret den tradisjonelle distrikts- og næringspolitikk i retning av å sikre kompetanse og kunnskap i distriktene for slik å sikre bosettingen. Den sittende regjeringens distriktspolitikk viser at den ønsker å gå tilbake til kontantoverføringer fremfor tjenester og kompetansesatsinger. Arbeiderpartiet vil fortsette sitt arbeid mot å sikre hele landet kompetanseoppbyggingstiltak. Vi vil derfor øke innsatsen til desentraliserte høyskoletilbud. Arbeiderpartiet vil etablere et nasjonalt fagråd som skal kunne bistå kommunene i deres arbeid med å forbedre innemiljøet i skolene og vil bevilge 2 millioner kroner til dette.

Næringsforskning har under den sittende regjering systematisk blitt utsatt for kutt. Norge består i dag for det meste av små bedrifter med mindre enn fem ansatte. Disse har bare i liten grad anledning til selv å prioritere forskning. Det trengs vitenskapelig utstyr for å sikre at forskningen er i stand til å nyttegjøre seg de muligheter som finnes for å holde seg oppdatert.

Arbeiderpartiet foreslår derfor å bevilge 100 millioner kroner til Norges forskningsråd slik at det kan settes inn i næringsforskning og vitenskapelig utstyr.

Arbeiderpartiet foreslår å opprette et forskningsfond. Fondet er ment å skulle sikre tilstrekkelige midler til fremtidig forskning på områder som er av særlig stor nasjonal og internasjonal betydning. Særlig vil marin-, medisinsk- og miljøforskning settes i fokus. Arbeiderpartiet vil fremme forslag i tråd med dette.

Nærings- og distriktspolitikken

I næringspolitikken er det overskyggende problem den tiltakende pris- og kostnadsveksten som svekker bedriftenes konkurransevne og setter arbeidsplasser i fare. På kort sikt er det mest presserende problemet å få de høye rentene ned, lette bedriftenes kapitalkostnader og øke investeringslysten. Også i distriktspolitisk sammenheng er det langt viktigere med gode og stabile rammevilkår for det lokale næringsliv enn særskilte enkelttiltak med uviss virkning. Det er langt viktigere for distriktene og distriktsarbeidsplassene at den «store distriktspolitikken» virker og er god enn at knappe midler brukes på «den lille distriktspolitikken».

Vi har i dag et rentenivå som er over dobbelt så høyt som hos våre viktigste konkurrentland i Europa. I tillegg har vi en pris- og kostnadsvekst som er omlag dobbelt så høy som hos de samme konkurrenter. Problemene på de internasjonale finansmarkedene og usikkerheten i verdensøkonomien kan medføre lavere global etterspørsel. Høy rente og høyere pris- og lønnsvekst i Norge enn i våre konkurrentland har medført at norsk konkurransevne er forverret. Det kan få alvorlige følger for sysselsettingen om norsk næringsliv stilles i en situasjon der vi har synkende markedsandeler i et synkende internasjonalt marked.

Arbeiderpartiet mener regjeringens forslag til statsbudsjett er dårlig tilpasset dagens situasjon. Regjeringens budsjett gir næringslivet generelt sett dårligere rammebetingelser. Forslag om konjunkturavgift på investeringer i nybygg og anlegg og økt el-avgift og mineraloljeavgift er forslag som samlet sett rammer bedriftene hardt. Konkurransevnen vil bli svekket og arbeidsledigheten kan øke.

Arbeiderpartiet går på denne bakgrunn imot den varslede konjunkturavgiften og forslaget om økt el-avgift og ny avgift på mineralolje.

Den direkte effekten for næringslivet av å gå i mot regjeringens forslag om økte avgifter er reduserte driftskostnader på flere hundre millioner kroner. I tillegg kommer bidraget til lavere pris- og kostnadsvekst generelt.

Arbeiderpartiet foreslår videre en reduksjon i arbeidsgiveravgiften med 0,3 prosentpoeng fra 1. april 1999. Bakgrunnen for forslaget er bl.a. å kompensere for økningen i arbeidsgivers ansvar for sykepengene til 3 uker og generelt gi bedrifter og virksomheter lavere arbeidskraftkostnader. To tredel av reduksjonen i arbeidsgiveravgiften går med til å kompensere for økt sykelønnsansvar, resten er en lettelse. Årsvirkningen

av forslaget om redusert arbeidsgiveravgift utgjør flere hundre millioner kroner i reduserte kostnader for næringslivet. Ved å kompensere for utvidelsen av arbeidsgivers sykelønnsansvar gis det et incitament for bedriftene til å redusere sykefraværet. De som klarer å redusere dette vil komme ut med en tilleggsgevinst.

Verftsindustrien er en viktig distriktsindustri med store ringvirkninger. Tiltak som styrker verftene kan derfor være viktigere i distriktpolitisk sammenheng enn å etablere nye uprøvde ordninger.

Verftstøtten ble redusert for 1998, mot Arbeiderpartiets stemmer. Dagens støtteordninger er lavere enn i de øvrige OECD-landene. Det har vært en reduksjon i ordreinngangen ved verftene i år på ca. 50 prosent sammenlignet med 1997. Samtidig vil forventet nedgang i investeringer i Nordsjøen og en generell nedgang i investeringer i Fastlands-Norge ramme verftsindustrien ytterligere.

Arbeiderpartiet vil øke verftstøtten til samme støttenivået som i EU, dvs. henholdsvis 9% for nybygg over 10 mill ECU og 4.5% for nybygg under 10 mill ECU samt vesentlige ombygninger. Arbeiderpartiet mener at markedet for den type skip som har vært norsk spesialitet nærmest tørket inn i løpet av 1998. Norske verft må inn på nye markeder og konkurrere med verft som allerede har etablert seg og som har høyere støttesatser enn det regjeringen foreslår. Markedsutviklingen i 1999 er derfor vanskelig å fastslå. Fortsetter den svake økonomiske utviklingen med derpå lavere transportvolum, vil redere være avventende til kontrahering. Utviklingen i Nordsjøen vil også ha betydning for behovet for offshorerelaterte fartøyer.

Arbeiderpartiet mener at kontraktsvolum ved satser på henholdsvis 9 og 4.5% vil ligge på ca. 7 milliarder kroner. Dette vil medføre en bevilgningen til verftene på 637 millioner kroner, som er en økning på 125 mill kroner for 1999.

Dersom det i løpet av første halvår 1999 viser seg at ordreinngangen blir større enn forventet, må bevilgningen vurderes nærmere i forbindelse med revidert budsjett.

Arbeiderpartiet foreslår dessuten å øke bevilgningen til næringsrettet forskning med 50 millioner kroner.

Markedsføringen av norske industriprodukter vil bli mer krevende i et presset marked. Arbeiderpartiet vil derfor styrke bevilgningen til Eksportrådet.

Industriens evne til å ta i bruk ny teknologi må stimuleres. Arbeiderpartiet vil derfor øke bevilgningen til Teknologisk Institutt.

Arbeiderpartiet vil også styrke SIVA. Under henvisning til at det er vedtatt salg av statlige aksjer, går vi inn for at 50 millioner fra et slikt salg tilføres SIVA som økt egenkapital.

Nærings- og distriktpolitikken

- Arbeiderpartiets økonomiske opplegg innebærer lavere avgifter for bedriftene og lavere pris- og kostnadsvekst generelt som vil trygge arbeidsplassene. Gode generelle rammebetingelser for bedrif-

tene er også den best måten å sikre distriktsarbeidsplassene.

- Arbeiderpartiet går mot forslaget om økt el-avgiften og den nye mineraloljeavgiften. Dette sparer bedriftene for 840 millioner kroner.
- Arbeiderpartiet går imot den foreslåtte konjunkturavgiften for bygg og anlegg.
- Redusert arbeidsgiveravgift med 0,3 prosent betyr omlag 600 millioner kroner i reduserte utgifter for næringslivet i 1999.
- Arbeiderpartiets samlede økonomiske opplegg gir H prosentpoengs lavere prisvekst. Dette gir næringslivet reduserte utgifter og konkurranseevnen styrkes. Lavere prisvekst legger også grunnlag for lavere vekst i lønnskostnadene gjennom 1999.
- Arbeiderpartiet øker støtten til skipsbygging med 125 millioner kroner, støttesatsene settes opp til EU-nivå.
- Arbeiderpartiet øker bevilgningen til næringsforskning med 50 millioner kroner og til vitenskapelig utstyr med 50 millioner kroner.
- Bevilgningen til Eksportrådet og Teknologisk Institutt økes.

En styrking av arbeidsmarkedspolitikken

Arbeiderpartiet foreslår å øke antall plasser under de ordinære arbeidsmarkedstiltakene med 4000 i forhold til regjeringens opplegg. Samlet gir dette grunnlag for om lag 12 000 tiltaksplasser i 1999. Skulle sysselsettingssituasjonen bli vanskeligere enn lagt til grunn, må nivået på arbeidsmarkedstiltakene vurderes i forbindelse med Revidert Nasjonalbudsjett.

Regjeringen har foreslått kraftige kutt i arbeidsmarkedstiltakene, fra et årsgjennomsnitt i 1998 på ca. 15.000 plasser til et årsgjennomsnitt i 1999 på ca. 8.000. Nye prognoser fra Arbeidsdirektoratet tilsier at den registrerte arbeidsledigheten kan begynne å øke våren 1999. Arbeidsdirektoratet mener vi må være forberedt på en økning i ledighetsnivået fra 50.000 helt ledige ved utgangen av 1998 til opp mot 70.000 ledige ved utgangen av neste år. Arbeiderpartiet mener på denne bakgrunn at det er uheldig å kutte så kraftig i arbeidsmarkedstiltakene som det regjeringen foreslår.

Arbeiderpartiet går derfor inn for å øke bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak og arbeidsmarkedsetaten med over 400 millioner kroner for neste år. Dette innebærer en økning i antall arbeidsmarkedstiltaksplasser med 4000 og en styrking av arbeidsmarkedsetaten. Arbeiderpartiet ønsker at flere arbeidsledige skal kunne delta i aktive tiltak og jobbkvalifisering framfor å være passive mottakere av kontantoverføringer.

Arbeiderpartiets forslag om økt tiltaksnivå bidrar isolert sett til omlag 100 millioner kroner i mindre utgifter til dagpenger.

Energi, miljø og samferdsel

Norsk energipolitikk handler om å forvalte en viktig del av vår nasjonalformue. Både kraftforsyningen og

olje- og gassvirksomheten krever langsiktighet og forutsigbarhet for å sikre sysselsetting og velferd.

Et grunnleggende mål i energi- og miljøpolitikken er å sikre et energisystem som er økologisk bærekraftig. Arbeiderpartiet går derfor inn for en betydelig styrking av tilskuddene til introduksjon av fornybare energikilder og enøk, i tråd med Regjeringens forslag.

Refusjonsordningen for dokumentavgiften har vært et viktig bidrag til å fremme samfunnsøkonomisk lønnsomme omorganiseringer og sammenslåinger i kraftsektoren. Regjeringen foreslår å fjerne denne refusjonsordningen. Arbeiderpartiet mener man i stedet må se på mulighetene for å gjøre om refusjonsordningen til et avgiftsfritak, og vil be Regjeringen foreta en slik vurdering. Avgiftsfritaket foreslås å gjelde fram til 1. mai 1999, slik at sektoren får anledning til å gjennomføre planlagte omorganiseringer.

Olje- og gassnæringen er en næring der det er nødvendig med forutsigbare og stabile rammebetingelser. Økningen i CO₂-avgiften på sokkelen som regjeringen Bondevik fikk flertall for i Revidert Nasjonalbudsjett har ingen miljøpolitisk begrunnelse, og bidrar bare til å skape usikkerhet om rammevilkårene til petroleumsnæringen. Uforutsigbare rammebetingelser kan føre til store samfunnsøkonomiske tap, noe som spesielt vil gå utover statens inntekter og true sysselsettingen i leverandørindustrien. Arbeiderpartiet avviser derfor Regjeringens forslag om å øke CO₂-avgiften på sokkelen.

Å la være å øke CO₂-avgiften vil innebære lavere avgiftsinntekter fra oljeselskapene og vil ha budsjettvirkning for 1999. Imidlertid vil en lavere sats for CO₂-avgiften ikke ha betydning for tilstramningen på 9 milliarder kroner. Dette skyldes at CO₂-avgiften på olje- og gassvirksomheten er en del av petroleumsinntektene og derfor korrigeres bort når en beregner de vanlige budsjettindikatorer som for eksempel det oljekorrigerte underskuddet og endringen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerte underskuddet. Arbeiderpartiet går inn for å oppheve investeringsavgiften på distribusjonsnett for gass.

Forslaget om å endre grensen for forenklet godkjenning av petroleumsinvesteringer vil føre til øket tidsbruk, kostnadsøkning og uforutsigbar behandling av mindre utbygginger. Arbeiderpartiet går i mot å endre grensen.

For Arbeiderpartiet er allmennhetens adgang til natur og friluftsliv et viktig mål i miljøpolitikken. Arbeiderpartiet vil derfor styrke satsingen på friluftsliv og arbeidet for å skape gode og tilgjengelige friluftsområder.

Arbeiderpartiet er også opptatt av å følge opp Rovdyrmeldingen og vil øke innsatsen til det forebyggende arbeidet.

Behovet for å føre en stram finanspolitikk gjør at Arbeiderpartiet foreslår flere mindre utgiftsreduksjoner både på Miljøverndepartementets og Olje- og energidepartementets budsjetter. Totalt beløper kuttene seg på 39 millioner på Miljøverndepartementets budsjett og 25 millioner på Olje- og energidepartementets bud-

sjett. Det største enkeltkuttet er 20 millioner på tilskudd til ledningsnett, men i all hovedsak innebærer dette at Arbeiderpartiet ikke støtter den foreslåtte økningen i denne tilskuddsordningen.

Gode samferdselsløsninger er viktig for å styrke næringslivets konkurransevne og øke verdiskapningen. Samtidig er gode samferdselsløsninger avgjørende for å skape velfungerende by- og lokalsamfunn og styrket bosetting i distriktene.

Arbeiderpartiet legger til grunn de langtidsplaner for veg- og vegtransport, jernbane, luftfart og havner som ble lagt fram av Regjeringen Jagland våren 1997. Arbeiderpartiet er bekymret for at Regjeringens forslag til rammer for riksveginvesteringer vil føre til urasjonell framdrift og store statlige forpliktelser overfor bompengeselskapene de kommende år.

Som ledd i det samlede finanspolitiske opplegget fordeles statens gjenstående bevilgningsforpliktelse for tilskudd til restrukturering ved etablering av Posten Norge BA over to år. Utgiften i 1999 reduseres derfor med 100 millioner kroner.

Arbeiderpartiet går inn for at seteavgiften for flyreiser skal avvikes og omgjøres til en passasjeravgift i samsvar med tidligere ordning. Da flyselskapene har utlignet flyseteavgiften på flyreiser over hele landet, innebærer Arbeiderpartiets opplegg lavere pris på flyreiser over hele landet i forhold til Regjeringens opplegg.

Arbeiderpartiet vil videre be regjeringen komme tilbake til Stortinget med et opplegg for kompensasjon for autodieselavgift også for ekspressbussruter m.v. som ikke har offentlig tilskudd.

Omsorg og trygghet for våre barn

Satsing på trygge og gode oppvekstvilkår for barn har vært et hovedsatsingsområde for Arbeiderpartiet i mange år. Vi er derfor bekymret over forslaget om svekkelser i utbyggingen av tjenestetilbudet for barn og en utvikling mot stadig økt foreldrebetaling for disse tjenestene.

Arbeiderpartiets utgangspunkt er at hovedtyngden av dagens småbarnsforeldre faktisk ønsker å være yrkesaktive, samtidig som de vil bruke mer tid på barna. Målet må være å legge til rette for en yrkestilknytning som både er praktisk og økonomisk forenlig med det å ha omsorg for barn. Utviklingen til nå viser at vi er på rett spor. I løpet av noen tiår har kvinner skaffet seg like god utdannelse som menn, deltar like mye i arbeidslivet og i politikken som menn. Hver generasjons kvinner øker sin yrkestilknytning. Økt velstand, mer teknologi og bedre barnetilsyn har lettet arbeidsmengden i hjemmet, - og ikke mindre viktig: Dagens småbarnsforeldre deltar i barneomsorgen på en måte som var utenkelig for bare noen få år siden. Arbeiderpartiet står fast ved målet om gode, rimelige barnehager med full behovsdekning innen år 2000. Vi vil arbeide mot at barnehageplasser blir nedlagt og vi vil bidra til at kommunene igjen satser på å bygge flere barnehageplasser samt at foreldrebetalingen reduseres.

Bondevik-regjeringen legger opp til å bygge altfor få barnehageplasser til neste år, hvis vi skal nå målet om full dekning til alle som ønsker barnehageplass innen år 2000. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke tilskuddene til bygging og drift av nye barnehageplasser med 125 millioner kroner. Dette vil innebære bygging av 12 500 nye barnehageplasser i 1999, en økning på 10 000 i forhold til regjeringens forslag.

Alt tyder på at også i fremtiden trenger barn og foreldre mer tid sammen, samtidig som arbeidsmarkedet trenger flere hender. Skal vi opprettholde velferdsordningene, må både kvinner og menn yte sin innsats. Vi må innrette vårt arbeidsliv og velferdsordninger slik at det ligger til rette for barnefamilier, og at arbeidslivet innser at det er en kvalitet ved arbeidstaker, ikke en ulempe. For Arbeiderpartiet dreier kursvalget i familiepolicen seg om mer enn inntekt og individenes valgfrihet. Det dreier seg først og fremst om barns trygghet og velferd.

Satsing på barnefamilier

- Arbeiderpartiet vil ha en kraftig økning i barneha-gebyggingen og går imot kontantstøtten til ett- og toåringene.
- 12 500 nye barnehageplasser i 1999, en økning på 10 000 i forhold til forslaget fra regjeringen. 125 millioner kroner mer til dette formålet.
- Nei til kontantstøtte til ett- og toåringene. Arbeiderpartiet vil opprettholde småbarnstillegget i barne-trygden.
- Økt bevilgning til skolefritidsordninger.
- Arbeiderpartiet avviser regjeringens kraftige økning i egenandelene på medisiner for barn over 7 år.

Kultur

Arbeiderpartiet ønsker å føre en kulturpolitikk som gir opplevelse og deltakelse for den enkelte. Vi ønsker å gi barn og unge større utfoldelsesmuligheter og rom for skapende utvikling. I særlig grad vil det være en utfordring å gi ungdommen bedre muligheter for utvikling og utfoldelse innenfor egne kulturuttrykk.

Formidling av kunnskap, informasjon og kultur er nøkkelen til økt deltakelse og egenutvikling. Medieutviklingen og informasjonsteknologien vil i økende grad prege samhandling og kulturelle ytringsformer, noe som også vil påvirke virksomheten i etablerte institusjoner innenfor kultur og utdanning. De frivillige organisasjonene har en viktig rolle som formidlere mellom fagmiljøer og publikum.

Møtesteder for samhandling, kulturopplevelser og utfoldelse er nødvendig for å motvirke økende privatisering og ensomhet. Vårt felles rom - det offentlige miljø - må sikres høy bruksmessig og miljømessig kvalitet. Det skal ha høy estetisk kvalitet.

Hovedutfordringen i mediepolitikken framover vil være å sikre mangfoldet i det nasjonale medietilbudet, og å gi allmennkringkastingen og pressen stabile ram-

mevilkår og mulighet til å oppfylle behovet for kvalitet og allsidighet.

Mediene har også en viktig kulturpolitisk rolle. Arbeiderpartiet legger vekt på at det opprettholdes et bredt allmennkringkastingstilbud, og vil fortsatt støtte opp om film- og fjernsynsproduksjon. Det legges særlig vekt på å øke antall produksjoner for barn og unge.

Idrett og friluftsliv er en kilde til økt livskvalitet og god helse, og er blant de aktiviteter som engasjerer og mobiliserer flest mennesker i samfunnet. Den statlige idrettspolitikken søker å legge til rette for fysisk aktivitet i hele befolkningen, ut fra ulike behov, forutsetninger og interesser.

Utenriks og forsvar

Flere land i våre nærområder har opplevd et fall i levestandard som truer velferden for store befolkningsgrupper. I en slik situasjon er det etter Arbeiderpartiets mening viktig å forsterke samarbeidet om utviklingen av det sivile samfunn i våre nærområder.

Arbeiderpartiet vil spesielt peke på den vanskelige situasjonen for mange i Russland. Arbeiderpartiet vil derfor foreslå at det bevilges 32 millioner kroner på en ny post ut over forslaget fra Regjeringen. Bevilgningen bør særlig brukes til å avhjelpe den akutte humanitære situasjonen i våre nærområder.

Forsvarets virksomhet og utvikling er avhengig av forutsigbare og stabile rammebetingelser. Den langsiktighet som er nødvendig i forsvarsplanleggingen gjør det helt nødvendig å øke bevilgningene til forsvaret utover Bondevik-regjeringens forslag til statsbudsjett for 1999.

Arbeiderpartiet vil tilføre forsvaret 300 millioner kroner utover forslaget fra regjeringen. Et hovedelement i dette opplegget vil være å sikre driftsbudsjettene og dermed også gjennomføringen av førstegangstjenesten innen alle de tre forsvarsgrenene. I tillegg vil Arbeiderpartiet understreke at de nye sikkerhetsutfordringene som bl.a. møtes gjennom forsvarets miljøinnsats både i Norge og våre nærområder ikke må rammes av nedskjæringene på budsjettet for 1999. For Arbeiderpartiet er det ikke akseptabelt at prinsippet om allmen verneplikt gjøres til salderingspost i tider med behov for økonomisk stramhet. Verneplikten er en bærebjelke i vårt folkeforsvar og grunnlag for å sikre forsvarrets forankring i det norske samfunnet.

Arbeiderpartiet vil også sikre Kystvakten tilstrekkelige ressurser til å ivareta viktige fredstidsoppgaver. I en tid hvor Kystvakten opplever en økning i sine arbeidsoppgaver, blant annet knyttet til grensekontroll, er det etter Arbeiderpartiets mening nødvendig å videreføre ressursbruken på minst samme nivå som i inneværende år. Dette innebærer en styrking av Kystvakten med 31 millioner i forhold til regjeringens opplegg.

8.2 Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser

til sine merknader i denne innstillingen og til budsjettinnstillingene fra de ulike fagkomiteene.

8.3 Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legger til grunn Fremskrittspartiets Prinsipp- og handlingsprogram 1997-2001 som basis for utarbeidelsen av Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 1999.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett som viser at det er godt mulig å omprioritere innenfor forsvarlige budsjetttrammer, ved å styrke kjerneområder, redusere skatter og avgifter og redusere de offentlige utgiftene til ikke-prioriterte områder. Som tidligere nevnt er stramhetsbegrepet ingen «hellig ku» for Fremskrittspartiet. Det avgjørende for oss er at det strammes inn i de offentlige utgiftene, ikke i privat sektor gjennom skatte- og avgiftsskjerpelser. Derfor foreslår Fremskrittspartiet skatte- og avgiftsreduksjoner i forhold til Regjeringens forslag på 25,663 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets budsjett har en (negativ) underliggende utgiftsvekst på -0,79 pst., korrigert for prisstigning er den underliggende utgiftsvekst på -4,88 pst. sammenlignet med Regjeringens forslag som innebærer en økning på 1 pst. korrigert for prisstigning.

Fremskrittspartiets forslag har en innstrammings effekt på 0,79 pst. målt ved den olje,- rente- og aktivitets-korrigerede budsjettindikatoren, mot Regjeringens 0,89 pst.

Regjeringens forslag til avgiftsøkninger gir alene en økning i prisstigningen neste år på 1,2 pst. Sammen med forslag til skatteøkninger kan dette bety nok et godt lønnsoppgjør neste år. Fremskrittspartiets forslag til skatte- og avgiftsopplegg vil innebære at prisstigningen neste år blir 2,2 pst. lavere enn Regjeringens forslag på 3 G pst.

På budsjettets utgiftsside foreslår Fremskrittspartiet en brutto innsparing i statens utgifter med 24,2 mrd. kroner.

Innenfor Fremskrittspartiets ramme har vi foreslått en betydelig satsning på veiutbygging, forsvar, helse og eldreomsorg, justissektoren og barnefamiliene.

Videre har Fremskrittspartiet lagt til grunn en langt mer næringsvennlig politikk enn Regjeringen, i erkjennelsen av at det er verdiskapningen i det private næringsliv Norge skal leve av i fremtiden.

Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag, med henvisning til at Norge er det landet i Europa som har kortest ferie.

Disse medlemmer fremmer, i tillegg til konkrete budsjettforslag, også forslag til endringer og omorganiseringer av offentlig virksomhet, for eksempel en folketrygdbasert garanti for pasientbehandling og eldreomsorgstjenester. Slike endringer lar seg ikke gjennomføre med virkning for budsjettåret 1999. Fremskrittspartiets budsjettforslag baserer seg derfor innenfor alle områder på den plassering av ansvar og

den organisering av det offentlige tjenestetilbud som pr. i dag eksisterer - med de få unntak som eksplisitt er uttrykt i dette dokument. Disse medlemmer legger til grunn at trygghet, frihet og ansvar er de grunnleggende elementer for en sunn samfunnsutvikling. Målet for disse medlemmers budsjettalternativ er derfor å gi enkeltmennesket tilbake plikter, rettigheter og friheter som er fratøvet dem. I tillegg vil vi tilby valgfrihet der sosialdemokratiet tilbyr tvang. Dette betyr at disse medlemmer blant annet foreslår en skatte- og avgiftspolitik som gir enkeltmennesket og familiene tilbake mer av råderetten over egen inntekt. Disse medlemmer vil innføre valgfrihet ved sykehusbehandling og eldreomsorgstjenester, og legger til grunn raskest mulig behovsdekning som en hovedmålsetning for vårt budsjettalternativ.

Disse medlemmer legger til grunn en grunnleggende tro på og respekt for enkeltmenneskets egenart og retten til å bestemme over eget liv, økonomi og eiendom. Disse medlemmer vil derfor arbeide for å redusere statens innflytelse over enkeltindivider og arbeide for å konsentrere statens virksomhet rundt dens kjerneoppgaver. Det offentlige besitter for mye makt over den enkeltes disposisjoner. Først og fremst skyldes dette et alt for stort omfang av offentlig sektor, både hva gjelder de offentlige budsjettets andel av den samlede verdiskapningen og ved omfattende reguleringer og inngrep. Disse medlemmer arbeider for ikke bare å redusere statens aktivitet og omfang, men også for å skape nøytralitet i både skatte- og avgiftssystemet. Disse medlemmer vil stimulere til økonomisk vekst innenfor grenser satt av hensynet til grunnleggende ressurser, og vil stimulere den enkelte til direkte arbeidsinnsats og aktivitet ved på sikt å avskaffe den direkte inntektsbeskatningen til staten. Disse medlemmer vil arbeide for lavest mulig skattetrykk, og vil arbeide for endringer i skatte- og avgiftslovgivningen som eliminerer direkte skattemotiverte disposisjoner og som gjør skattesystemet enkelt å etterleve for den enkelte skatteyder.

Disse medlemmer finner ikke grunn til å slutte seg til Regjeringens generelle mål. Regjeringen tar ikke i bruk nødvendige virkemidler gjennom skatte- og avgiftssystemet for å bidra til en gunstigere utvikling i konkurranseevnen. Det offentlige legger beslag på en for stor del av verdiskapningen i Fastlands-Norge. Derfor mener disse medlemmer at en reduksjon i skattenivået ville bidratt til større valgfrihet for familiene og økt velferd i samfunnet.

Disse medlemmer er skeptisk til en for sterk bruk av statsbudsjettet for å jevne ut de økonomiske konjunkturer. Et generelt problem med finanspolitisk motkonjunkturpolitikk er at det etter flere år med ekspansive budsjetter kan være vanskelig å redusere de offentlige utgifter når økonomien endrer seg. Den endelige effekten blir dermed kun å øke de offentlige budsjettene.

En styrking av kjerneområdene og en svekkelse av de områder private kan gjøre billigere og bedre, vil

overføre innsatsen fra offentlig til privat sektor og være langt mer verdiskapende for Norge.

Disse medlemmer mener at alle bransjer i utgangspunktet kan drives i fri konkurranse og bør drives i fri konkurranse fordi dette også i praksis gir de samfunnsmessige beste løsningene. Disse medlemmer mener at en friest mulig verdenshandel mellom land er den beste garanti og forutsetning for den mest effektive utnyttelse av klodens ressurser. Landene med de beste forutsetninger for produksjon av bestemte produkter må i utgangspunktet ikke hindres av handelsregulerende tiltak. Slike tiltak fører til dårlig utnyttelse av de beste ressursene. Bare frihandel garanterer best ressursutnyttelse, lavest pris, best kvalitet og den beste forsikring mot krigshandlinger mellom handelspartnere.

Disse medlemmer er forundret over at den politiske økonomiske debatten synes å dreie rundt kortsiktig detalj- og finregulering av konjunkturutviklingen, fremfor å konsentrere seg om langsiktige utfordringer. De fleste partiene på Stortinget har låst seg fullstendig fast i tanken om at siden ansvaret for den økonomiske utviklingen er fordelt mellom pengepolitikken, finanspolitikken og inntektspolitikken gjennom partene i arbeidslivet, skal heller ikke virkemidlene endres. Dette er forutsetninger som disse medlemmer vil advare meget sterkt mot. For det første er disse medlemmer sterkt uenig i dagens pengepolitiske regime. Et slikt regime kan ikke levere de bidrag som nettopp de ovennevnte partier skriker etter. Et annet aspekt er hvorvidt pengepolitikken bør ilegges realøkonomisk ansvar eller bare konsentrere seg om nominelle størrelser.

Hva gjelder finanspolitikken mener disse medlemmer at det ikke er mulig å til enhver tid finstyre detaljene i den økonomiske utviklingen. Det finanspolitikken burde levere er langsiktige og forutsigbare linjer for norsk økonomi.

Inntektspolitikken blir vanskeligere og vanskeligere å detaljstyre, og den setter søkelyset på hensiktsmessigheten av sentraldirigerte lønnsoppgjør. Det burde være særlig i arbeidsgivernes interesser at lokale oppgjør legges til grunn, nettopp fordi både hver enkelt arbeidsplass, men også de ulike bransjene er inne i forskjellige konjunkturfaser. Det er også betimelig å stille seg spørsmål knyttet til den makt som særlig LO og NHO over tid har utviklet. Det er viktig å understreke at det også finnes andre organisasjoner i Norge som i langt større grad burde bli hørt.

Disse medlemmer har lenge hevdet behovet for å gjennomføre større og mer gjennomgripende reformer for å bedre økonomiens virkemåte og for å effektivisere og rasjonalisere offentlig sektor. Det er nødvendig å redusere offentlig sektor og det er nødvendig å effektivisere ressursbruken i den delen som ønskes opprettholdt. På en rekke områder er det videre nødvendig med en liberalisering av regel- og lovverket samt bidra til større markedstilpasning og mer konkur-

ranse. Disse medlemmer vil derfor fremme en rekke forslag som ivaretar disse hensyn.

Folketrygdbasert stykkprisfinansiering

Disse medlemmer vil gå inn for et system hvor helse- og omsorgstjenester stykkprisfinansieres som en rettighet gjennom folketrygden. men innenfor dagens system må staten ta det fulle økonomiske ansvaret for primær oppgavene gjennom øremerkede tilskudd til kommunene. Det vil sikre helse- og omsorgstjenestene over hele landet. Staten bør ha det finansielle ansvaret for primær oppgaver som skole, helse og omsorg og sosiale tjenester. Alle andre oppgaver bør kommunene ha full frihet til å løse, samtidig som de får mulighet til å påvirke sine egne inntekter gjennom økt skatteinngang og å redusere sine utgifter gjennom effektivisering og konkurranseutsetting. Det er en forutsetning at oppgaver som staten pålegger kommunene, fullt ut finansieres av staten.

Fylkeskommunene

Disse medlemmer vil arbeide for at fylkeskommunen nedlegges som selvstendig politisk og administrativt nivå i offentlig forvaltning, og at fylkeskommunens nåværende oppgaver fordeles mellom staten, kommunene og private.

Innenfor nåværende system mener disse medlemmer at de betraktninger som gjør seg gjeldende for primærkommunene, også stort sett gjør seg gjeldende for fylkeskommunene. Dette, i tillegg til en distriktpolitisk vridning av overføringene, gjør at disse medlemmer vil gå mot en reduksjon av den fylkeskommunale skattøren.

Innsatsstyrt finansiering vil bidra til økt effektivitet i helsevesenet. Pasienten vil ikke lenger være en utgift, men tvert imot en kilde til inntekt for sykehusene. Disse medlemmer vil øke den innsatsbaserte finansieringsordningen for sykehus fra 45 pst. til 60 pst., og finansiere dette ved en tilsvarende reduksjon i rammeoverføringene til fylkeskommunene.

Utdannelse og studiefinansiering

Disse medlemmer vil peke på at investering i utdanning er like mye en lønnsom investering for samfunnet som for den enkelte. Skoler skal finansieres av staten basert på stykkpris. Private og offentlige skoler må konkurrere om elevene. Dette fører til økt kvalitet på skoletilbudet, gir en markedsstyrt kvalitetssikring, og bidrar til bedre kvalifiserte lærere.

8.4 Høgre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre vil legge til rette for at alle kan ta et større personlig ansvar for seg selv og sine medmennesker. Det må settes grenser for politikken og statens makt over menneskers liv.

Den enkeltes mulighet til selv å ta ansvar blir mindre når skatter og avgifter øker. Dermed blir flere avhengige av offentlige løsninger. Det oppstår nye krav om

offentlig innsats fordi det oppfattes som naturlig å kreve at det offentlige prioriterer også ens egne behov, når det offentlige likevel dekker så mange andre. Presset blir selvforsterkende; stadig flere krav om at det offentlige skal ta på seg nye oppgaver gir skatte- og avgiftsøkninger som resultat. Samtidig forsvinner mangfoldet i samfunnet når alt skal presses inn i offentlige A4-ordninger. Høyre ønsker å snu denne utviklingen.

Disse medlemmer understreker at verdiene vi skaper gjennom produksjon av varer og tjenester er grunnlaget for vår private velferd, og for finansiering av de offentlige velferdsgodene. Derfor er det viktig med et robust og konkurransedyktig norsk næringsliv. Et høyt skatte- og avgiftsnivå demper innsatsvilje og skaperlyst og gir uheldige vridninger i økonomien og lekkasjer til utlandet. Dermed blir hele nasjonen fattigere.

Norsk næringsliv står nå overfor store utfordringer. Alle signaler tyder på at Norge er på, eller har passert, toppen av den nåværende høykonjunkturen. Selv om aktiviteten fortsatt vil være høy neste år, peker pilene nedover. Uro på finansmarkedene, både nasjonalt og internasjonalt, fører til usikkerhet som i seg selv er en kostnad for næringslivet. Det er risiko for at vi går mot globale nedgangstider, med fallende etterspørsel etter norske eksportvarer.

Samtidig ser vi en stadig sterkere internasjonal konkurranse. Innføringen av euro fra 1. januar 1999 vil forsterke denne trenden. Hardere konkurranse betyr lavere priser. Dermed får vi mer ut av ressursene vi har til rådighet. Det er imidlertid ingen tvil om at et tøffere internasjonalt konkurranseklima også stiller krav; krav om at norske bedrifter må «henge med» for å hevde seg i konkurranse med bedrifter fra andre land.

Dette er en utfordring som bedriftene selv må ta i første rekke. Men politikken som føres kan enten gjøre det lettere eller vanskeligere for bedriftene å møte denne utfordringen. Gjennom skatte- og avgifts nivået bestemmes hvor mye bedriftene skal sitte igjen med. Dette avgjør bedriftenes muligheter for videre vekst, eller evnen til å møte motgangstider. Gjennom satsing på utdanning og forskning legges grunnlaget for økt produktivitet i fremtiden. Gjennom satsing på en mer effektiv infrastruktur kan vi motvirke noen av de ulemper som følger av at vi er i utkanten av Europa, og at noen deler av Norge er enda mer i utkanten enn andre deler. Gjennom avbyråkratisering og oppmyking av regelverk kan vi gjøre hverdagen enklere og billigere for bedriftene.

Disse medlemmer mener det også er viktig at det offentlige ikke legger beslag på en for stor del av ressursene i samfunnet. Når offentlig sektor vokser, vil det bli mindre rom for privat næringsliv. Derfor er en grunnleggende forutsetning for vekst i næringslivet at offentlig sektor ikke legger beslag på en stadig større del av ressursene i samfunnet.

Når staten tar penger fra den enkelte, for å forvalte dem på en annen måte enn den enkelte selv ville valgt,

er det et stort ansvar det offentlige tar på seg. Det må være et krav at skattepengene forvaltes på en slik måte at de ønskete mål oppnås på billigst mulig måte. Slik er det ikke i dag. Dermed får vi et høyere skatte- og avgifts nivå, eller et dårligere tilbud av offentlige tjenester, enn nødvendig. Høyre mener det er mulig for det offentlige å gjøre jobben, eller få den gjort, på en bedre og billigere måte enn i dag. Høyre vil samtidig konsentrere offentlig innsats om kjerneområder som forsvar, justis, utdanning, helse og eldre.

Disse medlemmer mener den sterke ubalansen mellom offentlig og privat sektor er et demokratiproblem. Det er urovekkende at grensene mellom offentlige forvaltningsoppgaver og statlig eierskap og forretningsdrift er uklare. Demokratiet er avhengig av et klart skille mellom et uavhengig næringsliv og de offentlige myndigheter som legger rammebetingelser og korrigerer markedsøkonomien gjennom lover og kontrollorganer. Høyres politikk vil skape klarere maktforhold gjennom å redusere det offentlige eierskapet og legge forholdene til rette for en bred norsk folkekapitalisme.

Disse medlemmer viser til at Høyre, som et konservativt parti, alltid vil ta hensyn til balansen mellom generasjonene. Hvis dagens politikk ikke innrettes etter målet om en sunn byrdefordeling mellom generasjonene, betyr dette at vi skyver en større skattebyrde over på våre barn enn den vi selv er villig til å bære. En stram finanspolitikk, med betydelige overskudd på statsbudsjettet, er nødvendig for å møte de store utfordringene «eldrebølgen» vil føre med seg i neste århundre.

Disse medlemmer mener det er grunn til å se positivt på fremtiden. Men det er behov for en kursendring i politikken, slik at vi kan stå godt rustet til å møte kommende utfordringer. Det er imidlertid viktig at disse kursendringene gjennomføres i tide.

Disse medlemmer mener sentrumsregjeringen fortsetter den sosialdemokratiske kurs, med ensidig vekt på skatte- og avgiftsøkninger og manglende prioritering av offentlige kjerneoppgaver. Sentrumsregjeringens budsjettforslag dokumenterer at man ikke tar strukturproblemene i økonomien på alvor. Det gjennomføres ikke, og det varsles ikke, reformer for en mer effektiv offentlig ressursbruk, og dermed en mer langsiktig bærekraftig offentlig økonomi.

Disse medlemmer viser til at Høyres forslag til statsbudsjett for 1999 viser at det er fullt mulig å omprioritere innenfor forsvarlige budsjetttrammer, for å styrke kjerneområder og redusere skatte- og avgifts nivået. Høyres budsjett har samme innstrammings effekt som Regjeringens forslag. For Høyre er det imidlertid avgjørende at stramheten i finanspolitikken oppnås på riktig måte. Derfor foreslår Høyre en reduksjon i skatter og avgifter på 7,4 mrd. kroner i forhold til regjeringen Bondeviks forslag. Disse lettelsene dekkes inn i sin helhet. Høyres budsjett har en underliggende utgiftsvekst på -0,5 pst., sammenlignet med regjeringen Bondeviks forslag på +1 pst. og sentrumspartiens justerte budsjettforslag på +1,1 pst.

Høyres budsjettforslag har om lag samme innstrammingsseffekt som Regjeringens forslag, på 0,9 pst. målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettindikatoren. Høyre mener det er avgjørende at finanspolitikken er stram i dagens situasjon. Det er fortsatt høy aktivitet i norsk økonomi, selv om veksten vil avta neste år. Med fortsatt høyt press i økonomien er risikoen stor for at lønns- og prisveksten vil bli kraftig neste år. Dette vil svekke næringslivets konkurranseevne ytterligere, med alvorlige konsekvenser på lengre sikt. Derfor er det viktig at finanspolitikken bidrar til å redusere presset i norsk økonomi.

Disse medlemmer er enige i Norges Banks vurderinger i budsjettbrevet av 21. oktober 1998, om at det isolert sett kunne være ønskelig med en enda sterkere innstramming for å dempe aktiviteten i økonomien, men at usikkerheten knyttet til tempoet i den forventete rentenedgang isolert sett trekker i motsatt retning. Samlet sett fremstår en innstramming på nær 1 pst. som en rimelig avveining mellom ulike hensyn.

Disse medlemmer mener det er betydelig vanskeligere å reversere de negative effektene av en finanspolitikk som viser seg ikke å være stram nok, enn det er å løsne opp på en finanspolitikk som viser seg å være i strammeste laget. Det vil være fullt mulig å «gi gass» i økonomien i løpet av 1999 dersom forholdene tilsier dette. Også dette trekker i retning av et stramt statsbudsjett for 1999.

For disse medlemmer er det imidlertid også avgjørende at stramheten i finanspolitikken oppnås på riktig måte. Regjeringens forslag til innstramming er i stor grad oppnådd gjennom forslag om økte skatter og avgifter. Forslagene til avgiftsøkninger gir alene en økning i prisstigningen neste år på H prosentpoeng. Sammen med forslagene til skatteskjerpelser vil dette kunne legge grunnlag for økte lønnskrav, og dermed bringe oss inn i en ny lønns- og prisspiral.

Det høye rentenivået har allerede påført mange husholdninger og bedrifter kraftige utgiftsøkninger. Økte skatter og avgifter på toppen av dette vil forverre situasjonen, og føre til alvorlige problemer for mange husholdninger og bedrifter. Når regjeringen Bondevik kaller på en «nasjonal dugnad» i dagens situasjon, er det for Høyre opplagt at husholdningene og bedriftene gjennom renteøkningene allerede har tatt sin del av denne «dugnaden». Selv om et stramt statsbudsjett vil bidra til at rentenivået kan reduseres, må det tas høyde for at dette kan ta tid. Det er uforsvarlig å ramme husholdningene og bedriftene dobbelt opp, med både økte renteutgifter og høyere skatter og avgifter.

Disse medlemmer går derfor mot forslaget om å øke skatte- og avgiftsnivået med 4 mrd. kroner i 1999, og foreslår i stedet en reduksjon i forhold til dagens nivå på 3,4 mrd. kroner. Samlet foreslår Høyre en reduksjon i skatter og avgifter på 7,4 mrd. kroner i forhold til sentrumregjeringens forslag, med virkning for 1999. Høyres forslag til skatte- og avgiftsopplegg innebærer at prisstigningen i 1999 kan komme ned mot 2 H - 2 I pst., mot 3 G pst. med Regjeringens forslag.

På lengre sikt ønsker Høyre et vesentlig lavere skatte- og avgiftsnivå. Behovet for en stram finanspolitikk i dagens situasjon innebærer at reduksjoner i skatte- og avgiftsnivået fullt ut må dekkes inn gjennom tilsvarende innsparinger i offentlige utgifter. Høyre legger vekt på at reduksjoner i offentlige utgifter må skje gradvis. De som i dag er gjort avhengige av offentlige støtteordninger må gis tid til omstilling. Det må også tas høyde for at det tar tid å gjennomføre tiltak som gir bedre ressursutnyttelse i offentlig virksomhet, og at tiltakene derfor ikke gir full effekt fra første dag.

På budsjettets utgiftsside foreslår Høyre en netto innsparing i statens utgifter med 6,2 mrd. kroner. Med Høyres forslag vil statsbudsjettets reelle, underliggende utgiftsvekst være på om lag -0,5 pst. i forhold til anslag på regnskap for 1998, sammenlignet med Regjeringens forslag på +1 pst.

Innenfor denne rammen har Høyre funnet rom for en betydelig satsing på veiutbygging og forsvar. Kontantstøtten utvides som planlagt. Høyre går mot Regjeringens forslag om å ta pengene tilbake igjen ved å fjerne småbarnstillegget for dem som mottar kontantstøtte. Videre styrker Høyre forskning og utdanning på alle trinn, og gir mer ressurser til politi og rettsvesen. Høyre opprettholder Regjeringens forslag til satsing på helse og eldre, og foreslår i tillegg økt satsing på innsatsstyrt finansiering i helsevesenet.

Høyre går mot Regjeringens næringsfiendtlige forslag, som utvidet arbeidsgiveransvar for sykkelønn og fjerning av sjømannstilskuddet.

Regjeringens forslag om å fjerne en feriedag får ikke Høyres støtte. Det er selvfølgelig riktig at forslaget vil hjelpe næringslivet. Regjeringen glemmer imidlertid «motvekten» i den avveining som må foretas mellom arbeid og fritid; Hvor lang ferie trenger vi? Med Europas korteste ferie er konklusjonen klar; vi trenger i hvert fall ikke enda kortere ferie.

8.5 Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil framholde:

Norsk økonomi er solid med store overskudd både i statsfinansene og i de fleste bedrifter. Selv om det er ønskelig med visse innstramminger er det rom for å satse mer på rettferdig fordeling, miljøtiltak og oppvekst og utdanning for barn og unge. Det krever politisk vilje til å sette det viktigste først.

8.5.1 Sosialistisk Venstreparti økonomiske politikk

Sosialistisk Venstrepartis økonomiske politikk har fem hovedmål:

- Arbeid til alle.
- Solidaritets-Norge istedenfor Forskjells-Norge.
- En mindre oljeavhengig økonomi og et mer allsidig næringsliv.

- En bærekraftig økonomi der skattesystemet stimulerer til miljøriktig adferd.
- Kommuner som er økonomisk i stand til å gi gode tjenester til sine innbyggere.

Disse målene kan bare nås ved aktiv politisk styring. Finanspolitikken må motvirke de svingninger i økonomien som markedet utsetter oss for. Når det er lavkonjunktur må den økonomiske politikken virke ekspansiv for å motvirke at folk mister arbeid og inntekter. Når det er høykonjunktur må den økonomiske politikken virke dempende for å hindre at pris- og rentepress forsterker oppbyggingen av en ny lavkonjunktur. En stabil økonomisk utvikling er best. Vi kan bruke et eksempel fra byggebransjen. For få år siden gikk mange bygningsarbeidere ledige. De to-tre siste årene har mange opplevd overtidspress og hardkjør på jobben. For neste år ser det ut til at de igjen vil bli mangel på oppdrag og oppsigelser i bransjen. De fleste ville foretrukket å ha en heltidsjobb hele tida framfor å oppleve slike svingninger.

I tråd med dette synet har Sosialistisk Venstreparti i flere år foreslått mer ekspansive budsjetter enn veksellende regjeringer. Da var hovedoppgaven å få fart på økonomien for å få flere i arbeid. Når det i år var behov for å kjøle ned økonomien foreslo Sosialistisk Venstreparti et mer stramt budsjett enn Regjeringen ved behandlingen av revidert budsjett. Sosialistisk Venstreparti foreslo et budsjett med innstramminger i privat forbruk, blant annet økt beskatning av kapitalinntekter og kutt i enkelte overføringer. Hadde Regjeringen lagt opp til dette da, ville vi fått et langt mindre press på renta og langt mindre behov for å stramme inn nå. I stedet valgte Regjeringen å samarbeide med høyresida om et budsjett som ikke la opp til å bremse forbruket. Nå kommer Regjeringen med forslag om økt kapitalskatt og fjerning av rederienes refusjonsordning. Forslagene vil selvsagt få Sosialistisk Venstrepartis støtte, men hadde Regjeringen gått inn for disse tiltakene allerede i vår, slik Sosialistisk Venstreparti ønsket, ville tiltakene hatt større positiv effekt.

Sosialistisk Venstreparti kommenterte for øvrig Regjeringens reviderte budsjett slik i Budsjett-innst. S. II (1997-98) i begynnelsen av juni:

«Regjeringa har lagt fram et budsjettopplegg som betyr at det i all hovedsak overlates til markedet å stramme inn økonomien. Da får vi rente- og prisopp- gang. En slik innstramming er primitiv og usosial. Sosialistisk Venstreparti ønsker et finanspolitisk strammere opplegg og med en helt annen profil enn Regjeringa. De innstramminger som Regjeringa legger opp til vil først og fremst ramme folk flest, særlig gjennom redusert aktivitetsnivå i kommunene. Sosialistisk Venstreparti kan bare akseptere innstramminger som samtidig opprettholder høy sysselsetting og gir bedre fordeling.»

Utviklingen etterpå har vist at Sosialistisk Venstreparti fikk rett når det gjaldt virkningen av Regjeringens budsjettopplegg i vår.

I budsjettopplegget for 1999 legger Regjeringen opp til en finanspolitisk innstramming på opp mot 1 pst. av BNP. Denne innstrammingen kommer for seint og er for sterk. En mindre innstramming er nødvendig for at finanspolitikken skal levere sitt bidrag til at renta kan gå ned. En innstramming i den størrelsesorden som Regjeringen legger opp til bereder bare grunnen for ny økning i arbeidsledigheten.

Alternativet til høy rente

Siden mai har Norges Bank hevet dagslånsrenten 6 ganger, med totalt 4,5 prosentpoeng, i håp om å motvirke svekkelsen av kronekursen. De siste 2,5 prosentpoengene kom i løpet av en langhelg i august. Den første rentehevingen kom før kronekursen en eneste dag i år hadde beveget seg under valutakursmålet på maks 105 kroner for en korg av europeiske valutaer.

Kredittinstitusjonene har hevet sine lånerenter omtrent tilsvarende. Beregninger Statistisk sentralbyrå har gjort anslår at renteøkningene vil ha en årsvirkning som tilsvarer 20 mrd. kroner i innstramming i økonomien. Et ungt par med boliglån på 800 000 kroner må med en renteøkning på 4 prosentpoeng betale 32 000 kroner i økte i renteutgifter før skatt. Etter skatt utgjør parets ekstrakostnader 23 040 kroner. Dette utgjør for mange mer enn en månedslønn og omtrent det dobbelte av hva som ble gitt i lønnsstillegg i år.

Dette er en form for innstrammingspolitikk som Sosialistisk Venstreparti ikke ønsker. Renteøkninger rammer alle med gjeld, uavhengig av hva slags type gjeld, og beriker alle med «penger på bok», uavhengig av behov. For Sosialistisk Venstreparti er det derfor en viktig oppgave å få renta ned. Sosialistisk Venstreparti går inn for følgende tiltak:

- En finanspolitisk innstramming på om lag halvparten av Regjeringen inkludert innstramminger i oljesektoren, men særlig retta mot sektorer og grupper med høy importandel.
- Sette ned renta i statsbankene.
- En mer fleksibel valutapolitikk og sterkere politisk styring av Norges Bank.
- Mindre oljeavhengighet og høyere oljepris via redusert oljeutvinning.

Sammenhengen mellom en stram finanspolitikk og lavere rente er ikke helt klar fordi det også er andre faktorer, slik som oljepris og etterspørsel fra eksportmarkedene, som spiller sterkt inn. Sosialistisk Venstreparti legger imidlertid til grunn at finanspolitikken kan gi et bidrag til en lavere rente, men innstramminger må rettes inn mot de områder der de har størst effekt. Sosialistisk Venstreparti legger vekt på rette innstramminger inn mot sektorer med høy importandel. Import er det samme som kjøp av valuta som igjen er det samme som salg av norske kroner. Økt salg av norske kroner reduserer verdien av krona, som igjen utløser renteøkninger. Det er den sterke importveksten i år (sammen med svekkelsen av verdien av eksporten) som er den

underliggende realøkonomiske grunn til kronesvekkelsen.

Sosialistisk Venstreparti ønsker en innstramming på om lag halvparten av den Regjeringen foreslår. Til gjengjeld vil Sosialistisk Venstrepartis innstramminger ha større effekt på importen. Sosialistisk Venstreparti øker kommunenes inntekter 4,5 mrd. kroner mer enn Regjeringen. Kommunesektoren har en svært lav importandel. Sosialistisk Venstreparti vil stramme inn på militære innkjøp fra utlandet på ca. 2 mrd. kroner. Sosialistisk Venstreparti vil stramme inn privat forbruk med 3,2 mrd. kroner mer enn Regjeringen, men Sosialistisk Venstreparti legger større vekt på å rette skatteøkningene mot de med høy inntekt og formue. Grupper med høy inntekt og formue har en høyere importandel i sitt forbruk enn andre.

Sosialistisk Venstreparti vil holde et lavt rentenivå i statsbankene. Det har i seg selv positiv effekt for økonomien til statsbankenes mange kunder. Samtidig vil lav rente i statsbankene virke som et press på de private bankene for å holde rentene nede. I dette budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å gjeninnføre politisk styrt rente i Statens Lånekasse på 4,8 pst. Dette ville spare Lånekassas kunder for nesten 1,2 mrd. kroner neste år.

Sosialistisk Venstreparti ønsker et mer fleksibelt valutakursmål. At en teoretisk kurv av europeiske valutaer skal koste mellom 103 og 105 norske kroner blir uttalt å være Norges valutakursmål, selv om det ikke står i valutaforskriften. Dette er en alt for smal svingningsmargin, og med svekket driftsbalanse og høyere kostnader for konkurranseutsatt sektor er det en økonomisk fordel for Norge at krona har fått en lavere verdi. Sosialistisk Venstreparti er derfor tilfreds med at Norges Bank lot krona flyte fra 24. august. I den situasjon landet da sto oppe i, ser det mest sannsynlige alternativet ut til å være ødeleggende vanskeligheter for næringsliv og folk flest, med en fortsettelse av stadig høyere rente uten at kronekursen ville styrket seg.

På lengre sikt er Norges utfordring den motsatte. Den årlige oppbyggingen av en stadig større oljeformue vil, isolert sett, skape en sterk krone. Lar vi krona styrke seg for mye vil det prise ut alt annet konkurranseutsatt næringsliv. På lengre sikt er det derfor viktigere å være opptatt av at kronekursen ikke skal styrke seg opp mot det nivået vi opplevde i januar 1997, hvor Norges Bank også måtte la kronekursen flyte.

Sosialistisk Venstreparti er derfor tilhenger av en stabil kronekurs, men utøvd med fleksibilitet og med et langt videre svingningsmargin enn det som er uttalt. Det ideelle for Norge ville være å knytte valutakursmålet til de viktigste handelspartnerne kurs. Derfor bør det tas sikte på å holde stabil kurs i forhold til en kurv av valutaer der også amerikanske dollar og japanske yen er med, ikke bare en kurv av europeiske valutaer, eller enda verre bare euro, der ikke engang våre tre viktigste handelspartnere, Sverige, Danmark og Storbritannia, er med.

Gevinsten ved å tillate en noe større svingning i kronekursen er mindre svingning i renta. Mye tyder på at den siste renteøkningen på 1 prosentpoeng samtidig som krona ble sluppet fri, var unødvendig. De raske og kraftige renteøkningene kan ha bidra til en uro i valutamarkedene. I to måneder har krona fått flyte. Når svekkelsen i denne perioden, tross alt, ikke har vært dramatisk så skyldes det at Norges realøkonomiske grunnlag er solid.

23. oktober begynte Norges Bank med støttekjøp av krona, med det resultat at krona styrket seg nesten seks enheter i løpet av få dager. Før krona ble sluppet løs ble bare renteøkning brukt som virkemiddel. Aktiv bruk av støttekjøp som virkemiddel i sommer kunne gjort at vi hadde unngått de siste renteøkningene.

Sosialistisk Venstreparti forventer at Finansdepartementet instruerer Norges Bank til å sette ned renta dersom Stortinget vedtar å stramme inn finanspolitikken, og det ellers ikke skjer nye kraftige reduksjoner i prisen på olje eller andre viktige eksportvarer.

Sosialistisk Venstrepartis langsiktige politikk for å gjøre Norge mindre oljeavhengig er også et viktig element for å oppnå mindre svingninger i kronekurs og rentenivå. Det kan være verd å merke seg hva Deutsche Banks sjefsøkonom, Norbert Walter, sa i et intervju med Aftenposten i oktober i år:

«Når oljeprisene eksploderer oppover, vil det alltid være slik at den norske kronen stiger i verdi, mens valutaen svekkes når prisene faller sammen. Norge er det eneste landet i Europa som får denne opplevelsen, mens alle andre europeiske land får det annerledes. Og med en slik radikalt annerledes økonomi ville mitt råd være å holde Norge utenfor ØMU. Denne oljeavhengigheten skaper en vanskelig situasjon for Norge.»

Sosialistisk Venstreparti går imot en sterkere tilknytning til euro. Det er vanskelig å se hvordan Norge skal kunne få til en avtale med ØMU-landene om støttekjøp uten at Norge forplikter seg til å følge stabilitetspakten og muligens også andre krav til finanspolitikken. Vår handlefrihet i finanspolitikken vil dermed bli innskrenket. Det er denne handlefriheten som er grunnlaget for at vi har kunnet prioritere full sysselsetting foran lav inflasjon, i situasjoner hvor disse to målsettingene har vært motsetninger på kort sikt. Norge med en ledighet på i overkant av 3 pst. har behov for en helt annen finanspolitikk enn ØMU-landene som fortsatt holder seg med en ledighet på godt over 10 pst. i snitt. Det er grunn til å minne om folkets nei til EU i 1994. Muligheten til å kunne føre en størst mulig selvstendig økonomisk politikk var vesentlig for Sosialistisk Venstrepartis avvisning av EU-medlemskap i 1972 og 1994.

Alternativet til ny arbeidsledighet

Regjeringen uttaler på side 6 i Nasjonalbudsjettet:

«Et hovedproblem i fastlandsøkonomien er det sterke presset i arbeidsmarkedet. Dempet press i arbeidsmarkedet er en nødvendig forutsetning for at lønns- og kostnadsveksten igjen skal komme ned på samme nivå som hos våre handelspartnere.»

Regjeringen regner med at det vil skapes 35 000 færre arbeidsplasser neste år enn i år. Således bør budsjetttopplegget oppfattes som et svar på problemet med sterkt press i arbeidsmarkedet. Men samtidig legger Regjeringen fram en prognose som viser at ledigheten skal gå ytterligere ned 0,1 prosentpoeng, altså fortsatt høyt press i arbeidsmarkedet. Enten virker ikke Regjeringens økonomiske politikk slik at hovedproblemet løses eller så må det være noe galt med Regjeringens prognose.

Andre mener imidlertid at Regjeringen kommer til å lykkes:

Arbeidsdirektoratet regner med 15 000 flere ledige ved utgangen av 1999 enn i år. Statistisk sentralbyrås hovedprognose er at ledigheten vil øke fra 3,3 til 4 pst. neste år og til 4,4 pst. i år 2000. Da vil vi være tilbake til det ledighetsnivå Norge hadde i siste halvdel av 1996.

For Sosialistisk Venstreparti er høy sysselsetting et hovedmål. Arbeidsløshet er sløsing med samfunnets viktigste ressurs. Sosialistisk Venstreparti kan ikke akseptere ledighet som et virkemiddel for å dempe lønns- og kostnadsvekst. Presset i arbeidsmarkedet må dempes, ikke ved å redusere bedriftenes etterspørsel etter arbeidskraft, men ved å styrke samfunnets samlede arbeidstilbud.

Slik vil Sosialistisk Venstreparti dempe presset i arbeidsmarkedet:

- Regjeringen bør ikke legge opp til å stimulere voksne arbeidstagere til å være hjemme. Arbeidsdirektoratet har beregnet at kontantstøttereformen vil trekke ut opp mot 15 000 årsverk av arbeidsstyrken pr. år. En betydelig del av disse er sysselsatt innen helse- og sosialsektoren der det i dag er stor mangel på arbeidskraft.
- Det er fortsatt 55 000 ledige. Innsatsen for å omskolere og etterutdanne må styrkes.
- Regjeringen må, sammen med partene i arbeidslivet, gjøre mer for å bryte ned misforståelser og fordommer som gjør at arbeidslivet ikke fullt ut nyttiggjør seg den kompetansen som minoritetsgruppene i Norge har.

Regjeringens forslag om å kutte i en feriedag og ønske om å øke bruken av overtid betyr at de som allerede har jobb skal arbeide mer. Slike forslag vil gjøre det enda vanskeligere å holde ledigheten nede de neste 1-2 år.

Mye tyder på at Norge er på vei inn i en ny lavkonjunktur. Internasjonal nedgangskonjunktur og høyere rentenivå gjør at ledigheten kan komme til å øke neste år. Dersom den finanspolitiske innstrammingen ikke lykkes i å bringe renta ned vil innstrammingene komme på toppen av et høyere rentenivå. Da kan etterspørselssiden i økonomien bli så redusert at ledigheten igjen øker. Regjeringen og stortingsflertallets ønske om innstramminger på 9 mrd. kroner kan vise seg å bli en gjentakelse av feilgrepene på slutten av 1980-tallet.

Da ble det foretatt en finanspolitisk innstramming nettopp samtidig med høyere rente og internasjonal nedgangskonjunktur. Resultatet ble etterkrigsrekord i ledighet. For Sosialistisk Venstreparti er det et overordnet mål å bekjempe arbeidsledighet. Derfor legger Sosialistisk Venstreparti opp til en mer forsiktig finanspolitisk innstramming.

Vekk fra oljeøkonomien

«Den høye oljeproduksjonen er Norges viktigste bidrag til miljøproblemene i verden.»

Kåre Willoch

Oljeutvinningstempoet er ute av kontroll. Et rekordhøyt investeringsnivå gjør faren for, og skadevirkningene av, feilinvesteringer større. Bare på Kårstø ligger det an til at overskridelsene vil koste oss like mye som det vi bruker på å drive Universitetet i Oslo, Trondheim og Tromsø i ett år. Sosialistisk Venstreparti ønsker et lavere investeringsnivå. Mindre bør investeres i Nordsjøen, mer bør investeres i utdanning og alternativ energi. Dette vil også medføre at oljeinvesteringene dras ut i tid og til mer stabilt aktivitetsnivå for næringer knyttet til oljeinvesteringene.

Petroleumssektoren er en sektor av norsk økonomi som er overopphetet. Oljeinvesteringene ligger an til å vokse med 13,5 pst. i år. Når det i statsbudsjettet for et halvt år siden ble lagt opp til at investeringene bare skulle vokse med 1,3 pst. i år forteller det om et investeringsnivå ute av kontroll. Ingen annen samfunnssektor hadde fått lov til å drive opp investeringsnivået med påfølgende budsjettoverskridelser på enkeltprosjekter i milliardklassen.

Derfor vil Sosialistisk Venstreparti allerede neste år kutte i statlige petroleumsinvesteringer. Alle investeringsprosjekter som er under vurdering, men ikke inngått kontrakter om foreslås skjøvet ut i tid. Det kuttes i leteboring og feltutvikling. Høy aktivitet her driver fram nye funn og nye investeringer i et uforsvarlig raskt tempo. Til sist må det kuttes ytterligere i oljeproduksjonen. Et kutt på enda 100 000 fat pr. dag, helst i forståelse med OPEC, ville gitt et solid bidrag til nedkjøling av norsk økonomi, høyere oljepris og mindre bruk av olje.

På kort sikt vil redusert investeringsnivå og utvinningstempo bidra til å dempe presset i norsk økonomi. På litt lengre sikt kan vi oppnå en trippelgevinst. Den første gevinsten er økologisk. Norge er en så stor eksportør av olje at redusert produksjon vil gi høyere oljepris. Høyere oljepris gir mindre bruk av olje og dermed lavere CO₂-utslipp. Den andre gevinsten er økonomisk. Høyere oljepris gir økte inntekter pr. investert krone. Den tredje gevinsten er strukturell. Et lavere aktivitetsnivå i Nordsjøen vil frigjøre ressurser som vi heller kan bruke til økt satsing på utdanning og alternativ energi og annen verdiskapning i Fastlands-Norge.

Norge var en viktig energinasjon i fortida. Da var vannkraft viktigst. Norge er en viktig energinasjon i dag, med olje og gass som de viktigste energiformer.

Skal Norge fortsatt være en viktig energinasjon i framtida må vi investere langt mer enn i dag i det som fortsatt kalles alternativ energi, men som er framtidens energiformer fordi de er fornybare. Det gjelder blant annet vind- sol- og bølgekraft.

I dette budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å redusere oljeavhengigheten ved:

- Stopp i alle investeringer som det ennå ikke er inngått kontrakter om.
- Kutt i leteboring.
- Økt avskrivningstid for oljeinvestering for å stimulere oljeselskapene til å utsette investeringer.
- 10 pst. kutt i oljeutvinning.

For å styrke annet næringsliv foreslår Sosialistisk Venstreparti:

- Redusert arbeidsgiveravgift.
- Å gå imot økt arbeidsgiveransvar for sykepengen.
- Økt verftsstøtte.
- Kjempesatsing på alternativ energi og energiøkonomisering.
- Økt satsing på forskning.
- Økte IT-investeringer i skolen.
- Stimulering av bygg- og anleggsvirksomhet, ved igangsetting av nye offentlige oppdrag og gå imot konjunkturavgiften.
- Satsing på skole- og utdanningssystemet.
- Økt risikoeksponering i SND.

Privat rikdom og offentlig fattigdom

Siden 1990 har det offentlige andel av samfunnsøkonomien sunket. Offentlig sektors andel av BNP har sunket fra 53,5 pst. til 44,7 pst. i 1997. Offentlig sektor vil si alle offentlige utgifter inkludert overføringer til private og netto kapitalutgifter. Til sammenligning var andelen i snitt på 47,6 pst. i Vest-Europa og hele 62,3 pst. i Sverige i 1997. Disse tallene bekrefter det inntrykk mange har; at mange har fått tjukkere lommebøker samtidig som kommunale tjenester går på sparebluss, at offentlige skoler og sykehus forfaller mens private kjøpesentre og administrasjonsbygg holdes i tipp-topp stand.

8.5.2 Barn og unge først

Barn, barnehager - økt valgfrihet for småbarnsforeldre

Kontantstøtteordningen gir ikke først og fremst foreldre større valgfrihet til å være hjemme med egne barn, men belønner alle som ikke velger barnehageplass med kontantstøtte. Sosialistisk Venstreparti mener man må gjøre mer for å bidra til å gjøre barnehager mer økonomisk tilgjengelig for flere barn, ved at foreldre har råd til å betale den oppholdsbetalingen som kreves. Barnehager skal være tilgjengelig for barn

uten at foreldrene opplever oppholdsbetalingen i barnehagen som en sterk økonomisk byrde.

Mange barnehager har lagt ned barnehageplasser i 1998 og det er stagnasjon i bygging av nye barnehager. Private barnehager står i fare for å måtte stenge på grunn av innføringen av kontantstøtteordningen.

Med den progresjon i barnehageutbyggingen man nå har og kommunenes tilbakeholdenhet i forhold til igangsettelse av nye prosjekter vil man ikke nå målsettingen om full barnehageutbygging innen år 2000.

Sosialistisk Venstreparti mener det må en betydelig styrking til med større mulighet til fleksible oppholdstider i barnehager og større mulighet til at foreldre kan redusere sin egen arbeidstid:

- Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor at driftstilskuddet økes med til sammen 554 mill. kroner for å øke utbyggingen av barnehageplasser med minst 3 000 for at oppholdsbetalingen skal kunne reduseres og for å utvikle flere deltidstilbud i barnehagene.
- Sosialistisk Venstreparti foreslår også å gi fedre egne permisjonsrettigheter med en kostnad på 45 mill. kroner.

Et løft for grunnskolen

Grunnskolen har sakkert akterut når det gjelder tilføring av ressurser. Dette har ført til store forskjeller i skolen og et dårligere læringstilbud. Det er et stort paradoks at de flotteste byggene i Norge er private næringsbygg - bygg med air-condition, utsmykking og gode arbeidsforhold for de som jobber i dem - mens mange skoler, spesielt ungdomsskoler, er dårlig vedlikeholdt, har dårlig inneklima og kritikkverdige arbeidsforhold for de som jobber der. Statlige forskrifter forplikter kommunene til å sørge for forsvarlig inneklima i skolene innen 1998. Kommunene har ikke mulighet til å nå dette viktige målet alene. Sosialistisk Venstreparti har tidligere tatt til ordet for at det er nødvendig med omfattende statlig medansvar. Tidligere undersøkelser viser at vel 50 pst. av konsentrasjons- og hodepineplager kan føres tilbake til inneklima/teknisk arbeidsmiljø. Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor å øke Kommunalbankens ramme med 1 mrd. kroner, øremerket investeringer i inneklima og opprustning av uteareal på skolene. Sosialistisk Venstreparti legger opp til å kompensere for kommunenes utgifter til renter og avdrag gjennom en egen refusjonsordning.

Sosialistisk Venstreparti mener at et av de aller viktigste tiltakene i grunnskolen vil være å senke elevtallet. Dette vil gi lærerne bedre tid til hver enkelt elev, og dermed økt kvalitet på undervisningen. Sosialistisk Venstrepartis målsetning er på sikt et elevtak på 20. Vi bør begynne å ta de første skrittene nå. For budsjettåret 1999 vil Sosialistisk Venstreparti bevilge 295 mill. kroner til å bl.a. senke elevtallet i klassene fra 30 til 28.

Sosialistisk Venstreparti vil bedre lærernes arbeidsforhold og gi de en etterutdanning som er et moderne

kunnskapssamfunn verdig. Uansett hvordan skolen ser ut er det til syvende og sist læreren som er viktigst. Sosialistisk Venstreparti vil på sikt gi undervisningspersonalet 12 uker etterutdanning. Vi bevilger derfor 635 mill. kroner til kompetanseheving/etterutdanning på budsjettet for 1998.

Kjennskap og bruk av informasjonsteknologi vil være helt sentralt framover. Elevene må derfor gjennom utdanningssystemet bli vant til å bruke den nye informasjonsteknologien. For å få til det trengs det oppdaterte maskiner i skolen. Alle elever må ha tilgang til datateknologi og alle skolebibliotek må knyttes til internett. Stortinget har allerede vedtatt at staten skal være med å finansiere dette, derfor trengs det økte bevilgninger på området. Sosialistisk Venstreparti øke bevilgningen til IT-utstyr med 190 mill. kroner.

Barnevern og barne- og ungdomsarbeid

Barnevernet har sterkt behov for en styrking, både ressurs- og personellmessig, for å kunne drive et helhetlig arbeid. Dette arbeidet må drives både på forebyggingssiden og i forhold til barn og ungdom som allerede har problemer. Barnevernet skal fungere til barn og ungdoms beste. Vi ser at barnevernet, særlig i de større byene, sliter med mange problemer, både i forhold til tiltak og personellmangel. Barn og unge som kommer inn under barnevernet er hjelpetrengende og må aldri falle mellom to stoler grunnet ressursmangel eller manglende kapasitet til å iverksette tiltak.

Det bevilges 30 mill. kroner ekstra til tiltak i barne- og ungdomsvernet.

Styrking av barne- og ungdomsorganisasjonene er en viktig prioritering for barn og unge. Det bidrar til å engasjere på bredt plan og skaper viktige aktivitetstilbud for barn og unge på fritiden. Hvis barn og unge skal oppfordres til økt deltagelse og medvirkning i utviklingen av samfunnet, og med det få større innflytelse må vi også satse på organisasjonene hvor ungdom er aktive og bruker av fritiden sin.

Det bevilges 7 mill. kroner til tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjonene.

Fritidsaktiviteter og kultur er av stor viktighet for barn og ungdoms trivsel. Allaktivitetshus gir en slik muligheten og kan også bidra til å minske vold, mobbing og rasisme, gjennom prosjekter og aktiviteter ungdom får ta del i og selv bidra til.

I de større bysamfunnene har det vært påpekt viktigheten av å styrke tiltak for barn og unge.

Tiltak kan igangsettes som også ansvarliggjør ungdom selv. Dette gjøres flere steder i Oslo, i form av egne ungdomspatroljer i bydeler, hvor ungdom snakker med ungdom. Dette kan også føre til en styrking i samarbeid mellom barn og ungdom og utekontakt, politi, miljøarbeidere og annet nettverk i bydelene. Slike tiltak, samt andre rettet mot barn og unge i de større byene er det viktig å styrke ytterligere. Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å ta på alvor den vold og de problemer vi ser, særlig tydelig i de større bysamfunnene, og det må en større satsing til enn det

man til nå har hatt. All erfaring viser at godt forebyggende arbeid virker og ressursene må gis.

Det bevilges 6 mill. kroner ekstra til ungdomstiltak i større bysamfunn.

Barne- og ungdomspsykiatri

Med en økt satsning på psykiatrien som en konsekvens av St.meld. nr. 25 (1996-97) om psykiatrien er det viktig å satse på barne- og ungdomspsykiatrien.

Hver femte legestilling står ubesatt og i større byer står det fremdeles til enhver tid 50 til 100 barn i institusjonsskø. 50 000 barn under 18 år er i dag alvorlig syke og trenger spesialistbehandling. I distriktene er det mange steder mangel på kvalifisert personell.

Sosialistisk Venstreparti foreslår å styrke arbeidet spesielt i forhold til barn og unge og generelt i forhold til tilskudd til fylke og kommune.

- Det bevilges 50 mill. kroner ekstra til psykisk helsevern for barn og unge.
- Det bevilges 150 mill. kroner ekstra til psykisk helsevern i fylker og kommuner.

Videregående skole

For mange i videregående skole beløper utgiftene til innkjøp av skolebøker seg opp til 4 000 - 5 000 kroner i året. Den økonomiske belastningen blir stor for mange familier. Gjennomføring av Reform 94 har gitt alle 16 - 19-åringer en lovfestet rett til videregående utdanning. Det er et viktig prinsipp at alle skal ha rett til å benytte seg av dette tilbudet, uavhengig av foreldrenes økonomi og inntekt. Sosialistisk Venstreparti vil derfor bevilge 310 mill. kroner til å trappe opp en utlånsordning av skolebøker, eventuelt bokstipend, for elever i den videregående skole.

Boliger for ungdom

Ungdom er i stor grad tapere på boligmarkedet. Leieprisene i Oslo er blant de høyeste i Europa. Noen av de viktigste utviklingstrekkene i dagens leiemarked er:

- Det er altfor få utleieboliger i de store utdanningsbyene.
- Ungdom bor lengre hjemme enn tidligere.
- Husholdninger med lave inntekter taper på boligmarkedet. De har små boliger og høye utgifter i forhold til inntekten.
- Når en stigende andel av inntekten til lavtlønnsgrupper blir bundet opp i bolig, er konsekvensen skjevare fordeling.

Sosialistisk Venstreparti vil senke terskelen for å komme inn på boligmarkedet, først og fremst for ungdom, gjennom tiltak i dette budsjettet. Sosialistisk Venstreparti foreslår som strakstiltak:

- Det bevilges 98 mill. kroner til boligtiltak for ungdom. Tilskuddsprosenten til utleieboliger økes fra 30 til 40 pst.

- Husbankens rammer utvides med 1 mrd. kroner utover Regjeringens forslag.
- Det bygges 1 000 nye studentboliger neste år.

Høyere utdanning

Norges viktigste ressurs er den menneskelige kapitalen - kunnskapen og kompetansen til hver enkelt av oss. Verdien av den menneskelige kapitalen utgjør 2/3 av nasjonalformuen. Det er kunnskapen - ikke oljen - vi skal leve av i framtida. Nasjonens formue vil forringes uten en planmessig satsing på utdanning.

Det er et betydelig behov for studentboliger blant studenter. Antallet søkere til studentboliger har økt kraftig den siste tiden og ventelistene blir stadig

lengre. Sosialistisk Venstreparti vil øke den statlige andelen av bevilgningene med 100 mill. kroner slik at det kan bygges 1 000 studentboliger neste år.

Stortingsflertallet har vedtatt markedsstyrt rente. Da vedtaket ble gjort i fjor høst var vi inne i en periode hvor det generelle rentenivået var svært lavt. I dag har vi et høyt rentenivå, og dette rammer folk med studielån dobbelt. Utdanning er en ressurs og samfunnet trenger utdannede mennesker. Derfor må også betingelsene være til stede for at flest mulig skal få mulighet til å ta høyere utdanning. Sosialistisk Venstrepartis mål er en politisk styrt rente. Et steg på denne veien er å sette et tak på studierenta på. Sosialistisk Venstreparti vil derfor fryse studielånsrenta på 4,8 pst.

Hovedtall på skole og utdanning

(Endring i forhold til Regjeringens forslag)

Inneklima/opprustning av utearealer	1 mrd. kroner
Senking av elevtall i klassene	295 mill. kroner
Etterutdanning av lærere	635 mill. kroner
IT-utvikling	190 mill. kroner
Skolefritidsordning	15 mill. kroner
Språklige minoriteter	30 mill. kroner
Leirskoleopphold	100 mill. kroner
Musikk-/kulturskoler	7 mill. kroner
Tilskudd til teknisk utstyr videregående skole	100 mill. kroner
Gratis skolebøker/bokstipend i videregående skole	310 mill. kroner
Driftsutgifter - universitetene	100 mill. kroner
Studentboliger	100 mill. kroner
Nytt bygg Nesna høyskole	10 mill. kroner
IT-bygg, Universitetet i Oslo	10 mill. kroner
Idrettsbygg, Universitetet i Tromsø	5 mill. kroner
Renten ned til 4,8 pst.	1 160 mill. kroner
Tilretteleggingstiltak, studier i utlandet	10 mill. kroner
Stipendandel opp fra 30 til 32 pst.	85 mill. kroner

8.5.3 En aktiv miljøpolitikk

Sosialistisk Venstreparti ønsker å satse på framtidens energiformer. Dert er et stort potensiale for energiøkonomisering og energiteknologi i Norge. Sentrumsregjeringens økninger på områdene ny, ren energi og energiøkonomisering er derfor gledelige, men utilstrekkelige. Sosialistisk Venstreparti foreslår i dette budsjettet konkrete satsninger på enøk og vil i tillegg ha et eget forskningsprogram for å fremme forskning og utvikling av alternative, fornybare energikilder og teknologi.

Sosialistisk Venstreparti mener mange av de store problemene NSB har slitt med skyldes et stort etterslep av manglende investeringer i kjørevei og materiell over mange år. Det foreslås derfor i dette budsjettet å trappe opp investeringstempoet i jernbanen kraftig slik at denne kan framstå som et konkurransedyktig og effektivt transportmiddel. Et vel fungerende kollektivtilbud

i, og rundt, storbyene er en forutsetning for å redusere luftforurensingen som gir mange barn astma- og allergiproblemer. Sosialistisk Venstreparti ser også sikring og utbedring av skoleveier som en helt sentral og prioritert oppgave. Sosialistisk Venstreparti foreslår bl.a. at:

- Det opprettes et eget forskningsprogram for fornybar energi på 300 mill. kroner i tilskudd og 1 mrd. kroner i lån.
- ENØK-investeringer i bygg bevilges med 123 mill. kroner.
- Det bevilges 45 mill. kroner til kommunale avløpstiltak
- Investeringene i jernbanen trappes kraftig opp. Det bevilges 650 mill. kroner.
- På veisektoren prioriteres sikring av skoleveier.

Sosialistisk Venstreparti satser på kollektivtrafikk:

- Vi går mot inndragning av overføring til kollektivtransport vedr. anbud med 54 mill. kroner.
- Vi gir refusjon for autodieselavgifta for ekspressbuss med 15 mill. kroner.
- Vi øker ulike kollektivtiltak med 100 mill. kroner.
- Vi øker drift og vedlikehold av jernbanen med 100 mill. kroner.
- Vi øker investeringene i jernbanelinjene med 650 mill. kroner, derav 250 mill. kroner til krengetogtiltak.

En aktiv miljøpolitikk

Forslaget fra sentrumsregjeringen inneholder et lyspunkt når det gjelder satsning på enøk, men på mange områder er det fortsatt et «etter-snar»-budsjett. Sosialistisk Venstreparti ønsker å leve etter «føre-var»-prinsippet når det gjelder miljøpolitikken. Derfor ønsker Sosialistisk Venstreparti en økt satsning på miljøbyer og andre prosjekter innunder Lokal Agenda 21. Sosialistisk Venstreparti ønsker også å satse mer på internasjonale miljøtiltak, oppryddingstiltak og miljøforskning.

Fornybar energi og enøk

Sosialistisk Venstreparti ønsker å utnytte det potensialet Norge har når det gjelder energiøkonomisering og fornybar energi. Dersom vi skal forhindre store globale klimaendringer som en følge av verdens energiforbruk, er det nødt til å skje en overgang fra ikke-fornybar energi og over til fornybare energikilder. I et klimaperspektiv er det mest interessante hvor raskt en slik overgang til fornybar energi må komme for å unngå uopprettelige skader på klimaet og i hvilken grad vi klarer å framskynde en slik overgang. En bærekraftig utvikling er avhengig av et bærekraftig energisystem, og Norge har en unik mulighet til å vise vei på dette området.

I dette budsjettet foreslår Sosialistisk Venstreparti å opprette et nasjonalt forskningsprogram for fornybar energi som samler alle aktivitetene på området i et felles organ. Det bevilges 300 mill. kroner som tilskudd og 1 mrd. kroner i lån til dette forskningsprogrammet i 1999.

Sosialistisk Venstreparti har gjennom flere år foreslått å øke tilskuddene til konkrete enøk-investeringer. Slike investeringer er lønnsomme, og kostnadene er spart inn etter ganske få år. Tiltakene innebærer likevel en engangsinvestering som mange privatpersoner og bedrifter kvier seg for å ta. Derfor er det nødvendig med en offentlig innsats for at enøk-tiltak faktisk skal bli gjennomført. Sosialistisk Venstreparti går inn for å sette av 123 mill. kroner til finansiering av konkrete ENØK-tiltak i boliger, næringsliv og offentlige bygg.

For å stimulere til redusert CO₂-utslipp vil Sosialistisk Venstreparti øke CO₂-avgiften med 30 øre. Samti-

dig vil Sosialistisk Venstreparti redusere årsavgiften på bil, særlig i de deler av landet hvor kollektivtrafikken er dårligst bygd ut.

Miljøfond

I sentrumsregjeringens budsjettforslag er det foreslått å bevilge 380 mill. kroner til Statens miljøfond. Dette er lagt opp som et lånefond. Sosialistisk Venstreparti ønsker å øke utlånsrammene med 220 mill. kroner. Søknader til klimagassreducerende tiltak og andre miljøskadelige utslipp gis prioritet. Tiltak bør i enkelt saker vurderes overført til forskningsprogrammet som er beskrevet ovenfor.

Sentrumsregjeringen har kuttet kapitalen i fondet med 220 mill. kroner fra i fjor. Sosialistisk Venstreparti ønsker et Miljøfond på det nivå som ble vedtatt i fjor høst - 600 mill. kroner.

Miljøvern i kommunene

Miljøpolitikk skapes i stor grad lokalt. Når det gjelder prosjekter innunder Lokal Agenda 21 ønsker Sosialistisk Venstreparti at staten bidrar i større grad. Dette fordi den stramme kommuneøkonomien ikke vil gjøre kommunene i stand til å betale egenandeler på miljøprosjekter, slik regjeringen legger opp til. Det er viktig at miljø ikke bare er en nasjonal sak, men et område som alle prioriterer.

Sosialistisk Venstrepartis hovedtall på miljø- og energisektoren (Endring i forhold til Regjeringens forslag)

	<i>Mill. kr.</i>
Tilskudd til organisasjoner	20
Kalking	30
Miljøvernforskning	25
Statens naturoppsyn	10
Diverse friluftstiltak og barskogvern	28
Kommunale avløpstiltak	100
Oppryddingstiltak, SFT	30
Kulturminner	40
Akutt forurensing	16
Miljøbyer	30
Internasjonalt arbeid	75
Opprustning av ledningsnett	45
Enøk i bygg	123
Forskningsprogram for fornybar energi	300

8.5.4 Rettferdig fordeling

At forskjellene i Norge har blitt større de siste 10 årene har etter hvert blitt godt dokumentert. Sentrumspartiene brukte store ord om hvordan de skulle snu denne utviklingen. Etter ett år kan vi konstatere at lite har skjedd. Tvert imot går Regjeringens mange forslag om økte egenandeler i stikk motsatt retning. Sentrumspartiene viderefører utviklingen med økt vekt på skatt på sykdom og mindre vekt på skatt etter evne.

Oppretting av skjevheter i inntektsskatten

Regjeringen legger opp til å følge opp sine løfter om å utjevne forskjellen mellom skatt på lønnsinntekter og skatt på kapitalinntekter. Det er positivt og har Sosialistisk Venstrepartis støtte.

Sosialistisk Venstreparti er for lavere skatt på lave og middels lønnsinntekter. Den kraftige økningen vi har

sett i utbetalt aksjeutbytte er en svært viktig kilde til skjev fordeling. Utbytte mottas som kjent skattefritt på mottakers hånd.

Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor i dette budsjettet å fjerne nullskatten for mottakere av aksjeutbytte.

Virkninger av Sosialistisk Venstrepartis forslag til endring i toppskatt, skatt på alminnelig inntekt og økt minstefradrag

Tabell 1: Husholdning med en enslig lønnstaker

Lønn	Endring i forhold til Regjeringen	Virkning av økt skatt på aksjeutbytte ¹⁾
150 000	- 1 740	0
175 000	- 943	0
200 000	- 261	0
300 000	- 261	580
400 000	- 261	2 320
500 000	1 139	7 250
750 000	8 139	40 600
1 000 000	15 139	116 000

1) Skattevirkningen av å innføre 29% skatt på aksjeutbytte er tilordnet eierne på ulike inntektstrinn, skjønsmessig basert på den faktiske fordelingen av aksjeutbytter iht. selvangivelsesstatistikken for 1996. Kilde: Finansdepartementet.

13 284 skattebetalere hadde en inntekt på mer enn 1 mill. kroner i fjor, 31 pst. flere enn i 1996.

Hovedpunkter i Sosialistisk Venstrepartis inntektsskatt:

- Støtte til Regjeringens økning i alminnelig skattesats med 29 pst. og endringer i toppskatten, men med større skattelette for lave og middels inntekter, høyere for høye inntekter.
- Økte minstefradrag med fradragssats på 25 pst. og med øvre maksimumsgrense på 40 000 kroner
- Nytt 2. trinn i toppskatten på 16 pst. av inntekt over 400 000/450 000 i henholdsvis skatteklasser 1 og 2.
- 29 pst. skatt på aksjeutbytte på mottakers hånd.

Store næringsinntekter og formuer må bidra mer til fellesskapet

Fordelingen av formue sier mye om hvordan fordelingen er. Størrelse og sammensetning av formuen innvirker direkte på husholdningenes levekår. Tallene lever ingen tvil om at formuen har blitt skjevare fordelt på 1990-tallet. De siste tallene fra Statistisk sentralbyrå viser at antallet millionærer er fordoblet på 1990-tallet. Utviklingen i både realkapital og finanskapital viser at de rikeste blir rikere.

Sosialistisk Venstreparti foreslår følgende endringer i skatteopplegget for personer med høy formue, høye næringsinntekter og rederier:

- Fjerning av aksjerabatten på ikke-børsnoterte aksjer og aksjer notert på SMB-lista som setter ver-

dien av disse aksjene lavere enn deres faktiske verdi. Tiltaket vil bedre fordelingen, likestille forskjellige typer sparing og ha en budsjettvirkning på 820 mill neste år.

- Oppheve 80 pst.-regelen som i dag gir betydelig skattelette til de som har store formuer. Budsjettvirkning neste år er 100 mill. kroner.
- Delingsmodellen gir i dag næringsdrivende og aktive eiere med høye inntekter en lempeligere beskatning enn lønnstakere. Sosialistisk Venstreparti foreslår å redusere kapitalavkastningsraten i delingsmodellen med 1 pst., samt fjerne alle tak i delingsmodellen. Disse forslagene har en budsjettvirkning for neste år på 540 mill. kroner.
- Sosialistisk Venstreparti vil innføre ordinær selskapskatt for rederiene. For neste år gir det 500 mill. kroner i budsjettvirkning. Innføres ordinær selskapskatt vil Sosialistisk Venstreparti gå imot Regjeringens småjusteringer i rederskatten, for eksempel økt tonnasjeavgift.

Arbeidsmarkedet

Sosialistisk Venstreparti går imot Regjeringens forslag om å trappe ned arbeidsmarkedstiltakene. Usikkerheten rundt utviklingen i arbeidsledigheten og et fortsatt sterkt behov for tiltaksplasser overfor langtidsledige gjør at Sosialistisk Venstreparti overser totalt 412 mill. kroner mer på arbeidsmarkedstiltak enn Regjeringen. Tiltak og formidling må holdes oppe, og ekstra oppmerksomhet og ressurser må settes inn overfor yrkeshemmede og folk med minoritetsbakgrunn.

8.5.5 Styrking av kommunenes økonomi

Kommunesektoren har ansvaret for de viktigste områdene som angår folks hverdag: Skole, barnehage, helse, omsorg, kultur, samferdsel og stønad til livsopphold. Disse tjenestene er avgjørende for folks levekår og er en uunnværlig infrastruktur for næringslivet. Dette er derfor et område som Sosialistisk Venstreparti vil prioritere høyt. Det er helt uforståelig og uakseptabelt at et rikt land som Norge i det hele tatt diskuterer forslag som betyr nedlagte skoler og stengte barnehager og sjukehjem.

De siste års statsbudsjett har betydd kutt i frie inntekter, mer øremerking og et stadig større gap mellom oppgaver og økonomi. Forslaget til statsbudsjett for 1999 betyr et reelt kutt i forhold til 1998 med ca. 4,5 mrd. kroner, og tar ikke hensyn til at kommunesektoren drar med seg underskudd fra 1998 inn i 1999. Fra kommune etter kommune kommer melding om store kutt, nedlegging av skoler og omsorgstilbud og oppsigelser av ansatte. Forskjellen mellom folk og kommuner øker. Og ikke minst øker forskjellen mellom den standard innbyggerne finner på de kommunale tjenester og i kommunale bygninger, og den standard som forventes i næringslivet og i private hjem.

Situasjonen er dramatisk og vil bety et sterkt redusert tilbud til befolkningen og økt arbeidsledighet. I tillegg vil det bety økte kommunale avgifter og egenandeler på barnehager, skolefritidsordninger, musikkskoler, omsorgstjenester osv.

Regjeringen har ikke kompensert for underbudsjettering i 1998, og har unnlatt å finansiere følgende områder i budsjettet for 1999:

- Lønnsoppjøret som langt overstiger beregnede utgifter i kommuneøkonomiproposisjonen. Lønnsøkningen er nødvendig og riktig for å kunne gjennomføre reformer og satsing i skole, omsorg og helse. Et lønnsoppgjør for ansatte i offentlig sektor må være godt nok til å rekruttere og beholde ansatte i et stramt arbeidsmarked og er et signal på hvordan samfunnet verdsetter de jobbene som utføres. Et dårligere lønnsoppgjør i offentlig sektor enn i privat sektor ville være urettferdig og uhensiktsmessig. Det påligger Stortinget og Regjeringen å ta overordnede hensyn til lønns- og arbeidsgiverpolitikken når rammene for kommune-sektorene bestemmes.
- Utgiftene til pensjonsavsetninger øker forholdsmessig mer enn økningen i lønnskostnader for øvrig.
- Økt rentenivå fører til økte renteutgifter.
- Regjeringen forslår å øke arbeidsgiverperioden fra to uker og to dager, til tre uker. Dette betyr økte utgifter for kommunene.
- Manglende prisjustering av øremerkede tilskudd og økt bruk av øremerkede midler betyr at krav til kommunenes medfinansiering øker.
- Regjeringen viderefører det årvisse kuttet på 54 mill. kroner i kollektivtrafikken i fylkeskommunene begrunnet i innsparing ved bruk av anbud. I tillegg kompenseres ikke autodieselavgift for tilskuddsberettigede bussruter fullt ut.

Omleggingene i inntektssystemet for kommunene (Rattsø I og II) og de vedtatte kompensasjonsordningene har ført til at mange kommuner får uventede utslag i sin inntekter. Spesielt ser det ut til at kommuner med svake inntekter kommer dårlig ut. I mange kommuner virker inntektssystemet slik at inntektene flytter, mens utgiftene forblir like store. Omfordelingen fra kommuner med høye inntekter til lavinntektskommuner må økes for å unngå store ulikheter kommunene imellom.

Omleggingen i tråd med Rattsøutvalgets andre delinnstilling, med bortfall av kommunal selskapskatt, fører også til at noen minsteinntektskommuner, som før har hatt store inntekter fra annen selskapskatt enn kraftverk, har fått store overgangsproblemer.

Sosialistisk Venstrepartis opplegg for kommunesektoren

Sosialistisk Venstreparti øker overføringene til kommuner og fylkeskommuner med 4,5 mrd. kroner gjennom inntektssystemet, og i tillegg med om lag 3,0 mrd. kroner gjennom øremerkede tilskudd. I tillegg reduseres sektorens kostnader med i størrelsesorden 700 mill. kroner gjennom redusert arbeidsgiveravgift (ca. 500 mill. kroner) og ikke utvidet arbeidsgiverperiode i sykelønnsordningen (ca. 200 mill. kroner).

Rammetilskuddet/utgiftsutjamninga økes i Sosialistisk Venstrepartis forslag til statsbudsjett med 4,0 mrd. kroner, fordelt med 1,25 mrd. kroner til fylkeskommunene og 2,75 mrd. kroner til kommunene. I tillegg økes skjønnspotten med 0,5 mrd. kroner i 1999 for å muliggjøre bruk av økt skjønn for å kompensere de kommuner og fylkeskommuner som kommer særlig dårlig ut av den turbulente økonomiske situasjonen kommunesektoren er i ved inngangen til 1999.

Sosialistisk Venstreparti går imot økninger i egenandeler i kommunesektoren.

Sosialistisk Venstreparti går inn for en rekke tiltak som vil styrke kommunenes økonomi og evne til å gi gode tjenester til befolkningen, og viser til omtale under de enkelte rammeområder. De viktigste forslagene er:

- Økt prosentpoeng i arbeidsgiveravgift	500 mill. kroner
- Mot utvidelse av arbeidsgiverperioden	190 mill. kroner
- Psykisk helse (voksne og barn)	200 mill. kroner
- Rusforebyggende arbeid	50 mill. kroner
- Inneklimatiltak/opprusting av uteareal, skole	1 000 mill. kroner
- Senking av elevtall i klassene	259 mill. kroner
- Etterutdanning av lærere	635 mill. kroner
- Skolefritidsordningen	15 mill. kroner
- Leirskoleopphold	100 mill. kroner
- Tilskudd til teknisk utstyr i videregående skole	100 mill. kroner
- Barnehager	554 mill. kroner

Det samlede opplegget i Sosialistisk Venstrepartis budsjettforslag vil gi kommunesektoren en vesentlig økning i de øremerkede tilskudd, samtidig som det gir rom for å utnytte øremerkede tilskudd og unngå behovet for kutt i tjenestene. Samtidig gir profilen, med økning i rammetilskudd/utgiftsutjamning, en bedre fordeling mellom kommunene og fylkeskommunene

enn det som ligger inne i Regjeringens forslag til statsbudsjett.

Nedenfor følger eksempler fra noen utvalgte kommuner og fylker på virkningene av Sosialistisk Venstrepartis opplegg for kommunesektorens frie inntekter:

(Fylkes)kommune	Innbyggere	Regjeringen	SV	Differanse	Pr. innbygger
Oslo (fylke + kom)	499 693	3 016 826	3 434 632	+ 417 806	+ 836
Hordaland	428 823	1 566 314	1 687 949	+ 121 635	+ 284
Troms	150 288	1 079 384	1 126 116	+ 46 732	+ 311
Hurdal	2 611	33 393	35 220	+ 1 827	+ 700
Åmot	4 449	57 797	61 020	+ 3 223	+ 725
Sauda	5 155	43 844	47 171	+ 3 327	+ 645
Bjugn	4 735	56 748	59 935	+ 3 187	+ 673
Bjarkøy	604	19 716	20 334	+ 618	+ 1 023

Forklaring på kolonnene:

Innb.: Innbyggertall per 1/1-98, alle beregninger i inntektssystemet gjøres på grunnlag av dette tallet

Regj.: Regjeringens forslag til rammetilskudd i 1999 (i 1000 kroner)

Sosialistisk Venstreparti: Sosialistisk Venstrepartis forslag til rammetilskudd i 1999 (i 1 000 kroner)

Diff. Økning i Sosialistisk Venstrepartis forslag i f.t Regjeringens forslag (i 1 000 kroner)

Pr. innb.: Økningen i f.t Regjeringens forslag, fordelt per innbygger

8.5.6 Helse, psykiatri og eldreomsorg

Helse og sosiale saker

I statsbudsjettet for 1999 ser vi begynnelsen på oppfølgingen av en rekke av de store reformene Stortinget har vedtatt de siste årene på helse- og sosialsektoren. Det gjelder, eldre, psykiatri, narkotikaforebygging, kreftplan og sykehussatsing. Slik satsning må følges opp med bevilgninger som gjør at reformene lar seg konkret gjennomføre.

Mammografiscreening

Stortinget vedtok i 1998 en utbygging av mammografiscreeningstilbudet til omfatte alle landets fylker. Sosialistisk Venstreparti ønsker, i tråd med vedtak i Stortinget, at denne utbyggingen skal skje så raskt som mulig, og ønsker en økning i utbyggingstakten slik at 5 nye fylker i stedet for kun 2 fylker får tilrettelagt tilbud i 1999. De siste fem fylkene forutsettes tatt i år 2000.

- Det medfører en økning på 9 mill. kroner.

Psykisk helse

Dette er et av de satsningsområdene innen helsevesenet Sosialistisk Venstreparti mener det må gjøres en enda større innsats enn det nå legges opp til. Det vises til ytterligere begrunnelse i kapittelet om barn og unge, hvor dette er lagt inn.

- Totalt foreslår Sosialistisk Venstreparti en ekstra-bevilgning på 200 mill. kroner.

Rusmiddelforebyggende arbeid

Det er viktig å gi unge voksne, som allerede har rusproblemer, en mulighet til å rehabiliteres etter opphold i institusjon/kollektiv. Det må derfor settes inn midler som prioriteres ettervern, og som gir tidligere rusmisbrukere mulighet til å få boligtilbud, jobb/skoletilbud og annen bistand som må foreligge som del av dette ettervernet. Dette er helt i tråd med videreføringen av St.meld. nr. 16 (1996-97) om narkotikapolitikken i Norge, hvor det ble påpekt at dette er et område det må satses ytterligere på.

- Sosialistisk Venstreparti ønsker en styrking og øker tilskuddet med 50 mill. kroner, samt øremerker det til dette tiltaket.

Hiv/aids

Forebyggende arbeid i forhold til hiv/aids har til nå vært drevet meget vellykket i Norge. Tidligere fikk ungdom informasjon om hiv/aids via store, landsomfattende kampanjer og informasjon ut til skolene. Nå er dette arbeidet i all hovedsak overlatt til de organisasjoner som driver forebyggende arbeid. Informasjon i skolen er meget tilfeldig, og for å styrke dette må man nå også snu trenden med å tro at epidemien er over. Vi har fått bedre medisiner som gjør at mange lever lengre, men viruset er der fremdeles og må tas på alvor.

- Sosialistisk Venstreparti foreslår en økning i innsatsen med 4 mill. kroner.

Egenandelene

Gjennom hele 1990-tallet er skatten på sykdom – de såkalte egenandelene – økt, og grunnlaget er utvidet. Egenbetalingssystemet og sykdomsskatten rammer hardest de som har størst behov for å bli skjermet fra denne økonomiske byrden. I Sentrumregjeringens budsjett legges det igjen opp til å øke egenbetalingene, samt også å innføre nye.

Sosialistisk Venstreparti går mot følgende forslag til økte egenandeler:

- Økt egenbetaling ved korttidsopphold i institusjon
- Referanseprissystemet for legemidler
- Økt egenbetaling på legemidler
- Økt egenbetaling på sykepleieartikler
- Økt egenbetaling på ortopediske hjelpemidler
- Økt utgiftstak på egenandeler

Arbeidsgiverperiode og endring av inntektsgrunnlag

Sosialistisk Venstreparti ønsker ikke en utvidelse av arbeidsgiverperioden ved sykdom og en slik utvidelse kan medføre at personer med et økt sykefravær får vanskeligere tilgang til arbeidsmarkedet. Forslaget kan også dermed komme i strid med intensjonene i Arbeidsmiljøloven, gjennom en forsterket utstøtning av fra arbeidslivet for særlig utsatte grupper.

En endring i inntektsgrunnlaget for rett til sykepenge fra H G til 1 H G vil spesielt ramme kvinner i lavtlønnsyrker og innen pleie og omsorg, og vil bidra til å øke forskjellene istedenfor å utjamne dem.

- Dagens arbeidsgiverperiode opprettholdes. Dette betyr 680 mill. kroner i budsjettet for 1999.
- Opprettholdelse av inntektsgrunnlaget ved sykdom betyr 265 mill. kroner.

8.5.7 Internasjonal solidaritet og sikkerhetspolitikk Utenriksbudsjettet

I meldingen om nord-sør politikk var det en enighet om at Norge skal nå FN's målsetning om å gi 1 pst. av BNI til utviklingshjelp. Sosialistisk Venstreparti legger derfor fram en 4-årsplan hvor bistandsmidler økes med i overkant av 350 mill. kroner hvert år for å nå denne målsettingen. Sosialistisk Venstreparti øker særlig den ubundne bistanden til FN, Afrika og gjeldslette. I tillegg reduserer Sosialistisk Venstreparti bevilgningene til næringslivet ved å halvere støtten til såkalt parallellfinansiering og kutte all støtte til blandede kreditter.

Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at Norge ikke senker sitt ambisjonsnivå når det gjelder støtte til FN og FN's særorganisasjoner. Sosialistisk Venstreparti øker derfor den direkte støtten til FN og til FN's særorganisasjoner i forhold til sentrumregjeringens opplegg.

Sentrumsregjeringen har kuttet drastisk i støtten til Øst-Europa. Denne støtten legger Sosialistisk Venstreparti stor vekt på, og øker derfor postene med til sammen 150 mill. kroner. De to overordnede utfordringer for reformene i Øst-Europa er knyttet til demokrati og miljø. Demokratiseringsprosessene går framover, men det er fortsatt et stykke igjen, og det er derfor viktig at Norge holder et høyt nivå på sin støtte. Miljøsituasjonen i flere østeuropeiske land er uhyre vanskelig. Mange av de miljøproblemene disse landene sliter med er problemer som også påvirker Norge. Økt miljøberedskap og bedring av miljøsituasjonen er av vital betydning for disse landenes videre utvikling.

Forsvarsbudsjettet

Norge står i dag ikke overfor en militær trussel. Fienbildet er endret og Norges og Europas sikkerhet blir i økende grad påvirket av global miljøødeleggelse, sosial og etnisk uro i sentral- og Øst-Europa og økt skille mellom fattige og rike land. Dette er utviklingstrekk som viser at det kreves en helhetlig sikkerhetspolitikk der økonomisk samarbeid, felles miljøtiltak og overføring av kompetanse og teknologi står sentralt. Sikkerhetspolitikk krever nytenkning, og de reelle truslene Norge står overfor kan ikke bare møtes med militære midler.

Sosialistisk Venstreparti foreslår å redusere forsvarsbudsjettet betydelig. Først og fremst gjennom kutt i store nyanskaffelser. Sosialistisk Venstreparti går inn for et forsvarskonsept med et territorialforsvar basert på tilstedeværelse i hele landet og med stor grad av mobilitet og fleksibilitet. Sosialistisk Venstrepartis forsvarsmodell innebærer å endre strategien for invasjonforsvar i en landsdel og å redusere investeringer i tungt høyteknologisk materiell og anlegg. Sosialistisk Venstreparti prioriterer et forsvar basert på menneskelige ressurser framfor høyteknologi.

Forsvarsutgiftene vil derfor i hovedsak bli redusert på følgende felt: Avtaler som knytter Norge til USAs og NATOs offensive slagkraft og atomvåpenstrategi. Dette innebærer at det ikke bevilges midler til forhåndslagring, reparasjons- og forsyningsstøtte. Videre foreslår Sosialistisk Venstreparti betydelig kutt i materiellinvesteringer og nyanlegg. Sosialistisk Venstreparti foreslår også moderate kutt i overkommandoen og luftforsvaret. Dette for å tilpasse disse et lavere aktivitetsnivå.

Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at Forsvaret stadig omstiller seg til de nye sikkerhetspolitiske utfordringer. På denne bakgrunn ser Sosialistisk Venstreparti behov for å øke enkelte av Forsvarsbudsjettets poster, som overføringer til mineryddingsfartøy og Kystvakten.

8.5.8 Sosialistisk Venstrepartis hovedtall og balanse

Alle tall er oppgitt i millioner kroner

Hovedtall Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett

Utgifter		
	Reduserte utgifter	Økte utgifter
Utenriksdepartementet	605,2	774,3
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	290	2 062
Kulturdepartementet		223
Justisdepartementet	7	177
Kommunal- og regionaldepartementet		4 650
Sosial- og helsedepartementet		316,4
Barne- og familiedepartementet	2829,3	1 287,3
Nærings- og handelsdepartementet	6,3	160
Fiskeridepartementet		20
Landbruksdepartementet		40
Samferdselsdepartementet	100	1 051,3
Miljøverndepartementet		435,6
Arbeids- og administrasjonsdepartementet		412
Forsvarsdepartementet	2 982,8	101
Olje- og energidepartementet		474
Statsbankene		1 275
Petroleumsvirksomhet	680	0
Folketrygden	220	2 055
Sum reduserte/økte utgifter	7 720,6	15 513,9
Sum netto økte utgifter		7 793
Inntekter		
	Økte inntekter	Reduserte inntekter
Inntekter under departementene	1	792
Inntekter fra petroleumsvirksomhet	1 500	
Skatter og avgifter	8 644	4 126
Redusert arbeidsgiveravgift		120
Sum reduserte/økte inntekter	10 145	7 038
Sum netto økte inntekter	3 107	
<i>Balanse</i>		
Netto økte utgifter	7 793	
Netto økte inntekter	3 107	
Balanse i forhold til Regjeringen	-4 686	

Oljefondet

Sosialistisk Venstreparti går inn for et lavere utvinningstempo av olje. Dette representerer en alternativ formuesforvaltning i forhold til det stortingsflertallet legger inn. I tillegg ønsker ikke Sosialistisk Venstreparti å investere oljepenger i utenlandske aksjer. Vi går i stedet inn for å kanalisere midlene inn på ulike fonds som bl. a. skal fremme energiomstilling, nasjonalt eierskap i næringslivet, kunnskap og kompetanse, miljøvennlige transportformer. Sosialistisk Venstrepartis oljeregnskap vil dermed bli gjort opp slik:

Sentrumsregjeringens forslag til overskudd:	59,3 mrd. kroner
Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett:	- 4,7 mrd. kroner
Sosialistisk Venstrepartis overskudd:	54,6 mrd. kroner

Som disponeres til 10 pst. lavere oljeutvinning (ca 8,5 mrd. kroner), og avsetninger i alternative fonds for energiomstilling, nasjonalt eierskap, kunnskap og kompetanse, miljøvennlige transportformer (46,1 mrd. kroner)

Sosialistisk Venstrepartis justerte alternative budsjett og gul bok med tillegg*Profilen i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett*

Tabellen nedenfor viser det vedtatte budsjettet for 1998, Regjeringens forslag for 1999 med justeringene for tilleggsproposisjonene og Sosialistisk Venstrepartis justerte forslag for 1999.

Vedtatt budsjett for 1998, St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-13 for 1999 og Sosialistisk Venstrepartis budsjett for 1999. Alle tall i millioner kroner. Positive tall angir inntekter, negative tall angir utgifter.

Formål	Vedtatt budsjett 1998	Gul bok med tilleggsproposi- sjoner (1999)	Sosialistisk Venstreparti (1999)
Skatter og avgifter for Fastlands-Norge (post 50-89)			
Skatt på formue og inntekt	76 910	87 950	92 120
Arbeidsgiv.avgift og trygdeavgift	103 020	112 600	110 602
Merverdiavgift og investeringsavgift	106 100	115 200	115 200
Tobakksavgift	6 927	7 815	7 285
Avgift på bil, bensin m.v.	30 690	29 556	28 626
Elektrisitetsavgift	3 515	4 850	4 850
Avgift på mineralolje og mineralske produkter	1 967	4 853	6 923
Avgift på alkohol	8 477	8 830	8 668
Tollinntekter	2 618	2 206	2 245
Andre avgifter	5 898	7 098	6 827
Sum skatter og avgifter for Fastlands-Norge (post 50-89)	346 122	380 958	383 372
Statens forretningsdrift			
Renter av statens kapital	198	164	164
Avskrivninger	561	2 749	2 749
Avsetninger til investeringsformål m.v.	2 318	1 826	1 826
Sum statens forretningsdrift	3 076	4 739	4 739
Renter og aksjeutbytte (postene 80-89)			
Renter fra statsbankene	7 625	10 921	10 921
Renter av kontantbeholdningen og andre fordringer	4 518	5 730	5 730
Andre renteinntekter	671	1 085	1 085
Aksjeutbytte, ekskl. utbytte fra Statoil	3 200	3 069	3 071
Sum renter og aksjeutbytte (postene 80-89)	16 014	20 805	20 807
Andre inntekter			
Spilleoverskudd Norsk Tipping AS	1 243	1 557	1 557
Rettsgebyr	877	942	878
Refusjon fra folketrygden for sykepengen for statsansatte	670	692	692
Inntekter under Folketrygden	2 268	2 443	2 443
Statssykehusenes inntekter	1 490	95	95
Overføring fra Norges Bank	3 811	3 401	3 401
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	3 367	3 120	3 120
Andre inntekter under departementene	7 812	8 047	7 325
Sum andre inntekter	21 538	20 296	19 510
Petroleumsinntekter			
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	42 900	24 700	25 959
SDØE, driftsresultat	41 400	29 900	31 400
SDØE, andre inntekter	25 000	26 300	26 300
Aksjeutbytte fra Statoil	2 940	1 000	1 000
Sum petroleumsinntekter	112 240	81 900	84 659
Statsbudsjettets inntekter (unntatt overføringer fra petroleumsfondet og lånetransaksjoner)	498 990	508 697	512 446

Formål	Vedtatt budsjett 1998	Gul bok med tilleggsproposi- sjoner (1999)	Sosialistisk Venstreparti (1999)
Driftsutgifter (postene 1-29, unntatt 24)			
Forsvaret	-15 470	-16 052	-15 663
Universiteter og høyskoler	-12 195	-13 434	-13 454
Drift av statens vegger	-5 181	-5 420	-5 320
Politi og påtalemyndigheten	-5 035	-5 307	-5 407
Trygdeetaten og trygderetten	-3 246	-3 487	-3 487
Rikshospitalet og Radiumhospitalet	-2 446		
Andre statssykehus	-173	-173	-173
Skatte, avgifts- og tolladministrasjon	-3 354	-3 553	-3 553
Departementene og Statsministerens kontor	-2 282	-2 442	-2 445
Jernbane	-2 103	-2 271	-2 371
Arbeidsmarkedsetaten	-1 556	-1 595	-1 605
Kriminalomsorg	-1 350	-1 430	-1 484
Rettsvesen og domstoler	-949	-1 013	-1 013
Statens pensjonskasse mv	-5 273	-5 922	-5 922
Reserveavsetning	-7 302	-5 781	-5 781
Andre driftsutgifter	-13 901	-15 578	-15 855
Sum driftsutgifter (postene 1-29, unntatt 24)	-81 815	-83 458	-83 533
Statens forretningsdrift (post 24)			
Luftfartsverket	74	44	44
Statsbygg	10	10	10
Statens kartverk	5	4	4
Statens vegvesen, produksjon	110	110	110
Sum statens forretningsdrift (post 24)	176	146	146
Investeringer (postene 30-49)			
Forsvaret	-7 559	-7 072	-4 729
Riksveganlegg	-4 231	-3 999	-4 223
Statsbygg	-1 489	-1 272	-1 272
Jernbaneverket	-1 258	-1 349	-1 999
Flyplassanlegg	-798	-648	-648
Overtakelse av Fornebu		-2 301	-2 301
Nytt rikshospital	-1 200	-514	-514
Universiteter og høyskoler	-1 428	-1 200	-1 244
Andre investeringsbevilgninger	-1 505	-1 730	-2 106
Sum investeringer (postene 30-49)	-19 468	-20 085	-19 037
Petroleumsutgifter			
SDØE, investeringer	-24 185	-24 900	-24 220
SDØE, overføringer til Statens Petroleumsforsikringsfond ..	-900	-600	-600
Andre petroleumsutgifter	-4	-17	-17
Sum petroleumsutgifter	-25 089	-25 517	-24 837
Overføringer til andre statsregnskap (postene 50-59)			
Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	-1 111	-1 297	-1 397
Tilskudd til Norges forskningsråd	-2 074	-2 142	-2 442
Tilskudd til Radiumhospitalet og Rikshospitalet		-1 498	-1 498
Regional næringsutvikling, diverse fond	-645	-896	-896
Fond innen kultur, media, billedkunst	-273	-270	-292
Jordbruksavtalen mv, fond	-612	-680	-680
Andre overføringer	-1 648	-1 697	-1 869
Sum overføringer til andre statsregnskap (postene 50-59)	-6 364	-8 480	-9 073
Overføringer til kommunesektoren (postene 60-69)			
Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner	-46 684	-50 117	-54 617
Tilskudd til helsetjenester	-13 118	-14 129	-14 129
Tilskudd til barnehager	-4 237	-4 597	-5 150
Tiltak for funksjonshemmede	-1 278	-1 316	-1 354

Formål	Vedtatt budsjett 1998	Gul bok med tilleggsproposi- sjoner (1999)	Sosialistisk Venstreparti (1999)
Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	-1 378	-1 360	-1 360
Tilskudd til undervisning av språklige minoriteter	-1 031	-1 056	-1 086
Tilskudd til skolefritidsordninger	-446	-439	-454
Grunnskolereformen	-466	-579	-579
Tiltak for eldre	-1 331	-2 121	-2 121
Tilskudd til nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser	-1 535	-871	-871
Fastlønnsordningen for leger og fysioterapeuter	-319	-340	-340
Tilskudd til samferdsel	-310	-671	-736
Miljøvern i kommunene	-145	-169	-342
Tilskudd til kommunale kulturoppgaver	-198	-188	-224
Andre tilskudd	-3 766	-4 545	-5 399
Sum overføringer til kommunesektoren (postene 60-69)	-76 242	-82 499	-88 762
Overføringer til private (postene 70-79)			
Folketrygden, sykepengeutbetalinger	-16 352	-18 010	-18 955
Folketrygden, uførhet og medisinsk rehabilitering	-31 835	-37 519	-37 519
Folketrygden, alderspensjoner	-54 812	-60 980	-60 980
Folketrygden, øvrige trygdeutbetalinger (forsørgertap m.m.)	-7 484	-7 741	-7 741
Folketrygdens helsedel	-12 974	-13 447	-14 292
Dagpenger og ytelser under yrkesmessig attføring	-11 277	-9 844	-9 844
Fødsels- og adopsjonspenger	-6 902	-7 460	-7 505
Andre pensjoner	-1 957	-1 870	-1 870
Barnetrygd	-13 032	-12 339	-12 951
Kontantstøtte		-2 820	
Jordbruksavtalen	-11 323	-11 897	-11 897
Utviklingshjelp	-9 127	-9 026	-9 408
Annen internasjonal bistand	-416	-259	-411
Utdanningsstøtte	-7 084	-7 154	-8 509
Betaling for transport- og posttjenester	-2 056	-2 120	-2 131
Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (og fylkeskommunene)	-180	-172	-172
Film- og pressestøtte	-417	-419	-434
Kulturformål	-1 516	-1 685	-1 826
Sysselsettingstiltak	-1 278	-819	-1 031
Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede	-1 892	-1 676	-1 866
Husbanken, bostøtte og andre tilskudd	-2 383	-2 153	-2 285
Private skoler, folkehøgskoler og høgskoler	-1 517	-1 636	-1 396
Pristilskudd	-125	-48	-48
Andre overføringer	-8 378	-7 726	-8 236
Sum overføringer til private (postene 70-79)	-204 316	-218 821	-221 307
Renter (postene 80-89)			
Renter innenlandsk statsgjeld	-15 571	-17 708	-17 708
Renter utenlandsk statsgjeld	-1 406	-399	-399
Andre poster	-5		
Sum renter (postene 80-89)	-16 982	-18 107	-18 107
Statsbudsjettets utgifter (unntatt overføringer til Petroleumsfondet og lånetransaksjoner)	-430 100	-456 820	-464 510
Overskudd før overføringer til Statens petroleumsfond	68 891	51 877	47 936
Brutto overføring til Statens petroleumsfond	-87 151	-56 383	-59 182
= Oljekorrigert overskudd		-4 506	-11 245
Overføring fra Statens petroleumsfond	18 260	4 506	11 245
= Overskudd før lånetransaksjoner			

8.7 Tverrpolitisk Folkevalde

Medlemene i komiteen frå Tverrpolitisk Folkevalde syner til merknadene sine i denne innstillinga og til budsjettinnstillinga. Dei endringane som Tverrpolitisk Folkevalde har signalisert under dei ulike råmene av dei ulike kapitla og postane vil fremjast om totalråmeframlegga våre vert vedtekne. Vert dei endelege totalråmene ulike våre, vil Tverrpolitisk Folkevalde måtte vurdere dei kapittel- og postframlegga som Tverrpolitisk folkevalde har signalisert at me vil fremja på nytt, ut ifrå høve til dei vedtekne total-råmene.

9. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Myndighetene må bringe lederne for hovedorganisasjonene på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden sammen i en felles komite med mandat å lage en ny solidaritetspakt for arbeidslivet. Komiteen bør ledes av en uavhengig representant og være ferdig med sitt arbeid før neste års lønnsoppgjør. Viktige punkter i mandatet for en slik komite bør være:

- Utforme et forsterket solidaritetsalternativ der det pekes på hvilke forpliktelser myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere må ta på seg for å sikre at arbeidsplasser og velferd kan trygges blant annet i en ny internasjonal virkelighet.
- Drøfte hvordan etter- og videreutdanning og arbeidstidsspørsmål kan inngå i en strategi for både økt konkurransevne for norske arbeidsplasser, og et mer menneskelig og fleksibelt arbeidsliv for arbeidstakerne.
- Legge strategier for hvordan arbeidslivet kan ta et større sosialt ansvar.

Mandat må konkret utarbeides i samarbeid med hovedorganisasjonene i arbeidslivet.

Forslag 2

Under henvisning til at det er vedtatt salg av statlige aksjer tilføres SIVA 50 mill. kroner fra et slikt salg i form av økt egenkapital.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Tverrpolitisk Folkevalgte:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen liberalisere regelverket om frivillig overtid.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen forberede og gjennomføre salg av Arcus AS.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen gjøre momskompensasjonsordningen for merverdiavgift til kommuner og

fylkeskommuner generell, slik at alle tjenester kan konkurranseutsettes.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i Folketrygdfondets reglement, slik at Folketrygdfondet kan investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen fremlegge et reguleringsregnskap for eksisterende lovreguleringer, slik at kostnaden ved reguleringen kan måles opp mot formålet. Regjeringen bes fremme regler som forutsetter at kostnadene ved nye reguleringer som markedet påføres bør være en del av beslutningsgrunnlaget når nye reguleringer foreslås.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om endringer i sysselsetningslovens §§ 26 og 27 slik at loven i større grad tillater arbeidsformidling utenom det offentlige sysselsetningsapparatet og slik at det uttrykkelig blir tillatt å drive med utleie av arbeidskraft.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen fremlegge forslag som åpner for delprivatisering og børsnotering av Telenor og Statoil blant annet for å kunne tilføre selskapene kapital til den utenlandssatsing selskapene mener er nødvendig for å kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem forslag om å omdanne Petroleumsfondet til et folketrygdfond, og hvordan avsetningene til Petroleumsfondet i større grad kan regelstyes og hvordan disponeringen av fondet i mindre grad kan være avhengig av den løpende budsjettbehandlingen.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre:

Forslag 11

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Ramme nr.	Ramme
1	Statsforvaltning 11 819 350 000
2	Familie og forbruker 28 538 181 000
3	Kultur 1 820 477 000
4	Utenriks 11 926 208 000
5	Justis 7 737 034 000

6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	6 036 015 000	7	Dagpenger m.v.	9 794 000 000
7	Dagpenger m.v.	9 794 000 000	8	Forsvar	24 531 078 000
8	Forsvar	23 765 078 000	9	Næring	2 217 575 000
9	Næring	3 254 975 000	10	Fiskeri	259 860 000
10	Fiskeri	456 360 000	11	Landbruk	6 540 463 000
11	Landbruk	13 416 463 000	12	Olje og energi	-30 180 000 000
12	Olje og energi	-30 194 000 000	13	Miljø	1 941 833 000
13	Miljø	2 223 212 000	14	Stortinget	730 559 000
14	Stortinget	725 559 000	15	Sosial og helse	27 416 763 000
15	Sosial og helse	23 753 521 000	16	Folketrygden, sosial og helse	136 638 400 000
16	Folketrygden, sosial og helse	139 729 600 000	17	Utdanning og forskning	23 912 783 500
17	Utdanning og forskning	24 623 746 000	18	Samferdsel	16 287 780 000
18	Samferdsel	15 843 280 000	19	Rammetilskudd til kommunesektoren	43 426 818 000
19	Rammetilskudd til kommunesektoren	50 116 818 000	20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 731 254 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 221 254 000	21	Eksportgarantier	-227 000 000
21	Eksportgarantier	-177 000 000	22	Finansadministrasjon	7 815 710 000
22	Finansadministrasjon	7 733 344 000	23	Skatter og avgifter	-383 184 975 000
23	Skatter og avgifter	-403 708 975 000	24	Utbytte m.v.	-4 964 542 000
24	Utbytte m.v.	-5 102 542 000			

Forslag 12

a.

Stortinget ber Regjeringen videreføre en aktiv europapolitikk og gjennom dialog med EU utnytte EØS-avtalen og styrke vår deltakelse i aktuelle samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon vil være viktig i en slik sammenheng.

Regjeringen må følge utviklingen av ØMU nøye og i nær kontakt med Stortinget være beredt til å vurdere om spesielle tiltak er påkrevet for å ivareta landets interesser, særlig hva angår velferd, sysselsetting og ressursforvaltning.

b.

Stortinget ber Regjeringen å legge fram sak for Stortinget der det blir gjort nærmere rede for utviklingen i penge- og valutapolitikken etter at ØMU er etablert og euroen innført fra 1. januar 1999.

Forslag fra Fremskrittspartiet:**Forslag 13**

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Ramme nr.	Ramme:	
1	Statsforvaltning	11 257 963 000
2	Familie og forbruker	28 598 211 000
3	Kultur	893 968 000
4	Utenriks	4 487 730 000
5	Justis	8 031 534 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid ..	4 229 515 000

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en avviklingsplan for SND.

Forslag fra Høyre:**Forslag 15**

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Ramme nr.	Ramme	
1	Statsforvaltning	11 750 450 000
2	Familie og forbruker	28 406 181 000
3	Kultur	1 488 177 000
4	Utenriks	10 896 242 000
5	Justis	7 832 034 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid ..	5 069 815 000
7	Dagpenger m.v.	9 794 000 000
8	Forsvar	24 522 078 000
9	Næring	2 978 975 000
10	Fiskeri	424 360 000
11	Landbruk	12 498 963 000
12	Olje og energi	-30 007 500 000
13	Miljø	2 101 512 000
14	Stortinget	720 559 000
15	Sosial og helse	23 786 513 000
16	Folketrygden, sosial og helse	136 356 400 000
17	Utdanning og forskning	24 932 746 000
18	Samferdsel	16 645 480 000
19	Rammetilskudd til kommunesektoren	48 270 818 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 721 254 000
21	Eksportgarantier	-177 000 000
22	Finansadministrasjon	7 731 344 000
23	Skatter og avgifter	-398 031 475 000

24 Utbytte m.v. .... -5 467 542 000

Forslag 16

Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 1999 fastsettes i tråd med Høyres merknader i Budsjett-innst. S. I (1998-99).

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 17

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Ramme nr.	Ramme
1	Statsforvaltning 11 974 350 000
2	Familie og forbruker 26 363 181 000
3	Kultur 2 053 477 000
4	Utenriks 12 227 408 000
5	Justis 7 920 684 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid .. 6 998 059 000
7	Dagpenger m.v. 9 794 000 000
8	Forsvar 20 915 968 000
9	Næring 3 388 675 000
10	Fiskeri 458 360 000
11	Landbruk 13 466 463 000
12	Olje og energi ..... -31 860 000 000
13	Miljø 2 663 762 000
14	Stortinget 725 559 000
15	Sosial og helse 24 124 163 000
16	Folketrygden, sosial og helse 140 970 400 000
17	Utdanning og forskning 27 735 264 000
18	Samferdsel 17 051 580 000
19	Rammetilskudd til kommunesektoren 54 616 818 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter 5 721 254 000
21	Eksportgarantier ..... -177 000 000
22	Finansadministrasjon 8 035 344 000
23	Skatter og avgifter ..... -407 941 975 000
24	Utbytte m.v. .... -4 657 542 000

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen om å føre en aktiv europapolitikk, med vekt på den handlefrihet Norge har utenfor EU, og å legge fram årlige redegjørelser for Stortinget om dette.

Forslag 19

Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 1999 fastsettes i tråd med Sosialistisk Venstrepartis merknader i Budsjett-innst. S. I (1998-99).

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen om å gjeninnføre politisk styrt rente i Statens lånekasse for utdanning.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at renta i Statens lånekasse for utdanning settes til 4,8 pst. fra årsskiftet.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen vurdere organisatoriske løsninger mellom Kommunalbanken og Postbanken.

Forslag fra Tverrpolitisk Folkevalgte:

Forslag 23

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Ramme nr.	Ramme
1	Statsforvaltning 11 974 350 000
2	Familie og forbruker 27 910 681 000
3	Kultur 1 833 483 000
4	Utenriks 10 923 308 000
5	Justis 7 878 034 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid .. 6 103 015 000
7	Dagpenger m.v. 9 794 000 000
8	Forsvar 23 820 078 000
9	Næring 3 509 975 000
10	Fiskeri 458 360 000
11	Landbruk 13 426 463 000
12	Olje og energi ..... -30 154 000 000
13	Miljø 2 238 212 000
14	Stortinget 725 559 000
15	Sosial og helse 23 987 763 000
16	Folketrygden, sosial og helse 140 180 400 000
17	Utdanning og forskning 25 110 246 000
18	Samferdsel 17 108 280 000
19	Rammetilskudd til kommunesektoren 50 506 818 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter 5 721 254 000
21	Eksportgarantier ..... -152 000 000
22	Finansadministrasjon 8 037 344 000
23	Skatter og avgifter ..... -398 861 975 000

10. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til St.meld. nr. 1 (1998-99), St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-13 (1998-99) og til det som står i denne innstillinga og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

I.

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet for 1999 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 20. oktober og supplert 13. november 1998:

Ramme nr.	Ramme
1 Statsforvaltning	11 816 686 000
2 Familie og forbruker	25 844 681 000
3 Kultur	1 830 477 000
4 Utenriks	12 085 308 000
5 Justis	7 670 034 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid ..	6 417 415 000
7 Dagpenger m.v.	9 694 000 000
8 Forsvar	23 745 078 000
9 Næring	3 254 975 000
10 Fiskeri	452 360 000
11 Landbruk	13 397 463 000
12 Olje og energi	-30 179 000 000
13 Miljø	2 189 212 000
14 Stortinget	725 559 000
15 Sosial og helse	23 749 119 000
16 Folketrygden, sosial og helse	139 458 721 000
17 Utdanning og forskning	24 722 206 000
18 Samferdsel	16 000 280 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	51 276 818 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 721 254 000
21 Eksportgarantier	-177 000 000
22 Finansadministrasjon	8 005 344 000
23 Skatter og avgifter	-404 881 975 000
24 Utbytte m.v.	-4 657 542 000

II.

Folketrygdfondets reglement § 5 endres til følgende:

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i Postbanken og forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer i selskaper notert på norsk børs og, etter godkjenning fra Finansdepartementet, aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske spa-

rebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikrings-selskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. Fondet kan delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper umiddelbart før børsintroduksjon, dersom det er klargjort på emisjonstidspunktet at de aktuelle aksjene vil bli børsnotert kort tid etter emisjonen.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap. Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet til egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger.

III.

Regjeringens fullmakt til å selge aksjer i 1998 for inntil 500 mill. kroner forlenges til 31. desember 1999. Forutsetningen er at nedsalget kan skje til en akseptabel pris. Salget skal komme i tillegg til salg som Regjeringen tidligere har varslet (aksjer i DnB, Kreditkassen, Norsk Medisinaldepot og Statkorn Holding).

IV.

Stortinget slutter seg til Regjeringens opplegg til innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for statsbankene i 1999.

V.

Norge må ta initiativ til en strategisk dialog med EU for å styrke vår forankring i EØS-avtalen og vår deltakelse i EUs ulike samarbeidsprosjekter. Vår rolle som ledende energi- og miljønasjon må brukes aktivt i en slik dialog. I en slik dialog kan det også undersøkes mulighetene for å knytte den norske krone nærmere til euroen.

VI.

Det oppnevnes en statlig moderniseringskomite med mandat til å foreslå strukturendringer i offentlig sektor for å sikre mer økonomiske og menneskelige ressurser til eldreomsorg, helse, utdanning og forskning, og for å sikre folketrygden. Komiteen må legge vekt på følgende i sitt arbeid:

- Tiltak som kan bidra til å bedre økonomiens virkemåte vurderes på bredt grunnlag.
- Forholdet mellom forvaltningsnivåene vurderes med sikte på forenkling, herunder også forholdet mellom statsadministrasjon og lokaladministrasjon, for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon.
- Statsadministrasjonen og det offentlige serviceapparat må moderniseres.
- Forholdet mellom fylkeskommunene og statsadministrasjonen må avklares for å fjerne unødvendig dobbeltadministrasjon.
- Frivillige kommunesammenslåinger må oppmuntres.

Arbeidstakere og brukerinteresser må trekkes med i komiteens arbeid.

VII.

Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem forslag til økonomiske stimulerings tiltak for å fremme forsknings- og utviklingsarbeidet i bedriftene. Samtidig bes Regjeringen utrede og fremme forslag om å opprette et Norges Forskningsfond, basert på midler fra et eventuelt salg av statlige aksjer.

VIII.

Regjeringen bes snarest ta nødvendige skritt for å oppfylle Stortingets forutsetninger om at Statens lånekasse for utdanning skal tilby fastrentelån.

IX.

St.meld. nr. 1 (1998-99) - Nasjonalbudsjettet 1999 - vert å leggje ved protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 19. november 1998.

Lars Gunnar Lie,
leiar og ordførar.

Siv Jensen,
sekretær.

Vedlegg 1

Ved vedtak i Stortinget 20. oktober 1998 vart kapitla i budsjettframlegget fordelt på rammeområde slik, jf. Innst. S. nr. 1 (1998-99).

Rammeområde 1 (Statsforvaltning) under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Utgifter:		Inntekter:	
1	Det kongelige hus		
11	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall	3011	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall
20	Statsministerens kontor		
21	Statsrådet		
664	Pensjonstrygden for sjømenn		
666	Avtalefestet pensjon (AFP)		
1500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	4500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling		
1503	Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid		
1510	Fylkesmannsembetene		
1520	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling	4520	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling
1521	Statens informasjonstjeneste		
1522	Statens forvaltningstjeneste	4522	Statens forvaltningstjeneste
1530	Tilskudd til de politiske partier		
1540	Statens Pensjonskasse	4540	Statens Pensjonskasse
1541	Pensjoner av statskassen		
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten		
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
1544	Boliglån til statsansatte		
1545	Ventelønn m.v.	4545	Ventelønn m.v.
1546	Yrkesskadeforsikring	4546	Yrkesskadeforsikring
1550	Konkurransetilsynet	4550	Konkurransetilsynet
1560	Pristilskudd		
1580	Bygg utenfor husleieordningen		
1581	Kompensasjon til Luftfartsverket for overføring av Fornebu		
1582	Utvikling av Fornebuområdet		
2445	Statsbygg	5445	Statsbygg

Rammeområde 2 (Familie og forbruker) under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Utgifter:		Inntekter:	
800	Barne- og familiedepartementet		
830	Foreldreveiledning og samlivstiltak		
840	Tilskudd til krisetiltak		
841	Familievern og konfliktløsning		
844	Kontantstøtte		
845	Barnetrygd		
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid m.v.		
847	Kompetansesenter for likestilling og forskningsformidling		
848	Likestillingsombudet		

850	Barneombudet		
852	Adopsjonsstøtte		
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet		
856	Barnehager		
857	Barne- og ungdomstiltak		
858	Statens ungdoms-og adopsjonskontor	3858	Statens ungdoms-og adopsjonskontor
860	Forbrukerrådet	3860	Forbrukerrådet
862	Positiv miljømerking		
865	Forbrukerpolitisk forskning, forbrukersikkerhet og internasjonalt samarbeid		
866	Statens institutt for forbruksforskning		
868	Forbrukerombudet		
2530	Fødselspenger og adopsjonspenger		

Rammeområde 3 (Kultur) under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

		I	
Utgifter:		Inntekter:	
300	Kulturdepartementet		
301	Deltaking i internasjonale organisasjoner	3301	Deltaking i internasjonale organisasjoner
		3305	Inntekter fra Norsk Tipping AS
320	Allmenne kulturformål		
321	Kunstnerformål		
322	Billedkunst, kunsthåndverk og design	3322	Billedkunst, kunsthåndverk og design
323	Musikkformål	3323	Musikkformål
324	Teater- og operaformål	3324	Teater- og operaformål
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål
328	Museums- og andre kulturvernformål	3328	Museums- og andre kulturvernformål
329	Arkivformål	3329	Arkivformål
334	Film- og medieformål	3334	Film- og mediaformål
335	Pressestøtte		
398	Informasjonsberedskap, Norsk rikskringkasting		

Øvrige romertall

Kulturdepartementet

- II. Tilsagnsfullmakter
- III. Dekning av forsikringstilfelle
- IV. Merinntektsfullmakt
- V. Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd
- VI. Fastsetting av gebyr og avgifter m m

Rammeområde 4 (Utenriks) under utenrikskomiteen

		I	
Utgifter:		Inntekter:	
100	Utenriksdepartementet		
101	Utenriksstasjonene	3101	Utenriksstasjonene
102	Særavtale i utenriktjenesten		
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål		
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner		
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
141	Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)		

142	NORADs administrasjon av utenriksstasjonene		
143	Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene		
150	Bistand til prioriterte land og regioner		
154	Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid		
155	Miljø og naturressursforvaltning		
156	Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling		
157	Næringsutvikling og økonomisk utvikling	3157	Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet
158	Utredning, forskning, evaluering og kvalitetssikring		
159	Tilskudd til ymse hjelpetiltak		
161	Generelle bidrag - FN-organisasjoner		
163	Generelle bidrag - finansinstitusjoner		
164	Generelle bidrag - andre organisasjoner		
165	Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)		
166	Gjeldsletteiltak		
191	Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak		
192	Fred, forsoning og demokrati		
195	Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
480	Svalbardbudsjettet		
972	Internasjonale investeringstiltak		
1471	Norsk Polarinstittutt	4471	Norsk Polarinstittutt

Rammeområde 5 (Justis) under justiskomiteen

Utgifter:		I	Inntekter:
61	Høyesterett		
400	Justisdepartementet	3400	Justisdepartementet
405	Lagmannsrettene		
		3410	Rettsgebyr
410	Herreds- og byrettene		
414	Domsutgifter		
430	Kriminalomsorg i anstalt	3430	Kriminalomsorg i anstalt
432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)	3432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)
435	Kriminalomsorg i frihet	3435	Kriminalomsorg i frihet
440	Politi- og lensmannsetaten	3440	Politi- og lensmannsetaten
442	Politihøgskolen	3442	Politihøgskolen
445	Den høyere påtalemyndighet		
446	Kontrollen med den militære disiplinærmyndighet		
448	Grensekommisæreren		
449	Statens innkrevingssentral	3449	Statens innkrevingssentral
450	Sivile tjenesteplyktige	3450	Sivile vernepliktede, driftsinntekter
455	Redningstjenesten		
460	De særskilte etterforskningsorganene		
462	Registerenheten i Brønnøysund	3462	Registerenheten i Brønnøysund
463	Datatilsynet	3463	Datatilsynet
465	Regjeringsadvokaten	3465	Regjeringsadvokaten
466	Advokatutgifter m.m.		

467	Norsk Lovtidend	
470	Fri rettshjelp	3470 Fri rettshjelp
471	Statens erstatningsansvar	
474	Konfliktråd	
475	Bobehandling	
476	Et historisk og moralsk oppgjør med behandlingen i Norge av den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under den 2. verdenskrigen	
482	Politiberedskap	

Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid) under kommunalkomiteen

		I		
Utgifter:			Inntekter:	
500	Kommunal- og regionaldepartementet			
502	Valgutmutter			
520	Utlendingsdirektoratet	3520	Utlendingsdirektoratet	
521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	3521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
522	Senter mot etnisk diskriminering			
530	Arbeidstilsynet	3530	Arbeidstilsynet	
531	Statens arbeidsmiljøinstitutt	3531	Statens arbeidsmiljøinstitutt	
532	Produktregisteret			
533	Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern	3533	Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern	
534	Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.			
535	Arbeidsforskningsinstituttet	3535	Arbeidsforskningsinstituttet	
536	Arbeidsmiljøtiltak			
537	Produkt- og Elektrisitetstilsynet	3537	Produkt- og Elektrisitetstilsynet	
538	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité			
540	Sametinget	3540	Sametinget	
541	Tilskudd til samiske formål			
550	Lokal næringsutvikling			
551	Regional næringsutvikling i fylker og kommuner			
552	Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling			
580	Bostøtte			
581	Bolig- og bomiljøtiltak			
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser			
587	Statens bygningstekniske etat	3587	Statens bygningstekniske etat	
1590	Arbeidsmarkedsetaten	4590	Arbeidsmarkedsetaten	
		4591	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1591)	
1591	Arbeidsmarkedstiltak			
1592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede			
2412	Den Norske Stats Husbank	5312	Den Norske Stats Husbank	
2426	SIVA	5326	SIVA	
		5613	Renter fra SIVA	
		5615	Renter fra Den Norske Stats Husbank	

Rammeområde 7 (Dagpenger m.v.) under kommunalkomiteen

		I		
Utgifter:			Inntekter:	
2540	Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn			
2541	Dagpenger			
2542	Statsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v.	5704	Statsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v.	
2543	Ytelsler til yrkesrettet attføring			

Rammeområde 8 (Forsvar) under forsvarskomiteen

		I		
Utgifter:			Inntekter:	
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd			
481	Direktoratet for sivilt beredskap	3481	Direktoratet for sivilt beredskap	
993	Skipsfartsberedskap			
1700	Forsvarsdepartementet			
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet	4710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet	
1719	Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet			
1720	Felles ledelse og kommandoapparat	4720	Felles ledelse og kommandoapparat	
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando	4725	Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando	
1731	Hæren	4731	Hæren	
1732	Sjøforsvaret	4732	Sjøforsvaret	
1733	Luftforsvaret	4733	Luftforsvaret	
1734	Heimevernet	4734	Heimevernet	
1735	Forsvarets etterretningstjeneste			
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	4760	Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg	
1790	Kystvakten	4790	Kystvakten	
1791	Redningshelikoptertjenesten	4791	Redningshelikoptertjenesten	
1792	Norske styrker i utlandet	4792	Norske styrker i utlandet	
1795	Kulturelle og almennyttige formål	4795	Kulturelle og almennyttige formål	
		4799	Militære bøter	
2463	Forsvarets bygningstjeneste			

Rammeområde 9 (Næring) under næringskomiteen

		I		
Utgifter:			Inntekter:	
900	Nærings- og handelsdepartementet	3900	Nærings- og handelsdepartementet	
901	Styret for det industrielle rettsvern	3901	Styret for det industrielle rettsvern	
902	Justervesenet	3902	Justervesenet	
903	Standardisering			
910	Statens veiledningskontor for oppfinnere			
911	Bedriftskompetanseoverføring			
922	Norsk Romsenter			
923	Forsknings- og utviklingskontrakter			
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer			
926	Spesielle IT-tiltak			
932	Norges geologiske undersøkelse	3932	Norges geologiske undersøkelse	
933	Bergvesenet	3933	Bergvesenet	
941	Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen	3941	Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen	
942	Skipsregistrene	3942	Skipsregistrene	
947	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk			
948	Ventelønn			
951	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S			
952	Svalbard Samfunnsdrift og Næringsutvikling			
953	Kings Bay AS			
961	Reiselivstiltak			
966	Støtte til skipsbygging			
970	Internasjonaliseringstiltak			
990	Industri- og forsyningsberedskap	3990	Industri og forsyningsberedskap	

2420	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	5320	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond
		5327	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunane m.v.
2425	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene		

Rammeområde 10 (Fiskeri) under næringskomiteen

I

Utgifter:		Inntekter:	
1000	Fiskeridepartementet		
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner		
1030	Fiskeridirektoratet	4030	Fiskeridirektoratet
1050	Diverse fiskeriformål		
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak		

Rammeområde 11 (Landbruk) under næringskomiteen

I

Utgifter:		Inntekter:	
1100	Landbruksdepartementet	4100	Landbruksdepartementet
1102	Fylkesmannens landbruksavdeling	4102	Fylkesmannens landbruksavdeling
1107	Statens dyrehelsetilsyn	4107	Statens dyrehelsetilsyn
1110	Statens landbrukstilsyn	4110	Statens landbrukstilsyn
1112	Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.		
1114	Statens næringsmiddeltilsyn	4114	Statens næringsmiddeltilsyn
1140	Miljø- og næringstiltak i jordbruket		
1142	Miljø- og næringstiltak i skogbruket		
1145	Jordskifteverket	4145	Jordskifteverket
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging	4146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging
1147	Reindrifftsforvaltningen	4147	Reindrifftsforvaltningen
1148	Naturskade - erstatninger og sikring		
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen m.m.		
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift		
2411	Statens Landbruksbank	5311	Statens Landbruksbank
2472	Statens Kornforretning		
		5571	Totalisatoravgift
		5614	Renter av lån i Statens Landbruksbank

Rammeområde 12 (Olje og energi) under energi- og miljøkomiteen

Utgifter:		Inntekter:	
1800	Olje- og energidepartementet		
1810	Oljedirektoratet	4810	Oljedirektoratet
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	4820	Norges vassdrags- og energidirektorat
1825	Energiøkonomisering		
		4829	Konsesjonsavgiftsfondet
1830	Energiforskning		
		4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet
1891	Oljeforsyningsberedskap		
1892	Kraftforsyningsberedskap		
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen		
		5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet

Rammeområde 13 (Miljø) under energi- og miljøkomiteen

Utgifter:		Inntekter:	
1400	Miljøverndepartementet	4400	Miljøverndepartementet
1401	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner		
1406	Miljøvernnavdelingene ved fylkesmannsembetene	4406	Miljøvernnavdelingene ved fylkesmannsembetene
1410	Miljøvernforskning	4410	Miljøvernforskning
1422	Biomangfold, friluftsliv og kulturminner		
1425	Vilt- og fisketiltak	4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond
1426	Statens naturoppsyn	4426	Statens naturoppsyn
1427	Direktoratet for naturforvaltning	4427	Direktoratet for naturforvaltning
1429	Riksantikvaren	4429	Riksantikvaren
1441	Statens forurensningstilsyn	4441	Statens Forurensningstilsyn
1442	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet		
1443	Miljøovervåking og akutt forurensning		
1463	Regional og lokal planlegging		
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk		
1470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning		
2422	Statens miljøfond		
2465	Statens kartverk		

Rammeområde 14 (Stortinget) under kontroll- og konstitusjonskomiteen

Utgifter:		Inntekter:	
		I	
41	Stortinget	3041	Stortinget
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
51	Riksrevisjonen	3051	Riksrevisjonen

Rammeområde 15 (Sosial og helse) under sosialkomiteen

Utgifter:		Inntekter:	
		I	
600	Sosial- og helsedepartementet	3600	Sosial- og helsedepartementet
604	Etat for rådssekretariatet og enkelte helse- og sosialfaglige oppgaver m.v.		
610	Rusmiddeldirektoratet	3610	Rusmiddeldirektoratet
612	Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning	3612	Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning
		3613	Statens fond for alkoholfrie overnattings- og serveringssteder
614	Utvikling av sosialtjenesten, tiltak for rusmid- delmisbrukere m.v.		
616	Statens klinikk for narkomane	3616	Statens klinikk for narkomane
660	Krigspensjon	3661	Sykepenger
670	Tiltak for eldre		
673	Tiltak for funksjonshemmede		
674	Handlingsplan for funksjonshemmede		
675	Tiltak for eldre og funksjonshemmede		
676	Kompetansesentra for funksjonshemmede		
700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene	3700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene

701	Forsøks- og utviklingsvirksomhet		
702	Nemnd for bioteknologi		
703	Helsetjenesten for innsatte i fengsel		
704	Giftinformasjonssentralen		
705	Kursvirksomhet og stipendier		
710	Statens institutt for folkehelse	3710	Statens institutt for folkehelse
711	Statens retts toksikologiske institutt	3711	Statens retts toksikologiske institutt
712	Statens helseundersøkelser	3712	Statens helseundersøkelser
713	Statens ernæringsråd	3713	Statens ernæringsråd
714	Statens tobakkskaderåd	3714	Statens tobakkskaderåd
715	Statens strålevern	3715	Statens strålevern
716	Kreftregisteret	3716	Kreftregisteret
718	Rehabilitering		
719	Helsefremmende og forebyggende arbeid		
730	Fylkeskommunenes helsetjeneste		
731	Rikshospitalet		
733	Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger		
734	Det norske Radiumhospital		
735	Statens senter for epilepsi	3735	Statens senter for epilepsi
737	Barnesykehus	3737	Barnesykehus
738	Helsetjenesten på Svalbard	3738	Helsetjenesten på Svalbard
739	Andre utgifter	3739	Behandlingsreiser til utlandet
740	Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri	3740	Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri
742	Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter		
743	Statlige stimulerings tiltak for psykisk helsevern		
750	Statens legemiddelkontroll	3750	Statens legemiddelkontroll
751	Apotekvesenet	3751	Apotekvesenet
797	Helse- og sosial beredskap		
2480	Rikshospitalets apotek		
2481	Radiumhospitalets apotek		
		5527	Vinmonopolavgiften m.m.
		5577	Avgift til staten av apotekenes omsetning
		5578	Avgift på farmasøytiske spesialpreparater

Rammeområde 16 (Folketrygden, sosial og helse) under sosialkomiteen

I

	Utgifter:		Inntekter:
2600	Trygdeetaten		
2603	Trygderetten		
2650	Sykepenger		
2660	Uførhet		
2662	Yrkesskadetrygd, gml. lovgivning		
2663	Medisinsk rehabilitering m.v.		
2670	Alderdom		
2680	Etterlatte pensjonister		
2683	Stønad til enslig mor eller far		
2686	Gravferdsstønad		
2691	Diverse overføringer m.v.		
		5701	Diverse inntekter
2711	Diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten m.v.		
2750	Syke transport m.v.		
2751	Medisiner m.v.		
2752	Refusjon av egenbetaling		
2755	Helsetjeneste i kommunene		
2790	Andre helsetiltak		

Rammeområde 17 (Utdanning og forskning) under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

		I		
Utgifter:			Inntekter:	
200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	3200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	
203	Statens utdanningskontorer	3203	Statens utdanningskontorer	
206	Samisk utdanningsråd	3206	Samisk utdanningsråd	
210	Tilskudd til trossamfunn m.m. og privateide skole- og kirkebygg			
221	Tilskudd til grunnskolen	3221	Tilskudd til grunnskolen	
222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat	3222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat	
228	Kvalitetsutvikling i grunnskolen			
229	Andre formål i grunnskolen			
231	Tilskudd til videregående opplæring			
232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå	3232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå	
234	Tilskudd til lærebedrifter og lærlinger			
238	Kvalitetsutvikling i videregående opplæring			
239	Andre formål i videregående opplæring			
240	Private skoler m.v.			
243	Kompetansesentra for spesialundervisning	3243	Kompetansesentra for spesialundervisning	
244	Nasjonalt læremiddelsenter	3244	Nasjonalt læremiddelsenter	
249	Andre tiltak i utdanningen			
250	Statens ressurs- og voksenopplæringsssenter og opplæring for voksne innvandrere	3250	Statens ressurs- og voksenopplæringsssenter og opplæring for voksne innvandrere	
251	Voksenopplæring i studieforbundene			
252	Fjernundervisning	3252	Fjernundervisning	
253	Folkehøgskoler			
255	Forskning, utvikling og diverse tilskudd	3255	Forskning, utvikling og diverse tilskudd	
260	Universitetet i Oslo	3260	Universitetet i Oslo	
261	Universitetet i Bergen	3261	Universitetet i Bergen	
262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	3262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	
263	Universitetet i Tromsø	3263	Universitetet i Tromsø	
264	Norges handelshøgskole	3264	Norges handelshøgskole	
265	Arkitekthøgskolen i Oslo	3265	Arkitekthøgskolen i Oslo	
268	Norges idrettshøgskole	3268	Norges idrettshøgskole	
269	Norges musikkhøgskole	3269	Norges musikkhøgskole	
273	Statlige kunsthøgskoler	3273	Statlige kunsthøgskoler	
274	Statlige høyskoler	3274	Statlige høyskoler	
278	Norges landbrukshøgskole	3278	Norges landbrukshøgskole	
279	Norges veterinærhøgskole	3279	Norges veterinærhøgskole	
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	
282	Privat høyskoleutdanning			
283	Det norske meteorologiske institutt	3283	Det norske meteorologiske institutt	
285	Norges forskningsråd			
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak			
288	Internasjonale samarbeidstiltak			
291	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter			
294	Kirkelig administrasjon	3294	Kirkelig administrasjon	
295	Presteskapet	3295	Presteskapet	
297	Nidaros domkirke m.m.	3297	Nidaros domkirke m.m.	
299	Opplysningsvesenets fond	3299	Opplysningsvesenets fond	
920	Norges forskningsråd			
1020	Havforskningsinstituttet	4020	Havforskningsinstituttet	
1021	Drift av forskningsfartøyene	4021	Drift av forskningsfartøyene	

1023	Fiskeri- og havbruksforskning	4023	Fiskeri- og havbruksforskning
1137	Forskning og utvikling		
2410	Statens lånekasse for utdanning	5310	Statens lånekasse for utdanning
		5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Rammeområde 18 (Samferdsel) under samferdselskomiteen

Utgifter:		I	Inntekter:	
1060	Kystadministrasjon	4060	Kystadministrasjon	
1064	Havnetjenesten	4064	Havnetjenesten	
1065	Fyrtjenesten	4065	Fyrtjenesten	
1066	Lostjenesten	4066	Lostjenesten	
1067	Trafikksentraler	4067	Trafikksentraler	
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler	4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler	
1300	Samferdselsdepartementet	4300	Samferdselsdepartementet	
1301	Forskning og utvikling m.v.			
1310	Flytransport			
1311	Tilskudd til regionale flyplasser			
1320	Statens vegvesen	4320	Statens vegvesen	
1330	Særskilte transporttiltak			
1350	Jernbaneverket	4350	Jernbaneverket	
1351	Overføringer til NSB BA			
1354	Statens jernbanetilsyn			
1360	Samferdselsberedskap			
1370	Kjøp av posttjenester			
1371	Etablering av Posten Norge BA			
1380	Post- og teletilsynet	4380	Post- og teletilsynet	
2450	Luftfartsverket	5450	Luftfartsverket	
		5611	Renter av lån til NSB BA	
		5612	Renter av lån til Posten Norge BA	
		5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	

Rammeområde 19 (Rammetilskudd til kommunesektoren) under finanskomiteen

Utgifter:		I	Inntekter:	
571	Rammetilskudd til kommuner	3571	Tilbakeføring av forskudd	
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner			

Rammeområde 20 (Tilfeldige utgifter og inntekter) under finanskomiteen

Utgifter:		I	Inntekter:	
2309	Tilfeldige utgifter	5309	Tilfeldige inntekter	

Rammeområde 21 (Eksportgarantier) under finanskomiteen

Utgifter:		I	Inntekter:	
971	Eksportfinans ASA			
2460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt	5460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt	

Rammeområde 22 (Finansadministrasjon) under finanskomiteen

Utgifter:	I	Inntekter:
1600 Finans- og tolldepartementet		3975 Statens varekrigsforsikring
1602 Kredittilsynet		4602 Kredittilsynet
1610 Toll- og avgiftsdirektoratet - toll- og avgiftsetaten		4610 Toll- og avgiftsdirektoratet - toll- og avgiftsetaten
1618 Skattedirektoratet - skatteetaten		4618 Skattedirektoratet - skatteetaten
1620 Statistisk sentralbyrå		4620 Statistisk sentralbyrå
1632 Kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner		
1637 EU-opplysning		
1650 Statsgjeld, renter m.m.		
1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning		
1670 Avsetninger til Den nordiske investeringsbank		
		5341 Avdrag på utestående fordringer
		5350 Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond
		5351 Overføring fra Norges Bank
		5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift
		5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift
		5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Rammeområde 23 (Skatter og avgifter) under finanskomiteen

Utgifter:	I	Inntekter:
		5501 Skatter på formue og inntekt
		5506 Avgift av arv og gaver
		5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum
		5508 Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
		5511 Tollinntekter
		5521 Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.
		5526 Avgift på alkohol
		5531 Avgift på tobakkvarer
		5536 Avgift på motorvogner m.m.
		5537 Avgifter på båter m.v.
		5541 Avgift på elektrisk kraft
		5542 Avgift på mineralolje m.v.
		5543 Miljøavgift på mineralske produkter m.v.
		5545 Miljøavgifter i landbruket
		5546 Avgift på sluttbehandling av avfall
		5555 Sjokolade- og sukkervareavgift
		5556 Avgift på kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer m.m.
		5557 Avgift på sukker
		5558 Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.
		5565 Dokumentavgift
		5580 Avgift på flyging av passasjerer

- 5581 Avgift på utstyr for opptak og/eller gjengivelse av lyd eller bilder m.v.
- 5583 Særskilte avgifter m.v. i telesektoren
- 5700 Folketrygdens inntekter

Rammeområde 24 (Utbytte m.v.) under finanskomiteen

I

Utgifter:

Inntekter:

- 5316 Norges Kommunalbank
- 5616 Renter og utbytte fra Norges Kommunalbank
- 5618 Innskuddskapital i Posten Norge BA
- 5620 Renter og utbytte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond
- 5622 Grunnfondskapital i Postbanken BA
- 5623 Aksjer i SAS Norge ASA
- 5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as
- 5631 Aksjer i A/S Vinmonopolet
- 5632 Aksjer i A/S Norsk Medisinaldepot
- 5640 Aksjer i Telenor AS
- 5651 Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet
- 5652 Innskuddskapital i Statskog SF
- 5656 Aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning
- 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet
- 5685 Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s
- 5691 Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond
- 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

Vedlegg 2**Brev fra finansministeren til Stortingets presidentskap, datert 5. oktober 1998.****Korreksjoner i St prp nr 1 (1998-99) Statsbudsjettet medregnet folketrygden**

1. St prp nr 1 Statsbudsjettet medregnet folketrygden (Gul Bok 1999)

Ved en inkurie er kapittel 2440 gitt feil navn i vedtaksdelen på side 129. Riktig kapittelnavn skal være:

Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)

2. St prp nr 1 (1998-99) Finans- og tolldepartementet (fagproposisjonen)

Under omtalen av kap 1620 Statistisk sentralbyrå er nedenstående avsnitt falt ut:

Boligregister

Det har i flere år vært arbeidet med spørsmålet om å lage et fullstendig boligregister ved å oppgradere GAB-registeret (grunneiendommer, adresser, og bygninger) og knytte dette sammen med Folkeregisteret gjennom en felles identifikasjon (bolignummer). En arbeidsgruppe med representanter fra Skattedirektoratet, Statens kartverk og Statistisk sentralbyrå, la 13 januar 1998 fram en rapport om metodevalg og kostnader ved drift av et slikt boligregister. Gruppens rapport ble sendt på høring til de mest berørte departementer. Med bakgrunn i høringsuttalelsene og arbeidsgruppens rapport, vil Finansdepartementet arbeide videre med saken fram mot statsbudsjettet for år 2000.

Teksten skulle ha stått nederst på side 72, under omtalen av «Rapport 1997» etter omtalen av «Forskningsvirksomheten».

3. St prp nr 1 (1998-99) Skatte-, avgifts- og tollvedtak

Under kapittel 1 er det feil i tallene som oppsummerer innstramminger i skatte- og avgiftsopplegget.

I 2. avsnitt 1. kolonne s. 9 under omtalen av inntektsvirkningene av skatte- og avgiftsopplegget står det: «Regjeringen foreslår for 1999 endringer i skatte- og avgiftsreglene som øker inntektene på budsjettet med om lag 4,2 mrd kroner.» Riktig setning skal være: «Regjeringen foreslår for 1999 endringer i skatte- og avgiftsreglene som øker inntektene på budsjettet med om lag 4,0 mrd kroner.» I samme avsnitt står det også: «Forslaget vil øke de påløpte skattene og avgiftene i 1999 med om lag 5,6 mrd kroner, utenom innstramminger i barnetrygden.» Riktig setning skal være: «Forslaget vil øke de påløpte skattene og avgiftene i 1999 med om lag 5,4 mrd kroner, utenom innstramminger i barnetrygden.»

Under omtalen av avgiftsopplegget i 2. hele avsnitt 1. kolonne s. 11 står det: «Det foreslås endringer i satser og regler som øker avgiftsinntektene med om lag 2,7 mrd kroner i 1999, mens påløpt virkning er om lag 2,5 mrd kroner.» Riktig setning skal være: «Det foreslås endringer i satser og regler som øker avgiftsinntektene med om lag 2,5 mrd kroner i 1999, mens påløpt virkning er om lag 2,2 mrd kroner.»

Jeg anmoder om at Stortingets presidentskap legger disse korreksjonene til grunn i den videre behandling av St prp nr 1 (1998-99).

Vedlegg 3**Brev til Stortinget med vedlegg fra Finansdepartementet v/finansministeren, datert 15. oktober 1998.****Trykkfeil i St meld nr 1 (1998-99)
Nasjonalbudsjettet 1999**

Det vises til St meld nr 1 (1998-99) Nasjonalbudsjettet 1999, som ble framlagt for Stortinget 5. oktober. Det er oppdaget enkelte mindre feil som en ønsker å gjøre Stortinget oppmerksom på.

Kap. 1, side 8:

I omtalen av oljeprisen står det: «Gjennomsnittlig oljepris i 1997 var 135 kroner pr. fat.» Det korrekte skal være 136 kroner pr. fat.

Kap. 2, side 15, figur 2.1:

I figur 2.1 D er skalaen på venstre side feil. Det kan gi et misvisende inntrykk av utviklingen i driftsbalansen og nettofordringene. I den vedlagte figuren er denne feilen rettet opp.

Kap. 2, side 27, boks 2.2:

I tabellen i boks 2.2 er det enkelte trykkfeil i tabellen. Vedlagt følger en opprettet versjon av boksen.

Kap. 2, side 71, tabell 2.19:

For Staten skal den gjennomsnittlige årlige endringen i lønningene fra 1980 til 1997 være 5,9 pst. og ikke 6,9 pst. som det står i tabell 2.19. Riktig tabell er vedlagt.

Kap. 3, side 81, tabell 3.4:

I tabell 3.4 har nest siste linje falt ut. Denne feilen er rettet opp i den vedlagte tabellen.

Kap. 4, side 117, tabell 4.2:

Provenyvirkningene av å endre grensene for skattefri nettoinntekt for pensjonister i tabell 4.2 er ikke korrekt. De korrekte tallene er:

- «Underregulering av grensen for skattefri nettoinntekt for enslige pensjonister»: Påløpt 160 mill. og bokført 128 mill. kroner.
- «Overregulering av grensen for skattefri nettoinntekt for pensjonistektepar»: Påløpt -160 mill. kroner og bokført -128 mill. kroner.

Den korrekte tabellen er vedlagt.

Kap. 4, side 119, tabell 4.3:

Endring i forskjell på marginal skatt på arbeid og kapital målt i prosentenheter i inntektsintervallene 269 401 - 267 000 kroner og 267 001 - 285 600 kroner i tabell 4.3, side 119, er feil. De korrekte tallene er:

- Toppskattegrunnlag 260 401 - 267 000 kroner: -9,5 prosentenheter
- Toppskattegrunnlag 267 001 - 285 600 kroner: 3,7 prosentenheter

Opprettet tabell er vedlagt.

Kap. 4, side 141:

I andre avsnitt i spalte to skal setning to som lyder «Grunnlaget for skatteutgiften er beregnet som summen av de to fradragspostene på selvangivelsen, basert på selvangivelsesstatistikken for 1996.» erstattes av «Skatteutgiftene er beregnet i skattemodellen Lotte samt provenyvirkningen av å fjerne de to fradragspostene»:

Kap. 4, side 143, tabell 4.11:

Beregningene av skatteutgifter knyttet til fradrag for premie til egen pensjonsforsikring og tjenestepensjoner og fradrag for innbetalt fagforeningskontingent i tabell 4.11 er ikke korrekte. Det riktige er:

- «Fradrag for premie for egen pensjonsforsikring og tjenestepensjoner»: 1 340 mill. kroner.
- «Fradrag for innbetalt fagforeningskontingent inkl. forsikringspremie»: 550 mill. kroner.

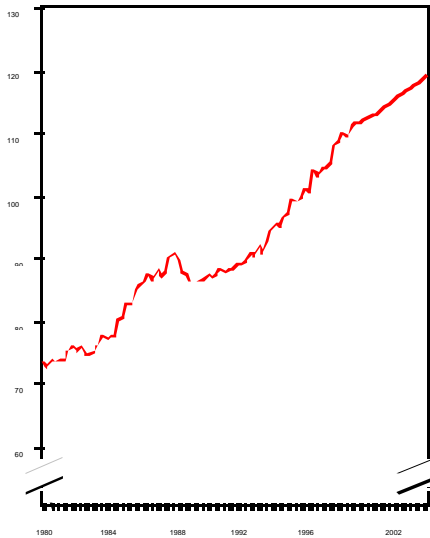
Den korrekte tabellen er vedlagt.

Vedlegg 1, side 183, tabell 1.4:

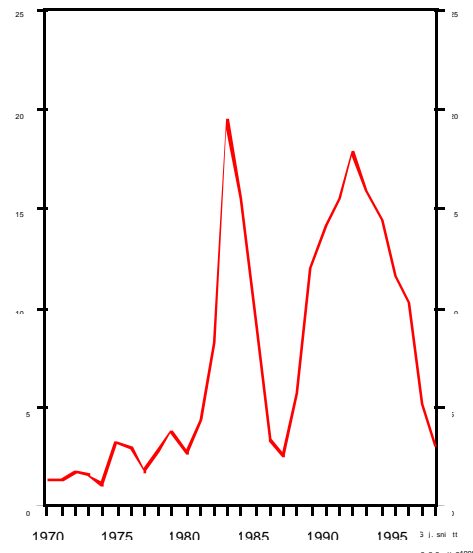
Post F i tabell 1.4 skal summere seg til 20 150 mill. kroner og ikke 20 050 mill. kroner slik det er oppgitt i tabell 1.4. Vedlagt følger en opprettet versjon av tabellen.

Hovedtrekk i norsk økonomi

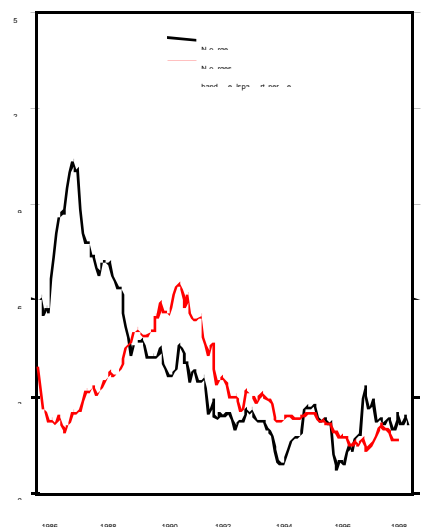
A. BNP for Fastlands-Norge
Indeks 1995=100

B. Forholdet mellom antall arbeidsledige personer og antall ledige stillinger. Hele landet

C. Konsumpriser. Prosentvis endring fra samme måned året før

D. Driftsbalansen og nettoordringer overfor utlandet. Prosent av BNP

Figur 2.1 Hovedtrekk i norsk økonomi

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Arbeidsdirektoratet og Finansdepartementet.

Boks 2.2 Faktorer bak endringene i de makroøkonomiske anslagene for 1998

Boks 2.1 viser hvordan tilgang på ny informasjon har ført til revisjoner av de økonomiske anslagene for 1998 og 1999. Veksten i BNP for Fastlands-Norge anslås i denne meldingen til 3,0 pst. i år, som er det samme som i Nasjonalbudsjettet for 1998. Sammenliknet med anslagene i Nasjonalbudsjettet i fjor er imidlertid veksten i det private forbruket oppjustert fra 3,2 til 3,9 pst. og sysselsettingsveksten fra 1,4 til 2,2 pst. I tabellen nedenfor gis en oversikt over hvordan disse anslagsendringene kan knyttes til ulike faktorer i norsk og internasjonal økonomi. Tabellen gir også oversikt over i hvilken grad endret atferd i husholdninger og bedrifter kan ha bidratt til at anslagene er endret.

Faktorer bak endringer i anslagene for veksten i makroøkonomiske hovedstørrelser i 1998. Bidrag til prosentvis vekst

	BNP, Fastlands-Norge	Privat forbruk	Sysselsetting
Utenriksøkonomi	-0,7	-0,6	-0,4
Markedsvekst	0,1	0,1	0,1
Eksportmarkedsandeler	-0,2	-0,2	-0,1
Importandeler	-0,6	-0,3	-0,4
Importpriser	-0,1	-0,2	0,0
Netto tjenesteeksport	0,1	0,1	0,0
Offentlig sektor	0,3	0,5	0,3
Offentlig konsum og investeringer	0,2	0,2	0,3
Avgifter	-0,1	-0,2	0,0
Netto overføringer til husholdningene	0,2	0,5	0,0
Husholdningene	-0,7	-1,3	-0,2
Sparerate	-0,4	-1,2	-0,1
Boliginvesteringer	-0,3	-0,1	-0,1
Bedriftene	0,8	0,8	1,4
Oljeinvesteringer	0,1	0,1	0,1
Ressursbasert produksjon ¹⁾	0,2	0,0	0,0
Investeringer, fastlandsforetak	0,3	0,1	0,1
Timeverksproduktivitet	0,2	0,6	1,2
Lønnsdannelse	0,2	0,5	0,0
Renter på innskudd og utlån	0,1	0,2	0,0
Prisdannelse	0,2	0,6	0,0
Uforklart avvik	-0,2	0,1	-0,3
Sum endring fra NB98 til NB99	0,0	0,7	0,9

¹⁾ Produksjon og vareinnsats i primærnæringer, elektrisitetsforsyning og raffineringsektoren.
Kilde: Finansdepartementet.

Som det framgår av tabellen, trekker sterkere vekst i offentlig konsum og i overføringene til husholdningene, økte impulser fra ressursbasert produksjon og investeringer i fastlandsforetakene og endret bidrag fra pris- og lønnsdannelsen isolert sett i retning av sterkere **vekst i BNP Fastlands-Norge**. Disse vekstimpulsene er imidlertid fullt ut blitt motvirket av økte importandeler, reduserte eksportmarkedsandeler og en sterkere økning i husholdningenes sparerate enn tidligere lagt til grunn.

For 1998 **anslås sysselsettingsveksten** betydelig høyere enn for ett år siden. I hovedsak skyldes dette at det nå legges til grunn en svakere vekst i timeverksproduktiviteten enn i Nasjonalbudsjettet for 1998.

Anslaget for veksten i det private forbruket er i denne meldingen oppjustert med 0,7 prosentpoeng for inneværende år. Denne oppjusteringen henger først og fremst sammen med en sterkere vekst i stønadene til husholdningene, sterkere reallønnsvekst og en sterkere vekst i sysselsettingen enn tidligere regnet med. Økt sparing og svakere utvikling i utenriksøkonomien bidrar på den annen side til å dempe veksten i det private forbruket.

Tabell 2.19 Beregnet årslønnsvekst og overheng fra 1996. Prosentvis endring fra foregående år

År	Alle grupper ¹⁾	Industriarbeidere	Funksjonærer i NHO-bedrifter	Varehandel	Bank	Forsikr.	Stat	Kommuner ²⁾
1981	11,6	10,1	12,8	10,7	13,2	13,0	11,5	12,4
1982	11,6	10,5	11,8	11,5	13,2	12,8	12,3	12,1
1983	8,5	8,3	9,1	8,5	8,6	9,6	7,6	9,0
1984	7,5	7,9	8,0	8,2	6,5	5,6	6,5	7,5
1985	7,6	7,4	8,5	7,9	8,1	6,7	7,0	7,3
1986	9,8	10,0	9,8	10,9	9,3	8,8	9,2	10,0
1987	8,0	8,1	8,0	8,5	5,8	5,4	7,3	7,5
1988	5,9	5,8	5,6	8,4	9,9	11,6	3,3	3,6
1989	4,3	5,0	3,6	4,5	4,0	3,1	4,8	4,7
1990	5,3	5,6	5,7	6,7	6,1	7,3	5,4	4,3
1991	5,3	4,8	5,8	5,6	5,9	4,4	4,9	5,5
1992	3,6	3,0	4,3	3,7	3,0	3,3	4,3	2,9
1993	2,9	2,4	3,7	3,2	3,6	3,4	2,6	2,5
1994	2,7	2,9	3,5	2,8	3,8	5,0	2,2	2,4
1995	3,0	3,4	3,7	3,3	3,7	2,3	3,1	2,8
1996	4,4	4,2	4,3	5,3	4,7	4,1	4,4	4,4
1997	4,3	3,7	4,8	4,7	4,9	5,5	4,2	3,9
1980-97	178,7	177,2	196,8	200,1	200,1	193,2	164,1	169,3
Gj.snittlig årlig endring 1980-97	6,2	6,2	6,6	6,7	6,7	6,5	5,9	6,0
Overheng fra 1997	1,6	1,3	2,0	1,5	1,5	0,9	1,7	1,3

1) Veid gjennomsnitt med andel av totalt utbetalt lønn som vektor. Gjennomsnittet omfatter også grupper som ikke er med i tabellen.

2) Heltidsansatte inkl. helse- og sosialvesen, men ekskl. skoleverket.

Kilde: Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

Tabell 3.4 Statsbudsjettets underliggende utgiftsvekst fra 1998 til 1999. Mill. kroner

	1998	1999	Verdi-vekst pst.	Volum-vekst ¹⁾ pst.
	Anslag på regnskap	Anslag på regnskap		
Statsbudsjettets utgifter	438 189	456 937		
- Statlig petroleumsvirksomhet	26 323	24 717		
- Dagpenger til arbeidsledige	5 469	5 271		
- Renteutgifter	17 202	18 107		
= Utgifter utenom petroleumsvirksomhet, dagpenger til arbeidsledige og renteutgifter	389 195	408 842		
- Flyktninger i Norge	230	375		
- Oppbygging av næringsfond	33	14		
+ Omlegging av innlånsystemet i Statens lånekasse for utdanning		599		
- Overtakelse av Fornebu fra Luftfartsverket.....		2 301		
- Kjøp av jernbanestrekningen Gardermoen-Eidsvoll.....	1 680			
+ Nettobudsjettering statssykehus.....		1 304		
= Underliggende utgifter	387 253	408 055	5,4	1,0

1) Anslått prisstigning i statsbudsjettets utgifter: 4,3 pst.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 4.2 Provenyvirkninger av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg for 1999¹⁾.
Negative tall betyr lettelser. Mill. kroner

	Påløpt	Bokført
<i>Endringer i personbeskatningen</i>	1 670	1 336
Økt skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere	4 575	3 660
Redusert toppskatt	-445	-356
Økt klassefradrag	-1 495	-1 196
Økt minstefradrag utover økningen som følge av grønn skatt	-1 965	-1 572
Økt skattefri grense for trygdeavgift («frikortgrensen»)	-55	-44
Underregulering av grensen for skattefri nettoinntekt for enslige pensjonister	160	128
Overregulering av grensen for skattefri nettoinntekt for pensjonistektepar	-160	-128
Nominelt uendrede beløpsgrenser mv. (forsørgerfradrag, særfradrag for alder og uførhet mv., formuesskatten, reisefradrag, BSU, AMS, mv.) og samspillseffekter ²⁾	260	208
Oppjustering av ligningsverdien for fast eiendom (ekskl. skog)	505	404
Endringer i fradraget for reiser mellom hjem og arbeid	250	200
Fjerning av sjømannsfradraget for ansatte på flytende petroleuminstallasjoner	40	32
<i>Endringer i avgifter</i>	2 820	2 366
Økt el-avgift og fjerning av fritaket for elektrokjeler	1 725	1 295
Grunnavgift på fyringsolje	490	450
Økt avgift på alle tobakkvarer unntatt sigaretter	580	530
Økt årsavgift og økt engangsavgift på biler	195	181
Tollfrihet for en del varer hvor det nå er gitt administrative tollnedsettelse mv.	-44	-40
Økt fribeløp i arveavgiften ³⁾	-125	-50
<i>Endringer i skatteregler for bedrifter</i>	1 485	240
Økt skatt på alminnelig inntekt for bedrifter i Fastlands-Norge	850	0
Økt skatt på alminnelig inntekt for sokkelvirksomheten	340	170
Økt grunnrenteskatt på kraftproduksjon	175	0
Innstramminger i rederibeskatningen	120	70
<i>Endringer omtalt i RNB98, jordbruksoppkjøret og ifm. kontantstøttevedtaket</i>	-320	294
CO ₂ -avgift på sokkelen (netto)	75	370
Økt arbeidsgiveravgift på lønnsinntekter over 16 G	100	0
Fritak for investeringsavgift i landbruk	-400	0
Økt foreldrefradrag ifm. kontantstøttevedtaket	-95	-76
<i>Tollreduksjoner iht. WTO-forpliktelsen</i>	-270	-250
<i>Konjunkturavgift</i>	1 400	0
<i>Sum økte skatter og avgifter, ekskl. barnetrygd og grønn skatt</i>	6 785	3 986
<i>Barnetrygd</i>	1 525	1 525
Nominell videreføring barnetrygd	660	660
Redusert søskengradering barnetrygd	205	205
Fjerning av småbarnstillegget for barn det mottas kontantstøtte for	660	660
<i>Grønn skatt⁴⁾</i>	0	64
Nye og utvidede miljøavgifter	1 395	1 280
Kompensasjon og tiltak for fornybare energikilder	-605	-584
Økt minstefradrag	-790	-632

1) Provenyvirkningene for skattene er målt i forhold til et referansesystem for 1999 der de fleste grensene i skattereglene for 1998 (inkl. vedtak ifm. RNB98) er oppjustert med anslått lønnsvekst fra 1998 til 1999. Provenyvirkningene for avgifter er målt i forhold til en regulering av kvantumsavgiftene med anslått prisvekst fra 1998 til 1999 og uendrede verdiavgifter.

2) Nominelt uendrede grenser gir en skjerpelse på 380 mill. kroner, mens samspillseffekter gir en lettelse på 120 mill. kroner. Posten samspillseffekter fanger opp effekten av avrundinger og samspill mellom ulike skatteendringer som det ikke tas hensyn til i beregningen av enkeltvirkninger.

3) I tillegg tar Regjeringen sikte på å foreslå i RNB99 en refusjonsordning for dokumentavgift i arveavgiften ved generasjonsskifte i familieide bedrifter. Dette anslås å innebære en lettelse på om lag 30 mill. kroner på årsbasis, og om lag 15 mill. kroner i 1999 dersom den innføres fra 1.7.99.

4) De økte inntektene fra grønne skatter gis ut igjen i form av enkelte skattelettelser, samt som kompensasjon over statsbudsjettet, slik at den påløpte nettoeffekten er null.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 4.3 Tilnærming av marginalsatt på lønnsinntekt og kapitalinntekt i forslaget for 1999.
Andel lønnstakere over 17 år i klasse 1 etter toppskattegrunnlag

Toppskattegrunnlag i 1999. Kroner	Endring i forskjell på marginalsatt på arbeid og kapital ¹⁾ Prosentenheter	Andel av lønnstakerne. Pst.
0 - 171 150 ²⁾	-0,5	37,1
171 151 – 186 190	-6,1	4,0
186 191 – 260 400	0,0	26,3
260 401 – 267 000	-9,5	2,3
267 001 – 285 600	3,7	5,7
285 601 -	-0,5	24,6
Antall		2 142 324

¹⁾ Kolonnen viser endringen fra 1998 til forslaget for 1999 i den formelle forskjellen i marginalsatten på lønnsinntekt mv. og kapitalinntekt regnet i prosentenheter.

²⁾ I denne gruppen er det enkelte skattytere som får en større reduksjon enn 0,5 prosentenheter som følge av oppreguleringen av nedre grense for trygdeavgiften. På den annen side er det noen skattytere som ikke får noen endring ift. gjeldende regler som følge av at de er under opptrappingssatsen for trygdeavgiften på 25 pst.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 4.11 Anslag for enkelte skatteutgifter¹⁾. 1998

	Mill. kroner
<i>Rettet mot distriktene</i>	
Gunstige skatteregler for skattytere bosatt i Nord-Norge:	
– Lavere skatt på alminnelig inntekt for personer bosatt i Finnmark og Nord-Troms (24,5 pst.).....	240
– Personlige skattytere i Finnmark og Nord-Troms er fritatt for øverste trinn i toppskatten	40
– Særskilt fradrag i alminnelig inntekt for personer bosatt i Finnmark og Nord-Troms	240
Fritak for merverdiavgift på el-kraft i Nord-Norge	500
Fritak for forbruksavgift på elektrisitet i Nord-Troms og Finnmark	100
<i>Rettet mot næringsvirksomhet</i>	
Særfradrag for sjømenn og fiskere på 30 pst. av inntekten, maksimalt 70 000 kroner	600
Særskilt skatteregime for rederier	500
Avgiftsreduksjon /fritak for mineraloljeavgift	1 600
<i>Andre skatteutgifter</i>	
Aksjesparing med skattefradrag (AMS)	450
Boligsparing for ungdom (BSU)	280
Frdrag for premie for egen pensjonsforsikring og tjenestepensjoner	1 340
Frdrag for innbetalt fagforeningskontingent inkl. forsikringspremie	550
Forsørgerfradrag i skatt	2 000
35 pst 35 pst. rabatt ved formuesverdsettelsen av ikke-børsnoterte aksjer og aksjer notert på SMB-listen	820
80 pst. regelen i formuesskatten	100
Fritak for merverdiavgift for:	
– Aviser	1 000
– Tidsskrifter	100
– Bøker	1 200
– Ferging av kjøretøyer	130
Fritak for forbruksavgift på elektrisitet for elektrokjeler	200
Avgiftsfritt innenlandssalg av alkohol og tobakk til ambassader mv. inkl. emballasje- og merverdiavgift	5
Fritak for autodieselavgift for busser	400
Fritak for avgift på engangsemballasje for melkekartonger mv.	500

¹⁾ Tabellen viser de isolerte virkningene av de enkelte skatteutgiftene.
Kilde: Finansdepartementet

Tabell 1.4 Påløpte inntekter og utgifter i offentlig forvaltning etter nasjonalregnskapets definisjoner.
Mill. kroner og prosentvis endring fra året før

	Regnskap					Prosentvis endring fra året før				
	1995		1996		1997		1998		1999	
	1995	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999	
A Totale inntekter (B+C)	475 239	528 729	562 337	560 413	609 190	11,3	6,4	-0,3	8,7	
B Løpende inntekter	474 264	527 700	561 302	559 313	608 040	11,3	6,4	-0,4	8,7	
1. Formuesinntekter	48 320	48 711	46 274	49 046	53 027	0,8	-5,0	6,0	8,1	
2. Skatt- og pensjonspremier	394 891	436 645	465 576	478 728	515 158	10,6	6,6	2,8	7,6	
2.1 Oljeskatter	29 051	42 455	39 681	21 000	29 500	46,1	-6,5	-47,1	40,5	
2.2 Produksjonsskatter										
Fastlands-Norge	143 017	154 754	164 186	172 931	182 629	8,2	6,1	5,3	5,6	
2.3 Skatt og trygdeavgifter										
Fastlands-Norge	222 823	239 436	261 709	284 796	303 029	7,5	9,3	8,8	6,4	
3. Overføringer innen offentlig forvaltning	0	0	0	0	0	-	-	-	-	
4. Overføringer fra offentlig forretningsdrift	10 970	26 872	38 070	20 989	29 989	145,0	41,7	-44,9	42,9	
5. Overføringer fra Norges Bank	14 340	7 239	4 237	3 811	3 401	-49,5	-41,5	-10,1	-10,8	
6. Andre overføringer, bøter, driftsresultat mv.	5 743	8 233	7 145	6 740	6 465	43,4	-13,2	-5,7	-4,1	
C Kapitalinntekter	975	1 029	1 035	1 100	1 150	5,5	0,6	6,3	4,5	
1. Avgift på arv og gaver	975	1 029	1 035	1 100	1 150	5,5	0,6	6,3	4,5	
D Totale utgifter (E+F)	442 991	462 580	481 427	511 239	538 932	4,4	4,1	6,2	5,4	
E Løpende utgifter	423 599	444 238	459 812	489 115	517 882	4,9	3,5	6,4	5,9	
1. Renteutgifter og utbytte	26 857	26 723	24 220	23 569	24 920	-0,5	-9,4	-2,7	5,7	
2. Overføringer til utlandet	7 931	7 200	8 614	8 574	8 363	-9,2	19,6	-0,5	-2,5	
3. Subsidier	33 996	35 116	33 955	32 080	35 329	3,3	-3,3	-5,5	10,1	
4. Stønader til husholdninger	146 615	154 791	160 960	174 741	186 041	5,6	4,0	8,6	6,5	
5. Overføringer til ideelle organisasjoner	11 653	13 666	13 289	14 813	15 304	17,3	-2,8	11,5	3,3	
6. Overføringer innen offentlig forvaltning	0	0	0	0	0	-	-	-	-	
7. Overføringer til offentlig forretningsdrift	1 941	-138	-66	-108	-108	-107,1	-52,2	63,6	0,0	
8. Konsum i offentlig forvaltning	194 606	206 880	218 840	235 447	248 033	6,3	5,8	7,6	5,3	
F Kapitalutgifter	19 392	18 342	21 615	22 123	21 050	-5,4	17,8	2,4	-4,9	
1. Nettoinvesteringer i fast realkapital	15 120	15 969	19 385	18 819	17 146	5,6	21,4	-2,9	-8,9	
2. Netto kjøp av tomter og grunn	34	-429	-373	-777	-777	-	-13,1	108,3	0,0	
3. Kapitaloverføringer til næringsvirksomhet	3 419	1 958	1 595	2 894	3 494	-42,7	-18,5	81,4	20,7	
4. Kapitaloverføringer til utlandet	819	844	1 008	1 188	1 188	3,1	19,4	17,9	0,0	
G Nettofinansinvestering (A-D) .	32 247	66 149	80 910	49 175	70 258	105,1	22,3	-39,2	42,9	
1 Kapitalinnskudd i statlig forretningsdrift (netto)	10 918	1 440	6 187	12 164	6 906	-86,8	329,7	96,6	-43,2	
2 Overskudd før lånetransaksjoner	21 329	64 710	74 723	37 011	63 352	203,4	15,5	-50,5	71,2	

Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå

Vedlegg 4**Brev fra Finansdepartementet v/finansministeren til Stortinget, datert 21. oktober 1998.****Korreksjoner til St prp nr 1 (1998-99) Statsbudsjettet 1999**

En gjennomgang av St prp nr 1 (1998-99), Gul bok, har vist at det er enkelte feil:

- Side 10 og side 20: Det skrives at jernbaneinvesteringene øker med 90,2 mill kroner fra 1998 til 1999. Riktig tall skal være 91,2 mill kroner, fra 1 257,8 mill kroner i 1998 til 1 349,0 mill kroner i 1999.
- Side 31: I tabellen for Barne- og familiedepartementets budsjettrammer skal summen for Familie- og forbrukerpolitikk være 20 447,5 mill kroner og summen for Barne- og familiedepartementet skal være 27 907,1 mill kroner.
- Side 150: Postnavnet for kap 5501 post 70 ble i St prp nr 65 (1997-98) (side 147) varslet endret. I tråd

med dette skal derfor riktig postnavn være Topp-skatt mv.

- Side 157, Romertallsvedtak X Tilsagnsfullmakt under Utenriksdepartementet: Det foreslås her en tilsagnsfullmakt på 450 mill kroner under kap 155 Miljø og naturressursforvaltning, post 71 Tilskudd til miljø og naturressursforvaltning. Riktig postnummer skal være 70 og ikke 71. Riktig betegnelse er således kap 155 Miljø og naturressursforvaltning, post 70 Tilskudd til miljø og naturressursforvaltning.

Disse korreksjonene innebærer ingen realitetsendring av forslag til vedtak.

Det vil bli fremmet en egen tilleggsproposisjon med korrekte forslag til romertallsvedtak II og V under Barne- og familiedepartementet.

Vedlegg 5**Brev til Stortingets presidentskap fra Justis- og politidepartementet v/statsråden, datert 3. november 1998.****Statsbudsjettet 1999 kapittel 5630 aksjer i norsk eiendomsinformasjon as - post 80 - utbytte**

Jeg viser til St.prp. nr. 1 (1998-99) side 43 hvor kapittel 5630 Aksjer i Norsk eiendomsinformasjon er omtalt.

Under punkt 3, Postomtale, er det for post 80 foreslått et utbytte for Norsk eiendomsinformasjon as på ca. 4,9 mill. kr. Nye prognoser fra Norsk eiendomsinformasjon as pr. 3. kvartal 1998 viser at selskapets overskudd for regnskapsåret 1998 blir på om lag 8,5 mill. kr. etter finansposter og skatt. Dersom prognosene holder, vil dette gi staten et utbytte på om lag 6,8 mill. kr i stedet for 4,9 mill. kr som opprinnelig antatt. Grunnen er at Justisdepartementet i St.prp. nr. 1 side 43

foreslår at utbytte i Norsk eiendomsinformasjon as fra og med regnskapsåret 1998 fastsettes til 80 pst. av resultat etter finansposter og skatt. Forslaget innebærer en omlegging av utbyttepolitikken sammenlignet med tidligere år hvor staten tok ut et fast beløp som utbytte, til en utbyttepolitikk som er knyttet opp mot oppnådd resultat.

Det antatte økte overskuddet skyldes i hovedsak økte inntekter fra salg av online-produkter fra Eiendomsregisteret (EDR), samt at utgiftsprognosene for digitalisering av grunnboksark er redusert i inneværende år.

Endelig vedtak om utbytte for regnskapsåret 1998 vil bli truffet på ordinære generalforsamling i 1999.

Vedlegg 6**Brev med vedlegg fra Finansdepartementet v/finansministeren til Arbeiderpartiets stortingsgruppe v/Hill-Marta Solberg, datert 6. november 1998.****Tilleggsforslag til budsjettet for 1999**

Vedlagt følger rapport som gir en oversikt over endringstall i forhold til Gul bok 1999. Rapporten summerer opp endringer på det enkelte departement og viser samtidig i hvilke tilleggsnummer endringene er fremmet.

Regjeringa har i høst etter fremlegget av Gul bok fremmet i alt 13 proposisjoner. Samlet sett gir disse en utgiftsøkning på 489,0 mill kroner. Inntektene er foreslått økt med 103,2 mill kroner. Samlet gir forslagene en økning i underskuddet på statsbudsjettet med totalt 385,8 mill kroner. Økte utlån og bevilgninger til petroleumsvirksomheten er ikke tatt med.

Regjeringa foreslår at det økte oljekorrigerte underskuddet blir dekket av reserven for tilleggsbevilgning-

ger. I St.prp. nr 1 tillegg nr 13 Om støttetiltak for fiske-
rinæringa for 1999 og endring av kap 2309 Tilfeldige
utgifter foreslås reservebevilgningen satt ned tilsva-
rende.

Bevilgninger til utlån er foreslått økt med 1 040 mill kroner. Forslaget gjelder lån til Oslo Lufthavn AS og NSB Gardermobanen AS.

Det blir også foreslått en økning av bevilgningen til investeringer i statlig petroleumsvirksomhet på 800 mill kroner og at aksjeutbyttet fra Statoil blir satt ned med 500 mill kroner. Samlet sett medfører dette at netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomhet reduseres med 1 300 mill kroner. Overføringen til Statens petroleumsfond reduseres tilsvarende.

Rapport over endringsdokumenter 1999

D.nr	Kap.	Post	Formål	Beløp
Till.nr 2	116	70	Deltaking i internasjonale organisasjoner Tilskudd til internasjonale organisasjoner	32 000
Till.nr 2	159	70	Tilskudd til ymse hjelpetiltak	-10 000
Till.nr 2	192	71	Fred, forsoning og demokrati Tilskudd til det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land	10 000
Sum Utenriksdepartementet				32 000
Till.nr 10	243	1	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243) Driftsutgifter	-3 800
Till.nr 10	244	1	Nasjonalt læremiddelsenter (jf. kap. 3244) Driftsutgifter	700
Till.nr 10	274	1	Statlige høyskoler (jf. kap. 3274) Driftsutgifter	3 100
Till.nr 10	281	49	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281) Kjøp av eiendom	-25 000
Till.nr 10		61	Tilskudd til utvidelse av RiTø	10 000
Till.nr 10	291	74	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter Tilskudd til velferdsarbeid	5 550
Sum Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet				-9 450
Till.nr 4	326	1	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326) Driftsutgifter	10 312
Sum Kulturdepartementet				10 312
Till.nr 5	540	45	Sametinget (jf. kap. 3540) Store nyanskaffelser og vedlikehold	-5 000
Till.nr 5		50	Sametinget	4 394
Sum Kommunal- og regionaldepartementet				-606
Till.nr 3	731	50	Rikshospitalet Statstilskudd	70 000
Sum Sosial- og helsedepartementet				70 000

D.nr	Kap.	Post	Formål	Beløp
Till.nr 7	845	70	Barnetrygd Tilskudd	19 200
Sum Barne- og familiedepartementet				19 200
Till.nr 13	1040	70	Til gjennomføring av fiskeriavtalen Tilskudd til støtte av fiskeriene m.m.	105 000
Till.nr 11	1066	1	Lostjenesten (jf. kap. 4066) Driftsutgifter	24 000
Sum Fiskeridepartementet				129 000
Till.nr 6	1107	1	Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 4107) Driftsutgifter	8 750
Till.nr 6	1112	50	Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m. Forvaltningsstøtte og utviklingsoppgaver, VI	4 000
Till.nr 6	1114	1	Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 4114) Driftsutgifter	7 750
Sum Landbruksdepartementet				20 500
Till.nr 8	1310	70	Flytransport Godtgjørelse for innenlandske flyruter	7 500
Till.nr 8	1312	90	Oslo Lufthavn AS Lån til Oslo Lufthavn AS	490 000
Till.nr 8	1352	70	NSB Gardermobanen AS Refusjon av merverdiavgift	65 000
Till.nr 8		90	Lån	410 000
Till.nr 8		91	Ansvarlig lån	140 000
Till.nr 8	1360	71	Samferdselsberedskap Tilskudd til samfunnsplågte oppgaver vedr. totalforsvaret	20 700
Sum Samferdselsdepartementet				1 133 200
Till.nr 8	1582	30	Utvikling av Fornebuområdet Investeringer på Fornebu	30 000
Sum Arbeids- og administrasjonsdepartementet				30 000
Till.nr 1	1792	1	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792) Driftsutgifter	60 000
Sum Forsvarsdepartementet				60 000
Till.nr 13	2309	1	Tilfeldige utgifter Driftsutgifter	-385 792
Sum Ymse utgifter				-385 792
Till.nr 12	2440	30	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen Investeringer	800 000
Sum Petroleumsvirksomhet				800 000
Till.nr 4	2445	24	Statsbygg (jf. kap. 5445) Til investeringsformål	10 727
Till.nr 4		24	Driftsinntekter	-10 727
Till.nr 8	2450	24	Luftfartsverket (jf. kap. 5450, 5491 og 5603) Til investeringsformål	30 000
Till.nr 8		30	Flyplassanlegg	30 000
Sum Statens forretningsdrift				60 000
Till.nr 11	2540	70	Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn Tilskudd	-25 200
Sum Folketrygden				-25 200
	2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800)	

D.nr	Kap.	Post	Formål	Beløp
Till.nr 12		50	Overføring til fondet	-1 300 000
Sum Statens petroleumsfond				-1 300 000
	3540		Sametinget (jf. kap. 540)	
Till.nr 5		1	Tilfeldige inntekter	-77
Till.nr 5		2	Oppdrag	-529
	4066		Lostjenesten (jf. kap. 1066)	
Till.nr 11		1	Losgebyr	33 000
	4162		Drevsjø Trelast AS (jf. kap. 1162)	
Till.nr 6		91	Salg av aksjer	68
Sum Inntekter under departementene				32 462
	5445		Statsbygg (jf. kap. 2445)	
Till.nr 4		39	Avsetning til investeringsformål	10 727
	5446		Salg av eiendom, Fornebu	
Till.nr 8		2	Refusjon fra Luftfartsverket for oppryddingskostnader	30 000
	5450		Luftfartsverket (jf. kap. 2450)	
Till.nr 8		35	Til investeringsformål (overført fra kap. 2450, post 24 Driftsresultat)	30 000
Sum Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg m.v.				70 727
	5609		Renter av lån i selskaper under Landbruksdepartementet	
Till.nr 6		82	Drevsjø Trelast AS	43
	5685		Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s	
Till.nr 12		80	Utbytte	-500 000
Sum Renter og utbytte m.v.				-499 957
Totale endring				246 396

Vedlegg 7**Referat i Stortinget fredag 13. november 1998**

(42) (St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4, 5, 6, 7, 8, 9 10, 11, 12 og 13 (1998-99)) Budsjettkapitlene og romertallene i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4-13 (1998-99) foreslås fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i sam- svar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. S. nr. 1 (1998-99). Nye kapitler og romertall som ikke ble fordelt i Innst. S. nr. 1 foreslås fordelt til komiteene slik: St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 Romertall II St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 5 Romertall II St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 6 Kap. 4162, 5609 og romertall II St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 8 Kap. 1312 og 1352 Kap. 5446 St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 10 Romertall II St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 13 Kap. 1040	Foreslås sendt finanskomiteen Familie-, kultur- og adminis- trasjonskomiteen, rammeom- råde 3 Kommunalkomiteen, rammeområde 6 Næringskomiteen, rammeområde 11 Samferdselskomiteen, rammeområde 18 Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen rammeområde 1 Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen rammeområde 17 Næringskomiteen, rammeområde 10 Foreslås sendt energi- og miljøkomiteen
(43) Utbygging av Huldra, SDØE-deltakelse i Vestprosess, kostnads- utviklingen for Åsgard mv, og diverse disponeringssaker (St.prp. nr. 8 (1998-99))	Foreslås sendt kirke-, utdan- nings- og forskningskomiteen Foreslås sendt kontroll- og konstitusjonskomiteen Foreslås sendt utenrikskomi- teen som forelegger sitt utkast til innstilling for nærings- komiteen til uttalelse før innstilling avgis. Foreslås vedlagt protokollen
(44) Tilleggsløyving på statsbudsjettet 1998 for å dekke kontingent til CERN (St.prp. nr. 7 (1998-99))	Foreslås sendt kirke-, utdan- nings- og forskningskomiteen
(45) Svar på forslag oversendt fra Stortinget uten realitetsvotering til Regjeringen 1. halvår 1998 (Dokument nr. 7A (1997-98))	Foreslås sendt kontroll- og konstitusjonskomiteen
(46) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens tilråding nr. 69/98 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantasemitære forhold) (St.prp. nr. 6 (1998-99))	Foreslås sendt utenrikskomi- teen som forelegger sitt utkast til innstilling for nærings- komiteen til uttalelse før innstilling avgis.
(47) Nærøy kommune sender skriv datert 5. november 1998 med uttalelse fra kommunestyret om grensekontroll av mat og dyr	Foreslås vedlagt protokollen